

49
50.

D

HASONSZENVI GYÓGYMÓD

ÉS

GYÓGYSZERTAN

KEZDŐ H. ORVOSOK

ÉS MŰVELT NEMORVOSOK HASZNÁLATÁRA.

DR ARGENTI DÖME.

KÉT KÖTETBEN.

I. KÖTET.

ÖTÖDIK BŐVÍTETT KIADÁS.

Asociația Profesorilor Universității
BOLYAI

Ediția a IV-a. Editura "Luceafărul"
Mierosvásárhely

PESTEN.

1864

4152

GRILL KÁROLY, EZELŐTT GEIBEL A. BIZOMÁNYA.

118 JUN 2004

INST. MED. ...
GRV. IUD.

Conseia mens recti famæ mendacia ridet.

OVIDIUS.

MÉLTÓSÁGOS

NAGYKÁROLYI GRÓF

KÁROLYI ISTVÁN

URNAK,

NAGYKÁROLY, ERDŐD, BELTEK, ECSED, RADVÁNY

ÖRÖKÖS KAPITÁNYA.

CS. KIR. KAMARÁS, KRISZTUSREND VITÉZE,

A SZENT ISTVÁN ÉS SZENT LÁSZLÓ TÁRSULATOK ELNÖKE,

Ő NAGYSÁGÁNAK,

A KÖZTISZTELETŰ ÉS ÉRDEMDŰS HAZAFINAK,

A TUDOMÁNY, MŰVÉSZET ÉS IRODALOM

LELKES PÁRTFOGÓJÁNAK

LEGBENSŐBB

MÉLY TISZTELETÉNEK

SZERZŐ.

Méltóságos Gróf ur!

A hasonszenvi gyógytudomány üdvtermő mezején évek során szerzett szerencsés tapasztalati adatok után, erkölcsi és hazafiui kötelességen parancsolá, hogy nyilvánosan lépjek fel hazámban Hahnemann tana ügyében, azon szilárd meggyőződéssel, melynél fogva a homoeopathia terjesztésénél hathatósbb szolgálatot nem tehetek a szenvedő emberiségnek.

A hasonszenv ügye, az emberiség ügye. Az embernek már első érzése is fájdalom! — és e fájdalom, melyet keserves sírása által nyilvánít az ujszülött kised, többnyire mintegy hirnöke azon szenvedéseknek, melyeknek későbbi korában van kitéve az ember: ezerféle betegségnek kegyetlen ostromlása alatt. E fájdalmak enyhítésére és kiirtására, a betegségek legyőzésére Hahnemannt szemelé ki a gondviselés, szeliden működő, lehetőleg biztos szereivel. Igenis, — az eddigi gyógykezelésnek szelidebb, biztosb átalakítására Hahnemannt küldé a gondviselés; ki, az értelmi kifejlődés^h aladásával, évezredek mulva is magasztaltatni fog s kinek fényes emléke fennmaradand az emberiség szívében.

Sajnos, mikép akadályok merülnek fel minden pályán, mely a mindennapitól eltér! — Majd minden új tudomány- és találmánynak egy időig küzdenie kellett a megrögzött előítéletekkel. Küzdenie kellett és kell még mai napig a jótékony homoeopathiának is; de e küzdelemben meg nem törve: hazánk hatalmas férfiainak védpaizsa alatt napról napra erősödve halad előre a legyőzhetlen hasonszenvi gyógytudomány.

Minden magyar tudja, hogy MÉLTÓSÁGOD a tudományok terén kegyesen karol fel mindenkor mindent, a közjó előmozdítására: mély tiszteletem jeléül fogadja MÉLTÓSÁGOD kegyesen jelen hasonszenvi munkámat is, melyet a szenvedő emberiségnek, különösen: szeretett hazámfiainak érdekében, emberbaráti indulatból irtam.

Ki egyébiránt, magas kegyeibe ajánlván magamat, mély tisztelettel maradok

Méltóságodnak

VÁCZOTT, június 20-kán 1864,

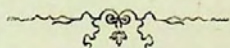
legalázatosb szolgája

DR ARGENTI DÖME.

TARTALOM.

- I. HAHNEMANN ÉLETRAJZA.
- II. ELMÉLETI HOMOEOPATHIA.
- III. HASONSZENVI GYÓGYSZERTAN.
FÜGGELÉK gyanánt : azon gyógyszerek sorozata, melyek
egyes tekintetekben rokonok.
- IV. REPERTORIUM.

HAHNEMANN ÉLETRAJZA.

Hahnemann életrajza.

HAHNEMANN SÁMUEL született april 10-én 1755-ben Németföld igen kies tájékán, Szászhon „Meiszen“ városában, atyjának az új-piacz szögletén létező 459. szám alatti tulajdon házában, mely csekély és nem lényeges változással még mindig a régi formájában áll. Szerencsés szellemi és anyagi fejlődése nem keveset köszönhetett e nyájas vidéknek, hol a mosolygó természet ölében neveltetvén, már zsenge gyermekkorában kezdé meg barátkozását a dúsgazdag természettel, melynek későbbi éveiben valódi tisztelő barátjává lön. Első fejlődése idejében szülei tanítgaták az olvasás- és írásra minden erőltetés nélkül; később a meiszeni elemi tanodában meglepő értelmességet, fáradhatlan szorgalmat fejtett ki; és midőn egypár év múlva a hercegi főtanodába jutott, gyermekkori kitünő hajlama mindenre, mi szép s jó, nagy s nemes, — e mellett példás szülei által nyert erényes első nevelése, — eleve hirdették szellemének nagyságát kedvező körülményekben.

Atyja Hahnemann Keresztély és anyja szül. Spiesz Johanna kezét fogva törekedének a czélra, hogy fiokból hasznos polgárt neveljenek. Atyja nem tartozott ugyan a tudósak osztályába (ő ügyes festész vala a meiszeni porcellan-gyárban, és irt is egy alkalommal a vízfestésről), de utazásaiban szerzett gyakorlati tapintattal, alapos felfogással bírt, a művészetet pártolá és mint ilyen, gyermekét a vallásosságra, kötelességeinek pontos teljesí-

tésére, rajzolásra, és egyéb hasznos művészetre tanítá. Kimondott életelveivel tényei soha sem ellenkeztek; és mivel tettei által valósította mindenkor szavainak értelmét, atyai oktatása sikerteljes volt, amint ezt érdemdús fiának egész élete bizonyítja; ki gyermekkorától végleglegéig minden munkáját „Istennel“ kezdé „Istennel“ végzé. Értelmi tehetségének kiképzetésére különös figyelmet fordított édes atyja, de semmikép sem akará fiát tudományos téren neveltetni; az olvasás- és tanulásba merültet minden módon igyekezett e folytonos foglalatosságától, sőt az iskolákbai járástól is elvonni, más, jövedelmével megegyezőbb pályát tűzvé ki életének. Kereskedőt ohajtván belőle képezni, fűszerkereskedésbe adá Lipszében; de ezen borzasztónak tetszett életmódot ki nem állhatván az elmés fiu, minden könnyelműség nélkül, egyedül belső ellenállhatlan ösztönétől kényszerítve, rövid idő alatt elhagyá gazdáját, remegve indulván hazafelé, szigorú atyjának haragjától tartván.

Édes anyja pártolása, tanárai közbenjárásának és szilárd kérésének, kik az utolsó nyolcz év lefolyta alatt a tanpénzt egészen elengedék, sikerült végre, hogy atyja is beleegyezett ritka szülöttjének tudományos neveltetésébe; de chez, csekély jövedelme mellett több nevelendő gyermek által terheltetve, egyébbel nem járulhatott. A főtanodában tanulótársai közt közvéleménynyel legjelesbnek tartatott Hahnemann. Szerették őt általában tanárai; de ezek közül igazgatója, az érdemteljes és fáradhatlan szorgalmu Müller szíves vonzalmával, atyai szeretetével kitünteté a jeles gyermeket, ki valamint a komoly tudományokban, úgy a classikai latin, görög írók ismeretében és idegen nyelvek tanulásában szintannyi képességet mint szorgalmat mutatott. *) Kedvenczére nem

*) Erre nézve egy hiteles adatot hozhatok fel. Ugyanis atyjának parancsa szerint, ki neki az éji tanulást szigoruan megtiltá, nem birván magát fékezni, elvonulva mécs mellett dolgozott, hogy a gyertyatartók számából édes atyja észre ne vegye, miként ellenállhatlan ösztönétől legyőzvetve, e részben nem engedelmeskedhetik.

egyszer bizá a régi classikusok magyarázatát nem csak privát, hanem nyilvános tanóráiban is, és mindenkor tökéletes megelégedést aratott a tüzes fiu, kinek méltó érdemeit elismerék társai, kivétel nélkül kedvelték őt mindnyájan. A tanulásban atyja tanítását híven követvén, nem haladt tovább az olvasásban mindaddig, míg egészen föl nem fogta az olvasottak értelmét.

A herczegi tanodában dicsően végezvén be pályáját, az 1775-dik évnök tavaszán életének 20-dik évében elbucszott szülei házától, 20 tallért kapván atyjától. Ennyi vala az utolsó pénz, melyet segedelmére kaphatott. Elmenetele előtt jeles értekezést irt latin nyelven „az Isten bölcseségéről átalában, különösen pedig a kéznek bámulatos alkotásában“, melyet tanárai és tanulótársai előtt dicsően el is szavalt. Lipcsébe érvén fáradhatlan szorgalma által keresé mindemapi kenyeret. Nappal tanult mint orvosnövendék, s tanított, különösen egy gazdag görög fiut német s franczia nyelvre; éjszakáinak nagyobb idejét pedig angol és franczia munkák fordításával tölté, melyeket jutányosan adott el a könyvkereskedőknek.*) Így dolgozott a tüzvérü ifju éjjel nappal, míg végre túlfeszített lelki erejének következményeit gyengülő testén tapasztalván, átlátá Cato bölcs tanácsának és azon mondatának valóságát, melynek értelme szerint „gond és munka közben szükséges a szórakozás és nyugalom.“ Ennélfogva, bár nehezen távozott könyvekkel megrakott asztalától: hanyatló egészségének helyreállítása kedveért megkezdé sétáját a szabadban, azt naponkint folytatá és jó hatását érezvén, majd élte végeig el nem inulasztá.

Sorvasztó betegsége, de méginkább a természet-tudományokon csüggő szeretete által ösztönöztetett H. az orvosi pályára, melyet Lipcsében bevégezvén, szorgalma által szerzett egypár forintjával Bécsbe a tudományok forrásához zarándokolt, miután Lipcsében ekkor még clinicum nem létezett. Lipcsében a tanárok különös

*) H. apró betűkkel és csinosan irt; gondolatainak helyes kifejezésére megválasztá a szavakat; azért kézírataiban többször ugyanegy eszmére vonatkozó, két, három javítást is láthatni.

figyelmébe Börner tanácsos által volt igen ajánlva; Bécsben ismét a lángeszű Quarin orvosi celebritás figyelmét egészen magára vonta. E tekintélyes férfiú közelebről ismervén meg H.-t, kitüntette őt, egész élvvel tanította, mintha tanítványai közt ő lett volna az egyetlen növendék; sőt privát orvosi gyakorlata alkalmával is betegeihez szíveskedett őt vinni, barátilag bánván ritka türeményével. Az itteni irgalmasok kórházát fáradhatlanul látogatá H. De csakhamar elfogyott kevés pénze; azért szívesen engedett B. Bruckenthal erdélyi kormányzó hízlgő felszólításának, ki őt Quarin ajánlatára tiszteséges föltételek mellett Szebenbe hívta rendes házi orvosának, egyszersmind nagyszerű könyvtára felügyelőjének. Itt működött H. hét negyedévig, a báró könyvtárát, régi pénzgyűjteményét rendbe hozta, gyógyított a városban is, és annyit szerzett magának, mennyi kívántatott azon ohajtott czéljára, hogy Erlangenbe utazhasson, orvosdoctori oklevelet nyerendő. Tudományának gyarapítására Erlangenben is Delius, Isenflamm, Schreber, Wendt előadásai által több szép, orvosi szakához tartozó ismerethez jutott; augusztus 10-én 1779-ben értekezett: „*Conspectus adfectuum spasmodicorum aethiologicus et therapeuticus. Erlangae*“ volt inauguralis dissertatioja, és orvosdoctorrá graduáltott életének 24-ik évében.

A meredek havasok nem vonzák annyira a helvetát honához, mennyire húzza egy megfejthetlen, csaknem varázserő a szászt kedves szülőföldre. Ide tért vissza H., egy kis városban — Hettstadt — kezdvén orvosi pályáját; hol azonban meg nem elégedhetvén, $\frac{3}{4}$ év múlva elhagyá e vidéket és lakhelyül Dessaut választá. Itt ugyan jobb körre talált és tökéletesítheté magát, szabad óráiban különösen chemiával és mineralogiával foglalkozkodván; de sokkal kecsgetőbb tér nyílt számára Magdeburg mellett Gommernben, hol 1781-ben mint *physicus* hirre kapott, és nyert hivatalára támaszkodván: Büchler Janka dessau-i gyógyszerész leányát megkérvén, meg is nősült.

Három év múlva új körülmények Gommernből Dr ez-

dába hívák H-t, hol az igen derék Wagner ottani főorvos szíves barátsággal viseltetvén iránta, betegsége miatt rá bízta a kórházat és physicusi hivatalának egyéb ellátását. A rá bízottak pontos teljesítése nagy érdemet szerzett H.-nak. Sokat élvezett ezenkívül a híres Adelung tanácsos és Dassdorf szellemű társaságában. E közben fáradhatlanul dolgozott H. mint író; Lavoisie, Trommsdorf, Hufeland, Blumenbach és egyéb notabilitásokkal szoros összeköttetésben állott; Crell vegytani évlapjában kitünő értekezéseket közlött; ide tartozik az ő becses monographiája „az arsenicummal mérgezésről, 1786“ és több kisebb irata, melyeket Stapf 1829-ki munkájának két kötetében elősorol. Dolgozott mint chemicus és a chemia terén feltalált „mercurius probatorius“, nemkülönben a „mercurius solubilis“ életének ezen időszakába esik. Ekkép folyt le négy éve Drezdában és Drezda vidékén, növekedő családja körében legkellemesebben; mert ekkor már négy leánya, egy fia, velők neje fűszerezék életét. 1789-ben Lipcsébe rendelé őt a gondviselés. 1791-ben a lipcsei gazdasági egylet, ugyanazon évi május 2-kán a mainzi tud. academia nevezé ki tagjának.

Ezen idő alatt elég alkalma volt H.-nak meggyőződni az eddigi orvostudomány nagy bizonytalanságáról és tökéletlenségéről. Már Gommernben átlátá, miszerint a régi gyógymód nem szolgál segédeszközüül az emberiség annyi szenvedésének enyhítésére, eltörlésére, és illetén ki nem elégitő tapasztalati adatok után szerzett meggyőződése következtében, noha hírneve mindinkább terjedt, melyet jeles írói tehetsége legfőképp nevelt: atyjától öröklött rendkívüli gyöngéd érzékenysége nem engedé többé a már megpróbált, ingadozó uton pályáját folytatni. Lemondott az orvosi tudomány gyakorlatáról, mely, midőn őt elméletileg annyiszor oly édesdeden csalogatá, — tapasztalatilag a betegek ágyainál minduntalan a tévedés keserű érzetével kinzá. Megújított erővel egyedül a chemiára és az írói térre szorítkozott; angol, francia, olasz munkákat fordított; ezekhez többnyire elmés észrevételeit csatolván. Lemondott 1789. évtől végkép orvosi praxisáról mindaddig, míg másnak, vagy neki nem sikerülend egy új gyógy-

elv alapítása, mely szerint gyógyítani lehessen a gyógyítás szoros értelmében.

Valamint az öseröt, mely a természet belsejében sokszor századokig rejtve van, úgy ezen erőnek legczélszerűbb alkalmazás-módját csüggedetlen igyekezet vagy kedvező alkalomadás által végre kifürkészi az emberész. Így H. ernyedetlen buzgalmát egy biztosb gyógyelv teremthetésében elősegíté azon alkalom, midőn 1790-ben Cullen angol orvos gyógyszerтанát (Cullen's materia medica 1790. 2-dik köt. 109. lap) németre fordítá. Itt a chinahéj láz elleni gyógyerejének elméleti csavart magyarázatán fennakadván, mindenben világos értelmet kereső elméje nem nyugodott mindaddig, míg e china fölötti Cullen eszméivel ki nem békül. Azért nagyobb mennyiségű chinát vett be H., ennek hatását egészséges testében tapasztalandó. A bevétel napján azonnal lázas állapotot érzett, e mellett orvosok által eddig nem tapasztalt különféle más symptómák is jelentkeztek testében; és e szerencsés tapasztalás ébreszté föl H.-ban azon eszmét, mely neki Ariadne fonalaként szolgált a gyűlölt tömkelegből kivergődésre, — a már rég kutatott, rég elhajtott új gyógyelv-fedezésre, mint Prometheus tüszke, új világot gyújtott az orvosi világban.

E feltalált új uton folytatá kísérleteit azonnal több orvosszerrel, melyeknek eredményei mindenkor egyaránt sikerteljesek valának. Annyi elvitázhatlan tapasztalati tény által bátorítatva, kimondá végre H., miszerint „a nyavalyák oly szerek által gyógyíttatnak hamar, bizton és gyökeresen, melyek egészségesekben hasonló változásokat okoznak azon változásokhoz, kórjelekhez, melyek gyógyítása czéloztatik;“ — kimondá e szavakban a „*similia similibus*“ gyógyelvet.

Számtalan betegségek fényes győzelmével még meg nem elégedvén, kimondott gyógyelvét minél több kór-
 esetben próbaköre teendő, 1792-ben Gothától három órányira fekvő helységben Georghenthálban az Ernő herczeg által alapított tébolyda szerencsétleneit kezdé gyó-

gyítani. Ez alkalommal sem csatlakozott reményében, az eredmények kielégíték H-t. *)

Egy időig szintén Gotha mellett Walsleben volt lakhelye, hol elvonulva leginkább tudománya kimívelésének élt. 1794-ben Pymontba költözött; e várost Braunschweiggal, később Königslaterrel cserélvén fel: részint mivel nagy lelke kisebb körrel állandóan meg nem elégedhetett, másutt ismét legyőzhetlen akadályokra talált, végre mivel többször elvonulva a magányba, egész idejét tudományának akará szentelni. Ezalatt a legnagyobb szorgalommal és pontossággal folytató megkezdett kísérleteit, leginkább magán, hozzátartozóin, nemkülönben másokon vizsgálván a gyógyszerek erejét; melyekkel betegeit elve szerint gyógyítván, szerencsés gyógyításai szépen jutalmazták emberbaráti szorgalmát. 1796-ban új fölfedezését Hufeland folyóiratában közlé (II. köt. 36. l.), kü-

*) Minden évben olvashatni a hírlapokban e sorokat: „Aligha volt sajtóságosabb bál a lefolyt farsang alkalmával, mint mely Bécsben a tébolydában tartatott. A hivatalnokokon és az orvosi személyzeten kívül 400 elmebeteg közül 200 vett részt a bál-ünnepélyben. A zenét az énekegyetel tagjai vezették. Lehet mondani, hogy bámulandó rendben táncoltak polkát, keringőt, négyest stb. Az asztal tele volt borral, serrel, peccsenyével, czukorsüteményekkel s más étel- s italokkal. A tébolyodás legkisebb nyoma sem volt egyiken is észrevehető; mindenki a legjobb kedvben volt s vígan mulatott. A multság reggeli három óráig tartott.“ Ime — mennyire hat az elmebetegekre a psychicai erő! mit midőn nem lehet tagadni, higység el, áll az is, hogy amennyire az organismus ezen abnormis állapotára physicailag is szükséges hatni, e physicaik eszközök között (egyéniileg alkalmazott különemű, szigorubb, gyöngédebb bánásmód mellett) kétségkívül leghasznosabbak azon szerek, melyek elvünk szerint qualitativ hatnak az organismusra, milyenek többi közt: a belladonna, veratrum, stramonium, mely utóbbiról már rég tett említést a híres Stoerk, Hahnemann előtt. E tekintetben több év előtt magamnak is volt Váczott egy esetem, melyet „belladonnával“ néhány hét alatt szerencsésen győztem le. Erről, az akkori városi sebész M -- y, kinek felszólítására vállaltam el a beteget, önként adott elismerő bizonyítványt. Ezt emlékül inter acta megtartám; ha egykor lehet, hivatkozzanak erre is, mint tényre, utódaim; mert, mint látom, ekkor én már nem leszek!

lön levelezésben állott azonfölül Hufelanddal az Enchiridion és Makrobiotik stb. tekintélyes szerzőjével, az ezen idő körül igen hires jénai, később pedig berlini tanárral és a porosz király rendes orvosával, — ki mindenkor szívesen olvasta H. sorait, ki az 1831-ben kiadott e czimű iratában „Die Homoeopathie“ világosan így fejezé ki magát a homoeopathia ügyében : „Az első ok, minélfogva a homoeopathiát nem ignorálhattam, az vala, mikép méltatlan dolognak tartám, hogy egy új gyógymód iránt megvetéssel viseltessem; ehhezjárulának több tiszteletre méltó, előítéleteknek épen nem hódoló férfiak nevei, kik elismerék a tény igazságát; minek következtében magamnak is volt alkalmam több esetet látni, melyekben a homoeopathiának sikerét nem tagadhattam és így meg kellett győződnöm arról, hogy ezen új gyógymódot félrevetni nem lehet, hogy az pontos vizsgálatra csakugyan érdemes“. Ki halála ágyán is ekkép szökött H. gyógymódjáról : „A hasonszenv gyakorlatára már nem volt időm; ismét egészen újra kellett volna kezdenem; e gyógymód csakugyan a legnagyobb tünetmények közé tartozik az orvosi tanban; kifejlődése kiszámíthatlan jó következményeket szülend; de perczeim immár szánuítvak; én ezen időt el nem érhetem.“ Hahnemann igen érdekes levelei közül ime kettőt közlök kivonatban t. cz. olvasóimmal :

1) Kedves Barátom! Ön iránti vonzalmamnak engedve, ime ezennel közlöm önnel, kinek jeles szívét ismerem, egész gondolkodásmodomat és meggyőződésemet a legnagyobb örömmel.

Több éve, hogy a gyógyászatban a közönséges úttól eltértem. Szentségtörésnek tartám a szerint tapogatódzni a sötétségben, oly szereket rendelve, melyek csak vélemény alapján nyertek helyet a gyógyszer-tanban. Nem vehettem lelkemre, hogy szenvedő embertársaim kétes kórállapotaiban ily ismeretlen gyógyszereket alkalmazzak, melyek a bajt könnyen halállá változtathatják, vagy újabb és oly bajokat szülhetnek, melyeket aztán nehezebb eltávolítani, mint az eredeti betegséget.

Ily módon embertársaim gyilkosává lenni, vagy azok életét megkeseríteni a legborzasztóbb gondolat lön előttem, oly rettentő és nyugalomháborító, hogy házasságom első éveiben praxisommal egészen fölhagytam és többé egy beteget sem vállaltam el, hogy gyógyításommal több kárt ne okozzak; s mint ön is tudja, onnantól csupán a vegytannal, s mint író foglalkozám!

Azonban gyermekeim születtek, — ezek egymás után súlyosb betegségekre estek, melyek minthogy gyermekeimet — az én testemet és véretem — sanyargatták s veszélyeztették, fájt lelkemnek, hogy nekik csak némileg is biztos segélyt nem nyújthaték.

De honnan vettem volna a segélyt, biztos segélyt az annyira bizonytalan tapasztalásokon, gyakran csupán gyanításokon s véleményeken alapuló tan mellett?! azon tömkelegben, melyben csak az találhatja fel nyugalma, ki a gyógyszerek állítólagos hatásainak csak azért tud hitelt adni, mert száz meg száz könyvben ismételtetnek; ki gyógyításának halálos következményeit nem művészete bizonytalanságának, semmiségének, — hanem a súlyosbult betegséget egyedül ennek gyógyíthatatlansága rovására, a beteg szófogadatlanságának és egyéb apró okoknak tulajdonítja; ki ily vakító mentegésekkel képes folytonosan gyógyítani betegségeket rendszeres művegeken át oly gyógyszerekkel, melyek, mint ismeretlenek, könnyen halált okozhatnak.

Hol vegyem a segélyt, biztos segélyt?! így sohajtozék a viaszosan atya, kedves, mindenek fölött legdrágább beteg gyermekei nyögése fölött! És e kétségbeesés perczeiben éji sötétség, pusztaság környezett, — minden kilátás nélkül atyai szívszorongásim enyhülésére!

Ismertem, — nyolcz éves lelkiismeretes figyelemmel folytatott tapasztalásból ismertem a közönséges gyógmód csalékonyságát; és szomorú tapasztalásokból vajmi jól tudtam, mit lehet kigyógyítani Sydenham és Hoffmann Fr., mit Boerhave és Gaubins, mit Stoll, Quarin, Cullen és Haen szerint.

De tán e művészet, mint nagy férfiak állítják, már természetnél fogva sem képes nagyobb biztosságra jutni? — Gyalázatos, istenkáromló gondolat! így felelek rögtön magamnak. Tehát a végzetlen Isten, kinek kegyeire érdemetlenek vagyunk, — ki nemcsak az ember, hanem a porban láthatlan állatocskák szükségéről is gondoskodik, — ki egész teremtésének egyetemébe életet és jólét lehelt, — képes lett volna zsarnokilag elhatározni, hogy rokona, az ember, égből nyert isteni szellemével, legmegfeszítettebb törekvés daczára se birjon eljutni azon utra, mely testvérei szenvedéseinek eltávolításul kellő eszközökhöz vezet? Ó, a köz édes atya, hidegen tudná nézni azon legkedvesb teremtményeinek kórgyötrelmeit és a mindenre képesített emberi teremtőésznek nem jelölt volna ki utat, könnyű biztos utat, mint kelljen a betegségeket helyes szempontból nézlelni, miként a gyógyszereket kikémleni, melyik mi ellen nyújt valódi segélyt?

Nem — ez nem lehet; mert a mily bizonyos, hogy van egy Isten, ki maga a végzetlen jóság és bölcsesség, épen oly bizonyosnak kell lenni, hogy ugyanő teremtett legyen módot és utat, mely szerint a betegségek, helyes szempontból tekintetve, bizonyosan

kigyógyíthatók; és pedig oly utat, melyet nem szükséges a képzelődés agyrémeinek országában keresni.

De hát miért nem találtatott fel ezen ut harmadfél évezreden át, mióta az emberek orvosoknak tarták magukat? Csak azért, mivel igen közel feküdt, — a legegyszerűbb vala — nem szorulván sem mesterkélt álokoskodások, sem csillámló hypothesisok pillangós diszziperéjére.

Jó, — gondolám magamban, ha tehát kell biztos gyógyutnak lenni, miután létezik egy legbölcsebb és legjótékonyabb Isten: azt ne keresd távolabb az anthologia (virágbeszéd) tüskesövényeiben, önkényes, bár pompás rendszerbe szerkeszthető vélemények- és álkövetkeztetésekben, — ne az ünnepeelt képzelődők tekintélyében, — hanem azon helyen, melyet eddig mindnyájan csak azért mellőztek, mert nem látszott eléggé mesterkéltnek, nem eléggé tudósnak, nem vala teliaggatva azon érdemkoszorúkkal, melyek után a rendszertalentumok, iskolai por és magasan repülő abstractiók hősei sovárognak. Csak én leheték vele megelégedve, ki semmi rendszer, semmi pártvezért kedveért nem akarám életveszélyben volt gyermekeimet a halálnak szokott gyakorlatos lelkiismerettel átengedni. Azért nem is ütöttem zajt az említett utat kinyeső egyszerű könyvecskémmel, melynek ezime: „A tapasztalás gyógyászata“, megelégedvén annak föltalálásával, — megelégedvén, hogy azt magam találtam fel és egyszerű köntöskében embertársaim előtt is föltárhattam.

De miként lehetne ellesned (így kezdém utamat föllelni) a gyógyszerek hatását, — melyike mily betegségek ellen van alkotva? (Tán temető-népesítési gyógykísérletek által egyes kóresekben? Ezen uton számtalan, megfejthetlen csalódásokra, de bizonyosságra soha sem jutandsz! ezt tanúsítja ama harmadfél évezred, mely kizárólag csak ez uton tévelygett!)

Tehát a gyógyszereket fogod kémlelni, — így gondolám magamban — miként fognak az emberi testre akkor hatni, midőn az egészségének csöndes színvonalán leszen. Ama változatok, melyeket a gyógyszerek egészséges emberben eszközölnek, mégsem léteznek ok nélkül! Hátha ezen változatok sokat, tán rendkívül sokat jelentenek! Tán éppen ez a természetnek azon egyetlen intése, melyet követve, sikerül a gyógyítás. Vigasztalódjál sínlődő emberiség! Ugy van. A gyógyszerek csupán oly betegségeket gyógyíthatnak, milyeneket egészséges emberben előidéznek, és ennél csupán oly symptómákat hozhatnak elő, milyenek jelenlétében a beteget gyógyítani képesek.

Mert, hogyan is volna különben lehetséges, hogy ama dühös harmadnapi, és mindennapi váltóláz, — melyeket négy és illetőleg hat hét előtt, a nélkül hogy tudtam volna mikép történt légyen, pár chinacseppel minden utóbaj nélkül kigyógyítottam, — ugyan-

azon kórjelekkel mutatkozott, melyeket tegnap és ma enmagamon tapasztalék, midőn egészséges állapotomban négy nehézék (Quentchen) jó chinahéjat kísérletkép egymásután bevettem!

Ez időtől feladatommá tűztem ki többféle gyógyszert egészséges emberi testen megkísérteni; és ime — a pontosan észlelt kórjelek, melyeket azok előidéztek, csudálatosan egyeztek azon kórjelenségekkel, melyeket könnyen és visszaesés nélkül kigyógyítottak.

Ekkor már lehetlen vala megdönthetlennék el nem fogadnom azon állítmányt, hogy a nyavalyát nem lehet mint valami talányszerü lényt anthologicé és ábrándok után kipuhatolni, — hanem hogy minden betegséget csak úgy kell a gyógyásznak tekinteni, mint összegét azon jelenlevő symptómáknak, melyekkel bennünket egyes kóresetek megkinálnak. Beláttam, hogy a betegségeknek csupán e nézlete az igazi és egyedül alkalmas a gyógyításra*). Beláttam, hogy e szerint pathologiánk sem fog csupán merész hypothesiseken alapulni, melyek kóralakjai nem egyebek, mint különemü betegségek töredékeiből, összeférczelt mesterképek; nem fogják többé a therapiák önkönyösen kigondolt indicatiói, bizonytalan gyógytervei sem tévútra vezetetni a lelkiismeretes gyógyművészt; és ez nem lesz kényszerítve metaphysical nézelődéseivel a betegségeknek emberi ész által soha ki nem kémlelhető belső természetére nézve oly eszmézavaros gyógyeljárást kinyögni, milyent a csalékony rationalismus legkedvesb bábjaként ölelget. Beláttam, hogy az egyedül üdvös út, minden emberi segély — tudós fennhézás nélkül fel vágyon lelve.

De a meglelt út még járatlan volt! Nekem kellett azon saját erőmmel, saját eszközeim segélyével megindulnom! Elindultam vigasztalódva és szerencsésen haladva. A természet törvényét követem már sok év óta, a nélkül hogy kénytelen lettem volna valaha a közönséges gyógyásztatól valamit segélyül használni. Nem szorultam innentül 12 éven át sem hánytatóra, sem hashajtóra, nem hűsítő italra, nem az ugynevezett feloldozó, szétoszlató szerekre, semmi általános görcs- vagy fájdalom-csillapító, álmhozó, semmi általános ingerlő, erősítő, semmi általános vizelethajtó, vagy izasztó, semmi hólyaghuzó szerekre, semmi nadályra, köpölyre, vagy érvágásra, semmi ugynevezett fontanellára, semmi oly intézkedé-

*) E tekintetben mi már nem osztozunk H. véleményében; mert a symptómák összegének egyedüli tekintetbe vétele csakugyan nem elegendő a valódi orvoslásra; és mivel erre nézve elkerülhetlenül szükséges, hogy a betegnél jelenlevő symptómákat orvosi szempontból fogja fel az orvos: azért ismerettherapiája nálunk is csak annak leendő, ki pathologiai és egyéb orvosi ismeretekkel bír, melyek nélkül a homoeopathia, mely valódi tudomány, egyszerű műveletlen empyryává fajulna.

sekre, melyeket az általános gyógytan bármelyik rendszere vaktában rendel.

Én egyedül a fentebb érintett természet törvénye szerint gyógyítottam, és attól egyetlenegy esetben sem tértem el. — És az eredmény? mily természetes! Azon elégtételt, melyet imez eljárástól nyertem, a világ legdicsebb javaival sem cserélném fel.

Ezen sok évi tapasztalatás közben azon új s fontos fölfedezést tettem, hogy a gyógyszerek az egészséges emberi testre hatva, kétféle eredményt nyilvánítanak: egyiket mindjárt a bevétel után, s a másik egészen ellenkezőt, az iméntiek eltüntével; — továbbá, hogy midőn a legyőzendő kórjelek legnagyobbrészt hasonlóak azon kórjelekhez, melyeket a választandó gyógyszer, hatásának első óráiban az egészséges emberi testben szok előidézni (oly módon, hogy a betegség és gyógyszer okozta első rendű kórjelek a lehető legnagyobb mértékben hasonlítsanak egymáshoz): hogy, mondom, ily egyetlen esetekben egyedül segítetik tartósan a bajon, — miszerint t. i. a beteg testben létező kóringer más igen hasonló által, melyet a gyógyszer idézett elő, áthangoltatik, — eltávolíttatik és kioltatik, és pedig a hihetlenségig rövid idő alatt. Ezt nevezém én gyökeres gyógyításnak.

Más oldalról azt is észleltem, — mit különben anélkül is előre lehet látni, — hogy midőn „*contraria contrariis*“ régi gyógymód szerint, a gyógyszernek első rendű hatása által egészen ellenkező kórjeleket (például álmatlanságot mákonynyal, gyöngeséget borral, dugulást hashajtóval) támadunk meg, — csak palástoló segélyt eredményezünk; mert rövid idő múlva a gyógyszer hatásának második stádiuma bekövetkeztén, ez által a betegség méginkább kimérgesíttetik, — a gyógyszer nagyobb adagai által ellankad az életerő, — ezek következtében új bajok támadnak, melyek gyakran súlyosabbak az eredeti bajnál és vajmi gyakran halállal is végződnek.

Találmányom oly nyomatékos, hogy, ha azt ismernék és gyakorolnák, egész világ tapasztalásai tanúsítanak, mikép csak a „*similia similibus*“ gyógymód idézhet elő tartós segélyt és pedig csak a legcsekélyebb adagok által. Ezt huzamosb betegségekben leginkább észrevehetni, melyekben az eddigi orvoslasmódok közül egyik sem nyújt czélszerű segédeszközt; és hacsak hosszabb idő alatt a természet öntörekvése, vagy épen esetleg alkalmas ásványos fürdő, vagy más szerencsés körülmények által ki nem irtatik a betegség, ez holtig kínozza a szánandó szenvedőt. E mellett a régi gyógymód tömérdek és méregdrága szereket rendel, melyeket a betegnek föl kell használnia, hogy némi látszatos eredményt előidézhessen, elannyira, hogy például John orvos Londonban évenként 300 font chinahéjat, s más orvosok egyenkint több fontnyi mákonyt használnak föl; midőn a gyógymódot követő orvosnak a legcsekélyebb mennyiségű, de öszhangzó ingerű gyógy-

szerre van szüksége a célra, hogy hasonhangulatu kóringert sebesen és gyökeresen kiirtson, — oly kevés mennyiségre, hogy a legkisebbet sem irhatom ide számokban, mennyi Europa hadizárlatának e részbeni tartós ellátására elegendő lenne.

Ha tehát az orvosnak legfőbb és egyetlen hivatása, mint hinni kellene — a betegségek gyógyítása, embertársainak azon névtelen kínoktól megszabadítása, melyek az élet nyugalmas élvezését háborgatják, a lételt gyakran elviselhetlenné teszik, vagy veszélyeztetik, sőt néha a szellem tevékenységét zsidbasztják, — képes-e, ha még tud érezni szive, ha még csak egy szikra is él keblében azon szent lángból, mely a valódi embert az emberiség java iránt hevíti, — képes-e csak egy percig is azon kételkedni, hogy ezen jobb, hasonlíthatlanul sikerdúsabb utat válaszsza s az eddigi iskolák ábrándjait, habár ezek háromezer évesek, szemetre dobja? Hiszen ez nem is azt tanítja, miként kell az embernek egészségét nyugodt lelkiismerettel helyreállítani, — hanem csak azt, mikép nyerhet valaki az emberek előtt bölcseségi és mély belátási álteknit. Az ártalmas ábrándot és balitéleteket csak gyöngé szívüek képesek némi pietással mintegy nyuljhozzámot pártolni csak azért, mert azok a világon szokásba jöttek, — mert azokat a régiség bemohosította. A valódi bölcs ellenben örömmel tiporja szét az ábrándot és balitéleteket, hogy tért csinálhasson az örök igazság oltárának, mely valódiságának igazolásaul nem szorul sem az ódonság rozsdájára, sem a divat és ujdonság ingeire, sem valami sallangos hadar rendszerre, hogy azt értelmezni bírja, vagy divatozó tekintélyekre, hogy azt szentesítsék, — hanem teljeskorúságának öntudatában, az Istenség hangjával erőteljesen szól az elfogulatlanok szívéhez, s szava kitörölhetlen benyomást teend.

Végre, egyszer mégis meg kelle valakinek az utat törni s én megtörtem azt. Az ut most nyitva van. Minden figyelmes, buzgó és lelkiismeretes orvos követheti. Hogy ezen a természet csöndes vizsgálatában feltalált, biztos gyógyításhoz egyedül vezető ut az eddigi gyógytudományunk iskolarendszereinek ellentmond, — arról az én tanom igazsága nem tehet.

Czáfolyjátok! — magam szólítom föl kortársaimat — czáfolyjátok meg ezen igazságokat, ha tudjátok, valamely sikeresb, biztosb s kellemesb gyógymód kijelölésével, — s ne hadonázzatok pusztá szavakkal, melyekkel előzőlöttetek bennünket. *)

*) Ugy van. Ha az allop. gyógyszerek hatásáról (p. o. az ipecacuanha hánytató erejéről) mindenki csak akkor győződhetett meg, midőn azok működését látta: az ész postulatuma, hogy az elvünk következtében parányi adagban adandó orvosságok fölötti itéletét is csak akkor mondja ki az orvos, midőn azokkal betegek ágyainál tett hiv kísérleteket. Előbb véleményezni, — csakugyan nem logikai véleményezés.

Ha pedig az enyémet legjobbnak találjátok, — használjátok az emberiség javára, és adjatok érette Istennek hálát!

Ön pedig, legbecsesb Barátom! minden ellenvéleményt egyeztetni törekvő szíves szellemétől ihletve, tűrje legalább a tisztaszivü, egyenes, meggyőződésében hajthatatlan, csalódások iránt megvesztegethetlen igazságbuvárt, ha mindjárt nem is méltányolhatná; és ne sajnáljon egy szívélyes pillantást a hasadó hajnalba, mely feltartóztatlanul meg fogja számunkra hozni az esdve ohajtott napot.

2) Sürgetve kérdi ön tőlem, mint volna képes a „belladonna“ oly parányi adaga hatni? E kérdés csak az „ubi, quomodo, quando, quibus auxiliis“ által lesz határozottabb s megoldhatandó. Eddig egy orvos sem kémlelte ki a gyógyszerek specificus hatását; legtöbben megelégedtek avval, ha azoknak közönséges, néha álmódott célját megtanulták, például: „a szépnőnye segít (és nem segít) a viziszony ellen, — segít (és nem segít) az arczrak ellen stb.“ Többet szerintök nem szükséges tudnunk. Melyik szerveket akadályozza munkálódásukban, melyeknek működését módosítja, melyik idegeket izgatja leginkább, mily hangulatot ad a vérkeringésnek, az emésztésnek, mikép hat a gondolkozási tehetségre, mikép a kedélyre, mily befolyást gyakorol némely elválasztásokra, mily módosításokat nyerne az izomrostok, meddig tart hatása, mi által szüntetik ez meg: — mindezt nem is akarja tudni a közönséges orvos és — így nem is tudja mindezt. Ily tudatlanságban a „szépnőnye“ saját szerü nyilvánulatait, gyakran természetszerü kórváltozatoknak tekinti, miután általában nem tudja, mily hatást gyakorol specific a „szépnőnye“, sőt azt tudni sem kívánja.

Hallatlan dolog a közönséges orvos előtt, midőn valaki tudatni akarja vele, hogy bizonyos személy ugyanazon gyógyszernek, melyet egészséges állapotában minden különös hatás nélkül lenyelt, — beteges helyzetében csak milliomad részecskéjétől erős változást érzend, — s mégis tagadhatlan. Tény ugyanis, hogy betegségekben az önfentartási ösztön, minden ennek alárendelt erőivel végtelenül ébresztékenyebb, mint egészséges állapotban, midőn az értelem s erőtelj a csorbátlan gépezetben ily aggályos örökre nem szorul. *) Mily finoman megkülönbözteti a beteg azon italokat, melyek neki jót tesznek, az ártalmasoktól! A forróházban szenvedő beteg már messziről érzi a husleves közeledését, mely iránt most résen álló — ámbár még ismeretlen — önfentartási ösztöne a legélelkebb undort nyilvánítja. Hányini fog tőle, ha közelebb viendik hozzá.

*) Figyeljenek erre azok, kik gyógyelvünkre nem figyelve, azt állítják, hogy nem hathat a betegre oly szer, mely az egészségesre érzékenyen nem hatott.

Hát a citromsavanyt jobban fogja túrni? Ime — már nevének hallatára is örömet s esdeklését árulják el arczvonásai; — pedig mily közönyös volt mind az egyik, mind a másik iránt egészséges állapotában! Szóval, — sokkal gerjedtebbek a betegségben minden, még név szerint nem is ismert, az élet fentartására vonatkozó erők. Mily roppant adag kell huslevesből a végre, hogy attól egészséges ember hányásra gerjedjen! S ime — a forrolázban szenvedőnek elég annak megszagolása, — tán a csöppnek milliomad része — mely a szagideget megérinti.

Am fogják^{2e} most már látni, mily csekélynek, mily végtelenül parányinak kell valamely gyógyszernek lenni, hogy a beteg testet meghatolja? Igenis — meghatja azt erősen, és ha elvem szerint jól választatott, ekkor a legnagyobb acutus betegség többnyire pár óra alatt engedend vagy szelídülend, és ez minél gyorsabb lefolyásu, annál hamarabb nyer érezhető segílyt a parányi de hasoningerü gyógyszeről. Az idült — chronicus — betegségek sem igényelnek nagyobb adagot; itt azonban ennek jótékony hatása hosszabb idő alatt tapasztalható.

Kinek ezen néhány általános intelem elég, az át fogja látni, el fogja nekem hinni, ha bizonyítandom, hogy különféle szélhűdésben segitettem a „szépnőnye“ igen finom higitának több heti beadásával, — el fogja hinni, hogy nem egy idült idegkört, vérdaganatrai hajlamot gyógyítottam ki ugyanannak egy milliomad részével. Midőn így az alkalmas gyógyszer kis adaga használ, miként valóban használ, — mily fontos ellenkező oldalról azon körülmény, hogy ha netán helytelenül választatott volna, ily csekély adag ritkán okozhat oly súlyosbodási változásokat, melyek maguktól el nem mulnának, vagy melyek valamely ellenszer csekélységétől meg nem szünnének. *)

Mindezen fáradozásai mellett a nagy férfiak közönséges sorsát H. sem kerülheté ki: bokros érdemeiért az elfogult gyarló emberek rágalmát, kik minden kimélet nélkül az irigység kigyófogaival kezdék rágni megérdemlett jó nevét. Nevezetesb ellenei jótékony gyógmódjának gátolására más gyengébbeket tüzeltek fel, kik aztán minden további megfontolás nélkül, mint gépek, mestereik által vezetettve, H. szent ügyének romokba döntésére mindent

*) Valóban kár, hogy az e részbeni folytonos tárgyalásokat Hu feland halála megszakasztá! (Hufeland 1762-ben született, meghalt 1836-ban; így hét évvel volt fiatalabb, és hét évvel halt meg hamarább, mint Hahnemann.) Ha Hufeland még néhány évig élt volna, most Berlinben hasonszenvi tanészék már léteznék. Hiszem azonban, hogy az igazság napfénye a sötétséget el fogja idővel egészen oszlatni.

elkövettek *). Königs-lutterben az orvosok és ezek kedves barátai, a gyógyszerészek, H. ellen egy kérvényt intéztek a kormányhoz, melynek folytán eltiltatott a gyógyszeres adásától. Ez által szükséges eszközétől fosztatván meg a nagy művész, kényszerülve lön innét máshová tenni lakását. 1799-ben Altona-, rövid idő múlva ismét Hamburgban orvosolt, hol a skarlát elleni praeservativumával ismerteté meg a közönséget, mit már Königs-lutterben talált föl a skarlát uralgása alatt. **)

Hamburgban megszokni semmikép sem tudván H. — visszatért hazájába, Eilenburgban telepedvén le; hol ismét a helybeli physicus gördített eléje oly akadályokat, melyek miatt 1806. Torgauban, több év múlva Lipcsébe költözött. ***)

*) Így vagyunk majd minden új találmánnyal! Az 1809-ben építettett első gőzhajó az angol sajtó és a művelt közönség kigúnyolá, úgy, hogy ott kelle rohadnia a vízben. Midőn e gőzhajó már csaknem egészen elrothadt állapotban volt: amerikai polgár érkezék a hajó színhelyére; tanulmányozá azt és Uj-Yorkban más gőzhajót építettett, melyen 1811-ben — általános gúnyolódás közt — indult utnak, de kísérletét siker követé, és most már senki sem csodálkozik rajta.

**) Hufeland, ki H. törekvéseit mindenben, és így e tekintetben is tudá méltányolni, figyelmeztette az orvosokat H. óvszerére, melynek fényes resultatumait a részrehajlatlan kísérlet igazolá. És H., noha e szerét senkivel sem akará közleni mindaddig, míg e tárgyra vonatkozó munkájára 300 előfizetőt nem nyerend egy Friedrichsdor díjjal, — emberbaráti szeretete ezt tenni nem engedé, és május 12-től 1800. mindenkinek adott könyvet és ezzel egy adag gyógyszert az említett díj kifizetése mellett. Ekkor ismét a kapható óvszer iránti bizalmat a töprenkedő szüléknél azon gyanúsítgatással akarák gyengíteni az orvosok, miként e gyógyszer veszélyteljes méreg; — mire azonban az aggodalmas szülék megnyugtatóására dec. 1-én 1800. a „Reichs Anzeiger“ben nyilván felelt H., megmutatván, miszerint orvossága nem ártalmas és nem egyéb, mint „belladonna“ növényből kifacsart és diluált nedv.

***) Ezen években e következő munkái jelentek meg: „Der Kaffee in seinen Wirkungen 1803“, melyet dr Balogh Pál 1829-ben magyarra fordított; „Aesculap auf der Wagschale 1805“; „Heilung und Verhütung des Scharlachfiebers 1801“; „Heilkunde der Erfahrung 1805, két kötet“; „Fragmenta de viribus medica-

Itt működött ő lelkének minden erejével; itt adta ki 1810. fő munkáját „Organon“-ját; itt tölté hosszabb időig minden óráját a szenvedők üdvére; itt szenvedett, sokszor inséggel is küzdve, az orvosi forradalom leghevesebb zivatari között; és igazságának érzetében el tudta tűrni szegénységét, e mellett ellenségei rágalmát, sokszor a legaljasabb kitöréseket: mint természetbuvár számított arra, mit jeles költőnk Kisfaludynk az életből vett e szavakban mondott ki: „Magasb elmék, mélyebb szivek, jaj tinektek e földön!: az ily tökély, bár nagy érdem, boldog itt még ritkán lön“; de ő nagyobb volt, mint szerencséje; nagy volt ő azért, mert nem tudott kicsi lenni. *)

Bizván nagy eszméjének kivitelében, e dühöngő viharok közepette sem veszté el öntudatát; dolgozott folytonosan kettőztetett erővel kitűzött céljára, jól tudván, hogy az egészséges fa lelkes ápolója oltalma alatt folytonosan virágzik; és ha itt-ott ágai erőszakosan meg is sértetnek, újra kihajt, virágzik ismét, és a legszebb gyümölcsrel kínálkozik: mert a fa egészséges gyökétől nyeri életét. Mindennek az eleje nehéz. Az emberek kevés kivétellel, a már beléjük csöpögtetett régi ferde eszmékhez szokva és e szokás bilincseihez erősen kötve, nem oly hamar bírnak önállóságra vergődni; és még ekkor is, noha elismerik a felkarolt új jobb eszmének csalhatlan igazságát, kis körükből gyakran tekintgetnek vissza az elhagyott sokkal na-

mentorum etc. 1805“; „Rüge eines ungegründeten Gerüchts. Reichs Anzeiger 191. sz.“; ugyanitt 1808-ban 343. sz. és 1809-ben 227. sz. alatt megjelent genialis értekezései nagy figyelmet gerjesztettek a közönségben.

*) Az ez évben és következő időkben megjelent több röpirat közt emlékeztetek: Hecker berlini tanár átka a homoeopathiára (Annalen der Medicin 2 köt.). Hamburgban dr. Simon kifakadása (H. pseudomessias medicus etc.). Dr. Th.*** (Werke der Finsterniss) bal ítélete. Hazánkban szintén dr. K. éretlen röpirata stb. Ezek mellett a gyógyszerészi csaták folytonosak valának, melyeket bővebben leírni nem kevésbbé unalmas, mint gyűlöletes; azért is ezalatt inkább pihentetem tollamat, noha szeretném itt „a farkas és bárányról“ szóló Phaedrus tanulságos meséjét leírni; — de fölöslegesnek találom, mert ezt anélkül is tudják t. olvasóim.

gyobb embertömegre a sok méltatlanság miatt; sőt megtörténik az is, hogy a gyengék, megúnva a szünni nem akaró kellemetlenségeket, meggyőződésük ellenére ismét a nagyobb párttal szövetkeznek, ennek legfényesbnek vélt elégtételére: noha az emelkedés és hanyatlás, a növekedés és fogyatkozás csak a tagok számát mutatja, és a tömeg túlnyomó ereje mellett nem veszi el belső tulajdonát az obiectiv igazság! — csak kinek lelke erős, az nem tud tágitani. Nem tagadhatni, miként e szövevényes életben sok függ a viszonyoktól is, melyekben élünk. Brown ellenkező irányu tana, mely inkább megfért a régi gyógymóddal, Angolhonból Némethonba terjedvén, itt Pfaff, Girtanner, Röschlaub és egyéb orvosi notabilitások által ez időben hevesen pártoltatott. E körülmény még inkább nehezíté H. tövises pályáját.

Mindemellett H. „Organon“-ja hihetlen gyorsasággal terjedt el a világ minden részében, és biztosítá a szerző halhatatlanságát. Francia nyelvre Jourdan, olaszra Guaranta, angolra Acliner, magyarra Horváth és Bugát által fordíttatott. E híres munkájában először használta e szavat „homoeopathia“ és e szó két rettentő pártra osztá fel az orvosi közönséget. „Contraria contrariis“ régi gyógy mód zászlójával szemközt állott Hahnemann, rendületlen „similia similibus“ lobogójával, csak néhány ujoncz elvbarátot számítván egy roppant sereg ellen. A vakbuzgó kitöréseket intrepide egész lelkesedéssel fogadá; küzdött mint óriás legyőzhetlen nemes fegyverével, és a neki irányzott mérges nyilak le nem sujthaták őt, az önzetlen emberbarátot; ki a szenvedő emberiségért, nem pedig gladiatori nyeremény vagy más anyagi jutalom miatt szállott a síkra: nyilvános iratai által szívesen tanítván mindenkit általában, — barátságosan tárván ki egész tudományát különösen azoknak, kik tőle tanulni akartak, szívélyesen ölelkezvén azokkal, kik vele kezét fogtak. Ő férfiasan küzdött és győzött; mert az előre sejdített akadályoktól nem remegvén, — bizván az igazságos Istenben és jótékony tudományában, — erélyes kitartás által győznie kellett. (És én e nemes példát csekély tehetségem szerint ne kövessem? Ha vérem végkép kihül... ekkor majd elnémulok...) Aljas

szóbeli rágalmakra sohasem felelt, loyális eszközöket választván mindenkor magas czéljára; ily esetekben családja, bizalmas barátai meghitt körében tárá ki zúzott szívének belsejét; a rágalmak feledésére ezeknek kedves társaságában kerese szórakozást, és a sok küzdésben megfeszített, sokszor ellankadt lelke itt nyert ideiglenes nyugalmat, itt pihent meg édesdeden, itt lelt ismét fris új erőt. De nem engedett senkinék, ki őt írásban támadá meg, ritka tudományos ügyességgel küzdvén le elleneit, néha azon stylt használván, minövel megtámadtatott.

Erkölesi és hazafiui szent kötelességem parancsolá nekem is, hogy nyilvánosan lépjek fel a hasonszenv ügyében, melynek áldását számtalan esetben már évek óta tapasztaltam. Az emberiség ügyében léptem fel szerény munkámmal 1847-ben; fel kellett lépnem akkor már tizenkét évi szigorú kísérleteim után, noha eleve tudtam, miként akadályokra találándok, miután a legjobb ujnak sorsa, az ellenszegülés, megvettetés. De a küzdést nem tekintém bajnak: a küzdés, mozgás, a mozgás, élet. Tiszta érzetemben nem retteghettem a küzdéstől; mert kitűzött czélom nemes levén, ellenszegülés esetében csak nemes ellenségre, nemes fegyverre számítottam, annál inkább, mivel az alapjában ingadozó régi gyógmód mellett harczolni, azt még sokáig fentartani akarni, hasztalan törekvés, épen úgy, mint nem használ a házat külsőleg kiékesíteni, hogy szinleg lakhatónak látszassék, midőn annak belszerkezetét már régóta kárhoztatják a leghiresebb szaktudós mesterek, mely miatt előbb-utóbb romokba kell dőlnie. E szavaim erősítésére szolgáljanak a „gyógyászat“ 1862. évi 27. sz. 546 l. megjelent e sorok: *az emberi nemet és a társadalmat leginkább érdeklő része gyógytudományunknak, a gyógykezelés, vagyis a betegség biztos gyógyszereinek feltalálása és azoknak kellő megválasztása, vajmi keveset haladott — hogy így fejezzem ki magamat — előre, ha nem akarok azon pessimistákkal tartani, kik szerint a gyógytan egy lépéssel nem előre, hanem hátra ment.*

Elleneimben azonban csalatkoztam; de szívesen megbocsátok, sőt köszönettel tartozom nekik; mert közfigyelmet gerjesztvén a homoeopathia iránt, a t. közönség látja immár a homoeopathia, ismeri az allopathia műveit és — ezek után ítél. A személyes rágalmak csak a rágalmazót sujtják. Ekkép — ha mindjárt az orvosok legnagyobb száma nem barátja a homoeopathiának, — ennek virágzatát már most bizton remélem édes hazámban: mert a haladásra törekvő magyar nemes hevével felkarol mindent, mi nemes és az emberiségre nézve üdvös. Tudománya fonalán az orvos csak vélekedik a beteg sorsáról; a beteg, jobb, vagy rosszabb sorsa

szerént, érzi a tudománynak éltető, vagy öldöklő hatalmát, ... akármiképp okoskodik az orvos.

Nagyobb tisztelettel, őszinte elismeréssel léptek fel H. ellen dr. Jörg, Heinroth, Wedekind, Lichtenstädt, Sachs, Puchelt, Kopp. Különösen a híres Kopp ekkép ír: „Ki H. minden munkálatát kritikai szemmel kíséré, őt, első föllépésétől kezdve, mint író, tanítót, iskolájának mesterét jól ismeri, genialis nézeteit és hatalmas lelki erejét ezen férfinak el nem tagadhatja. Örökösök az ő érdemei a tekintetben, hogy a gyógyszerek specificus hatását az organismusra, és ennek nagy receptivitását azok iránt, kétségen túl tette. Bizonyos, miszerint H. gyógy módjának legengesztelenebb ellenei közé azon orvosok tartoznak, kik azt nem tanulták és nem gyakorlották.“ A most említett jeles orvostudorok tollaiból sem maradtak ki azonban itt-ott néhány élezes kifejezések, H. tanát alaptalanul sértegetők; de ezek sem maradtak ezáfolat nélkül. — Ily sulyos körülmények, habar haborgaták a fáradhatlan nap-számot bámulatos épülete készítésében; de erős lelkét, vas-türelmét meg nem törhették. Ő dolgozott — és hiszem, miszerint a fölötte omladozó égboltozat riasztó robogása alatt sem esett volna ki kezéből a toll, tiszta önérzetében; hiszem, mert tényei után felfogom H. szellemét, ismerem az önérzet, öntudatnak azon szilárd, csüggedetlen tulajdonát is, melynél fogva az igaz, jó és nemes ügyért az utódok javára küzdő, büszkén tűr s szenved, célja felé erélyesen haladva.

H. 1811. Lipszében mint egyetemi tanár kivánt föllépni, hasonszenvi gyógy módjáról nyilvánosan értekezendő, elvének valóságáról egyszersmind betegek ágyainál akaráván meggyőzni a kétkedőket. *)

*) Ekkor kezdé meg nagyszerű munkáját „Reine Arzneimit-tellehre“, melyen több évig ritka szorgalommal dolgozván, halhatatlan nevet vívott ki magának. E munkája hat nagy kötetben jelent meg, melyben hatvan gyógyszert ismertetett meg H. — Azóta folytonos kísérletek tétettek tanítványai által sok más ércz-és növény-gyógyszerekkel, és az eddig megvizsgáltak száma háromszáz körül megy. A számos munkák közt különösen kitűnnek Jahr, Noak és Trinks terjedelmes és fáradságos dolgozatai.

Uj gyógyrendszerének ügyét Lipcsében akará kivívni a nagy férfi; itt óhajtott gyógytanának oly állást szerezni, minőt élvez az álladalom részéről az allopathia : független tanszéket az egyetemben, szabad gyakorlatot a hasonszenv terén, hogy innét terjedjen jótékony tana világszerte, maga-nevelte tanítványai által. E nyilvános törekvése egyedül (nem is bocsátkozván mélyebben a dolog érdemébe), — nyilvános föllépése, mondom, egy tapasztalati tárgyban, nem bizonyítja-e elegendőkép H. tanának valóságát?! Ki tollal és tudománnyal eddig is nemesen harczolt, — most pedig tanítani, nyilvánosan gyógyítani kívánt, mindenki mély tiszteletét, szives elismerését megérdemlette volna. Hiszen hamis (!) tanának megbuktatására épen az szolgált volna logikai eszközül, mit H. maga ellen (!) sürgetett : a nyilvános gyógyítás! Őt kellett volna azonnal első föllépése alkalmával teendő próbákra kényszeríteni, a logicának azon axiomája szerint, miként „egy tapasztalati tárgyban nem döntheti el az igazságot semmiféle egyedül elméleti argumentumá ha tana a priori nem tetszett; ellenei azonban félrevetvén minden tapasztalati adatot, felhasználtak mindent — H. eszméjének kiküszöbölésére, utánzásra méltó gyógymódjának elnyomatására.

Ily méltatlan bánásmód mellett elsorvadnának, elvesznének tán örökre, vagy legalább is hosszabb időre a legszentebb eszmék, ha más részről lelkiismeretesen nem ápolatnának! És ki nyögné meg e kiszámíthatlan veszteséget? fájdalom! a szenvedő emberiség; miután e vesz-

---

H. nak ezen gyógyszertana legszükségesebb egy h. orvosra nézve; e nélkül, daczára jeles physiol. és pathol. stb. tudományának, senki sem lehet ügyes h. orvos. Igen helyesen jegyzi meg dr. Fleischmann Bécsben 1856-ban a homoeopathia történelme tárgyában mondott beszédében : miként H. idejében több chronicus betegség gyógyítása sikerült, mint jelen időnkben; mivel most inkább arra törekszenek a h. orvosok, hogy a természettudományokban haladjanak, mint arra, hogy minden gyógyszer specificus erejével lehető legnagyobb pontossággal megbarátkozzanak. Rendén van, hogy a homoeopathiának tudományos kiképezésén dolgozzunk, de úgy, hogy az annál szebb és nemesb gyümölcsössel kínálkozzék.

teség pótlására, különösen a homoeopathiát illetőleg, Galen barátai nem adhatnak egyebet mint régi eszközöket, melyek ellen számtalan esetben ők is keservesen kikelnek!!! O! te 19-dik század! Te majd mindenben szeretsz kételkedni és büszkeségedben fel nem fogod, hogy a kételkedés vagyis a scepticismus még nem tudomány! hogy e szerint néha positiv tudatlanságodban, felvilágosodottnak képzeled magadat! O! te felvilágosodott 19-ik század! Ha én veled komolyan így okoskodom: „a gyógymódok közül az érdemli meg az elsőséget, mely legbiztosb; a biztosságnak pedig legészszzerűbb criteriuma: a kísérletek és észlelések útján nyert eredmény“, ekkor te fejet hajtva azt mondandod, hogy tökéletesen igazam van; de ezen okoskodásom fonalán, gyógymódunk elsőségének realizálására mondjam csak neked: „hogy azzal az ugy nevezett (!) homoeopathiával is tegyünk egyszer részrehajlatlan kísérleteket, privát praxisunkban előjövő bármiféle köresetben, annál inkább, mivel e nihilismus (!) nem veszélyeztetheti az emberéletet“, — te e szóra „homoeopathia“ azonnal forró lázat kapsz, — veled többé okosan nem szólандhatok. Te rémítő 19-dik század!!! — Száz és ezer ellenével a homoeopathiának, magam is egyedül tapasztalati adatok után lettem és lehettem rendíthetlen híve a hasonszenvnek, és buzgó híve maradok mindaddig, míg ennél is tökéletesb nem fog létezni: azért — sajnos, hogy annyi hiteles adat után még mindig léteznek tudós férfiak közt is olyanok, kik hidegen megvetik, vagy könnyelműen nevetik, sőt némelyek méltatlanul gúnyolják H. gyógymódját, — mi legkényelmesb módja a czáfolásnak!

Tisztelt tudós férfiak! Az emberiség okos osztálya nem gúnyolva, nem nevetve minden alap nélkül, hanem mindent higadt vérrel jól megfontolva működik a tudományok terén annak rende szerint; így — tapasztalati tények után képes aztán megítélni: mit tehet a természet egyedül (mert csak ennek tulajdonítják a scepticusok a sikerült h. gyógyítást), mit művel hom. orvosság segéd-mével. Ne rettentse el önöket e tértől azon szomorú tapasztalás, hogy már annyi gyönyörűnek látszó orvosi

eszme, eszméletileg syren-hangon ámitgatva, tapasztalati-
lag minduntalan ugyanegy örvénybe vezetve, leverőleg
csalt! mert ekkép, a homoeopathiára vonatkozólag, hason-
lók leendenek önök azon munkás kincs-keresőhöz, ki hosz-
szabb idő alatt már kifáradván a hasztalan ásásban, elke-
serebbe dobja el kapáját épen akkor, midön, még csak pár
óráig folytatván munkáját, örömtelve lelné fel azt, miért
annyi idő óta véres verejtékkal fáradozott.

Ne sajnálják önök illetén egyszerü fáradságukat már
csak azért is, hogy a homoeopathia ügyében mint tudós
és okos férfiak nyilatkozhassanak; — és ezt önök iránti
tiszteletből ajánlom; mert nemde? bámulná vagy tán ne-
vetné mindenki a kaczér arslánt, ha legdivatosb, legtisz-
tább ruhákat öltvén magára, rongyos, tisztítatlan csizmák-
ban lépne föl díszes termekben, miután ily ellentét szem-
betünőbb: pedig ekkép áll a dolog, midön elbizott szoba-
tudósaink különben legszebb, de — engedjenek meg —
csak egyoldalú ismereteik mellett vakmerően oly tárgy-
ról is ítélnék, mihez nem értenek és azt hiszik, hogy a nap
is az ő órájuk szerint jár! legyünk igazságosak, — ez a
loyalitás törvénye; ne ítéljünk és nem fogunk megítéltetni,
— ez a szentírás mondata; tanuljunk és ne tanítsunk
akkor, midön valamit még nem tudunk — ez az okosság
átalános szabálya. O! miért tenyészik az „okosság“, ez is-
teni növény mellett oly buján azon növény, melynek
neve „elfogultság“!

Midön így a lipcsei orvosnövendékek tanítását, gya-
korlati kiképzését legsürgetőbb teendői közé sorolá H.,
ekkor az orvosi facultás dékánja, Rosenmüller, mondá
ki vetoját; ötven tallér letétele mellett jogosan azt köve-
telvén, hogy H. újra ismét értekezék, miután más egye-
temben nyéré orvosi oklevelét. 1812. jan. 26-án ez is meg-
történt. H. értekezett (dissertatio historico-medica de hel-
leborismo veterum), velős értekezése dr. Ludvig ezen
évi dékán által nyilvánosan dicsőítettett, — egészen elra-
gadá hallgatóit. „Meglepő élvezet volt (így ír többek közt
dr. H—k egyik barátjának) hallani a merész természetbu-
várt, az emberésznek e ritka tüneményét, Hahnemannt.
Mintegy elbájolva mentem ki a tereméből haza felé (Lu-

tzenbe Lipcse mellett); utamban egyedül H. magas lelke lebegett fölöttem, kinek eddig ellensége valék, holott most magamba szállva, őszintén meg kell vallanom, miként nem vagyok méltó saruinak föloldására. Ugy hallom, sz. Mihály körül magán-tanítást adand a nagy mester; ekkor újra tanulni akarok, tanulni fogok, hacsak rendkívüli körülmények nem gátolandnak föltett erős akaratomban. A dicsőség egész özöne jutalmazá H. ezen szükségesnek mondott nyilvános föllépését; bámulák őt az orvosok úgy, mint a jelenlevő tudós nemorvosok; ő több, mint földi lény.“

Már 1811-ben nyilvános felszólítást bocsátott közre, mely által figyelmezteté az orvosokat, „mikép april elején megkezdendi előadásait; az „Organon“ minden pontját világosan megfejtendi, de különös tekintettel leend egyszersmind gyakorlatilag igazolni teoriájának magyarázatát. Hat hónapi szorgalmas tanulás mellett reményli, miként gyógymódjának elveivel az orvos megbarátkozhatván, folytonos igyekezete mellett szerencsésen gyógyíthat. Bérmentes levelek által mindenki megtudhatja a közelebbi föltételeket.“ E felszólítása után minden szerdán és vasárnap tartott előadást a legnagyobb enthusiasmmal. *)

Vezetése mellett Hartmann, Gross, Hornburg, Franz és több tanítványa kísérletet tevének néhány szerrel és ezekkel gazdagíták H. gyógyszeratanát. Esti nyolcz óra tájban pedig sör és pipa mellett mulatának vele nemcsak tanítványai, hanem kedvelt tudós elvbarátai is. Mo-

*) Ki H. „Organon“-ját és egyéb munkáját figyelemmel olvasta, meggyőződhetett arról, miként H. tanát valódi tiszta természetphilosophia lengi át. Fölséges különösen H. eszméje a betegségről; méltánylandó azon ideája is, mely szerint több acutus bajnak és a chronicus betegségek egész seregének lényeges okát onnét magyarázza, hogy a psorának (Krätze) gyógyítása csak Móses idejétől számítva már 3400 év előtt, — a syphilisnek, mely 1493-ban üté fel először iszonyu sátorát — és a sycosisnek (Feigwarzen) orvoslása többnyire egyedül csak fürdők, kenőcsök és egyéb külszerek által történt; és így az említett nyavalyák czélszerű belső szerek nélkül leginkább csak külsőleg elmáztattak stb.“

noton életének némi változtatására, egyszer-kétszer egy évben fényesb estvélyre is meghívá tanítványait; de ezek közül csak azokat, kik ész, szorgalom, erény által kitüntették magukat.

Reggel 9—10 óráig, délután 2—4-ig rendelt betegeknek, kikkel közönségesen tele volt szobája mindenkor. Az ősz Aesculáp, kinek tudós feje, egész külseje tiszteletet és bizalmat gerjesztének mindenkiben, egy az ablakhoz közel álló négyszögletű asztal mellett irományai közt ült; így hallgatá ki betegeit, minden legkisebb körülményt pontosan jegyezvén föl könyvébe, mit mindannyiszor betett, a mennyiszer másik szobájába ment, orvosságot adandó. Néha a gyógyszerek biztos választása miatt, kihallgatás után kisebb asztalától fölkelvén, a szoba közepén álló nagy asztalához lépett, melyen két vastag iv-nagyságu könyv feküdt; ezt felültvén, rövid idő múlva rendelt orvosságot. *)

Ekkép részint betegek, részint közrebocsátott jeles értekezései által H. ideje egészen elvala foglalva. 1816-ban a többi közt heves vitatkozásra nyújtott alkalmat az „Allg. Anzeig. 156. számában“ prof. Dzondi ellen irt értekezése, ki égetés ellen a hideg vizet legbiztos szer gyanánt ajánlá, midőn H. ismét okszerű észleletei által bebizonyítá, hogy ily esetben az olaj, borszesz a valódi gyógyszer, mit John Anderson és többen H. után erősítének; — és ezen jeles értekezései, szerencsés gyógyításai által Lipszében kitünteté magát Hahnemann.

Ez idő alatt a legtekintélyesb férfiak, orvos-doctorok s növendékek látogatták őt szünet nélkül; ki a legnagyobb

*) Minden tanácskozás- és az ezzel járó szerért több szegénytől semmit, másoktól keveset, gazdagabbaktól 1—2 tallért követelt; elvállalta bizonyos idő múlva is a jutalmat, és ekkor időközben 10—12 Louisdorral jutalmaztatta fáradságát. E követelése jó nevének nem keveset ártott; de ha figyelembe vesszük nagy családját, e mellett a sok hálaadatlan számát, kik őt, daczára visszanyert egészségüknek, minden jutalom nélkül hagyák, H. e tekintetben is fölmentendő, annál inkább, miután őszinte vallomása szerint, egyedül e napról napra növekedő hálaadatlanság bírá őt ezen, neki sem kellemes lépésre.

szivességgel osztogatá gyógyszereit betegeinek; örömtelven oktató fiatal tanítványait, és elméleti előadását, betegek ágyaihoz vezetvén ujonczait, gyakorlatilag ügyekezett kétségen túltenni. Fényesen sikerült gyógyításai, mint rendkívüliek, minél meglepőbbek valának, annál kitörőbb szenvedélylyel hirdették szemtanúi által; kik nem győzék egyszersmind eléggé dicsérni nagyratörő mesterük tiszteletre méltó ritka tulajdonait. Így terjedt napról napra mindig jobban a hasonszenv dicsősége, a régi gyógymód fölötti diadala, és ezzel H. hirneve, melyet kedvezően nevelt azon körülmény, melynél fogva annyi szép gyógyítás hallatára Schwarzenberg herczeg, híres austriai tábornagy is, H. ügyességére bizá elhatalmazott, megelőző gutaítés-okozta nyavalyájának gyógyítását.

Ezen kitüntetés által esurdultig telt meg az irigység pohara. Szólani ugyan ez esetben nem mertek ellenei nyilván; de alattomban annál borzasztóbb ármányt forraltak keblökben. Tagadhatlan, miszerint e fényes összeköttetése a legelőkelőbb családokkal ismerteté meg H.-t; minden esetre ezen alkalom, gyógymódjának terjesztésére a legkecsgetőbbnek mondható; de nemkülönben ugyanezen szerencsés alkalom, az ellenségeskedés legnagyobb fokozatára nyújtott dühös anyagot.

A herczeg baja, mely előbb minden allop. orvoslással daczolt, noha eleinte egyes symptómáira nézve engedett, általában legyőzhetlenül látszott ellenszegülni H. gyógymódjának is, ki már előre kimondá, mikép a herczeget földi erő ki nem ragadhatja a halál hideg kezeiből. — Orvosi tanácskozás miatt legfelsőbb parancs következtében Bécsből dr. Marenzeller is megjelent Lipcsében, ki egész életében el nem feledheté azon jelenetet, midőn H.-nal a magas beteg látogatására sietvén, mindketten épen akkor érkezének hozzá, midőn ismét az érvágási készület kezdődött, H. legnagyobb meglepetésére, miután erről eleve nem volt tudósítva. Az őszbeborult H. nyugodt lélekkel, helyéből nem is mozdulva szemlélé e véghezvitt műtételt; ezután egy szót sem szólva távozott a herczeg szobájából, hová, igen természetesen, többé nem lépett. A herczeg nem sokára, oct. 15-én 1820-ban meghalt. E percz-

ben merészebben léptek fel H. ellenei; és azonnal a holttest bonczolásánál megkezdék indulat-szülte romboló szerepüket, később pedig Hufeland folyóiratában folytatták. Dr. Sacks tanácsos ismét azt akará bebizonyítani, hogy a herczeg drága életét csak azon uton lehetett volna még egy időig fentartani legczélszerűbben, melyet ő tűzött ki. Őt követék elvbarátai; kik ismét a régi szokás súlyos szavaival sokszorozott viszhangra találtak — kitünőleg a gyógyszerészeknél. Ezeknek alázatos kérelmükre törvényes eljárásnak tartá a szász kormány, az orvosi facultás határozatát helybenhagyni, — és így (természetesen egészen annak rende szerint) Hahnemannt eltiltani a gyógyszerek magán-rendelésétől.

Most tehát — kezökben a tilalommal, szájokban pedig a képzelt nagyszerű győzelem örvendetes hirdetésével (!), világszerte agitáltak H. igaz és hasznos tanának gyökeres kiirtására. Hogy még biztosabban juthassanak kitűzött céljokhoz, összeszedvén a hazugság s rágalom minden eszközét, nem iszonyodtak H. személyét, családját is sértegetni, gyalázní, a szenedélyek émelygős mixturájával akarván altatni az ébredező közönséget; és már az erőre kapott, de az említett haláleset által lealázottnak vélt új tan fölött gúnyos élézek közt örvendének az ellenék elfogult emberei.

Mint csalatkoznak azok, kik azt vélik, miként egy gyászos ugyan, de ki nem kerülhető esemény elegendő az igazság megsemmisítésére! Ha itt-ott a jégeső némely tájéket el is ver, azért még az évet nem mondhatni átalában terméketlennek! más boldogabb vidéken minden a legnagyobb bőségben teremhet; teremhet jövőre ott, hol mult évben a termés silány volt!! H.-nak annyi szerencsés esete mellett, megfeszített szorgalommal éjjel nappal gyűjtögetett minden eddigi munkálatát el nem nyelheté egészen egy le nem küzdhető eset egyszerre. Minden időben találkoztak oly felfuvalkodott tudós hősök, kik megvetvén a legjobb intéseket, az életerős igazság helyett alaptalan rögeszmék, csalékony vélemények után kapkodtak, melyek terjesztésére ügyesen kerestek ki mindent, mi a szokásos emberek inyének közönségesen szokott tetszeni,

és ily módon gyakran a legundokabb vétkekre vetemedtek. Elborzad csakugyan az ember az emberi gyarlóságok áttekintése mellett! Mindazok közt, kiket a jövő bámul, hol van egy, ki élteben nem rágalmaztatott, nem üldözött?! Üldözés az első jel, hogy midőn meghalsz, ünneplésen megtiszteltetve, Walhallába jutandasz; de míg élsz, szenvedned kell! mert e földön legnagyobb véték : az embertömeg fölött állani. Kisérjük éber figyelemmel bármelyik korszaknak mozgalmait, a történelem tanúsítása szerint így volt, így fog ez lenni mindenkor : a gonosz irigység, a zsarnok hitetlenség, az uzsoráskodó részrehajlás pusztító hatalmát csak hosszú küzdés után törheti meg az, mi jó, mi igaz és hasznos. De ezen időnek bármikor el kell jönnie! — és az igazság védelmezésében fáradozó bátran biztathatja magát Bajza ezen szavaival : „Tűnnek évek, jönnek évek, — köd-s homályra fény terül“.

Örök forró hála es ezer buzgó köszönet a magas austriai kormánynak, mely e nemes ügyet legmagasb kegyeletével felkaroló és a hasonszenv haladásának minden akadályát megsemmisíté 1837. február 6-kán kelt azon legkegyelmesebb rendelete által, melynél fogva a homoeopathiának korlátlan gyakorlata nálunk megengedettetett.*)

*) 1852-ben hazánk kilencz megyéjéből folyamodtak a gyógyszerészek a minisztériumhoz az iránt, hogy a hom. gyógyszerek szabad kezelésétől tiltassanak el a homoeopathák; miután, folyamodásuk e szavai szerint „a gyógyszerész jövedelme csökken az által, hogy a hom. orvosok Hahnemann systemáját már többnyire elhagyván, hom. orvosságok helyett heroicus alcaloidokkal, mercur. praeparatumokkal, vesicatoriumokkal gyógyítanak, miket azonban nem gyógyszerertárból rendelnek, hanem kereskedőktől vesznek“ stb. (Dr. Wittelshöfer Wien. Med. Zeit. No. 23. September 16-ról.) E vád egy valódi hom. orvost sem sujt! A charlatánságot magam sem tudnám pártolni, sőt lelkemből gyűlölöm. A valódi homoeopatha soha sem követel egy fillért sem orvosságaért, sohasem használ orvosságot oly adagban, hogy azzal valakinek tetemesen árthatna tévedés esetében is; sőt azt állítják a gyógyszerész urak, hogy a h. adag annyi, mint semmi!; miért sürgetik tehát e semmi fölötti örökösödést?! Ugyan miért nem kívánják már azt is, hogy a hydropathák gyógyszerertárból vegyék akószámra a vizet?! — Ki pedig lelkiismeretét veszítve, embergyilkos akar lenni, az nem szorul egy nyilvános helyre : a gyógyszerertárra!

A lipcsei cselszövényeket nem türhetvén már többé, mint e várostól bucsut készült venni H., az Anhalt-Kötheni uralkodó herczeg Ferdinand ritka kitüntetések mellett hívá meg őt, magas személye rendes orvosának; tanácsosnak nevezvén ki Hahnemannt, szabad orvosi gyakorlatot engedvén birodalmában. Ide költözött tehát 1821-ben, hol a kegyes herczeg engedelmé következtében senki sem tilthatá már el a gyógyszerek szükséges kezelésétől; hol minden akadály nélkül szabadon működhetett gyógymódja ügyében; hol tisztelve szerettetett mind a herczeg, mind számtalan magas pártolói által. Orvosok közül első legbuzgóbb tanítványai sorába tartoztak: DD. Baudis, Bernhardi, Bettmann, Böninghausen, Diehl, Forgó, Franz, Gross, Hartlaub, Hartmann, Haubold, Hauptmann, Hering, Hermann, Hornburg, Junghänel, Lehmann, Lichtenfels, Maly, Marenzeller, Mühlenbein, Müller, Rau, Röhl, Rummel, Rückert, Schönke, Schrön, Schüler, Schweikert, Sonnenberg, Spohr, Stapf, — kinek szerkesztése alatt 1822-ben jelent meg az első hom. folyóirat „Archiv für die hom. Heilkunst“ czim alatt, — Trinks, kik H. tanát figyelemmel kísérvén, végkép lemondottak a régi gyógymódról. De midőn itt a legbuzgóbbakat nevezem, nem lehet nem említenem a leghálaadatlanabbat, Robbit; ki eleinte egész szerénységgel szilárd akarattal csatlakozván H. ujonczaihoz, és e dicséretes tulajdonok által nemes tanítójának vonzalmát, barátságát megnyerni törekedvén, — később (speculativ esze a régi tört utat anyagilag biztosabbnak tartván a göröngyös új utnál); nevének hirt szerzendő, nyilvános lapokban (Leip. Tageblatt) lépett föl H. tana ellen; ekkép számítván előbbi collegái kitörőbb tapsaira! Ezen jellemének birálatát a t. közönség ítéletére hagyom, fájdalommal jegyezvén meg, miként ily Robbifélék itt-ott még most is szerepelnek! — Köthenben tanulni akaró orvosokon kívül a nemorvosok egész serege környezé Hahnemannt, kik közöl tanácskozás kedvéért többen érkeztek hozzá különösen Lipsceből és mondhatni a világ majd minden oldaláról; és ő, mint Grisselich írja, fiatal tüzzel működött tágas körében, külseje sem

árulá el öregségét, sőt ős fürtjei, kopasz homloka, mely közönségesen bársony sipkája által vala fedve, magasb kort hazudva, többi testi lelki tulajdonával ellentétben valának.

H. élete hasonló volt itt egy nagylelkü triumphator életéhez, mert szelid, sikerteljes gyógmódja annyira el vala már terjedve mindenütt, hogy annak elnyomatásáról szó többé nem lehetett: főleg, miután „Ő herczegsége (mint később a Staats- und gel. Zeitsch. des Hamb. Corresp. 1824. 44. sz. közlé), veszélyes idegbetegségben sokáig sínlődvén, a híres tanácsos és doctor H. által reményen fölül szerencsésen kigyógyított.“ — Évről évre annyira szaporodott már a hozzá folyamodó bizalmas betegek száma, miszerint szerencsésnek tarthatta magát az, ki vele értekezhetett, egypár szót válthatott, vagy ki-csak láthatta a XIX. század ezen legnevezeteseb tudorát. Betegeit ellátni nem gyözvén, nehogy minden vigasztalás, tanácsadás nélkül kényszerüljenek elmenni azok, kik hozzá zarándokoltak, dr. Lehmann, később tanácsost választá oldala mellé; ki iránt egész bizalommal viseltetett, általa csináltatta gyógyszerreit, ki H. körében ennek legnagyobb megelégedésére három éven át gyógyított. *)

1829. augusztus 10-én ülé H. orvosdoctori félszázados ünnepét. E végből elvbarátai nagy számmal gyültek össze Köthenben legforróbb ohajtásaikkal, melyekhez lelkes kívánataikat írásban küldék a távoliak, az erlangi orvosi kar sem késvén üdvözetével. A szó- és írásbeli számosb köszöntésekhez járultak: Hahnemann élethü arczképe, melyet Berlinben Schoppe ügyes ecsetével remekül dolgozott ki. E nagyszerü olajfestvény meglepé H.-t, kielégité a tervezőket, tetszett mindenkinek, és ennek következtében, ugyanezen eredeti arczkép után, több száz példány lithographiroztatott. — Nagy nevének örökítésére

*) E közben H. szüntelen folytatá megkezdett nagy munkáját. 1828—1830. jelent meg „Die chronischen Krankheiten etc.“ a hasonszenvi gyógmód történetében halhatatlan műve, négy erős kötetben, melyekhez 1839. az ötödik járult. — Köthenből azonfölül több érdekes értekezést közölt H. az Allg. Anz. 1825. évi 194. és 227 — szintén az 1829-ki 51. és 104. számában.

ez alkalomra emlékpénz is veretett, melyet Dresdában Krüger készített; egyik oldalának közepén Hahnemann arczképe díszlik, körülvéve e szavakkal: „Samuel Hahnemann natus Misena die 10. aprilis 1755, doctor creatus Erlangae die 10. augusti 1779;“ másik oldalának közepét „similia similibus“, körét pedig „Medicinae homoeopathicae auctori discipuli et amici 1829.“ szavak foglalják el. Az ünnepély méltóságára fényt árasztott még többi közt a herceg és hercegnő kegyes leveleikben nyilvánított nyájas üdvözlés mellett azon két emlék, melyekkel szintén ő hercegségeik tisztelik meg az ősz orvost: egy gyönyörű serleg, mely a régiség ritka példánya, — egy arany szelencze, drága gyémántokkal díszesen ékesítve, melynek közepén a herceg neve tündöklött. Dr. Stapf ismét „Hahnemann kisebb iratait“ két díszkötetben kézbesíthetetlen mesterének. Ezen kisebb munkái e következők:

1) Sind die Hindernisse der Gewissheit und Einfachheit der pract. Arzneikunde unübersteiglich? 2) Eine Vorrede. 3) Fragmentarische Bemerkungen zu „Brown's Elements of medicine“. 4) Gedanken bei Gelegenheit des im R. A. (1803. No. 7. u. 49.) empfohlenen Mittels gegen die Folgen des Bisses toller Hunde. 5) Aesculap auf der Wagschale. 6) Bedenklichkeiten über das (R. A. No. 3. 12.) angebotene China-Surrogat, und Surrogate überhaupt. 7) Ueber den jetzigen Mangel aussereuropäischer Arzneien. 8) Ueber die Surrogate ausländ. Arzneien und über die jüngst von der medic. Facultät in Wien angegebenen Ueberflüssigkeits-Grade der letztern. 9) Ueber den Werth der speculativen Arzneisysteme, besonders im Gegentheile der mit ihnen gepaarten gewöhnlichen Praxis. 10) Auszug eines Briefes an einen Arzt von hohem Range, über die höchst nöthige Wiedergeburt der Heilkunde. 11) Monita über die drei gangbaren Kurarten. 12) An einen Doctorant der Medicin. 13) Zeichen der Zeit in der gewöhnlichen Arzneikunst. 14) Versuch über ein neues Princip zur Auffindung der Heilkräfte der Arzneisubstanzen, nebst einigen Blicken auf die bisherigen. 15) Eine plötzlich geheilte Kolikodynie. 16) Gegenmittel einiger heroischen Gewächssubstanzen. 17) Ansicht der ärztlich-collegialischen Humanität am Anfange des neuen Jahrhunderts. 18) Heilung und Verhütung des Scharlachfiebers. 19) Ueber die Kraft kleiner Gaben der Arzneien überhaupt, und der Belladonna insbesondere. 20) Bemerkungen über das Scharlachfieber. 21) Heilkunde der Erfahrung. 22) Der Kaffee in seinen

Wirkungen. 23) Belehrung über das herrschende Fieber. 24) Dissertation hist.-medica de Helleborismo veterum. 25) Heilart des jetzt herrschenden Nerven- oder Spital-Fiebers. 26) Belehrung über die venerische Krankheit und ihre gewöhnlich unrechte Behandlung. 27) Ueber Heilung gegen Verbrennungen. 28) Ueber die Lieblosigkeit der Selbstmörder. 29) Aertzlicher Rath in rothem Friesel. 30) Ueber das Selbstbereiten und Selbstdarreichen der Arzneien von Seiten der hom. Aerzte. A) Vorstellung an eine hohe Behörde. B) Der hom. Arzt wird von keinem bisherigen Medicinal-Gesetze gehindert, seine arzneiliche Hilfe den Kranken selbst zu reichen. C) Wie liesse sich wohl die Homoeopathie am gewissensten wieder ausrotten? 31) Belehrung für den Wahrheits-sucher in No. 165 des allgemeinen Anzeigers der Deutschen. 32) Ueber die Befriedigung unserer thierischen Bedürfnisse — in einer andern alt-medizinischen Rücksicht. 33) Socrates u. Physon. Ein Gespräch. 34) Eine Kinderstube. 35) Ueber die Wahl eines Hausarztes. 36) Striche zur Schilderung Klockenbrings während seines Trübsinns. 37) Aesculap auf der Wagschale. — E két kötetben foglalt iratokon kívül több értekezés, francia és angol munkák fordítása, Hahnemann műveihez tartoznak.

A 74 éves orvostudor félszázados örömnapján (igy ír Stapf Archiv 8. köt. 2. füzet) kertében jövének össze a vendégek, itt barátságos, tudományos beszélgetések közt töltvén néhány boldog, elfelejthetlen órát. Déli egy óra tájban mindannyian a terembe menének, itt többi közt a homoeopathiának terjesztésére ajánlott, és önkéntes adakozásokból összejött 1200 tallérnak czélszerű kezeltetéséről értekezendők. El is határozottat, mikép dr. Müllenbeim és dr. Rummel felügyelése alatt az említett somma kamatra adassék, mindaddig, míg ezen összeg részint a járandó kamat, részint új emberbaráti gyűjtemények által annyira szaporodnék, mennyi egy hasonszenvi kóroda alakítására szükséges. E szent czélra azonnal több gyűjtő ajánkozott és 1833. létre is jött ezen első hom. gyógyintézet. Ez alkalommal alakult egy hom. társulat is, melynek tagjai elhatározzák, hogy minden évben aug. 10-én egybegyűljenek, Lipsét tűzvén ki a legközelebbi év gyűlésére, igazgatónak dr. Müller-t, titkárnak dr. Albrecht-et választván. A képzett h. társulat minden tagja oklevelet nyert, Hahnemann, mint örökös praeses lithographírozott neve aláírásával. Tanácskozmány végeztével élvezet-

dús asztalhoz ülének a vendégek; ebéd után pedig esti hat órakor H-nál jövének össze, tudományos, barátságos, élczes beszélgetések, szivélyes enyelgések közt töltvén hosszabb időt; míg végre ütött az óra, melyben a 74 éves de erőteljes mesterüktől búcsut vevének, meleg kézszorítását oly érzéssel viszonzván, melynek jelszava : mindent a hasonszenvért!

Ennyire terjedvén gyógymódja, ennyire növekedvén tanítványai száma, hinni kezdé immár H., miként az általa feltalált, jeles pártolói által ápolt gyógymódja élni fog, élni és fenmaradni a szenvedő emberiség javára. De milyen érzé egyszermind, miszerint gyógymódja csak úgy kaphat erős gyökeret, ha tanítványai által az ő értelmében kezeltetik : méltán félté annak elfajulását, sőt vesztét azok kezeiben, kik őt nem híven követik. Érzé a nagy férfi, hogy győzni fog, győznie kell; de csak erélyes, kitartó, áldozni tudó hiveitől remélheté egyedül a győzelmet, mint ő vala; ki meg nem elégedvén a régi gyógyászzal, kész volt arról lemondani, szegényebb állással is megelégedvén. Azért ily lelkesedése mellett nem vehetni rossz néven, midőn néha keményebb szavakra fakadt H. azok ellen, kik mint árulók, személye s tudománya rovására önhaszonlétéből szentségtelen kezekkel avatkoznak Isten-sugarolta s más gyógyrendszerre nem szoruló gyógymódjába : most homoeopathice, máskor ismét allopathice gyógyítván. Nem boszankodnék-e a művész, ha nagy szorgalommal s remek ügyességgel készített művét durva ecsetével mázolniá be más kontár kéz?! Igenis, — a művészet csak úgy érdemli meg e nevet és e név iránti tiszteletet, ha tárgya tiszteletre érdemes. E szempontból nyeré meg a homoeopathia a hom. orvosok és nemorvosok méltó pártolását. Ha tehát gyógymódunk csakugyan minden tekintetben tökéletesb a réginél, miről nem kétkedik az, ki a homoeopathiát híven gyakorolja : meg nem foghatom, mikép lehet valakinek itt így, ott amugy gyógyítani! Igaz, e tekintetben a még tapasztalatlan orvosoknál sokat tehet a féltékenység vagy az ügyetlenség, melyeknek szüleménye : a kapkodás; másoknak ismét a változtathatlan körülmények parancsolhatnak, melyekben legtisztább meggyőződésüket nem követ-

hetik mindenkor; nem szívesen mondom ki, miszerint ezen elvtelenségnek megbocsáthatlan oka némelykor: a haszonlesés, mely kinevetvén az élet magasb céljait, így is, úgy is, és mindenkép csak anyagi nyereségre törekszik, ezt tartván egyedül a világ azon kulcsának, melylyel minden tárva áll előtte.

Tisztelem általában collegáimat; tisztelem különösen azon munkás ügyfeleimet, kik az orvosi tudomány kivételében szakadatlanul fáradoznak, ha mindjárt nem is követik H. gyógyelvét, mert bennök tisztelni kell a jó akaratot, sajnálva, miként elmefeszítéssel kidolgozott, a papiroson tetszőleg ajánlkozó gyógyterveik, a gyakorlati téren minduntalan hajótörést szenvednek és szenvedni fognak mindaddig, míg kaczér gyógyelvüket meg nem változtatják, alaptalan gyógyelvüket alapos gyógyelvünkkel fel nem cserélik e jeles férfiak; — átlátom, miként a homoeopathiának helyes vagy helytelen felfogásától, de ezenfölül mindenkinek egyéni körülményétől is függ, hogy így vagy amúgy gyógyítson; azért egy szót sem emelek azon allop. orvos urak ellen, kik a homoeopathiát tapasztalatilag nem ismervén, de azt nem is kárhóztatván, szorosan ragaszkodnak a régi szokáshoz; az előítéletek véleményeit majd eltörli az idő, a tapasztalás ítéleteit pedig megerősítendi; — de kedvem lenne stentorhangon kikelni azon homoeopathák ellen, kik a hasonszenvi mint legbiztosb téren minden akadály nélkül tisztán működhetvén, anyagi érdekből — ha tetszik, így, ha tetszik, ismét amúgy készek mindenkor orvosolni; mert ez által áldott gyógy módunk hitelét némelyeknél könnyelműen gyengítik, — alkalmat adnak elleneinknek a lovagiatlan gyanúsítgatásra. Azonban, — bocsásson meg ezeknek H. szelleme! — felvilágosodott lelkes elvbarátink védpaizsa alatt biztosítva látjuk immár gyógy módunkat; nem árthatnak már ügyünknek, csalfa számításuk által inkább árthatnak önmaguknak az elvtelenek! Nehezebb volt ugyan eleinte, az emberek ezreit mellőzve, egy kis körre szorítkoznunk; de ekkor is voltak veterán collegáim közt nem kevesen, kik dicsőségnek vagyis inkább kötelességnek tarták: feláldozni a magán-érdeket

akkor, midőn a kinlódók nyögései irgalomért esdenek. *) Az anyagilag, vagy szellemileg gazdagnak kincse csak ugy kamatol üdvére, ha azt nemes önmegtágadással, emberbaráti szeretettel az emberiség fölsegélésére szenteli: akár legyen e jótékony cselekedete a világ által elismerve, akár nem.

Az 1830, és következő években aug. 10-én tartatott gyűlés nem volt már oly barátságos, bizalmas, mint a mult évi. Jelesen értekeztek ugyan ez alkalommal is többben; a gyakorlati téren szerencsés gyógyításaikkal léptek föl mások: de az előbbi szép egyetértés, közremunkálás lánczolatát különnemű fondorlatok, haszonleső cselszövények, könnyelmű hálaadatlanóságok bonták fel, melyek H. drága életének számtalan óráit keseríték.

Kétszeresen levert kedélyét ez évben leginkább csak gyermekeinek szeretete és azon tisztelet éleszté föl, melynek minden kitelhető nemében oly gazdagon részesült a herczeg udvarában; mert nem élt már az, ki, bár uralgása miatt többek által vádoltatott, — mi azonban leginkább a házi rend fentartásában állott, — Hahnemann sebzett szívét hű szeretetével, szelíd bánásmódjával mindenkor oly gyöngéden gyógyítá; nem várta már szokott esti órákban az, ki őt, midőn tollát letéve családja szobájába lépett, nyílt karokkal oly szívesen fogadá; nem ült már zongorája mellett az, ki ügyes játékával szívét föléleszté, lelkét egészen földerité . . . neje 1830. mart. 31-én megszűnt élni!! Legboldogabb házasságának gyümölcsei: Henrika, Frigyes, Vilma, Amália, Sarolta, Friederika és ezzel egy halva született, Ernő, Eleonóra, Sarolta, Luiza — gyermekei.

Életének 75-dik évében legdrágább kincsét veszíté el H. lelkes nejében; egy gondos, szíves, csak felingereltetve néha heves háziasszonyt, szeretet- s tiszteletre méltó nőt, valódi anyát, ki lemondván minden zajos élvről, egye-

*) Részemről közel harmincz év óta sohasem használtam allop. gyógyszert, még csak szikfü- vagy más theát sem; és a figyelemmel választott h. szerek hatásával relativ megelégedtem, meg vagyok elégedve.

dül övéinek élt, férjét a legnagyobb készséggel követvén mindenfelé ritka hűséggel. Örangyalát veszíté el H. kipótolhatatlan nejében; kihez elkeseredett állapotában nem egyszer fordult e szavakkal: „Anyjok! neked köszönhetem, hogy annyi üldözést elviselhetvén, erős s bátor lélekkel nézek jövőm elé.” Elveszté azt, kinek művészi zongorajátéka által igen gyakori komolyságából kellemesen felráztatva, fiatal tüzzel nyujtá jobbját e nyilatkozattal: „ha te oldalam mellett maradsz, új rendszerem tökéletes győzelmét kivívandom; nélküled nem törhettem volna keresztül annyi keserves akadályon szerencsésen; el nem lankadt testi lelki tevékenységemet neked köszönhetem.”

Mivel már H. családja szobájába léptem, tárgyvátoztatás kedvéért leírom itt H. személyét, házi szokását, családja, barátai körébeni jellemét, napi foglalatosságát és egyéb tulajdonait.

H. középtermetű, erős testalkatu volt. Reggel nyáron mindenkor hat, télen hét órakor kelt föl. Ház körül közönségesen fekete bársony sikkát, fekete selyemkendőt, fekete mellényt, rövid nadrágot, pamutharisnyát, borpapucsot és pongyola-köntöst viselt; az utcán cipőkben, hosszú kabát- és kerek kalapban jelent meg; csak ünnepély alkalmával hordott frakkot, hosszú nadrágot. Félkelvén, meleg tehéntejet reggelizett, pipára gyujtott, és kertében sétált, hol részint betegeivel találkozott, részint leveleket irt külföldi barátainak. (Levelei száma végtelen lehet, miután dr. Stapf egyedül 200 levelének birtokában volt.) Tíz óra tájban gyümölcsöt evett, 12 órakor ebédelt: jó levest, bármiféle sültet, a borju- és sertés-hust azonban legkevésbbé szereté; zöldbab-, spinát-, kartifolon kívül semmiféle főzeléknek sem volt barátja; a compot is csak igen édesen ízlett H.-nak; kenyér helyett zsemlyét evett; bort leginkább csak vendégei koszorujában ivott. Ebéd után pamlagán nyugodott körülbelül egy óráig; ezután betegeit nézé meg, de csak első éveiben, később otthon fogadá őket, egyedül herczegét látogatván. Este télen meleg tej, nyáron egy pohár sör volt vacsorája; vacsora után télen nyáron egyaránt sétálni ment kertébe, kedves kutyája kíséretében; e hiv farkcsóváló

ebéd fölött is tisztelgett ura körül. Esti 9—10 óra közt családjá szobájába ment, hol mint szenvedélyes zenebarát, neje zongorajátékában gyönyörködött, vele és gyermekeivel mulatott egy időig, ezután ismét szobájába tért vissza, itt 11—12, néha 1 óráig éjfél után dolgozván. E napi-rendet nem könnyen változtatá H. és csak igen ritkán rándult ki barátai, rokonai látogatására. Lámpát sohasem égetett, hanem mindig gyertyát, már azért is, mivel ennél szereté gyújtogatni szüntelen égő pipáját. Megjegyzésre méltó, miszerint H. sohasem aludt fűtött szobában.

Mint férj, neje iránt teljes bizalommal párosult szeretettel viseltetett; és mivel a nőnevek közt különösen tetszett neki az „Elise“ név, nejét általában „Elisének“ nevezé. Mint atya, rendkívül szerette gyermekeit; jókedvében első születtjének altató dalt is költött, mit, ideje engedvén, dajkálás közben neki el is dalolt. (H. derült óráiban többször lépé meg barátait alkalmi versekkel; ő költő is tudott lenni annak idején.) Szabad perczeiben gyermekeivel édesden enyelgett, oktatóá őket az erényre, kitanításra, kötelességeik pontos teljesítésére korszerű példák elbeszélésével serkenté. Nagyszerű könyvtárában létező könyvei egyikéből gyakran olvasott nekik mulattató, egyszerűs mind tanulságos cikkeket: de valamint ő, úgy neje sem volt barátja a regény-olvasásnak. Gyermekeinek szükséges nevelésére sokat áldozott és azok illendő kiképzésére nem kimélte a költséget; kedves Frigyes fia beszélt németül, olaszul, francziául, angolul, görögül, érté az arabs nyelvet is, jártas volt a zenészetben, különösen a gitár- és zongorajátékban kitünteté magát. Nemkülönbene neveltette leányait, nyelvekre, zongorára taníttatta; midőn derék neje, ismét gyakorlati szempontból fogván fel az életet, a női gazdálkodás azon részébe, mely már Homér korában nagy tiszteletben álla: az ügyes tüfor-gatás-, a szükséges női munkák- és egyéb gazdálkodásba vezeté be kedveltjeit.

Mindenki iránt egész tisztelettel viseltetett H.; szerették őt barátai, tisztelék a szenvedők, becsülék a szegények, kik iránt mindenkor adakozó volt. Átalában a valóságosság, szivjóság, lélektisztaság, őszinteség — H. jel-

lemző tulajdonai valának. Ezek mellett tevékeny volt e nagy férfit, és e tevékenységét a köz életben is alkalmi tettekkel bebizonyítá. Így, midőn Erdélybe utazott, egy kis város vendéglőjében, hol a postalovak váltattak, hirtelen tűz támadván, senki sem figyelt a vele utazó és e veszedelem alatt az első emeletben szállásoló idegen nőre; midőn H. keresztültörvén a lángon, nemcsak a kétségbeesett nőt, hanem nehéz utazó-ládáját is megszabadítá. Hasonló esete volt, midőn Drezda mellett Lobkowitz nyári lakában tartózkodott. Itt szintén egész elszántsággal bátorítá az elcsüggedt embereket, miként példáját követve, a tűzoltáshoz fogjanak; mi ügyes rendelkezése által csakugyan sikerült. Ritka nemes elszántság, miután ekkor már négy gyermeknek atyja volt!

Természeténél fogva víg kedvvel birt H. és ha ellenségei többször komolylyá tevék is őt, komolyságának fegyver szeretett családja, barátai meleg társalgása által azonnal fölengedezvén, ismét vidor kedvű lön. Barátai közt igen szívélyes volt, kedvelte a tréfát és némelykor oly jó ízűen tudott nevetni, hogy szemeiből a könnyek zápor gyánánt hullának. De örömeiben sohasem volt kicsapongó; csak bizonyos határig szeretett enyelegni. Legnagyobb mulatságai közé tartozott a sakk-játék; a sakkot H. egész szenvedélylyel játszá, de tetemes foglalatosságai miatt csak igen ritkán juthatott hozzá.

Idejének legnagyobb részét az orvosi tudománynak szentelé ugyan H., de azért a tudományok más ágaiban is alapos ismeretekkel birt. — (Jean Paul*), ki csak H. organonját olvasta, tudós philosophnak nevezé H-t.). — Így kellemes szórakozást lelt a természettanban, különösen a csillagászatban; szobájában függött a planéták rendszere és néha esténként Schwabe tanácsossal szívesen beszélgetett e tárgyról. Mulatságához tartozott az időjárást előre megjövendőlni; szobájában és kertében nézegeté időközben a hygrometer, barometer, thermometereit; őjeles meteorolog vala. Szám-talan földkép ékesíté szobáját; ő hires geographnak is

*) Zerstreute Blätter 2. köt. 292. 1.

tartatott. Több nyelven beszélt; e tekintetben Beyer lipcsei tanárt szívesen látá házánál, kivel ismét a philológiáról örömet elmélkedett; kedvencz tárgya volt különösen a latin nyelv, azért Beyer munkája „Officia Ciceronis“ tisztes helyet foglalt válogatott könyvekből álló könyvtárában. A magnetismus haladását vizsga szemmel tartá H., és e tan buzgó természetbúvárunkat igen érdeklé.

De látni kellett, amint szemtanu barátai írják, az értekező H-t leírni nem lehet, midőn új gyógmódja került szőnyegre. Beszéd közben is mindig dohányzott és nemes hevétől mindinkább elragadtatva oly erősen ereszté a bodor dohányfüstöt, mikép égő pipájának elpattanásától lehet tartani. Ezen tüzét készakarva ápolák tanítványai különféle kérdések által, részint mivel gyönyörködének H. elragadtatásában, részint mivel ilyenkor mindig hallottak valami érdekes újat a hasonszenv ügyében, és ily perczekben bámulák mesterükben az emberi ész méltóságát. Fölhevülésében, a vér feje felé tolván, levevé bársony sipkáját, fejének melégét mérséklendő. Pezsgő vérének e szökését látni — valami magasztos vala : tiszteletre méltó ezüst fürtjei közt elpirosodott magas homloka, ennek duzzadt erei, tüzes arca, szikrázó szemei, testének minden mozdulata, szóval egész külseje, mely ekkor egy magasb lénynek hü képét adá, — ellenállhatlanul, föltétlen hódolatra gerjeszték lelkesedett, felvilágosult tanítványait. Ki ily személyes viszonyban állott H-nal, elragadó alapos értekezése, ernyedetlen tevékenysége, nyájas magaviselete által valódi tisztelője lön. Egyedül ellenségei vádolják őt a miatt, hogy ingerültségében ezek irányában nem tudá magát kellőleg mérsékelni : — csak tegyük magunkat H. helyzetébe az ő temperamentumával — és fölmentendjük őt e tekintetben is tökéletesen.

Mint orvos, betegeit barátságosan fogadá; kihallgatá őket a legnagyobb türelemmel és sohasem segíté bajaik elsorolásában, hanem mindig azon volt, hogy a beteg maga szavaival írja le tulajdon érzéseit. Az első kihallgatás leghosszabb időig tartott, mert ekkor mindent körülmenyesen kikérdezett H. betegétől : lakását, életmódját, házi viszonyait stb., és ezek iránt rendes naplót vitt, mely-

ben minden betegének állapota tulajdon kezével pontosan volt leírva. *)

Betegeinek igen szoros életrenden — diaetán — kívül, melynek pontos megtartását az idült bajokban még inkább sürgeté, különösen ajánlá : naponkint egy-két óráig a szabad légbeni testmozgást, a szobák többszöri szellőztetését, a fehérruhák gyakori változtatását; figyelmezteté őket az evés és alvás megszokott idejének rendes megtartására, általában a rendre, tisztaságra, morális életmódra, mindenek fölött pedig : az Istenben helyezendő bizalomra.

Ennyit közbevetve, — menjünk át most ismét H. homoeopathiájának további fejlődésére és különösen életének későbbi viszonyaira.

1831-ben, cholera alkalmával mint valódi emberbarát tünteté ki magát H. Elvbarátainak mindenfelé küldött utasításokat e dühöngő nyavalya szerencsés legyőzésére. Hatalmas gyógymódja által fölbuzdítatva, nov. 7-én 1831. az „Allg. Anzeig. 309-ik számában“ Frigyes Vilmos porosz királyhoz is intézett néhány sort, melyek által fölkéré a fejedelmet az emberiség nevében tudományának méltó pártolására ily sürgős körülményekben. **)

*) H. közönségesen egy szert rendelt betegének bizonyos időre; midőn azonban 1833-ban dr. Aegidi 233 kóresetet terjesztett eléje, melyekben két összekevert gyógyszer jótékony hatásáról szól, H. e tényt helybenhagyá, annál inkább, mivel dr. Böninghausen is Aegidi véleményéhez járult, és megigéré, miként az „Organon“ ötödik kiadásában erről említést teend; mi azonban meg nem történt. Részemről daczára dr. Lutze hasonló véleményének, semmiféle keveréknek sem vagyok barátja; egyes, kivételes esetekben használok két gyógyszert, de felváltva és nem összekeverve; általában csak egyet rendelék betegemnek bizonyos időre, melylyel ha czélt nem érek, a helyett más, de ismét csak egyet adok. Szerintem csak egyes orvosszert beadása után lehet határozottan itélni annak positiv erejéről, — így lehet tökéletesíteni H. gyógymódját, — így lehet lehető legnagyobb valószínűséget nyerni minden betegség specificus gyógyításában.

**) De mivel ugyanezen kérelmében figyelmezteté egyszersmind a királyt, miként nem mind homoeopathák azok, kik e nevet bitorolják, nem tanítványai különösen azok, kik gyógymódja mel-

Az epemirigy kezdetétől tanítványai közül kitüntették magukat : Bécsben : DD. Glücker, Lichtenfels, Marenzeller, Menz, Recher, Schäfer, Schmidt, Wrecha, kik közt a bécsi székesegyház jeles szónoka : dr. Veith méltó helyet érdemel; hazánkban : DD. Bakody, Balogh, Braun, Forgó, Hanelli, Mayer, Müller, Sztaroveszky stb. H. e betegség ellen a *kámfort* ajánlá, mely a kór kezdetén legnagyobb valószínűséggel használtatott általában; további terjedésében is kielégítő vala ugyan annak sikere több vidéken; ekkor azonban a kámfort meg sem kísértvén, a már kifejlődött kór symptómáival megegyezőbb szerekkel működének azonnal tanítványai, H. elve szerint választván a specificus orvosságokat. Így dr. Gerstel-nek H-hoz intézett egyik leveléből láthatni, mikép ő a choleraanak rögtön kifejlődésekor *kámfort* helyett azonnal *veratrum. carbo. v.* jó eredménnyel használt; typhosus láz beköszöntésével pedig *ac.phosph., rhus-t* stb. Ugyanezen veszélyes kór gyógyítása alkalmával tett tapasztalások igen fontos következtetésekre bírák a hom. orvosokat : gyógyszereik ismétlése tekintetéből. Átláták ugyanis ekkor, miként az *acutus* nyavalyák minélelőbbi megszüntetésére csakugyan szükséges a szerek gyakortabbi ismétlése, mit egyébiránt az ész és szükség eddig is javasolának; átláták, miként csak *chronicus* esetekben lehet és kell bevárni a gyógyszerek működését több napig, nem pedig *acutus* kórok rapid lefolyása idején. H. maga 1833. „Böninghausen repertoriumának“ vezércikkében decisiv kimondá a gyógyszereknek körülmények szerinti szükséges ismétlését.

lett érvágást, nadályozást, vagy más nem hom. szert használnak, — ez által fölingerlé a lipcei hom. orvosok legnagyobb részét. Pedig igaza volt H.-nak, midőn hasonszenvének ügyében szigoruan lépett föl; e tekintetben nem mondhatnám őt túlságosnak, mint némelyek hirdették; mert csakugyan nem áll a többi közt dr. Kretschmar-nak a „Hom. Zeitung 1833-iki 22. szám.“ közlött azon igazolása az érvágásra nézve, mikép „*acutus* esetekben rögtön veszély elhárítására szükséges az érvágás stb.“ — miután érvágás stb. nélkül rögtön működnek szereink ott, hol rögtön veszedelem fenyeget.

Az ez ügyben H-hoz érkezett tudósítások egészen megnyugtatók valának; miért is fény sugaros nevét egekig magasztalák ügyfelei. Ezen hálás elismerés újra kecsgetté H-t azon édes reménnyel, miszerint gyógymódjának győzelmét jeles tanítványainak ily lelkesedése mellett csakugyan nemsokára kivivandja . . . Csalatkozott! Voltak ugyan már többen, kiket ész s szívrokonság erősen kötött H-hoz, de már ezek közt nem tetszének neki azok, kik a homoeopathiát lelkesen pártolák ugyan, de nem egészen az ő értelmében. Első hevében kikelt dr. Rau, Brunnow és társai ellen, noha ezek közül többen a homoeopathiának tudományos kiképzésén erőteljesen dolgoznak. De tulajdon művének csak némi csekély átalakíttatását sem kedveli a művész! H. szintén, noha gyógyelve szerint működtek barátai, és ez mostanig sértetlenül áll és állni fog, — féltvén tanának elfajulását, a legkisebb változást sem szereté; habár általa, őszintén megvallva, inkább tökéletesbült tana, mint szenvedett lényegében.

Veszedelmesekek voltak valóban mások, kik szív nélkül, csak az ész hideg számítását tekintve, annyiban követék gyógymódját, mennyire őket a nyereség kecsgetté. Nemkülönbön ártanak gyógymódjának azok is, kik a még járatlan új uton könnyen eltevedvén, béketűrésüket vesztvé, a már megszokott régi törött utba térének minduntalan vissza. E keserű tapasztalás boszantá H-t, és 1832. novemb. 4-én ily tartalmu levél írására ingerlé: „Ujabb s több tapasztalás után látom, mennyire növekszik azok száma, kik „hom: orvos“ név alatt csak kontárok, és mint ilyenek, jótékony gyógymódom terjedését gátolják. Komoly megfontolásom után elhatározám, miszerint lithographirozott nevetem ezután csak annak adandom, kinek lelkületét közelebbről megismerni leend alkalmam.“

Nem tagadom, — igen nehéz általában kilépni a körből, melyben születünk és rendszeresen elfogadott szazados szokás szerint neveltünk; de nem lehetetlen; s kit a tudományok terén szenvedélylyel működő lelke a minden napiság örömtelen aljából magasbra hí, szét fogja törni lánczeit és mint önálló azon uton haladand, melyre nem pedánt neveltetése, hanem lelkének haladásra törekvő ter-

mészete vezérli : átlátván, hogy a régi útban még nincs fölfedezve azon út, mely az ember szükséges vágyait kielégítené. (Tisztelettel fog azért emlékezni mindenki első neveltetésére, melynél jobb nevelésben csak azért nem részesült, mivel e jobb, mint ilyen, még ismeretlen volt.) — Így, nehéz volt eleinte H. tanával megbarátkozni, mivel ez egészen különbözött a régi tantól. Azelőtt nagyobb adagokhoz szokott tanítványi közül többen föl nem foghaták különösen a homoeopathiában használandó kis adagot.

Kis adag!!! Hiszen a hom. gyógyelv, azaz a mód, vagyis a törvény, mely szerint alkalmaztatnak a gyógyszerek a homoeopathiában, magában foglalja tágasb értelemben az erő-hatalmat majd úgy, mint a gépnek szerkezete magában foglalja a gépnek erejét; miután, a természet szabályai szerint, az erők qualitativ applicatioja határozza a bizonyos célra szükséges erő-quantitást, és enél fogva az okszerűen alkalmazott parányi erő nagyobb hatást szül, mint a nem annak módja szerint használt sokkal nagyobb erő. Az egész természetben az anyaghoz van ugyan kötve az erők működése; mindazáltal a természet legnagyobb működéseiben, nem az anyag, melyhez az erő kötve van, hanem annak alkalmazásmódja az, mi e nagyszerű működéseket teremti. (Azért, ámbár erről maga helyén többet mondandok : itt mégis röviden meg kell érintenem, mikép a hom. szerek erejéről itélni akarván, sohase feledkezzünk meg egyszersmind a hom. gyógyelvről; meg kell ezt érintenem azért, mert többnyire annak elmellőzéséből keletkezik a hibás itélet; amint ezt többek munkáiban láthatni.)

A gépnek „művészi szerkezetében“ lappang a theoria, mely szerint a gép csekély kül-erővel működésbe tétetvén, roppant erőt fejt ki: így a „similia similibus“ gyógyelvben rejlik azon theoria, mely szerint parányi adagunk kielégítőleg hatnak a beteg testre. A gépnek használata mellett senki sem használ annyi ember- vagy ló-erőt, mennyi más-kép szükséges lenne : így a valódi homoeopatha elve mellett sohasem szorul durva anyagokra; ezeknek dilutióival mindenkor legyőzi a legyőzhető nyavalyát; és pedig aránylagos sebességgel töri meg a sebesen lefolyó kórt, például:

a gutaütést, gyermekeknél a hártvás torokgyíkot; — meg-
rövidíti azon betegségek lefolyását, melyeknek természete
nem engedi a rögtön megsemmisítést, és a betegeket leg-
nagyobb valószínűséggel veszedelmen túlteszi. *)

E célra azonban csak az eltalált, jól választott szer-
szolgálhat; azért ujoncz tanítványai helytelenül vádolák
egyes kóresetekben a homoeopathiát, mely életet oszt, ha
ügyesen kezeltek. Üssük föl könyvemet bármelyik beteg-
ségnél, nem találunk egyet sem, hol a symptómák és egyéb
körülményekhez képest több szer nem volna kijelölve; ha
ezek közül a „leg hasonlóbbat“ nem választandjuk, mitsem
eszközlendünk betegeink javára; homoeopathice fogunk
kuruzsolni, de nem gyógyítani: mint az ügyetlen kéz Rá-
fael ecsetével is csak mázolni fog, de — a festészet sza-
bályai szerint nem festend!

Azért jól különböztessük meg mindenkor a homoeo-
pathát a homoeopathiától, melyet már I-ső Napoleon is
az eddigi találmányok legüdvösebbikének mondott, midőn
1814. Elba szigetén makacs kiűgétől általa szabadult meg
tökéletesen, dr. Maragnot gyógyítása alatt; és visszatér-
vén Francziához, itt behozta volna mindenütt a homoeo-
pathiát, ha a körülmények vele másképp nem parancsolnak.
Ugy van; H. gyógymódja az emberiségre nézve eddig leg-
nevezetesebb; magasztosb minden újabb találmánynál és
mivel ezek közül most épen a távirat jut eszembe, H. talá-
lmánya bámulatosabb az electromagneticus telegraphnál,
melynek működésével a hom. gyógyszereknek az életerőre
ható működése némi tekintetben csakugyan összehasonlít-
ható. Ugyanis az electromagnetismus theoriája szerint al-
kalmazott parányi villanyosság által a telegraphista messze
levő társának gépezetét tetszése szerint mozgatja és így
vele azt tudatja, a mit akar; hasonló módon működik a
homoeopatha H. elve szerint ügyesen választott parányi
gyógyszereivel, melyeknek az egész testben telegraph gya-
nánt elágazó idegrendszerre és így az életerőre való hatása

*) H. tapasztalása szerint a hom. golyócskák húsz évig tart-
ják meg erejüket, csak meleg helyen ne tartassanak és napnak ne
legyenek kitéve.

által *neuro-dynamice* útba igazíttatik a törekvő életerő: a beteg organismusban felbomlott *harmonicus* öszhangzás helyreállítására, a mi aztán *physico-chemice* történik. Hogyan? mikép? — ezt úgy nem tudjuk, mint az *electricitás* erejét elméletileg mindeddig föl nem fogják világosan a legjelesb *physicusok*; de látjuk az *effectust*, melyről mindenki meggyőződhetik, ki látni tud és akar; és ezen *effectusból* tudjuk, mikép a természet „*similia similibus*“ törvénye szerint adott *gyógyszerek* hatása által az életerőre — idéztetik elő ezen üdvös tünetény. Számtalan ilyenét *gordiusi csomóra* találunk az életben, melyek feloldása tán örök titok! Így, számtalan természet-törvény létezését nem tagadhatjuk, noha az ok és okozat közti belső összefüggést magyarázni nem bírjuk: csak bizonyos tünetények tanúsítják kétségtelenül a bizonyos természet-törvény *existentiáját*.

A régi *speculativ* *gyógymód* számítása, mely szerint erőszakos hánytató, hashajtó, érvágás stb. által akarja kilököni a nyavalyák képzelt okait, máshol ismét általános erősítő, vagy ingerlő, vagy csillapító, álomhozó stb. szereket használ, hogy gyógyuljon a beteg, — inkább csábító *a priori*, mint helyes *a posteriori*, és általa inkább elcsigáztatik az életerő, mint segítetik működéseiben. Így például, ha *chronicus* álmatlanság (*agrypnia*) ellen *opiumot* adunk, erre a beteg aludni fog; de e gyógyítás csak *palliativ* leend! mert ha közbejött más, nagyobb veszélylyel fenyegető *symptómák* miatt egypár napig megszüntetjük az *opium* beadását, ekkor az álmatlanságban szenvedő épen semmit sem fog aludni. Ilyenek a *purgans* szerek, melyek ideiglenes széket csinálnak ugyan, de azok bevételel megszüntetvén, ismét s pedig makacsabb szorulás áll be, és így *chronicus* szorulást gyökeresen nem gyógyítanak. Továbbá, nem tarták-e a *typhus abdominális* idegbetegségnek századok óta a lejelesb gyakorlati orvosok, melyet kámfor, *moschus* által akarának legyőzni?! stb. — A természet „*similia similibus*“ törvénye, melyet H. hozott életbe, összehasonlíthatlanul biztosabb és általa kedvezően, azaz oly módon segítetik az életerő, minőt kíván. E szerint az említett álmatlanság ellen mi nem adunk *opiumot*, hanem oly

szereket, melyek álmatlanságot okoznak nagy adagban, például : kávé kis adagban; a szorulást szintén nagy adagban szorulást okozó orvosságokkal gyógyítjuk, ezeknek parányi adagát használván stb. Nem akarok itt panegyricus beszédet tartani gyógy módunk fölött, de nem sűtöm le szememet, midőn röviden azt mondom : szóljanak e tekintetben e két különböző gyógy mód igen különböző eredményei. *)

Az 1833-ik aug. 10-ik napját legűnnepeyesebben tartá meg a hom. társulat. Nagy számmal jelentek meg e napra nemcsak a közellevő elvbarátok, hanem távolról is érkeztek nem kevesen tisztelői közöl Köthenbe, és a „Porosz herczeg“ czimű vendéglőben gyűlének össze mindnyájan. Diszes kocsin indult ki lakából H., és szűinni nem akaró örömjajjal s lelkesedéssel fogadtatott az összegyűlttek körében. Dr. Schweickert, a lipcei h. intézet igazgatója, nyitá meg az űlést, ki után H. a lelkes őszbeborult férű köszönté föl a gyűlekezetet, fölkeré egyszerűsmind a jelenlevőket : közölnék vele a hasonszenv állását minden hizelgés nélkül, úgy, a mint tapasztalják. Hoszszabb értekezések, gyakorlati előadások után a társulat diszes koszorujában tartá az ebédet, mely alkalommal mindenek előtt a herczeg és H. egészségeért űritének poharakat és az őszinte kebelből eredő felköszöntéseket egyhangulag harsogó éljenzések kísérek. Aug. 11-én a még jelenlevő orvosok tudományos értekezés kedveért ismét egybegyűlének; köztük volt H. is, kinek ősz fűrtjei, kedves s tiszteletteljes külseje, fiatal tűzzel és erővel tartott igen érdekes, mind elméleti mind tapasztalati előadásai

*) H. a betegségek legközelebbi okait nem keresi a nedvekben, nem más anyagokban, hanem az organismus életeréjében, melynek rendtelensége által az organismus egyes organumainak működései is rendelleniesek lesznek. Tehát az életerő rendtelensége és az életművek működéseinek innen eredő megbomlása képezi a nyavalya eszméjét Hahnemann szerint; ki a beteg testben levő változásokat ismét úgy tekinti, mint a nyavalyáknak vagyis az életerő rendtelenségének productumait, melyeket önjereje által is kitalozhat, megsemmisíthet az életerő, — hamarabb és biztosabban : czélszerű hom. gyógyyszer segedelmével. (Organon.)

elragadák tanítványait. E nap a fönnemlített vendéglőben vendéglé meg társait, kik öt egész idő alatt a mély tisztelet csalhatatlan jeleivel halmozák. Méltán! Ekkor már 43 év óta folytonosan dolgozott H. mint író, működött mint hom. orvos, és új gyógyrendszere mindenféle szép foglaltsokat tön, mely mindeddig dicsően terjed. Közbevetve, vessünk csak egy futó pillantást a homoeopathiának történelmére.

Németország, mint a h. gyógymód hazája, legtöbb érdemmel bír kimivelésére nézve. Itt jelentek meg a vezérmunkák és első folyóiratok; itt keletkezett a gyógymód barátinak adakozásából 1833-ban az első gyógyintézet Lipszében; itt képződtek annak legtöbb tanítványi, úgy hogy jelenleg alig van valamire való város Németországban, hol h. orvosok ne működnének; végre itt alakult az első h. egyesület 1829-ben Köthenben, mely után több h. társulat támadt Németországban, melyek rendszerint aug. 10-én tartják évi gyűléseiket. 1822. jelent meg itt az első h. folyóirat, „Archiv für die h. Heilkunst“, mely több év múlva a szerkesztők halála miatt megszűnt. 1826-ban „Practische Mittheilungen der corresp. Gesellschaft hom. Aerzte.“ Az „Annalen der hom. Klinik“ 1829. kezdődött. 1833. óta folytatják az „Allg. hom. Zeitung“; ez után keletkezett a „Neue Zeit. für hom. Klinik“, szintén a „Klin. Erfahr. in der Homoeopathie“ és a „Hom. Vierteljahrsschrift“; azonfölül a „Prager med. Monatschrift“, — a „Populäre hom. Zeitschr.“ — melyek mindeddig léteznek. Ezek mellett több jeles hom. munka jött létre Németországban, és a szakértő derék írók száma évről évre szaporodik.

Legnagyobb méltányolást tanúsított az új gyógyiskolára nézve a magas osztrák kormány, mely 1828-ban nyilvános kísérleteket parancsolt tételni Marenzeller törzsorvos által Bécsben. Ezeknek eredménye azonban a közönség tudomására elferdítve jutott; de mindemellett az igazságos kormány 1837-ben az új gyógymód szabad gyakorlatát megengedé. Azóta Bécs minden európai város közt a h. gyógymódnak legtöbb követőivel dicsekedhetik; neki hódol a nemesség és értelmiségnek legnagyobb része, és leginkább csak azok közönyösek iránta, kik más tárgyakkal elfoglalva, a homoeopathiára különös figyelmet nem fordíthattak. Fő hatással volt a homoeopathiának gyakorlására és terjesztésére nézve az irtalmas nők kórháza Gumpendorfban, mely rend-, tisztaság-, betegápolásra nézve a legszebb s legjelesebb gyógyintézetekhez tartozik. Az első, ki itt a hasonszenvi uton gyógyított, dr. Mayerhoffer volt 1832-ben. Később, 1835-ben a kórház vezetését tisztán h. gyógymód szerint dr. Fleischmann, a bécsi

legjelesb h. orvosok egyike, vette át. Ez időtől az austriai tartományokban új korszak derült az új iskolára. Számos orvos nemcsak a monarchiából, hanem Német-, Francia és Angolföldről is a gumpendorfi intézetben nyerte kimíveltetését. Később Linczbén is h. kórház alapított az irgalmas nőtestvéreknél, harmincz ágyra. A kremsieri, szintén alattok levő kóroda követte a linczit. Nehaniczban Harrach grófnő 1846-ban. h. szegény-kórházat építtetett. Egyébiránt Bécsben még fényesebb pálya nyílt a hasonszenvészetnek az által, hogy 1848-ban új klinikum tárult föl a Lipót-külvárosban. Ezen jeles klinikumot, melyet az állam pártfogol és dr. Wurmb vezérel, szintén a derék irgalmas nők látják el. Itten az érdemtéljes dr. Wurmb előadásaira és rendelkezéseire számos kül- és belföldi orvos figyelmez. A bécsi két hom. kórházhoz 1857-ben a harmadik járult; mely 160 ágyból álló kóroda a mariahilfi vonalon kívül „Sechshaus“ban több község költségén épült és október 1-én nyitattott meg. Az itteni betegek ápolása az irgalmas nőtestvérekre, gyógyítása pedig a lelkes dr. Müller hom. orvosra bízott. Még kedvezőbb állásban van a homoeopathia Prágában. Megkérdeztetvén a kormány által az itteni orvosi kar: szükséges-e a h. gyógymód számára tanszéket és klinikumot alapítani, — egyetlen egyént kivéve, az egész tanítói kar mellette szavazott. Ennek következtében prof. Altschul mint rendes tanító fölolvasásokat tart a hasonszenvéről és a klinikumot vezérli; egyszersmind a „Prager med. Monatschrift“-et szerkeszti. Nevezetes még, hogy Ő cs. k. Ap. Főlsége 1847 elején a bécsi hom. orvosok egyesületét megerősítvén, annak elnökévé gr. Hochenwart cs. kir. tanácsost kinevezni legkegyelmesebben méltóztatott. Az egylet tagjai 1844. egy jeles folyóiratot kezdének kiadni: „Oesterr. Zeit für Hom.“, melynek Fleischmann, Hampe, Waczke, Wurmb valának szerkesztői, és mely helyett 1857. kezdődött a „Zeitschrift des Oest. Vereins der h. Aerzte“, tudós Müller J. szerkesztése alatt, ki fáradságaért méltó köszönetet érdemel. Ezen egylet 1856. évi dec. 20-án tartá tiz évi fennállásának ünnepét; mely alkalommal a homoeopathiának hív barátja, a nemrég megboldogult gróf Radetzky tábornagy ily tartalmu levele olvastatott fel, melyet orvosához intézett: „Kedves Wurczján! Miután tapasztalom, hogy sokan a homoeopathiának hatását roszlelküleg vonják kétségbe, — ezennel bizonyítom, hogy szembetegségem 1841-ben egyedül hom. szerek segedelmével, megboldogult dr. Hartung törzsorvos által gyógyított meg. Veronában, dec. 13-án 1856. Radetzky mp.“ Dicsőségére több austriai hom. orvosnak meg kell még itt említenem, mikép több jeles hom. munka jelenik meg Austriában évenként, melyek által H. tanatetemesen gazdagított.

Első, ki hazánkban a hom. gyógymódot megismertette és

gyakorolta, dr. Müller ezred-orvos volt, kit 1820-ban Forgó pest-megyei főorvos követett; Balogh Pál 1826 óta; Bakody, Braun, Hanelli, Mayer szintén az elsők közé számítandók, kikhez 1856. meghalt lelkes barátomat dr. Attomyrt csatolom. A nemorvosi közönséget illetőleg kimondhatom bátran, miként főrangú aristokratáink és az értelmiség nagyobb része lelkes barátja a homoeopathiának és kivált nekik köszönhetni a h. gyógy-mód terjedését hazánkban, mely az ország minden részében ismeretes, és majdnem általános a vágy h. orvosok után, kiknek hiányában lelkes nemorvosok emberbaráti vonzalomból általános megalégedéssel foglalkoznak sok helyen e gyógy-mód alkalmazásával, szükség esetében. Gyöngyösön néhány nagylelkű emberbarát adományából h. kórház alapított, mely 1838. nyílt meg ünnepelesen. Életbe léptét és fentartását főleg dr. Hornernek kell köszönni. E kórház most már nyilvános, az irgalmas nők ápolása alatt. 1833-ban Kőszegen egy másik h. kóroda létesült, dr. Blesz felügyelése alatt. 1842-ben hom. társulat is alakult hazánkban, mely a következő évben Pesten aug. 10-én tartotta első gyűlését; sajnos, hogy e társulat nyelvviszály miatt megszűnt, hiszem azonban, mikép rövid idő alatt ismét létesülni fog. 1844-ki országgyűlésen mindkét ház egyhangulag h. tanszék és klinikum felállítására szavazott, mi még egy országban sem történt. Hazánkban a hom. orvosok száma csekély ugyan mindeddig, — de azért a szent ügynek győzelme hazánkban is már biztosítva van.

A hely nem engedi, hogy a homoeopathiának történelmébe mélyebben ereszkedjem; nehogy lapokat töltsek be oly tárgygyal, mely mindenkit nem érdekel. Ki a homoeopathiának jelen állását akarja tudni, az szerezze meg magának dr. V. Meyer „Kalauzát“ (Hom. Führer für Deutschland und das gesammte Ausland), melyben az austriai és német birodalomban létező 465, Olaszországban 141, Francia- 398, Angolhonban 242, Amerikában gyakorló 1500 hom. orvos sat. neve, lakhelye, — most majd minden nyelven megjelenő h. folyóiratok, h. kórházak — és a homoeopathiának fényes terjedését bizonyító egyéb adatok közöltetnek; vagy dr. Kleinert munkáját (Geschichte der H. 1862); — vagy nézzen körül széles e világban és látni fogja majd mindenütt a h. gyógy-mód terjedését, főleg művelt körökben.

1834-ben tartatott az utolsó gyűlés Némethonban H. elnöklete alatt; mert már jövő évben életének más, új időszakába lépett ismét H., kinek házi szükségéről, özvegy-ségének öt éve alatt, leányai gondoskodtak valódi gyermeki ragaszkodással. 1835-ben tudniillik egy 35 éves, előkelő családból származott s művelt francia nő, d'Herbilly

Gohier Melánia, látogatá meg H-t, betegsége miatt vele értekezendő. Ezen nőnek kellemes külseje, kedves gyöngéd társalgása, szép miveltsége, H. iránt mutatott nyájas és hizelgő vonzalma gyözedelmeskedtek azon figyelmetéseken, melyekkel gondos barátai s szerető gyermekei egész tisztelettel és ovatossággal iparkodának föllépni. Hijába! Nem függ talán semmi annyira a véletlentől, mint épen érzeményeink, melyek önként jönnek és ismét önként hagynak el bennünket. Gyakran azon pillanat, melyben szívünk egy rokonkebel után vágyódik, fölbontatlan köteléssel fonhat körül, és kik talán örökké távol állottak volna egymástól, egy véletlen körülmény-varázsolta pillanat hatalma által elválaszthatlan barátokká válnak; midőn máskor ismét ellenkező körülmény miatt két oly rokonkeblűnek kell egymástól elválnia, kik egymásra szintén bizton számítottak; szerencse! hogy az idő elfelejteti velünk azon érzést, melyet ők kiirthatlannak gondolának. Melánia tulajdonai újra fölbreszték a még akkor is erőteljes ősz bajnokban azon érzést, mely őt ugyanezen évi január 28-án ünnepelt második nősségre határozá, életének 80-ik évében.

De nejének Köthen nem tetszett. Páris — így gondolkodott a francia nő — leend a hely, honnét férjének hirneve világszerte terjedend; Páris fogja méltányolni tudni férjének buzgó fáradoalmait; Páris és Francziahon jutalmazandja egyedül ritka érdemeit. A nő, kivált pedig a kedves, csinos nő, csodálatos fegyverével ügyesen kivivhat mindent. H. fiatal nejének kérésére, rábeszélésére el tudott válni Némethon, családja, barátai, tisztelői, tanítványai megszokott körétől, és Köthenből, hová annyi emlékek csatolák 14 év alatt, Párisba tette át lakhelyét, hol Rue de Milan 1. sz. alatt lakott, később pedig tulajdon diszes házában.

És Páris . . . csakugyan megfelelt neje várakozásának, ki mostanig Párisban lakik és édes örömmel emlékezik azon szép napjaira, melyeket szeretve tisztelt férjével élt. H. neve biztosítá itt is jövődjét, hol legkitünőbb tisztelettel fogadtatott. Mindemellett az emberi természetet közelebbről vizsgálva, méltán kételkedhetni, valjon H. nem

sovárgott-e magán órában édes honába?! szenvedései, örömeinek színhelyére, hol leányai, barátai annyi szives-séggel, figyelemmel viseltettek iránta :

Mert boldogságra még nem elég a szép jelen —

A multban épül az, s az emlékezeten.

Örömeinkre színt, derút titkon ez ad,

Mint a gyök adja a virág színét, szagát.

T. M.

Elmenetele előtt nejével és leányaival Lipszébe utazott, hol tanítványaival értekezvén, szíve belsejéből kéré őket a hasonszenv szent ügyének hív kezelésére; azután a „Lengyelhez“ címzett vendéglőben búcsu-ebédet adott; végre érzékeny szavakkal vált el itteni barátaitól. Pünkösd első napján indult el végkép Párisba második nejével. Köthenből külön postakocsin kísérek öt gyermekei és unokái Halleig. Itt a „Koronaherczeg“ vendéglőben ebédelt, ebéd után folytatván utazását. Az elbúcsuzás perczei szívrehatók valának, megrázták még a jelenlevő idegenek idegzetét is. Leányai könyzapor közt tértek vissza Köthenbe; és a nyugtalanság kínos érzete feszíté keblöket vigasztalhatlanul, körükben nem látván azt, kin gyermeki szeretettel csüggtek*). H., mint tudjuk, 14 évet töltött Köthenben, hol tulajdon szép háza, mellette csinos kertje kényelmes lakhelyt képezének. Magával vitte el mindazon irományokat, melyeket Köthenben készített és végrendeletileg legfiatalabb leányának hagyott, oly föltétel alatt, hogy azok csak néhány év lefolytával nyomassanak ki. E határidő már elmulván, 1856-ban a „Presse“ szerint H.-né Párisból Némethonba utazott dr. Böninghausen-hez, kire e munkának kiadását bizá, melynek megjelenését mindenki közölnök feszült figyelemmel várja. Nem rég (1857) olvasám, hogy a fiatal dr. Böninghausen Párisba tette át lakását, nőül vevén el H.-nak fo-

*) H. leányai közül dr. Süssné 1857-ben december 7-én halt meg, kinek egyetlen fia Süss Leopold Londonban homgyakorlati orvos; — jelenleg tehát dr. Mohsdorf-Hahnemann Luiza asszonyság lakik még Köthenben, miután Sarolta H. hadjadon leánya 1862. april 13-án meghalt.

gadott leányát Bohrer Zsófia kisasszonyt; — így annál többet remélhetünk tőle.

Voltak ugyan Párisban az orvosok közül többen, kik H. tanát pártolák, mielőtt mesterök ide érkezett volna; de mint mindenütt, úgy Párisban is nagyobb számmal létezének szokásos emberek, kik eleinte szintén csak a közönséges modorban játszák ellenséges szerepüket. Ezek közül itt is némelyek azt koholák, hogy „a homoeopathiában csak a diaeta használ;“ mások ismét, hogy „itt a képzelődés vagy a hit boldogít, mert szerintök a homoeopathia semmi, vagy hogy kedvencz szójárásukat használjam: nihilismus;“ míg többen egész nyugalommal azt hirdeték, miként „e gyógymódról, mint elsorvadt eszméről, már senki sem beszél“ sat. Ily értelmű röpiratok, hasonló cikkek jelentek meg a hirlapokban is és egy szerkesztő sem merészelt ez ügyben máskép nyilatkozni, nehogy a közvélemény, divatozó orvosi tekintélyek ellen nyilatkozván, előfizetőinek nagyobb számát maga ellen izgassa.

H. föllépésével más fordulatot nyert a dolog. Azonnal a „Temps“ kivonatban így módon szólalt fel: „Hah-nemann Párisban Guízot közbenjárása által felsőbb rendelet mellett engedelmet kapott gyógytanának szabad, korlátlan gyakorlatára.“ Lelkes ügybarátai nemcsak a körüllevő tartományokból, hanem Angolhonból is érkezének a nagy Aesculap tiszteletére. H. elnöklete alatt azonnal tartatott nyilvános gyűlés és az összegyűltek nagy száma, ezeknek kitörő lelkesedése reményen fölül elégiték ki az érdemdús elnököt. Csakhamar egy hom. társulat is alakult, melyhez kitörő jeles férfiak járulának, kik közül legkitünőbbeknek tartattak: dr. Croserio, már azért is, mivel ez a német nyelvet egészen birván, H. német munkáit alaposan érté; dr. Jahr, kinek érdemei a hom. irodalomban halhatatlanok; és dr. Mure, ki a homoeopathiának köszönhetvén megrögzött bajának gyökeres kiirtását, annak terjesztésére mindent elkövetett; Siciliába utazott, hol nagy részét az orvosoknak H. zászlója alá nyéré. Átálános hírré jutván H. Párisban, betegei száma is napról napra növekedett. A francia hom. orvosok részint őszinte

köszönetük kifejezésére, hogy honukban telepedett le H., részint hódoló tiszteletük nyilvánítására, H. arczképét örök emlékül ércbe öntették és ezt 1836 közepén egy fényes kiküldetés által neki kézbesítették.

A hasonszenv barátai Párisban sem mulaszták el az augustus 10-ki ünnepélyt; — 83-ik születés-napját pedig tulajdon lakában tartá meg H. legünnepélyesben. E napra Amerika-, Angol-, Olasz- s Némethonból jövének tisztelgő lelkes vendégek, kik között a francia orvosokon kívül Páris legmiveltebb osztályainak néhány tagjai is megjelentek. Esti órákban H. lakása utcájában jobbra balra a legdiszesebb uri fogatok és bérkocsik hosszú sora álla, mint ez a legfényesebb estvélyek alkalmával szokott történni. Egy tágas udvaron keresztül, kertészi ügyességgel rendezett legszebb virágok és egyéb ültetvények közt jutának vendégei az épületbe, melyben H. maga lakott; virágbokrokkal szegélyezett lépcsőzeten menének föl első emeletébe és ennek fényes teremében gyültek össze; hol a ragyogó világosság, szembetűnő izléssel válogatott divat s kényelem szerinti butorzat, az arany-borostyánkoszorúval ékesített H. szobra, — melynek két oldalán függő szárnyaiba a legnevezeteseb amerikai és europai férfiak nevei fonattak — és mindenek fölött a jelenlevő diszes társaság, — mindezek bájló tekintetet adának az egésznek. A szobor az europai hírü David készítménye vala; ki midön Némethonnak nagy részét bejárva, itt több jeles férfiakkal megismerkedett és két nagy német szobrát mint tulajdon művét szerencsés volt átadni az utóvilágnak, — lelkéből örvendett, hogy személyesen részt vehett ezen ünnepélyen, mint lelkes barátja a homoeopathiának.

Mialatt a vendégek közül többen szívesen mulatának e híres művészszel, és vele Börne-ről édesdeden beszélgetének, kit ő egész tisztelettel, hizelgő érzéssel barátjának nevezett; mások ismét egymás közt társalgának: — Hahnemann lépett be a terembe, — ama viruló ősz, kit inkább 63 mint 83 évesnek lehet mondani, karöltve vezetvén szellemdús nejét. Mosolygó arczán ártatlan öröm sugárzék, midön e diszes társaságban annyi ismert kedves

arczczal találkozott és vendégeit szívélyes üdvözet mellett meleg kézzszorítással fogadá. Barátságos társalgás közben a jelenlevő párisi hom. orvosok egyike H. elé lépett, — őt a koszorúzott szoborhoz vezeté, — mialatt az élénk beszélgetést meglepő hallgatás váltá fel, — melyet H. vezetőjének lelkes szavai szakítának félbe, ki jeles beszédet tartott H. halhatatlan érdemeiről. Ezt követék francia és olasz költők remek műveikkel; a zene sem hiányzott, Kalkbrenner, Panofka stb. igazgatása alatt.

Ki Hahnemann képét keblében hordja, fölfoghatja ezen ünnepély mély méltóságát; — ezt körülményesen leírni, inkább regényírók műköréhez tartozik: egyszerű tollam a szépirodalom mezején versenyt nem futhat. Tisztelői által többször rendezettek hasonló ünnepélyek H. tiszteletére, mely alkalommal a tudomány, művészet, s az elegans világ szép számmal voltak mindenkor képviselve, és rendszeren a leghiresebb zeneművészek — kik közül nem lehet nem említenem a híres Bohrer gordonka-virtuózt (violoncellistát) és az ismeretes Wieck Klárát, — mulattaták a válogatott társaságot. A főrangú férfiak, sőt a közönségnek figyelmét sem kerülé ki H. Így az 1841-k születésnapján a szász kir. követ adá át Párisban H.-nak azon oklevelet, melylyel Meissen városa tisztele meg híres honfiát.

Ennyi és ezekhez járuló még többnemű tisztelet jelei, nejének magyarázhatlan valódi szeretete, megelőző készsége H. öreg napjait hercegi jövedelme mellett egész édemné varázsolák, hol csak régi jó baráti hiányzának. Ifjúkori erejének teljes épségében s érzékeinek egész birtokában volt ő még akkor is, midőn több mint nyolcz tized tünt le feje fölött. „Fris ő és piros, — így irt róla derék élettársnője 1837-ben, — mint a rózsa és vidám mint az ifju madár.“ S e ritka épség testi és értelmi tekintetben mindvégig tulajdona maradt a nagy férfiúnak, örök bizonyságaul annak, hogy a test czélszerű ápolása és a lélek szakadatlan foglalkodtatása az élet épségben fentartásának csálhatlan eszközei. Politikai, vagy más őt nem érdeklő viszonyokba nem avatkozván, egyedül tudományának élt és annak terjesztése kedveért egy alkalmat

sem mulasztott el. Tanítványaival mindig szívesen értekezett, felakadás esetében őket utba vezeté, külföldi levelezéseit pontosan és fáradhatlanul folytatá, legkedvesebb leányaival, szintén dr. Lehmann bizalmas barátjával is végnapjáig szoros összeköttetésben állott.

Az elfáradt vándor, midőn a nap keltével kezdvén meg utját, kitűzött célja felé haladott mindaddig, míg a nap végsugárai a láthatáron egészen el nem tűntek, végre kifogy minden erejéből, pihenni megy, pihenni kénytelen. Ilyen az emberélet. Hahnemann is érzé már, miként életének 88-ik évében ereje csökken; azért, midőn szokott tavaszi betegsége, tüdőkatarrhusa april 15-én beköszöntött, előre kimondá, miszerint ez leend utolsó betegsége. Eleinte önmagát gyógyítá H., sőt halálához közeledve is, beleegyezttével választá szerei dr. Chatran. Hat heti fekvése alatt naponkint szemlátomást fogyó anyagi ereje, végre 1843. július 2-dik napján reggeli 5 óraker végkép kimerült; életének a tüdőhűdés — Lungenlähmung — végét vetett. Nejének kérésére e reggel jelent meg azonnal látogatására dr. Jahr párisi orvos, ki terjedelmes praxisa miatt régóta nem látta H-t. Ez alkalommal nem jött eléje szokása szerint a mosolygó, szívélyes ősz barát. Szobájába lépve — zokogó nejét pillantá meg férje hideg fejére borulva. E nem sejdített keserű meglepetésében elnémult, — csak könnyei fejezék ki fájalmát.

A kegyes Istenség mindenkinek kiszabta határát! — H. dicsően végzé be napszámát; — ő pihenni ment! Lelki erejét el nem veszté utolsó leheleteig; és noha hangja mindig gyengébb s érthetlenebb lön, tört szavai mutatak lelkének tisztaságát, nyugalmit, melylyel életének közelgő vége felé nézett. Így halt meg az erényes munkás, ki 1839-ben kérkedés nélkül kimondhatá a „non inutilis vixi“ szavakat. A Gondviselés mindent akkor ad, midőn leginkább szükséges; — a 19-dik század fiainak nagy szükségök volt már Hahnemannra — és ő lelkesen felelt meg nemes hivatásának. Végórái nyugodtak és fájdalom nélküliek valának. Elkeseredett nejének, ki látván végszorongó állapotát férjének, kérte a Gondviselést, „könyörülne azon, ki ezeket szabadított meg kínjaiktól

és mentett meg a haláltól“ — az elaggott hős e szavakat suttogá: „mindenkinek kötelessége e földön, kitelhető ereje szerint működni; — a Gondviselés nekem semmivel sem tartozik, — én tartozom neki igen sokkal, — mindennel.“ Betegsége alatt nagy örömet okozott neki özvegy dr. Süssné, kedves leányának megérkezése, kit szokott modorával legszivesebben fogadott, fájdalom! most már utoljára!

Hideg teteme Ganál által bebalzsamoztatott, egy czin, s fölötte fa, kettős koporsóba tétetett és a rendőrség engedélye mellett csak több nap mulva temettetett el. Temetése napján, július 11-én, az ég is gyászba borult; nagy cseppekben hullott az eső, midőn H. a „Montmartre“ temetőbe vitetett, hol a bemenetnél mindjárt balra nyugszik. E szavaknál kezem remeg, — a temetést leírni nem fogom — és H. életrajzának végsorait is csak holnap irandom . . . . .

Atyám, anyám után — Hahnemannban vesztém el legnagyobb jótevőmet e földön! — béke e három jótevőm hamvainak!!! Szüleimnek köszönhetem első neveltetésemet a tudományos pályán, H.-nak köszönhetem biztosb szerencsém az orvosi téren. Szeretett szüleim emléke szívembe vésve marad életem utolsó perczéig, — H. emlékének nagyobb dicsőítésére elkövetek mindent: mint rendithetlen hasonszenvi orvos. Ezzel tartozom Hahnemannnak, — de tartozom a szenvedő emberiségnek is; és midőn e kettős tartozásomat elismerem: szívet kellene cserélnem, hogy szót ne emeljek a hasonszenv ügyében, azon szilárd meggyőződése mellett, hogy a homoeopathia terjesztésénél hathatósb szolgálatot nem tehetek az emberiségnek. Az orvosi tudomány kimivelésében fáradozók: Galen, Paracelsus, Sydenham, Stahl, Boerhave, Brown, Hufeland sat. neveit mai napig tisztelettel emlegeti az orvosi világ; — Hahnemann az értelmi kifejlődés haladásával évezredek mulva is csodálatni és magasztaltatni fog, — fényes emléke fenmaradand az emberiség szívében.

Lipcse tágas piacznán diszlik a nagy férfiú emlék-

szobra, mely hálás tisztelői által emeltetett 1851-ben, és többre került tizezer pengő forintnál. Háta mögött egy csinos nagy épület jól veszi ki magát; midőn az oldalvást ültetett berek ismét nyájas tekintetet kölcsönöz e szép térnek. Az öntött vasból készült rácsoszat oszlopait aconit és arnica növényeket képző czirádák ékesítik. A lépcsők gránitkőből faragvák, ezek fölött a talapzat simított márványból izletes alakban diszeleg. A szobor Steinhäuser mintája szerint készítettet és Rómában dr. Braun galvanoplastikai intézetében rézzel lön befuttatva. A fényesen sikerült emlék Hahnemannt köpenyben, széken ülve és írva ábrázolja. — H. dicsőségére 1846-ban többek által egy alapítvány is indítványoztatott dr. Kurtz fölügyelése alatt, melynek tőkége évenként növekszik, — kamatja kitünő meiszeni fiúk jutalmaztatására fordítandó. 1858-ki mart. 28-án először osztattak ki jutalmak, melyekben a városi tanodákban tanuló hat meiszeni fiú részesült.

Emlékére több nyelven írt versezetek közöl, hazánk jeles költőinek műveivel zárom be végre a halhatatlan Hahnemann életrajzát; kiről, ha időm engedné, sokkal több ívet írhatnék, miután ez alkalommal itt-ott alig érintem a homoeopathiának terjedelmes történelmét, mely H. életével szoros kapcsolatban áll.

H a h n e m a n n.

1.

Eddig anyag harczolt anyag ellen a bús beteg ágyán,
 S durva csatájok közt kín vala élni tovább.
 De te jövé, s a parányokból felidézted az alvó
 Szellemeket, s küldéd mesteri bűvöd alatt.
 S újra szelid nemtők kísérik az emberiséget,
 És a halál retteg gyötreni áldozatit.

2.

Meghaltál, hogy kötve ne légy egy testhez örökké:
 S lelked az ős elemek gyógyerejébe vegyült.

I.

Az ész diadala.

Fölreszketett a század-óriás;
 S mit keble, válla régtől hordozának,
 A szörnysötétnek — átkos magzatának —
 Megúnva terhét : fényért küzd, csatáz.

Vitt; s ime ajkán leng örömfóhász.
 Feltűn mosolygva bére a csatának :
 A fénysugárok szerte áradának,
 Nem holt betű már — él a jósirás!

Az ész szabad, lát! Győztesen bejárja
 Nap- s csillagoknak pályatereit,
 A földkebelt, a tenger mélyeit.

Fa, szirt, növény, érez, mind önkényt kitarja
 Az ős erőt, mi benne rejtve él. —
 Tiéd, oh ész! az égi szép babér!

II.

H a h n e m a n n.

Az éjcsatában ott küzd lángeszed,
 Nagy HAHNEMANN! S mig lélekszolgaságról,
 Polgár-bilincsről fennen száz ajak szól :
 A gyogyerőket hősként rendezed.

Örangyalúl lesz ápoló kezed :
 A kóri kínpad eltűn a világról;
 S ez illetődve hall az új csodákról,
 A kór hatalmát mikkel átszeged.

Jő a sötét még egyszer — végtusára.
De karja gyöngye : ész lángfegyvered,
S védül csodáid ezre áll veled.

Te győzsz! s tanod szentlelke, fénysugára
Dicső füzérbe gyúl sírod felett,
És millió szív zeng üdvéneket.

CSÁSZÁR.

H a h n e m a n n.

Ha halhatatlan
Nagy istenektől
Vevé eredtét
Ősz Aeskulap :
Mit van csodálni,
Hogy a természet
Nagy műhelyének
Titkaiba hatván,
A benne rejlő
Csodás erőket
Az embereknél
Jobban tudá?
Ő istenektől
Istenfi nyerte
Az égi tannak
Varázshatalmu
Szent kulcsait,
Isten-kezektől
A bútalísmánt,
Melylyel füvekből,
Fák- és kövekből
A gyógyításnak
Csodás erőt
Kibúvólé.

Téged, halandó
Törékeny ember

Nemzett halandót,
Nagy HAHNEMANN!
A természetnek
Szent rejtekeihez
Sem bútalísmánt,
Sem égi kulcsot
Neked nem adtak
Az istenek.
Magad haladtál
Mutatlan úton,
Keresni lelked
Sejtelmeit;
A lenni hitt,
A megtalálni
Remélt igazság
Uj kútfejét.
S nyomába jutván
A keresettnék,
Mérész kezekkel
Magad nyitád meg,
Nem égi kulcscsal,
Nem talismánnal,
De ember-észnek
Önerejével —
Magad nyitád meg
Zsilipjeit.

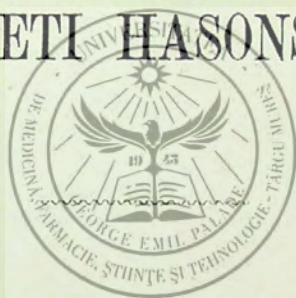
Amannak oltárt
 Emelt az ó kor,
 Zarándok-útat
 Járt tudománya
 Szent templomához,
 S megisteníté
 Érdemiért.
 Tenéked oltárt
 Nem kell emelnünk:
 Embert ma ember
 Nem istenít meg,
 Sem Epidaurus
 Tisztelt nevednek
 Dicstemplomúl.

Neked s tanodnak
 Szebb és dicsőbb bér
 Jutott vala:
 Téged s az új tant,
 Melyet merészen,
 Emberhüvelyben,
 De isten-észszel
 Kivívsz vala —
 Téged s az új tant
 Megistenített,
 Mely főtökön leng
 A martyr-dicsőség
 Zöld myrtusa!

GARAY JÁNOS.

Az adatokat e kútfőkből merítém: 1) Dr. Balogh, H. emlékbeszéde 1844. 2) Ujk. ism. tára 1852. A. B. P. 3) Uj Plutarch, Bajza 4-ik füzet. 4) Hahnemann, Organon. 5) Hahn, Reine Arzneimittel-Lehre. 6) Hahn, Chronisch. Krankh. 7) Lutze, Hahn, Todtenfeier 1852. 8) Lutze, Lehrbuch d. Hom. 9) Bönninghausen Repertor. 1838. 10) Rau, Ueber den Werth hom. Heilf. 1824. 11) Stapf, Kleine med. Schriften des H. 1829. 12) Stapf, Die Homoeopathie 1846. 13) Hahnemanns Denkmal 1851. 14) Brunnow, Ein Blick auf H. und Hom. 1844. 15) Brunnow dr. Quin után, Hom Behandlung der Cholera 1848. 16) Clotar Müller, Die Hom. 1854. 17) Buchner, Heil und Verhütung der Cholera 1844. 18) Rosenberg, Fortschritte und Leistungen der Hom. 1843. 19) Schweickert, Die Homoeop. 1843. 20) Bauer, Hom. Allopathie 1843. 21) Wehsemeyer, Die Hom. 1840. 22) Jahr, Die Lehren und Grunds. der hom. Klinik. 1857. 23) Altschul, Die Homoeopathie. 1858. Dr. Verwey francia kiadása után. 24) Richter, Therapie 10-ik köt. 25) Hartlaub et Trinks, Annalen der hom. Klinik. 26) Praktische Mittheilungen d. corresp. Gesellschaft h. Aerzte 1826. 27) Stapf Archiv für hom. Heilkunst. 29) Allg. hom. Zeit. 29) Hom. Zeitschr. 30) Oest. Zeitschr. 31) Hufeland Journal 1801. sat. 32) Wittelshöfer, Wiener med. Zeitung. 1851. 33) Wanderer 1855. Nr. 362. 34) V. Meyer, Hom. Führer 1860. Kleinert (Geschichte der Hom. 1862).

ELMÉLETI HASONSZENV.

Elméleti homoeopathia.

Az emberi testben támadt ezerféle rendetlenségek vagyis betegségek megsemmisítésére a jótékony életerő lép föl s működik a természet örök törvényei szerint. E törekvését az életerőnek elősegítheti az orvos, — de csak úgy, ha gyógytani véleménye és működése a természet ítéletével s működésével megegyez. Századok után Hahnemannnak sikerült, számtalan csábító, tekervényes utak közt feltalálni végtére azon utat, mely a küzdő életerő sègedelmére egyenesen vezet; ki őt híven követi, az gyógyít; mert tagadhatlan immár: „similia similibus“ a természet törvénye; az e szerint alkalmazott gyógyszer által segítették az életerő működéseiben, győzetnek le a nyavalyák hamar, bizton és gyökeresen.

H—nak ezen elve szerint, mint tudjuk, ugyanazon orvosság, mely egészségesek által nagy adagban bevéve azoknál bizonyos változásokat hoz elő, — hasonló változások jelenlétében használandó a betegeknél kis adagban. Így p. o. az *ipecacuanha* egészséges ember által nagy adagban bevéve, hányást sat. okoz — tehát hányás ellen adandó kis adagban, — ha egyébiránt a betegnek egyéb symptómái is hasonlóak a nagyobb adagban bevett *ipecacuanha*-symptómákhoz minden tekintetben. Tudjuk, miszerint Hahnemann maga nagyobb mennyiségű *chinát* vett be, ennek munkálatát az egészséges testben vizsga szemmel tartandó; és tagadhatlanul érzi, önmagán tapasztalá, hogy a china sok más, eddig nem gyanított kórjeleken

(symptómák) kívül, bizonyos váltólázhoz hasonló változást okoz a testben.

Ezen szerencsés tapasztalás vezérlé őt azon uj s nagy fontosságú fölfedezésre, melynek szüleménye az üdvös homoeopathia. Gyanítá ugyanis ebből, hogy a china azért gyógyít némely váltólázakat, mivel maga is hasonló nyavalyát nemz az egészséges testben; és hogy az eddigi gyógyászat azon okból oly tökéletlen, mivel a gyógyszerek valódi ereje nem ismertetik. A nagy férfiu állítása szerint egyedül egészséges embereken teendő kísérletek által lehetséges kipuhatolni bizonyos gyógyszer positiv erejét. Szerinte ama változatok által, melyeket bizonyos szer az egészségesekben eszközölt, szinte intetik az orvos ugyanazon szer választására akkor, midőn betegénél hasonló változásokat tapasztal, hogy annak kis adaga által gyógyuljon a beteg.

És igaza van Hahnemannnak: egészséges embereken teendő kísérletek által lehetséges tudni bizonyos gyógyszer positiv hatását; mert valamint tagadhatatlan azon physiologiai állítás, hogy egy életműnek (Organ) például a szívnek és az egész életművezetnek (Organismus) beteges állapotát föl nem foghatja az orvos, ha előbb ugyanazoknak egészséges állapotáról nincs fogalma: úgy igaz azon homoeopathiai állítás is, hogy egy gyógyszernek valódi, a beteg életműre és életművezetre sajátlagosan — specific — ható erejét nem lehet tudnunk, ha előbb ugyanannak hatását az egészséges életműre s életművezetre ki nem puhatoltuk. *)

Eszméjének ügyét eldöntendő, nem késett H. a gyógyszerek vizsgálatával: egészségeseknek adván be orvosságokat, híven jegyezvén föl több mint 170 szer hatáskörét (jelenleg sokkal többel birunk), melyek eszméje szerint

*) A gyógyszer valódi erejének megismerésére dr. Pereira londoni orvostanár szintén szükségesnek látja, hogy az orvosok physiologiai uton fürkészzék ki a gyógyszerek hatásait; miután más tanulmányok é czélhoz csakugyan nem vezetnek. (Lehrbuch der physiol. Pharm. Dr. Altschul. Prag 1852. 9. füz. 7. lap.) Ily értelemben nyilatkozik Wirchow.

kis adagban hasonló kórban adatva, csakugyan gyógyulást szülnek. Így alkotó e hasonszenvi gyógyelvet: **hasonlók hasonlókkal gyógyíttatnak** — (similia similibus curantur.)*

E tan által a gyógyművészség lényeges változáson ment által; különösen Hahnemann gyógyszer- s gyógytana új alakot öltött magára. Csak Ő, e század legjelesbike, érté meg a természet intését, ennek örök törvényei szerint alkotott gyógyelve után rendezvén a gyógyszereket, a rendetlenségbe jött életerő segedelmére. Észméjének és ezen épült elvének valóságát betegek ágyainál igazolja a tapasztalás, mely szerint így lehet csakugyan az életerőt segíteni; segítvén az életerőt, így lehet a beteg testben létező változásokat, mint a rendetlen életerő (vagyis nyavalyák) termékeit, az életművezetből kitaszítani, vagy megsemmisíteni; így lehet az életművek rendes működését helyreállítani; így lehet az elvesztett egészséget hamar, bizton, kínzás nélkül visszaadni; midőn a régi gyógymódnál, a természet ítéletével ellenkező egyéni vélemények erőszakos hatalma alatt nyög mindekkorig a sinlődő életerő.

A természet titkos törvényeit kifürkészheti alkalomadások által az ész, — ez az emberi észnek diadala; de a változhatlan természet törvényei sohasem lesznek alárendelve az észnek, daczára a tizenkilencedik és jövő századoknak: nem az orvos jó szándéka szerint működendik a beadott gyógyszer, ha ez a természet törvénye szerint nincs alkalmazva. A nagynevű Schönlein berlini, a hires Op-

*) Ezen elvet már több híres orvos is sejdíté. Így Paracelsus-Stahl — (Hummel comment. de Arthrid. p. 40.), — Basilius Valentinus (de microcosmo) nyilván kimondák, hogy hasonlót hasonlóval kellene gyógyítani. Így Stoerk (Libell. de Stramonio p. 8.) gyanítá, hogy *maszlagos redőnyével* több lelki betegséget lehetne gyógyítani, mivel ez, egészségesek által bevéve, hasonló bajokat okoz. Dr. Ringseis müncheni tanár méltányolván a homoeopathiát, annak igazságát elismeri. (Vorwort über allgemeine Pathologie, und Therapie. Erlangen 1853.) stb. — De ezen természetben alapult gyógyelvnek életbehozása s a gyógyszereknek ezen elv szerinti alkalmazás-módja halhatatlan Hahnemannak örök dicsősége.

polzer, Rokitanszky, Skoda bécsi tanár uraknak és több jeles férfiaknak előhaladásai a kórboneztudományban (pathologische Anatomie), diagnosticai, általánosan orvosi ismereteik valóban nevezetesek; de fáradhatlan szorgalmukat nem jutalmazza a hálaadatlan „*contraria contrariis*“ elv szerinti gyógytan (Therapie), a mint ezt a cholera és több más betegség gyógyításánál a legműveltebbek nyíltan megvallani kénytelenek. *)

Már pedig nem anatómiai vagy physiologiai, nem chemiai vagy botanikai sat. értekezés kedvéért kíván a beteg ember orvost (kire nézve azonban e tudományok nélkülözhetlenek); — ő gyógyulni akar: czélszerűen alkalmazott gyógytan segedelme által! Azért is idővel meg kell szünniök az oly ingatag elveken nyugvó gyógyszergyűlékeknek; meg kell szünnie a természet törvényével nem egyező, sőt ellenkező és így csak az egyéni vélemények önkényének alárendelt régi gyógymódnak. És ekkor, — az oly borzasztó pusztításokat tevő gyógyszernyavalyák nem teendnek többé oly sok szép reményt nyújtó életet semmivé; nem bénítják meg az életerőt működéseiben; mert Hahnemann a természet nagy könyvéből írta ki a „*similia similibus*“ gyógyelvet, mely által az óhajtott emberi segély föl van lelve, a mint azt a szerencsés gyógyítások tanúsítják, melyek H. principiumának valódiságát kétségen túlteszik.

Ennél erősb argumentumot nem hozhatok a homoeopathia részére; és ki nem elégszik meg ezzel? Ime — a megfagyott vagy meghült tagok, ha melegre vitetnek, betegségbe esnek vagy élni is megszűnnek; ellenben hideg vagy jeges vízbe mártva, vagy hóba téve, hátra-

*) Mily fényes elméleti dissertációk jelennek meg különféle betegségekről minden gyakorlati haszon nélkül! miután az oktan (Aetiologie) szegénysége miatt okszerű, e szerint alapos gyógyjavaslatot nem adhat az allopatha igen gyakran! A homoeopathát ily esetben is kiségití a természet szabta „*similia similibus*“ gyógyelve, mint láttuk a cholera-ban. Mennyi különböző, egymással ellenkező szerek használtattak e nyavalya ellen az allopathiában!!! Amicus Plato, amicus Aristoteles, sed magis amica veritas.

maradt baj nélkül élednek föl. A fölhevült ember, ha hideg vizet iszik, tüdőgyulladásba vagy más bajokba esik; meleg s hevítő kávé, bor által valamint a hőségától, úgy a szomjtól is minden rossz következmény nélkül megszabadul. A szakács nem mártja megégetett kezét hideg vízbe: félvén a rossz következménytől; hanem betakarja azt pamuttal, megáztatja égett borral, olajjal, vagy egyenesen a tüzhez közel tartja, és ezáltal javulást, gyógyulást tapasztal. *Veratrum* a cholérát, *belladonna* a víziszonyt, *china* a váltólázatot, *mercur* a bujasenyvet, *sulphur* a rühet orvosolja, — és ki nem tudja? hogy az imént említett szerek, bizonyos adagban egészségeseknek adatva, azokban a fönidézett bajokhoz hasonlókat okoznak. Nem különben tapasztalhatni kivétel nélkül minden betegségben, próbálják meg elleneink bármelyikben, a többi hasonszenvi szer gyógyító tehetőségét is; azért kik, mielőtt megvizsgálnák a dolgot, ítélnék; kik egy tapasztalati tárgyban megvetik a tapasztalást, holott egyedül csak ez hozhat erről és így a hasonszenvéről is ítéletet, meghallgatást sem érdemelnek.

A homoeopathia tehát az allopathiától nem abban különbözik egyedül, hogy itt nagyobb, ott pedig parányi adagban adatnak a gyógyszerek; hanem e két gyógymód közti lényeges különbséget a különböző gyógyelv teszi. De a homoeopathiának gyógyelvéről soha, vagy igen ritkán hallani szót! Kisebb nagyobb körökben, midőn a gyógymód kerül szőnyegre, sokszor a legélénkebb vitakozás tárgya egyedül „a megfoghatlan kis adag;“ holott lelke a dolognak a „hom. gyógyelv;“ mert bámulatos erejét csak ennek köszönheti a parányi gyógyszer. Ugyan kérem mondják meg, ki tudná mostanig, hogy oly nagy ereje van a gőznek, ha ennek alkalmazási módja föl nem találhatik?! Hiszen a gőz, abstract véve, alig foglal magában erőt!; roppant erejét az alkalmazásmódtól nyeri! : így parányi gyógyszereink abstract véve, csakugyan erőtleneek*), — hom. gyógyelv szerint betegeknél alkalmazva, a leg-

*) Ámbár több egészséges sensitiv egyénnél a diluált szerek is észrevehető változásokat idéznek elő.

erősebbek. A hom. gyógyelvnek ezen elmellőzéséből keletkezik a hibás fogalom és ebből aztán a tévedésnek, eszmézavarnak egész halmaza. — Azért figyeljünk kevésbé e két gyógyelvre, melyekről szólni akarok. Elvünk : „**hasonlók hasonlókkal gyógyíttatnak**,“ *similia similibus*; régi elv: „**ellenkezők ellenkezőkkel orvosoltatnak**,“ *contraria contrariis curantur*.

Ezen két különböző gyógyelv következtében világos, hogy mi nem gyógyítjuk a betegségeket ugyanazon szerekek kis adagban, melyekkel nagyobb adagban orvosolja ugyanazokat a régi gyógymód; világos különösen, hogy midőn a homoeopathia „hasonlót hasonlóval“ (például, gyuladásokat gyulasztó szerekekkel) gyógyít, — akkor az allopathia „ellenkezőt ellenkezővel“ (gyuladásokat hűtő szerekekkel) orvosol; világos tehát az is, hogy midőn az allopathiában bizonyos cél elérésére nagyobb adagokat kell adni, a homoeopathiában azokat veszedelem nélkül használni nem lehet, s hogy itt csak kis adagot lehet nyújtani. A kis adag csak a betegséget támadja meg és ezt győzi le szerencsésen : holott a nagyobb adag mellékes, sokszor káros tüneteményeket is hozhat elő.

Hogy jobban értsük egymást, hasonlatosság gyanánt egy közönséges példát hozok elő. A megégetett kezét „*contraria contrariis*“ elv szerint vízbe tartja a beteg, hogy ennek hidege által szabaduljon meg a gyuladástól; — „*similia similibus*“ elvünk szerint tűz mellé teszi, hogy ennek melege által gyógyuljon. Ime, itt a régi gyógymód szerint hideg vízben kell tartani a kezét (nagyobb adag); de mi elvünk szerint nem javasoljuk, hogy ugyanazon hideg víz mellé (allopath. gyógyszer és kis adag) tegye kezét a szenvedő, hanem egy különböző módot ajánlunk : t. i. tűz mellé (hom. gyógyszer, és így szükségkép kis adag) tenni a kezét. Mikép gyógyul biztosabban s gyorsabban? kik mindkettőt próbálták, megmondandják.

Ily módon minden belső gyuladások nagyobb sikerrel gyógyíttatnak hevítő szerek által, minden érvágás nélkül — hasonsz. gyógyelv szerint. — Égetés okozta külső gyuladásokat, elvök ellen, pamuttal, szeszes hevítő

szerekkel gyógyítják többnyire az allop. orvosok, igen helyesen; kísértsék meg a hevítő szereket belső gyuladásokban is elvünk szerint kis adagban! fogadom, — kellemesen meg lesznek lepetve.

Tagadhatlan, — az első nevelés, a szokás majd legyőzhetlen hatalmat gyakorol az emberek munkálataiban. Orvosi gyakorlatom kezdetén, noha jól fölfogtam Hahne-
mann tanítmányát a gyuladásokról; — noha tudtam azt is, hogy gyuladásokban minden vérbocsátás mellett halnak a betegek: — mindemellett el nem felejthetvén Hufeland rettentő átkát azokra, kik gyuladásokat vére-resztés nélkül akarnak gyógyítani, — nehogy elmulasztván az érvágást, az embergyilkolás mardosó érzete kinozza lelkemet, magam is érvágót tarték mindig zsebemben, eret nyitandó azon esetre, ha a beadott hasonszenvi szerek után rövid idő alatt bő izzadást, néhány óra alatt némi könnyebbülést nem tapasztalának betegeim; — de mind magam, mind pedig mások tapasztalásai után csakugyan meggyőződtem arról, hogy a vérbocsátás a nedvek legnemesbikének szükség nélküli pazarlása *) (máskép mi is eret nyitnánk! miután gyógyszerünk hatását nem gátolná

*) Hasonszenvi orvosokon kívül elismerték már többen az érvágás veszedelmét. Helmont a vére-resztésről ekkép ír: „Egy gyilkoló ördög foglalt helyet az orvosi tanszékben; mert a vérbocsátást mint szükséges eszközt ajánlani az orvosoknak, egyedül ördög műve vala.“ Krüger Hansen szerint tüdőgyuladás- és minden gyulasztó betegségben a vérbocsátás szükségtelen. Dr. Oppolzer bécsi kóródájában 1849. 15 beteg közül csak háromnak vágatott eret tüdőgyuladásban, és ezeknek is nem legjobb sikerrel (Tenzler, Diss. de pneum. 1849). Dr. Pfrang (Österr. med. Wochensch. 1845. Nro 3.) közöl több gyuladást, melyeket dr. Skoda szerencsésen gyógyított érvágás nélkül hányborkóvel. Ellenben Párisban 1808. dr. Broussais kedvelt érvágásával 219 tüdőgyuladásban fekvő közül 137., dr. Louis, szintén Párisban, 78 közül 28-at veszített!! (Hygea Bd. 15. H. 6. S. 512.) Érdekes e tekintetben dr. Karsay értekezése: a tüdőlobnak érvágás nélkül eszközölhető gyógyításáról több esetben (Orvosi hetilap 17. sz. 1857). Higye el a t. értekező, legnagyobb valószínűséggel gyógyítatik általában a tüdőlob érvágás nélkül hom. gyógyszereink által.

az érmetszés : ha ez már magában káros nem lenne); meggyőződtem arról, hogy valamint a víz, míg tűznél van, forr, és a forrás megszüntetésére nem szükség a vizet kimeríteni, hanem a tüzet elmozdítani : úgy a gyuladásnál is nem szükséges vért eresztetni, hanem illő hasonszenvi orvosságokkal kell a vért lecsillapítani; mit érvágás által eszközölni nem lehet, *) — nem lehet ez által a vérnek tüzességét elvenni, a mint ezt a kórboneztudomány is bizonyítja.

Több hirneves természetbuvár közt Bichat, Andral Párisban, Lobstein Strassburgban, az érdemtelen Rokitanszky Bécsben, fölbonzolván azokat, kik tüdőgyuladásban érvágás daczára haltak el, a megtámadt életműnek gyuladás-jeleit világosan szemlélték. Nem segít tehát az érvágás positiv, hanem csak palliativ enyhít; mert nem hat a gyuladt vérré qualitativ, hanem csak quantitativ tesz a vérben változást, mire enyhülést érez ugyan a beteg, de rövid időig tartót, mely után ismét, érvágás által le nem győzhető, részabulás következik, ha csak az életerő önmagától meg nem kezdi működését leginkább jótékony izzadás által, melynek következtében föllábad a halállal küzdő. Azonban így minden érvágás nélkül is föllábadna a beteg! és pedig könnyebben! mert nem gyógyul az alkalmazott orvoslásra (miután gyuladás alkalmával nem mennyiségére, hanem mine-műségére nézve van megváltoztatva a vér), — mint gyógyul hom. szereinkre, melyek qualitativ működvén és így szembetűnőleg segítvén az életerőt, legtöbb esetben azonnal bő izzadásba hozzák a szenvedőt, mely által gyulasztó tüzét vesztvén a vér, a beteg veszedel-

*) Nyilvános adatok szerint, elvünk mellett a 23-ik, régi elv mellett a 8-dik beteg hal meg gyuladásokban. Érvágás által tehát sokkal több vesz el, mint midőn egyedül a természetre hagyatik az orvoslás; a mint látni fogjuk a „tüdőgyuladásnál.“ És mégis! haljon meg (ha mindjárt a beteg gondatlansága miatt is) csak egy betegünk gyuladásban, — érvágás daczára bármennyi, — „ezeknél minden elkövetett! amannál elmulasztott az érvágás! (?)“ jóváhagyólag, kárhoztatólag, ekként vélekedik és itél az elfogult ellenpárt!!

men túl tétetik *). Ez tény, ismét egy elvitázhatlan tény annak bizonyítására, hogy az érvágás nemcsak nem szükséges, sőt következményeire nézve sokszor nyilvánosan ártalmas. — De térjünk most már vissza a „kis adagra.“

Ismételtem : gyógyelvünk „hasonlót hasonlóval.“ Kik erre nem figyelvén, szereink adását a régi mód szerint képzelik, parányi adagaink működését bizonyosan nem tapasztalandják; **) nem tűz mellé, hanem víz mellé tevén megégett kezünket, óhajtott sikert nem látandunk; — és ily értelemben elleneinknek tökéletes igazuk van, hogy „a homoeopathia semmi;“ mert csakugyan allopathicus elv szerint hánytatót, hashajtót, vagy bármi más szert hasonszenvi adagban nyújtani — (hogy elleneink szokott kedves kifejezésökkel éljek) valódi agyrém; miután

*) E kifejezésemet : „gyuladásokban a vér tüzezzéggel bir“ ne kárhoztassa az orvos, hanem figyeljen arra, mikép én „nemorvosoknak“ szántam leginkább jelen munkámat és így szükségkép azok nyelvén kellett írnom. Egyébiránt tudományos alakban írt gyógytanokban is megtartatott e nevezet „gyuladás“ könnyebb megérthetés végett, nem pedig azért, mintha ez által a vér tüzezzéggét akarnák érteni a tudós szerzők, kikről rágalom nélkül nem mondhatjuk, hogy nem tudják, mikép a gyuladásnak nevezett betegségek a vérben rövid idő alatt képződött rostany (fibrina) túlbősége által jönnek létre.

**) Így, nem látnók váltólázban a *china*, bujasenyvben a *mercur* kis adagának jó hatását, ha azokat elvünk szerint nem adnók; és mivel elvünk következtében szükségkép kell kis adagot adnunk : épen ezért káros a *china*, a *higany* elvünk szerint, de következetlenül allop. adagban adatva. A *china* nagy adagának következményei általános ismeretesek. — A *mercurra* nézve Paracelsus (a bujasenyvről szóló iratában 2. kötet 181, és következő lapjain) egész sereg higany-okoza betegséget; — Sachs (Handwörterbuch der pract. Arzneim. II. k. 79. 80. lap.) veszélyes szájfekélyeket; — Travers, Jäger, Dieterich (Hufeland's Journ. 1838.) a higanykenőcs bedörzsölésétől szemgyuladásokat; — Schönlein (Spec. Pathol. und Therap. 3. k. 22. lap.) tüdő- és szívbetegséget; — Richter (Arzneim. 4. köt.) vérhányást, tüdővészt; Romberg (Lehrbuch der Nervenkr. 450. lap.) vitustánczhoz hasonló esetet tapasztaltak. — Hogy a csontokat s a test más részeit is megtámadja, L o u v r i e r és D e l p e c h orvosok hitelesen bizonyítják stb.

bizonyos, hogy midőn az allopatha elve szerint hánytatni akarja a beteget, neki a hánytatót meghatározott nagyobb adagban kell adnia, mint a hasonszenvi adag. Azonban nem akarunk mi hánytatni ott, hol a régi gyógymód hánytatót ad! Parányi szereink gyógyelvünk szerint alkalmazva más úton üzik ki a nyavalyák productumait minden undor s utóbaj félelme nélkül, az életerőt oly módon segítvén, a minőt ez akar, — nem pedig a minőt a roszul számító ész a priori gondolt ki inkább, mint a posteriori. (Így sok látszik állani elméletileg, a mi nem áll tapasztalatilag! Azért nem szenvedhetem a csupán elméleti okoskodást tapasztalati tárgyokban).

De valamint névetséges, régi gyógyelv szerint használni gyógyszereinket, úgy nemcsak káros, hanem több esetben halálos is lenne, azokat elvünk szerint oly adagban adni, mily adagban elve szerint használja ugyanazokat az allopathia különféle más betegségekben. Így — elvünk szerint gyuladásokat oly szerekekkel gyógyítunk, melyek nagyobb adagban adátva, az egészségeseknél is gyuladás-hoz hasonló kórokat hoznak elő. Már most ezen gyógyelv szerint nem borzasztó gondolat-e, gyuladásban gyulasztó orvosságokat oly adagban adni, mily adagban ezek „contraria contrariis“ elv szerint, persze más nemü betegségekben használtatnak az allopathiában? nem rémítő-e majd általánosan, szemmel tartván mindig gyógyelvünket, e szerint nagyobb adagban nyujtani a gyógyszereket? Ugyebár? tudjuk, hogy a megégetett kezét contraria contrariis elv szerint vízbe tartja a beteg, — similia similibus elvünk szerint tűz mellé teszi; gyógyítsunk már most elvünk szerint meleggel, de azért a régi elv szerint alkalmazott gyógyszernek (hidegvíz) nagyobb adagát tartsuk meg, — azaz : tanácsoljuk a betegnek, hogy tartsa kezét a tűzbe úgy, mint ellenkező elv szerint hideg vízbe tartani javasoltatik, mi történendik a szerencsétlennel?! Az ilyen felforgatott gyógymód, nemde? sokszor kiszámított gyilkolás lenne, több esetben rögtön keserves halál!

Tehát „conditio, sine qua non“ a homoeopathiában : az elv, mely szerint orvosoljuk a nyavalyákat; mivel pedig hasonlókkal gyógyítunk, és mivel mindennemű inge-

rek közt a hasonlók legnagyobb hatással bírnak *) — ezen gyógyelv, és az adagok kicsinysege elválaszthatlanul függenek össze; a hasonlósági elv megkívánja a kis adagokat, de ezek is hasonlatossági elvet. — Ezen elvnek a rokonsági elv (lex affinitatis) felel meg. Bárminő tűzhalom, homokra hintve, eredmény nélkül alszik el; de ennek milliomad része is, lőporos hordóba jutva, ezt borzasztó robajjal veti szét. Így, képzeljünk magunknak két beteget. Az egyik szemgyulladásban, a másik fülgyulladásban szenved. A szembeteg nem tűrheti a világosságot, de elszenvedi a taraczkok durroztatását is, a nélkül hogy gyuladt szemére nagyobb fájdalmat érezne. Épen ellenkezőleg áll a dolog a fülgyulladásban szenvedővel. A legnagyobb világosság sem hat fájdalmasan beteg fülére, míg nagyobb zörej, vagy csak mások beszéde is, azt rendkívül izgatja. Ime, valamint e felhozott példában a rokonszenvű inger, — úgy a hasonszenvű szer beteges állapotban roppant hatást gyakorol és azért a homoeopathiában mindenkor elég a kis adag, — a kis adag az ész postulatuma. **)

*) Az egészséges emberbőrre legkisebb kellemetlenséggel sem hat Reaum. 28° meleg, de égetten nagy fájdalmat okoz.

**), „A mi nem hat az egészségesre, hathat a betegekre,“ jól figyelmezzenek erre — különben egy közönséges mindennapi tényre — mindazok, kik annak megmutatására: „hogy a homoeopathia sem nem árt, sem nem használ,“ egész készséggel ragadnak gyógyszerünket, ezeket rendre beveendőék. — Nemcsak az egészségesre, tisztelt urak! de a betegekre sem hatandnak gyógyszerünk, ha a betegség ellen adott gyógyszer nincs jól eltalálva, azaz: ha az adott h. szer nem minden tekintetben rokonszenvű, nem hasonló a gyógyítandó betegséghez; azért önök ergo-ja nem logikai következtetés! mert habár az egészséges szemre nem hat fájdalmasan a világosság; habár a gyuladt szemre sem hat a legnagyobb zörej (mivel ez heterogen): fájdalmasan hat azért a gyuladt szemre a világosság (mivel homogen), — erőteljesen hatnak épen így gyógyszerünk, a betegséghez czélszerűleg alkalmazva. Így a sáfrános levest megeheti az egészséges, sőt néha a beteg is minden érezhető következés nélkül: ugyanazon sáfránnak — *crocus* — legkisebb adaga gyógyít mindemellett több betegséget; hatalmas különösen a vérfolyás ellen. De még többet mondok. Legtöbb eledel készítésénél nélkülözhetetlen a só; és ki

Mindezeket jól felfogván, a gyógyszerök más, a régítől különböző alkalmazása következtében, természetes a homoeopathiában a kis adag. Kis adag alatt azonban az orvosok dilutióit, különösen inkább a felső, mint alsó dilutiókat értem, nem pedig a homoeopathiának szellemével meg nem férő, elvileg a vastag materialismushoz tartozó: trituratiókat, essentiákat. A gyógyszerek felsőbb dilutióival gyógyított H. és szerencsés gyógyításai által így hozta életbe a homoeopathiát; azért a most divatozni kezdő, előbb említett relativ nagy adagok, ha tán nem is ártának szembetűnően, valóban fölöslegesek, sőt helytelenek, mondhatnám károsak, mert az áldott homoeopathiának elfajulására adhatnak alkalmat. A finom művész, például az órás, mesterségének megfelelő, tulajdon eszközeivel dolgozik és nem vesz kölesön kalapácsot a kovácstól: így működik minden művész, művészetének természete szabta sajtósági törvények szerint. *)

Mennyi függ általánosan minden erőnek alkalmazás-módjától, tudjuk a természettanból. Télen közelebb állunk a naphoz, mint nyáron és a meleg nagyobb télen, mint

érzi annak orvosi erejét? Pedig higgyék el: a *natrum mur.* legkisebb hom. adaga több betegségben jó sikerrel használtatik, stb.

*) Annyi évi elfogulatlan tapasztalásom után ki merem immár mondani: „mikép nagyobb adagolás által senki sem fogja előmozdítani a homoeopathiának progressiv haladását, — senki sem fogja tökéletesíteni a homoeopathiát“; — de annak káros degenerációját (ezt fontos oknál fogva többször ismétlem) vajmi könnyen előidézheti a materialista!

Hahnemann, több évi kísérletei után, a gyógyszereknek legkisebb adagát ajánlja. Jahr szintén azt állítja, hogy ő a gyógyszerek 24—30 dilutiójával szerencsésen orvosolt: 2—3 golyócskát olvasztván fel pohárnyi vízben, és ebből adván be betegeknek, körülmények szerint minden 1—3 órában egy kanállal, akut betegségekben. Így orvosoltak Hahnemann első követői: Gross, Rummel, Hering, Wahle sat. és legfényesebb győzelmet arattak. Így gyógyít jelenleg is több jeles homoeopatha legszebb sikerrel. Ennélfogva, fel nem fogta lelkét a dolognak, a homoeopathiának tudományos voltát az, ki a kis adagot kárhóztatja. Valóban! — ha gyógyszereink nagy adagban betegségeket produkálnak; ekkor természetes consequentia: hasonló betegségekben ugyanazon szerekből legkisebb adagot adni.

nyáron? Bizonyosan nem; mert az egész természetben az anyaghoz van ugyan kötve az erők működése, — mindazáltal a természet legnagyobb működéseiben, nem az anyag, melyhez az erő kötve van, hanem annak alkalmazás módja az, a mi a legnagyobb működéseket teremti. Nemde? célszerű alkalmazás által nyertek a gőzerőművek lényeges javítást; nemde? haszonvehetlenekké válnának a szélmalmok, ha a szél függőlegesen (perpendiculariter) hatna a szárnylapokra; nemde? ki az emeltyűnél erőben vágy nyerni, az erő távultát lehetőségig nagyítja a támaszponttól. Így, különösen gyógyszerünk alkalmazás-módjában lappang azon theoria, mely szerint kis adagaink erőteljesen működnek; és mi főleg a gyógyerők ezen alkalmazás-módjában különbözünk a régi orvoslásmódtól (mit, mint földolgot, többször kell ismételnem); azért ne csodálják eleneink, midőn gyógyelvünk szerint kis adagaink meglepőleg kielégítő hatást okoznak, holott ezek, régi elv szerint alkalmazva, igen természetesen mit sem működnek. Hiszen nem csodálják már, hogy a gőzhajó Pestről Pozsonyba néhány óra alatt büszkén fut föl a szőke Duna hátán, midőn ezelőtt a gőznek ily célra szolgáló alkalmazását nem ismervén, lovak ereje által sokkal hosszabb idő alatt, számtalan akadályok közt jutának kitűzött helyökre a közönséges hajók. Hiszen, hiszik már a vaspályai mozdony bámulatra gerjesztő erejét! Hiszik nemde? mert látják. Látni fogják a hasonszenvi szerek meg nem fogható erejét is, csak méltassák ezeket hív s el nem fogult tapasztalásukra. De egyébiránt is, ki érdemel tapasztalati tárgyban nagyobb hitelt: az-e, ki tulajdon hív tapasztalását adja elő, vagy az, kinek még ebbeli tapasztalása nem volt?

Nem kívánom ügyfeleimmel, hogy vakon higyen valaki a hasonszenvnek, de nem titkolhatom el méltó fájdalommat, midőn igazságosan pártolt gyógymódunk ellen olyanok emelnek szót, kik róla csak annyit tudnak, hogy itt parányi adagok használtak; hogyan? s mikép? erről fogalmuk sincsen! — Uraim, mint mondám, egyenes az út, mely a dolog férfiakhoz illő bírálatához vezet; orvosnak, nemorvosnak egyaránt áll hatalmában,

sőt (ha ez ügyben szólni akar) erkölcsi kötelességében: megkísérteni, közelebbről megismerni azon tant, mely ezek jobblétét, életét czélozza. Kérem önöket: tegyenek előbb kísérleteket és azután okoskodjanak. Hahnemann nyilvánosan tanított, nyilvánosan működött; és az őt követő ügybarátai hosszú sorának dicsősége szintén: a nyilvános működés. Szolgálhatunk akármennyi jeles h. könyvekkel, hom. folyóiratokkal majd minden nyelven; tapasztalati téren mutathatunk a betegségek minden nemében fényes példákat, melyek a hasonszenv érdemét méltán kiemelik; tanulhatunk, tapasztalhatunk, csak akarjunk; akarunk pedig kell: mert a homoeopathiának ügye az emberiség ügye. Számtalan szenvedő hálás emlékekkel áldja, sok kételkedő orvos elismeri már ezen újabb gyógymód jószágát; hiszem is tökéletesen, hogy eljő az idő, — el kell jönni az időnek, midőn majd mindenki, tapasztalati adatok által legyőzve, gyógymódunk elsőségének hódoland — és a midőn nem leend már vita tárgya azon új tan, mely végett évek óta annyi tonta folyt.

Kérem csakugyan a hitetleneket, miként alapított meg az allopathiában az orvosságok azon adaga, mely elvök szerint bizonyos hatást p. o. hányást — képes okozni; nemde? tapasztalás által: tapasztalás alapítá a homoeopathiában is a gyógyszerek azon adagát, mely elvünk szerint óhajtott hatást képes előhozni. És valóban, — mi tartóztathatna vissza bennünket a gyógyszerek nagyobb adagbani adásától, ha a kis adagok nem működnének?! Mesterünk szavaira előlegesen nem esküdött közölünk bizonyosan senki; de esküdött arra minden orvos, hogy betegeit lelküismeretesen gyógyítandja; ennélfogva, ha allopath. ügyfeleink nyugodt lélekkel működnek a szenvedő emberiség ügyében: kimondhatjuk bátran, miszerint mi nyugodt lélekkel gyógyítunk kis adagainkkal, s pedig a szenvedők nagyobb megelégedésére. *) Tagadni a homoe-

*) Hahnemann eleinte szokott nagyobb adagban adá elve szerint is a gyógyszereket; de látván ezeknek káros hatását, mindaddig kisebbbíté szükségkép az adagot, mig végre a most használandót ajánlá, mint legczélyszerűbbet.

opathiában használandó kis adagok erejét, csakugyan annyit tesz, mint tagadni a priori az allopathiában az orvosságok határozott adagának bizonyos munkálatát; mert valamint itt, úgy ott is tapasztalás határozza meg az adagok mennyiségét. Nem különben, nagyobb adagot adni akarni a homoeopáthiában, midőn elve szerint tagadhatlan a kis adagok ereje, ismét annyit tesz, mint az allopathiában bizonyos orvosságot határozott adagán fölül adni a végből, hogy annál inkább működhessek; adni például *strichninből* (*nux vom. extr.*) egyszemer tizenhatod része helyett (hiszen, mi még egy szemer tizenhatod része) öt szemert (*gran*), hogy kinosan érezze és csodálja a beteg (ha még sok ideje lesz) e gyógyszer nagy erejét, melyet ezen tapasztalás nélkül alig sejdített volna, és melyből öt szemer Esquiról sat. tapasztalása után halálos gyomors-bélgyuladást okoz; — melynek $\frac{1}{2}$ gránjától Christison és Pelletier szerint két kutya egypár percz alatt döglött meg; — sőt melynek parányi adagától, egy *gran* $\frac{1}{12}$ részétől görcsöket látott egy esetben Andral. Turinban Pr. Guilio tudományos kísérletei tanúsítják, miként azon víz is, mely a *phosphort* föl nem olvasztja, veszélyes, sőt halálos tünetényeket idéz elő.

Kis adagaink erejének könnyebb felfogása kedvéért nem akarom még előhozni, hogy a beteg test hajlandóbb minden kül benyomást elfogadni, és pedig annyira, hogy midőn ezek az egészségesre épen nem hatottak, p. o. zörej, mások léptei vagy beszéde, szokott étkek látása vagy szaga a beteget rendkívül izgatják; nem akarom e tárgy fölvilágosítása tekintetéből előhozni az electricitás, magnetismus végtelen erejét; nem akarom említeni a hold- és időváltozásoknak hatását az emberi testre; nem akarom tudatni, hogy sokaknál némely állatoknak jelenléte is legkínosb görcsöket okoz (*idiosyncrasia*); a tudós Verwey ezen évi munkájában közlött *physicali, chemiai, pathologiai argumentumai* közül is csak a szagidegre, különösen kutyák szaglására vonatkozó *physiologiai argumentumát* hozom fel, mely szerint „a kutyák sötét éjjel is feltalálják elhagyott urokat szaglás által, ezek nyomdokait követve; Verwey szerint a chinaiak ismét szaglás által észreveszik

az aranyba kis mennyiségben vegyített rezet;“ — (és ezen argumentumot is csak azért csatolom a többihez, hogy lásák olvasóim, mily csekély adag kívántatik az idegrendszer (Nervensystem) érintésére és hogy ekkép újra figyelmeztessem egyszerismind arra, miként parányi adagaink egyenest az idegrendszer czélszerű érintése által hatva az életerőre, segítik az életerőt); azt pedig mindenki tudja, mikép magában az életerőben is van már ösztön: elhárítani a betegséget, — a mely ösztönnek előmozdítására és így a törekvő életerő elősegítésére, a czélszerűleg alkalmazott, homogen gyógyszer kis adagánál nagyobb adag csakugyan nem kívántatik; — — mindezeket, mondom, melözve, csupán egy mindenki által igaznak ismert physical elvvel élek: nincs okozat ok nélkül.

E szerint bármi parányi legyen bizonyos szer, míg az változásokat képes okozni a betegnél, kell orvosi erővel birnia; már pedig tagadhatatlan, hogy a czélszerűleg adott kis adagok bevétele után főkép sürgetősb nyavalyákban rövid idő alatt változás p.o. **izzadás**, ez után javulás s egészség áll be: fog-e tehát így kétkedni valaki a kis adagok erejéről? Mondam: a czélszerűleg adott kis adagok bevétele után történik e változás, javulás, egészség; mert ne gondolja senki, hogy beadván a hasonszenvi szert, már jól gyógyít! A betegségnek ügyes felfogása, a gyógyszereknek helyes választása esetében várhatja csak az orvos azt, hogy izzadni fog betege (mi mindenkor jó jel) és pedig izzadni fog különösen acutus betegségekben mindaddig, míg a betegségek productumai ki nem taszítottatnak. Ekkor e dicső munkálatát bevégezvén a jól talált szer, miután nem szükséges már a további izzadás, nem izzadand a beteg, ha mindjárt folytatjuk is ugyanazon gyógyszer beadását, — valamint akkor sem, ha az orvosság helyesen nem volt választva. De ilyenkor is nagy jótét betegeinkre nézve, hogy gyógyszereinkkel tévedés esetében tetteleg nem árthatunk.

Már pedig a betegségek gyógyítása főleg a bőrnek azon munkálata által történik, melyet **izzadásnak** mondunk és én a hom. szereknek izzasztó erejökre figyelmeztetem t. olvasóimat: nem értvén az izzadás által azon iz-

zadást, melyet nagyobb adagban bevett izzasztó szerek erőszakolnak, hanem, mint mondtam, a minőt vagy hom. gyógyszereink eszközölnek, vagy sokszor az életerő önereje által hoz elő a beteg javára; mit jól különböztessünk meg, mivel ez nem mindegy. Ezen állításom igazolására, hogy tudniillik nem mindegy, akár így, akár amugy izzadásba hozni a beteget, hogy az által gyógyuljon, — szolgálhatnak a régi iskolához tartozó orvosok észlelései, melyek következtében ők nem gyógyíthatnak izzasztó szerekkel minden betegséget: noha senki sem tagadhatja, hogy főleg acutus betegségekben leginkább jótékony izzadás által (mert nem érthetem itt a rossz izzadást, milyen a sorvadók izzadása) gyógyulnak a természetre hagyott betegek, amiért is azt kellene csakugyan az orvosnak czélszerűleg előmozdítania. Hahnemann volt szerencsés feltalálni azon valódi módot, a természetnek azon törvényét, mely szerint kedvezően segítetik az életerő az említett működésre oly gyógyerő által, mely ha „*similia similibus*“ gyógyelve után ügyesen alkalmaztatik: gyuladások, gastricus, biliosus, typhosus sat. lázak, cholera, guta, vérfolyás, pokolvar és a többi főképen acutus nyavalyákban izzadást okoz, mely után a betegség természetéhez képest igen rövid vagy hosszabb idő múlva javulás, gyógyulás következnek legnagyobb probabilitással.

Ez az én tapasztalásom majd harmincz év lefolyása alatt; mely figyelemmel kísért tapasztalásomat sophismák által senki el nem döntendi. Örüljenek a betegek, midőn acutus betegségekben egy-két bevételre azonnal izzadnak; mert gondos ápolás mellett ily izzadás után a betegségek természetéhez képest előbb-utóbb javulást is tapasztaltam legtöbb esetben; de azért el ne bizzák magukat a reconvallescensek; mivel meghülesi vagy más oknál fogva visszavészén az előbbi nyavalyába súlyosban, méltán tarthatnak ennek halálos kimenetelétől, azért: mert elgyengülvén már az első betegség által az életerő, daczára az ismét bekövetkezett izzadásnak, ezen megújított törekvés alatt sokszor egészen kimerül a már ellankadt életerő. Ilyenkor aztán nem segíthet többé az orvos, ki csak addig és csak akkor nyujthat segédkezet általában, míg és midőn az élet-

erő még nincs kimerülve; így különösen a h. szerek előidézte-izzadás következtében csak ekkor remélhetünk minden jót. — Félreérték a természet e kegyes intését azok, kik látván a jótékony izzadás hatalmát, ezen krízis előidézésére izzasztó szerekkel akarának járulni! mert csak a természet ő törvénye szerint illőleg alkalmazott gyógyerő által segítették az életerő ilyenén izzadásra általában. Félremagyarázzák a többi krízist is azok, kik ezen krízistek utánozni akarván, érvágást, hánytatót, hashajtót használnak; mert mindenki által tapasztalható tény: mikép érvágás, hánytató, hashajtó nélkül ugyanazon nyavalyák sokkal hamarabb és biztosabban győzetnek le H. elve szerint, úgy, mint általában minden betegségek! *)

*) E szavaknál eszembe jutnak a homoeopathiának azon elenségei, kik sokszor tréfát űznek velünk, mint ártatlan, elfogult, tapasztalatlan gyermekekkel és barátságosan veregetvén meg vállainkat, büszkén fordulnak el tőlünk, mint a jelen század felvilágosodott hősei; — eszembe jutnak azok, kik a homoeopathiak előtt kaczer udvariasságból egekig magasztalák a homoeopathiát, közönségesen e következő argumentumokkal lépven fel: 1-ször, mily könnyű itt a bevétel! 2-or, ha nem használ, nem árt a homoeopathia! 3-or, némely chronicus betegségekben csakugyan nem tagadhatni annak sikerét!!!

Őszintén megvallom, — én ily cosmopoliták előtt mélyen hajtom meg magamat, szólani velök nem szeretek, mert jól tudom, miként nyilatkoznak az ember háta mögött; de annak megmutatására, hogy annál többet gondolok, a főnemlített pontokat illetőleg meg kell nekik ezeket súgnom:

1-ör, igaz, — a könnyű bevévés, kivált gyermekekre nézve, nagy boldogság, de csak caeteris paribus méltánylandó; mert

2-or, a könnyű bevévést meg nem fogja köszönni a beteg, ha az nem használ, — valamint egy becsületes orvos sem fog megelegedni azzal, ha szere nem árt ugyan, de nem is használ akkor, midőn betegének élete forog veszélyben, midőn az orvosi segély sürgetősen szükséges.

3-or, arra nézve, hogy a homoeopathia nemcsak egyes chronicus kórok ellen, hanem a betegségek minden nemében kivétel nélkül hasznos, ime — üssük fel könyvemet, melyben a legveszélyesb nyavalyák gyógyítása tárgyaltatik, elősoroltatnak a szerek, melyek helyesen alkalmaztatva, hamarabb, biztosabban

Tehát szembetűnő változást is, például izzadást okoznak a jól eltalált hasonszenvi gyógyszerek? Igen ám! — mondják elleneink — a jótékony természet önereje által hozza elő az illetén változást. — Valóban csodálatos, hogy épen bevétel után kezd mindig működni a jótékony életerő, -- midőn gyógyszereink bevétele előtt sem criticus változást, sem javulást nem tapasztalt a beteg; csodálatos mondom: hogy több száz betegnél a szunyadozó életerő épen akkor ébred fel azon dicső munkálatának véghezvitelére, melyet az orvosok jó crisisnek neveznek, midőn orvosságunk beadatott! Így, ha a kis adagok gyógyerővel nem bírnak, varázserővel kell bírnia a hasonszenvi orvos személyének! (?)

És ugyan mi gyógyít nálunk — ha kis adagaink gyógyerővel nem bírnak — oly betegségekben, melyek egyedül a természetre hagyatva, gyógyulást nem várhatnak, hanem gyógyszerek segedelme nélkül mindig tovább terjednek, míg végre ezer kínok közt elölik a szánandó embert? Ohajtott sikerrel orvosoljuk mi ezeket is, valamint a forró *) nyavalyákat (melyek gyógyítá-

győzik le a betegségeket, mint a régi gyógymód. Ugy van-e? . . . feleljenek azon elvbarátok, kik könyvemet évek óta használják.

Végre 4-szer. Alkalmi vitatás közben számtalanszor azt is hallám kegyes elleneinktől „mikép minden orvos saját meggyőződése szerint működik“. Ez igaz; csakhogy az alapos és alaptalan meggyőződés, — a helyes és helytelen működés közt a következményekre nézve nagy a különbség! Mi az allopathiát rendszeresen tanulmányozván, később tapasztalati adatok után győződünk meg a homoeopathiának előnyeiről; — ellencink a priori győződvén meg (!) a homoeopathiának semmiségéről, hallani sem akarnak a homoeopathiáról; — — kinek van már most alapos meggyőződése, — ki működik helyesen, — kérdem őszintén a szigorú logikát. Igen helyesen jegyzi meg dr. Grauvogl „Grundsätze der Physiologie, Pathologie und hom. Therapie“ jeles munkájában: miszerint a természeti tudományokban a subiectiv hit és meggyőződés mitsem nyom. Az illetén hit és meggyőződés, csak egyéni fogalom, melynek semmi tudományos értéke nincsen, mindaddig, míg obiectiv nem realizáltatik.

*) Forró, heves — acutus — betegségeknek nevezték a régi orvosok azokat, melyek 4—7—21 nap alatt folynak le, vagy leg-

sát elleneink egyedül a természet gyógyító erejének akarják tulajdonítani) nagyobb valószínűséggel gyógyítjuk: segítvén az életerőt és így hamarabb szüntetvén meg ez utóbbi betegségeket, mintsem ez önként történt volna, legyőzvén minden utóbajt; . . . s én úgy hiszem, hogy csak ennyit, — többet nem tehet az orvos és hogy ekkor csakugyan gyógyít. De ha a gyorsabb lefolyásu — acutus — bajoknál több hétig dühöng a betegség, míg végre önként, sokszor rossz orvoslás daczára is, szerencsésen foly le, — ez nem gyógyítás; mert nem a gyógytan műve! Hiszen a jótékony életerő minden orvosi segély nélkül is képes sokszor gyógyítani betegségeket bizonyos idő alatt!; hogy tehát gyógytan művének lehessen méltán tulajdonítani bizonyos gyógyítást: szükséges, hogy ez által ugyanegy esetben, például torokgyulladásban, sokkal rövidebb idő alatt érezzen a beteg enyhülést, javulást, egészségét; máskép bármiféle gyógytan fölösleges, sőt ártalmas, miután gyakran szembetünőleg akadályozza inkább, mint segíti az életerőt működésében, a mint fájdalom! ezt nem ritkán tapasztalhatni! *)

Gyógyítunk tehát mi, hála Hahnemannnak! és gyógy módunk nem várakozó modor (methodus expectativa), — mint némelyek szeretik állítani, — midőn hamarabb szüntetjük meg az illetén betegségeket, midőn egyszersmind legyőzünk minden utóbajt, segítvén az életerőt, mely máskép vagy későbben, vagy tán sohasem érhetne célta. **) Ki a betegség rendes sta-

főlebb 40 napig tartanak; ezen időhatáron túl idülteknek — chronicusoknak mondották.

*) Mindezeket mélyen érve Boerhave, midőn szerencsésnek állítja azon orvost, ki gyógyításával positiv nem árt; midőn nyíltan megvallja, hogy jobb lett volna, ha orvosok a világon nem is léteznének. — Ily értelemben szól többi közt Pr. Boch is „Das Buch von gesunden und kranken Menschen“ 1855. munkájának 510. lapján. Igaz, hogy ő a homoeopathiának sem barátja, — de mivel homoeopathice sohasem gyógyított, csak az allopathiáról állhat semmisítő ítélete.

**) Beadott gyógyszereink szemlátomást segítik elő az életerőt, rövid idő alatt oly criticaí változást — például bő izzadást —

diumait nem képes megrövidíteni; — ki több napig csak vállat vonítva lesi azon jótékony változásokat — crisiseket, — melyek a betegség lefolyása alatt önként szoknak előjönni, a beteg nagy könnyebbülésére, és melyek közül az izzadást mint fő crisist el nem hallgathatom; — ki csak ezek beköszöntével tud a beteg jövő sorsáról határozni, — az nem gyógyít; — a beteg fellábadhat, de nem gyógyul orvosszer által. Mindemellett — midőn torokgyuladást (angina) három nap alatt gyógyít a homoeopatha, a beteg alig hiszi, hogy élete veszélyben volt! — ellenben midőn más gyógymód mellett sokszor három hétig tart a gyógyítás, visszagondolva kiállott szenvedéseire, egész életében emlékezik azon évre, sőt azon hónapra, melyben a halálhoz közel állott: hálás érzéssel ismervén el, „miként csak orvosa rendkívüli ügyessége által szabadult meg a legnagyobb veszedelemtől!“

Sokan ismét azt állítják, hogy a homoeopathiában nem az orvosság, hanem egyedül a szoros életrend — diaeta — használ. — Tiltatnak ugyan általunk: a fűszeres, illatos, csipős és savanyu eledelék, így az erős eczet, bors, paprika, erős tormá, safrán; tiltatnak minden hagyma- és fokhagyma-neműek nyers állapotukban; továbbá a bor, ásvány-vizek, kávé, tea, és a nehéz emésztésű füstölt, igen sós és kövér húsok, hová tartoznak a lúd-, kácsa- és sertés-hus is (természetesen csak addig, míg a beteg föl nem gyógyul). — Ha pedig egyébiránt megengedettnek: mindennemű huslé és tej, minden előbb nem említett husnemek, különféle tésztás és sült eledelék, és pedig a betegnek megengedhető mennyiségben, — ez szoros diaeta? — Célirányos életrend nélkül egy orvos sem gyógyíthat szerencsésen, miről még más helyen szólnak.

Gyógyít bizony a képzelődés (hallom ismét elleneinket) a homoeopathiában, — melynek nagyobb hatása van, mint egész üvegecske hom. gyógyszernek! — Szegény kép-

---

hozván elő, melyre nem sokára javulást is érez a beteg; — és mely változás s ezzel összekötött javulás másképp vagy későbbben, vagy tán sohasem jött volna elő.

zelődés! korunkban, a sok anyagi és szellemi találmány századában, neked is új s szélesebb mezőt fűrkészett ki a buvár emberész; és ezt a homoeopathiának köszönheted. Kant, Krug, Carus, C. G. Eschenmayer, Fries, Herbart, Hegel psychologok után eddig magam is azt hívém, hogy teljes értelmi képzelődéssel csak ember bir; de mióta gyógyrendszerem fennáll, e hitemről is le kell mondanom; mert midőn a barmot kigyógyítom, ezt nem parányi adagimnak, hanem a barom képzelődésének kell tulajdonítanom! (?) *). Egyébiránt ha a képzelődésnek oly általános s hatalmas ereje van a betegségek elűzésére, veszenek meg minden eddigi gyógymódot az ekkép okoskodók, és betegségekben csak azt képzeljék maguknak, hogy egészségesek, hiszen hitők szerint meggyógyulandnak! Mily könnyű és egyszerű mód, egy percz alatt megszabadulni minden bajtól!

Nem a képzelődés, — nem a szoros diaeta egyedül, — nem a természet csak önéreje által, gyógyít a homoeopathiában; hanem gyógyítanak beadott gyógyszereink, segítvén az életerőt, mely gyógyművészi segély nélkül későn, vagy több esetben sohasem juthatna célhoz. — Ki nem hiszi, — kísértse meg ezen gyógymódot; és mint a vak, ki orvosának ügyes keze által most szabadult meg szemhályogától, az első tárgyat pillantván meg, örömben feljajdul: úgy látni fogja örömtelve a hitetlen is e gyógyszerek új világát, melyet nem sejdített, észszel föl nem fogott. Egyébiránt is sok van a természetben, mit mi határok közé szorított elménkkel föl nem fogunk; de ha azoknak hitelt nem adunk, miket a hív tapasztalás bizonyít, hasonlók leendünk ahhoz, ki a nap létét tagadná, midőn ez felhőkbe burkolva fényét tőlünk megvonja. Jó azon elmélet, melyet a tapasztalás igazol: már pedig a homoeopathiai elméletet igazolja a tapasztalás; azért a homoeopathia, üdvös gyümölcseinél fogva, méltánylandó gyógyrendszer, mely sokszor más gyógymód sikertelen haszná-

*) Bámulandó a h. szerek hatása az állatoknál is; e tekintetben igen ajánlom Náray Imrének dr. Günther után fordított e című jeles munkáját: „Hasonszenvi állatorvos“ Aradon 57.

lata után is segít*), és így minden tekintetben tökéletesb amannál. Áll és állni fog a homoeopathia, mint obiectiv valóság; áll és állni fog mint subiectiv igazság elfogulatlan birái előtt.

Ezen kérdések: hogyan, mikép történik ez, vagy amaz? — gyakran felelet nélkül maradnak; de nem úgy vagyunk-e legtöbb természeti tünetmennyel? A nap világít — mikép? a magnes asztalon túl is hat a vasra — hogyan? a magból idővel viharokkal ezredeig küzdő fa fejlődik ki — mikép s hogyan? mennyi anyagot szítt magába az, ki typhusban szenvedők körében, nem érintvén a beteget, de épen disponálva levén, ugyanazon betegségtől lepetik meg? Mennyi anyag hat az emberi test belsejébe más ragályos, pestises betegségekből? Ha száz gyermekén átment is már a védhimlő, még akkor sem szünt meg az első tehénhimlővel beoltottéhoz hasonló kúteget támasztani! — Nincs a természet az emberi ész határai közé szorítva; „egy teremtménynek sincs megadva a természet belsejébe hatni“, hogy Haller szavaival éljek; a legmerészebb okoskodó hasztalan törekvést kineveti sok esetben a tapasztalás.

Igen bölcsen mondja Kölcsey: „részegnek mondassék a józan, ha magát a világosodást mérték fölött kívánja“; már pedig mérték fölött kívánja a világosodást az, ki tapasztalati tárgyban nem elégszik meg tapasztalati adatokkal; miután a természet törvényei önmagukat védik.

Igaz — egy régi és tökéletesb gyógymódot egy újabb s tökéletlenebb gyógymód iránti vak szeretetből megvetni, nem fér meg a logicával; de hátha biztosb, tökéletesb azon gyógyelv, melyet Hahnemann alapított, a régi gyógyelvnél, . . . még akkor sem érdemel-e nagyobb méltánylást a homoeopathia? . . .

---

*) Ezt őszintén megvallá Hufeland is ezen szavaival: „nemcsak más tiszteletre méltó férfiak, hanem entapasztalásim is meggyőztek engem a felől, hogy a homoeopathia többször s pedig igen szembetűnőkép más gyógymód sikeretlen használata után segített. (Lássuk az 1830. Tud. gyűjtemény III. köt. l. 69.)

Miként vélekednek, nem mondom a homoeopathák, hanem az allopathák az allopathiáról, nem titok; ezek közül csak néhány hires orvost fogok említeni, elősorolván ezeknek tulajdon szavait, melyeket átolvasni nem leend érdektelen.

Stoll: „Plures remediorum usus necat, quam vis et impetus morbi“.

Rademacher (Erfahrungs-Heillehre etc.): „Ihr bringt die Krankheit unter eine krankheitslehrige Kategorie, macht nach dieser Eure Indication, und sucht dann in der materia medica die Mittel aus einer solchen heilmittellehrigen Kategorie, welche auf die krankheitslehrige Kategorie passt, unter welche Ihr die Krankheit gereiht. Ist Eure Rechnung richtig, so muss Eure Arznei nothwendig helfen: aber siehe! die Arznei versagt die festerwartete Hilfe, ja die Krankheit wird wohl gar schlimmer darauf. — Irren ist menschlich; Ihr habt Euch verrechnet; — fangt nur geduldig die Rechnung noch einmal von vorne an. Neue Indicationen werden gemacht, neue Mittel aus dem Arzneischatze gewählt: aber, ach Jammer! das Ding will noch nicht rutschen; — Ihr müsst wohl wieder die Rechnung ohne den Wirth gemacht haben. — Nur frischen Muth! und noch einmal die Rechnung gemustert! vielleicht wird es dann besser gehen. So bleibt Ihr am Grübeln, und am Spähen, am Wählen, und am Verwerfen, bis Ihr entweder das wahre Heilmittel trifft, oder bis der Kranke von selbst geneset, oder bis er stirbt. — Kömt Ihr es nun leugnen, dass Ihr in beständigen Täuschungen lebt, und unaufhörlich gescheiterte Pläne zu beklagen habt! mir scheint aber, werthe Herren und Freunde! ein Leben, das unter beständigen Täuschungen hingehet, ist ein schlechtes, ein wahrhaft erbärmliches Leben.“

Reil (Fieberlehre 1811.): „Ich bin jetzt vollkommen überzeugt, nachdem ich lange genug von dem Strudel grundloser Hypothesen hin- und hergeworfen bin, dass es Regionen in der Medizin gibt, wo es noch stockfinstere Nacht ist, und welche nicht durch Hypothesen, sondern nur durch Versuche und Erfahrungen aufgeklärt werden können.“

Chaulant (Zeitschrift für Natur und Heilkunde 1. Bd. 2. Heft. S. 313.): „Wir wollen vom Dunkelsten das Licht verbreiten, aber es will nicht hell werden: wir haben auf den Sand des Meinens gebaut, und das Gebäude schwankt wie das Rohr im Winde.“

Girtanner: „Da die Heilkunde keine festen Principien hat; da nichts in derselben ausgemacht ist; da es nur wenig sichere, zuverlässige Erfahrungen in derselben gibt: so hat ein jeder Arzt das Recht, blos seiner eigenen Meinung zu folgen. Wo von keinem Wissen die Rede ist; wo alle nur meinen; da ist eine

Meinung so viel werth, als die andere.“ Más helyen : „Wer mag seine Zeit darauf verwenden, aus dem ungeheuern Misthauf, den die Aerzte seit 2000 Jahren zusammengeschnitten haben, die wenigen Goldkörner hervorzusuchen.“

Dr. Haller (Zeitschr. der k. k. Gesellschaft der Aerzte in Wien): „Die masslose Willkür, welche in neuester Zeit im Gebiete der Therapie herrscht; die Vorliebe, mit welcher gewisse Heilmittel bei oft nur schwankenden Indicationen gereicht, und meist nur zufällige oder geträumte Erfolge auf deren Rechnung gebracht werden; die leidige Sucht, etwas ganz Besonderes durch ein bisher unbekanntes oder nicht angewandtes Heilmittel erzielen zu wollen, etc. : macht eine Uebersicht der therapeutischen Leistungen zu einem ebenso mühsamen, als undankbaren Geschäfte!“

Dr. Garms (Eröffnung eines neuen Weges, Leipzig 1853. 89. lap.) : „Kommen nun die Herren Collegen zur Consultation zusammen, so wird die Sache noch interessanter, und wäre sie für den Patienten nicht so ernst, man wäre versucht, sie herzlich lächerlich zu nennen. Da reiten sie nun ihre verschiedenen Steckenpferde; der eine reitet auf den Nerven; der andere schwimmt im Blute; der dritte kämpft mit der Materia peccans, wie Don Quixotte mit den Windmühlen; dieser klagt die Leber; jener die Milz; der das Herz etc. an. Dieser will laxiren, jener will Diuretica, ein anderer Diaphoretica reichen; einer hat hier, — der andere dort in seiner Praxis Ausgezeichnetes davon gesehen. Man vereinigt sich endlich zum Laxiren; aber womit? Senna? Jalappe? Calomel? Mittelsalze? Rheum? Und das nennt man dann noch **rationell!**“

(Ugy van. Szerintem csak olyféle működés nevezhető „rationalis“ működésnek, mely elvitázhatlan tényeken és nem csalfa hypothesiseken alapszik : ha mindjárt e tények sokszor nem is magyarázhatók. Ugyan mit érnek a sallangos magyarázatok, ha ezek, nagyszerű temetések által megczáfolt, pusztá ábrándok !)

Ennyi őszinte vallomás; ennyi és ezekhez hasonló még ezer annyi kitörő panasz hangzik mai napig minden részről a régi gyógymód ellen; és mégis — mi gyanúsítatunk! (elég szerénytelenül), kik mindezeket előbb szintén mélyen érezvén, egy biztos gyógymódhoz ragaszkodunk — a homoeopathiához; igen — biztos gyógymódhoz, a mint ezt kórházi a datokból nyilván láthatni. Már pedig, hogy két tárgyról józan ítéletet hozhassunk, nemde? szük-

séges, hogy mind a kettőt jól ismerjük; — különösen, hogy két tapasztalati tárgyról mondhassuk ki logikai véleményünket, nemde? elkerülhetlenül szükséges, hogy mind az egyik mind a másik részről nem koholt, hanem hiteles tapasztalati adatokkal lépünk föl; — és ime! — vannak mégis többen, kik minden kórházi adatot meg tudván hidegen vetni, kik tulajdon tapasztalásukra sem akarván méltatni a homoeopathiát, — „sic volo, sic iubeo“ hatalommal föltette pálczát törni nem áttallanak!

Századunk jelszava: „haladjunk“; és hogy az anyagiakban és szellemiekben egyaránt a régi jó helyett a jobb ujat elfogadni készek vagyunk, fennhangon és büszkélkedve hirdetjük: csupán a hasonszenv, mely legfőbb kincsünket, egészségiünket, életünket tárgyalja, maradjon az anyagi érdekek mögött annyira, hogy azok szava, kik ezzel legfényesb hiv tapasztalásuk után jó lelkiismerettel kínálnak bennünket, viszhangra ne találjon, hanem elveszsen a pusztában kiáltó vándorként?! Ime — az electromagnetismus magasztos theóriája szerint parányi villanyosság által, (szebben nem tudván magamat kifejezni, itt dr. Balogh ékes szavait használom) „pár percz alatt vilámsebességgel tudatja már gondolatait az ember a távol földek lakóival. Néhány óra alatt ezer meg ezer példányokban osztja szét eszméinek másolatát. Pár nap alatt országokat fut által s az oceán hullámain repülve, meszetartományok partjaira száll. A tudományok országában a legmeglepőbb, legnagyobb fölfedezések egymást érik. Az előítéletek s elfogultságok homályát a valónak mennyei sugárai háttérbe szorítják. A régi nehézkes, mély álmra szenderítő s tévutakra vezető rendszerek ideje lejárt;“ — és a gyógyművészség!? — — —!!! de szóljanak erről a szenvedők! *)

*) De hát, kérdik sokan, miért nem gyógyítanak h. gyógy-mód szerint az orvosi notabilitások. Erre a kérdésre Seneca szavaival felelek: „ki mit tanult, azt mivel“. A leghiresebb zongorász nem játszhatik hegedűn, noha a hegedű is a zenészethez tartozik, ha abban nem mivelte, nem gyakorolta magát: így a gyógyszerek alkalmazása (therapie) más levén az allopathia-, más

Nem czélom itt ismét előhozni gyógyszereink gyorsabb s biztosabb hatását a heves (acutus) bajokban úgy, mint az idült (chronicus) betegségekben; de nem lehet nem említenem ugyanazoknak könnyű bevétele s olcsóságát is; mert egy keserű érzés rezgi át keblemet, ha fölmelem fátyolát azon időnek, melyben alkalmam vala gyermekek gyógyítását (régí gymód szerint) szemlélni, — és sok szegény szánandó állapotát látni. A multa viszszatekintve, összevéve egyszersmind a homoeopathiának minden előnyét, Hahnemann gymódját Galen gymódjával legfényesb érczek csábítása mellett sem tudnám fölcsereľni.

Szinte most is látom, mikép rettegének a gyermekek orvosuk jelenlétében; mikép beszélék el bajaikat félelemszülte akadozással; mikép rimánkodának összetett kézzel, tőlök kitelhető ékesszólással irgalmat gerjesztendők, látván a veendő gymódszert; mikép függeszték pillanataikat szerelmők kedves zálogaira a belső gyötrellemmel telt szülék; mikép nyomák vérző szívvél csókjaikat a fájdalom vagy inkább félelem miatt sikoltókra, kérvén, mindenféle ígéretekkel kecsgetvén őket az orvosság bevétele; midőn végtére mindez nem használván, sok belső küzdés után, a halál hideg karjaiból menteni kívánók, lefogák szeretett gyermekeiket, szájjokat erőszakkal felnyiták s így önték be az általok és gyermekeik által ezerszer megátkozott gymódszert.

Szánandó szülék! ártatlan gyermekek! mily szívesen s minden undor nélkül vehetnék be az újabb

---

a homoeopathiában, a homoeopathiát tanulni kell, mire némelyeknél kedvező körülmény, másoknál kedv, idő, és még fiatal kor kívántatnak; mert hiába! mit e tekintetben Hufeland nyíltan kimondott, azt valljuk meg más szavakkal „mit a Janika meg nem tanult, azt a János ur megtanulni nem bírja.“ Ha orvosi oklevélem elnyerése után, azonnal nem kezdék a homoeopathiának tanulásához, őszintén megvallom, 25 évi allop. praxisom után alkalmasint magam is csak abban gyakoroltam volna magamat, mit tanultam és ujat tanulni vagy időm, vagy kedvem alig lett volna.

gyógymód szerint adandó szereket, és pedig nagyobb sikerrel! Sok szegény ember, megbetegedvén szerette neje vagy gyermeke, mindennapi keresetét áldozza fel egészségük helyreállítása kedvéért; de sokszor a még szükségesnek mondott gyógyszer-halmaznak megszerzésére mindezen keresete elegendő nem levén, főleg huzamosb nyavalyákban, a kétségbeesés kínos érzelmei szaggatják keblét, midőn hosszabb idő alatt már minden pénze elfogyván, nem tudja szegény, hová forduljon! E helyzetében kész volna szivéből pénzt verni, hogy megmentse a veszélytől családját, melynek életébe tulajdon élete van fonva! Szánandó ember! Ő még nem ismeri az áldott homoeopathiát, mely igen csekély költség mellett biztosabban segítene minden aggodalmán! Mily boldogok s örök hálával magasztalandók ily esetben a földesurak és lelkészek, kik hasonszenvi szereket tartván házuknál, ezeket használják a szegény betegeknel is, anélkül hogy a nagy költség terhét éreznék, anélkül hogy tetemesen árthatnának tévedés esetében, mint árthatnak hanytató, hashajtó stb. szerek által, — gyakran ohajtott sikerrel orvosolván.

Ezen emberbarátok és gyógymódunkat közelebből megismerni kívánó azon orvosok, kik minél rövidebb, minél könnyebb útmutatást akarnak, leginkább **forró** — acutus — *) betegségek gyógyításában, fogadják szívesen munkámnak ezen ötödik, tökéletesb kiadását és használják azt a szenvedő emberiség javára és Hahnemann dicsőségére. Részemről, — miután szerencsés tapasztalati adatok által lelkesítve fogtam tollat és nem annyira fáradoztam, mint élveztem inkább, midőn e csekély munkámat írom, — egy meleg kézszorítással tökéletesen megelégszem azon esetre, ha sziv- s észhez szóló soraimért azt csakugyan megérdemleném.

---

*) Milyen betegségek tartoznak a forró — acutus — betegségekhez, előbb már említém.

Valóban szép, bár nehéz a pálya, melyet mi orvosok futunk; — egészséget, életet adhatni embertársainknak, vajmi dicső hivatás! Azért is szoros kötelességünkben állana mindent elkövetni, mindent, a mi üdvös, kizsákmányolni a szenvedő emberiség javára, jól tudván, hogy semmi sincs oly csekély a széles föld kerektségén, mit hidegen lehetne megvetni. Newton lehullott almája nagy következményeket szült e földön; így Hahnemann *chinája*, mely által elve alapítására jutott, nagy változásoknak lön kútfeje az orvosi tanban. Hogy a tapasztalati tárgyban fő gyöz-ok a tapasztalás, tudják elleneink; rajta tehát, — tegyenek kísérleteket, hogy lássák, mikép nem phantasia gőzéből van alkotva azon alap, melyen Hahnemann tanítása épül, hanem erős alapon áll ez: a tapasztaláson; mely ha azt mutatná, hogy hasonszenvi uton gyógyítani nem lehet, minérdeklünk-parancsolta tekintetből is már rég meg kellett volna azt vetnünk; meg kellett volna vetnünk a homoeopathiát, vagy rettegünk kellene a nyilvánosságtól. De mi magunk keressük a nyilvánosságot; emberbaráti kötelességből ügyfeleinket mi kínáljuk gyógyszereinkkel, melyek életet osztanak, ha ügyesen kezeltetnek; — és mégis mi gyanúsítottunk gyógymódunkért, melynek megismeréséhez oly egyenes út vezet!

Azonban, ez vala sorsa minden új találmány- és tudománynak. Az indifferentismus, scepticismus legyőzésére néha századok szükségesek! De a tudományok mezején minden új elmeszüleményre czélzó illetén nyilak dőféseit Pallas erősebb paizsa fel fogja tartóztatni, — el fogja háritani mindenkor, s végre ki fogja vívni magának a megérdemlett dicsőséget. Így H-n tana is kivívandja magának a közmegelegedést; mert évek óta harczolva: meg nem törve, — sőt növekedő terjedése által mindinkább megerősödve, teljes tiszteletben él azoknál, kik azt közelebbről ismerik; élete — halhatatlanságra alkotott ép-sége által van biztosítva. Akadályok állanak minden pályán, főkép mely a mindennapitól eltért; minden új igazságnak sorsa: bizalmatlankodás — ellenszegülés — megvettetés; minden új keletkezetnek egy időig küzdenie

kelle az ős idő sűrű moha alatt buján tenyésző előítéletekkel; míg végre a sors boszujának napja feltünvén s az előítéletek vastag köde széledvén, a győző igazságnak örömtelvé hódolt az ezt kereső emberiség.

A szenvedők javára szentelt fáradsalmink már is szépen erő és minden viharok daczára el nem maradható gyümölcse, egykor szép jutalma leendő lefutott röögös pályánknak.

Azt mondja Seneca : „a miért szenvedni nehéz volt, arra visszaemlékezni édes.“

HASONSZENVI

G Y Ó G Y S Z E R T A N .

Hasonszenvi gyógyszertan.

(H. Arzneimittellehre.)

Hahnemann után a h. orvosok egészséges embereken, állatokon tettek kísérleteket az orvosságok nagyobb adagival, hogy lássák azok működéseit az egészségeseknél. Följegyeztek minden körülményt, minden symptómát, melyeket a beadott orvosságok után észleltek; e symptómákat orvosi szempontból combinálván, igénybe vevén egyszersmind a betegek ágyainál tett tapasztalatokat: minden egyes gyógyszernél elősorolták részint a symptómákat egyedül, részint azon betegségeket, melyek categoriájába tartoznak az észlelt symptómák — és így szerkesztették a h. gyógyszertant.

A h. gyógyszertan egyik fő alapja (tehát ide értem szükségkép a többi orvosi tudományt) a h. gyógytannak (Therapie), hol a körülményesen leirt betegségek ellen, ezeknek különféle természete, symptómái és egyéb körülmények szerint specificusok vannak kijelölve: a gyógyszertanból orvosi combinatio után kiszemelt, — vagy logikai inductio, analogia által a betegek ágyainál specificumoknak talált gyógyszerek.

Munkám 2-dik kötetében leírom én is a heveny (acut) betegségeket; de mindenütt csak röviden: miután munkám fő célja a betegségek ellen leginkább hom. orvosságokat ajánlani, nem pedig tudományos értekezletet tartani a nyavalyákról. Az orvos olvashat illetén értekezéseket más munkákban; a betegségek ellen szolgálendő szereket pedig munkámban feltalálhatja; — hogy a nemorvos szükség esetében csak a rövid és könnyen felfogható utasítást szereti, jól tudom; — e szerint röviden kellett írnom, kiváltkép a „therapiára“ különösen figyelve.

Veszélyteljes, sürgős esetekben tehát munkám 2-dik kötetében találandunk gyógyszereket; de hogy ezeken kívül egyéb,

különösen chronicus bajokat is gyógyíthassunk, olvassuk szorgalom- és figyelemmel a jelen gyógyszer-tant, hol, a symptómák és egyéb körülmények ügyes felfogása mellett, találhatunk specificus szereket minden baj ellen.

Gyógyszer-tanunk megtanulására fáradhatlan szorgalom szükséges. Közel harmincz év óta tanulmányozom e tant, hogy a gyógyszereknek jellemző tulajdonait kifürkészszem. Hahnemann, Jahr, Noak és Trinks, Pos-sart sat. gyógyszer-tanait, a h. folyóiratokat e célra naponkint forgatom; ezek után szemeltem ki egyenkint minden orvosságnál az essentialis symptómákat, (kihagyván azokat, melyek kétesek); — éjeimet áldozám fel, nem sajnálván ebbeli roppant fáradozásomat. A nevezetesb szereket bővebben írom le; rövidebben azokat, melyek egyes esetekben specificumok; néhány ilyféle specificus szerről pedig csak a „gyógytanban“ tesztek említést.

A h. gyógyszer-tant illetőleg, ezekre figyelmeztetem olvasóimat:

1) A gyógyszerek választásánál kövessék : munkám 2-dik kötetének harmadik lapján adott „utasításomat“; mert ha csak egyes symptómákra figyelendnek, azokat igen sok orvosságnál feltalálván, ezek közül az illendő specificum választásában felakadandnak.

2) Ne jöjenek zavarba az által, ha ugyanegy orvos-ság symptómái közt egymással ellenkező symptómákra találándnak; mert itt az orvosságoknak elsőd (primär) és másod (secundär) hatásaira, — néha pedig egyéniség tekintetében is különböző, sőt ellenkező működéseire kell figyelmeztetnem olvasóimat, oly értelemben, miszerint ugyanazon egyszer mindkét esetben használand, ha a többi symptómák és körülmények arra utalnak. Így — a *nux vom.* szorulás ellen, de vérhas ellen is hathatós lehet.

3) Több gyógyszer-nél lelki bántalmakat említek és meg vagyok győződve, miként lelki bántalmak, elmebetegségek ellen, megfelelő morális bánásmód mellett, physicailag csak a h. gyógyszer használhat. Élcz gyanánt hoz-zák fel sokan, mikép szerelemföltés ellen *ignatia*, *lachesis* sat. adandók; de ha már a mértékfölötti borivástól is az egyik részeg sir, szó-talan; a másik vig, fecsegő; a harma-

dik dühös; a negyedik szerelemföltő sat. *) : a tapasztalás tanúsítása szerint bizonyos gyógyszerek, mint erős tényezők (factorok), bevétele után még inkább észlelhetni ilyen, lélekre ható körjeleket, melyek H. elve következtében azon szerek legkisebb adagaival gyógyíthatók, melyek nagy adagban hasonló symptómákat hoznak elő; — természetesen ide értvén, ha az ilyféle betegségeknek morális, vagy physikai okai eltávolíthatók; mit tán mondanom sem kellene, miután általában a testi betegségek gyógyítása is csak ily föltétel mellett eszközölhető.

4) De néha a természet tagadja meg a gyógyításra szükséges föltételeket. Ily esetekben szintén nem működhetnek a gyógyszerek. A kopaszodásnál például h. orvosságok által nem lehet előmozdítani a hajnövést (de másképp sem), ha a természet a szükséges föltételeket megtagadta. Ily értelemben gyógyíthatatlan a fekete hályog (Amaurosis), a siketség; gyógyíthatatlan az impotentia sat. oly esetekben, hol physikai lehetetlenség forog fen. Ezt csak azért említem, hogy természetfölötti tüneteményeket a homoeopathiától se várjon az olvasó. A homoeopathia is csak ott gyógyíthat hasonlíthatatlanul fényes eredménnyel, hol legyőzhetlen akadályokra nem talál.

*) Remélem — ezt csak mindenki tudja; különben hasonlatosság gyanánt fel sem hoztam volna a bort, ami nálunk nem orvosság, — miután cseppenként többször diluáltatva, semmi gyógyereje sincsen — és így nem szolgálhat döntő, hanem csak illusztráló argumentum gyanánt. H. szereink nagy adagaival, például „belladonnával“ tegyenek kísérleteket a kétkedők és látni fogják borzasztó symptómáit; valamint a „lachesis“ és egyéb gyógyszereknek lélekre ható tüneteményeit.

Ennyit a gyógyszerertanra nézve. — Mielőtt azonban a gyógyszerek leírásához kezdenék, ismételve figyelmeztetem t. olvasóimat, miszerint a gyógyszerertan nem elegendő arra, hogy gyógyíthassunk. E célra munkám második kötetének harmadik lapján adok népszerű utasítást*). Ezt követvén, — e mellett a gyógyszerertant kombinálva olvasván, — jó sikerrel gyógyíthatunk és oly kóros esetekre is találhatunk szereket a gyógyszerertanban, melyek ritkábban fordulván elő, munkámban nincsenek leírva körülmenyesen.

*) Fő törekvésem, hogy leginkább azon nem orvosok értsenek, kik teljes bizalommal viseltetvén a homoeopathia iránt, h. orvos hiányában, szükség esetében kénytelenek könyvemet használni, addig is, míg orvossal értekezhetnek. Ennélfogva egész munkámban a lehetőségig népszerű előadásra törekedtem.

Acidum muriaticum.

A **lélekre** nézve. Szomoruság. Mély gondolatokba való merülés. Szótalanság. Rosz előérzet. Belszorongás; hideg arczizzadással. Kedvetlenség kivált szellemi munkára; munka közben a nem rég történt dolog körül egyik eszme a másikat váltja fel szüntelenül. Ingerlékenység.

A **testre** nézve általában. Húzó szaggasztás, metszés a tagokban, nyugalomban; mozgásban enyhülés. Összevetetés érzelme, fájdalmak a csontokban, mint váltólázban. Lomhaság; csak mindig ülni szeretne. Nagy gyengeség; mihelyt leül, azonnal bezárja szemeit. Nagy érzékenység a nedves lég iránt. Görvélyes bántalmak. Vízkeletes da-ganatok.

Bőr-viszketeg csiklándozással, vakarásra ingerlő. Varas kútegek, az ágyban viszketők. Fájdalmas, rothadásnak indult fekélyek, melyek környezete égetőleg fáj. Fekete hólyagok.

Nappali **álmosság**, mozgásban elmuló. Éjfél előtt nyugtalanság, nyögés, lecsúszás az ágyban. Kora fölébredés az ágyban érzett hidegtől.

Láz, leginkább fázásból álló. Borzadozás, fázás, ásítózással, szomj és forróság nélkül. Forróság szomj nélkül, nagy nyugtalansággal. Torpid jellemű, rothasztó láz; kimaradó ütérverés. Éji izzadások.

Fej-szédülés, tántorgással. Fejfájás, a szabadban való járástól, kivált szeles időben. Fejnehézség, főleg a fejhátsó részében. Oly érzés a fejben, mintha az agy szét-tépetett, összezuzatott volna. Lökő és szaggasztó, szúró fejfájás. Üresség vagy égetés érzelme a fejben.

Szem-szúrás, kifelé tartó. Viszkető csipdesés a szem-szögletekben. Szemégetés. Vörös, dagadt szempillák. Félig-látás.

Fül-fájás, szorító. Érzéketlenség a belső fülben. Külsőleg, varas fül. Nehézhallás; az emberek szavait különösen igen nehezen hallja; siketség. Fül-csengés, zúgás, fityülés.

Varas **orr-likak**. Orr-dugulás.

Arc-forróság, pirosság, szomj nélkül: midőn szabadban jár. Varas arc-küteg; ajkak. Szeplők.

Fog-fájás, kopogó fájdalommal; hideg ital után hevesebb; meleg által enyhülő. Szétpréselő fogfájás. Hemzsegés a fogakban. Sülyös foghus.

Száj-szárazság, nyelv-bénulattal. Nyelv-nehézség a beszélésben. Mély fekélyek, hólyagok a nyelven. Süly (Skorbut), rothasztó lázzal. Nyálfolyás. — Torokfájás; sebhedt szájpadat és nyeldeklő.

Olyféle **szájiz**, mint avas zsír után. Rothadt szájiz; vagy, minden étel édesnek tetszik, kivált a sör, mely undort okoz. Nagy szomjúság és éhség. Keserű, rothadt ízű felböfögés. Étél-, epe-hányás.

Gyomor-fájás, oly érzéssel, mintha befelé húzódnék. Üresség érzelme a gyomorban. — Szorító, feszítő f. a rásztokban (Hypochondern).

Has-puffadás, teliség érzetével. Alhas-görcsök, metsző, csipdeső fájdalommal a köldök tájától kezdve a has oldalaiban, haskorgás mellett. Üresség érzete a hasban. Szúrás az ölben.

Nehéz **szék**, mint a belek lomhaságától. Hasmenés, égető fájdalommal a végbélben. Akaratelleni széketétel, vizeleskor. Véres szék. Végbél-szakadás (Vorfall des Mastdarms) vizelésnél. Dagadt, kékes aranyeres csomók, égető, sebféle fájdalommal. Folyó aranyér.

Gyakori, bő **vizelés**; mértékfölötti, vizenyős vizelés. Vizelésre való erőltetés, gyakran, de kevés vizeléssel. Lassan menő vizelés, mintha nem lenne elegendő erő a hólyagban a vizelet kiürítésére. Zavaros, fehéres, tejforma vizelet.

A férfi-nemző-részekre nézve. Sebhedt előbőr. Im-

potentia. A nőknél — lehúzó f. a nemzörészekben, mint tisztulás előtt.

Allandó rekedtség. Erős köhögés, rá következő mellhörgéssel. Vérvökögés. Mély légzés, nyögdecseleléssel.

Mell-szúrás, légzés, erősb mozgás alatt. Feszítő f. a mellcsontban. Metsző lökések a mellben, mellszorongással. Szűrő f. a szív táján. Éjjel erős szívdobogás, melyet arczában is érez.

Hát-fájás, mint gyakori hajolás, emelés után. Szűrő f. a váll-lapoczkában. A vállakban benuvási, ficzamosdási érzet.

Nehézség érzete a **karokban**. Nyomó, szaggató húzás a felső karban. Húzó feszültség a könyökben. Szorító f. az előkarban. Metsző szaggatás az előkarok, kezek és ujjakban. Csiklándozó viszketés a tenyereken. Varas kütég a kezek és ujjak hátán. Dagadt ujj-hegyek, égetéssel. Zsibbadás, elhalás az ujjakban, éjjel.

A felső **lábszárban** görcsös húzás, szaggatás. Viszkető sömörféle foltok a felső lábszáron. Térd-daganat. Húzó feszülés a lábikrában, menésben. Alsó lábszár-fekélyek, rothadással. Nagy lábujj-daganat, égető fájdalommal.

Acidum nitricum.

A **lélekre** nézve. Levertség; szomorúság. Aggodalom a betegség miatt, a haláltóli félelemmel. Izgatottság. Hevesség. Kétségbe-esés; düh-rohamok káromkodás-, átkozódással.

A **testre** nézve általában. Szurkáló fájdalmak, mint a szálkától, kivált érintésre. Szaggatás a tagokban, főleg meghülés után. Csontfájdalmak, gyuladás, csontszu; angolkór. Mirigy-dag, gyuladás, genyedés. Méhkóros (hysteriai) bántalmak. Nehézkór, oly érzéssel kezdő, mintha testén egér mászna fel s alá; később jelenlétét vesztve, nyelvét harapja a szenvedő. Sáp-kór; sárgaság. Idült syphilis. Mercur-bántalmak. Függyöly (Feigwarzen). Fájdalmak időváltozásra. A bántalmak általában este, éjjel megnagyobbodnak. Az álomban érezhető fájdalmak.

A **bőr** és ez alatt fekvő részek bántalmaira nézve.

Börszárazság. Viszkető csalánküteg, szabad légben. Barnavörös foltok; sötét szeplők. Viszkető sömör. Anyajegy (Muttermal). Fájdalmas fagydagاناتok. Kelések. Erősen vérző sebek, fekélyek szurkáló fájdalommal. Eves fekélyek; mercurialis, syphiliticus fekélyek. Időváltás-kor fájdalom a behegedt testrészekben. Tömlős dagاناتok. Vértapló (Blutschwamm). — Köröm-bántalmak.

Nappali **álmosság**, gyengeség miatt. Nyugtalan álm, melyből gyakran feljeds. Mell-fojtás, vagyis közönségesen mondva : boszorkány-nyomás.

Láz délutánként, fázás, forrósággal. Állandó fázékonyság; vagy — forróság szomj nélkül; néha pedig egyes rohamokban. Száraz éji forróság nagy szomjussággal. Büdös, savanyú szagu izzadás éjjel; nappal pedig lóhúgyszagu izzadás.

Fej-szedülés, lefekvésre késztető. Zörejre, erős lépdelésre igen érzékeny fej. Fejköszvény, émelygés és hányással. Fejszaggatás a homlok, fejtető, vagy a fej hátsó részében. Fejszúrás a fej majd minden részében. Kopogó fejf. Vértolulás a fejbe, forrósággal. Húzó, nyomó f. a fejcsontokban. Külsőleg érzékeny fejbőr. Szivárgó fejküteg. Kopaszodás, kivált mercur által.

Szem-szúrás, nyomás. Szemgyuladás, kivált elnyomott syphilis, vagy sok mercur következtében. Szaru-foltok. Felső pilla-bénulat. Rövidlátás; duplalátás. Szálongó fekete foltok a szem előtt. Szikrák a szem előtt.

Fül-szúrás. Sebheht külső fül. Fülcsont-szu. Nehéz hallás, kivált mercur után. Fülropogás, rágásban. Fültömirigy-dag.

Vörös orr, kivált orrhegy; hólyagcsákkal. Viszkető sömör az orrszárnyon. Szurkáló f. mint a szálkától, kivált érintésre. Sebheht, varas belső orr, égető fájdalommal. Rosz szag az orrból. Fekete vérfolyás az orrból, reggel.

Arcz-dagانات; sömörféle küteg. Fekete izzlikak (Mittesser, akne punctata). Szorító, szaggató arczf., vagy a járom-csontban. Ajk-dag; fölrepedezett ajk; fekélyes ajk a szájszögleteken. Fájdalmas alsó állmirigydagانات.

Fog-fájás az odvas fogakban, szúrás, húzás, kopogás

érzetével, kivált éjjel az ágyban. Inogó fogak. Fehéres, dagadt foghus, vérzéssel.

Száj-rothadás. Zsebre (Schwämmchen). Sebhedt nyelv, szápadlat, foghus; heves szurkáló fájdalommal. Nyálfolyás; láz-rohamokban is. Mercurialis, bujakóros szájfekélyek, szurkáló fájdalommal. Süly (Scorbut).

Torok-gyuladás, szurkáló fájdalommal, ha mercurialis szerek következménye is. Sebféle, égető torokf. Nehéz nyelés, mint valami daganat miatt. Torokfekélyek. Hörglob (Bronchitis).

Keserü **szájiz;** savanyú, torokégetéssel; édeses szájiz. Undor a hústól; a kenyér sem izlik, vagy savanyuságot okoz. Különös vágy a föld, kréta, mészre. A tejet meg nem emésztheti. A vajas ételmelyegést okoz. Evés alatt vagy után izzadás; ebéd után teliség, lankadtság, izzadás, szívdobogás. — Savanyu felbőfőzés; gelisztahugyozás; felé felé toluó forróság és inger a hányásra; hányás.

Gyomor-f. a gyomorszájban, ételnyelésben. Összehúzó gyomorgörcs. Szűrő f. — Feszítő nyomás, szűrés a bal rásztban (Hypochondr); kivált ha lép; lép-daganat.

Máj-szűrés, minden lépésre.

Has-f. meghülestől. Puffadt has reggel. Gyakori has-csipkedés, metszés. Fekélyféle f. az alhasban. Szűrő f. a hasban, érintésre. Lágýéksérv a gyermekeknél is. Mirigy-dag és genyedés. Korgás, morgás a szelektől; felakadt szelek.

Szék-bántalmak. Kemény szék; vagy — nyákos, rohdadt szagu nyákos hasmenés; emésztetlen székiürülések. Véres, erőltetéssel járó ürülések. Viszketés, égetés a végbélben. Dagadt aranyeres csomók, — minden székelés alatt vérzők.

Fájdalmas **vizelés;** hidegen menő vizelet; nyákfolyás, véres, genyüriülés a vizelő csöböl. Takár (Tripper); utólagos takár. Fel nem tartható vizelet; bűdös vizelet.

A férfi-**nemző-részekre** nézve. Gyuladt, dagadt, szorult előbör; bujafekély (Schanker)-féle fekély az előbörön. Fügölyök. Gyulasztó tökdaganat. Hiányzó nemi ösztön és erectiók; vagy — fájdalmas, majd görcsös éji erectiók. A nőknél szűrés a méhhüvelyben. Égető viszketés. Seb-

hedt szeméremtest. Elnyomott hős szám; — vagy kora hős szám. Hős szám alatt görcsök az alhasban. Roszszagu, nyákos, felevő fehér folyás. Barnás, rothadtszagu kifolyás a méhhiivelyből.

Rekedtség, nátha, szűrő torokfájással. Szűrás, kaparás a légcsőben, kivált sok beszélés után. **Légcsővész.** Köhögés, sebféle fájdalommal a torok és mellben. Száraz, csaholó köhögés kivált éjjel lefekvéskor. Megrázkódató köhögés, felakadozó légzéssel. Rövid köhögés, fekete, aludt vér-kiköpéssel. Fekélyes tüdővész. — Sziszegő légzés kézi munka alatt. Hiányzó légzés szivdobogással, lépcsökön felmenésben, járásban. Rövid légzés.

Mell-szükület. Mell-görcs. Mell-szűrás. Sebféle f. a mellben. Vértolulás a mellbe; belszorongás, forróság, szivdobogással. — Csomós keményedés a női emlőkben; emlő-enyészet.

Kereszt- és hát-fájás, meghillés után. Szűrás a vállapoczkák közt. Nyak-fesz. Hónalymirigy-daganat.

Húzó f. a **karok**ban. Összeveretés érzelme a felső karban. Húzó, szaggató f. az alsó kar és kezekben. Alsó kar és kézremegés. Durva bőr a kezeken. Ujj-daganat, szűrő fájdalommal. Hideg légben az ujjak elzsibbadnak, elhálnak. Fagydag az ujjakon és kezeken. Sömör az ujjak közt. Hideg kezek.

Csip-f. mint ficzomodásban. Hideg lábszárak és lábak. Húzó, szaggató f. a lábszárak és lábokban. Nyugtalanság az alsó végtagokban, éjjel. Fájdalom a felső lábszárban, midőn az ülésből kel fel. Fájdalom a térdben, mely miatt nem léphet; térd-feszülés, szűrás. Térdsuklás; gyengeség. Erős lábikra-görcs éjjel, vagy reggel felé, vagy midőn ülés után járni kezd; lábikra-rángás. Szűrás a sarkban, lépdeléskor. Büdös lábizzadás. Fagydagat a nagy ujjon.

Acidum phosphoricum.

A **lélekre** nézve. Siránkozás, mint honvágy andalgó érzetében. Aggodalom a jövő miatt. Nyugtalan fejtörés betegsége természete miatt. Csendes boszankodás; kevés

beszéd; nagy közönbösség. Gondolathiány; képtelenség a szellemi munkákra.

A **testre** nézve általában. Rángó, szaggató, húzó fájdalmak a tagokban. Köszvényes bántalmak. Olyféle fájdalmak, mintha késsel vakarnák a csontot. Égető szaggatás a csontokban, éjjel. Csontgyulladás; csont-dag; csont-szu. Csont-görbülés; hátgerincz-görbülés. Angolkór. Rástkóros (hypochondrische) bántalmak. Gond, aggodalom, epekedés, (szerencsétlen szerelem miatt is) okoztai ellen. Gyengeség; jó nedvek vesztese, önfertőztetés után fejlődött bajok. Mirígy-daganatok. — Ideges elgyengülés. Elsoványodás. Nagy nyugtalansággal összekötött vérpezsgés. — A fájdalmak általában nagyobbak nyugalomban; enyhülnek mozgásban; az éji fájdalmak pedig nyomás által szelidülnek.

Bőr-érzékletlenség. Hemzsegés a bőr alatt, mint a hangyáktól. Vörös, égető foltok a tagokon. Skarlát-küteg. Orbáncz. Egymáshafolyó köleshímlőféle küteg. Rüh-hólyagszak. Sömör. Kelés. Lapos, fájdalom nélküli fekélyek, piszkos genyszivárgással. Vérző sebek, fekélyek. Régi, viszkető fekélyek.

Kábalom. Mély álmok. Álomban hadarózás, rángás a kezekben, nyöszörgés, beszélés, nevetés, sirás, éneklés, félignyitott, elforgatott szemek. Szorongó álmok a holtakról.

Láz, borzadozás, fázással, szomj nélkül, többnyire este; vagy — forróság este, szomj nélkül, belszorongással; vagy forróság, fázás felváltva. Lappangó idegláz; idegláz, öntudat nélkül. Rothasztó láz. Éji vagy reggeli izzadás.

Fej-kábulás, mint részegség után. Fejfájás, reggel. Legkisebb zörejre kiállhatlan fejfájás. Nehézség a fejben, mintha vízzel lenne tele. Összeszorító, nyomó fejfájás, kivált midőn gondolatokba merül, vagy lépcsőkön jár, vagy midőn fejét forgatja. Összepréselő f. az agyban. Szaggató fejf. Fejszúrás a szemek fölött, vagy a halántékokban. Lökő, rángó f. a fejben. — Külsőleg, húzó f. a hátsó fejcsontban. Kopaszodás.

Bágyadt, fény nélküli szemek. Nyomó f. a szemben, oly érzéssel, mintha a szemgolyó nagyobb lenne. Hideg-

ség érzete a pilla széleiben; vagy — égetés a szempillákban kivált világosságban. Szemgyuladás. Szemárpa. Sárga folt a kűrthártyán. Könyezés. Homályos látás, mint ködös időben; rögtön támadt homály. Fekete hályog. Üveghályog. Rövid látás. Fekete csík a szem előtt. A világosság sérti a szemeket.

Fül-szúrás, csak harangozás, zene, sőt tulajdon éneklése alatt. Húzó f. a jobb fülben; görcsf. A zenét, zörejt, beszélést nem tűrheti. Minden szó visszhangzik füleiben. Nehéz hallás, messziről. Fül-csengés, zúgás, fülbúgás.

Orr-daganat, vörös foltokkal. Külsőleg varas orr. Orrpiszkálásra való hajlam. Genyfolys az orrból. Rosz szag az orrból. Orrvérfolyás.

Sápadt **arcz**; kék karikák a szem körül. Arcz-forró-ság; feszítő f., mintha a tojás fehérre száradt volna meg arczán. Arczviszketeg; kúteg; sömör. Száraz ajkak; felrepedezett alsó ajk. Varas ajkak. Allmirigy-dag. Olyféle f. az alsó állban, mintha az ízületből kiszaggatnák.

Fog-fájás, szaggatással. Égető f. éjjel a metsző fogakban. Elvászott fogak. Sárga fogak; az egyik odvas fogból erős vérzés. Fájdalmas, dagadt foghus; vérző foghus csekély érintésre; csomócskák a foghuson.

Sebhedt **száj-fájdalom**. Nyulós nyák a szájbán és nyelven. Égető, szűrő nyelv. Éjjel akarata ellen nyelvét harapja. Nyelv-dag, fájdalmas beszéléssel; mint mondani szokás: az orrán beszél. Sebhedt, fekélyes szájpadat. — Sebféle torokfájás, szúrással, különösen étel-nyelésben. Összehúzó f. a torokgödörben. Torok-kaparás; harácsolás. — Rothadt, savanyú **szájiz**. Evés után sokáig érzi az étek, különösen a kenyér ízét. A kenyértől undorodik; izekeserü. Hideg tej, sörre van nagy vágya. Evés után gyomor-nyomás, teliség, fejfájás, kellemetlen általános érzés. Böfögés; émelygés; hányás.

Gyomor-nyomás, mint valami tehertől, már evés előtt is; mozgásban, szintén érintésre nagyobb, vagy kenyérévés után. Szűrő f. a gyomorban, húzó fájdalommal, mely a keresztig hat. Gyomor-égetés, vagy — hidegség érzete. Gyomorrák.

A **máj** táján szorító nyomás; nehézség, vagy égetés érzete.

Puffadt, feszes **has**. Szorító hus f. Nyomó f. a köldök táján. Összehúzó f. a belekben. Metsző f. menésben. Égető f. az allhasban. Bugyogás a hasban, kivált tapintásra, vagy hajolásban. Haskorgás. Szelek. Külsőleg, szúrás a bal hasizmokban; fúrás, ki és belégzés alatt. A bal ölben szintén szúrás; a jobb ölben pedig bugyogás érzete, mintha ott sérv támadna. Lágycék-dag.

Csomós, kemény **szék**; vagy — méginkább gyakori, gyengítő hasmenés. Nyákos, fehérés hamuszínű hasmenés. Fekete vérürülések és hányás (fekete kór, morbus niger Hypocratis, melaena). Akarat elleni hasmenés akkor, midőn csak szeleket akart eresztetni. Székletét alatt az aranyeres csomók kidudorodnak. Szaggató, csipdeső, viszkető f. a végbélben. Székelés után, erőltetés.

Vizelésre való erőltetés, csekély ürüléssel. Vagy — erőltetés a húgycső és végbélben, bő, vizenyős vizeléssel. Tej-színű vizelés. Vizelés előtt nyugtalanlás, belszorongás, hasztalan erőltetéssel. Vízelés alatt égetés és erre nagyobb ondófolys. A húgycsőben szúrás égetés. Görcsös összehuzatás a hólyagban, vizelésre való erőltetés nélkül (hólyag-görcs).

A férfi-**nemző-részekre** nézve. Viszketés, hemzsegés a férfitagban; nehézség érzelve, szúrás a makkban; hólyagcsák a féken. Függölyök. Küteg a férfitag- és töksacsakón. Gyulasztó daganat a töksacsakón. Tökf. érintésre. Vájó tökf. Tök-dag és feszes, vastag, kemény ondózsínór. — Hiányzó nemi ösztön; erectiók, elhálásra való inger nélkül. Gyakori pollutiók, kivált önfertőztetés után. Magömlés, kemény székletétel alatt. A nőknél méhpuffadás. Tisztulás alatt májf. Fehérfolys, hősám után, viszketéssel.

Mell. Rövid légzés; folytonosan nem beszélhet, mellgyengeség miatt. Mellszorongás. Mellnyomás; metsző f. Szúró f. a mell oldalaiban. Tüdőgyuladás; ideges is. Tüdő-vész. A sziv táján égetés. Szivdobogás; álmában föl-ijed szivdobogása miatt.

Köhögés a **légcsőben** levő ingertől. Köhögés hányás-

sal. Köhögés, genyféle kiköpéssel, mellfájással. Rekedtség nagy mérvben; gége-érdesség.

Hemzsegés a **lát**- és keresztben, mint a hangyamá-
szástól. Gerinczvelő-sorvadás. Küteg a nyakon, háton,
válllapoczkán, mellen, érintésre fájdalmas. Mirigy-dag.

Szorító nyomás a **karok**, kezek és ujjakban. Rángó
szaggasztás a karok és ujjakban. Húzó metszés a könyök és
ujjakban. Remegő gyengeség. Durva, ránczos bőr a ke-
zeken. Az ujjak elhalása. — Csont-dag a kéz-háton.

Szorító nyomás a **lábszárak**, a lábak és ujjakban. Égető
szaggasztás éjjel az alsó-lábszáron. Viszkető, régi fekélyek
az alsó lábszáron. Láb- és talp-égetés. Láb-dag. Fagy-
dag a nagy ujjon. Csont-daganat a lábszáron.

Acidum sulphuricum.

Átalában : leginkább a test bal oldala van szenvedő
állapotban. Szabadban rosszabbul érzi magát; valamint
délelőtt és este kezdődnek leginkább a bántalmak. Egy
időig növekedő, azután egyszerre megszünő fájdalmak
Külerőszak : esés, ütés, nyomás sat. után fejlődött bajok-
ban hathatók.

Viszkető, vörös foltok a **bőrön**; vagy vérfoltokhoz ha-
sonlók. Szemölcsök. Fagydagatok. Anyajegy (Mut-
termal). Vérér-csomók.

Késő **álm** és kora-fölebredés. Tag-rángások álom-
ban. Ijesztő álmok.

Láz; melynél a forróság tulnyomó. Nyák-láz (Schleim-
fieber). Könnyen izzadás; reggeli izzadás.

Fej-szédülés ülésben; szabadban elmuló. Oly érzés,
mintha füst lenne a fejben. Fejnehézség, oly érzéssel,
mintha az agy ki akarna esni. Álmosággal járó fejfájás,
oly érzéssel, mintha a fej szétrepedne. Összenyomó f. a
fej hátsó részében, mintha csavarnák. Mindkét halánték-
ban bepréslő f. Fejszaggasztás. Hirtelen elmuló lökések
a homlokban. Egyidőig növekedő, aztán egyszerre elmuló
fájás oly érzéssel, mintha czöveket vertek volna a szengő-
dör, vagy halántékokba. Ilyféle lefolyásu szúrás a fejben.
Kábító kopogás a fej jobb felében, hajolás, vagy felegyene-

sedésben. Űresség érzete a fejüregben. Olyféle fejfájás, mint ütés után. — Külsőleg, oly érzés, mintha a fej fekélyes lenne. Kopaszodás.

Égető nyomás a **szemek**ben, midőn szabadban jár, vagy a szobában erősen néz valamire. Csipdeső, égető f., könnyezéssel, olvasásnál. Vörös szemek, a világosságot nem szeretik. Hosszadalmas szemgyulladás. Rángás a jobb, belső szemszögletben. Homályos látás, reggel. Rövidlátás.

Fül-szaggasztás. Heves viszketeg a külső fülben. Nehézhallás, mintha valami lenne a fül előtt. Harangozás a fülben. Zúgás, este.

Orr-vérfolyás, este, ülés, vagy állásban. Nagy nátha, melynél nincs szaglása; folyó nátha.

Sápadt **arcz**; pirosság, forróság az arcz jobb oldalában. Oly érzés, mintha az arcz feszes lenne. Összeveretés érzete a járomcsontban; szaggasztás az arcz-csontokban, az alsó állban. Sebféle f. a szájszögletekben. Bőrhámlás az ajkakról. Állmirigy-daganat, gyulladás.

Fogfájás, leghevesebb éjjel; hideg által nagyobbodó, megrege enyhülő. Väsott fogak. Foghus-dag és vérzés; fekély.

Száj-szárazság. Édeses izü nyál nagy mennyiségben. Szájrothadás; zsebre (Schwämmchen). Száj-hólyagcsák. Torok-fájás, szürás nyelésben. Torokérdesség; harácsolás. Oly érzés, mintha a torok meg lenne dagadva.

Rothadt **szájiz**. A kenyér keserü és gyomrát nyomja. Fris gyünölesöt kíván. A kávészagot nem szenvedü. A tej szeleket, gyengeséget okoz. Minden ital meghüti gyomrát, ha bele nem kever szeszes italt, mely nélkül a csak tiszta vizet nem ihatja. Meleg étel után azonnal hideg izadás, kivált homlok- és arcz-izadás. Ebéd után nagy nyugtalanság; vájó, metsző f. a hasban; szorongó f. a gyomorban. — Savanyú, keserü felbőfögés. Savanyu, keserü, sós izü, vagy édeses ökrödés. Gyomorégés. Csuklás. Émelygés, fázással; vagy nyákérdéssel a torokban. Hányás; eleinte vízfélét hány ki, később pedig ételeket.

Igen érzékeny **gyomor**. Nyomás, teliség a gyomorban. Vájó f. mint meghülés után. Összehúzó, vagy metsző gyomorf.; szüró f. Kellemes melegség a gyomorban;

néha rögtön megjelenő égetés oly nagy mérvben, hogy megijed. Vagy — gyomorhidegség, petyhüdség, oly fájdalommal, mint ütés után.

Égetés, mindkét rásztaban (Hypochondern), ülésben. Szúrás a májban, kivált belégzés alatt; bugyogás érzelme. Szúrás a lép táján, midőn jobb oldalra hajlik; nyomás által elenyészik e fájdalom; kopogó bugyogás e részben.

Has-rágás, csipkedés, este, éjjel, szorongó izzadással. Metsző f. a köldök körül, inkább a szabadban, mint a szobában. Szülfájdalomhoz hasonló f., keresztfájással. Melegség, vagy égetés a köldök táján. Puffadt has. Sok szél a hasban; haskorgás; morgás. Szélkólika. Rángás, inkább a has fölületén. Kopogó, szúró, szaggató f. az ölben. Kinyomulás a jobb lágyék táján, mint a sérvtől. Erősen kinyomuló lágyék-sérv.

Késztetés a székre, eredmény nélkül. Vizenyős, zöld, kásás, hasürülések. Habos nyákból álló hasmenés, végbélégetéssel; vércsíkokkal ellátott nyák-ürülések. Fekete vérürülés és hányás (fekete kör, morbus niger Hypocratis, melaena). Összeaprított tojáshoz hasonló szék a gyermekeknél. Igen büdös, rothadt szagú hasmenések. Aranyeres csomók, szurással, égetéssel.

Csekély vizezés, égetéssel. Allandó késztetés a vizezésre és mindenkor az utolsó cseppürítéskor heves metsző f. a csöben. Vizenyős vizelet; vékony nyák-ülepzet. Hólyag f., ha azonnal nem vizek. Nyomó f. a hólyag-nyakban, mintha minden kitolódnék; mi miatt czombjait összeszorítja.

A **nemzőrészekre** nézve. Közösülésben minden élvezet nélkül megyen el a mag; közösülés után égetés a csöben. — A nőknél nagy inger az elhálásra. Kora, bő hőség. Tisztulás előtt, mellfojtogatás; hőség alatt szúrás a has és méhhüvelyben. Magtalanság. Égető, csipő fehérfolyás; vagy mint a tej; vagy véres nyákfolyás a méhhüvelyből. Vértfolyás.

Légső. Rekedtség; szárazság, érdesség érzetével a torok és légsőben. Fájdalom a gégeben, nehezen beszélhetéssel. Köhögés a szabad légtől. Rövid, száraz köhögés. Köhögés, nyák-kiköpéssel. Régi vérköpés; vérhányás.

Mell-szükület. Nyomó, feszítő f. a bal mellben. Szúrás a jobb mellben. Gyakori mell-égetés. Szivdobogás, belszorongás nélkül. Gyakori, heves szúrás a szivben. Külsőleg, mellesontf., mint ütés után; mellesont-égetés.

Kereszt és hát-fájás, mint összeveretés után, vagy mintha sebhedt lenne. Metsző-f. a vállak közt, égetéssel. Hát-fesz. A hónalymirigyben fekélyféle f.

A jobb **karban**, húzó, görcsösen összehúzó f. irás alatt. Nehéz karok. rángó szaggasztás a jobb karban. Feszítő f. a könyökben. Kékes foltok az előkaron. Szorító f. a kezekben; lökö f. a kézcsontokban, irás alatt. Szúrás az ujjak izületeiben. Fagydagاناتok az ujjakon.

Hajlam a **lábszárak** elzsibbadására. Lábszár-nehézség. Metsző f. a felső lábszárban. Fájdalmas térd-gyengeség, tompa szúrással; lökö f. a térdben. Vörös, viszkető foltok az alsó lábszáron. Feszesség a bokában. Összeveretés érzelme a talpban, lassankint növekedő, aztán hirtelen elmuló. Láb-dagانات. Szaggasztó, szűrő f. a tyukszemben.

Aconitum.

A **lélekre** nézve. Nagy izgatottság, nagy nyugtalan-ság; sehol se talál nyugtot, kerül az embereket. Halál-félelem bekövetkezendő bizonyos képzelt szerencsétlenségtől, melyet ő előreérez, de azért szükségkép be nem következik.

A **testre** nézve általában. Az aconit kizárólagosan csak a vérre hat; ennek izgatottságát lecsillapítja, lehangolja. Azért meglepő eredményt mutat a lobos lázak kezdetén, localisatiók (például tüdőlob) kezdetén; meggátolja néha a kezdő legveszélyesb betegségnek további fejlődését; különben pedig annak szerencsés lefolyására nagy hatalmat gyakorol.

E szerint általában lobos (gyulasztó) lázak, — a test bármelyik organumában (tüdőkben, belekben sat.) mutatkozó lobos állapot kezdetén kitünőleg működik az aconit; aconit után oly szert választván, mely a jelenlevő, kifejlődött betegség symptómáinak és egyéb körülményeknek specifice megfelel.

Hasznos, meghülés, harag után azonnal. Vérmes egyéneknél különösen működik.

Az aconit feltünőbb kórjelei általában ezek : nagy nyugtalanság, szivszorúlással; haragosság; ijedezés; különösen pedig : száraz, forró bőr; forróság főleg a fej és arczban; duzzadt vörös, forró arcz; nagy szomjuság.

Ezen kórjelek jelenlétében adjunk mindenkor azonnal aconitumot, bármiféle betegség kezdetén — és ennek további fejlődését gyakran meggátolandjuk; vagy a már kifejlődött nyavalya szerencsés lefolyását eszközöndjük, aconit után adandó más specificus szerek által. Acutus kóresetek kezdetén, az előbb különösen említett symptómák jelenlétében, csakugyan nélkülözhetlen szer az aconit.

A **test egyes részeit** illetőleg, az aconit kórjelei e következők.

A **bőrre** nézve : csúzos, köszvényes bántalmakban támadt vörös, forró, fényes daganat, a test különféle részein. A megsértett részeknek forró daganata. Orbáncz (belladonna előtt). Heveny (acut) kütetek kezdetén.

Gyulasztó **láz** : erős, száraz forróság; égető, száraz bőr; nagy szomjuság.

Fej-fájás, vértolulással. Nagy vértorlás a fej felé, arcz-forróság és pirossággal. A homlok táján teliség, nehézség érzete, mintha valami a homlokon ki akarna tolni. Szűrő, kopogó fejfájás. Szédelgés, szemelsötétedés, émelygéssel. Agygyuladás, heveny agyvizkór elején.

Szem-gyuladások kezdetén, nemkülönben kezdő szempilla-gyuladásokban.

Fül-zsugás az oda toluló vértől.

Orr-vérzés, különösen vérmes egyéneknél.

Duzzadt, piros, forró **arcz**.

Fog-fájás, vértolulással a fej felé. Congestiv fogfájás, kivált fiatal, vérmes, élénk egyéneknél.

Száj-szárazság. Nyelv-égetés, szúrás.

Torok-gyuladás, erős lázzal.

Keserű **szájiz**. Semmi étvágy. Undor. Égető, oltatlan szomj.

Ökrödés, mely által édeses víz tolul fel szájába. Üres

felbőfögések. Csuklás, kivált reggel. Hányásra való készítés (zsiros, vagy édes étel után is), általános forróság mellett. Nyák-, epe-, vér-hányás.

Feszítő, vagy nyomó f. a **gyomorban**; mintha kő nyomná. Heves gyomorfájdalmak, étel, ital után. Gyomor-gyulladás kezdetén.

Nyomó f. a **májban**, szorongó, kimaradó légzéssel. Máj-lob.

Bél-gyulladás kezdetén. Vértolulás a hasban. Kidudorodott, gyuladt aranyeres csomók.

Szék-szorulás, heveny-betegségekben; vagy fehér székiürülések. Vérhas kezdetén.

Ritkábban vörös, forró **vizelet**. Hólyag-aranyér!

Igen bő **havitszulás**, kivált vérmes nőknél. Elnyomott hőszám, bővérü, élénk, fiatal, ülő életet viselő leányoknál. Terhesség alatti bántalmak, különösen félelem a haláltól. Tej-láz; gyermekágyi láz.

Légcső. Rövid, száraz köhögés a légcsőben levő inger-től, különösen éjjel; meghűlés után. Grippe, gyulasztó kórjelek mellett. Alhartyás torokgyök kezdetén. Vérköhögés; vércöpés; vérhányásban eleinte azonnal adandó.

Mell-szúrás, vagy szúrás a mell oldalaiban, nagy forróság, szomjuság, száraz köhögés mellett: tüdő-lob, oldalnyílalás kezdetén. Tüdő-vértorlat (Blut-congestion). Szivgyulladás. Szivdobogás, nagy belszorongás, általános forrósággal. Szivdobogás, fiatal, vérmes egyéneknél, kivált ülő életet viselőknél.

Szűrő f. a **hátgerinczben**, mély légzés alatt nagyobbodó. Fájdalmas fesz a keresztben. Fájdalmas nyak-fesz.

Agaricus.

A **lélekre** nézve. Kedvetlenség a beszélésre. Nagy ingerlékenység; haragosság; semmi kedv a munkára, kivált szellemire, mely után vértolulást, forróságot érez. Feledékenység. Elmebetegség, vakmerőséggel. Buja gondolatok. Különös szenvedély a jóslás, költésben.

A **testre** nézve általában. Fájdalmas érzékenység az egész testben. Húzó, szaggaató f. kivált nyugalomban, ülés,

vagy állásban; mozgásban elmulók. A fájdalmak vagy bántalmak keresztben jelennek meg, azaz: a jobb karban (például) és a bal lábszárban mutatkoznak. Fagyás. Nagy lankadtság; gyengeség. Nehézkór. Rángások; görcsök; melyek elmulnak, mihelyt elalszik. Vit-táncz. Rezgőrij (delirium tremens). Összeveretés érzelve a csontok és ízületekben.

Bőr-égetés, viszketés, vörösség, mint fagyás után. Köleskásaféle, fehér, viszkető küteg. Fagydaganatok.

Nappali, ellenállhatlan **álm**; éji álmatlanság álomzavaró különféle eszmék miatt.

Láz. Nagy fázékonyság. Általános, vagy részletes fázás, a végtagok hidegsége, arcmelegség mellett. Forróság, rohamonkint meglepő.

Fej-szédülés, kivált reggel, vagy szabadban; gondolkodás után, fejcsóválás által enyhülő. Fejfájás, fejhidegség érzete mellett. Fej-nehézség, szaggatás, nyomás kivált a homlok, a halántékban. — Külsőleg, igen érzékeny fejbőr; viszketeg; jéghidegség érzete.

Szem-fájás, nyomó, vagy égető, viszkető. Összehúzott szempillák. Szünetnélküli nyákelválasztás a szögletekben. Szemrángás. Duplalátás. Fekete, barna foltok látása. Kezdő fekete hályog.

Fül-viszketés, égetés, mint fagyás után.

Arcc-égetés, viszketés, vörösség, mint fagyás után. Fájdalmas foghusdaganat.

Száj-büz. Sebféle száj-f. Nagy éhség. Nyomó f. a **gyomorban**, a bal rásztban. Szűrő f. a lép és májban, kivált mély légzésben.

Has-csipkedés; korgás. **Vizelés** alatt oly érzés, mintha a folyó vizelet hideg lenne. A férfi **nemző részekre** nézve, folytonos erectiók; nagy ösztön az elhálásra, vagy ellenkezőleg. Elhálás után nagy gyengeség, izzadás. Önféltetés (onanie) okozta bántalmak. Gerinczagy-izgatottság (spinal irritation).

Légcső. Gyakori késztetés a köhögésre, mely által nyákot golyócska formában köp ki.

Mell-szorongás; nehézség. Szivdobogás, állásban. **Mell-vizkór**.

Összeveretés érzelme a **kereszt** és végtagokban. Csúzos fájdalmak. Csontfájdalmak a **karok** és lábszárakban. Égetés, viszketés, vörösség a lábujjakon, mint fagyás után.

Aloe.

A test egyes részeire nézve ezek itt a fő symptómák: **Vértolulás** a fej, mell és kivált az alhasban.

A **máj** táján kellemetlen érzés, forróság, feszítés, nyomás, egyes szúrások. Máj- és lép-dag, keményedés; epekövek. Epés, nyákos állapot. Sárgaság.

Has-puffadás, főképp ebéd után. Vérpangás és innét eredő aranyeres mozgalmak. Szöllőfürtkép apró csomócskákban kidudorodó aranyér. Forróság az aranyeres csomókban.

Epés **szék**, de nem vizenyős; rothadtféle, sajátságos szagu. Nyákos székürülések. Fehéres hamuszínű szék. Székszorulás a belek zsongtalanságától. Állásban oly érzés, mintha széke akarna lenni.

Vizelés alatt egyszersmind késztetés a székre; sáfrány-színű vizelet.

Mell-fájás oly érzéssel, mintha a f. a csont és hús közt fészkelne. Mély légzés alatt is fáj elől a mell. Mellszorongás. Vértolulás a mellben.

Kereszt-fájás, a medenczéig vonuló, este növekedő és komolyságot okozó. Nyomás, nehézség érzete a keresztben, ülés alkalmával, — mozgás által enyhülő; e nehézség érzete a keresztől a medenczéig, innét a végbél felé vonul.

Alumina.

A **lélekre** nézve: szomorú, leverő gondokkal való foglalkozás. Nyugtalanság, belszorongás, félelmesség. Változó kedély. Unottság, semmi kedv a foglalatosságra. Nagy szórakozottság.

A **testre** nézve általában: összehúzás érzelme a belszervekben. Nyák-hártya bántalmak. Evés után sulyosbúlnak a kórjelek. A szabadban való járás után leverettség, elfáradás. A beszélés erőltetésbe kerül, bágyaszt.

Akaratelleni mozgások, rángások, görcsös nevetés. Görvély. Fázékonyság.

Bőr-bántalmak : holdváltozáskor gonoszabbak.

Nyomó fájdalom a homlok táján; szúrások az agyban, hányással; **fej**-forróság.

Szem-égetés felébredéskor; könyezés; gyakori nyák-eltávolítás; homályos látás, mely miatt szemét minduntalan törülgeti; bandgyalság.

Legérzékenyebb **fog**fájás rágás alkalmával; oly érzés, mintha a fog inogna, vagy hosszabb lenne. Foghus vérzés.

Sok nedv a **száj**ban; nagyobb nyák-eltávolítás. Sós ízű nyál.

Nehéz nyelés, mintha a **nyelcső** szűk lenne. Toroklob. Sok nyák, mely harácsolásra késztet, nehéz felszakadás mellett.

Épen semmi éhség, semmi étvágy; a húst különösen utálja.

Nyomó vagy sebféle **fájdalom** a **gyomor**ban; szurás a májban, szintén a lépben. — Bélgörés csipkedés, szaggatás, testborzongással; meleg borogatás által enyhülő.

Felfuvott **has**, kivált evés után. Morgás, dörömbölés a hasban. Kitoluló, szintén kiszorult sérvek.

Végbél-tétlenség, mely miatt a puha szék is csak nehezen ürítettetik ki. Székszorulás, kivált mesterségesen táplált gyermekeknél. Végbél-viszketés, vakarás által növekedő.

A férfi-**nemző-részekre** nézve. Gyakori erectiók fekvés vagy ülés alkalmával. Magömlés buja álmakkal. Tökeményedés takár után. Idült takár. — Nőknél igen csekély, rövid tisztulás. Fehérfolyás, mint az átlátszó nyák, vagy a husviz.

Mell-összeszorítás, kivált hajolt helyzetben; felegyenesedés által elmuló, vagy ha szabadban jár. Szivdobogás, rendetlen, majd gyengébb, majd erős veréssel.

Keresztfájás nyugodt helyzetben. Hátfájás, mintha összeveretett volna. Gerinczvelő-sorvadás. Hát-fájás, szűrő, metsző fájdalommal; vagy mintha forró vasat szúrának a gerincz alsó részébe.

Fájdalom a **karok**ban, ha függnek, vagy kinyújtatnak;

nagy gyengeség, bénulás érzete. Hideg, gubanczos, fölrepedezett, könnyen vérző kezek. Szaggatás, vagy hemzse-gés az ujjakban.

Fájdalom a **csip**ben, innét, erősb légzés alatt, a ke-resztig terjedő. Szaggatás a **lábak**ban kivált fekvés, ülés-ben és éjjel. Térd-fájás, a sarkig terjedő. Lábikra-fájás, menésben összehúzó; gyakori összeszorítás a lábikrában; fájdalmas érzékenység a talpban, ha reá lép; a vastag láb-ujj viszketése, vörössége, mint fagyás után.

Ammonium carbonicum.

A **lélekre** nézve. Nagy belszorongás, mint elkövetett bűn után délután (5, 6 óraker). Nyugtalan-ság, mely miatt sehol sincs maradása. Életunt-ság. Haragosság. Félel-messég. Feledékenysé-g. Szórakozottság.

A **testre** nézve általában. Oly fájdalom, mint a fe-kélytől vagy ficzomodástól. Csontgörbülés és egyéb gör-vélyes, angolkóros bántalmak. Mirigy daganatok. In-kább a jobb, mint a bal oldalon léteznek a bántalmak. Szabad légben mutatkoznak és nagyobbodnak a bajok.

A **bőrre** nézve. A test felső része skarlátvörös. Vö-rös színű sömör, égető és viszkető, szemölcs.

Fejfájás émelygéssel. Teliség érzete a homlok táján. Fejfájáskor oly érzés, mintha a homlokon ki akarna jönni vagy mintha a homlokat szét akarná repeszteni. Pety-hüidtség érzete az agyban, mintha víz lenne a koponyában.

Égető fájdalom a **szemek**ben. Könyezés, kivált a jobb szem gyakori könnyezése. Szürke hályog.

Hibás hallás, mintha messziről lövést hallana. **Fül**-búgás, vagy oly érzés, mintha valami a fül előtt állana.

Gyakori **orr**-vérzés, kivált ebéd után. Orr-dugulás, főkép éjjel. Erős, hosszadalmas nátha.

Heves **arcz**-fájás jobb oldalon. Viszkető arcz-küteg. Fölrepedezett ajkak.

Fogfájás tisztulás alatt. Elvászott fogak. Könnyen mozgó fogak.

Hólyagok a nyelven. Sok sósvizféle nedv a szájban; minduntalani köpködés.

Nehéz nyelés, mintha idegen test által lenne gátolva, Sebféle fájdalom, kaparás a **torok**ban. Szárazság a torokban.

Ellenszenv a tej iránt; fékezhetlen kívánság a czukorra. Azonnali jóllakás, de nem sokára nagyobb éhség. Felbőfögés, néha pusztá szelek, máskor étel-izü. Émelygés; hányás; vérhányás. Fölfelé toluló gyomorégetés. **Gyomorfájás** csekély érintésre, ruha-nyomás által. Ebéd fölött, vagy után arczforróság. Gyenge emésztő tehetség. Égető, fúró, és szúró **máj**-fájdalom.

Végbél-viszketeg; végbél-szakadás. Aranyeres csomók. Székletétel alatt, vagy azonkívül vér-ürülés.

Vizelésre való késztetés, kevés vizelettel; éjjeli vizelés; a gyermekeknél akarat elleni vizelés.

Gyakori magömlés majd minden éjjel.

Tisztulás alatt nagy keresztfájás, fázékonyság, fogfájás. Csipős, égető, vizenyös fehérfolyás.

Rekedt **torok**, alig tud egy szót szólani. Köhögés sok nyák-kiköpéssel; véres nyák-kiköpés. Kezdő tüdővész. **Mell**-szorulás. Rövid légzés kivált fölfelé menésben. Mell-égetés, szurás. Szívdobogás, nyugalomban hallható.

Hátfájás mozgás alatt. Keresztfájás, húzó fáj. Nyakmirigy-daganat; golyva.

Megmerevedett, hideg **karok** és kezujjak. Görcs a karokban, hátrafelé húzó.

Nyugtalanosság a **lábak**ban. Fájdalom a czombokban, mintha ott a velő rázattatnék ülés, fekvésben. Szaggató, fúró térd-fájdalom. Szorító fájdalom a lábikrában, mely miatt járás közben meg kell állania. Hideg lábak kivált lefekvés előtt. A vastag láb-ujjban oly fájás, mint fagyás után.

Ammonium muriaticum.

A **lélekre** nézve. Hajlam a sírásra. Ingerlékenység: haragosság. Akaratelleni ellenszenv bizonyos személyek iránt.

A **testre** nézve általában. Állandó vérpezsgés. Hirtelen támadó gyengeség ebéd, vagy sétálás után.

Lázás rohamok több forróság mint hideggel. Éji izadások.

Fejfájás, mintha tele volna a fej; napjában többször; néha bel-forrósággal. Nyomó f. a homlok táján, itteni forrósággal.

Égető f. kivált a **szem**-szögletekben. Homályos látás, mint ködös időben. Száldogáló pontok és foltok a szem előtt.

Orr-dugulás. Nátha, duzzadt, vörös orral; erős orrfújás után üríttethetik ki a vastag, sárga anyag csak az egyik orrlyukból.

Semmi étvágy, semmi éhség az eledelek természetes ízök mellett. Keserű, savanyu szájiz. Nagy szomj. Gelisztahugyozás.

Szűrés a **lóp** táján.

Csipkedés a **hasban** kivált a köldök körül, rákövetkező hasmenéssel. Felfurott has.

Sebféle fájdalom a végbélben.

A **légcsőre** nézve. Gyakori harácsolás, mely által nyák-darabocskát köp ki. Erős, száraz köhögés.

Mellszorulás kézi munkák alatt. Mell-nehézség, mely miatt meg kell állania, midőn jár. Mellszorongás. Mellszűrés, légzés- vagy előrehajolásban.

Jéghidegség a **hátban**. Megmerevedett nyak, vagy kereszt. Honaly-mirigy-daganatok.

Szaggatás, pezsgés a **köz**- vagy láb-ujjakban. Lábfejhidegség. Szagगतó vagy sebféle f. a sarkban.

Anacardium.

A **lélekre** nézve. Szorongó aggódás a jövő miatt; félelem a veszélytől. Bizalmatlanság tulajdon erejében, csüggedés. Emberglyület. Érzéketlenség, közömbösség. Semmire sincs kedve. Komoly tárgyak fölötti nevetés.

A **testre** nézve általában. Czövek gyanánt nyomó fájdalom. Időszakonkint megjelenő bántalmak. Sokféle bántalom evés alatt elmulik, de néhány óra mulva ismét visszatér. Ülésben jól érzi magát, de állásban nyugtalan-ságot érez tagjaiban, belszorongást.

Nyomó **fej-fájás**, mint a czövektől. Szaggatás a fej hátsó részétől a halánték és homlokig, kivált eröltetett munka után. A halántékokban átható hasítás az agyvelőig. Mozgás alatt növekedő fejbántalmak.

A **szem** és szemhéjak közt oly érzés, mint valami idegen testtől. Nyomó f. a szemgolyóban. Oly érzés, mintha dörzsölné valami a szemtekét. Szem-homályosság és gyengeség.

Görcsös, összehúzó, összeszorító **fül-fájdalom**. Fekélyféle f. a nyelésnél észlelhető, szintén a fogak összeszorításánál. Majd tompa, majd igen élénk hallás.

Száj-büz, néha anélkül, hogy az illető észlelné. Nyelvnehézség oly érzéssel, mintha a nyelv dagadt lenne, innét nehéz beszélés, néhány szavak nehezen ejthetők. Viz-gyülem a szájban.

Keserü **száj-iz**. Evés után arczorróság. Gyomor-terheltetés érzete, felfúvott has mellett. Émelygés kivált reggel. Szúrás a szivgödörben leginkább belégzés alatt.

Nyomás a **máj** táján kivált evés után. Szúrás belégzés alatt a **has** jobb, vagy bal oldalában. Tompa f. a köldök körül, mint a czövektől. **Hasfájás** a szelektől. Szüntelen haskorgás. Gyakori **vizelés**, mindenkor csekély mennyiségben és oly tiszta mint a víz.

Közösülés alatt semmi élvezet; közösülés után végbélviszketeg. Éji magömlés buja almak nélkül.

Nyomó f. a **mellben** mint a czövektől. Szúrás a mell bal oldalában, mely az ülésből való fölkelést gátolja.

Szúró f. a **vállakban**. Nyak-feszesség; nyak-nyomás, mint valami nehéz tehertől. Kéz-remegés. Éji viszketés a tenyeren, az ujjakban.

A jobb **temporban** mozgás alatt roppanás; mintha ki lenne ficzomodva. Nyomó f. a czombokban, mint a czövektől. Nyugtalanság ülésben. Nyugtalanság a térdben feszesség érzelmével, mintha körül lenne pólyázva, ülésben. Összeszorító f. a lábikrában. Összehúzó f. a sarktól a lábikráig. Talp-égetés.

Angustura.

A **lőlekre** nézve. A tréfa érzékenyen hat rá; a megbántás könnyen elkészeríti. Kislelkűség. Nagy elevenség kivált délután.

A **testre** nézve általában. Roppanás a tagokban. Az izmok feszessége, mint görcsmerevedésben. Langyos víz által megújulnak a görcsök.

Fej-fájás és forróság a szabadban. Fej-fúrás; oly érzés, mintha az agyban valami mozogna.

Kidülledt, mozdulatlan, merev **szemek**. Görcsök alatt nyílt, görcsök után zárt szemek.

Arcz-forróság külső melegség nélkül. Kék arcz és ajkak görcsök után; az arcz-izmok feszessége. Állgörcs.

Olyféle **száj-iz**, mint a mandolamagok ize. Nagy vágy a kávéra.

Émelygés evés után; séta közben aléltság gyanánt; tart akkor is, ha leül; később oly érzés, mintha az émelygés a fej felé tolulna, mire éhség következik. Meleg tej után metsző f., korgás az alhasban.

Sok nyák a gög és **légcsőben**. Zörömbölés a mellben levő sok nyáktól. **Mell-szorongás**. Remegés érzelme a mellben és innét olyféle légzés, mint csuklás alatt. Mellgörcs, mint erős hidegtől. Erős szivdobogás, ha bal oldalán nyugszik.

Fájdalmas feszesség a **nyak** és vállak közt. Kereszt-fájás, mintha össze lenne verve, kivált korán reggel az ágyban, felkeléskor elmulik. Húzó, összeszorító f. a **kéz** és ujjakban. Hideg ujjak. Összeszorító, ficzomodáshoz hasonló fájdalom a tomporában. Nyomólag húzó f. az alsó végtagokban.

Antimonium crudum.

A **lőlekre** nézve. Leverettség. Fájdalmasság. Lehangolt kedély. A harang-hang és minden, ami környezi, érzékenyen hat rá a sirásig. Andalgó szerelem és felhevült hajlam bizonyos ideális lény iránt. Szorongó nézetek tulajdon személye és sorsa fölött. Hajlam az agyba-lövésre

vagy vízbe-ugrásra. A gyermek nem hagy magához nyulni, vagy magára nézetni. Elmetébolyodás; butaság; nem kíván enni, inni, nem beszél, hanem csak fekszik az ágyban.

A **testre** nézve általában. Csuzos, köszvényes fájdalmak, csomók. Húzó fájdalmak. Meleg légben, borital, étel után nagyobbodnak a bántalmak; enyhülnek hives időben, nyugalomban.

Bőr-küteg, viszkető, midőn a test az ágyban átmelegszik. Csomók, hólyagok, mint rovar-szurás után, főleg az arczon és izületeken. VÉRÉR-csomók. Iztapló (Glied-schwamm). Barna foltok, mint a májfoltok. Szeplő. Vastag, kemény bőr, szarvforma kinövések. Tyukszem. Csúz, köszvény következtében támadt vörös, meleg daganatok. Sipolyos fekélyek. Köröm-bántalmak.

Váltóláz gastricus tünetmennyekkel: étvágyhiány, undor, emelygés, hányás, tisztátalan nyelv.

Féjfájás; a folyóban való fordás után is észlelhető, étvágytalansággal. Szétrepesztő f. a homlok táján. Ilyenkor nincs kedve beszélni, keresi a magányt.

A **szem**-pillák gyuladtak és éjjel összeragadnak. Reggel felkeléskor nyákos szemszögletek. Köszvényes szem-bántalmak.

Sebes, fölrepedezett, fájdalmas **orr**-lyukak. Orrvérzés esténkint. Orr-dugulás.

Arcz-forróság, viszketés. Arcz-küteg, sárgás varral, szúnyog-csipéshez hasonló érzéssel. Ajk-szárazság; a szájszögletek fel vannak repedezve.

Fájdalom az odvas **fogak**ban; azonnal evés után, hideg víz által növekszik; enyhül a szabadban.

Tetemes nyálfolyás a **száj**ból.

Gyomor-romlat. Felbőfőzés, mire az eledelek izét érzi. Undor, emelygés, erős hányás, mely által emésztetlen eledelek, nyák, epe ürítettnek ki, belszorongás, rángás közt; néha hasmenés is. Oly érzés, mintha a gyomor túlterhelve lenne. Görcsös gyomorbántalom, mintegy fél óráig tartó rohamokban, időszakonként kétségbeesésig kinzó.

Felfuvott **has** főleg evés után. Metsző f. a hasban, emelygés, szorúlással. Bugyogás a hasban, mint a víztől.

Haskorgás mint az ürességtől. Evés után kóborló szelek; csak később indulnak meg, néha igen bűdösek.

Vizenyős hasmenés metsző fájással. Szorulás és hasmenés felváltva, különösen az idősbeknél. Nyákfolyás a végbélből. Aranyér.

A **vizelet** által sok nyák ürítettetik ki; égető f. a vizelőcsőben. Hólyag-takár (Blasenkatarrh).

Reggeli erős **köhögés**, mintha a hasból jönne. Száraz köhögés nagy erőltetés és akarat elleni vizeléssel.

Oly érzés a **mell-bőrön**, mint a hólyaghúzó tapasz után; viszketés. Fulasztó **mell-szorongás**. Gyenge hang. Felhevülésben elveszti egészen a hangját.

Csúzos, köszvényes fájdalmak a **végtagok**-ban és kézujjakban. Térd-tapló. Fehér térd- vagy czomb-dag (tumor albus). Talp-érzékenység menés alkalmával. Sarkdaganat és vörösség. Tyukszem a talpon; szarvforma kinövések.

Apis mellifica.

A **lélekre** nézve. Közönbösség. Leverettség. Ideges nyugtalanság. Vagy — tulságos vidámság; tulajdon ügyetlensége fölött való nevetés. Heves deliriumok. Betegség gyanánt gyötrő szerelemföltés; dühösséggel, a nőknél. Képtelenség a szellemi munkákra.

A **testre** nézve általában. Délután rendkívüli nyugtalanság támadja meg, mely által annyira kimerül, mint valami igen nehéz testi munka után. Elfáradás; nagy gyengeség, egyes rohamokban; gyengeség, leverettség a gyermeknél. Rángások, ájulás nagyfájdalmak alatt. Aranyér következtében nagy izgatottság. A tagok hidegsége, elhalása, kékes színe. Összeveretés érzelme, vagy sebféle f. az egész testben.

Bőr-viszketeg, néha égető, csipdeső. Szurkálás a test egyes, korlátolt, különféle részein. Kelés, szúró fájdalommal. Fehéres, igen viszkető küteg a fejen és nyakon. Nagyobb, kemény emelkedések a bőrön, mint rovar-csipés után. Bubor (küteg): pemphigus. Kemény, vörös, vagy kékes-vörös daganatok fájdalommal. Elnyomott kütegek után fejlődött bántalmak. Bőrfoltok. Sömörféle küteg.

Vizkór; általános vizkór skarlát után. Vizenyes láb-daganatok.

Hajlam az **álomra**; nappali álmoság; nyugtalan éji álom. Álmában morog, cseveg. Hosszu álom.

Láz. Eleinte borzadozás, azután száraz forróság köhögéssel, arczpirossággal, szomj nélkül. Forróság érzete, külsőleg tapasztalható melegség nélkül; néha izzadás. Majd száraz bőr, majd izzadás, felváltva.

Heves, nyomó **fejfájás** a homlok és halánték táján; ezen fájdalom enyhül, ha két kezével összeszorítja fejét. Fejfájás a homlokon túl, a szemgolyóban. Nyomó f. a szem fölött. Jobb oldali fejfájás, a szemig terjedő. Egy oldali fejfájás, duzzadt, vörös arcz mellett. Élesen szűrő f. a homlok és halántékban. Fejfájás alkalmával, fejét kezével szereti tartani. Chronicus fejfájás, ideges egyéneknél, néha a szemben is fájdalmat okozó, szédelgés, émelygéssel, hányással. Dühös fejfájás egyes rohamokban, melyek alatt nem tűri a világosságot, a legkisebb zörejt sem és gyomra is szenvedő állapotban van. Agylob. Agyvizkór. Külsőkép. — Fej-viszketeg; feszítő f., égető szúrás a fejbőrön.

Szem-rángás. Vörös, sebhédt szempillák; szempilla-gyuladás. Vizkóros pilladaganat. Szem-gyuladás visszaütődött skarlát után. Szaru hártya-gyuladás. Hurutos, orbánczos szemgyuladás. Szaruhomály. Szemárpa. Szem-daganat reggelenkint.

Fül-fájás belől a jobb fülben. Vörös fül-dag, égető fájdalommal és esténkint megjelenő arczpirossággal. A bal fül alatt szúrás.

Orr-dag. A bal orr-szárny vörös, viszket, fáj.

Arcz-sápadtság. Vagy — égető, szűrő forróság az arczban, mely kékes vörös és duzzadt. Oly érzés, mintha dagadna az arcz. Arcz-orbáncz. Feszítő f. az ajkban és oly érzés, mint ütés után, egyszersmind mintha dagadt lenne, főleg a felső. Az ajkon támadt küteg, rózsaszínű daganatra emelkedik, mely az állig sőt a nyakmirigyig terjedés az áll-mozgást is gátolja.

Fog-fájás este, borzadozással. Egyes lökés a fogakban. Heves f. a foghúsban; foghús-vérzés.

Száj-szárazság. Égető szúrás a szájban. Nyelv-dag; a nyelv fényes, száraz, sárgás. Nyelv-gyuladás. Nyelv-fájdalom; nyelv-hólyagcsák; a nyelv hegyén, kissé balra több apró hólyagcsa és sebhelyek. Nyelv-égetés, lefelé a gyomorig ható. Nyák-gyülem a szájban.

Torok-szárazság. Reggelenkint alkalmatlan harácsolás. Nyelésnél égető torokfájás. Torok-gyuladás fázással, aztán forrósággal (Mercurral felváltva). Diphtheritis. Egy csepp vizet nem bír lenyelni, nyelv-daganat mellett.

Étvágy-hiány. Szájégetés mellett szomj, torok-szárazságban nem iszik. Émelygés, hányásra való ingerrel; émelygés, hányással, hasmenéssel; epe-hányás.

Nyomó f. a **gyomorban**; égetés, szúrás mintha tüvel szúrnák; nagy fájdalom és érzékenység a gyomor táján. hányással, e mellett tisztátalan nyelv, szájbüz.

Has-puffadás, teliség érzete, égető f. Has-vizkór (mercurral felváltva). **Szék-szorulás;** vagy — gyakori, sárga, vizenyös hasmenés. Állandó, fájdalmas hasmenés, elsoványodással. A végbélben lökő érzés; aranyeres csomók, égető, szűrő fájdalommal; aranyeres bántalmak székszorulással, testi lelki izgatottsággal. Vérhas (aconit után).

Nehéz **vizelés;** vizeletrekedés. Vizelés csekély mérvben; — vagy szokottnál nagyobb mennyiségben. A vizező-csőben égetés, vizelés előtt és után.

A női **nemző-részekre** nézve. A petefészek tája igen érzékeny és fájdalmas; petefészek-daganat, szűrő, metsző fájdalommal, csekély vizeléssel, lomha székletéttel. Petefészek gyuladás; keményedés; petefészek-vizkór. Kimaradó hős szám; e miatt elmezavar. Görcsös fájdalmak tisztulás alatt; rendetlen, elmaradó havitisztulás a fiatal leányoknál. Megdagadt szeméremajkak, fájdalommal.

Gége és légső. Rekedtség, szárazság a torokban, szomj nélkül, vagy ha iszik is, erre nem érez enyhülést. Köhögés leginkább nyugalomban, melegben, éjjel az álmat zavaró, a légsőben létező csiklándozás által előidézett. Köhögés nehéz légzéssel, mint hártvás torokgyik alkalomával. Torok-lob (aconit után).

Mell-fájás oly érzéssel, mintha tele volna; vagy mint esés, ütés után. Szűrő f. a mell bal oldalában; mell-fájás

átalában csak a bal oldalon. Mell-vizkór. Szív-fájdalom egyes rohamokban, mely által a légzés majd egészen gátoltatik.

Kereszt-feszesség; égető szúrás. Szűrő f. a hátban; hirtelen átfutó forróság a háton. Feszítő nyakfájdalom, fölfelé a bal fülre, innét a fejre terjedő; nyak-dag, mely által a fej a mell felé nyomatik; gyűrűforma sömör a nyakon.

A vállakban kezdő, innét a **karokra** terjedő és az ujjak hegyeiben is érezhető húzó f. Fehér és vörös foltok a karokon; kar-daganat. Hideg, kékes kezek; vagy égető f. mint a tűz a kéznek korlátolt kis helyén; a kéz hátán viszketés, égetés; az ujjak hegyeiben égetés, mint a tüztől, égető finom szúrás; a bal mutató ujjon támadt hólyag, melyből, ha felfakad, véres ev szivárog.

Jéghideg alsó lábszárak; czomb-dag; fájdalmas térd-daganat; láb-dag; vizenyös láb-dag. Elnyomott láb-izzadás.

Argentum foliatum.

A **lélekre** nézve; csintalan vigtség; e mellett azonban csekélység miatt is könnyen sir.

A **testre** nézve általában. Ficzamodási fájdalmak. Nyomó szaggatás, kivált a csontokban. A bel-szervekben nyersség, sebhedtség érzete. A bántalmak leginkább a test bal oldalát támadják meg; nyugalomban hevesebbek. Mercur következményei ellen hasznos. Nehézkór ellen használható.

Bőr-viszketeg, alig kiállható; az egész test viszket.

Nyugtalan **álm**; álomban erős lökések a tagokban villám-lökésekhez hasonlók.

Nyomó szaggatás a **fejben**. Nyomó fejfájás a szemöldök fölött. Fejkábultság, mint részegség után.

A bal **fülben** oly érzés, mintha féreg mászna be a fülbe. Szüntelen folyó nátha, gyakori tüsszentéssel, vagy e nélkül. Nyomó f. az **orr**-csontban.

Száj, nyelv-szárazság. Délutáni álomban nagy nyál-folyás. Nyálfolyás borzadozással.

Olyféle **torok**-fájás, mintha a torok nyers, vagy sebes

lenne. Torok-bántalom, gyuladás, nagy adagban bevett mercur után. Oly érzés, mintha a torok belől dagadt lenne, nehéz nyelés mellett; állmirigy-daganat.

Nagy **étvágy**. Nagy éhség, reggel fölédredéskor. Éhség, émelygéssel. Lefekvéskor éhség émelygéssel, egyszerismind a nyelcsőnek fájdalom nélküli összehuzatásával.

Has-korgás. Puffadt has, mint hasdob-kórban. Puhá, kásás **székletétel**, néha oly érzéssel, mintha székelés után, vékony apró féreg csüggne ki a végbélből. **Vizelés** alatt csekély égetés; néha pedig egyes hirtelen szúrás a csőben.

Zúzatás érzelme a bal **tökben**. Szaggató f. az ondózinórtól lefelé a tökig vonuló; kivált nyugalomban. Magömlés, majd minden éjjel.

Gége-bántalmak, kivált azoknál, kik hivatásuknál fogva sokat beszélni kénytelenek. Evés alatt oly érzés, mintha például egy harapásnyi alma a gégeben akadt volna fel. Nyákgyülem a **mellben**.

Éjjel az ágyban nyugalmas légzés közben egykét mély hang, hasonló a fagott-hanghoz; álomban néha különös módon rengő hang. Szorító nyomás a mellben, kivált nyugalomban; szúró, metsző, vagy tompa mellfájás. Nyomó f. a mellestban vagy a mell oldaláiban.

Nyomó f. a **váll**-lapoczkában, néha szaggatással is. Szorító, egyszerismind nyomó, szaggató f. a felső **karokban**. Zúzatás érzelme a karok és kezekben, főképp nyugalomban.

Az **alsó végtagokra** nézve. Kopogó szúrás, a bal tomportól a felső lábszárcsontig vonuló. Ficzomodás érzete a tomporban. Zúzatás érzelme a térdben. Az alsó lábszárcsont-velőben érezhető benuási fájdalom, nem folytonos ugyan, de többször ismételt, kivált este. Szorító f. a lábikrában. Szaggató f. a bokában, a lábokban, idestova vándorló, egyik részről a másikra átmenő. Ficzomodás érzete a bal bokában.

Argentum nitricum.

Átalában : leverettségg, lankadtság, lankadtság egész délelőtt, mint hosszabb gyalogolás, vagy nagy betegség

után; rosz kinézés, álmoság mellett. Remegés a tagokban. Oly érzés, mintha a test ki lenne nyújtva, tágitva, kivált a fej. Nehézkór. Egyoldali bénulatok. Viziszony.

Sajátságos **bőr-szin** (ezüst kór — argyriasis), mely a bronzs-szinből, sötét-fekete színbe megyen át.

Fej-szédülés. Szűrő, vajúó f. a homlok bal felében. Nyomó szaggatás a halántékokban, különösen a csontokban, érintésre növekedő. Hirtelen növekedő és épen így alább hagyó metsző f. az agy bal felében, többször ismétlődő, a fej hátsó részétől a homlok felé vonuló irányban. Rendkívüli vértolulás a fej felé, a nyakerek erős verésével; összefüggésben nem beszélhet, sőt ki sem fejezheti gondolatait. Többnyire fázással, ritkán vannak forrósággal összekötve a fejbántalmak. Erős bekötés által enyhülnek a fejbántalmak. — Külsőleg: szüntelen vakarásra készítő viszketés, hemzseges, mint a tetüktől.

Nyomó **szem-f.**, forrósággal, mozgásra növekedő. Bövebb nyákelválasztás, mely miatt szemeit gyakran törülgeti. Vad szemforgatás. Olvasás, irás alatt a betűk összezavarodnak. Szemei elhomályosodnak, mintha megvakulna; szemeit meg kell erőltetni, hogy kivehesse a körüllevő tárgyakat. Sötétben villám-szikrák látása.

Fül-dugulás; a bal fülre nehezen hall. — **Orr-viszketés,** szüntelen piszkálásra ingerlő. Gonosz nátha, állandó fázással, könyezés, tüszentéssel, kábító fejfájással, mely miatt le kell feküdnie, igen beteges kinézés mellett.

Fog-fájás, kivált rágás alatt, vagy hidegre, vagy ha savanyút eszik, oly érzéssel, mintha gyöngéden vájnak; kivált az alsó baloldali fogakban. — Sok nyák a torok és szájban.

Torok-fájás, oly érzés mellett, mintha szálla lenne a torokban, vagy mintha fekélyes lenne. Sötétvörös torok és nyelcsap. Nyúlós, kocsonyás, szürkeszinű nyák a torokban, harácsolás által könnyen kiköphető. — Külsőleg, dagadt mirigyek és innét nehéz nyelés.

Gyomor. Legtöbb gyomorbántalom szelekkel van összeköttetésben. Szuró fekélyféle fájdalom a gyomor bal oldalában; mély légzés, vagy érintésre növekedő. Émelygés, ólomszinű kinézés mellett; vagy ájulással, erős

szivdobogással. Nyák-hányás. Éhgyomorra gyomorgörcs, bel fázással, rosz kinézés mellett. Gyomorgyulladás.

Szűrő f. a **máj** és lépben. Teliség érzete a májban néha szúrással, kivált menésben. Időszakonként megjelenő tompa szúrás a májban.

A **hasban** szorongó teliség érzete. Az alhas bal oldalában villám gyanánt sebesen átfutó lökdösés, kivált midőn nyugalomból hirtelen fölkel és mozogni kezd.

Szék-szorulás; vagy — hasmenés; hasrágás és sok széllel büdös nyák-ürülések. Vakarásra késztető viszketés a végbélben.

Vizelés alatt égetés, a szűkülés érzete elől a vizelecsőben. Vizelecső-gyulladás, heves f., bő ondófolvás (Tripper-ausfluss), monymerevedés, nehéz vizelés, vérvizelés, láz. Nyákfolvás a vizelecsőből. Vizelecső-szűkület. A cső közepén oly érzés, mintha szálkat vertek volna bele; fekély-fájdalom.

A férfi-**nemző-részekre** nézve: fekély az előbőrön, eleinte csak annak hegyén, később tovább terjedő, genyedő, Olyféle f. a bal tökben, mint ütés után; a jobb tök dagadt és kemény. A nőknél: congestiók a méhben.

Légcső. Sziszegés, füttyülés a gégében. Hajolás, föl-felé menésben nyák toródik a légcsőbe, mely köhögés által könnyen kiköphető. Katarrhus. Száraz köhögés; göresköhögés.

Mell-nehézség. Elnyákosodott mell. Szúrás a mell bal oldalában. Mellszorongás, nedves időben. Itt-ott nyomó feszülés a mellben. Szivdobogás; némelyeknél erős; vagy aléltsággal járó émelygéssel.

Kereszt-fájás éjjel, feszítő, szorító fájdalommal. Heves keresztf. kivált ülésben, melyből alig kelhet fel és eleinte csak meghajolva tehet pár lépést.

Szaggatás a bal felső **karban**; nyomó f., érintésre nagyobb. Összeszorító f. a felső kar közepén, midőn karját fölemeli. Bénulati érzés a karokban, mozgásban. Éjjel heves fájdalomra ébred fel, melyet a balkézizületben érez, az egész test forrósága mellett. Nyomó szaggatás a kézcsontokban. Görcs-mozgások a felső és alsó végtagokban. Görcs által meggörcbült ujjak.

A bal **csip**ben heves f., mint ütés után. Bénulati gyengeség az alsó végtagokban. A bal térd fölött szorító, metsző f. Térd-csuklás, menésben. Oly fájdalom a térdben, mint ütés után, leginkább ülésben. A térdtől a lábszárakig lehúzó szaggatás. Szorító, feszítő f. a láb-ikrában; nagy lankadtság, mint hosszabb járás után. Lábszaggatás, majd a sark, majd a talpban. A bal láb izületében oly érzés, mintha a többi résztől elvált volna. Szúró metszés a bütökben, csak ülésben. Zsibbadás érzete a jobb láb sarkában.

Arnica montana.

A **lőlekre** nézve. Rásztkóros (hypochondricus) bel-szorongás. Közönbösség mindenek iránt. Kedvetlenség a munkára. Veszekedő haragosság. Makacs ellenszegülés. Daczolás.

A **testre** nézve általában. Erőművi sérelmek (mechanische Verletzungen) után támadt bántalmakban; minők az esés, ütés, nyomás, emelés, zúzatás, kisikamlás, ficzomodás után fejlődött bajok. Csúzos, köszvényes bajok, a szenvedő részeknek gyuladt, vöröses daganatával. Nyugtalanság a szenvedő részekben, mely miatt kénytelen e részeket szüntelen mozgatni.

A **bőrt** illetőleg: itt finom szúrás. Sok, de kisebb kelés. Forró, kemény, fényes daganatok. Vörös, kék, sárga foltok, mint vérömlények. Vérér-csomók. Harapás, szúrás, lövés okozta sebek. Fölfekvés hosszabb betegség alatt. Tyukszem; ennek kivágatása után, külsőleg használandó.

Láz. A test alsó része hideg, a felső, kivált a fej, meleg, forró. Harmadnapos, negyednapos láz: előbb hideg, azután forróság, már hideg előtt szomj, mely a forróságig nagy, később kevesebb; szintén már hideg előtt húzó fájdalom a csontokban; ezek mellett és után fejfájás, sárga arc, étvágytalanság, keserű szájjiz. Typhus.

Fejfájás. Nyomó, görcsösen feszítő f. a homlok táján. Szúró fejfájás, köhögés alatt növekedő. Metsző f., mintha a fej bal oldalától a jobb oldalig kést húznának, utána kö-

vetkező fejhidegség érzetével. Oly érzés, mintha a halántékba szöget szúrtak volna. Fejforróság, anélkül hogy a fej forró lenne.

Szemgyuladás küllerőszak után. A felső szempillában sebféle fájdalom; mintha száraz lenne. A vér elfutotta, dagadt szempillák.

Forró, vörös, fényes, feszes **arcz-daganat**. Égető-meleg, száraz, dagadt ajkak. Állmirigy-daganat, fejmozgás, érintés által fájdalmas. **Fogfájás** arcz-daganattal.

Száj-szárazság, szomjival. Jó étvágy mellett is a nyelv fehér mocsokkal van bevonva. Keserű száj-iz. Undorodás a hustól, levestől, a dohány és tejtől.

Csorvás (gastrische) bántalmak. Gyakori üres, vagy keserű, vagy rothadt izü (mint bűdös tojás utáni) felbőfögések. Hányásra való készítés; erőszakos, de hasztalan törekvés mellett. Aludt vér-hányás, barna színű.

Gyomor-teliség; a jóllakás érzetével összekötött undor érzet. Gyomor-nyomás szelekkal, mint a kötél; vagy oly érzéssel, mintha a szív össze lenne nyomva. Gyomor-görcs, mintha a gyomor össze lenne gomolyodva.

Metsző f. a **hasban**, kivált belégzés, lépdelés alatt érezhető. Felfuvott has. Kólikaféle bántalmak a szelektől. Űresség érzelme a hasban, bugyogással. Hasfájás emeléstől.

Székszorulás. Gyakori, csekély szék, egyedül nyákürüléssel. Emésztetlen, de kompakt szék.

Gyakori **vizelés**, az utolsó cseppek nehezen ürítettnek ki. Akaratelleni vizelés éjjel az álomban.

A **nemző-részek** gyuladása, daganata kül-sérelmek után. A női nemző részekben hosszas és nagy fájdalmak azonnal szülés után. Szülés által történt sérelmek a nemző részekben. Vörnyeges emlők, sebzett csecsbimbók.

Köhögés a gyermekeknél sirás után; kiabálás és hánkolódás közt köhög a mérges gyermek. Sirással kezdő köhögés. A **légcsőben** létező inger miatti száraz köhögés. Vértökögés, világos veres, habos vér-kiköpéssel, melyben aludt vér-darabok, nyák vegyül. Köhögés nélkül is fekete vér-darabokat köp ki eröltetett testi munka után. Le kell nyelni és ki nem köpheti a már felszakadt nyákot.

Mell-szorongás. Igen nehéz légzés. Rövid légzés; zihálás. Mell-szúrás, a mell-csonton keresztül, mell-szorongással, rövid köhögéssel, mely által a fájdalom növekszik. Nyomó f. a szív táján, mintha a szív össze lenne nyomva. Összezuzatás érzelve a mell-csontok és porcogókban. Oly fájdalom, mint ficzomodás után.

Oly érzés a **hátban**, mintha összeveretett volna. Hemzsegség a gerinczen. A nyakizmok gyengesége miatt a fej, mely nehéznek tetszik, oldalt függ.

A **végtagok**ban oly érzés, mint verés, zúzatás után. A térd-csuklók erőtlenek, állásban megcsuklanak. Fájdalmas podagra.

Arsenicum album.

A **lélekre** nézve. Belnyugtalanság, szorongás a leghevesb mérvben. E miatt el nem aludhatik, az ágyban hanykolódik, itt nem nyughatván, kénytelen felkelni, mintha lelkiismerete furdalna, halálos félelmesség mellett. Félelem a nem létező kísértetektől éjjel nappal; a tolvajoktól, kiket lát és éjjel keres. Kétségbeesés; félelem a haláltól. Nagy ingerültség. Pálinka, szeszes italok visszaéléséből támadt kedély-bántalmak.

A **testre** nézve általában: Nyákhártya-betegségek. Vízkóros, görvélyes bántalmak. Nagyobb mennyiségben bevett *china*, *jod* következményei ellen. Szaggató fájdalmak a tagokban; a test szenvedő részén nem feketik; ezen résznek mozgatása alatt, enyhülés. Kiállhatlan fájdalmak. Égető f. A fájdalmakat álmában is érzi; ezek a kétségbeesésig gyötrik. Periodicus, typicus bántalmak. Rendkívüli erőcsökkenés. Ülés, fekvésben nagyobbak a fájdalmak; állásban, vagy a szenvedő részek mozgatása által enyhülnek, így szintén meleg borogatás által. Elsoványodás, sorvasztó lázzal. Elsoványodás a gyermekeknél, nagy has és mirigydagánatok mellett. Vízkóros dagánatok. Görcsök. Merevedés. Elaléltság. Nehéznyavalya, melynek kezdetén felemelt kézeit összecsapja, a roham végével pedig egész testét megrántja. Bénulatok főleg a végtagokban. Összezsugorodások.

A **bőrt** és az alatti részeket illetőleg. Bőr-vizkór. Égető f., égető viszketeg. Patécs. Rosz indulatu kütegek. Eves, rákféle, égető fekélyek. Pokolvar. Sömör, színre nézve vörös, apró hólyagcsákkal, igen égető fájdalommal. Fene (Brand). Fekélyek büdös ev-elválasztással. Vadhus. Vérércsomók. Vértapló (Blutschwamm). Iztaapló (Glied-schwamm).

Láz. Hideg végtagok; az egész bőr pergamentforma, száraz. Borzadozás minden ivás után. Égető forróság. Különösen jellemző: szomj-hiány, vagy igen nagy szomj forróság alatt, de csak keveset iszik egyszerre a lázas egyén. Nagy gyengeség. Sárga, földszinü arc; keserü szájjiz; undor; heves f., égetés a gyomorban; lép, vagy májdag; felfuvott, feszes has; forróság alatt félrebeszélés; belszorongás; a láz vége felé izzadás; izzadás alatt nagy szomj minduntalan való ivással; nagy gyengeség ájulásig; gyenge, gyors, félbenhagyó, majd egészen kimaradó érverés.

Periodicus, igen heves **fejfájás**, hideg vízzel való borogatás által enyhülő, de mihelyt ez eltávolíttatik, azonnal nagyobb. Fejnehézség, főleg a homlok táján, állás, ülés alatt, fülzúgással. Kopogó fejfájás, émelygéssel, ha az ágyban fölemelkedik; kivált a homlokot és az orrgyököt ostromolja. A külső fejbőr tapintás alatt úgy fáj, mintha sebes lenne. A hajak is fájnak. Fejdag. Felevő, genyedző fekélyek; gonosz fejvar.

Szem-gyuladások. Szemégetés, mint tüzes tükkel. Szempilla-gyuladás. Szemfájás mélyen a szemgolyóban; oly érzés, mintha homok esett volna a szembe; kidüledt, mereven szemek. Könyezés, a könyvek csipősek. A szemek éjjel összeragadnak. Fényiszony.

Fül-fájdalom, külsőleg szorító, belsőleg szaggató. Fül-dugulás érzete, mintha kívülről be lenne dugva; fülzúgás; suttogás, mint a vitzől; harangozás; csengetés kivált ülésben.

Orr-égetés. Orr-rák. Réz-orr. Orr-vérzés haragban. Szurok, vagy kén-szag. Nátha igen gyakori tüsszenéssel, csipős, vizenyős nyákfolyással, mely feleszi, égeti, kisebesíti az orrot.

Halálsápadt, beesett **arcz**. Kékes, sárgás, eltorzított,

kiaszott arcz. Arczdag, néha ruganyos, a szem alatt különösen; felduzzadt vörös, rezes arcz. Arczrák. Kékes, fekete ajkak; száraz, fölrepedezett ajkak; ajk-küteg, égető; rákféle fekélyek az ajkakon. Áll-daganat, nyomó, zuzó f. érzetével.

Majd kiállhatlan **fogfájás**, mely dühössé teszi a szenvedőt; a fogak inognak és rágás alatt fájnak; szaggató fogfájás, mely a kályhameleg által enyhül; éji fogfájás, ha a szenvedő részre fekszik; szurás a foghusban; könnyen vérző foghus.

Kékes **nyelv** vagy fehér; barna, feketés, felrepedezett, remegő; nyelvszárazság nagy szomjjal, de egyszerre csak keveset iszik. **Száj-hólyagocskák**. Szájrothadás. Süly (Scorbut), nagy forróság, gyengeség mellett. Zsebre (Schwämmchen).

Torok-fájás, kaparás, égetés különösen. Torokgyulladás, midőn fenébe (Brand) megyen át. Borkés toroklob (diphtheritis) későbbi stádiumában. Hörglob (Bronchitis) későbbi stádiumában. A nyeldek és nyelcső összefüző fájdalma. Minden lenyelt anyag nyomja a nyelcsőt, mintha itt felakadna. Harácsolás által zöldes, hamuszínű, sós, keserű nyákot vet ki.

Keserű **száj-iz**, kivált evés után. Iszonyu, olthatlan szomj, de egyszerre keveset iszik; savanyu, szeszes italt, hideg vizet kíván; vagy — a tiszta vizet (bor nélkül) nem ihatja. Étvágytalanság nagy szomj mellett. Undor az ételektől. Gyomor-romlat jeges, igen hideg ital, gyümölcs, savanyuk után, vajas ételtől. Gyenge emésztőtehetség; étel után azonnal hányás. Nyomó f. a gyomorban, üres fölböfögéssel. Gelisztahugyozás. Hányásra való készítés; hányás minden étel, ital után. Hányás alatt iszonyu gyomorf., belső égetéssel. A kihányt anyag: nyák, epe, italok, barna fekete anyag; a hányás nagy erőltetéssel történik; hányás és hasmenés a haláltól való félelemmel. Tengeri betegség. Az iszákosoknál mutatkozó hányás; szintén terhes állapotban.

Legkinzőbb **gyomor-fájdalmak**. Érintés alatt nagy f. Nyomó f. néha égetéssel, mint a kötől, vagy egyéb tehertől; a gyomorgödörben oly érzéssel, mintha a szívet lenyomná;

evés után, kivált a gyomor száján, a nyelcsőben oly érzéssel, mintha az eledelek ott felakadtak volna. Gyomorforróság, égetés. Gyomor-keményedés; rák. Heveny és idiült gyomor-gyuladások. Bel-szorongás, félelmesség érzete a szivgödörben, panaszolkodás és jajgatás közt. Görcsös, fúró, nyomó szaggasztás.

Máj-keményedés; nyomó f. a járásban; fájdalmas máj-dag (lázban szenvedőknél). Lép-dag fájdalommal. Lép-gyuladás.

Legkinzőbb f. az egész **hasban**, éjjel, étel, ital után, hányás és hasmenéssel; fájdalmak közt nagy nyugtalanság, hánykolódás, jajgatás, kétségbeesés. Időről időre visszatérő kólika, este lefekvéskor, reggel felkeléskor; a fájdalmak a hasgyűrű, ondózsineg, és középhús felé húzódnak, korgás- morgással végződven. Szelek. Égetés a hasban. Bélgyuladás. Has-dag. Hasmirigy-daganat a gyermekeknek. Vízkór. A jobb ölben fízamodás érzete hajolás alatt.

Eröltetés, égetés, viszketés a **végbélben**. Fájdalmas aranyeres csomók. Nagyon égető f. az aranyeres csomókban, mely miatt nem alhatik; nappal járás közben szúró f. Székletételkor erőltetés, égetés a végbélben. Hasmenés éjjel, vagy étel ital után; iszonyú hasfájdalmakkal; hányással és nagy gyengeséggel; nyákos, vizenyős, sötétzöldes, sárgás, fehéres, véres, bűdös, rothadt szagu, emésztetlen hasürülések. Fekete székletétel és hányás (fekete kór. Melæna). A végbél görcsösen todul ki nagy fájdalommal és így marad.

Vizelet-hólyag-bénulat; elnyomatott vizezés. Vagy, gyakori késztetés a vizezésre, égetéssel és bő ürüléssel, éjjel gyakori fölkelésre késztető. Akarat elleni vizezés, álomban is; nehéz, fájdalmas vizezés; vérvizezés; vizeléskor, vagy csak eleinte égetés.

A férfi **nemzõrészek** gyuladása, kékes daganata, mint midõn fenébe (Brand) megyen át a gyuladás. — A nõknél: méh-keményedés, rák. Bõ, kora tisztulás; tisztuláskor szúrás a végbél és szeméremtestben; csipdesõleg metszõ f. az alhasban, mely miatt hasát összehúzza nyögés, sírás, jajgatás közt csipõs, felevõ fehérfolyás.

A **gög** (gége) és **légsőre** nézve : rekedtség nagy nátha és álmatlanság mellett; szárazság, égetés a gögben; grippe különösen szemgyuladással, fényiszonnyal. Hörg-lob (Bronchitis). Fulasztó hurut (Erstickungskatarrh). Köhögés mint kén-gőz után; inger a légsőben; köhögés ital után, a hives légben, reggel vagy éjjel fölülésre kényszerítő; nehéz kiköpés, mely által sós, húzós, vagy vérrel vegyes nyákot köp ki, az egész test égető forrósága mellett. Tüdő-hurut (Schleimanhäufung; Lungenkatarrh). Tüdővész. Elnyomott légzés, fuldoklás, mely alatt a nyak feldagad; rövid légzés, mintha a mell össze lenne húzva; mellszorongás; köhögés után összehúzó f. a gyomorban.

Mell-bántalmak. Nehéz légzés szeles időben; a szobában, ha melegen van öltözve; ha nevet, vagy mozog; és ilyenkor teste hideg, izzadása hideg. Szorongó rövid légzés, ha régi is, és gyakran visszatér. Mellszorongás, nehéz légzés járásban, főleg pedig lépcsőkön fölmenésben. Fulással fenyegető mellszorongás; elmaradó légzés; lankadtság, nagy gyengesség mellett; este vagy éjjel az ágyban. Mell-görcs. Mell-vizkór. Belső fázás, kivált evés után; vagy égetés, a mellcsontban is érezhető. Kezdő tüdő-bénulat (Lungenlähmung).

A **keresztben** erőtlenség, fájdalmas feszesség. Hát-f. nyugtalanság, bel-szorongással. Feszés nyak. Mirigy-dag a hónalyban.

Kar-dag fekete küteggel. Feszés, érzéketlen kezek. Húzó, szaggató f. kivált éjjel a könyöktől a hónalyig; éji fájdalom a karban, ha ráfekszik.

Heves f. az **alsó végtagokban**; szaggató szúrás; fájdalmakban nagy nyugtalanság, mely miatt szüntelen változtatja helyét, idestova jár, szenvedő részét mindig mozgatja; leginkább éjjel. Csip-köszvény. A térd mintha erősen lenne körülkötvé; térdhajtás alatt feszesség, mintha rövid lenne, csak állás, és ülésben. Fehér térd-, vagy czombdag (tumor albus). Összezúzó f. a végtagokban, mintha a hus elvált volna. Összeszorító f. a lábikrában járás alkalmával, vagy az ágyban, a lábikra keménységével és felkiáltással járó fájdalommal; e mellett a czomb hideg, feszes, bé-

nult. Égető fekélyek a czombon, ha régiék is. Forró, fényes, égető vörös foltokkal, vagy fekete hólyagokkal ellátott lábfej-daganat.

Artemisia vulgaris.

Nehéznyavalya ellen hathatós kivált gyermekágyasoknál, ijedés után; nem különben ránggörcsök, nehézkör ellen a gyermekeknél.

Asa foetida.

Átalában: rásztkóros (hypochondriai), méhkóros (hysteriai) bántalmak. Görvélyes bántalmak. Csontszu; éji, bujakóros, mercuriál csontfájdalmak. Az ágyemeleget nem tűrő csontfájdalmak. Kopogó, nyomó, szűrő, szagató, belőlről kifelé vonuló fájdalmak, melyek érintés által másféle fájdalmakká változnak, vagy enyhülnek, ülésben érezhetők leginkább, enyhülnek a szabad légben való mozgásban. A csonthártyában oly érzés, mintha fűrnék vagy mintha valamivel vakarnák. Vértólyások. Egyes izmok rángásai. Rángások, nehézkör a gyermekeknél geliszták miatt. Vit-táncz.

A **bőrt** illetőleg: mirigy-daganatok; nyirk-daganatok (lymphatische G.); a csontokat megtámadó fekélyek; eves, bűdös geny; magas, kékes környezettel ellátott fekélyek; fájdalmak a csontokban érintés által.

Fej-nehézség, és elfogultság. Oly érzés, mintha a velő meg lenne feszítve, vagy mintha azon keresztül zsinór lenne húzva. Vértolulás, arcz-melegséggel. Nyomó fej-f. kivált a homlokon, a szem fölött; préselő f., mintha a velőt bevonó posztó által préseltetnék a velő; szűrés a bal halántékban; a homlokcsont alatt lotyogás-érzete. Szédülés, préselő nyomással, a szemek elhomályosodásával, sebes érveréssel.

Nehezebb **hallás**, geny-kifolyással; nagy adagban bevett mercur után is.

Orr-fekély (ozoena narium), orr-büz, zöldes, bűdös genyfolyással.

Torok-, de leginkább nyelcső-égetés, szárazság, vagy

oly érzés, mintha valami fölfelé tolulna, gyakori nyelésre készítő. Nyelcső-gyulladás.

Rosz **száj-iz**, mint a foghagymától, vagy mint avas vaj után.

Nyomó f. a **gyomorban**, oly érzéssel, mintha idegen test nyomulna a nyelcsőn fölfelé. Teliség érzete. Feszítő f. a máj, de még inkább a lép felé. Gyomor-égetés. A szivgödörben látható, érezhető kopogás.

Chronicus **máj-gyulladás**. Mélyen a májban nyomás, kivált étel után, a mell felé vonuló, nehéz légzéssel, kopogással.

Nehézség a **hasban** felfuvással. Metsző f. a hasban, a köldök körül, ülésben, midőn összehúzza hasát. Has-csikarás. Szúrás, kivált a bal oldalban. Korgás, morgás, felfuvatás a szelektől, teliség, nehézség érzetével. Nagy has a gyermekeknél, mirigy-daganattól. Oly érzés, mintha a peristalticus mozgás-ellenkező irányban történnék, azaz, mintha a belek mozgása nem lefelé, hanem fölfelé lenne irányozva.

Nehéz **székelés**, de sok szék. Gyakori készítés a széketételre, de hasztalan. Kemény, lomha, nehéz szék; büdös székürülések.

Erős szagu **vizelet**. Hólyag-görcs.

Szűlfájdalmakhoz hasonló érzés a **méhben**, alábbhagyó; de ismét visszatérő.

Sebes légzés, gyenge, összehúzott érveréssel. **Mell-szorongás** sebes légzéssel. Mell-görcs erős munka, mértékletlen közösülés, több evés után. Légrekedés a gyermekeknél. A sziv táján nyomás, mintha a véredények túltele, kifeszítve lennének.

Szúrás a **vállakban**. Rángatódzás a felső karban, nagy nyugtalansággal, mely miatt karját minduntalan mozgatni kénytelen. A kéz-ujjak töveiben nyomás, kivált nyugalomban, fekvésben.

A jobb **tompóban** húzó szúrás egészen a hasig; a bal **czombban** rángó húzódás, ülésben; rángások a czombokban. A bal lábikrában feszítő égetés, a jobb lábikrában nyomás, járás közben elmuló. Merevedés érzete a bal láb-

fejben. Hideg lábfej-daganat. A láb nagy ujjában viskető hemzsegség; a közép ujjban rángás; égető szúrás a kis ujjban.

Asarum europaeum.

A **lélekre** nézve : vig kedély; túlságoskodás.

A **testre** nézve általában : az egész idegrendszernek túlságos érzékenysége. Sok bántalom elenyészik az által, ha arczát hideg vízzel mossa meg.

Fej-fájás, hányásra való késztetéssel; gondolkodás által előidézett, vagy ez által nagyobb fokra emelkedett ilyen fejfájás. Kábultság ülésben és nyomó f. a szemekben. Szédülés, midőn az ülésben fölegyenesedik, vagy járásban. Fájdalom az agyban, előre, vagy kifelé nyomó; a homlokban, az orrtövére, vagy a szemekre ereszkedő, könnyezést okozó. Fej-nehézség, kábultsággal; feszítő f. a fej felső részén, szaggató a homlokon. Kopogó f., a fej hátsó részén kezdő. Fej-görcs délutánkiint.

Feszítő f. a **kül-bőrön** és haj-fájdalmak. Hideg érzete, mely a fej bal részében a **fül fölött** bizonyos kis helyet foglal el.

A **szemekben** szárazság érzelme. Égetés a szemekben este a szobában mint a pálinkától. Gyuladt, könnyező szemek. A világosság, a szél eltűrhetlen, a hideg jól esik a szemnek. Merevedett, lankadt, fénytelen szemek.

Forróság érzelme a **külső fülekben**. Oly érzés, mintha a fülek be lennének dugva, vagy zárva; nehezebb hallás a jobb fülre.

Borzadás után **arcz-forróság**; az alsó **ajkak** belső részének hidegsége; hidegség érzete a felső előllevő **fogakban**, mint a hideg légtől.

Nyál-gyülem a szájban; édeses nyál; kellemetlen izü. Gyakori fölbőfögés, rothadt izü, éles, a fogakat elvásító. Undor, hányásra való késztetéssel, mely alatt sok viz gyül össze a szájban. Nagy erőltetéssel járó hányás, hasmenéssel; csak vizet hány ki.

Gyomor-nyomás, kivált belégzés alkalmával. Nyomó, préselő f. a hasban, kivált menésben, a bal oldalon. A bélcsatorna elnyákosodása.

Nyákos **hasmenés**. Étszékelés (Lienterie). Végbél-zakadás. Fehér, huzós, véres ürülés nagy erőltetéssel; hasmenések nagy gyengeséggel.

Inger a **köhögésre** a torokban összegyűlt sok nyáktól, nehéz légzéssel; köhögés által sok nyák-ürülés; nyákos tüdővész.

Szúrások a **tüdőkben**, főleg belégzés alkalmával, mell-szorongással. Rövid légzés. A jobb tüdőben összefüző f., égetéssel. Chronicus tüdő-gyulladás.

Összeveretés érzelme a **hátban**, úgy a nyakban; a **nyak-izmokban** összeszorító f., mely által oldalt huzatik a fej. A hónalyban ficzamosodás érzete, ha karját mozgatja; összehúzó feszülés a nyak-izmokban, midőn könyököl.

Elfáradás érzete a **végtagokban**, nyugtalansággal, mely miatt e részt mozgatnia kell; a térdben is oly érzés, mint nagy fáradozás, vagy váltóláz után. A lábfejen szúrás, a talpba menő; a nagy ujjban huzó f. fekvéskor; a kis ujjban oly érzés, mintha meg lenne fagyva.

Aurum foliatum.

A **lélekre** nézve. Leverettség, fájdalmasság; keresi a magányt; azt véli, hogy mások szeretetét elveszté és e miatt epešti magát sirásig. Elégedetlenség minden viszonyokkal és epeštés a fölött, hogy bal sorsának ő az oka. Nehézkedvűség a halál után való belső vágygyal; hibás lépés után lelkifurdalás szülte vallási nehézkedvűség; nagy belszorongás a sziv körül nyugtalansággal, mely által idestova üzetik; nagy gyengeséggel. Öngyilkosságig fokozott belszorongás. Bátortalanság, kétségbeesés minden miatt. Haragosság legcsekélyebb ellenvetésre. Változó kedély; most nevet, most sir. Bizonyos személyek iránti ellenszenv. Honvágy. Szerencsétlen szerelem okozta bántalmak.

A **testre** nézve általában rászt és méhkóros bántalmak. Görvélyes bajok. Csont-gyulladás, genyedés főleg mercurialis szerek következtében. Csont-bántalmak. Összeveretési fájdalmak a tagokban, kivált nyugalomban, az ágyban. Üresség érzete és gyöngeség a testben. Vér-

forrongás, mintha forrna a vér; úgy tetszik, mintha minden vér a fejből azonnal a végtagokba menne le.

A **bőrt** és ez alatt levő részeket illetőleg: köszvényes csomók. Vízköros daganatok. Rákféle fekélyek. Csontdaganatok.

Láz. A hideg iránt nagy érzékenység. Testhidegség, de főleg a kezek és lábokban. Borzongás este lefekvéskor; teste nem tud megmelegedni az ágyban.

Fej-fájás oly érzéssel, mintha az agy össze lenne verve; olvasás, irás, beszélés, gondolkodás által növekedő. Vértolulás. Fejzúgás. — Külsőleg: fejsont-daganat fúró fájdalommal; érintés által nagyobb.

Nyomás a **szemekben**, gyengeséggel. Feszülés a szemekben, gyenge látással. A szemhéj vörös daganata, árpával, a görvélyeseknél. Szaru-foltok. Láng, szikrák a szem előtt. Fekete foltok látása. Kezdő fekete hályog (amaurosis).

Fül-bántalmak sok merkur után. Csont-szu. Büdös fülfolyás, genyedés.

Orr-daganat a görvélyeseknél, vörösséggel, gyuladással. Fekélyes, varas orr-lyukak. Csontszu az orrsontban. Orr-rák.

Feszülés-érzete az **arcz-csontokban**. Gyulasztó arczfájdalom a csontokban. Arcz-dag reggel ajk- és orrdaganattal. Dagadt, fekélyes ajkak. Homlokcsont-daganat.

Fogfájás a vértolulástól, fejforrósággal. Foghus-dag; geny-hólyagsák, fekélyek a foghuson.

Száj-büz, mint az ó sajtól; a serdülő leányoknál. Csontszu a száypad-csontban. Dagadt, fekélyes mandolák. Fájdalmas, nehéz nyelés. Az ital az orron jön vissza. Édeses nyál-gyülem a száj-üregben.

Gyomor-fájás, olyforma, mint mikor éheznek. Étel, ital után oly fájás, mint a szelektől.

Sok szél a **hasban** és innét különféle bántalmak. Kólika a szelektől. Hajlam a sérv-kitolulásra. Lányék-mirigy-dag és genyedés. Lányék-sérv a gyermekeknél is. (A sérvkötő használata elkerülhetlenül szükséges.)

A **tökökben** összezúzatási érzet. Viszketeg a tök-

zsacszóban. Tök-dag. Régi tök-keményedés. — **Méh-**szakadás. Méhkeményedés.

A **légsőhöz** tapadt, nagy erőltetés által kiköphető nyák.

Mell-szorultság kivált járás közben a szabadban; éjjel bármiféle helyzetben, szünet nélkül mély légzésre kényszerítő. Nehéz légzés, éjjel is. Ásítózás alatt borzadás a mellben. Vértorlódás a mellben. Mell-nyomás, szúrás. Szív-rázás, mintha a szív helyéből kimozdulna, járás alatt. Erős szivdobogás, belszorongással. Organicus szív-bajok. Mell-vizkór. Kezdő tüdő-bénulat.

Szaggatás, összeszorító f. a **kezek** csontjaiban. A **tomporban** bénulás érzete felkelésben. A **térdben** oly fájdalom, mintha le lenne kötve. Az **al-lábszár** csontjait fedő bőr alatt csomók.

Aurum muriaticum.

Különösen jellemző **hatáskörét**, mellőzvéen egyéb symptomáit, csak ezekre szorítom:

Vörös, gyuladt **orr**, viszketéssel, később, lehámlással. Orr-fekély (Ozoena). Sárga-zöld nyák-folyás az orrból.

Fekélyes, dagadt **ajkak**, kivált görvélyeseknél.

Nyák-gyülem a **szájban**. Nyálfolyás, mérsékelt szájüreg-gyuladással. Torok-vörösség.

Felpuffadt **has**. Összehúzó, feszítő f. az alhasban.

Gége-bántalmak, bujakórban szenvedőknél, vagy sok mercur bevétele után. Rövid nehéz, fulasztó légzés. Mellszorongás; szúrás az oldalbordák alatt; mellvizkór.

Szív-dobogás; szúrás a sziven át. Sajátságos érzés, mintha a szív keménységétől, nehézségétől eredne, rögtön meggátolt légzés mellett.

Baryta carbonica.

A **lélekre** nézve: szomorúság, siránkozás. Félelmeség. Kislelkűség. Az idegen emberektől visszahúzódik; kerüli a társaságot Minden csekélységre felindul. Feledékenység; beszéd közben csakhamar elfeledi a szavat, mely már száján volt.

A **testre** nézve általában : görvélyes bántalmak. Rán-gások. A bántalmak leginkább a bal oldalt támadják meg; közönségesen ülésben jelennek meg, járásban elmulnak. Könnyü meghülés és innét torokfájás. Átalános elgyengülés. Agg-kor, de nem különben a gyermek-kor bántalmaiban. Agg-korhadás (marasmus senilis). Elso-ványodás a kisdedeknél, nagy has, görvélyes daganat mellett. Nagy hajlam mindig feküdni, vagy ülni, mivel fáradtnak érzi magát.

Bőr-viszketeg kivált éjjel az ágyban; különösen fej, hát, kézviszketeg, vakarás által nagy fájdalmat okozó. Bőr-égetés, szúrás vakarásra kényszerítő, de ez által el nem muló. Mirigy-daganat, keményedés. Tömlős, szalonna-dag. Körömméreg.

Fejfájás este, mely mellett minden zaj, főleg férfi-hang igen fájdalmasan esik. Préselő f. a homlokban, kivált az orr és szem fölött. Összeszűkítő f. mindkét oldalról. Fej-szúrás kivált a meleg kályha mellett. Lazultság (Lockerheit) érzelve az agyban fejmozgás alatt. Vértolulás a fejben oly érzéssel, mintha aludt vér volna a fejüregben. A fejfájdalom fő székhelye a homlok, vagy a fej hátsó része. — Külsőleg : fájdalmas fejbőr, érintés alatt; fej-viszketeg; kopaszodás (a mennyire a physical lehetőség engedi). Száraz kúteg, varas fej.

Szem-gyuladás görvélyeseknél. Szem és szemhéj-dag; genyes nyák a szempillákból; éjjel a szempillák összeragadnak. Homályos látás, mint a ködben, vagy fátyolon át. Szállongó fekete foltok a szem előtt; szikra-látás sötétben; a gyertya körül udvart lát; szem-kápráztatás a világoságtól.

Fül-szaggatás a csontokban; szúrás; fúrás; kopogás. Fül-viszketeg. Fül-ropogás nyelés alatt. Fül-csengés; zúgás, bűgás. Nehéz hallás. Kúteg a fülön, vagy a fül mögött.

Gyakori **orr-vérzés**, majd minden szuszogás alatt. Alkalmatlan orr-szárazság. Varas orr. Gyakori nyák-eltávolítás; folyó nátha.

Feszülés érzelve az **arczon**. Hidegség érzete; oly érzés, mintha pókhálóval lenne behúzva az arcz. Forróság

érzete, pirosság nélkül. Arcz-küteg. **Ajk**-szárazság; ajk-daganat égetéssel. Alsó áll-daganat, fájdalommal vagy keménységgel.

Fogfájás éjjel az ágyban. Löktető fogfájás, a fülig, halántékig terjedő. Égető f. a fogakban nyálfollyással, emellett hanyat nem feketik. Fogfájás az odvas fogakban, meghülés után, vagy tisztulás előtt. Könnyen vérző foghus, sápadt vörös színű, fogfájással hideg ital után.

Száj-szárazság reggel felkeléskor. Szüntelen köpködés. Durva nyelv reggel felkeléskor. Nyelv-keményedés, közepe táján égető fájdalommal. Nyelv-hólyagcsák, fölrepedezés.

Torok-érdesség (Rauheit) főleg nyelésben. Cserepedés érzete üres nyelés alatt. Szúrás, nagyobb akkor, midőn nyel; torok-szárazság, nyomás, mint valami daganattól, nyelés alkalmával. Ebéd után oly érzés, mintha fojtogatnák. Daganat-érzet a nyeldeklőben; mintha czövek léteznék a nyelcsőben; vagy mintha sok nyák lepte volna meg a nyelcsőt, vagy mintha egy falat-étel felakadt volna. Nagy hajlam a torokgyulladásra és a mandolák daganatára.

Allandó szomjúság. Semmi étvágy. Keserű, savanyú, sós **szájiz**. Éhség étvágy nélkül. Evés után gyomor-bántalmak, lomhaság. Gyenge emésztő tehetség. — Gyakori, majd szüntelen üres fölböfögés. Csuklás. Émelygés; hányásra való késztetés.

Gyomor-fájdalom éhgyomorra, vagy étel, különösen kenyér után. Oly érzés, mintha gyomra terhelve volna; gyomor-nyomás, mint ködarabtól, csekély étel után is. Sebféle f., mintha az étel sebes részeken menne keresztül. Gyomor-gyulladás; kökeményedés.

Máj-fájdalom; e mellett a kezek és lábak hidegek, az arcz meleg, piros; nyomó f. kivált mozgásban, vagy tapintás alatt, leginkább pedig mély légzéskor.

Összehúzó f. a **hasban**; nyomás; csipkedés; szúrás. Fájdalmas hasfelfuvottság; feszült has. Hasbántalmak a szelektől.

Gyakori késztetés a székletételre; vérhas-féle ürülések, a lágyék táján érezhető nagy fájdalommal. Nehéz,

kemény szék végbél-fájdalommal, égetéssel, véres nyák ürüléssel. Aranyeres csomók, végbél-égetés, viszketés, hemzsegéssel. Geliszták.

Vizeléskor égetés a vizelő-csőben, vagy csipkedés a hasban; vizelés után megújul a vizelésre való inger.

A **nemző-részekre** vonatkozólag: elgyengült férfi-tehetség. A nőknél csekély, csak egy napig tartó tisztulás.

Szúrás a légsőben. Rekedtség; nem ejtethet egy szót sem hangosan. Éji köhögés. Inger a köhögésre, sós, keményítőféle nyák-kiköpéssel.

Mell-bántalmak. Fulasztó katarrhus, fenyegető tüdőhüdéssel: főleg *tartarus emet.* után, az öregeknél. Teliség érzete a mellben, nehéz légzéssel és szúrással légzés alatt. — Szívdobogás, ha a bal oldalra fekszik, belszorongással, ha csak rá gondol.

Feszítő f. a **keresztben**; fájdalmas feszültség. Feszés nyak; a fejig terjedő daganat, sebféle fájdalommal, vörösséggel.

A felső **karban** fekélyféle fáj.; csontfájdalmak; ficzomodás érzete a kéz hátán. A kezek bőre pergamentféle száraz, durva, foszló. A kezujjak elzsibbadnak.

A **csipben** f. menés alkalmával. Húzó, szagató f. a czomb és alszár-csontban. A láb-ikrában összeszorító f. Nyugtalanosság a lábokban. Fájdalom a láb-talpban. Büdös lábizzadás.

Belladonna.

A **lélekre** nézve: mélaság; fel s alá járás gondolatok közt, éjjel. Levertség; életuntság. Siránkozás félelem közt. Belső nyugtalanosság, szüntelen testmozgás; el akar futni. Elmetébolyodás képzelt okok miatt. Kiabálás, bögs csekélységek miatt is. Haragosság. Düh. Nagy vídamság, csintalanság. Zavart csevegés; nevetés; éneklés; fütyülés. Változó kedély. Eszméletlenség; sem nem hall, sem nem lát. Félelmes visiók; fekete kutyákat, rovarokat, ördögöket, kísérteteket és több efélet lát. Elmezavar a sok italtól.

A **testre** nézve általában: rángások, görcsök, kivált harag után. Görcs-nevetés. Görcsök kiabálással. Me-

revedés. Nehézkór. Ájulás. Legkisebb érintésre meg-
ujulnak, nagyobbodnak a bántalmak. Elsoványodás a
gyermekeknél; aszkór.

A **bőrre** nézve. Orbáncz. Bubor (küteg) : pemphi-
gus. Vörös foltok, mint a vérfoltok; skarlátféle küteg;
vörös, forró daganat; vízhólyagcsákból álló küteg. Mi-
rigy-daganatok. Nyirk-daganatok (lymphatische Ge-
schwülste). Kemény daganat (kökem). Rákféle bántal-
mak. Velős rák (fungus medullaris). Égető f. a feké-
lyekben érintés alatt. Sárgaság.

Lázas állapot. Az egész test hideg, az arcz sápadt,
néha duzzadt és vörös. Mindennapos láz; először rázó hi-
deg, ez után forróság következő izzadással, vagy a nélkül;
vagy a hideg és forróság felváltva mutatkoznak. Száraz,
égető, külső, belső forróság; főleg pedig a fej forró, az
arcz piros. Láz alatt félrebeszélés, nagy szomj. Gyu-
lasztó, ideg-láz.

Fej-fájás. Fej-nehézség, mint részegség után. Nyomó
f. kivált a homlok táján, a szemek fölött. Mozgás által
nagyobb a fejfájás. Oly érzés, mintha a fej szét akarna
repedni, hajolásban mintha minden ki akarna tolni.
Oly érzés, mintha víz lotyogna az agyban. Metsző f., mintha
késsel metsznék, az egész fejben, vagy annak hátsó részé-
ben. Lépdeléskor oly fájás, mintha valami teher által
húzatnék a fej hátsó része lefelé. Szűrő, vagy kopogó,
vagy löktető f. Vértolulás, forróság a fejben. Gutaités.
— Külsőleg, fájdalmas érzés legkisebb érintésre. Fejda-
ganat. Fej-rángás, és a fejnek hátrafelé húzatása.

Szemfájás oly érzéssel, mintha a szemek benyomatná-
nak, vagy kitépetnének. Szemnyomás, mint a beesett ho-
moktól. Szúrás. Csipkedő fájdalom. Szem-forróság,
égetés. Szárazság érzelve. A szem fehér részének vö-
rössége. Könyezés, a lehulló könnyek sósak. Szemhéj-
daganat, gyuladás. Szemgyuladások. Szemvérzés. Vé-
rfoltok. Szemhéj-görcs. Kidülledt, mereven szemek. Fény-
iszony. Homályos látás. Dupla látás. Vakság este, és
éjjel. Szemgyengesség, finom munkák miatt. Fekete
hályog.

Fül-szaggatás, mintha kiszaggatnák a fület. Heveny

(acut) fülgyulladás. Suttogás, bömbölés, csengés a fülekben. Nehézhallás fejmeghülés után. Siketség. Fültömirigy-daganat.

Vörös **orr**, égetéssel. Fájdalmas, varas orrlyukak. Orr-vérfolyás, vér-ömlés az orr- és szájból. Igen érzékeny szaglás.

Az **arcz** nyugtalanságot fejez ki. Zavart tekintet. Forróság érzete pirosság nélkül. Forró és piros arcz, hideg végtagok. Vörös arcz-dag, mereven szemek. Csak az egyik pofa dagadt, vörös, fáj. Kemény arcz-dag. Arcz-orbáncz. Ideges arcz-fájdalom. Görbe száj. Száraz, sötétvörös ajkak. Ajk-kökeményedés, rák. Áll-mirigy-daganat. Áll-görcs. Száj-csukódás.

Csúzos **fogfájás** légvonaltól, azonnal evés után. Húzó fogf. a felső zápfogakban, a fülre terjedő. Rángató, fúró f. kávé után. Sebféle f., ha szabad lég éri a fogat. Fogfájás arcz-pirosság, forróság és fejkopogással. Oly érzés, mintha a fog hosszabb lenne. Foghús-dag égető forrósággal és torokfájdalommal.

Száj-szárazság érzelme, noha a száj elég nedves. Valódi száj-szárazság, torok és orr-szárazsággal. Habzó száj; véres hab. Nyálfolyás; nyúlós nyál-folyás; (mercur után is). Száraz, forró, vörös, fölrepedezett nyelv. Csipkedő, égető nyelvfe., mintha a nyelv hólyagos lenne. Nyelv-remegés. Nehéz nyelv, hebegő beszélés; nyelv-bénulat.

Torok-fájás oly érzéssel, mintha sebes lenne, kivált nyelésben. Szúrás, égetés a torokban, kivált nyelésben. Torokgyulladás; (mercurialis angina). A folyadékot sem nyelheti le, hanem az orrán jö vissza. Viz-izony (hydrophobie). Összehúzó, görcsös fájdalom a nyeldeklőben; semmit sem bir lenyelni.

Rothadt **száj-iz**. Elvesztett étvágy. A kenyér íze, szaga savanyú. Útálja a húst, savanyú ételt, sert, kávé, tejet. Szomjtalanság, vagy izzonyu szomj, de egy cseppet sem bir lenyelni. Étél után összehúzó f. a gyomorban.

Inger a bőfögésre eredmény nélkül; keserü felbőfögés. Csuklás. Émelygés; hányásra való késztetés. Hányás, szédelgés, átfutó forrósággal; epe, nyák, vízféle

savanyú hányás. Nyomó f. a **gyomor**ban kivált evés után. Gyomor-görcs minden ebédnél.

Nyomó f. a **hasban**, mint a kötől, járás, állásban; ülésben nem. Bélgörcs (kólika); összehúzó, összeszorító f. kivált a köldök körül, a has bizonyos táján oly érzés, mintha körömmel kaparnák; a fájdalom miatt összehúzza hasát. Metsző f., mintha késsel metsznék. Forróság, égetés a hasban, nagy belszorongatás, arczizzadással. Has-felfuvás, kidüldörödő belek; szél-kólika.

Székszorulás, fejforróság vagy izzadással. Gyakori késztetés a székre eredmény nélkül. Székeröltetés. — Vagy, hasmenés, fejforrósággal felváltva; nyákos hasmenés, izzadással; ily hasmenés mellett összehúzó f. a végbélben, hasmenés alatt borzadozás. Akaratelleni székle-tétel; a végbélben viszketés, szúrás, összefüző fájdalom.

Elnyomatott **vizelés**, néha székszorulás és izzadással; hólyag-bénulat. Vagy — akaratelleni vizelés, álomban is. Szúrás a vizelő-csőben; a hólyagban oly érzés, mintha benne féreg fészkelődnek.

A női **nemzőrészekben** oly presekő f., mintha a méh le akarna szakadni, bekövetkező vérfolyással. Vérfolyás, világos vérürüléssel. Tisztulás előtt hasfájás, hiányzó étvágy, nehéz kedv; tisztulás alatt ásítózás, borzadozás, nagy szomj. El nem menő szülep (Nachgeburt) vértolulás, száraz forróság mellett. Gyermekágyi láz, kivált szenvedélyek, vagy elnyomatott tejelválasztás után. Rózsaszínű **emlő**-gyuladás; daganat; keményedés.

Éji köhögés egy óranegyedig tartó rohammal, időszakonként. Száraz köhögés, torok-csiklándozással, a mellben oly érzéssel, mintha itt száraz catarrhus gyanánt foglalna székhelyet. Üres, csaholó köhögés. Görcs-köhögés. Sírás (a gyermekeknél), gyomorfájás a köhögéstől. Nagy fájdalom a gégében, fuladás-veszedelemmel, érintés, nyakmozgatás alatt; görcsös összehúztatás. Nyákos kiköpés köhögés által, mint a belégzett por után. Genyes, véres nyák-kiköpés.

Rövid, sebes, rendetlen, nehéz, szorongó **légzés**. Mell-szorongás nyomó fájdalommal a szivgödörben. Görcsös szorongás a szivgödörben járás alkalmával, mely által

mély légzésre kényszerítetik. Mell-szúrás, köhögés, járás alatt. Metsző f., mintha késsel metsznék. Kopogás a mellben nagy nyugtalansággal. Szivdobogás, nehéz, lassu légzéssel.

Kereszt-fájás, és feszesség, ülés után; az ülésből alig bir felegyenesedni. Gerinczagy-lob. Nyak-feszesség. Mirigy-daganat. Figyelmet gerjesztő ütér-verés.

A **vállakban** nyomó szagatás, mozgás által érezhető, nyomás által enyhülő. Nehéz, elhaló **karok**. Csúzos fáj-dalmak hemzsegéssel. Görcs a karokban, rángások, befelé csavarások, görcsös kifeszítés. Vörös kardaganat. Fájdalom a csontokban. A kéz-csontokban szúró, nyomó szagatás; kéz-daganat; kéz-feszesség. A kéz-ujjakban húzó f.; feszesség az ízületben, hajolásban fájdalom. Az ujjak hegye úgy fáj, mintha be lenne szorítva; fájdalmas szúrás, mintha az ujjhegyen jönne kifelé. Oly érzés, mintha szálla lenne a közép-ujj hegyén.

Csip-fájás, égető szúrással, kivált éjjel, érintés által növekedő. Csip-köszvény. A felső lábszárban nehézség, feszesség. Térd-fájás; feszesség, kivált menésben; szúrás a hajlásban. Az al-lábszárban élénk fájdalom, mely miatt lábát kinyújtani kénytelen. Az alszár, különösen a sip-csontban nyomó f. állásban. A lábikrában szúrás, alólról fölfelé; az ágyban összeszorító f. Hemzsegés a lábfejen; feszítő, vajúó, fúró f. a talpban; ficzamodás érzete a láb közép táján. Láb-forróság, izzadás ülésben, talp-égetés.

Berberis vulgaris.

A **lőlekre** nézve: Közönbösség; leverett kedély; apathia.

A **testre** nézve, általában: elbágyadás csekély munka után is; az izmokban oly érzés, mintha ott valami eleven mozogna. Csúzos, köszvényes bántalmak, kivált ha ezek vizelet-, aranyér-, havitisztulás-bántalmakkal vannak összeköttetésben. Mozcás által előidézett, vagy nagyobbodó bajok.

Bőr-viszketés, égetés, vakarásra ingerlő; vakarás után vagy ismét azon, vagy más helyen visszatérő. Oly érzés, mintha fölrepedezett volna a bőr, égetéssel. Vörnyeges

feltok, mintha a bőr márványozott lenne. Hideg fut vagy mászkál a bőr alatt.

Feszítő **fej-fájás**; nyomó f., szúrás a halánték és homlok táján. Oly érzés, mintha a fej fel lenne duzzadva, mintha a fej nagyobb volna. Szaggatás kivált a szemüreg és homlokban. Fejforróság leginkább ebéd- vagy erőltetés, hajolás sat. után. — Fej- és arcz bőr-feszítés, mint daganattól.

Szemhéj-égetés, viszketés, csipkedés, sokszor csak bizonyos kis helyen. Szem-héj-remegés, ha gyertyavilágnál olvas. Hidegség érzete a szemekben, mint hideg széltől; ha bezárja szemeit, ekkor könyeznek és a könyvek hidegek. Vörös köthártya; homályos látás, mint fátyolon keresztül. Szemszárazság oly érzéssel, mintha homok esett volna a szembe. Gyuladt köny-húscsa; a belső szemzugban nagy szárazság oly érzéssel, mintha itt idegen test lenne.

Fül-szúrás és szaggatás, néha fejszaggatással felváltva. Élénk szúrás a dobhártyán keresztül, mintha szög, vagy tüskét szúrtak volna be.

Orr-szárazság.

Fog-szaggatás; szúrás kivált az odvas fogakban, oly érzéssel, mintha a fog hosszabb lenne, vagy el volna vásva. Oly érzés, mintha a foghús elválna a fogtól; vérző foghús. Fekély.

Száj-szárazság. A nyelv mintha feszes, vastag lenne. Érintés, mozgás által nyelv-fájdalom. A **torokban** kaparás, szárazság, oly érzés, mintha a toroknak egyik oldalában czövek lenne.

Gyomor-égetés. **Máj-szúrás**, nyomás. A **lép** táján légzés alatt oly érzés, mintha valami leszakadt volna.

A **hasban** oly érzés, mintha itt valami eleven mozogna. A **lágycső** táján oly érzés, mintha sérés támadna, kivált állás, vagy menésben.

Allandó késztetés a **székletételre**, mely aztán kemény, hasonló a juh-ganéhoz. Hemzsegés a végbélben. Sebféle f. égetéssel; végbél-f. érintés által; ülésben nagy érzékenység. Aranyeres csomók, viszkető, kivált pedig égető fájdalommal.

Metsző, égető, összeszorító, szúró f. a vizelőcsőben, vagy

oly érzés, mintha fel lenne repedezve. Az eféle fájdalmak kivált mozgásban nagyobbak. Összehúzó f. a **tökök**ben az ondozsinórig.

Sebféle **mell-fájdalom**. Szűrő f. kivált a mell bal oldalában. Hidegség érzete a mellben. Mellszúrás, kivált a bal oldalon, mint villanyozás után. Tüdő-vértorlat (Blutcongestion).

Keresztfájás, ülés-, fekvésben nagyobb. A lágyék, vesék táján nyomó, feszítő f., oly érzéssel is, mintha e részek fel lennének fúva, vagy oly fájdalom, minőt a fekély szok okozni.

A **vállak**ban oly érzés, mintha ott valami eleven mozogna; bugyogás érzete. A felső **karban**, nyomó, vajú f., néha mélyen a csontokban is. Bugyogás érzete a kar-izmokban. Égető f. a bőrön, oly érzéssel is, mintha fölrepedezett volna, egyszersmind elzsibbadással; vakarás után vörös foltok. Nyirk-dag. Oly érzés, mintha hideg cseppek hullanának a kézre. **Viszketeg**, hemzsegés, vörösség, mint fagyás után.

Az alsó **végtagokban** elfáradás, összeveretés érzelme. Zsibbadás, nehezen kelhet fel üléséből. Oly érzés, mintha a végtagokban valami eleven járna. Bugyogás, hidegség érzete. Vérérdaganatok. Az alsó lábszárban oly érzés, mintha a csont feldagadt volna. Talp-szúrás, égetés, szaggatás, kivált éjjel. A lábban viszketés (mint fagyás után), égetés, hemzsegés, sebféle f., hidegség, vagy oly érzés, mintha a bőr föl lenne repedezve.

Borax veneta.

A **lélekre** nézve : hevesség; csekélységek miatt is felindul. A gyermek indulatos; sír, kiabál; ezután pedig néha jó kedvű, nevet.

A **testre** nézve általában : nedves időben meghülés okozta bántalmak; kocsizás, gyümölcs-evés után következő bajok. Nyugtalanság a testben. Remegés, kivált a kezekben. Nagy gyengeség. A gyermek sápadt, sovány, fonyadt, sokat sír, szopni nem akar, álmából sirással riad fel.

A **bőrre** nézve : orbáncz (az alsó lábszáron). Sömör. Fagydag.

Fej-fájás; e mellett szúrás a bal fülben és az egyik fogban; vagy hányással és az egész test remegésével. Nyomó f. a homlok és halántékok táján, kivált pedig a szemek fölött. Kopogás. Rángás a homlokban, émelygéssel, a szemek szagztatásával. — Külsőleg : érzékeny fejbőr, a hideg, és időváltozás iránt. A gyermeknél forró fej, forró száj, forró tenyerek. Összetapadozó, összebonyolódott hajak, mint a lengyel-fürtnél.

A **szemek**ben oly érzés, mintha valami befelé akarna menni; a jobb pillában pedig mintha kifelé tolódnék. Szemvörösség a gyermekeknél, kivált sírás után. Szem, vagy inkább szempilla-gyuladás, vagy a szem-szögletekben, a pilláknak éji összeragadásával, könnyezéssel. Este a szemeket nehezen hunyja be, reggel nehezen nyitja fel.

Fül-gyuladás és daganat. Genyfolyás. Fül-dugulás; nehéz hallás a jobb fülre, a gyermeknél; fül-csengés, füttyülés, harangozás, dobolás, suttogás.

Orr-vörösség és feszes, fényes dag. Az orr belső része varas, fekélyes.

Arcz-orbáncz. A csecsemőknél arczvörösség, daganat, küteg. Az ajkakban oly érzés, mintha azokon valami mászkálna; ajk-égetés.

Fog-fájás az odvas fogakban, nedves időben; az egészségesekben nyomólag vajú f. minden reggeli és vacsora után, dohányzás által enyhülő. Csiklándozás a metsző fogakban, nyálfolyással. Oly érzés, mintha a fogak hosszabbak lennének. Foghús vérzés, daganat, gyuladás.

Száj-fekélyek. Nyelv-feszesség, mintha el lenne zsidbadva. Zsebre (Schwämmchen). Szájrothadás. Hólyagcsák a nyelven. A torokban sok nyák, melyet igen nehezen bír kiköpni.

Keserű szájjiz. Gyümölcs után nyomás a szivgödörben. Csuklás a gyermekeknél is; émelygés, hányásra való késztetés; nyák-hányás, savanyu izü, kivált reggeli után. Nyomó f. a **gyomorban**; összehúzó f. reggeltől délig. Nyomás a lépben, kocsizás, tánczolás alatt.

Csipkedő f. a **hasban**, a köldök körül, mely miatt ösz-

sze húzza hasát, minden reggel. Has-korgás a sok széltől. A vesék táján szúrás nyomás, kivált reggel menésben, enyhül ülésben. Gyakori **hasmenés**, sárga nyák-ürüléssel. Székelés alatt, után, vagy a nélkül is sok nyák-ürülés. Végbél-dag, viszketeg, mint a takony-aranyértől. E szernek utó-hatása a székszorulás, kemény, juhganéhoz hasonló szék.

Gyakori **vizelés**, minden negyedórán; a gyermekeknél sirás közt. Erős, büdös szagu vizelet. Vízelésre való késztetés, anélkül hogy csak egy cseppet is üríthetne ki.

A női **nemző-részekre** nézve: fehér-folyás havitisztulás után; színre nézve fehér, mint a tojás fehéré, oly érzéssel, mintha meleg víz folya lefelé.

Csiklándozás, kaparás a **torokban**; a gyermeknél száraz köhéscseléssel. Erős köhögés, penész-izü kiköpéssel és hasonló szájjal; nehezen szakadózó nyák, vér-csíkokkal.

Mell-bántalmak. Nehéz légzés, mely légzésre kényszerítő. Rövid légzés; elfojtott légzés fekvésben, e miatt ágyából felugrik. Mély légzés, ásítózás, köhögés alatt mellszúrás. Húzó f. az oldalbordák izmaiban. A mellfájdalmak enyhülnek nyugalmas, vízirányos helyzetben, lassu menésben, vagy ha kezét nyomja mellére. Oly érzés, mintha a **szív** jobb oldalon lenne.

A **kéz-tenyeren** szúrás, kézzsibbadással. Kéz-ujjak viszketege.

Szúró f. a **talpban**; vörösség, égetés a vastag ujjban, csekély hidegben is észlelhető, olyformán, mint fagyás után. Szúrás a tyukszemben nedves időben. Fúró f. a tyukszemben, mely nyomás által enyhül.

Bovista.

A **lőlekre** nézve: szomorúság, leverettség kivált magányban. Változó kedély; reggel jó, este, vagy ebéd után lehangolt kedv és haragosság.

A **testre** nézve általában: nagy gyengeség kivált a kezek és lábokban.

A **bőrre** nézve: viszketeg kivált este a karokban. Nedves sömör. Kölesforma himlő az egész testen.

Kopogás a **fejben**, mint a fekélytől, meghülés, hideg levegő által. Nyomó f. a homlok táján a szemekig. Fejnehézség, rossz kedv és nehéz gondolkozás mellett, a homlok táján; az orr fölött; fekvésben és felébredéskor nagyobb. Szaggatás, szúrás, fúrás szintén a homlokban a szemekre terjedő. Összeszorító f. a fej mindkét részében. — Viszketeg a fej külbőrén, vakarásra sem enyhülő.

Viszketeg a **szemekben**. Éji összeragadása és nehéz felnyitása a szemeknek.

Viszketeg a **fülekben**; a jobb fülben fekély, mely miatt a nyelés gátoltatik; hosszadalmas, bűdös fülfolyás. Nehéz-hallás fülviszketeg és zúgással.

Orr-viszketeg; varas orr-likak. Orr-dugulás.

Küteg a **száj-szögleteken**; fölrepedezett ajkak; megdagadt ajkak.

Húzó, vájó, fúró f. a **likas fogakban** kivált este. Dagadt, fájdalmas foghús. Foghúsvérzés leginkább éjjel.

Száj-szárazság; Nyálfolyás. Metsző f. a nyelvben, égetés a nyelv végén, zsibbadás a nyelv tövén.

Torok-szárazság felébredéskor. Kaparás, égetés. Torok-fájás, csak a nyálnyelésnél.

Étvágy-hiány; étvágy csak a kenyérre, nem pedig a meleg ételre. Elfáradás, álmoság már az ebéd fölött. Semmi szomj; vagy, este nagy szomjuság; a tejet, hideg vizet, vizes bort igen kívánja.

Üres felböfögések. Csuklás. Megelőző étvágyhiány mellett hányás, mely által nyákot, ételt hány ki a gyermek.

Felfuvott **gyomor**; könnyebbülés a szelek elmenete által. Nyomás a szivgödörben, evés után, a mellig; nagyobb, ülésben; enyhül menésben.

Szúrás a **máj** és lép táján, midőn előre hajol; ha felgyenesedik, ekkor elmulik.

Csipkedés a **hasban**; kólikaféle fájdalom délután, székletételre ösztönző. Metsző f. a hasban, mely miatt összehúzza hasát. Szúró f. hajolásban. Fekélyféle fájdalom. Felfuvott has a sok szelektől, melyek elmenetelével könnyebbülés áll be.

Nehéz **székletétel**. Vizenyős hasmenés. Szék előtt fájdalmas erőltetés; szék után szorító, égető f. a végbélben.

Gyakori késztetés a **vizelésre**, csekély ürüléssel; ürülés után azonnali késztetés a vizelésre, de csak néhány csepp megyen el. Vizelés alatt sebféle f. a csőben; vizelés után pedig égetés.

A férfi **nemző-részekre** nézve. A férfi tagon vörös, kemény, gyenyedő csomó, fájdalommal. Elhálás után nem tud elaludni, feje fáj. — A nőknél: Tisztulás előtt hasmenés, nyomó f. a nemző részekben; hószám alatt hasmenés, fog és hasfájás, gyengeség; vizenyős vér; tisztulás után fehérfolyás; menésben nyulós nyákfolyás, mint a tojás fehére; sárgazöld, felevő, csipős fehérfolyás.

Légső. Torok-érdesség (Rauheit), kaparás, inger a köhögésre, nehéz kiköpéssel, kivált reggel, felkeléskor.

Mell-szorongás, a fej felé toluló forrósággal. Szűrő f. a mellben, mely miatt felkiált. Látható szivdobogás, mellsont-égetéssel, szédeléggel, nyugtalansággal és remegéssel.

Hosszadalmas **kereszt-fájás**; feszességgel, midőn hajolni akar. Nyak-fesz. Nyakmirigy-daganat, feszességgel. Hónaly-izzadás, hagyma-szaga.

A felső **karban**, összevételés érzete, szaggató f.; mint ha a csontokban fészkelne. Szúrás, szaggatás a könyökben. Szúrás, szaggatás, sebféle f. a kézizületben. Kéznehézség, oly fájdalommal, mint ütés után. Kéz-erőtlenység.

Szűrő f. a **lábszárakban**, a mellig terjedő; szibbadás a lábszárakban. A térdben oly f., mint ütés után; fölkeléskor szúrás, mint a csontokban; kinyújtáskor feszesség a térdben, fájdalommal. Lábikragörcs; kopogó f. a lábikrában. Nehéz lábak; huzó, szaggató f. a lábokban. Talp-égetés; menésben fájdalom a talpban. Kemény, lencse-nagyságu, vörös kütteg a lábon, égető, viszkető fájdalommal.

Bryonia alba.

Barna, cholericus egyéneknek különösen működik (természetesen, illendő esetben); használ azonban másoknál is, ha a tünetök és egyéb körülmények a bryonia tünetjeivel megegyeznek.

Átalában : csúzos, köszvényes bántalmak; csomók; a végtagok összezsugorodása köszvény következtében. Gyulladások. Meghülés (kivált száraz hideg után) következményei ellen. Harag okozta bajokban. Oly fájdalmak, mint összeveretés után, vagy mintha a hús elvált volna a csonttól. Szűrő fájdalmak. Este növekedő bántalmak. Mozgás, érintés által nagyobbak a fájdalmak, nyugalomban enyhébbek.

A **bőrre** nézve: viszkető kiüteg az egész testen. Vörös foltok. Vértoltok. Petécek. Korpaféle sömör, égető viszketéssel. Fagydagatok. Hólyagocskák, melyek felrepedvén, lehámlanak, viszketést, égetést okoznak. Köleshimlő (visszaütődött vörös himlőben hatalmas szer). Forró, feszes, vörös dagatok, szúrással. Kemény mirigydagatok; vízkóros, köszvényes dagatok, csomók.

Láz. Gyulasztó, typhosus, gyermekági láz, kiüteggel is. Váltóláz, kivált harmadnapos, melyben a hideg nagy és tovább tart a forróságnál; mind a hideg, mind a forróság alatt van szomjúság; láz alatt köhögés, mell-szúrás.

Fejfájás azonnal felébredéskor. Vértolulás, fejforróság. Agygyulladás. Fejnehézség, szédeléssel. Nyomó f. a homlokban, szemnyomással. Összepréselő f. Kifelé nyomó f. főkép hajolásban. Szétrepesztő f. Szűrő f. a halántékokban. Mozgás, főleg felpillantás, szemmozgás által nagyobb fejfájás. — A külső fejbőr, érintés által, fájdalmas.

Szem-héj-gyulladás. Csúzos, köszvényes szemgyulladás. Csecsemők szemgyulladása. Köny-sipoly.

Csekély zörejre is igen érzékeny **fül**. Szűrő f. a jobb fülben.

Orr-daganat, érintés által oly fájdalommal, mintha fekélyes lenne. Orr-vérzés, kivált nőknél elnyomott havi-tisztulás helyett. Réz-orr.

Fog-fájás, rágó érzéssel, vagy mintha a fog hosszabb lenne, kivált reggel felébredéskor.

Keserű **száj-iz.** Undor az ételtől. Nagy szomj kivált reggel; hideg italt, bort, kávé, savanyú italt kíván. Olyasmire volna étvágya, mit nem lehet éldelni. Üres, vagy

keserű, savanyú fölböfögések. Ökrödés, hányásra való kész-
tetés; étel-ital, epe, nyákhányás.

Nyomó f. a **gyomorban**, mint a kötél, kivált menésben.
Szűrő f. kivált menésben, vagy ha rosszul lép, vagy kenyér
után. Oly érzés, mintha a gyomor dagadt lenne. Gyomor-
gyulladás. Gyomorégés. Gyomorgörcs.

Szűrő, feszítő **máj-fájdalom**, kivált köhögés, érintés,
légzés alatt. Májgyulladás.

Has-fájás, mintha székre, vagy hányásra késztené.
Felfuvott has. Hasvízkór. Görcsök. Hasfájás terhes
nöknél.

Hosszadalmas **székszorulás**. Kemény, száraz, megsült
szék. Szorulás a szopó kisdedeknél. Vagy — hirtelen
hasmenés, meghülés után; emésztetlen ürülések.

Elynomott **havitisztulás** helyett orrvérzés. Méh-vér-
folyás, sötétvörös vérrrel.

Emlő-gyulladás; csomók, keményedések az emlőkben.

Seb, vagy dag érzése a **légcsőben**. Rövid, száraz kö-
hécselés; görcs-köhögés, a dohányzástól is; köhögés alatt
szúrás a fejben, de kivált a mellben. Hörg-lob (Bronchi-
tis) aconit után adandó. **Tüdő-gyulladás**; szintén aconit
után. Tüdő-vértorlat (Bluteongestion).

Fájdalmas nyak-feszesség, kivált fejmozgásnál. Ge-
rinczvelő-lob. **Csip-köszvény**. Csúzos, köszvényes fájdal-
mak a **végtagokban**: forró, feszes, vörös daganattal, érin-
tés, mozgás alatt tetemesen növekedők. Fehér térd-, vagy
czomb-daganat (tumor albus dolens).

Bufo (Rana).

E szernek specificus hatása a „nehézkór“ ellen több
esetben valósult. Dr. Leydet több szerencsétlent gyógyí-
tott ki ezen orvossággal. Ajánlja azonban, hogy *bufo* bea-
dását mindenkor *sulphur* előzze meg. — Különben, e szer
hatáskörét illetőleg, egyéb specificus adatok hiányában,
itt csak azt jegyzem meg általában, miszerint a *bufo* speci-
ficus hatást gyakorol az agy és gerincz-velőre.

Calcarea carbonica.

A lélekre nézve. Melancholia. Hajlam a sirásra. Belszorongás, kivált este, napnyugat után. Szorongó előérzet. Félelem a betegség kimeneteitől; azt hiszi, hogy halálos beteg, vagy hogy meg kell tébolyodnia. Ijedezés.

A testre nézve. Idegesség. Hypochondria. Hysteria. Jó étvágy mellett való elsoványodás, vagy — tulságos kövérség a még fiataloknál. Hajlam a meghülésre. Vízben való meghülés, emelés, szeszes italok után fejlődött bántalmak. A bajok megújulnak, mihelyt vízben dolgozik. Görvély-kór. Angol-kór. Köszvény; innét eredő csomók, tagzsugorodás. Vérpezsgés, vérbőség mellett. Gyakori ájuldozás. Nehézkór, kiabálással, kivált éjjel. Görcsnevetés. Nehezen járás a gyermek azon korában, midőn már járnia kellene. — Különösen működik e szer a fiatal egyéneknél, nőknél, gyermekeknél, természetesen, midőn indicálva van: illő körülményekben azonban másoknál is jó sikerrel működik.

A bőr és az alatti részekre nézve. Lencse-nagyságu, fölemelkedett foltok. Anyajegy (Muttermal). Szeplők. Fölrepedezett, cserepés bőr. Nedves, varas, sömörféle kütteg. Szemölcs. Tyukszem. Mirigy-daganatok. Tömlős daganatok. Nyirk-daganatok. Sipolyos fekélyek, kemény környezettel. Vérér-csomók. Golyva (Kropf.) Csontbántalmak. Csont-görbülés. Csont-szu. Köröm-bántalmak.

Láz. Fázékonyság. Forróság és hideg, felváltva. Váltóláz: kivált sok china bevétele után minduntalan visszatérő. Átfutó forróság, belszorongás, szivdobogással, gyakrabban meglepő. Sok izzadás, csekély mozgásban is. Reggeli bő izzadás.

Fej-fájás, kivált meghülés, emelés után. Minden reggel fejfájás, melylyel szédelés van összekötve és hányásra való késztetés. Vértolulás, arczforrósággal; vagy — jéghidegség a fejben. Agy-rázódás, erős mozgás, vagy fölépés alkalmával megjelenő fejbántalom. Külsőleg — fájdalmas fejbőr, érintésre, vagy a fejjizmok mozgatására.

Jéghidegség érzete külsőkép a fejbőrön. Küteg a fej hájas részén. Nedves, vagy száraz fejvar. Csomók; gümök a fejen. Nagy fej a gyermekeknél; nyilt kutacsok (Fontanellen).

Nyomó **szem-fájás**, mint a homoktól. Szemgyulladás a szembe esett idegen testtől. Görvélyes szemgyulladás. Ujszülöttek szemgyulladása. Szempilla daganat, vörösség, fájdalom. Szem-könyezés; irás, olvasás alatt is. Köny-sipoly, genyedéssel. Fekete pontok, foltok, fátyol látása. Szemviszketeg. Fölrepedezett szempillák.

Fül-kopogás mindkét fülben. Nedves küteg a fül mögött. Gyuladt, dagadt fültömirigy. Genyfolyás. Fül-pöfeteg. Fülcsengés. Harangozás.

Orr-daganat, vörösség. Varas, fekélyes orr. Orr-vérzés. Orr-szárazság. Orr-bűdösség. Orr-pöfeteg (Polyp). Eltompult szaglás.

Arcz-fájdalom a csontokban. Viszketeg. Daganat fájdalom nélkül. Arcz küteg; nedves var; ótvar; fekete izzlikak (Mittesser, akne punctata). Rézes arcz; ajk-daganat; fekélyes száj-szögletek. Mirigy-daganat, fájdalmas és kemény.

Nehéz **fogzás** a kisdeteknél. Foginydaganat. Fog-sipoly. Foghus-vérzés. Fogfájás evés alatt, hidegtől, hideg ital, hideg léghuzamtól. Fogfájás a terheseknél.

Száj-hólyagsák. Nyelv-fájás, kivált alól. Nyálfolys. Sok-nyák. Vörös, dagadt nyelcsap. Mondola-dag, fekély. Vizrák (Wasserkrebs).

Keserü **száj-iz**; ércz-iz, mint az ólom, vagy vas-szájiz. Meleg, főtt eledelektől undorodik. Sós eledelt, bort kíván.

Gyomor-égetés. Savanyú felbőföges. Gyomorromlat húseledel, kivált borjúhús által. Csuklás. Émelygés reggelenkint. Gelisztahugyozás. Hányás, mely által az eledelek ürítettnek ki; savanyú hányás főleg a gyermekeknél.

Szorító ruhákat nem viselhet. Feszesség mindkét rásztban (Hypochondern). **Máj**-feszesség, mint valami kemény daganattól. Kemény, nagy **has** a gyermekeknél; hasmirigy daganatok. Felfuvott has a szelektől. Szelek tódulása a lágyékba. Dagadt lágyék-mirigyek.

Hasmenés hosszabb időig; savanyu szagu hasmenés a gyermekeknél; бүдös hasmenés, mint a rothadt tojás; egészen fehér hasmenés, néha vércsíkokkal; emésztetlen székürülés. Végbél-viszketeg, égetés; sebhedt végbél. Aranyeres dag; végbél-szakadás kivált székletételnél; vér-folyás a végbélből. Kukacz-geliszták.

Feltarthatlan **vizelés**, menésben, kivált gyermekeknél. Vérvizelés. Hólyag-aranyér. Hólyagpöfeteg. Égető f. a csöben.

Elnyomatott **havitisztulás**; vagy kora és erős havitisztulás; innét eredhető magtalanság. Abortus. Tisztulás alatt vértolulás, forróság a fejben; fogfájás; tisztulás előtt fehérfolyás. Égető viszketéssel járó fehérfolyás; oly színű, mint a tej. Méh-pöfeteg. Méntakar (Gebärmutterkatarrh). Csecsbimbó fájd., kivált érintésnél.

Légsővész. Hosszadalmas rekedtség. Száraz köhögés este, éjjel. Torok-gyuladás. Nyelcsap (Zäpfchen) daganat, gyuladás. Hörg-lob (Bronchitis). Köhögés által sok nyákot köp ki; a nyak néha бүдös, sárgás, genyes.

Tüdő-genyedés. Tüdő-vérhányás. Tüdő-gümök. Szűrés a mell jobb vagy bal oldalában, légzés, mozgás alatt. Erős szivdobogás, e mellett belszorongás, nyugtalanság, hátfájás, testhidegség, hideg izzadás; remegő szivdobogás. Sziv-pöfeteg (Polyp).

Kereszt-fájás, mint nehéz emeléstől; üléséből nem bir felkelni. Hátgerincz-görbület. Gerinczagy-lob. Nyakfeszesség. Nyakmirigy-dag. Vastag golyva.

Köszvényes csomók a **kézen** és kézujj-izületeken; a köszvénytől meggörbült ujjak. — **Csip-köszvény.** Térdfájás, mozgás, érintés alatt; az ülésből fel nem kelhet. Fehér térd- vagy czomb-dag. Önkéntes sántítás a gyermekeknél. Lábszár-fekélyek. Talp-égetés. Lábfej-dag. Lábizzadás.

Cadmium sulphuricum.

Átalában : gyengeség, borzadályllyal. Metsző fájdal-mak a tagokban. Rendkívüli ingerültség.

Agy-gyuladás. Hemzsegő, vājó, húzó, nyomó fejfájás, a szemek fölött : nagy nyugtalanság, jéghidegség, az állak

remegése, orrvérzés, a nyeldek és nyelcső összefüzése, szomj, émelygés, hányás mellett.

Görvélyes **szem-gyuladás**. Éji vakság. Apró betűket nem olvashat. Szaru-homály.

Hamusziniü **arcz**. Idült küteg az orr, homlok és száj körül.

Savanyú, fekete, sárga anyag-hányás, metsző fájdalommal a hasban és hideg arczizzadással : terhes állapotban levő nőknél is. Égető, metsző **gyomor-fájdalmak**.

Metsző f. az **alhas** és vesékben; zúzatás érzelme a hasban.

Mell-szűkület. Oly érzés, mintha a tüdők a mellhas-hoz nőttek volna.

Camphora.

Átalában : szárazság érzete az egész testben. Hideg által nagyobbodnak a bántalmak; legtöbb fájdalom érintés által idéztetik elő. Rángások; görcsök; nehezkór; me-revenség.

A **bőrre** nézve : hideg, kékes bőr.

Lázás állapot. Fázékonyság; borzadás az egész testben; vagy nagy forróság. Hideg izzadás. Alig érezhető itérverés.

Vértolulás a **fej** felé. Agy-gyuladás, kivált napfor-róságtól. **Szem-gyuladás**; elforgatott, merev szemek.

Száj-büz. Belőlről hidegség emelkedik a száj-üregbe. Szüntelen nyálfolyás; hab a száj előtt.

Égető f. a **nyelcsőben**. Nagy szomj.

Égető **gyomor-** és **has-fájdalom**. Görcs-fájdalmak a hasban.

Szék-szorulás, vagy akaratelleni, (fekete) hasmenés.

Undor; émelygés; hányás; ázsiai cholera. Égető **vizelés**.

Sok nyák a **légsőben**, mely miatt majd megfulad.

Mell-szúrás. Mell-forróság. Fuladozás.

Lábikra-görcs.

Cannabis sativa.

A **lélekre** nézve: Leverettség; örömtelen közönbösség; csekélység miatt is elszomorodik vagy felhevül. Elmetébolyodás, néha dühösséggel; a körüllevők szemeibe köpköd.

A **testre** nézve általában. Elfáradás; lomhaság; nagy gyengeség. Megerőltetés után fejlődött, — érintés, szabad lég, vagy meleg által megújuló bántalmak. Görcsmerevedés, sárga folyadék-hányással.

Heves **fej-fájás**, kivált fejmozgásban. Összefüzo f. a fej előrésszében; feszítő, húzó f. a hátsó felében. Kopogó, nyomó fejfájás. Vértolulás a fej felé, melegség érzetével a fejben.

Szem-gyuladás, kivált görvélyeseknél. Szaruhártyafoltok, homály:

Orr-vérzés, orrforróság és szárazsággal. **Réz-orr**.

Gyomor-fájás sápadt arc mellett; kivált érintésre.

A bal **rásztban** szúrás; jobb részt-daganat, kemény és fájdalmas.

Kóborló szelek a **hasban**, oly érzéssel, mintha ott valami eleven mozogna. Szélkólika. Szúró, lökö, kopogó f. a hasban. — Külsőkép érezhető has-fájdalom.

Nehéz **vizelés**. Vizelet-rekedés. Vese-fájd., mintha fekélyes lenne. Vesegyuladás. Hólyag-kő (enyhítőleg, ha már nagyobb). Égetés a vizelő-csőben vizeléskor; szúrás csiklándozással, vizketéssel. Vizelet-cső-gyuladás. Takár (Tripper) sárgás nyák-folyással.

Férfitag merevedés, fájdalommal. Daganat. Makkötét vörösség.

A **légcső**hez tapadt nyák, harácsolás, köhögés által sem szakad fel reggel. Nehéz légzés; csak fölülve, nyakát előre görnyesztve vehet levegőt.

Tüdő-gyuladás, kivált baloldali, néha epehanyással. Oly érzés, mintha a szív ki akarna esni, vagy mintha alább verne. Szivdobogás, belszorongással. Szivgyuladás. Szivpöfeteg (Polyp). Úter-dag.

Hát és kereszt-fájás, felakadozó légzéssel. Szúró f. a nyakban, mintha késsel szúrnák.

A felső **lábszáron** átfutó hideg. Égető f. a térdben; térdcsuklás, lépcsőkön felmenetben. Bénulati nehézség az alsó lábszárbán; szorító f. a lábikrában; görcs az achilles-inben, heves fájdalommal.

Cantharis.

A **lőlekre** nézve: dühösség, dühös örültség rángással, görcsökkel; valamint a düh, úgy a görcsök megújulnak: viz, vagy folyadék-látásra, torok-érintésre, a has fájdalmas helyének tapintására.

A **testre** nézve általában: köszvényes bántalmak vizeleési akadályokkal. A test üregeiben égető f., vagy mintha nyers, sebes lenne a beteg rész. Enyhülés fekvésben. Nyák-hártya-gyuladások. Különösen hat a nyelés, légzés, vizeleés szerveire, nem különben a savóhártyára. Rángások és görcsök a végtagok rángásával, földön hempergéssel. Me-revenség.

Bőr-szárazság, vörösség, nyerseség. Bubor (küteg): pemphigus.

Harmadnapos **láz** vizeleési bántalmakkal. Egyedül hidegségből álló láz.

Agy-gyuladás. Heves **fejfájás**. A homlok táján nehézség, nyomás érzete.

Csipdeső f. a **szemben**, mint a sótól. Szempilla-rángás, pislogás. Szemgyuladás. Homályos látás. A tárgyakat sárgáknak látja.

Orr-dag. Az orr jobb szárnya gyuladt, fényes vörös.

Duzzadt, feszes **arcz.** Arcz-küteg, érintés által viszkető, égető. Rezes arcz. Felső ajk-dag. Áll-görcs.

Genyedző fogsipoly. Gyuladt foghús. Foghús-genyedés.

Égető **száj-fájás** a nyeldek és gyomorig. Száj-szárazság. Sok víz, nyál, nyák a szájban; hab a száj előtt. Nyelvgyuladás, genyedés. Mondola-gyuladás. Nehéz nyelés, főleg a folyadékokra nézve. **Bőrkés torok-gyuladás** (angina diphteritica).

Undor, émelygés, hányás nagy erőltetéssel; folytonos inger mellett vérhányás a gyomorból.

Igen heves **gyomor**fájdalmak. Gyomor-szúrás, forróság, égetés. Gyomorgyulladás.

Szintén, heves **has**-fájdalmak. Érintésre nagy érzékenység a hasban. Forróság, égetés. Bélgyulladás: *acónit* után adandó. Vérhús, véres nyák-ürüléssel.

Fájdalmak a **vese** táján, fájdalmas vizeléssel. Hólyag-fájdalmak. Vese, vizelethólyag-gyulladás. Hólyag-bénu-
lat. A vizező csőben heves, égető fáj. Nehéz vizezés. Vizeleteröltetés; iszonyu szenvedések közt cseppenkint vizezhet; néha a vizelet vérrel vegyes. Vizeletrekedés. Sár-ga genyforma vagy véres nyák-folyás a vizező-csőből (fájdalmas takár, — Tripper —), fájdalmas monymerevedés és görbüléssel.

Túlságos **nemi ösztön**; dühös bujaság. Gyakori monymerevedés, magömlés. A nőkre nézve: szeméremtest-égetés, nagy viszketés a méhüvelyben. Méh-nyak-daganat hasfájás, hányással. Petefészek-gyulladás.

Erős fájdalom a **gögben** (gége; Kehle); összehúzó, összszefűző f. annyira, hogy majd megfűl. Rövid, gyakori köhécselés; néha véres kiköpés.

Nehéz légzés, **mellszúrás**sal; lefekvés által enyhül. Szárazság érzelve a mellben, forróság, égetéssel. Szúrás az egyik vagy másik mell-oldalon. Szívdobogás.

A jobb **felsőkarban** szaggatás, mardosás, fúrás, mint a csontokban.

Csip-köszvény. A láb-szárban oly fájás, mintha a hús elvált volna a csonttól. Térdfájás érintésre. Fúró f. a térdben. A felszárcsontban mardosó f. Fekélyféle, égető f. a talpban kivált az ágyban.

Capsicum annuum.

A **lélekre** nézve, majd legyőzhetlen vágy hazáját látni: honvágy. Átalában úgy látszik, hogy phlegmaticus egyéneknél különösen működik ezen orvosság.

A **testre** nézve átalában: ficzamosítás érzete oly érzéssel, mintha bizonyos testrészt föl lenne dagadva. Feszesség kivált a térdben, midőn menni kezd. A bántalmak érintés, szabad lég, hideg által nagyobbodnak.

A test gyöngédebb részeiben, mint az ajkak, szemek, orr-szárnyakban égetés.

Borzadozás legkisebb mozdulatra. Mindennapos, harmadnapos **láz** kitünőleg nagy hideggel; forrósággal, mely közben is borzadást érez. Hideg alatt fejfájás, nyálfolyás, nyák-hányás, fájdalmas lép-dag. Forróság alatt rozsz szájjiz, metsző f. a hasban, inger a székletételre, de hasztalanul.

Kitágító **fej**-fájás, mintha az agy igen tele volna. Egyoldali fejfájás, migraine-féle.

Szem-gyulladás, égető fájdalommal. Homályos látás reggel, mint valami nedvesség miatt; dörzsölés által elmuló. Kezdő fekete hályog.

Arcz-pirosság, égetés. Most kigyuladt, most sápadt arcz, felváltva. Ideges arcz-fájdalom, érintés által növekedő; a csontokban érez néha fájdalmat.

Száj-rothadás. Száraz nyelv. Nyálfolyás. Zsebre (Schwämmchen; Aphtae).

Összehúzó fájdalom a **nyeldek**ben, mint a görcstől. Gyomor-égés.

Hidegség érzete a **gyomorban**, mintha hideg víz volna benne; vagy égető f., mely a gyomorból a szájba húzódik.

Égető f. a **hasban**. Felfúvott has, keménységgel. Oly érzés, mintha szétpukkadna. Sok szél. Szél-kólika.

Égető f. a végbélben. Vak aranyér. Szék-eröltetés. Nyákos, néha vérrel vegyes hasmenés, erőltetéssel.

Fájdalom a **vizelő-csőben**, tapintás által. Vizelet-eröltetés. Nehéz, cseppenkinti vizelés. Hólyag-görcs. Égetés vizelés alatt. Nyákfolyás a vizelő-csőből, mint a tákárban (Tripper). Férfi-tehetlenség.

Rekedtség. Rövid köhécselés kivált este, éjjel. Csiklándozás a gög- vagy **légcsőben** és innét eredő fájdalmas köhögés. Nyomó f. a torokban, mintha fekély akarna fel-fakadni. Rozsz büzü lehelet.

Mell-szorítás, mintha a mell össze lenne fúzve. Mell-szorongás. Nehéz légzés, csak fölegyenesedve bir lélegzeni. Kopogás a mellben. Szív-szúrás, mely miatt felkiált.

Carbo animalis.

A **lélekre** nézve : mindenki által elhagyatva érzi magát; csak haza kívánczik.

A **testre** nézve általában : köszvényes csomók, köszvényes fájdalmak az ízületekben, kivált éjjel; feszesség. Nehéz-kór. Fagyás. Mirigy-daganatok, ha kemények és fájdalmasak is. Velősrák (fungus med.).

Könnyen izzad. Éji, gyengítő izzadások.

Fej-nyomás, kivált asztal után. Fejforróság, vértolulás. Fájdalmas lazultság (Lockerheit) az agyban, kivált mozgás alkalmával. — A fej kül-bőre igen érzékeny; semmit sem tűrhet (például kalapot) a fején. Fej-küteg. Kemény csomó a homlokon.

A **szemben** oly érzés, mint idegen testtől, mi miatt minduntalan törülgeti a szemét. Oly érzés, mintha a szemek szabadon lennének a szemüregben és így nem feszíthetné azokat az erősebb nézésre. Gyenge látás; nem foglalatoskodhatik oly tárgyakkal, melyek nagyobb szemeről-tetést igényelnek.

Vörös **orr**, kivált orr-hegy; érintés által fájdalmas. Orr-daganat. Orr-rák. Réz-orr.

Kellemetlen **száj-büz**. Szájszárazság. Nyelvét nem bírja mozgatni és így nehezen beszélhet. Nehéz nyelés oly érzéssel, mintha fekély vagy hólyag volna a torokban. Sebféle f. a **gyomorban**, égetéssel is. Gyenge emésztő te-hetség; majd minden étel után bajt érez. Felbőfögés oly izzal, mint azon étel, melyet nem rég evett. Émelygés; sós, savanyu gelisztahugyozás. Összehúzó gyomor-görcs, maró fájdalommal. Sebféle f. a **májban**, tapintás alatt; nyomó, szűrő f. a **lépben**.

A **hasban** oly érzés, mintha tele lenne fekélyekkel. Felpuffadt has. Sok bántalom a szelektől. Székletétel előtt borzadozás; székelés alatt szűrés a végbélben, met-szés az aranyeres csomóban; székelés után oly fájás a be-lekben, mintha összeszófoltatnának; nagy gyengeség.

A **vese** táján menésben fájdalmat érez. A vizelet-hólyag táján lökö f., mely vizelésre készlet. Férfi-tehet-

lenség. Magömlések, melyek után görcsfájdalmat érez a vizező-csőben és nagy testi, lelki gyengeséget.

Égető, csipdeső, sárgára festő **fehőrfolyás**, állás és menésben.

Fájdalmas, kemény csomók a női **emlőkön**.

Csiklándozás a **gőgben**; köhögés kivált az ágyban. Száraz köhögés, mely később feloldozódván, sárgás, genyes kiköpéssel jár.

Tudó-gyenedés. Hidegség érzete a mell-üregben; égetés a jobb oldalon. Szívdobogás, a fejben is érezhető; mely alatt le kell feküdni, szemeit zárva tartania és legnagyobb nyugalomban lennie, minden beszélést kerülnie.

Nyak és **hónalymirigy**-daganatok szűró fájdalommal, keménységgel is.

Kéz-zsibbadás. Forró tenyerek kivált reggel és este.

Carbo vegetabilis.

A **lélekre** nézve: oly borzasztónak látszik neki az élet, hogy a halált mindenképen óhajtja. Kétségbecsés. Nagy belszorongás. Félelem a kísértetektől kivált éjjel.

A **testre** nézve általában: égető fájdalmak. Emelés, szeszes italok mértékletlen élvezete, jó nedvek vesztése, nagyobb adagban bevett sok china, mercur után fejlődött bántalmakban. Meleg időszakban (kivált ha nedves is), észlelhető bajokban. Eltompult érzékenység. Véglgyengülés.

Bőr-égetés. Kölesforma kütég. Száraz kütég, rüh-féle. Sömör. Anyajegy (Muttermal). Úter-daganat. Fagy —, mirigy-daganatok. Nyirk-daganatok. Könnyen vérző, bűdös fekélyek, égető fájdalommal. Vérér-csomók (Aderkröpfe). Kékesvörös, márványozott érhálózat (Adernetz). Vértapló (Blutschwamm).

Láz. Váltóláz: a hidegben van szomja; forróságban nem szomjas; láz előtt szaggató f. érez a végtagok csontjaiban. Változó láz nagy mennyiségű china miatt. Este, vagy éjjel égető forróság nagy gyengeséggel. Gyakorta átfutó forróság Typhus az utolsó stádiumban. Elmaradó

érverés (mint cholerában) vég gyengeséggel. Nagy hajlam az izzadásra; reggeli, éji gyengítő izzadás.

Feszítő **fej**-fájás, mintha az agy össze lenne húzva, összefüzdve. A fejfájás a nyakcsigától az agyig terjed. — Összehúzó f. a fej-bőrön külsőleg; a fejbőr már a hajak érintése által is fájdalmas.

Szem-gyulladás; nyomó, vagy égető f. a szemben. Álmatlanság mellett a szemek bezáródnak. Szemvérzés, nagy vértolulással. Szálongó fekete foltok; gyűrűk, melyek közepe világosabb.

Fül-dugulás, mintha valami a fül előtt feküdnék. Fülzúgás, bűgás, csengés; olyféle zörej, mint a szalmától, reggelinél, vagy fejmozgás alatt. Fül-mirigy-dag. Fülfolys, genyféle; vagy barna, bűdös nedv-szivárgás.

Orr-vérzés délelőtt, vagy hajoláskor, arc-sápadtsággal. Orr-dugulás főleg a bal oldalon. Nagy nátha. Réz-orr.

Sápadt, összeesett, hypokratesi **arcz**. Rezes arcz. Arczsontfájdalmak. Nedves sörör. Fölrepedezett ajkak. Összeszorító f. az alsó állban. Arczkiüteg; fehér csomócskák, fehér kiütések.

Fog-fájás a fog gyökeiben; oly érzés, mint savany után; húzó, szaggató f. a szette fogakban; leginkább a likas fogak fájnak. Foghús-vérzés. Sebhedt foghús; genyhólyagok a foghúson.

Forróság, szárazság a **száj**ban. Nehéz nyelv és innét nehéz beszélés. Szájrothadás. Bö nyálelválasztás. Vízrák (Wasserkrebs). Zsebre (Schwämmchen), mercurial szerek után is. Süly (Skorbut).

Kaparás a **torok**ban; sok nyák, harácsolásra késztető. Oly érzés, mintha dagadt, szűk lenne a torok; vagy mintha görcs által lenne összehuzva. Sebféle f. a torokban. Torok, nyelcsap-gyulladás. Hörg-lob (Bronchitis). Nyelcső-égetés.

Sós, keserü **száj**-íz. Étvágyhiány. Igen gyenge emésztő tehetség; a legártatlanabb eledelek azonnal ártanak. Szüntelen böfögés; gyomorégetés; émelygés; gelisztahugyozás. Vérhányás.

Nagy érzékenység a **gyomor** táján. Gyomorbántalmak szeszes italok következtében, vagy zsíros, igen sós ét-

kek, füstölt hús után. Feszítő, nyomó, égető, csipdező, mardosó f. a gyomorban. Gyomor-göres, savanyu felbőfögéssel. A gyomorfájdalmak nagyobbodnak, megújulnak szeleket okozó eledelek, vagy különben is evés, vagy ijedés, harag, kivált meghülés után.

A **máj** igen érzékeny, különösen érintésre; szűrő, feszítő, összezúzó f. a májban. Szűrő f. a lépben.

Has-fájdalom, mint meghülés után; szűrő, metsző, csipkedő, feszítő f. a hasban. Égető f. különösen a köldök körül. Felpuffadt has, mint a szelektől. Szél-, aranyérgőlika. Legkevesebb étel után is nagyobbodnak, megújulnak a has-fájdalmak. — Külsőleg oly érzés, mintha az izmok ki lennének feszítve.

Székszorulás a belek zsongtalansága miatt. Puha székelés, sok nyák-ürüléssel; székelésen kívül is nyák-ürülés. Vérrrel vegyes nyák; tiszta vér-ürülések; ürülések után remegő gyengeség. Végbélviszketés, égetés. Dagt, fájdalmas aranyeres csomók.

Gyakori késztetés a **vizelésre**; ágybavizelés a gyermeknél; vizelőcső-szűkület, reggelenkint. Hólyag-aranyér.

A **férfi**-tag előbőre sebes és viszket. Gyakori magömlés, gyengeséggel és égető f. a vizelésnél. — A **női** szeméremtest viszketése, égetése. Sebheft szemérem-ajak. Tisztulás előtt fehérfolyás, mely feleszi a testet; sárga-fehér, zöldes színű.

A **légsőre** nézve: rekedtség annyira, hogy hangot nem bir adni. Hemzsegés, kaparás, szárazság a torokban. Fulasztó hurut (Erstickungskatarrh). Göres-köhögés, hányásra való késztetéssel és hányással. Légső-gyulladás. Hörg-lob (Bronchitis). Légső-tüdővész, sok nyák-kiköpéssel (Schleimschwindsucht). Legkisebb meghülésre köhögés, hemzsegés és harácsolással; vagy este lefekvéskor borzadozással lép föl; köhögés alatt melegség és izzadás futja át testét. A köhögés által kiköpött anyag fehér-sárgás, zöldes nyák, sárgás geny, sok tiszta nyák.

Nehéz **légzés** főleg menésben; fuladozás, midőn az ágyában megfordul. Vértolulás a **mellben** égetés és felhevüléssel. Mell-vízkór. Kezdő tüdő-bénulat (Lungenläh-

mung). Szivdobogás kivált ülésben, alig érezhető érve-
réssel. Külsőleg: — csúzos f. a mell izmaiban.

Gerinczagy-sorvadás. A **kéz**-izületben oly érzés,
mint megrántás után. Gyengeség, főleg ha irni akar, mit
csak lassan és nehezen tehet. Görcsösen összehúzott
ujjak.

Nagy nyugtalanság a **lábakban**; elzsibbadás. Térd-
fájás, midőn lépcsőkön fölfelé megyen. Ütér-dag. Össze-
szorító talp-fájdalom. Talp-égetés ülés és menésben.
Vörös, dagadt vastag ujj, mintha elfagyott volna.

Causticum.

Átalában: csúzos, köszvényes fájdalmak, a csontok-
ban is, mely fájdalmak az ágyban, melegben enyhülnek.
Köszvény következtében összezsugorodott végtagok. Ide-
ges bántalmak; rángások, görcsök; görcsök a gyermekek-
nél; vit-táncz; nehézkor, kiabálás, fogcsikorgatás, nevetés,
vagy sirással; félig nyitott szemmel, méreven pillantással,
akaratelleni vizeléssel; megelőzőleg fej- és hasfájással, sok
vizelettel. Görcs-rohamok: kezdődnek forrósággal az
ágyban reggel, felkeléskor hideg futja át a karját, mi után
rángások következnek. Görbén összehúzó görcsök. Bé-
nulat, főleg egyoldali. — Nagy fázékonyság. Éji izza-
dások.

A **bőrre** nézve: viszketeg az egész testben, kivált
éjjel, száraz forrósággal; vagy hát-viszketeg; vakarás ál-
tal el nem muló viszketeg, e mellett a test skarlátvörös.
Rüh-féle kütég; sömör; fehér hólyagcsák; hólyagok a mel-
len, borzadozás, forróság és izzadással. Anyajegy (Mut-
termal). Mogyorónagyságu csomók a bőr alatt, kivált a
test jobb felén. Sebhedt bőr, főleg gyermekeknél.
Megégetett bőr (külsőleg használva e szert). Fekélyek,
vörös udvarral, melyekből több vér szivárog, mint geny.
Szemölcsök, fájdalommal. Fájdalmas vércsomók. Ké-
kesvörös ér-hálózat (Adernetz). Golyva (Kropf).

Fej-fájás émelygéssel. Oly érzés, mintha az agy szét
lenne tépve, vagy szétzúzva, felébredéskor. Üresség ér-
zete, vagy mintha minden ki akarna esni. Nyomó, fe-

szitő, szaggató, szűrő fejfájás. Vértolulás. Fejforróság, kivált a homlok táján, asztal után. Égetés a jobb halántékban, a homlokban. — Feszítő érzés a fejbőrön. A fej hajás részén viszketeg; vagy a homlokon.

Szem-fájdalom, mint a homoktól, vagy mintha a pillák meg lennének dagadva. Fölcserepesedett szempillák. Szem, szempilla viszketeg. Csipdeső szemfájás, mint a sótól. Szárazság, égetés a szemben. Szemgyuladás, genyedés. Könyezés. A szempillák nehezen nyílnak fel, mint valami teher által nyomtatva, vagy mintha a pillák lennének megdagadva. Homályos látás, mint fátyolon át, vagy ködös időben. Szikrák a szem előtt. Fekvésben, parányi, gömbölyü tárgyak látása. Fényiszony szemfájással, ha világosságba néz. Kezdő fekete hályog.

Fül-dag. Csomó a fül mögött. Füldugulás érzete. Viszhang a fülekben reggelenként. Csengetés, füttyülés, zengés, suttogás, zúgás, bugás a fülben. Fülviszketés, szúrás, oly érzés, mintha hideg szél fújna a fülbe.

Orr-viszketeg; főleg orrhegy és orr-szárnyak viszketeg és kütege. Szemölcs. Erős orr-vérzés kivált a bal orr-likból. Orrdugulás. Folyó nátha.

Arcz-fájás, a csontokban is. Arczviszketeg. Arcz-kütege. Rezes arcz. Égető fekély az ajkon. Az állkapocsban feszülés, és oly érzés mintha alól dagadt lenne, mi miatt száját fel nem nyithatja. Köszvényes f. az állban. Görcs az alsó állban.

Fog-fájás, kivált ha szabad levegő éri a fogat. Fekélyféle f. a fogakban, ha száját mozgatja. Kopogó f. a zápfogakban. Az előfogak fájdalmas ingása. Foghús-dag, genyedés, sipoly.

Száj-szárazság, többnyire szomj nélkül. Sok nyál, sok nyák, nedv-gyülem a szájban, avas szájizzel. A nyelv úgy fáj, mint harapás után, vagy mintha a nyelv vége és széle meg lenne égetve. Hólyagcsák a nyelven. Nyelvbénulat.

Torok fájás, mintha sebes lenne. A **nyelcsőben** oly érzés, mintha szűk lenne, vagy mintha meg lenne dagadva.

Szüntelen inger a nyelésre oly érzéssel, mintha a nyelcső nem lenne eléggé tágas. Oly érzés, mintha csomó lenne a torokban; nyomó f., mintha nagy falatot nyelt volna. Torok-szárazság reggel; sok nyák a torokban, harácsolás által felszakadozó. Hörg-lob (Bronchitis).

Az első falat után elenyészik az **étvágy**. Az édességet utálja. Evés után oly érzés, mintha az étel torkában felakadt volna; evés után nyálfolyás. Kenyér, borjúhús után gyomor-nyomás. Felböfögés; csupán szelek; vagy a felböfögésben az étel szagát, ízét érzi. Geliszta-hugyozás. Gyomorégés. Émelygés reggelenként, ez után éhség. Hányás, mely által savanyu folyadék, vagy étel, vagy aludt vér ürítettetik ki.

Heves **gyomor-fájás** reggel felkeléskor; sebes mozgás által nagyobbodik; néha a mellben is érezhető; lefekvésre kényszerítő. Gyomor-nyomás éhgyomorra, hanyatfekvés, olvasás, beszélés által nagyobbodik. Oly érzés, mintha a gyomor meg lenne rontva, vagy hidegség érzete a szivgödörben, mint a jégtől. Nagyobb fájdalmakban borzadózás.

A **lép** táján szűrés, égetés. A **májban** feszítő nyomó f. hanyatfekvésben; szűrő f.; érintés, kocsizás által nagyobbodik; a szoros ruha elviselhetlen.

Nagy **has** a gyermekeknél, mirigy-daganattal. Felfuvott has, ruha-oldozásra kényszerítő. Sok szél a hasban. Köldök-dag, érintésre fájdalmas. A lágyékban oly érzés, mintha ott sérv akarna támadni. Csipdeső f. arczsápadtsággal. Metsző f. midőn lélegzetet vesz. Szűrés, e miatt nem lehet ülnie. Összeverő f. a has jobb oldalában, a szeméremtestig terjedő. Nyomó f. a hasban, a nyeldeklőig.

Székszorulás. A szék által geliszták, nyák, vagy nyákos vér ürítettetik ki. Fájdalom nélküli vérfolyás. Székelés után végbélegetés, csipés, szívdobogás, mellszorongás. Aranyeres csomók, menésben leginkább fájdalmasak. Kitalult aranyér.

Nehéz **vizelés**; néhány cseppet fájdalmasan ürít ki, végbél-görcs, székszorulás mellett. Akarat elleni vizelés

éjjel nappal, kivált köhögés, tüsszentés, menés alkalmával. Vizeléskor égetés a vizelő-csőben.

A **tökök**ben oly érzés, mint zuzatás után. Tökzsackó-viszketeg és izzadás. Gyakori magömlés. Elháláskor véres magömlés és görcsös f. a végbélben. — Égető f. a női **nemző-részek**ben. Ellenszenv az elhálás iránt. Méh-görcsök és az eféle fájdalmak majd az alhasban, majd a gyomorban, mellben, keresztben jelennek meg, felbőfőzésre való hasztalan ingerrel; e fájdalmak felegyenedésre, szoros ruhák által, csekély evés után súlyosbodnak; meleg borogatás által enyhülnek. Fölrepedezett sebes csecsbimbó. Tejhiány.

Légcső-szárazság. Nyers torok; hosszadalmas rekedtség; hangtalanság oly érzéssel, mintha a torok be lenne ékelve és ezen éket ki kellene dobni. Gége- és légcső-sorvadás. Hemzsegés, csiklándozás a torokban. Nyákharácsolás, mintha a gégehez tapadt volna valami. **Mellhörgés**, zörömbölés. Nem bírja kiköpni a nehezen feloldozott nyákot. Köhögés sebféle mellfájással. Rövid légzés, menésben, a szabadban. Görcsös mellszorogás, mint szűk ruháktól. Mellszúrás, mintha késsel szúrnák. Forróság a mellben. Pezsgés, forrás-érzete a szívtájon, midőn reggel az ágyban fekszik; mozgás által elmúlik, de ismét visszatér, ha lefekszik. Szív-szúrás. Szívdobogás, rendetlen érverés, nagy gyengeség és rövid légzéssel. — Mell-szúrás, külsőleg.

Nyak-fesz; golyvaféle mirigy-dag. Gerinczagy-gyuladás, sorvadás.

Rángások a **karokban**; oly érzés, mintha egér futna a karok izmain. A karok megmerevedése éjjel álomban. Feszesség a karokban. A könyökben oly fájdalom, mint ütés után; vagy oly érzés, mintha az inak rövidebbek lennének. A kezekben göres-érzés; vagy mint kisikamlás, ficzamosodás után. Gyakori elhalása a kezeknek; a kéz-izmok megkeményedése, megrövidülése. Fájdalom a körmök alatt, midőn ujjjaival valamihez nyul.

Csipdeső, összeszorító f. a **tompokban**, mintha csipővassal szorítanák az izmokat. Ficzamosodás-érzete az ízületekben, sántítással. Oly érzés, mintha az inak rövidek

lennének. A fõlszárban rágás, szûrás, szaggatás. Térd-feszesség, menésben. Feszesség, ficzamosodás fájdalma a láb-izületben. Oly érzés a lábban, mintha inai rövidék lennének. Hemzsegs a talpban. Körömméreg; vadhus.

Cepa.

(Allium cepa.)

Átalában hasznos a nyák-hártya-bántalmakban. A bántalmak enyhülnek a szabadban, hidegben, hideg víz alatt; sulyosbak melegben, kivált meleg szobában. Torpid tályogok (Abscessusok).

Hurutos állapot, sok nyák-elválasztással; folyó nátha, csipõs, égetõ, kisebesítõ folyással. — Ideges arczfájdalom.

Sok nyák a **száj** és torokban. Nagy szomj. Igen kínos émelygés. **Has**-puffadás; kólíka a szelektõl. Melegség, vagy hidegség érzete.

Metszõ f. a **vese** táján. Égetõ nyomás a **hólyag**ban. Erõltetés a vizelésre, cseppenkénti ürüléssel; vizezés alatt égetés a csõben; hólyag-katarhus, és egyéb vizezési bántalmak, kivált õregeknél.

Némelyek tapasztalása szerint a **nemzõ részeket** fölingerli; nõknél a havitisztulást és a szûlést elõmozdítja.

Chamomilla.

A **lõlekre** nézve. Belső nyugtalanság, sirással, különösen gyermekeknél. A gyermek keservesen sir mindaddig, míg kívánságát nem teljesítik, de amint ez megtörtént, akkor ismét visszautasítja a kívánt tárgyat. A gyermek nyugtalansága csak úgy szûnik, ha karon hordatik.

A **testre** nézve általában hasznos különféle nõi, gyermek-betegségekben; az ujszûlõtteknél gyakran van indikálva. Meghûlés, harag után fejlõdött bajokban. Görcsök, rágások. Fájdalom-rohamok szomj és forrósággal. Egyoldali arczpirosság.

Éji **álmatlanság**; álmoság álm nélkül. Gyakori föl-ijedezés.

Bel-forróság, e közben borzadozás. **Láz**; a test egyes

részeiben hidegség és borzadozás; a test más részei forrók. Forróságban félrebeszélés.

Szűrő f. a **fejben**, különösen a fej egyik felében. Kopogás, az agy egyik felében, rohamonkint. Ideges fejfájás, méhkórosoknál. Migraine.

Gyuladt **szemok**, vagy szempillák, kivált ujszülötteknél. Reggel összeragadnak a szempillák, vagy genyes nyákkal vannak fedve. Szem, vagy szempilla-rángás. Görcsös bezárása a szempilláknak.

Szűrő f. a **fül** belsejében. Oly érzés, mintha a fül be lenne dugulva. Fültömirigy-dag.

Orr-vérzés. Bedugult orr.

Arcz-forróság, pirosság; gyakran csak az egyik fél piros. Duzzadt arcz. Egyoldali arcz-dag, kékes vörösség, keménységgel. Rángások az arcz-izmok, vagy ajkakban. Fölrepedezett ajk.

Fog-fájás főképp éjjel; meleg ital, kávé, bármiféle étel, ital által nagyobb, egyoldali arczdaganattal. Kiállhatlan fogfájás. Nehéz fogzás a kisdeteknél, rángó görcsökkel.

Száj, nyelv-szárazság. Vörös, fölrepedezett nyelv; hólyagsák a nyelven. Görcsös nyelv-mozgások.

Oly érzés, mintha czövek lenne a **torok**ban. Torokfájás fültö- vagy állmirigy-daganattal.

Keserü **szájiz**. Étvágyhiány; undor; útál mindent, különösen a marhahúslevest, kávét, sert. — Rendkívüli éhség este, különösen savanyu káposztát, kávét kíván. Nagy szomj; hideg italt igen ohajt. Felbőfögés; émelygés; hányás : ételt, savanyu, nyákos anyagot, keserüt, epét hány ki.

Gyomor-savanyodás a gyermekeknél. Gyomor-nyomás, mint a kötöl. Gyomor-görcs nagy nyugtalansággal, kávé által enyhülő, vagy nagyobbodó.

Alhas-görcsök. Szűrő f. a hasban kivált érintés, tüszentés, köhögés alatt. Hasdaganat, keménységgel. Kolyka a szelektől, oly érzéssel, mintha ezek keresztül akarnák fúrni a hasizmokat, vagy mintha az ölbe nyomulnának lefelé és itt sérv akarna támadni.

Hasmenés nagy hasfájdalommal, főképp éjjel. Hasmenés, különösen a gyermekeknél. Fehérnyákos, vizenyes,

zöld, sárga hasmenés; vagy mint az összeaprított tojás; néha emésztetlen ürülés.

Vizelésre való késztetés belszorongással, eredmény nélkül. Vizeléskor belszorongás.

A **méh** felé toluló f., mint szülfájdalomban, gyakori vizelet-eröltetéssel. Méhvérfolyás, idősb nőknél is, sötét, aludt vérdarabokban, szülfájdalomhoz hasonló fájdalommal. Alhas-görcsök terhes és gyermekágyban levő nőknél. Gyermekágyi láz. Tej-láz. Elnyomatott tejfolyás. Kemény csomók az emlőn; szaggató f. érintés alatt. Sebhedt csecsbimbó.

Rekedtség, náthával. Füttyülés, sipolás, zörömbölés a **légső**ben levő nyaktól. Száraz köhögés, szüntelen csiklándozással, kivált este, vagy éjjel. Köhögés a gyermekeknél, különösen téli időben.

Mell-szorongás, mint a hasból feltoluló szelektől. Fuldoklás a gyermekeknél. Szűrő f. a mellben. Szív-fájd.

Nyak-feszesség. — Elszibadt karok. Hideg, bénult, merev kezek, kezujjak. Az ujjakban rángó görcsök.

A **csip**ben ficzamosodási érzet, ha ülésből kel fel. Szorító f. a lábikrában. Az egyik láb dagadt.

Chelidonium majus.

Átalában : nagy hajlam a fekvésre; nehezen határozza el magát a testmozgásra, mitől szinte vonakodik.

Hemzsegés a **fej** hajas részén. Hidegség a fej hátsó részében. Varas fej.

Oly érzés, mintha szél tolulna ki a **fülből**. Köhögés alatt nem hall.

Nehéz **nyelés**; úgy fojtogatja, mintha nagy falatot nyelne le.

Gyomor-bántalmak a tejtől; igen kívánja a tejet és ez jól esik, noha különben alkalmatlanságot okoz.

Feszés, kemény **has**. Csipdeső f. az ölben.

Rendetlen, kemény **szók**, mint a juhgané. **Vizeletre** való késztetés egész nap; gyakori és nagyobb mennyiségű vizelet, napjában tizszer is.

Tejhiány a női emlőkben.

China.

A **lélek**re nézve. Leverettség; komolyság; hypochondria. Félelmisség kivált este és éjjel; félelmében felugrik ágyából, életét el akarja venni, erre azonban nincs bátorsága; teste forró. Félelem különféle állatoktól este. Apathia. Haragosság. Ideges ingerültség; a zörej és eféle ok elviselhetlen szenvedést idéz elő.

Hat a gyenge, nyákos testalkotásu egyénekre; nőkre különösen.

A **testre** nézve általában : harag, meghülés, elnyomott nátha, tulságos thea-ivás, sok vérvesztés, izzadás, magürülés következtében fejlődött bántalmak. Vértelések gyengeségből. Sorvasztó betegségek. Elsoványodás, kivált gyermekeknél. Nagy gyengeség, kimerültség. Ájulás. Tetszhalál. Csúzos, köszvényes bántalmak. Görcsös rángások az izmokban. A szenvedő részek gyengeségével, bénaságával járó fájdalmak. A tagok elzsibbadása fekvésben. Csont-fájdalmak az ízületekben, mint összeveretés után, főleg csendes fekvésben; ropogás az ízületekben. Legkisebb léghuzamtól bántalmak. A fájdalmak nagyobbodnak, megújulnak érintés által, szintén éjjel, vagy evés után.

Sárga **bőr**. Sárgaság. Átalános bőr-vizkór. Csúzos, köszvényes, kemény, vörös daganatok. Csont-gyulladás; csontfene. Fekélyek fájdalmas érzékenységgel; rothadt szagu ev. Hideg fene.

Forró **láz**. Igen bő, éji izzadás. Epē-láz. Váltóláz: ezt megelőző szivdobogás, szomjuság, tüsszentés, belszorongással; hidegség, száraz forróság, izzadásal; a hideg és forróság alatt nincs szomja, hanem a hideg előtt és izzadás alatt szomjazik. Keserű szájíz, keserű felböfögés, hányás; máj- és lép-fájdalmak, daganattal; vértolulás a fej felé, fejforróság, arczirosság : lázas állapotban.

Fej-fájás, elnyomott náthától. Nyomó fejfájás kivált éjjel, álmatlansággal. Kifelé nyomuló fejfájás, mintha a fej tele volna. Oly érzés az agyban, mintha sebes lenne, vagy össze lenne zúzva, kivált ha szélben jár, különösen pedig ha elmeeröltetésből származik. Szűrő f. a fültől

keresztül az agyon. Kalapácsolás a fejben. Vértolulás, forrósággal. A fejfájások nagyobbodnak, érintés, mozgás, léghuzam, szelek által. — Külsőkép, igen érzékeny fejbőr; még a hajak gyöke is fáj. Összehúzó f. Nagy izzadás.

Szem-gyengesség oly érzéssel, mintha szemei beestek volna; fölébredéskor, mintha éjjel vízzel teltek volna meg. Dörzsölésre késztető szem-szárazság. Szemgyuladás a görvélyeseknél. Könyezés a szempilla belső felének fájdalmas hemzsegésével. Szemhunyorgatás. Homályos látás, szemgyengességgel; olvasás alatt a betük sápadtaknak látszanak fehér környezettel, vagy összefolynak. Kezdő fekete hályog, kivált szeszes italokkal való visszaélés, jó nedvek vesztegetése után.

Fül-csengés, bűgás. Nehézhallás; oly érzés, mintha a fül előtt állana valami, a mi a hallást gátolja.

Orr-vérfolyás, kivált reggel fölkeléskor. A száj és orrból ömlő vér. Nagynátha, csepegő orr-nyákfolyással, fogfájás és könyezéssel. Elhagyott nátha.

Sápadt, beesett **arcz**, hegyes orral, beesett, kék környezetű szemekkel. Duzzadt arcz, sárga arczszínnel. Arczpirosság. Arczfájdalom, csúzos, vagy ideges. Száraz, fölrepedezett, feketés ajkak. Ajk-dag. Állmirigy-dag fájdalommal, nyelés alatt, vagy érintés, nyak-mozgás alkalmával.

Fog-fájás, kivált szabad légben, léghuzamban, a zápfogakban. Különösen éjjel, vagy evés után. Érintés által nagyobbodik; erős nyomás, a fogak összeszorítása által enyhül. Inogó fogak, rágásban fájdalmat okozók. Dagadt fog-iny.

Száj-szárazság. Nyál-folyás, émelygéssel; sok mercur bevétele után is. Nyákos száj. Piszkos, sárga nyelv. Fájdalmas nyelv-dag, oldalt.

Szűrő f. a **torok**ban, csak nyelés alatt, csekély léghuzamtól. Összehúzó f.; innét nehéz nyelés. — Rosz **szájiz**, mint a sajttól. Keserűség; vagy sós iz; szintén minden ital keserű; a dohányzás nem izlik. A tiszta (bor nélküli) vizet meg nem ihatja. Étvágyhiány. Undor az ételektől. Nyalánságot, vagy maga sem tudja, mit kíván.

Gyenge emésztő tehetség; minden csekélység, de kivált vajas étel, kenyér után kellemetlen érzés a **gyomor**ban.

Evés után, teliség érzete. Gyomornyomás, néha szelekkel. Tej után gyomorromlat. Gyomorégetés étel után; savanyu, keserü fölbőfögés; hányás. Gyomor-görcs, kivált ki-merült egyéneknél.

Máj-dag, keménység; májdugulás; érintés alatt fájdalom; nyomás, szúrás. **Lép**-dag; keménység; lép-dugulás.

Has-fájás evés után, nyomás, teliség-érzettel; a köldök körül nagy f. borzadozással, émelygéssel, szomjjal. Ülésben oly f., mint a keményedéstől. Csipdeső f., mely miatt összehúzza hasát. Hasfájás, mint hasmenésben. Hidegség érzete minden ital után és belégzéskor. Hasdag. Szélkór. Has-vízkór. Fekélyek a hasban. Haskeményedés. Az ölben oly érzés, mintha ott sérv akarna támadni.

A puha **szék** is nehézséggel jár. Vizenyös, sárga, nyákos, akaratelleni hasmenés. Fekete vérürülés és hányás (fekete kór, Melaena). Emésztetlen székelések. Nagy gyengeséggel összekötött hasmenés. Fájdalom nélküli hasmenés.

Gyakori pollutiók. **Férfi**-tehetlenség felingerlő képzelődések mellett. — Vértolulás a **méh**be. Méhvérfolyás gyenge nőknél, feketés vérdarabokban. Fehérfolyás; e közben feketés vérdarabok, bűdös geny. Méh-düh a gyermekágyas nőknél.

Összegyült sok nyák a **légső**ben kivált este éjjel. Légső- és hörghurut. Ital vagy beszélés által előidézett köhögés. Fulasztó hurut (Erstickungskatarrh). Köhögés alatt sebféle f. a gégében.

Tüdő-genyedés, főképp vérhányás után. Tüdő-vértorlat (Blutcongestion). Tüdő-vérhányás, genyes kiköpéssel.

Szorongó légzés. Fulasztó hurut, öregeknél. Mell-szükület, mellszorongással, kivált menésben. Kezdő tüdőbénulat. Légzés alatt füttyülés, sípolás. Mell-szúrás a szív táján át, nyugalomban. Szívdobogás, vértolulással, arcforróság és pirossággal.

A **kereszt**ben iszonyú f., mintha szorítanák, legkisebb mozgásra. Hát-fájás, mintha összeveretett volna, csekély mozgásra. Gerinczagy-sorvadás. A vállakban nyomó f., mint a kötél. Görbe nyak.

Szaggató f. a **karok**ban, különösen a karok és kezek

csontjaiban, érintés által nagyobb. Szaggatás az ujjakban rágással, fájdalmas merevedéssel.

Szaggató f. a **lábszárak** csontjaiban, érintés által nagyobb. A lábakban rágó szaggatás csak érintés alatt, főleg a csontokban. Köszvényes forró lábdag, érintésre növekedő. Fehér térd- vagy czomb-dag (tumor albus).

Cicuta virosa.

A **lélekre** nézve. Embergyülölet. Félelmesség legkisebb zörejre. A jelent összezavarja a multtal. Oly érzés, mintha lázas állapotából ébredt volna fel; különféle tünetményeket lát, minden tárgy iránt vonzódik, mint a gyermek a játék iránt. Elmeháborodás: éjjel felugrik ágyából, nevet, tánczol, tapsol és ily állapotában arca piros, teste forró.

A **testre** nézve általában. Különös hatása van az idegrendszerre. — Nagy gyengeség. Göresök; mozdulatlanul fekszik öntudat nélkül, mint a holt. Görcs-merevedés. Rágások. Nehézkör. Rággörcsök a kisdedeknél. Állgörcs. Görcsök kivált a nőknél (terhes állapotban is) és gyermekeknél. Oly érzés, mint ütés, lökés után, a test különféle részeiben. Sebféle fájdalom.

Agy-bántalmak, az agyrázódástól. Minduntalan le akar esni, le is esik és a földön hempereg. Szédelgés. Minden tárgy mozog előtte és majd távozik tőle, majd hozzá közeledik. Mereven nézés.

Egyoldali **fejfájás**, mint a nyomástól. Lazultság érzete az agyban. Fejfájás a szem fölött.

Kidüledt, merev **szemek**. A világosságot nem tűrik. Dupla látás; szemei előtt minden elfeketedik.

A **füleket** meglepő küteg. Vértfolyás a fülekből. Nehéz hallás.

Fog-csikorgatás. Összeharapott fogak az állak összeszorításától.

Habos **száj**. Nehéz beszélés; elnémulás. A nyelés lehetetlen, mintha a nyelcső beragadt volna.

Étvágy-hiány. Alhas-görcsökben nagyon kívánja a szent. Csuklás. Émelygés. Hányás.

Has-fájás a gelisztáktól, görcsökkel, rángásokkal. Hólyag-bénulat.

Nehéz **légzés** oly érzés miatt, mintha valami szétromná a torkot és mellet.

Hátrafelé hajoló **hátgerincz**, görcsök által. Görcsök a nyakizmokban. Rángások a karok és kezekben.

Cina.

A **lélekre** nézve. Siránkozás a gyermeknél, ha csak hozzá nyulnak. Mindenfélét követel és midőn kívánatát teljesítik, akkor semmit sem fogad el.

A **testre** nézve általában. Különösen hat az alhas idegeire; innét émelygés, gyomorbántalmak. Gelisztáktól különféle tünetények. Rángások; a végtagok görcsös elcsavarodása. Nehézkór kivált éjjel; vagy nappal, felkiáltással. Nyugtalan álm, hánykolódás, felkiabálás, összeriadással. Görvélykór; aszkor a kisdedeknél. Ideges sorvadás. Leginkább a gyermekeknél hatalmas. Érintés, nyomás által megújulnak a bántalmak.

Láz. Borzadozás, remegés a meleg kályha mellett is. Váltóláz nagy éhséggel, hányással, hasmenéssel; a nyelv tiszta; nagy forróság, kivált a fejben. Geliszta-láz. Hideg izzadás a fej és kezeken.

Kábító **fejfájás**, kivált menésben a szabadban. Húzó, nyomó, szűrő fejfájás. A fejfájás általában nagyobb, ha olvas, gondolkodik; enyhül, ha lehajol. Heveny agyvízkór a gyermekeknél.

Szem-pilla-szárazság, este a gyertya-világnál különösen érezhető. Szaru-foltok. Gyenge látás. Homályos látás, mint fátyolon át; e miatt szemét dörzsöli, mi által könnyebbülést érez, a homály elenyészik.

Orr-viszketés; a gyermek ujjával fúrja az orrát orrvérzésig.

Szaj-szárazság; a nyelés meg van akadályozva. Nagy éhség.

Gyomor-romlat. Felböfögés; émelygés, nyák-, geliszta-hányás. — Szűrő, nyomó, kopogó, metsző, fúró f. a **hasban**; melegség érzete a hasban. Geliszta-bántalmak.

Ágyba-vizelés a gyermekeknél.

Sok nyák a **torokban**, harácsolásra, köhécselésre kész-tető. Rohamonkint megjelenő köhögés. Száraz görcs köhögés. Szamárhurut.

Zsibbadás, bénulás érzete a **karokban**. Rángások az ujjakban; meggörbülő ujjak. A gyermek **lába** görcsös mozgásban van szüntelen; míg végre ledől, mozdulatlanul fekszik és görcsösen nyújtja ki lábát.

Clematis erecta.

Átalában, nagy adag mercur okozta bántalmak ellen. Csúz az ízületekben; fájdalom az ízületekben elnyomott kankó után. Rákféle kemény daganatok.

Bőr-bántalmak: kütetek; fakadékok; rüh; megrögzött makacs, korpaféle sömör; vagy nedves, vörös (kivált holdtöltével kitörő) sömör, kiállhatlan viszketéssel. Sebek; fekélyek, szúró, égető fájdalommal. Rákféle fekélyek; taplós kinövések.

A **fej** hajás része **küteggel** van meglepve. Nedves nyak-hólyagsák.

Hosszadalmas **szemgyulladás** kivált görvélyeseknél; szivárványhártya-gyulladás; szempilla-fekélyesedés.

Arcz-küteg, kivált a homlokon. Az alsó ajkban égetőleg metsző f., mintha megmetszette volna; fájdalmas küte a felső ajkon. Ajk-rák. Állmirigy-dag, kemény és érintésre fájdalmas.

Fogfájás a rossz zápfogakban, nappal csak elviselhető, de éjjel kiállhatlan. Tompa fogfájás a likas zápfogakban, felszívás által enyhülő. Rángás, szúrás a fogakban, egyszerűsmind az arcz egyik felében a szemig és a fül hátsó részeig terjedő. Oly érzés, mintha a fog hosszabb lenne, nagy nedv-folyással.

Megrögzött fájdalom a **máj** táján, mint összeveretés után, hajolás, tapogatás alatt. **Vese-f.** menésben. Lágyék-dag, keményedés.

Nehéz, cseppenkénti **vizelés**, mint görcsös összeszorítástól. **Hólyag-görcs**. A vizelőcső tapogatás alatt fáj.

A **tök**-zacskó érzékeny, húzó fájdalommal, mely az ondó-zsinegig terjed. Tök-dag, és keményedés.

Kemény **emlő**-dag, mely érintésre fáj; emlő-rák.

Köszvényes csomók a **kéz**-ujjak izületén.

Cocculus.

A **lélekre** nézve. Magányt keres, mély gondolatokba merülve. Félelmes belszorongással küzd. Nagyon ingerült; minden csekélység felizgatja. Változó kedélyü.

A **testre** nézve általában. Különféle bántalmak az utazástól, kocszástól. Tengeri betegség. Egyoldali bántalmak. Hysteria. A szabad levegő elviselhetlen. Étél, ital, álom, beszéd, kávé után súlyosbodnak a bajok. Göröcsök, rángások a végtagokban és az egész testben. Vitáncz. Nehézkór, akaratelleni vizeléssel, hányásra való ingerrel, hideg arcz-izzadással. Rángások után duzzadt, meleg, piros arcz. Ajulás, eltorzított arczczal. Idegesség. Ideg-gyengeség. Egyoldali benaság.

A **bőrre** és ez alatt fekvő részekre nézve. Viszketeg, este levetkezésnél; éji viszketeg. Vörös, kölesforma küteg; vörös, formátlan foltok. Mirigy-daganatok, érintésre fájdalmasok. Nyirk-daganatok (lymphatische Geschwülste).

Lázás állapot. Borzadozás az egész testben, meleg kályha mellett sem enyhülő. Hidegség és forróság felváltva, napjában többször észlelhető. Váltóláz, gyomorgöröcsöl. Csorvás és epe-láz. Idegláz; lappangó idegláz főkép nagy betegségek, mint cholera, typhus után. Gyengítő izzadás legkisebb mozgásra.

Fej-fájás oly érzéssel, mintha valami nyomná a fejet. Fejfájás émelygéssel. Oly érzés, mintha a fej össze lenne préselve. Üresség érzete a fejben. A fejfájás kivált a homlokot foglalja el. Migraine; hystericus fejfájás. Fejkábultság, szédelgés mint a részegségtől. Gutaütés, sok vérvesztés után is. — Fejrángás, remegés.

Nyomó **szem**-fájás. A pillákat fel nem nyithatja. Homályos látás.

Arcz-pirosság, forróság. Eltorzított arcz-rángások alatt. Állmirigy-dag, keménységgel.

Fog-fájás oly érzéssel, mintha az előfogak kitolatnának, vagy kiesnének; az üres fog hosszabbnak látszik.

Torok-szárazság, nyeléső- és gyomor-forróság érzetével. Összefüzo f. a nyelésőben, szorongó légzéssel. Égető f. a nyelésőben a torok felé, a szájban pedig oly íz, mint a kénytől. Nyeléső-gyuladás. Megakadályozott nyelés a nyeldek benuulásféle állapotától.

Száj-szárazság nagy szomjjal, éjjel. Összefolyó, vizenyes nedv a szájban. Ércz-savanyú szájíz. Az étel sótalannak tetszik; a kenyér savanyú. Étvágyhiány. Szomj hideg italra. Éhség érzete egész nap, evés által meg nem szünő. Gyakori, üres, vagy keserü felböfögés; felakadt böfögés, gyomorfájással. Émelygés, mint gyomor-terheltes után; émelygés a köcsizástól; nyák-, étel-hányás. Csuklás.

A **gyomorban** oly érzés, mintha benne féreg mozogna. Heves gyomorgörés, kivált evés után. **Alhas**-görcsök kivált méhkóros nöknél, vagy elnyomott havitisztulás után. Üresség-érzet a hasban, mintha a belek hiányzanának. Puffadt has. Has-bántalmak a szelektől. Szél-kólika. Lefelé nyomuló érzés az ölben, mint havitisztulásakor. Hajlam a lágyék-sérvre. Lágyéksérv, a gyermekeknél is. Kiszorult sérv.

Szék-szorulás. Megelőző inger, és szelek| megindulása után, hasmenés, néha bűdös, máskor nyákos. — Vizenyes **vizelet** gyakori késztetéssel kevés mennyiségben. Vizelésre való késztetés a terhes nöknél.

Korán megjelenő **havitisztulás**, haspuffadással; érintés által oly érzés a hasban, mintha fekélyes lenne. Elnyomott hószám, alhas-görcsökkel, légzésbántalommal, mellgörcsökkel; méh-görcsök. Csekély, rendetlen hószám. Fehérfolyás, mint a víz, melyben hús mosatott, egyszersmind genes.

Összefüzo f. a **gégében**; oly érzés, mintha a gége szűk lenne. Köhögés, hasonló érzéssel. A **légcsőt** is szűknek érzi.

Megakadályozott légzés. Mellgörcs, kivált méhkóros nőknél. Nyomó f. a **mellben**, mint a kötél; szintén a mellcsontban, mintha ököllel taszítanak. Mell-fáradás sok olvasástól. Ideges szívdobogás. — Külsőkép oly érzés a mellen, mint ficzamosodás után; vagy görcsös összehuzódása a mellnek.

Bénaság érzete a **keresztben**, szintén a karokban, a lágyékban, az alsó végtagokban. Gerinczagy-sorvadás (Rückendarre, tabes dorsalis).

Cofea.

A **lőlekre** nézve. Nagy izgatottság. Sirás, kiabálás, hánykolódás, eszméletlenség, fájdalom-rohamok alatt; sirás és álmatlanság a csecsemőknél.

A **testre** nézve általában. Igen nagy izgatottság, tulajdonságos érzékenység. Élénk ábrándozás. Élénkség. Görcsös rángások, fogcsikorgatással. A bántalmak súlyosbodnak szabad légben. Szénvedélyek, leginkább öröm után, mint csillapító szer használható.

Fej-nehézség, arcz-forrósággal. Fejfájás oly érzéssel, mintha szöget vernének a fej oldalába. Nyomó f. oly érzéssel, mint ha elől kiesenék az agy. Vértolulás. Szédülés; hajolásban szeme előtt minden fekete.

Piros, forró **arcz**, kivált evés után. Rángó **fogfájás**. Fogfájás nagy nyugtalanság, siráncozással, kivált éjjel.

Torok-fájás nagy mérvben, nyelcsap-daganattal.

Olyféle **száj**-íz, mint az édes mandola, vagy mogyoró után; keserű szájjiz, a víz is keserűnek tetszik; étvágyhiány, a nélkül, hogy az étkek ize rossz lenne; a kávé utálja. Felbőfögés, üres, vagy az étel ize után izló. Émelygés; hányás, mely által geliszták ürítettnek ki.

Has-fájás, kétségbe-esésig kínzó. Görcsfájdalom, mintha metsznék a beleket, rángásokkal, kiabálás, fogcsikorgatással, test hidegség és merevséggel, kimaradó légzéssel. Nyomó f. mint a szelektől. — Hasmenés a csecsemőknél, kivált fogzás alatt.

Felizgatott **nemzőrészek**. Igen nagy szül- és utófájdalmak.

Este felé **köhögés** az ágyban, kivált gyermekeknél; rövid köhécselés, egymást követő rohamokban; száraz köhögés oly érzéssel, mintha a gége össze lenne fűzve. Köhögés, kanyaróban.

Kéz-remegés, midőn valamit tartani akar; szorító, görbén összehúzó f. az ujjakban. Remegés az alsó lábszárban. Szorító f. a lábikrában, ha térdét felhúzza.

Colchicum autumnale.

A **lélekre** nézve. Rosz kedv; elégedetlenség; nagy ingerültség csekély alkalmi okokra, melynek például a nagy világosság, erős szag, vagy mások illetlen modora. Elmeerőtetés okozta bántalmak.

A **testre** nézve általában. Csúzos, köszvényes bántalmak. Szaggatólag lökö fájdalmak leginkább a bal oldalon; szúró és lökö f. a bőrben, majd pedig mélyebben. Meleg időben szaggatás a végtagokban; hidegben pedig szúrás. Bénulás érzete a tagok és egész testben. — Lelki erőltetés által súlyosbulnak a bántalmak. Este és éjjel viradtig legnagyobbak a fájdalmak.

Bőr-viszketeg a test több részében. Hemzsegés, időváltozáskor, mint fagyás után. Vízdag. Bőr-vízkór. Elnyomott izzadás.

Fej-fájás, majd itt, majd ott. Nyomó f. a fej hátsó részében, elmeerőtetés után. Szaggatólag húzó f. a szemgolyótól a fej hátsó részeig, csak az egyik oldalon. — Külsőleg szaggató f. a hátsó fejbőrön. Szaggatólag feszítő f. a homlokon, mintha ott fekély akarna támadni.

Szaggató f. a **szemben** és környékén. Meibom-mirigydag, és fekélyesedés.

Sebféle f. az **orr** belső részében. Orrvérfolyás este. Érzékeny szaglás: a leves-szag émelygést, a fris tojás-szag ájulást okoz.

Arcz-vízdag. Arczfájdalom, különösen a csontokban. Szorító f. az állkapocsban. Lökö f. a felső **záfogak**ban, nyomó f. az alsókban; sebféle f. a fogakban; szaggató f. az alsó fogak gyökeiben. Szaggatás a foghúsban.

Összefutó víz a **szájban**; nagyobb nyák-elválasztás; nyálfolyás. Sok zöldes nyák a torokban. Olyféle szájjiz, mint a régi vászon. Olthatlan szomj. Étvágyhiány. A leves és tojás iránt előbb tettem említést.

Üres felbőfögés. Émelygés, ha felegyenesedik. Sár-gás, keserü nyák-hányás. Heves hascsikarással járó epe-hányás görcsökkel. Minden mozdulat hányást idéz elő.

Gyomor-f., legkisebb érintésre. Égető f. Vagy oly ér-zés, mintha a gyomor mindig jéghideg lenne.

Has-fájás, hidegség-érzettel. Kólika. Nyomó f. a hasban felébredéskor. Szűrő f. a köldök táján. Sebféle, metsző hasf. Égetés vagy hidegség-érzet. Puffadt, fe-szes has. Oly fájdalom, mint a felakadt szelektől. Has-dag; hasvizkór.

Igen fájdalmas **székelés**. Hajlam a hasmenésre. Vi-zenyes hasmenés, minden érzés nélkül is. Gyakori, véres hasmenés. Őszi vérhas, egyedül fehérr nyákot ürít ki fájdalmas erőltetéssel. A végbélben szaggasztás, égetés, hemzsegés, görcs, átfutó borzadással és ürülés nélküli erőltetéssel.

Vizelet-erőltetés. Barna, fekete vizelet.

Makk és ondózsőr-szaggasztás.

Nehéz **légzés**; mellszorongás. **Mell-feszültség**. Szúrás majd a jobb, majd a bal oldalon; mellszúrás légzés alatt. Szaggasztás a mell-oldalban, sebféle fájdalommal érintés, mozgás alkalmával. Mell-vizkór. Erős szivdobogás. — Külsőleg mell-égetés, szúrással.

Kereszt-szúrás. Hát-szaggasztás és szúrás. Feszítő f. a nyakizmokban, mely által a nyelés gátoltatik. Csip-köszvény.

A felső **karban** bugyogás érzete; az alsó karban szag-gasztás; a kezekben szaggasztás, kellemetlen viszketés, reme-gés. A kéz ujjáiban csúzos f.; húzó f. a hüvelykben; az ujjhegyek érzéketlenek; az ujjak görbén húzatnak össze. — Szaggasztás a **tompóban**, lábokban. Vízdag az alláb-szár és lábakon. A vastag lábujjban oly érzés, mintha a köröm befelé nőne. Hemzsegés érzete, mint fagyás után.

Colocynthis.

Átalában méltatlan bánásmód szülte elkeseredés, belsőleg marczangló lelki fájdalom, harag következményei, bántalmi ellen, például: lábikra, bél-görcs, epeláz, álmatlanság ellen. Szorító fájdalom a test belső és külső részeiben. Köszvény; ennek következtében összezsugorodott végtagok. Zsongos görcsök. Ájulás.

Bőr-viszketeg éjjel az ágyban; vakarás által csak rövid időre enyhülő, később nyugtalanságot okozó, melynek következtében szüntelen mozgatja tagjait. Olyféle küteg, mint a rüh. Az egész bőr lehámlása.

Láz; belső forróság, forró, száraz bőr, gyermekágyasoknál. Gyermekágyi láz; kivált harag után. Epeláz.

Préselő f. a **fej**ben. Szaggató, vajúó, szűrő, fúró fájd. — Szorító f.; fejköszvény a fej egyik, kivált bal oldalában, émelygés, hányással, rohamonként megjelenő. — Külsőleg, a haj gyökei fájnak.

Metsző, szűrő, égető f. a **szem**ben. Köszvényes szemgyuladás.

Szaggató, feszítő **arcz**-fájdalom, az egyik arcz-oldalon, a fülig terjedő. Piros, forró, dagadt arcz, heves fájdalommal.

Keserű **száj**-íz. Étvágy-hiány; nagy szomj. Legcsekélyebb étel után azonnal hasfájás, hasmenés. Üres felbőfögések; émelygés; hányás: az ételt hányja ki; vagy zöldes anyagot. Hányás és hasmenés.

Gyomor-fájás, evés után, éhség érzetével. Fájdalmas gyomor, ha érintik a gyermekágyasoknál.

Leghevesebb **has**-fájdalmak. Iszonyu f. a köldök alatti kis területen, honnét az egész hasra terjed. Hasfájdalmak, általános nyugtalansággal. Kólika (harag után is) haspuffadással, szelekkel; kólika, lábikra-görcsrel. Szorító f. a hasban, mintha kövek közé szorítottatnának a belek; néha székeröltetéssel eredmény nélkül; nagy nyugtalansággal annyira, hogy se ülni, se feküdni, se járni nem tud. Összefűző f. a belekben minden 10 — 20 perczen; nyomás által elmuló. Kapkodás érzete

a hasban; e miatt nem tud feküdni, ülni, csak összegörnyedve járhat. Csipdeső f., a szeméremdombig terjedő. Metsző f., mintha késsel metsznék a beleket, a végtagok szaggatásával, borzadással, fázással; a fájdalmak rohamokban jelennek meg a vesék tájáról és görcsösen húzzák fel a felső lábszárt. Vájó és szaggató f., kilégzés alatt nagyobb. Összeveretés érzelme a belekben, kivált menésben. Üresség érzete. Puffadt has tompa feszítő fájdalommal, mely nyomás által enyhül. Felakadt szelek, melyek az ölbe nyomódnak és itt okoznak fájdalmat; haskorgás; oly érzés, mintha lágyék-sérv akarna támadni. Lágyéksérv. — A hasfájdalmak miatt kénytelen hasát összehúzni; meggörnyed; a fájdalmak legcsekélyebb ételre ujulnak.

Puha **székelés**, nyákos, epés, véres. Vérhas, iszonyu hasf. Összehúzó f. a végbélben széketétel alatt. Végbélfájd. a megdagadt aranyértől. Vak és folyó aranyér.

Vizelet-eröltetés; kevés vagy elnyomott vizelet. — A **tökzsacs**kó fájdalmasan húzatik fel. — Fájdalmas csomók a női **emlő**ben.

Mell-bántalmak. **Szorongás**. Nyomás a mellsont közepén. Szúrás. — Külsőleg oly érzés, mintha rovarok másznának a mellen.

Húzó f. a **nyak**-izmokban, mintha erősen összehúznák. A hónalymirigyek dagadtak és genyedésben vannak. — A **vál**-izületben zúzatás érzelme, harag után. Görcsfájdalom a tenyérben, mely miatt nem bírja felnyitni az ujjait.

Csip-fájás, mintha vas-csipővel lenne összeszorítva, a czombig terjedő fájdalommal. Csip-köszvény. Önkéntes sántítás. Oly érzés, mintha a láb izma rövidebb lenne. Térdét nem bírja hajlítani. Szorító f. az al-szárban. Lábikra-görcs. A vérérsomók fájni kezdenek. Gyakori láb-zsibbadás.

Conium.

A **lélek**re nézve. Szeszélyesség. Félelmesség. Haragoság. Komorság; szomorúság. Kedvtelenség a munkára.

A **testre** nézve általában. Hypochondria szülte bántalmak, főleg nőtlen férfiaknál, kik moralis szempontból

kerülik a nőket. Hysteria okozatai; görcsök, gyöngeség. Görvély; dagadt, kemény mirigyek. (Az öregeknél, terhes nőknél támadt bajokban, illőleg alkalmazva, kitünő orvosság). Aggkorhadás (marasmus senilis). Szorító, görcsféle fájdalmak a test különféle részében. A fájdalmak nyugalomban lépnek fel. Állati meleg-hiány; fázékonyság. Vértolulások, néha rángással a szív körül. Végtagok remegése. Rángások az egész testben vagy csak a szenvedő részben. Ideges bántalmak: hajlam a sirásra, midőn magánosan van; evés után ásítózás; gyakori fázás, elfáradás, lefekvésre kényszerítő. Testi, lelki leverettségek, akarat elleni nevetésre való ingerrel. Ajulás. Gutaütés. Bénulás. Vízkor.

Bőr-viszketeg, majd itt, majd ott; szúrások az egész testben, viszketéssel. Foltok a testen, barnák, gyakran visszatérők. Hosszadalmas sötét, nedves, varas, égető. Azon hely, mely egykor megsértetett, ismét fájni kezd. Vérző fekélyek, büdös ev-szivárgással; hideg fene a fekély egyik részében. Dagadt, kemény mirigyek, fájdalommal, főleg ütés után. Golyva (Kropf). Kőkemes keményedések; rákféle fekélyek.

Fej-fájás; nagy nehézség, kábultsággal, többszöri rohamokban; főképen ha ülésben fejét lecsüggeszti; felegyenesedés által elmúlik a fájás. Szédülés, keringéssel, midőn az ülésből fölkel, vagy midőn körültekint; reggel, midőn föl akar kelni az ágyból. Gutaütés, bénulattal, kivált öregeknél. Teliség érzete, mintha a koponya szét pattanna. Oly érzés, mintha nagyobb idegen test léteznék az agyban. Lazultság érzete, mintha a fejben elvált volna valami. Szaggató f., mely miatt le kell feküdni, émelygéssel. Szűrő f. a homlokból kifelé tartó, reggel, délben. Szétzúzottság érzete kivált reggel; az agyban oly érzés, mintha szét tépnék. Agyvízkor.

Szem-baj, mintha homok esett volna szemébe. Hidegség, vagy forróság érzete. Szemárpa. Szemgyuladás. Szem-csipa. Szaru-foltok. Szürkehályog, kivált ütés után támadó. Fényiszony, kivált görvélyeseknél. Dupla látás; különféle tárgyak látása, részint ha szabadban jár; vagy ha éjjel szemeit hunyja be; vagy a szobában.

A **fül**-körül és a fülben szűrő f.; sok fülzsir, innét nehézhallás. Igen érzékeny hallás, legkisebb zörejre felijedez. Fülcsengés; harangozás. Zúgás, mintha nagy szél fújna. Búgás, mint a vizeséstől, vagy mintha az agyban forrna a vér. Fültömírigy-kemény-dag.

Arcz-fájdalom, minden 2—3 perczen villámsebesen hasítgató. Arcz-viszketés, sebféle fájás. Feszítő csomócskák. Arcz-küteg, viszketéssel. Sömör; felevő fekélyek. Száraz ajk, bőrhámlással. Ajk-rák.

Fog-fájás csak akkor, midőn eszik. Húzó fogfájás a likas fogakban, ha hideget eszik. Oly érzés, mintha a fogak inognának, kivált midőn rág valamit. A foghús fáj, dagadt, éget, könnyen vérzik.

Száj-szárazság; vagy nyálfolyás. A nyelv fáj, dagadt, feszes; a beszélés nehéz. Nyelcső-görcs. Akaratelleni nyelés.

Rothadt **száj**-íz. Étvágyhiány. A kenyér nem izlik; savanyú, sós ételekre, kávéra van vágya. Tej után felfuódik. Gyakori böfögés, egész nap, az ételek íze után, vagy savanyú, vagy üres.

Gyomor-savanyodás. Gyomorégés. Émelygés; hányás: különösen terhes állapotban. Puffadt gyomor; oly érzés, mintha innét egy gömbölyű test fölfelé emelkednék. Összehúzó gyomor-f. fázással. Gyomor-görcs. Csipdeső f., reggel az álomból veri fel.

Nyomó f. a **máj** táján, légzés, menésben nagyobb; fájdalmas hasítás, szűrés e tájon. — **Lép**-táján feszítő, nyomó f.; szűrés, mell-szorongással, reggel az ágyban; felkeléskor elmuló.

Heves, iszonyú **has**-fájdalmak, néha fázással. Görcsök. Csipdeső f., mintha hasmenésre késztené, jó étvágy mellett. Metsző f. émelygés és hasmenéssel; a has bal oldalában oly érzés, mintha ott csomó képződnek. Szűrő f., mintha késsel szúrnák. Lökő f., mint a hasban fekvő magzattól. Has-dag; dagadt hasmirigyek. Has-korgás. Felakadt szelek; bugyogás érzelme a has bal oldalában. Puffadt has; este szél-kólika. Az ölben oly érzés, mintha dagadt lenne; kinyomuló f. a sérv helyén.

Szék-szorulás; gyakori késztetés, csekély ürülés mellett. Gyengítő hasmenés; gyakori hasmenés, mint a víz; nyák, vagy vér megyen el hasmenés által. Emésztetlen székiürülés. Székélések után szívdobogás, nagy gyengeség. Forróság, égetés, szúrás, viszketés a végbélben.

Vizelet-rekedés. Nyomó f. a vizelethólyagban. Zavaros, vastag vizelet. Vér-vizelet. Égetés, szúrás a vizelet-csőben. Nyák-, geny-folyás a vizelet-csőből. Hólyag-pöfeteg. Hólyag-takar (Blasenkatarrh).

Tök-zacskó-dag fájdalommal, főleg ütés után. Férfi-tehetlenség. Tökéletlen közösülés. Pollutiók, igen gyakran; könnyü magömlés, csak kevés enyelgés után is.

A női **nemzőrészekre** nézve: a szeméremtest és hüvelyben nagy viszketés. Méhgörcs, vajú f. a szeméremtestben. Elnyomott hószám, amely alig kezdődött. Csekély hószám; ez előtt száraz forróság, ijesztő álmak, nyugtalanság, siránkozás; fájdalom az emlőkben, szúrás a májban. Hószám alatt has-fájdalmak. — Fehérfolyás, éles nyákfolyással, mely a nemzőrészeket föleszi. Terhes állapotban köhögés, émelygés, hányás. Magtalanság. Hervadozó emlők. Keményedés az emlőkben. Kökem; emlő-rák.

Légső-sorvadás. Erős hurut lázzal. Rekedtség. Köhögésre szüntelen inger, csiklándozás, kaparás, hemzsegés által. A savanyu, sósféle köhögést idéz elő. Fekvésben többet köhög. Rövid, megrázkódtató köhögés. Görcsköhögés. Szamárhurut, kivált éji rohamokkal. Felszakadozó köhögés, de semmit sem köp ki. Véres kiköpés. Köhögés a terhes nőknél. — Rövid légzés menés, minden mozgás alkalmával. Szorult **mell**, oly érzéssel, mintha nem bírná eléggé kifeszíteni. Fuldoklási rohamok oly érzéssel, mintha a torok előtt telepedett volna le valami, például nyák. Nyomó, szúró f. a mell oldaliban és a mellsontban. Szaggató, lökő f. Gyakori szívdobogás, ital után erős. — Külsőleg: zúzatás érzete; égető f. a mellsontban; oly érzés, mintha a mellsont be lenne nyomva; mellsont-szu.

Séta után **keresztfájás** és ezzel járó émelygés, gyengeség. Feszítő f. a hátban. Szúró f. a vállak közt. **Nyak-feszesség**; vastag nyak; golyva.

Elhalása a **kéznek**, különösen a tenyérnek. Az ujjak görcsösen megmerevednek; elzsibbadnak. A mutató ujjon támadt csomó.

Csip-fájás, mint ficzamosodás után. Láb-zsibbadás ülésben. Szúrások, mintha tükkel szurkálnák, főleg ülésben. Térd-fájdalom és fáradtság érzete. Szaggatás, feszítés, kivált menés kezdetén; ficzamosodás-f. a térdben. Az alsó lábszárban szaggatás, mely alulról fölfelé terjed. A lábikrában összeszorító, feszítő f. Hideg lábak és meghülésre igen hajlandók. Lábdag fájdalommal, égetéssel.

Corallium rubrum.

Átalában : kúteg a tenyeren és ujjakon, előbb vörös, később barna, réz-színű.

Orr-dag; fekély. Nyak-elválasztás nagymennyiségben.

Arcz-forróság. Összezúzatás érzete a járomcsontban. Ficzamosodás érzete az állkapocsban ásitózás alatt. Dagadt áll-mirigyek, fájdalommal. Fölrepedezett, fájdalommas ajkak.

Szüntelen harácsolás az **összegyűlt nyaktól**.

A férfi-**nemzőrészekre** nézve: az előbőr (makkyú, preputium) megdagad; ennek széle érintés által sebféle módon fáj. A makkyúféken oly fájdalmat érez, mintha tükkel szurkálnák. A makk és makkyú belső része dagadt, vörös; innét sárgazöld, бүдös geny szivárogo. Fekély a makkon és a makkyú belső részén, sok sárgás ev-elválasztással.

Crocus.

A **lélekre** nézve. Rendkívül jó kedv; majd a bolondulásig menő öröm, vigság. Nagy hajlam a nevetésre; majd mindig nevet. Hajlam az éneklésre; azonnal énekel, mihelyt zenét hall. Vallásbeli melancholia.

A **testre** nézve átalában. Ugrándo zás a test több részeiben, mintha itt valami eleven mozogna. Tagok zsibbadása, ha rájok fekszik. Hysteria-bántalmak. Vit-táncz. Ájulás. Görcsök esténként, változó kedély mellett: most kedves és gyöngéd, nem sokára ismét dühös, harapni akar.

Feltűnő változékonyság a testi és lelki bántalmakra nézve, ellenkező irányban. Javulás általában a szabadban; roszabulás reggelenkint.

Tompa **fej**-fájás, a bal oldalon, fül és torok-fájással és innét eredő nehéz nyeléssel. Fejfájás a szem fölött. Hidegség érzete; mintha hideg vizet csepegtetnének fejére. Nyomó f. a homlok táján, mintha czöveket nyomtak volna belé.

Szem-fájdalmak. Könyezés, főleg olvasás alatt. Oly érzés, mintha a szemek dagadtak lennének, mint sok sirás után. Gyakori szemhunyorgatás. Oly érzés, mintha a szem hárttyával lenne bevonva. A pillák akarata ellen húzódnak össze; pilla-görcs, éjjel; rángás a szempillákban, oly érzéssel, mintha ki kellene törölgetni a szemet. Homályos látás, mint fátyolon át; e mellett minduntalan törölgeti szemeit, rövid időig tartó könnyebbüléssel. Különösen olvasás alatt homályosodnak el a szemek. Hirtelen villámzás a szemek előtt nappal.

Fül-zúgás nehéz hallással, kivált hajolás alkalmával.

Orr-vérzés, fekete, nyúlós vérfolyással.

Torok-kaporás. Oly érzés, mintha a nyelcsap hoszszabb lenne; vagy mintha dugacs lenne a torokban.

Gyomor-dag. Felpuffadt has. Oly érzés, mintha valami eleven ugránoznék a gyomor és hasban. Haskorgás. — Végbél-viszketés, mint a gelisztáktól.

Nyomó, lehúzó f. az ölben, mint tisztulás előtt, hasfájással. Gyakori és bő **hószám**. Vérfolyás: nyúlós, barna, fekete vérürüléssel. Vérfolyás, szülés után, vagy ijedés következtében.

Mell-fájás; az egész mellét nyomja valami. Gyakran kell mélyen légzenie, mivel mellén nehézséget érez; légzés alatt oly érzés, mintha kéngőzt érezne torkában. A mellkasban oly érzés, mintha ott valami eleven mozogna. Erős szívdobogás, ez után bágyadtság és oly érzés, mintha a has lesülyedt volna a lábakig.

A **karok**ban oly érzés, mintha kificzamodnának. A karok és kezek elhalása.

Nagy gyöngeség a **lábak**ban. Állásban igen fáj a láb-talpa: hemzsegség, égetés-érzettel.

Crotalus.

A **lőlekre** nézve. Leverettség. Közönbösség. Melancholia.

A **testre** nézve általában. Minden tagja fáj; alig fehetnek. Bénulat. Régi csúz. Hirtelen elsoványodás. Az egész test remeg. Ájulás. Görcsök és rángások a tagokban, kiabálással. A test minden nyílásaiból vérzés. Könnyen vérző sebek.

Bőr-viszketeg, kivált a vállakban. Vér-ömlény. Fekete, vörös, sárga, márványszínű foltok. Sárgaság. Sárga láz. Átalános daganat. Régi kutacs (Fontanella) körül új fekélyek támadnak; a régi heggyegek ismét felfakadnak.

Láz nagy forrósággal, szomjival, epe-hányással, hirtelen beköszöntő gyengeséggel. Váltóláz: borzadással, keresztfájással; minden tagja fáj annyira, hogy alig fehetnek; nyugtalan; arcza duzzadt, piros; nyitott szemekkel félrebeszél. Typhus. Vér-izzadás.

Fejfájás, vértolulás, székszorulástól. Fejfájás változó symptómákkal. Fejfájás szédelgés, epe-hányással. — Különleg, nagy viszketeg; fej-dag; arcz-dag különösen.

Szem-fájás, szárazsággal, égetéssel. Viszketés a szemszögletekben. Szemvérzés. Szem-sárgaság. Homályos, fénytelen, bágyadt szemek. A látás néha elenyészik, kivált olvasás alatt.

Fül-vérfolyás. Oly érzés, mintha a fül be lenne dugulva és a fülzsír a szájba folydogálna.

Orr-vérzés; a vér világos veres.

Halvány, kréta-fehér **arcz**. Ólom-színű, vagy sárga arcz. Duzzadt, piros arcz, félrebeszéléssel. Arcz-orbáncz Arcz-f., nyomó és húzó érzéssel a járomcsont és állkapocsban. Állgörcs.

Fog-fájás; hirtelen lövel be a zápfogba. Foghus-vérzés.

Rothadt **száj**-szag. Süly (Skorbut). Dagadt nyelv annyira, hogy a szájban nem fér. Nem tud szólani; mintha torka össze lenne szorítva; nem tud nyelni; víziszony vezzett állat harapása után.

Gyomorégés. Fölbőfögés; émelygés, hányás; igen keserű, zöld epét hány ki. A gyomor oly gyenge, hogy semmit sem emészthet meg. Legkisebb kötést sem szenved el a gyomor és környezete.

Máj-égetés, viszketés. Sárgaság. Sárga láz. — **Lép-fájás;** metsző.

Puffadt has. Égető f. a hasban. Bélgyladás. — Hasmenés, fájdalommal a köldök körül. Vértfolyás a végbélből.

Fájdalmas vizelet-rekedés. Oly érzés a hólyagban, mintha benne golyó lenne és ez a vizelőcsőbe nyomulna. Vérvizelés.

Mell-szorongás. Nehéz légzés este az ágyban. Nagy mellfájás, zöldes folyadék-hányással. — Külsőleg oly mellfájás, mint ütés után.

Iszonyú f. a felső **karban**, azonnal a könyök fölött. Fájdalom a könyökben érintés, mozgás által nagyobb. Sebféle f. a könyökben, ütés után. Kéz-remegés, nyugalomban. Az ujjak csontjaiban fáj. A körmök alatt vér szivárog.

A **lábban** oly érzés, mintha fél élet lenne benne. A felső lábszárban zúzatás érzelme, mint túlságos fáradozás után. A térdben köszvényes f. Az alsó szárbán, menés alatt és után oly érzés, mintha a láb egy izom által fölfelé húzatnék. Húzó f. oly érzéssel, mintha a csontvelőn át húzodnék a tapig. Lábdag : fázás vagy égetéssel.

Croton tiglion.

Hasonszenvi orvosi gyakorlatban hasznosnak találtott leginkább az orbáncz, sömör, torokmandola-gyulladásban és — a bőrkés toroklobban (angina diphteritica).

Cuprum.

A **lőlekre** nézve : Elmeháborodás : vigan nevet; öszszeköpdösi a körüllevöket és erre aztán nevet; vagy fél és el akar futni. Dühösség : összevissza beszél mindent öszszefüggés nélkül; a jelenlevöket megharapja.

A **testre** nézve általában. Olyféle fájdalmak, mintha törve, zúzva lennének különösen a tagok. Görcsös bántalmak. Rángások, éjjel; közben csontfájdalmak. A tagok

görcsös mozgása, kifelécsavarása. A rángások az ujjakban és láb vastag ujjában kezdődnek. Vit-táncz, arczpirossággal, eltorzított arczezal, sirással; el akar ilyenkor bujni. Nehézkór felkiáltással. Megmerevedés, áll-görcscsel, hátra hajoló fejjel, nyálfolyással, gyakori vizeléssel. Ájulás. Sorvadás. Ideg-bántalmak. Cholera.

Bőr-küteg, mint a rüh. Régi fekélyek.

Mély álom; álomban rángások a végtagokban.

Fej-fájás; nyomó, az egyik részről a másikra átmenő, szintén a halántékokban. Oly érzés, mintha az agy elől kinyomulna. — A fej görbére vagy hátra húzódik. Fejdag, igen piros arcz.

Szem-fájás, nyomással. Zárt pillák; felnyilnak, mi helyt eszméletét visszanyeri.

Arcz-fájás, bal oldalon, oly érzéssel, mintha megütöttek volna.

Összefutó víz a **szájban**. Görcs alatt nem szólhat. A lenyelendő italt hallható zörejjel (korgással) nyeli le. Édes vagy savanyú szájjíz; délután oly érzés, mintha nyelvével vasat érintene; égető f. a szájban. Émelygés; erőszakos hányás; iszonyú hasfájás, hasmenéssel. Ázsiai cholera: a végtagok rángásával, a szívgyödörben nyomó fájdalommal, görcsösen összehúzó mell-f. **Gyomor-görcs** nagy mérvben, hasfájással is. Nyomó f.; érintés által nagyobb.

Has-fájdalmak; bélgörcs, a végtagok rángásával, iszonyú sikoltással. Puffadt has; kemény has, érintésre fájdalmas. Oly érzés a hasban, mintha benne hólyagok támadnának, melyek felpattannak.

Légsőre nézve: hosszadalmas rekedtség, annyira, hogy fenhangon egy szót szem szólhat. Erőszakos köhögés, egyes rohamokban, fuldoklással, mint a számarhurutban. Vérköpés köhögés által.

Mell-szorongás, görcs-rohamokban. Nehéz légzés, fuldoklással. Mell-görcs, mely alatt nem légzhet, nem szólhat. Szivdobogás, rövid vacsora után is.

A **karok**ban, lábszárakban, térdben oly érzés, mintha össze lennének törve. Nyirkedény-lob, a kéztől a hónalyig, kézdaganattal. Lábikragörcs. Talpégetés. Lábizzadás. Elnyomott lábizzadás.

Cyclamen europaeum.

A **lélekre** nézve. Legnagyobb szomorúság. Belső epekedés. Néhány óráig néha mit sem beszél, nem dolgozik. Változó kedély; szintén változó hajlam vagy a munkásság vagy a dologtalanságra. Az emlékező tehetőség is most igen élénk, most tompa.

A **testre** nézve általában : mozgásalatt szünnék a bántalmak; de azonnal megújulnak, mihelyt leül; este felé szoknak leginkább megjelenni.

Bőr-viszketeg, a test több részén este az ágyban. -- **Álomban**, mellfojtogatás, ugynevezett boszorkány-nyomás; mely miatt még akkor sem kiálthat, midőn már fölébredt.

Láz. A kezek hidegek, az **arcz** forró. Fázás után lassanként fejlődő forróság az egész testben, szomj nélkül.

Fej-fájás, ásítózással. Nyomó f. kábulást okozó; vagy oly érzés, mintha az agy kendővel lenne körülkötve, mi által elkábul. Szédélgés nyugodt helyzetben, oly érzéssel, mintha az agy mozogna a fejben; vagy oly érzéssel, mintha bekötött szemmel a kocsiiban ülne. -- Viszkető szúrás a fej hajás részén, vakarás után más helyen megújuló.

Szempilla-dag. Homályos látás, mint ködös időben. Bandzsalság; kancsalság. Eltompult **szaglás**. Folyó nátha, gyakori tüszentéssel, vagy e nélkül.

Szúró, fúró **fog**-fájás, köszvényeseknél. Az **arcz**-on sok csomócska, rövid idő alatt sárgafehér nyirkkel megtelők.

Étvágy-hiány. Az ételeknek rossz, vagy semmi íze. Hirtelen jól lakik. Csekély étel után is, megutálja a többi ételt; különösen nem eheti a vajjas kenyeret. Felböfögés minden íz és szag nélkül. Összefutó víz a szájban. Gellizta-hugyozás.

Gyomor-teliség érzete, mintha gyomrát megterhelte volna. **Has**-fájás, kellemetlen érzettel. Oly érzés, mintha puffadt lenne a has. Has-korgás. Csipdeső f., mint néha hasmenés alkalmával.

Női bántalmak. Elnyomott, vagy rendetlen, csekély havitisztulás; havitisztulási zavarok sápkóros nőknél. Hószám alatt szülfájdalmakhoz hasonló szenvedések.

Rövid **légzés** este és bágyadtság. Mell-szorongás nehézzé légzéssel; fuladozás. Nyomó f. a mellben, nyugodt helyzetben. Nyomó f. a szív körül, mint a vértolulástól, hallható szívdobogással.

A felső **karban** a könyökig olyféle f., mint esés, ütés, zúzás után. Az alsó karban nyomó f., mely a kezéig terjed; ujjával alig tehet valamit. A hüvelyk görcsösen van összehúzva.

Midőn ül, csúzos f. érez **lábaiban**, felkeléskor elmulót. Mindkét felső lábszáron vörös foltok. A lábikrában viszketés; vérig vakarja fel bőrét. Ficzomodás fájdalma a lábokban. A vastag ujjban viszketés; vakarás által fehér fakadékok támadnak. A vastag ujj elzsibbad, elhal.

Diadema.

Átalában csont-fájdalmak, esti lázas mozgalmakkal, hasfájással, küteggel, itt-ott csomókkal a bőrön. Váltóláz gyanánt naponként bizonyos órában megjelenő bántalmak. Láz: haskorgással, nehézség-érzettel az alhasban, mintha könyomná; a láz alatt szomj, — valamint minden bántalom alatt. Hidegség érzete a metsző **fogakban**, naponként ugyanazon órában. — Vérfolyások.

Digitalis.

A **lőlekre** nézve: szomorúság, egyszersmind betegség érzete. Belsőszorongás, szomorú előérzet nagy leverettséggel; zene által a leverettség nagyobb. Félelem a jövőtől; kivált este elszomorodik, könnyebbülést talál a sírásban.

A **testre** nézve átalában: sebesebb vérkeringés; a szívverés sebesebb és teljesebb, de az ütőverés (pulsus) noha sebes, csak ritkán teljes, többnyire gyenge. Köszvényes bántalmak; köszvényes csomók. A bel organumok vízkóros állapota. Ideges bántalmak. Görcsök, rángások; nehézkór. Ugy látszik, mikép minden bántalom, meleg

szobában, nagyobb fokra emelkedik. Ájulás és erre nagy hajlam. Gutaütés (savós).

Bőr-viszketés égetéssel; itt-ott, mintha tüvel szurkálnák. Bőr-hámlás, az egész testen. Sárgaság, az egész test sárgaságával, gyenge érveréssel, émelygés, fehéres székürüléssel. Kék színű bőr, főképp pedig kék szempillák, ajkak, nyelv, köröm (Kékkór). Ruganyos fehér dag az egész testen; innét vizkór. Mirigy-daganatok.

Nagy álmoság, mély **álm**. Gyakori fölébredés, ijesztő álmok miatt.

Láz. Belső fázás az egész testben. Nagy fázékony-ság. Csorvás, nyák-, geliszta-, lappangó ideg-láz.

Fej-fájás, kábultsággal. Nyomó f., mely miatt semmit sem dolgozhatik. Kopogó f. a homlok táján, vagy a szemüreg aljában. Szűrő f. a halántékokban, innét az agyon keresztül. Hullámozás érzete a koponyában, mintha az agy víz gyanánt csapdosná a koponyát, ezt áttörendő. Oly érzés, mintha a fejben valami előre esnék. — Fej-dag. A fej mindig hátra esik, ülés, vagy menésben: mintha a nyakizmok gyengék lennének.

Szem-gyuladások. Meibom mirigyek gyuladása. Éjjel beragadnak a pillák. Homályos látás. Fekete hályog. Dupla látás; sötét testek, legyek a szem előtt; világító testek a szemek előtt, ha azokat behunyja; vörös, zöld, sárga szín a szemek előtt, alkonyodáskor; mindent sárgának lát, vagy zöldnek; a gyertyavilág hosszabbnak és fényesebbnek látszik; szikrák látása.

A **fül** mögött létező mirigyek megdagadnak, fájnak. Olyféle zörej a fülben, mint midőn forr a víz.

Szaj-büz. Nyálfolyás, melynek lenyelése undort okoz. Összefolyó édes nyál, a mely később sós ízt nyer. Büdös nyálfolyás. Nyálfolyás nagy adag mercur után. Dagadt nyelv; fekély a nyelven; kék nyelv (mint a kékkórban). Kellemetlen, nyákos, édeses száj-íz. A kenyér keserű. Étvágyhiány és tiszta nyelv. Savanyú italt, keserű ételt kíván.

Savanyú felbőfögések. **Gyomor**égés. Undor; kínos émelygés, erőszakos inger a hányásra. Hányás éjjel nappal folytonosan. Az eledeleket, keserű epét, nyákot hány ki.

Gyomor-fájdalmak. Gyomor-gyengeség; e miatt azt gondolja, hogy meghal. Nehézség, nyomás a gyomorban. Gyomorgörcs émelygés és hányással; felbőgés által keveset enyhül. Metsző, szűrő, égető f. a gyomorban.

A **lép** táján szűrő f.; oly érzés, mintha e rész széttépetnék. A **máj** érzékeny; nyomó f. a májban.

Puffadt **has**. A szelek igen bántják. Has-vízkór. Az ölben feszítő és nyomó f. kivált menésben; húzó és szorító f.; később oly érzés, mintha itt valami bugyogna. Szűrő f. az ölben; oly érzés a lágyékban, mintha itt sérv akarna támadni. Összeszorító, vagy csipdeső, szaggató, metsző, szűrő, vájó f. a hasban.

Vizenyes **hasmenés**. Sárga, fehéres szék. Hamuszinü, kréta-fehér ürülések. Székletétel előtt fázás. Kukaczeliszták.

Szüntelen inger a **vizelesre** csekély, néhány cseppnyi ürüléssel; — vagy igen sok és gyakori vizeles. Vizeles alatt sebes érverés, hideg kezek és lábak; vizeles után émelygés, sőt hányás, hasmenés; vizeles előtt és után metsző f.

Férfi **nemzőrészek**. Viszkető inger a makkon. Tökzacsó-dag az összegyűlt víztől. Felizgatott nemi ösztön. Pollutiók, ezek után fájdalom a férfi tagban.

A **légcsőhöz** tapadt nyák, reggel köhögés által felszakad. Csiklándozás által előidézett köhögés. A pök úgy néz ki, mint a kifőzött keményítő. Véres csíkokkal ellátott pök. Köhögés vérköpéssel.

Nehéz, rövid, mély, kimaradó **légzés**. Mell-szorongás főképen menés, de ülésben is; kimarad a légzése, többször kénytelen mélyen légzeni. Görcsös összefüzése a gégeinek; összefüzése a mellnek fuldoklásig, különösen felébredéskor annyira, hogy felülni kénytelen. Mellvízkór. Tapintható kopogás a mell egyik oldalában. Fájdalom a szív táján; az álomból felverő szívdobogás; a szívdobogás szaporább, teljesebb, az érverés szintén szaporább, de ritkán teljes, többnyire gyengébb. Majd hallható szívverés, belszorongással és görcsfájdalommal a mellcsont táján.

Drosera.

A **lélekre** nézve. Minden csekélység felizgatja, majd dühbe hozza. Leverettség az életben előforduló terhek miatt. Félelem a kísértetektől.

A **testre** nézve általában. Furdaló, mardosó fájdalmak a csöves csontokban, inkább nyugalomban, mint mozgás alatt. Legtöbb tünetemny melegben és éjjel vagy reggel lép fel. Nehézkór, vérköpéssel.

Bőr-viszketeg, levetkezéskor.

Láz állapot; mindig fázik, kivált nyugalomban. Váltóláz, émelygéssel és egyéb gastricus symptómákkal.

Fej. Nyomó, vagy húzó f. a halantékok, homlokon át kifelé. Fúró f., vagy kopogó, kalapácsoló, a homlokon kifelé. — Külsőleg a fej hajás részén sebféle f. Fej-viszketeg.

Szűrő, égető **szem-fájás**. Fátyol a szem előtt; a betük sápadtabbak és összefolynak. A gyertya- és napvilág szemkáprázást okoz.

Szűrő és szorító f. a **fülekben** nyelés alatt.

Orr-vérzés reggel, vagy este.

Arcz-fájás, nyomás, érintés által nagyobb.

Fog-fájás; hidegséget érez az egyik metsző fog koronájában.

Száj-vérzés. Oly fájdalom, mintha bors égetné a száj egyik oldalát. A nyelv közepén fájdalom nélküli dag; a nyelv-hegyen pedig fehéres fekély. — Nehéz nyelés, mintha a nyelcső szűk lenne; sárgás, zöldes nyákot harácsol ki. Oly érzés a nyelcsőben, mintha egy falat maradt volna vissza a nyelcsőben.

Gyakran kinzó nagy éhség étvágy nélkül. A sertés-húst utálja. Émelygés zsíros étel után; hányás; nyák-, étel-, epe-, vérhányás a gyomorból. Geliszta-hugyozás.

Has-fájás, savanyú eledelektől. Metsző, csipdező, szűrő has-fájás.

Hemzsegés a **légesőben**, mintha tollal illetnék és innét inger a köhögésre. Rekedtség és mély hang, szárazság és kaparással a torokban és innét eredő köhögéssel. Hosszadalmas katarrhus. Mélyen a mellből származó köhögés,

este azonnal lefekvéskor. Száraz, hányásra ingerlő görcs-köhögés. Szamárhurut, vagyis görcs-hurut, száj- és orrvérzéssel. Köhögés, mely által piros, vagy fekete aludt vért, genyt ürít ki, szúró mellfájás mellett. Tüdő-hurut.

Mell-szorultság főképp beszélésben többnyire ülésben. Mell-fájás, kivált tüszentés és köhögés alatt; ilyenkor kezét nyomja mellére. — Mell-csont-f. Feszítő fájdalom a mell-izmokban légzés alatt.

A vállak és **karok**ban összeveretés-, zuzatás-érzelme. A karokban oly érzés, mintha a hús szétveretett volna. Görcsös összehúzatása az ujjaknak.

A felső **lábszáron** nem feketik; ha fölkel, a nyomó f. elmulik. A térd remeg, ha jár. Az al-lábszárt ki nem nyújthatja nagy fájd. nélkül. A láb-ízület megmerevedik.

A **lélekre** nézve. Túrelmetlenség; mindent el akar dobni, el kezd sirni.

A **testre** nézve általában. Meghülés, átázás szülte bántalmakban. Nyák-hártya-, görvélyes bántalmak. Mercur szüleményei ellen. Rángások, egyoldali görcsök, melyek az arcban kezdődvén, az egész testre terjednek. Nagyobbak a fájdalmak nyugalomban; enyhülnek mozgás által.

A **bőr** és ez alatti részekre nézve. Viszketeg, mintha bogarak másznának a bőrön. Apró hólyagcsák. Hólyagok sárgás fehér nedvvel. Bubor (küteg): pemphigus. Viszkető fakadékok. Fehér csomók, vörös udvarral. Geny nyel telt hólyagok. Nedves, genyedző sömör. Sömör, mirigy-daganattal. Égetőleg meleg, száraz bőr. Nyirkdaganatok (lymphatische Geschwülste). Mirigy-daganatok. Szemölcs.

Erős **láz**; nagy forróság, száraz, égető bőr. Nyák-láz.

Tompa **fejfájás** a homlok táján. Fej-nehézség. Nyomó f., mint a czövektől. Szúró f. Fúró f. a homlokban kifelé vonuló. Mozgás, beszélés által növekszik a fejfájás.

Görvélyes **szem-gyuladás**. Homályos látás. Oly érzés, mintha tüzelnének a szemek.

Szorító **fül-fájás**. Szúrás a fültő-mirigyben. Fül-csengés.

Orr-vérzés; világos vér-folyással. Nagy nátha; hideg levegőben erősebb.

Arcz-küteg; szemölcs. Pörk-födte küteg. Varas arcz. Ajk-rángás; elgörbült száj. Áll-mirigy-dag.

Száj-rothadás. Nyálfolyás. Nyelv-dag; nyelv-bénulat. Torokfájás meghülés után. Sok nyúlós nyák a torokban. Böfögés. Émelygés; nyák-hányás.

Gyomor-nyomás, a mellig terjedő. Puffadt **has** csekély evés után is. Hasfájás, mintha hasmenése akarna lenni. Haskorgás, székelésre késztető. Csipdeső, szúró, metsző hasfájás. Mirigy-dag az ölben.

Nyákos hasmenés. Hasmenés, hascsikarással, meghülés után, kivált nyáron. Véres hasmenés, émelygéssel.

Nehéz **vizelés**; fehér vizelet, mint a tej; nyákos ülepzet. Hólyag-katarrhus; hólyag-bénulat. Vizeletcső-szűkület.

Elynomott tej-elválasztás a női **emlők**ből, meghülés után. Sömör az emlőkön.

Hurut, meghülés után. Rövid köhögés; sok nyák-elválasztás a **légeső**ben.

Mell-szorongás, meghülés után. Mell-szúrás, mintha késsel szúrnák. Szúró f. a mellcsontban ülésben, rányomás által elmuló. Metsző f.; szintén nyomás által mulik el. Mell-vízkór. Nyák-tüdővész. Erős, külsőleg érezhető szivdobogás, oly érzéssel, mintha a mell-üregben kívül verne a szív.

Keresztfájás, mint hosszabb hajolás után. Kereszt-bénulat meghülés után. Feszesség a nyak-izmokban.

Ólom-nehézség a **karok**ban; kar-bénulat. Jéghideg karok, nagy fájdalom mellett, kivált érintés, mozgás alatt. Sömör a kézen. Szemölcsök a kézen.

Duzzadt, dagadt **lábszár**. Húzólag szaggató f. a felső szárban ülésben; menés által elmuló. Hemzsegés a lábakban. Orbánczos láb-bőrhámlás.

Eugenia.

Fej-kábultság. Szédelés; szemei előtt minden mozog: vértolulással, főképp ha fekvésből fölkel. Égetés a fejben, könyezéssel, émelygés és hányással.

Szem-égetés, mint az erős borstól. Könyezés oly érzéssel, mintha tűz jönne ki a szemből. Homályosság, mi mellett mindent duplán lát.

A **szájban** sok habos nyál, mely miatt egész nap köpköd.

Gyomor-fájás, görcs-érzéssel és szüntelen émelygéssel. A **hasban** égetés, mint a pálinkától. A végbélben szorító f.

Közösülés alatt későn jő, vagy egészen elmarad a magfolyás.

Torkában szüntelen szűkséget érez a harácsolásra; a sok harácsolás köhögésre ingerli; köhögés által sárga vagy véres nyákot vet ki.

Euphorbium.

A **lélekre** nézve. Belszorongás, azon eszme miatt, mintha mérget vett volna be. Melancholia; komoly, csendes magaviselet.

A **testre** nézve általában. Csont- és nyákhártya-bántalmak. Égető fájdalmak, kivált a belső organumokban. Csúzos fájdalmak. Ülésben különösen, általában nyugalomban nagyobbak a fájdalmak; valamint érintés által.

Bőr-viszketeg, égetéssel. Orbáncz. Hosszadalmas kütetek. Régi, érzéketlen fekélyek. Hideg fene. Szemölcs.

Fej-fájás, mintha gyomorromlatból származnék. Nyomó, szűrő f. kivált a homlokban. Oly érzés, mintha csavar által, szorítottatnék az agy. — Külsőleg: kütég a fejbőrön; orbánczos gyuladás.

Szem-viszketeg, könyezéssel. Szem és szempilla-gyuladás. Szaru-homály. Duplalátás. Minden tárgyat nagynak lát.

Sok nyákfolyás az **orr-ból.**

Arcz-fájás, lökö és szaggató, vagy feszítő, égető f. Arcz-orbáncz. Hólyagos orbáncz.

Száj. Nyálfolyás, borzadozással. Égető f. a torok és gyomorban, nyálfolyással és hányásra való ingerrel.

Has-fájás nagy mérvben, melegség-, forróság-érzettel, mint szeszes italoktól. Szél-kólika, az által enyhülő, ha előrehajolva, hasát összehúzza. — Hasmenés, végbél-visketés, égetéssel.

A **vizelőcsőben** csiklándozó szúrás; vérfolyás a vizeelőcsőből. — A **tök-zsacsókóban** égetés; a férfitag előbőrén csiklándozás; dülmirigy-nedv-(Prostatasaft) szivárgás, erectio nélkül is.

Mell-szúrás, kivált ülésben. Szüntelen száraz köhögés, nyugalomban. Melegség érzete a mellben, mint lenyelt meleg ételtől.

Nyomó, lökö és szúró f. a **keresztben**, nyugalomban.

Húzó f. a karok és kezek csontjaiban. — Éji égető f. a felső **lábszár-csontokban**. Az alsó szárban, szaggató f. leginkább ülésben. A lábikrában oly fájás, mint ütés után, vagy mintha késsel szúrnák.

Átalában, ütés, lökés, zúzás utáni bántalmakban. Este megújuló fájdalmak. Szorító fájdalmak. Bizsergés a végtagokban.

Fej-fájás; mintha a fej szétrepedne. Kopogó f. a fejben. Forróság a fejben és fájdalom a halántékokban.

Szem-gyuladás az ujszülötteknél. Szem-gyuladás, megsértés után. Szaruhártya-gyuladás; szaru-foltok, hólyagszák, hegjegyek, szaru-homály. Szempilla-dag. Sok nyák-elválasztás a szemszegletekben. Égetőleg csipő könnyezés. Fényiszony és szemfájás. Homályos látás. Sebes **orr.** Nagy nátha, égetőleg csipő könny-hullatással.

Arcz-küteg. Feszés felső ajk, mintha fából lenne. Fogíny-vérzés.

Feszés **nyelv** és innét nehéz beszélés.

A hús-bántalom felváltva mutatkozik a szembántalommal. A hasban rézsutt szorító f., vagy égetőleg nyomó.

A **férfi-nemző-részekre** nézve: Fügöly (Feigwarze). Nőkre nézve rendszeren megjelenő de igen rövid hószám.

Köhögés, majd csak mindig nappal, fel nem oldozható nyákkal; reggel nagy köhögés, sok nyák-kiköpéssel.

A **karok** és ujjakban, elszibbadás. — Élvezettel járó viszketeg a felső lábszárban és lábikrában; szorító f. a lábikrában, kivált állásban.

Evonymus.

Átalában: szűrő fájdalmak, melyek miatt le kell feküdnie és ez által vagy megszűnnek a bántalmak, vagy helyöket változtatják. Különösen ebéd után jelennek meg a különféle fej-, mell-, has-bántalmak.

Fej-fájás, fázással. Szúrás a fej több részében. Oly fájás, mintha szöveget szúrtak volna fejébe. — Külsőkép: feszítő f. a homlokot fedő bőrön.

Homályos látás mint ködön át; a köd mintegy remegni látszik; foltok a szem előtt. **Arcc-fájás**, kivált a csontokban és a járomcsontban.

Szűrő, egyszermind összefüző f. a **hasban**; a köldök táján nyomás.

Mell-fájás; ebéd után nagyobb; oly érzés, mintha sebes lenne. Feszítő, összenyomó f. a mellben, nehéz légzéssel.

Ferrum metallicum.

Átalában: vértolulások és vérfolyások, izgatottsággal. Jó nedvek veszteségéből származott bántalmak, u. m. bényulatok, nagy gyengeség. Elsoványodás, nagy gyengeséggel. Ájulás, fül-, és fej-zúgással. Sorvadás, a görvélyeseknél is. Sápukór. Köszvény. Mértékfölötti teaivás okozatai ellen. A bántalmak leginkább éjjel tűnnek fel; ülésben nagyobbak, lassu mozgásban enyhülnek.

A **bőrre** nézve: vízkóros daganatok, szűrő fájdalommal. A májfoltok gyuladásba jöven, genyedésbe mennek át. Vérér-csomók.

Láz este nagy szomj és fejfájással, később égető arcforrósággal. Váltóláz (nagy adagban bevett china után is);

vértolulással a fej felé, duzzadt arczczal a szemek körül; az erek szintén duzzadtak, a gyengeség nagy. Gyengítő izzadások.

Nyomó **fej**-fájás szabad légben, a szobában elmuló; a szem fölött, szemelhomályosodással, az orrból csepegő vérrel. Oly érzés, mintha az agy szét lenne tépve. Kopogó, kalapácsoló fejfájás, időszakonként (például három hetenként) megjelenő rohamokban; a fejfájás miatt le kell feküdnie, az étel és italtól undorodik. — Külsőleg fáj a fej, sőt, érintés által a hajak is.

Szem-gyuladás a görvélyeseknél. Szem-vörösség. Égető f. a szemekben. Szempilla dag és vörösség; szemárpa; genyes nyák. Zavaros, bágyadt, könnyező szemek.

Sebféle **fül**-fájás. Énekelést hall.

Orr-vérzés; az orr belső része vér-varral van bevonva.

Sápadt, beesett **arcz**; vagy, tüzes arcz. Duzzadt arcz a szemek körül. Sárga kék foltok.

Nyelv-fájás, szúrás; érzékenyebb; ha étel, ital éri a nyelvet; különben tompa. Nyelésen kívül oly érzés a torokban, mintha czövek lenne benne. A tiszta (bor nélküli) vizet meg nem ihatja.

Étvágy-hiány, a húst különösen nem kívánja, ettől gyomra fáj; teliség érzete; evés után böfögés, nyomás a **gyomor** és hasban, végre hányás; amit kihány, az mind éles és savanyú ízű. Puffadt **has**; kemény has; éji kólika a szelektől.

Hasmenés, emésztetlen ürülésekkel. Vizenyős hasmenés, mely élessége által feleszi a végbélt. Kidudorodó aranyeres csomók; tetemes aranyérfolyás. Orsonyagelisz-ták (ascarides) ellen hasznos.

Akarat elleni **vizelés**, nappal; nyákfolyás a vizelőcsőből, meghülés után.

Méh-vérfolyás nagy izgatottsággal; tüzes arczpirossággal; majd erős vérfolyás, majd fekete vérdarabok gyanánt has és kereszt-fájás közt megyen a vér a méhből. Fehérfolyás; csipős, vizes tej alakban. Abortus.

Köhögés egész nap, este az ágyban; erősebb ha mozog; vagy csak mozgásban köhög; kiköhögvén magát, oly érzése van, mintha léghiány miatt légzése nehezednék.

Görcs-köhögés, hányással; reggel átlátszó, nyúlós nyákot hány ki. Vérköpés, vérhányás éjjel, mellszükülettel. Vérköpés szoptatás alatt. Genyforma kiköpés.

Mell-szükület, mintha a mell össze lenne fúzve, kivált nyugalomban. Összehúzó görcsfájdalom. Mellfájás, szűrő, feszítő fájdalommal a vállak közt, mely miatt nem mozoghat.

Kereszt-fájás, midőn felkel az ülésből. Hosszadalmas nyak-mirigydag. — A felső **karban** szűrő és szaggató f., mely miatt nem bírja karját felemelni. Kéz-dag, bőrhám-lással. Az ujjakban zsibbadás, érzéketlenség.

A **csipőben** szűrő és szaggató f. lefelé terjedő, mely miatt lábaira alig hághat; menésben azonban enyhül. A felső **lábszárban** zsibbadás, bénulás érzete főleg felkeléskor, menés alatt enyhül. Gyengeség a **térdben** annyira, hogy majd összerogy; nagy nyugtalanság, mely miatt térdét majd kinyújtja, majd ismét összehúzza; térd-dag. Összeszorító f. a lábikra- és talpban; nagy gyengeség a lábban; lábdag.

Ferrum-jodatum.

Átalában: nagy gyengeség az egész testben, álmos-sággal. Reggel hosszú **álm** daczára igen álmos. Gyakori fölébredés. Sok álom, különféle tárgyokról, napi eseményekről, történeti dolgokról. — **Láz**. Fűtött szobában, kályha mellett is fázik. Fázás és álmoság.

Fejfájás; szaggatás, húzás a homlokban, vagy a szemek fölött. Tompa fejfájás; fejnehézség, butaság érzetével; dohányzás után megújul a fejfájás.

Orr-dugulás; szárazság; orra annyira be van dugulva, hogy nyitott szájjal alszik, orrán nem vehet lélegzetet. — Igen érzékeny, égető **nyelv-f**.

Nyák-gyülem a **torokban**; harácsolás egész nap; sok nyák-kiköpés. Kellemetlen, éles, csipős **szájiz**. Tapadozó, néha keserű íz. — Szüntelen bőfögés; vacsora után heves felbőfögés, émelygés, hányásra való késztetés, sőt néha hányás. **Gyomor-émelygés**, csekély mérvben.

Has-korgás; morgás. Székletét előtt csekély kólika-féle f. Heves kólika, haskorgással. Kólika-f. egész nap,

kisebb nagyobb mérvben, a fájdalmak a köldöknél kezdőd-
vén, a jobb oldalon lefelé terjednek. Sebféle hasfájalmak.
Sok szél; erőltetés a székletételre. Megelőző fájdalommal
járó **szók**. Összepréselő, vagy hemzsegő, viszkető f. a vég-
bélben. **Vizelés** alatt nem nagy, de mégis érezhető f. a
csőben. Éjjel felébredéskor égető f. a csőben, anélkül hogy
vizelhetne.

Légcső. Gyakori nyákköpés. Erősb köhögés, nyák-
köpéssel. Rövid, hákogó köhögés, fehér, sárgás, vastag
kiköpéssel, néha mellfájással. **A mell** mindkét oldalában,
néha alább a lép táján türehető f. légzésben. Másoknál éles
f. a mellben, nyomó, szorongó f. a mellcsont alatt. Egész
nap mellszorogás, sebhedtség érzete a mellben, kisebb,
nagyobb mérvben.

Kereszt- és vese-fájdalom, lefelé terjedő; este hevesebb.
— Összeveretés, lankadtság érzete a végtagokban; külö-
nösen a felső kar-, de még inkább a felső lábszárakban a
térdekig terjedő; az alsó lábszárakban relativ kisebb mérv-
ben, érezhető ezen lankadtság; ezen erőtlenség.

Ferrum muriaticum.

Átalában : rögtön támadó görcsök a tagok izmaiban;
lábikra-görcs, kivált éjjel, nyugalomban.

Száraz forróság, mely miatt igen hajlandó levetkezni.
Az izmokat ostromló görcsökben, hideg izzadás.

Aludt vér az **orrban**. Sápadt **arcz**, itt-ott támadt vö-
rös foltokkal.

Undor a hústól és savanyú eledelektől. Hányás, to-
jás-étel után.

Görcsök a **has**-izmokban, kivált gyakori hajolás al-
kalmával.

Közösülés alatt sebféle f. a **méhhüvelyben**; elhálás
alatt semmi élvezet.

Görcs-köhögés, átlátszó, nyúlós nyák-kiköpéssel, **mell**-
szúrással vagy összeveretés érzelmével a mellben.

Filix mas.

Fő gyógyereje : a szalag-geliszta elüzetése.

Gelsemium nitidum.

Átalában : nagy izgatottság. Dühösség, egyes rohamokban, vértolulással. Agy-congestiók; gyermekeknél is fogzás alatt. Vértorlások általában. Terhes nőknél előforduló bántalmak. Nagy ingerültség. Idegesség; hysteria. Leverettség az izmokban. Éjjelezés, mértékletlen bor-ivás következményei; iszákosok rezgője (delirium tremens). Testi, lelki erőltetés okozatai.

Bőr-küteg, hasonló a skarláthoz. Skarlát, kanyaró, vörheny kezdetén, aconit gyanánt, vércsillapító. Orbáncz; letételes orbáncz, congestiókkal.

Láz; hidegség a végtagokban, arcz- és fej-forrósággal, fejfájással. Naponkint ugyanegy időben megjelenő fázás. Forróságban a vér lecsillapítását oly módon eszközli, mint az aconit. Csúzos láz.

Álom. Hajlan az álomra, vagy álmatlanság; ha el is alszik, napi eseményeiről álmodik. Álomüző viszketeg. Álmatlanság ellen a legjobb orvosságok egyike olyanoknál, kik szenvedélyek, vagy megerőltetett tanulás, olvasás által felizgattatva, el nem alhatnak; szintén fogzás alatt; méhkóros nőknél előforduló álmatlanságban.

Fej-szédülés. Tompa fejfájás a fej hátsó részében. Oly érzés, mintha az agy is nehéz lenne. Fejnehézség a terhes nőknél. Oly érzés, mintha a fej szalaggal lenne bekötve. Zúzatás érzelme az agyban. Fejfájás mellett kábultság, szédelgés, zavart látás, arczforróság, nyakfájás, végtagok fájdalma, kábult álmoság, nyak-üter-verés. Agyvértorlás.

Szem. E tekintetben különös figyelemre méltó ezen gyógyszer. Oly érzés, mintha a szem meg lenne sebesülve. Szemeit nyitva nem tarthatja; ha valamire erősen néz, szemei akarata ellen bezáródnak. Szempilla-bénulat. Varrás alatt szemei megnehezednek. Messziről ki nem veszi a tárgyakat. Homályos látás, mintha füstben lennének a tárgyak; a terhes nőknél is. A szem előtt szaldogáló fekete foltok miatt nem olvashat; szemében forróságot érez. Szemei elsötétednek; semmit sem lát, feje szé-

deleg. Duplalátás. Szemgyengeség, a szemideg megerősítése következtében.

Fül-csengés, zúgás. Hirtelen siketség, rövid időre.

Arcz-küteg; fölpír (Erythém). Az arcizmok összehúzódása miatt, nehezen esik a beszélés. Feszesség érzete a felső áll izmaiban; a száj-izmok összehúzatása. Ideges arcz-fájás.

Tapadozó, keserű, rosz **szájiz.** Szájbüz. Ha nyelvét kinyújtja, reszket a nyelve. Beszélés alatt oly érzés, mintha nyelve bénult lenne; vagy mintha nagyobb lenne a nyelve; a szavakat tisztán ki nem ejtheti; nem bír beszélni; nyelv-bénulat.

Nyak-ütréverés, a terhes nőknél is. **Torok**-forróság. Égető f. a nyeldeklobben a gyomorig; innét nehéz nyelés. Görcsfájdalom a nyeldeklobben. Savanyú, vagy üres felbőfögés; émelygés.

Üresség, gyengeség érzete a **gyomor**-ban. Égető f. a gyomorban. Gyomor-görcs köcsizás alatt; gyomorfájásban ruháit kénytelen feloldani.

Hirtelen támadó de csak rövid időig tartó görcs a **hasban**, mely miatt felkiált; a fájdalom után összehúzó érzés marad vissza, ez után pedig égetés a gyomorban. Kólika, este, a köldök alatt, innét a tőkzsacsckóig; a szelek megindulásával enyhülő. Has-korgás; bántalmak a szelektől. Időszakonkint megjelenő hasfájás, hasmenéssel. — Sérv-kiszorulás.

A lágú **szék** is nehezen megyen el. Több napi szorulás. Hajlam a végbél-szakadásra. Geliszták ellen igen hathatós.

Gyakori vizelés; majd minden fél órában. Fázással, testremegéssel járó bő vizelés, mely által fejfájása szembe-tünőleg enyhül.

Férfi-**nemző-részekre** nézve. Magömlés, erectio nélkül. Utólagos takár. — A nőknél, terhesség alatt előforduló bántalmak. Méhfájdalmak.

Égető f. a **légcsőben**, lefelé a mellre-ereszkező. Torokszárazság. Oly érzés, mintha a gége, a légcső fekélyes lenne. Köhögés, a légcsőben levő csiklándozástól.

Nyomó f. a **mellben**. Mell-fájás, varrásnál. Vértolás a mellben. Száraz köhögés; ez alatt sebféle f. a mellben. Fájdalom a szív körül, napjában gyakran visszatérő; szúrás, ha felkel az ülésből. Rohamonkint támadó mell-fájás külsőleg a mell-izmokban.

Olyféle **hát**-fájás, mint váltólázban a fázás időszakában. A keresztől a hátig, a fej hátsó részéig felfutó hidegség. Keresztfájás, kivált ha az ágyban meg akar fordulni. Önfertőztetéstől eredő hátgerincz-gyengeség.

Nagy gyengeség a **karokban**; éji fájdalmak, a könyökben is; a könyökben megrántás érzete; illetén érzés a kéz-ízületben varrás alatt. Kopogó f. a bal kézben és az ujjakban. Hideg vagy forró kezek; fölemelésben reszketnek a kezek.

Gyengeség a **lábokban**; tantorogva jár; azonnal elfárad. Reszketés. Összehúzó, heves görcsfájdalom a czombtól a vastag ujjig; este állandó fájdalom a bal czombban és mindkét térdben. Éji térd-fájdalmak. Leginkább a térd fölött, vagy alatt vannak a fájdalmak. Menésben a térdízületben oly érzés, mint fízamodás után; rögtön támadó térdcsuklás. Lövelő heves f. az alsó lábszárban. Éji f. a lábikrában; sebféle f. a lábikrában. Összehúzó, görcsfájdalom a bal bokában; szintén a nagy lábujjban. Kopogó f. a lábban. Láb-hidegség.

Ginseng.

Átalában: nagy hajlam a meghülésre; sétálás által sem melegedhetik meg. Igen élénk, buja álmok.

Fej-fájás, a szempillák nehézségével, legyőzhetlen ál-mossággal. Hirtelen ütés érzete a fej hátsó részében, utána következő zúzatás-érzettel.

Szem-nyomás kívülről befelé; a felső szempillák leesnek; nehezen nyílnak fel. Dupla látás.

Vörös **arcz**, égető, viszkető fájdalommal; később vörshimlőféle kúteg. Száraz, fölrepedezett, vörös, szintén vérző ajkak.

Összehúzó **gyomor**-f. belszorongással, szorongó légzéssel. — Fájdalom az alhasban, az ölben, fájdalmas bizser-

géssel, a lábíg terjedő. Vájó, metsző, szűrő hasf. Oly érzés, mintha abroncs által lenne a has körülvéve.

Szúrás a vállak közt; hátfájás, , mintha összeveretett volna. Hasonló f. a felső lábszárban.

Glonoin.

A lélekre nézve. Zavart eszmék, álmokra való hajlam mellett. Oly vidékre nem ismer, a mely előtte különben igen ismeretes volt. Csalékony érzelmek; például mintha nyaka meg lenne dagadva. Határozatlan gondolatok; nehéz fontolgatás, töprenkedés. Senkit sem ismer meg, tulajdon gyermekeit sem; dühös; ágyából kiugrik. Szellemi munkák által előidézett szellemi, anyagi bántalmak.

Átalában a testre nézve. Heves vértolulás a fej felé (elmeeröltetés, meghülés, napszúrás következtében is); egyszersmind szív felé toluló vér, chronicus szív-bántalom mellett. Legtöbb bántalom alulról fölfelé tart irányt; például a mellről a fej felé. A bántalmak felváltva, majd a jobb, majd a bal oldalon, de leginkább ezen mutatkoznak. Minden mozgás rosszabbulást okoz. A szabad lég könnyebbülést hoz. Hemzsegéshez hasonló érzet a fejtől kezdve a test minden tagjában. Gerincz-bántalmak. Ideges betegségek.

Fej-szédülés, tántorgással. Tompa fejfájás. Nyomó f. belülről kifelé. Kopogó f. kivált a halántékokban. Útérverés érzete, heves kopogó fejfájással, egyik oldalról a másikra ugró. Fejforróság, kopogó fejfájás, átfutó arcforróság, homlok-izzadás mellett. Teliség érzete; mintha az agy minden részről ki akarna tolódni; kopogó fájdalommal. Napszúrás. Oly érzés az agyban, mintha összezúzatott volna. Mindezen érzések a fejben rögtön támadnak; elmeeröltetés, fej- vagy testmozgás, hajolás, borital, dohányzás által, ebéd után hevesebben lépnek fel; enyhülnek pedig nyugalom, külső nyomatás által, szintén a szabadban való fekvésben.

Szempilla-daganat, nehézség érzetével. Kidüledt szem; duzzadozó vérerek; forrósággal és nyomó fájdalommal. Szikrák a szem előtt.

Hallható **fül**-kopogás, ütér-verés; fejfájás mellett.

Édeses, füszeres **száj-íz**. Felböfögés, émelygés, sárgás nyákhányás, fejfájás mellett. Üresség érzete a **gyomorban**. Nyomó, vajú gyomorf. Fris vizre való vágy. Fölfelé toluló fájdalom a bal rászt (hypochondrion) táján. Haskorgás.

A **mell**-ben nyugtalanító érzelem, vértolulással; a vér a has jobb oldalából tolul föl a mellbe. Mellszorongás; mellgörcs; leginkább fejfájás után. Gyakori sóhajtozásra, mély légzésre mutató hajlam. A mell belsejéből kifelé tartó szúrások. Kellemetlen érzés a **szívben**; teliség érzete. Forróság a szívben, gyakran a bekövetkező fejfájás előtt. Erős, látható szívdobogás, egészen az ujjak hegyeiig ható. Sebes ütérverés, ezt követő szokottnál lassúbb érveréssel.

Égető f. a **hátban**, főleg fejfájás után.

Fájdalom a bal **vállban** a karig; szúró f. a bal válltól a gyomor-gödrig. Nehéz, zsibbadt **kar** (bal oldalon). Kellemetlen, összehúzó f. a **könyök és kézizületben**. Az ujjak hegyeiben érezhető érverés, kézremegésig, oly érzéssel mint villanyozás után.

Gyengeség, zsibbadás a felső lábszár, térd és lábban.

Granatum.

Átalában: gyulasztó külső daganatok; fekélyek; fagydagok. Genyedés a belső organumokban.

Fej-szédülés kivált szellemi munka után, gyomorfájással. Üresség-érzet.

Szem-gyuladás, mint nagy náthánál. Csipás szem. Szaru-foltok.

Fül-fekélyesedés. **Orr**-viszketés és hemzsegés; égető forróság, szárazság belsőleg.

Arcz-égetés, átfutó forróság. Száraz, égető ajkak.

Fog-hús-vérzés; elváló fogíny. A fogak inognak.

Száj-fekélyek, rothadás. Erős nyálfolyás, édeses íz. Katarrhalis torok-gyuladás; mandola-lob, genyedés; gyakori nyák-hákgóság.

Változó étvágy, majd semmi, majd nagy; rendkívüli éhség, még evés után is. Összefutó víz a szájban; gyomorfájás, hányás. **Gyomor-görcs**, éhgyomorra teliség-érzettel, égető, nyomó fájdalommal és belszorongással. — Gyakori, hosszas **hasfájás**, émelygéssel, fázás, nyálfolyással. Hasfájás minden étel után; vagy reggel korán; meleg borogatás, vagy friss víz-ivás által enyhülő. Szalag-gelisztától eredő bántalmak. Az ölben fájdalmas nyomás és dag, mintha sérv akarna támadni.

Hasmenés nyákos bélsár ürüléssel; vérhasféle ürülések. A végbélben nagy viszketés és majd kiállhatlan bizsergés.

Takárféle nyák-folyás a **vizelöcső**ből, égető, szűrő fáj. — Sárgás fehér-folyás a **nőknél**; méhüvely-szakadás; méhszakadás.

Mell-szorongás. Hurut, rekedtség. Legkisebb mozgásra szívdobogás. **Külsőleg**, — összehúzó f. a mellizmokban.

A **karok**ban csúzos f.; néhezen emelheti karjait. Csúzos f. a kézben és az ujjak ízületeiben. Majd kiállhatlan viszketés a kéz hátán. Kőszvényes csip-fájdalom.

Graphites.

A **lélekre** nézve. Leverettsé; nagy hajlam a szomorodásra; a legcsekélyebb bal esemény kétségbeesésig szomorítja. Szomorúságában halál-eszmével foglalkozik; sírásra hajlandó kivált este, vagy ha zenét hall. Belső nyugtalanság, gyötrellem, mintha közel nagy veszedelem érné. Félelmesség; belszorongás, midőn ülve dolgozik. Nagy izgatottság.

A **testre** nézve általában. Görvélyes bántalmak, Kőszvény és kőszvényes csomók. Összeszorító fájdalmak. Egyes részek összeszorítása, görbedezése. Feszültség a tagokban. Elhalás, elszibbadás. Erős érverés az egész testben. Remegés az egész testben. Egyes részek rágása, görcsös elcsavarodása. Gyakori lökések az egész testen át, mint a villanyozástól. Nagy hajlam a meghülésre.

A **bőr** és alatta levő részekre nézve. Hosszadalmas bőr-szárazság. Küteg, mint a balha-csípéstől. Sömör, kivált nedves, vagy ha varat képez. Anyajegy (Muttermal). Orbáncz. Kemény daganatok; mirigy-daganatok; köszvényes csomók; tömlős daganatok. Sebhedt, bőrnélküli testrészek. Gyógyulni nem akaró bőr. Büdös fekélyek. Vadhús. Vérér-csomók. Vastag, kemény bőr, szarvforma kinövés. Vastag, befelé görbülő körmök.

Nyugtalan **álm**, forrósággal. Andalgó képzelgés, mihelyt szemeit bezárja. Belszorongás, mely miatt ágyában nem maradhat. Lefekvéskor mindenféle jut eszébe és az összegyűlt sok gond miatt nem alhatik. Borzasztó álmak. Ijedés és belszorongással ébred fel. Álmában is feljedez. Rángások, álomban.

Fej-fájás, főleg reggel, felébredéskor. A homlokban oly f., mintha szétrepedne. A fej hátsó részében összefűző f. Kopogó, lökö f. a fejben. Vértolulás; zúgás, búgás a fejben. Az ágyban lazultság érzelme. — Külsőleg: fej-viszketeg; viszkető pikkelyek a fejtetőn. Nedves küteg; varas fej, a varakból nedv szívárogo.

Szem-gyuladás, nyák-elválasztással. Nyomó, szúró, csípő f. a szemben. Szemárpa. Csipás szem; éjjel a szempillák összeragadnak. Szárazság érzete a szempillákban. Könyezés. A világoosság sérti szemeit, de a gyertya-világ nem. Homályos látás. Szikrák a szem előtt. A betük összefolynak, vagy azokat duplán látja.

Fül-szúrás, kivált esteli után; sebféle f. Szárazság a belső fülben. A fül mögött sebhedt helyek, var, sömör. Fültömirigy-dag. Büdös szag a fülekből; genyes, véres fülfolyás. Nehézhallás; jobban hall akkor, midőn kocsiz. Éneklés, csengetés, zúgás, dörgés, pattogás, ropogás a fülekben.

Orr-fájdalom, sebféle; vörös orr; orrviszketeg. Orrdag; belsőleg varas orr. Orrvérzés, megelőző vértolulással és forrósággal. Rosz szag az orrból. Kellemetlen orrszárazság. Orr-dugulás. Gyakori, majd híg, majd vastag nyák-elválasztás.

Sápadt, sárgás **arcz**; átfutó forróság. Egyoldali arczbénulat. Félrehúzott **száj**. Arcz-dag; tömlős dag. Ned-

ves arczküteg. Fekete izzlikak (Mittesser, akne punctata). Fölrepedezett ajkak; küteg a száj-szögleteken és ajkakon. Fekélyes száj-szögletek. Varas ajk. Állmirigy-dag; fájdalmas csomók az alsó állon.

Éji **fog**-fájás, arczforrósággal. Szűrő f. kivált hideg ital után. Sebféle f. az inyben; érzékeny iny. Rothadt szag a foghústól.

Rosz, rothadtféle szag a **száj**-ból. Vizes nedv; nyál-folyás a szájból; tapadozó nyákkal telt száj annyira, hogy alig nyithatja fel a száját. Száj-szárazság. A **nyelv** alsó részén és végén égető hólyagcsák; fájdalmas csomók és hólyagok a nyelven; fájdalmas fekélyek a nyelv alsó részén.

A **torok**ban oly érzés, mintha nagy falatot nyelne; vagy mintha csomó vagy kinövé lenne torkában; vagy mintha a torok össze lenne varrva. Görcs a torokban, fuladozással. Sebféle f. a torokban. Szűrő f. a torokban nyelésen kívül; nyelés alatt szúrás, fuladozással. Mandola-dag, fájdalommal nyelés alatt. Nyák-gyülem a torokban.

Étvágy-hiány; undor a melegteledelektől, a hústól; vagy igen nagy éhség. **Gyomor**-fájás; ital által enyhül. Teliség érzete, mint túlságos evés után. Felfuvott has. Nagy gyomor-gyengeség. Gyakori felbőfögés. Gyomor-égés. Csuklás. Émelygés. Hányás. Geliszta-hugyozás.

Gyomor-nyomás, csak lefekvés által enyhül; felkeléskor azonnal újra kinzó. Gyomor-görcs: evés alatt, vagy után elmúlik. Csipdeső, kapkodó, égető gyomorfájás.

A **máj** táján fájdalom azonnal reggeli után, lefekvésre kényszerítő; szúrás oly nagy mérvben, hogy kinyában fogait összeszorítja. Máj-dag,—keményedés. Szúrás a lépben, főleg testmozgás után.

Has-bántalmak. Nehézség, teliség a hasban. Keménység az alhasban. Felfuvott has, kivált ebéd után, fej-nehézséggel. Sok szél a hasban. Lágyék-fájdalom. Mirigy-daganatok, fájdalommal. — Külsőleg, has-orbáncz, hólyagokkal.

Kemény **szék**; székszorulás; összesült kemény darabokban történnék az ürülések. Vagy — hasmenés, többnyire nyákos, vagy véres. Geliszták. Fájdalom a vég-

bélben; vér-ürülés a végbélből; végbél-csomók; végbél-zakadás.

Vizelésre való késztetés, csekély ürüléssel és metsző f. a vizelő-csőben. Hólyag-aranyér.

Tök-dag (az itt összegyűlt víztől is). Pollutiók, majd minden éjjel; magömlés tagmerekedés nélkül. Nagy inger az elhálásra; vagy semmi ösztön. Elháláskor kimarad a magömlés.

A női **nemzőrészekre** nézve: sebhedt szeméremtest. Elkésett hószám; igen csekély, vagy elnyomatott hószám; hószám alatt nagy fejfájás, szemkáprázás, görcsök. A fiatal leány sok nehézséggel küzd, míg az első tisztulását megkapja.

Légcső. Nem tiszta hang az éneklésben. Rekedtség. Kaparás a gégeben. Nyakosság a légcsőben. Nátha nagy fejfájással, köhögéssel kivált éjjel, és sós kiköpéssel.

Mell-szorongás, kivált belégzés alatt, reggel felkeléskor; fuladási rohamok éjjel, midőn elalszik; mellszorongás, midőn fekszik; mellnyomás, midőn szabadban jár; mellgörcs. Kezdő tüdő-bénulat (Lungenlähmung). Mellszúrás, midőn fölfelé megyen a lépcsőkön, mellszorongással. — Erős szívdobogás, mint villany-ütések; erős dobogás a szív és az egész testben legkisebb testmozgásra.

Heves **kereszt-fájás**; összeveretés érzelme. Összehúzó f. a vállak közt. Nyak-f. ha megfordul, vagy ráfekszik; nyak-fesz. Nyak-dag, mint a golyva; nyakmirigy-daganat. Fájdalmas hónaly; csúzos f. a hónalyban; szűrő f., mely a szabad légzést gátolja.

Összeszorító f. és forróság a bal **kar**-ban, elzsibbadás a jobb-ban, ha ráfekszik. Az előkarban húzó, görcsösen feszítő f., mardosó f.; hirtelen támadó égetés egyes helyen. A jobb kéz elzsibbad. A kezek elsoványodnak. Kézdag. Kéz-orbáncz. Az ujjak görcsösen húzódnak össze és meggörbülnek. Kőszvényes csomók az ujjakon. Az ujjak közt sebhedt bőr. Fölrepedezett bőr a kézen.

Nagy nyugtalanság a **lábak**-ban; elzsibbadás és feszesség. Sömör a felső száron. A térdben feszítés, vagy oly érzés, mintha rövid lenne; térdét nem hajlíthatja. Összeszorító f. a lábikrában. Varas fekély az alsó száron.

Fájdalom a láb-csontocskáiban, érintés által. Szűrő f. a sarkban; sebféle f. a talpban. Égető f. a lábak, de kivált a talpakban; vagy — hideg lábak, még a meleg ágyban is. Láb-izzadás, ha rossz szaga is. A vastag láb-ujj görcsösen görbére húzódik; dagadt; genyvel telt hólyaggal lepetik meg; fekélyes; szintén az ezen vastag ujjon létező köröm szokottnál vastagabb és befelé görbült.

Gratiola.

A **lélekre** nézve. Komoly, magába vonult kedély, vagy víg kedély, sokat szeret beszélni, ugrándozásra, tánczolásra van kedve. Mély gondolatokba merül, nem is hallja, a mit tőle kérdeznek. Nem tudja magát valamire elhatározni, nincs kitartása a munkálatban.

A **testre** nézve általában. Görcsös állapot, merevedés anélkül, hogy öntudatát vesztené. Hypochondria, hysteriából eredő bántalmak. Éjjel mutatkoznak leginkább a bántalmak, vagy ülésben, vagy midőn az ülésből felkel.

Bőr-viszketeg; a vakarás égetést is okoz. Nedves kútegek.

Legyőzhetlen **álmoság**, kivált ebéd után. Mély álmok; sok, mindenféle álmok.

Fej-fájás, undorodás és émelygéssel. Nyomó, húzó, szűrő, kopogó f. kivált a homlok táján. Fej-forróság-vértolulás. Ha az ülésből fel kel, vagy testmozgásban nagyobb a fejfájás. — Külsőkép: a fej igen érzékeny a hideg iránt. Gyakori hidegség-érzet a fejen. A fejtető viszket, a viszketeg néha csipdeső.

Szem-fájás nyomó érzéssel; a könhártya gyuladt; sok nyák-elválasztás. Szárazság oly érzéssel, mintha homok esett volna a szembe. Szem-pislogás. Összeesett szempillák, gyengeségből. Rövidlátás, főleg olvasásban észlelhető.

Arcz-forróság. Égető forróság érzete, holott külsőkép hideg az arcz. Arczégetés, mint a tüztől, külsőkép is érezhető. Feszülés érzelme az arczban. Reggelenként feldagadt ajkak.

A záp-**fog**-ban szaggyatás; vagy szúrás; vagy fúrás leginkább éjjel; ebéd előtt épen semmi. Fog-f. a likas szemfogban, hideg étel, ital, lég után különösen.

A **száj**-ban sok víz, nyál folyik össze. Nyálfolys.

Torok-fájás; minduntalan késztet a nyelésre, nehéz nyeléssel. Szúrás, kivált a torok bal oldalában. Kaparás a torokban. Harácsolás reggelenkint.

Étvágy-hiány; csak a kenyeret kívánja; vagy éhség, de minden étvágy nélkül. Ebéd után lépnek fel a bántalmak. — Csuklás. Szüntelen böfögés, étel után izlő; vagy keserű, főképen midőn szabadban jár. Undor. Hányásra való késztetés, többszöri rohamokban; felböfögés által enyhül. Nehéz hányás; hányás által sárgás anyagot hány ki.

Kellemetlen érzés a **gyomor**-ban. Teliség érzete evés után; több órai fájás után kevés kenyér-evés által elenyészik a fájdalom. Gyomor-nyomás ebéd után, mint valami idegen testtől; érintés által nagyobbodik a gyomor-f. Gyomor-görcs reggel az ágyban, ha este későn vacsorált. Hidegség-érzet a gyomorban, undorodással.

A jobb **rászt**-tájon szúrás, reggel vagy ebéd után; szintén a bal részt-tájon; kopogó fájdalom.

Has-fájás, undorodással. Nyomó f. Oly érzés, mintha a has bal oldalában valami leszakadna. Csipdeső f. ebéd után. Metsző f. az egész hasban ülésben, mely miatt hasát összehúzza. Szúró f., a szelek megindulása által enyhül. Hidegség érzete a hasban; vagy égetés. Felfu-vott has; haskorgás; sok szél, kivált a köldök körül kóborló.

Hasmenés, olyan mint a víz, megelőző émelygéssel. Sárgás, zöldes hasmenés. Büdös nyákiürülés. Geliszta-ürülések. Végbél-fajdalom: égető, szúró, viszkető.

Mell-szorongás, felböfögés által enyhül; menésben meg kell állania, valamint ha lépcsőkön jár fölfelé. Görcsös érzet a mellben, mintha össze lenne fűzve. Forróság a mellben, aztán a fejben, arczpirossággal. Erős szívdobogás, kivált széketétel után azonnal.

Nyak-fajdalom oly érzéssel, mintha erősen megragadták volna. — A **karok**ban, ízületek, kezek-ujjaiban szaggyató f.

A **lábszárban** szaggató szúrás, ülésben; menés által elmúló; ellenben menésben a lábikrában támad szúrás, mely ülésben múlik el.

Guajacum.

A **lélekre** nézve. Gyenge emlékező tehetség; minden gondolat nélkül áll, egy pontra függesztve szemeit.

A **testre** nézve általában: csúzos, köszvényes szaggatás, szúrás a tagokban. A bántalmak leginkább ülésben fordulnak elő. Köszvény következtében összezsugorodott végtagok.

Fej-köszvény. Oly érzés, mintha az agy lazult lenne és minden lépésre inogna.

Szem-dag; vagy oly érzés, mintha a szem dagadt lenne és a pillák oly rövidek, hogy a szemtekét be nem fődhetik.

Fül-fájás; szorító fájdalom.

Mindentől undorodik; így a tejtől is; gyakori üres böfögés; híg nyák-hányás. "A **gyomor**-ban összefűző f., nehéz légzéssel. Az ölben oly érzés, mint a sérvtől.

Mell-szúrás, belégzés által érezhetőbb. Száraz köhögés; a légsőben inger a köhögésre; a légzés el van nyomva mindaddig, míg ki nem köphet; a kiköpés bűdös, genyes.

A **végtagok**ban csúzos, köszvényes fájdalmak.

Guaraea.

Általában: görcsmerevedés hysteriában szenvedő nőknél. Görcsök és rángások a gyermekeknél, kivált hányás alatt. Éji csontfájdalmak. A test felső része forró, az alsó része pedig hideg.

Reggeli **álmosság.** Álomkór.

Fej-kábulás, mint ütés után. Szédelés, kivált hajolásban. Lenyomó szemfájdalommal összekötött fejfájás. Fejneheztség. Fejét nem mozgathatja.

Nyomó **szem-fájás.** Köthártya-gyuladás; szürödvény a köthártyán (chemosis). A tárgyakat szürkéknek látja. Szem alatti duzzadás.

Rezes **arcz.** Száj-rángások. Szájpadlat-érdesség (Rauhheit). Csont-szu. **Hányás**, mely által éles, zöld anyagot hány ki. Idült **székszorulás** gyermekeknél, fogzás alatt. **Hólyag-gyuladás.** Akaratelleni vizezés.

Rosz szagu **fehértály**, hószám után. Hiányzó, vagy csekély szülfájdalmak.

Görcsös **hurut**, vérhányással. Görcs-fuladás (Asthma) a gyermekeknél.

Barna májfoltok a **karokon.** Kar-bénulat. Vörös-foltok az **alsó végtagokon**, főleg melegben.

Helleborus.

A **lélekre** nézve. Szomorú kedély; melancholia. Akarat elleni fohászokodás. Honvágy. Makacs szótalanság.

A **testre** nézve általában. Húzó szaggatás a tagokban; szűrő fúrás kivált a csontokban. Gyengesség, feszesség a tagokban. Rángások az izmekben; görcsök; a tagoknak görcsös feszessége, fej-rázkodtatással. Este nagyobb fokra emelkednek a bántalmak; a szabadban enyhülnek.

Sápadt **bőr.** Bőr-vizkór; kivált elnyomott vörös himlő, skarlát sat. kútegek után.

Álmoság. Szunyadozás félig nyitott szemekkel; szunyadozás alatt mindenféle phantasiák.

Láz. Eleinte tartós borzadozás, szomj nélkül; a kezek hidegek, a fej forró és kábult, álmoság mellett; lefekvés után azonnal forróság és izzadás szomj nélkül. Égető forróság, belső borzadozással. Lappangó idegláz.

Tompa **fej-fájás**, kivált a homlok közepén, ülésben. Keresztülható fejfájás annyira, hogy nem tudja, hová tegye fejét. Nyomó f. Az egész agyban összepréselő f. Kopogás a halántékokban. Agy-gyuladás; agy-vizkór. — Kül-sőleg. Nedves varak. Fejét párnák közé fúrja.

Szem-fájás. A szemgödör szélein oly fájás, mint a szögtől, nyomás által enyhülő; a szemekben oly érzés, mintha fölülről lefelé valami nehéz által nyomatnék. Vörös, dagadt pillák. Pislogás. Mereven-nézésre való hajlam. A világosságot kerüli, noha szemei nem gyuladtak.

Lázás állapotban szemeit behunyja, mivel a körében levő tárgyakat látni nem akarja.

Összefüző **orr**-fájdalom, mintha fuladás következ-
nék be.

Sárgás, sápadt **arcz** fejforróság alatt. Dagadt ajkak,
fehér hólyagcsákkal.

Szűrő szaggasztás a záp-**fogak**ban este az ágyban egész
éjjel át; a hideg és meleg egyaránt okoznak fájdalmat.

A **száj** sok vizes nyákkal telik meg. Nyálfolyás. Száj-
hólyagcsák. Érzéketlen, feszes nyelv.

Undor az eledelektől, különösen a zsiros, zöld növény-
eledelektől és káposztától.

Gyomor-f. a köhögéstől. Fájdalom a szívgyödörben
minden lépésre; fekélyféle f minden ételre; égető f. a
nyeldeklig; befelé húzó gyomor-f.; nehézség-, felpuffadás-
érzet a gyomorban. Gyomor-gyulladás.

Has-fájás, mintha hasmenés akarna következni; has-
csipkedés, midőn lépcsőkön megyen. Hidegség érzelme a
hasban; felfuvas érzete; **haskorgás** a szelektől. Bugyogás
érzete, mintha a has tele lenne vízzel, kivált mélyebb lég-
zésnél. Has-vízkór. Sörv-érzet.

Hasmenés, émelygés és hasfájással. Szék által egye-
dül nyulós, fehér nyák, vagy kocsonyaféle anyag ürít-
tetik ki.

Nehéz légzés; felnyitott szájjal kapkod lég után. Me-
legség érzete a **mell**ben; mell-szúrás minden légzés alatt;
mell-vízkór.

Kereszt-fájás ülésben; mintha szelek okoznák. Nyak-
fesz; nyakmirigy-dag.

A felső **kar**ban oly f., mint ütés után. Fúró szúrás a
kéz és ujjak ízületében. Erőtlenség a kezekben, mely mi-
att semmit sem foghat meg. Szaggasztás az ujjakban.

A **tompor**ában oly f. mintha tüvel szurkálnák. A felső
lábszárban gyengeség, feszesség. A térdben fúró szúrás.
Ficzamodás érzete a láb-izületben; oly f. mint ütés után a
belső bokában. Nyomó f., a talpban.

Hepar sulphuris.

A **lélekre** nézve. Kellemetlen kedély; az övéit sem szenvedheti, rájuk sem néz. Minden, amit megpillant, előtte kellemetlen, helytelen. Izgatottság, heveség, sebes beszélés. Ijesztő képzelgések (Visiok). Midőn szabadban jár, nem bírja magát tájékozni; eszmezavarban van. Sem mire sincs kedve.

A **testre** nézve általában. Mérték fölött bevett mercur okozta bántalmak. Görvély. Csúzos, köszvényes tünemények. Nagy érzékenység; izgatottság. A bántalmak leginkább éjjel támadnak, vagy nagyobbodnak.

A **bőrre** és az alatti részekre nézve. Sárgás bőr; sárgaság. Hólyagos orbáncz. Bubor (küteg): pemphigus. Fölrepedezett bőr a kezek és lábakon. Csekély sértés után is, a bőrön azonnal genyedés támad; begyógyulni nem akaró bőr. Rothadt szagú fekélyek, égető, kopogó fájdalommal. Rákféle fekélyek. (A tályogok (Abscesse) megérlelését e szer előmozdítja; hosszadalmas genyedés ellen hathatós). Köszvényes daganatok, forróság és vörösséggel. Mirigy-dag, gyuladás, genyedés. Nyirk-daganatok.

Hosszas, kábító **álm**, szüntelen álmodozással a napi foglalatosságokról. Elszenderedésnél heves felriadás. Álmából szorongva ugrik fel, segítségért kiabálva, mintha légzése nem lenne.

Láz. Fázékonyság; erős fázás minden nap este; éji fázás, mely alatt a fájdalmak nagyobbodnak. Égető forróság nagy szomjjal; száraz forróság éjjel, vagy forróság izzadással. Nagy izzadás éjjel, nappal.

Fej-fájás, fekélyféle, a szemek fölött. Fúró fejfájás, az orr-tövénél. Kalapácsolás. Nyomó f. reggel felébredéskor. Szaggató f., mintha kiszaggatnák az agyat, általános forrósággal. Fejszúrás reggel. — Külsőleg: kütegek; csomók; nedves var. Kopaszodó fej, nagy betegség, vagy mercurialis szerek következtében.

Szem-fájás, minden lépésre. Szúrás. Fúrás a szemgödörben. Könyezés. A szempillák éjjel összeragadnak. Szaru-foltok, fekélyek. Pilla-görcs éjjel. A világosságot

nem türik a szemek. Szikrák a szem előtt; vagy mintha fátyolon át nézne.

Fül-fájás éjjel, ha ráfekszik. Var a filön, vagy a mögött. Genyfolyás a fülből. Nehézhallás, fülzúgással. Fülbúgás kivált a bal fülben, este az ágyban; fütyülés, vagy szétpattanás érzete.

Orr-csont-fájás, érintés által. Forró, dagadt, vörös orr. Varas orr belsőleg. Vértolulás az orrban, ütérve-réssel és nehézség érzetével az orr-hegyben.

Arcz-pirosság, forróság, daganat. Arcz-csont-fájdalom, érintés által. Arcz-küteg; varas arcz a fiataloknál. Fölrepedezett ajkak. Küteg a száj-szegleten; varas száj-szeglet.

Fog-husdag, és gyuladás. Foghús-fekélyek. **Száj-fekélyek**, szalonnás alapzattal. Száj-büz. Nyálfolyás sok mercur következtében. Sok nyak, vagy nyál a szájbán. A nyelven oly érzés, mintha sebes lenne; vagy égető f., mely miatt éjjel is felébred.

A **torokban** nyelés alatt oly érzés, mintha belől dagadt lenne, vagy mintha ezövek lenne benne. Torok-kaparás. Szúrás a torokban, midőn mélyen légzzel, a fülig terjedő; vagy oly érzés, mintha száлка akadt volna fel torokában. Torok-szárazság; sok harácsolás. Mandola-dag.

Elveszett **száj-íz**. Gyenge emésztő tehetség kivált azoknál, kik sok mercurral gyógyítottak. Gyakori felbőfögés, minden szag és íz nélkül. Émelygés; geliszta-hugyozás; nyak-hányás reggelenkint.

Nyomó f. a **gyomorban**, mintha ólom feküdnék benne; gyomor-dag. Gyomor-f. menésben oly érzéssel, mintha a gyomor szabadon függne.

Mindkét rászt-oldalban oly érzés, mintha oda sok vér toltult volna. A **máj** táján szúrás, menés alkalmával; lép-szúrás, szintén menésben.

Érzékeny **has**, főleg járásban. Összehúzó f. a hasban. Puffadt, feszes has. Üresség érzete a hasban. Metsző, szűrő f. Összeveretés érzelve a belekben, midőn jár. Haskorgás a szelektől. Az ölben oly érzés, mintha itt a mirigyek dagadtak volnának, kivált érintés alatt; ezen mirigyek genyedése.

Nehéz **székelés**, ha puha is a szék. Hasmenés fájdalommal, savanyú szagu, fehéres, kivált gyermekeknél; vérhasféle ürülések. A végbélben hemzsegés, mint a gelisztáktól, égetés és oly érzés, mintha dagadt lenne a végbél; kidudorodó aranyeres csomók.

Vizelet-**hólyag**-gyengeség; hosszabb várakozás után vizelhet lassankint. Ágyba-hugyozás éjjel. Nyák-folyás a vizelecsőből.

A férfi-**nemző-részekre** nézve: csekély, vagy épen semmi ösztön az elhálásra. Erő nélküli erectiók. Székletétel, vagy vizelés alatt de néha különben is elmenő prostata-nedv. — A **nőknél**: kisebesedett szeméremajkak; késedelmes tisztulás; ezalatt a szeméremtest igen viszket. — Rákféle fekély az **emlőben**.

Légcső-gyengeség; fenhágon alig beszélhet; rekedtség; állandó f. a gége egyik részében. Gége és légcsőgyulladás, hosszabb időig tartó; sorvadás. (Hártyás torokgyík ellen, kivált spongia-val felváltva, hasznos.) Mellhörgés az összegyűlt nyáktól. Tüdő-hurut. Inger a köhögésre; száraz köhögés kivált este ha lefekszik; az álomból felverő reggeli köhögés. Száraz, rekedt köhögés egyes rohamokban, belszorongás, fuldoklás, végre sirással. Csaló köhögés. Hányásra ingerlő köhögés. Szamárhurutféle köhögés. Köhögés, sok nyák, vagy véres kiköpéssel.

Rövid légzés; gyakori, mély légzés, mint futás után. Szorongó, füttyülő légzés, fuladási veszélylyel, midőn fekszik. Görcsös összehúzatása a **mellnek**, midőn beszél. Oly érzés, mintha forró víz mozogna a mellben. Szívdobogás, szúrással.

Gyakori **kereszt**-fájás, összeveretés érzelme kivált menésben. Húzó f. a hátban. Oly érzés, mintha a nyakizmok összeverettek volna. Büdös izzadás a hónalyban. A mirigyek genyedzése.

Összeveretés érzete a felső **karban**. A könyökön tömlős dag. Az al-karban húzó, összezúzó f. Forrótság, égetés a tenyeren; durva, száraz, reszelős kéz-bőr, viszketéssel. Küteg a kézen; korpaféle, lehámló bőr. Dagadt kéz-ujjak, feszséggel. Elzsibbadt ujjak. Pokolvar.

A **csip**ben ficzamosodás érzete. Csip-köszvény; a daganatban kopogó f., ha már genyedésbe készül menni. Csomók, kelések a faron. Szaggató, zúzó f. a felső szárban és térdben; térd-dag. Összeszorító f. a lábikrában, a lábfejen; nagy érzékenység a talpban. A lábízületben összetörés érzelme, kivált menésben. Lábfejében felkiált, mint esés, ütés után. Égető láb. reggel az ágyban. Daganat a bütyök körül. Felfakadt fagydaganat.

Hyosciamus.

A **lélekre** nézve. Iszonyu belszorongás. Megrázkódató ijedés, remegés és rángás közt. Nagy félelmesség; fél attól, hogy vagy megmérgezik, vagy eladják; vagy hogy megharapják az állatok. Csacskság; többet beszél, mint szokott; nagyon hajlandó minden fölött nevetni. Szerellemfáltás. Dühöngés; veri az embereket; kiabál; roppant erőt fejt ki, annyira, hogy alig lehet őt fékezni.

A **testre** nézve általában. Rosz következményei a szerencsétlen szerelemnek, szerellemfáltással. Görcsös bántalmak, a gelisztáktól is. Hasmenéssel járó görcsök; — rángások tajtékzó szájjal, a melyek azonnal megújulnak, mihelyt egyiket csepp folyadékot nyel le. Nehézkór főképp felduzzadt kékes arczzal, akarat elleni vizezéssel. Vitánz. Merevenség. Elaléltság.

A **bőrre** nézve : száraz, durva bőr. Nagy fakadékok; összefolyó himlők. Barna foltok az egész testen. Kelések. Makacs bőr-vízkór.

Le nem győzhető hajlam az **álmra**; mély álom; mértékfölötti álom. Az álomban nevető arczkifejezés; horkolás; kapkodás a léghen; fejét idestova hányja; kezeit mozgatja. Vagy — álmatlanság exaltált ideges állapot miatt, rángásokkal, belszorongással összekötve.

Láz : ideges, typhosus.

Fej. Agybántalmak. Eltompulás; nem érez semmi szükségét; azt sem érzi, ha megcsípi. Öntudatlanság; nem lát, nem hall; az övét sem ismeri; mozdulatlanul fekszik az ágyban. Ezerféle phantasiákkal van elfoglalva; félrebeszél. Elmeháborodás. (Szeszes italok következté-

ben fejlődött tébolyodásban is.) Táncsol, nevetséges cselekvényei vannak; meztelenre vetkezik. — Agy-gyuladás. Agy-vízkór. Oly érzés a fejben, mint agyrázódás után, kivált menésben. Fejfájás, általában a szobában támadó.

Szemek. Vörös, villogó, nyilt, elforgatott, kidüledt szemek; vagy, bágyadt, tüznélküli, homályos, fénytelen szemek. Mereven nézés. Bandzsalság. A szempillák görcsösen bezárvák. Homályos látás. Éji vakság, napnyugat előtt. A tárgyak nagyobbaknak látszatnak. Minden tárgy tűz-vörösnek tetszik. Dupla látás. Csillámlás, szemszíkrazás.

Nehéz hallás; mintha fejkábultságtól eredne.

Eltorzított **arcz.** Áll-görcs.

Szaggató **fog-fájás**, vértolulással; kopogással, mely a homlokig terjed; égető meleg arcz mellett. Oly érzés, mintha a fog hosszú lenne és inogna, kivált rágás alatt.

Száj-szárazság reggel. Sok sós, vagy véres nyál édeses izzel, vagy tajték a szájban. Vörös, száraz nyelv. Nyelv-bénulat; nehéz beszéd; érthetőleg nem tud szólni. Némaság.

Kaparás a **torok**-ban. Nagy szárazság, majd szüntelen forrósággal. A torok oly száraz és összehúzott, hogy egy csepp folyadék lenyelése majd megfojtja. Nyelés alatt, vagy azon kívül oly érzés, mintha a torok dagadt lenne. Oly érzés, mintha a torok össze lenne fűzve; semmit sem nyelhet; kiköpi azon folyadékot, mit le akarna nyelni.

Étvágyhiány; vagy nagy étvágy. Nagy szomjúság; inni kíván, de nyelni nem tud. Undor az italtól; ivás után rángások, eszméletlenség.—Gyakori csuklás, haskorgással, görcsökkel kivált éjjélkor, akaratelleni vizeléssel, tajtékzó szájjal. Émelygés. Hányás, mely által az eledeleket hányja ki, vagy véres nyákot, vagy vért rángások közt és a végtagok hidegségével.

Gyomor-görcs, szakonkinti rohamokban; hányás által enyhülő. Gyomor-égés. Gyomor-lob.

Alhas-görcsök, hányással és kiabálással. Has-lob. Felfuvott has, mint a dob, érintés által növekedő fájdalommal. Igen érzékeny has. Haskorgás, heves hasmenéssel. Köhögés alatt sebfájdalom a hasban.

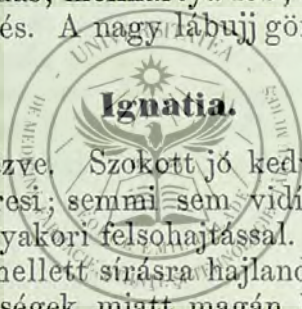
Nehéz **szék** és nehéz vizelés. Vagy — hasmenés, vizforma, nyákos, akaratelleni, és igen gyengítő.

Elnyomott **vizelés**; vagy — akaratelleni vizelés. Hólyag-bénulat (Blasenlähmung).

Elkésett, bő **hószám**. Hószám előtt görcsök, nevetés; hószám beköszöntével izzadás, fejfájás, émelygés; hószám alatt vizelés, izzadás, rágás a kezekben és lábakban; félrebeszélés. Vértfolyás, görcsös bántalmakkal. Görcsök a terheseknél, vagy a szülés alatt.

Száraz, görcs-köhögés, kivált éjjel és fekvésben. Szárazság a **göggben**. Sok nyák a légcsőben, mely miatt beszélésben tisztátlan hangot ad. **Mell**-szorongás. Mellgörcs, rövid légzéssel. Mell-szúrás, kivált a jobb oldalon. Ideges tüdőgyulladás; mellhártya lob; szív-bántalmak.

Kéz-merevedés. A nagy lábujj görcsös összehuzatása.

A **lélekre** nézve. Szokott jó kedvét veszelve, a csendes magányt keresi; semmi sem vidíthatja fel. Csendes belső epekedés, gyakori felsőhajtással. Nagy közönyösség minden iránt, e mellett sírásra hajlandó kedély. Ijedezés. Fejesség; csekélységek miatt magán kívül van; az ellenmondást nem tűri; kiabál, sír, ha nem teljesítik kívánságát. Szótalanság. Igen változó kedély; most víg és tréfál, rövid idő múlva pedig sír.

A **testre** nézve általában. Gyöngéd, ideges, csendes, érzékeny, vagyis inkább érzelgő egyéneknek különösen használ (természetesen illendő körülményekben). Elkecseregés, epekedés, elnyomott harag, szerencsétlen szerelem következtében fejlődött bántalmak csillapítására, legyőzésére hasznos. Görcsök, kivált harag, ijedés után. A fájdalmak csak érintés által lesznek érzékenyebbek. A bántalmak szeszes italok, kávé-ivás, dohányzás, zörej által súlyosbulnak; ellenben enyhülnek a fekvés változtatása által, azaz, ha változtatva, majd azon testrészen fekszik, a mely nem fáj, majd ismét azon, a mely fájdalmas. Ficzamodás, zúzatás, megrántás érzelve. A tagoknak hemzseggel járó elzibbadása. Hysteria. Rágások, görcsök

(olyfélék is, melyek által a fej hátra húzatik); nehéznyalva, piros arczczal, vagy változó (sápadt és piros) arczzinnel, a roham után sohajtás vagy mély álom. Görcsök a gyermekeknél kivált fogzás alatt. Merevenség. Vit-táncz.

Bőr-viszketeg itt-ott; a test fölmelegedése által az ágyban, vagy testmozgás után észlelhető; vakarás által könnyen elmuló, de helyét változtatva, ismét itt alkalmatlankodó.

Álmosság kivált ülésben; mély álom, de nem erősítő; vagy — álmatlanság; nem tud aludni. Az álomban nyöszörgés, siránkozás, hánykolódás. Álmodozás szomorú tárgyokról, sirással. Rögeszme gyanánt ugyanegy tárggyal van elfoglalva álmában.

Láz; váltóláz e következő symptómákkal: fázás szomjusággal, ez után forróság szomj nélkül, izzadással, vagy e nélkül. Vagy — általános forróság, belső borzadozással. Vagy — arczforróság, de a kezek és lábak hidegek; vagy — a kezek forrók, ez egész test pedig hideg. Csak hideg alatt szomjas. Az egész testen hirtelen átfutó forróság; az egyik fül égető f. mellett megvörösödik.

Fej-kábultság. Szédélgés szemszíkrazással; tántorogva jár, mint a részeg. Beszélés, olvasás által nagyobbodó fejfájás. Fejneheztség; feje előre lóg, mintha nehéz lenne. Nyomó f. a homlokban, vagy csak annak jobb felén a szemig lefelé, mintha ki akarná nyomni a szemet; az orr töve fölött, émelygéssel; egyoldali, nyomó fejfájás, kivált a jobb félén, mint a szögtől. Összeszorító fejfájás. Szaggató f., mintha fejét szétszaggatná, hanyatfekvésben enyhülő. Szúró f. a jobb halánték fölött. Kopogó f. a jobb szem fölött. Migraine. A fejfájás szeszes ital, kávé, dohány, zörej által nagyobbodik. — Fej-remegés; hátrahajló fej, görcsök következtében.

Szem-fájás, nyomó; mintha a szem kitolódnék; vagy mint a homoktól. Viszkető, csipdeső f., kivált a szemszögletekben. Szárazság, égetés érzelme, könnyezéssel. Görvélyes szemgyuladás. Nagyobb mérvbeni nyák-elválasztás; a szempillák éji összeragadása. Szemrángás; mereven nézés. A világosságot nem szenved. Homályos látás. Fehéres fény oldalt a szem előtt.

Az egyik **fül** vörös és forró. A zörej kiállhatlan. A zene rendkívüli és kellemes érzést idéz elő. Nehézhallás; a szavakat azonban jól hallja. Fültömirigy-dag.

Orr-fájdalom; mintha az orr-belülről fekélyes lenne. Az egyik orr-lik bedugul és e miatt nyitott szájjal légzél. Nátha, tompa f. a homlokban, főleg hysteriai izgatottsággal.

Sápadt, piros, vagy kékes **arcz**. Egyoldali arczpiroság, égetéssel. Rángások a szájszegletekben. Áll-görcs. Az alsó ajk belső részében oly érzés, mintha nyers, sebes lenne; száraz, fölrepedezett, vérző ajkak. Áll-mirigy-dag; nyomó f.

Sebféle f. a záp-**fogak**-ban, olvasás alatt. Összezúzás, lazultság érzelme. Nehéz fogzás a gyermekeknél.

Nagyobb nyálelválasztás; gyakori, tajtékozó nyál-kiköpés; tajtékozó **száj**. Szüntelen nyákos száj. A nyelven oly érzés, mintha sebes, vagy égett volna; szúrás a nyelvhegyen; szintén a száj-padlaton, a fülig terjedő.

Torok-fájás. Oly érzés, mintha csövek, vagy csomó lenne torkában, nyelésen kívül. Szúrás, nyelésen kívül, vagy folytatott nyelés által emuló; szúrás a torokban a fülig vonuló. Sebféle f. csak nyelésben. Összehúzó f. a nyeldeklőben; az ételt és italt nehezen nyelheti.

Kellemetlen **szájíz**. Savanyú, keserű szájíz. Étvágyhiány; különösen útálja a húst, meleg ételt, szeszes italt, kenyeret, tejet, a dohányt: de ellenben kívánja a fris vajjas kenyeret, sajtot, savanyú gyümölcsöt. Vagy — jó étvágy, de azonnal kielégíthető; vagy nagy étvágy mellett eleget is eszik. Evés után oly érzés, mintha az étkek egészen fenállanak. Tej után a tejíz sokáig érezhető. Dohányzás után fogfájás, csuklás, émelygés. Gyenge emésztő tehetőség.

Gyomor-bántalmak. Csuklás, evés, vagy még inkább ivás után. Keserű, vagy étel után izló felbőfögés. Émelygés, hányás nélkül. Ételhányás közben vegyült epével és nyákkal. Időszakonként megjelenő gyomorfájás, kivált éjjel. Lankadság érzete, mintha a gyomor és belek lefüggnének. Üresség érzelme, mint hosszú böjtölés után. Nyomó f. Görcs-f. Érintés által előidézett fájdalom. Gyomor-hidegség; vagy — gyomorégés.

Égető nyomás a **májban**; fájdalom a lépben, nyomás, vagy menés által nagyobbodó. Lép-dag és keményedés.

Összezúzatás érzelme a **hasban** reggel az ágyban, mintha nehezett emelt volna; gyengeség és remegés a hasban sohajtozó légzéssel. Nyomó f., főleg a köldök körül. Feszítő f. a hátgerincz felé, vagy a mellig, üres felbőfögés által enyhülő. Görcsös hasfájás, a szelektől eredő kólíka gyanánt. Időszakonként ostromló hasgörcsök, érzékeny, hysteriának alávetett egyéneknél. Csipdeső f., menésben majd kiállhatlan. Metsző f., hasmenéssel végződő. Szűrő f., a has bal oldalában, a mellig terjedő. Kopogó f.; oly érzés, mintha a hasban valami eleven mozogna. Lefelé nyomuló hasfájás, mintha hasmenésre késztené. Felpuffadt has; szél-kólíka; vagy szúrás, fölfelé a mellig ható, sok szenvedés a szelektől. Az ölben oly érzés, mintha sérv támadna.

Hasztalan készítés a **széklet**re; hajlam a végbélszakadásra. Székszorulás, meghiúsulás, kocsizás után. Vagy — hasmenés, megelőző metsző fájdalommal; nyákos, véres és egyszersmind nyákos hasmenés. Székelés alatt végbélszakadás. Geliszta-hasmenés. A végbélben görcsös feszítés; hemzsegés; összefüző sebféle f. Szúrás a végbélben. Aranyeres f. a végbélben, kivált széketétel alatt és után; aranyeres csomók; végbél-dag; vak aranyér, nyomó, sebféle fájdalommal, ülésben nagyobb, menés által kisebb.

Ellenállhatlan, rögtön készítés a **vizelésre**; vizeléskor égetés.

Sebféle f. és viszketeg a **férfitag** előbőre szélén. Tökzsackó-dag, izzadás. Felizgatott nemi ösztön, szerelmes phantasiák, a nemi részek gyengesége mellett; férfi-tehetetlenség; vagy — egészen hiányzó nemi ösztön is.

Nőkre nézve. Korai és igen erős tisztulás; rossz szagú hősám. Hősám alatt hasgörcsök, fejfájás, szívdobogás, nagy gyengeség, elaléltság. Méh-vérfolyás. Méh-görcsök, összeszorító fájdalommal.

Köhögés-re való inger este az ágyban; ezen inger annál nagyobb, minél többet köhög; száraz, rekedt, tompa köhögés. Minden roham alatt, midőn köhög, a férfitagban fájdalmat érez.

A **mell** és **légzésre** nézve. Mély légzésre való készítés; sohajtozó légzés. Midőn jár, akkor felakad a légzése, testgyengeség mellett; akadályozott légzés, mint valami teher által. Mell-szorongás, éjjel az álomból felverő. Mell-fájás hajolásban. Feszítő f., ha felegyenesedik. Nyomó, szűrő, kopogó f., a mellnek jobb felén. Szívdobogás, éjjel, szívszúrással; mély gondolkozásban.

Kereszt-fájás reggel, fekvésben. Metsző késszurás a keresztől a lágyékon át. Hátrahajló hátgerincz. Nyakfesz; fájdalom nélküli mirigycsomók.

Összeveretés érzelve a **karokban**; keserves érzés, mintha a hús elvált volna a csonttól; elzsibbadás és mintha valami eleven futna a karon; görcsös rángás a karokban. Oly érzés a kézben, és ujjakban mintha ki lenne ficzamodva a kéz; görcsös rángások az ujjakban.

Görcsös rángások a **lábszárakban**. Összeveretés érzelve a felső lábszárban, ülésben. Hemzsegés az alsó lábszárban. Összeszorító f. a lábikrában. Zsibbadás a lábakban; égetés a lábakban különösen a sarkakban; vagy — a térdig érő hidegség; érzékeny talpak, sebféle fájdalommal. Nagy gyengeség, elfáradás, mint sok járás után. Nehéz lábak; a nehézség kivált az egyik lábban észlelhető. Égető f. a tyukszemben.

Indigo.

Átalában: a fájdalmak enyhülnek nyomás, dörzsölés által. Idegbetegségek. Kékkór. Nehézkór. Idegesség, csontos, izmos testalkatás mellett.

Fej-fájás, oly érzéssel, mintha a homlok szalaggal lenne megkötve; mintha csavar által szorítottatnék össze a fej. A fej hátsó részében forróság oly érzés mellett, mintha viz forna benne. A fejtetőben oly érzés, mintha egy csomó haját húznának fel.

Szagatás, fűrés az alsó **állban**. Véres nyál-kiköpés. — Kólika haskorgással, bekövetkező hasmenés által elmuló; görcsös f. a vesékben.

Nőknél a rendes hószám hiányzik. — Szívdobogás.

Ipecacuanha.

A **lélekre** nézve. Mindent megvető kedély; szótalanság. Legcsekélyebb zörej által fölingereltetik. A gyermek sír, kiabál, sápadt arc, hideges test mellett.

A **testre** nézve általában. Nagyobb adagban bevett china következményei ellen. Sertéshús, zsíros sütemények, gyomorterhelés, meghülés után fejlődött bántalmak. Görcsös bántalmak, kivált hysteriában szenvedő nőknél és gyermekeknél. Rögtön támadt gyengeség, émelygéssel. Vértfolyások. Görcsök, rángások; feszes kinyújtása az egész testnek; a fejnek hátrahajolása; arcz-eltorzítás, öntudat nélkül.

Láz : csekély hideg, erős forróság, izzadás; szomjuság inkább a hideg, mint forróság alatt; mellszorongás; émelygés, hányás, gastricus bántalmak.

Fej. Szédülés járásban, vagy ha megfordul. Fejfájás, hányással. Oly érzés az agy és az egész koponyában a nyelvtővig, mintha összeveretett volna, émelygéssel. Feszítő nyomás a fej hátsó részében, lefelé a vállig; heves f. a homlokban, érintés által hevesebb; szúrás a homlokban, szintén érintésre nagyobb. — Külsőkép oly f., mint ütés után.

Görcsök, rángások az **arcz** és ajk izmaiban. A fogakban oly érzés, mintha kihúznák. Nyálfolyás.

Nagy szárazság, nyerseség érzelme a **nyeldeklőben**; vagy szúrás; oly érzés, mintha a nyeldeklő dagadt lenne.

Rosz **száj-íz**; édeses; keserü. Minden ételt útál. **Gyomorromlat** sertéshús, borjúhús, zsíros sütemények, éjszakai kázás után. — Émelygés; böfögés; hányás : sok nyákot, epét, eledeleket hány ki. Hányás a terheseknél. Hányás és hasmenés (cholera). Szörnyü gyomorfájdalmak. Daganat a gyomor táján.

Hasfájás a gyermekeknél, hánykolódás és kiabálás mellett. Alhas-görcsök, hysteriában szenvedő nőknél. Metsző f. a köldök körül, fázással. Sebféle f. a hasban. Bélgyulladás. Szélkólika, gyakori hasmenéssel, nyugtalansággal a hasban. Oly érzés, mintha a has puffadt lenne. Zöldes,

nyákos, vízforma, véres hasmenés. Hasmenés émelygéssel, hányással. Fekete hasmenés és hányás (fekete kór, Melaena).

Vér-**vizelés**, hólyagfájdalommal; metsző f. a has és vizeletcsőben; vizelés alatti égetéssel, keresztfájással.

Méh-vérfolyás; világos vérfolyás.

Köhögés a gégeben támadt inger miatt, főleg midőn oldalt fekszik. Görcs-köhögés, fuladozással; a gyermek egész teste szinte megmerevedik, arca kékes. Szamárhurutféle köhögés. Köhögés, vastag nyák-kiköpéssel, melynek íze kellemetlen. Tüdő-hurut. Fulasztó hurut (Erstickungskatarrh). VÉR-köhögés, mely leginkább az által idéztetik elő, hogy magát megerőltette.

Mell-szorongás ebéd után; görcsös mellszorulás este, éjjel, összehúzó fájdalommal a torokban, sziszegő légzéssel. Fuldoklási rohamok a szobában; könnyebbülés a szabadban. Mell-görcsök (réz- és arsenic-gőztől is). Mell-görcs a kisdedeknél. Zörömbölés a mellben az összegyűlt nyáktól. Tüdő-vértorlat (Blutcongestion).

Előre vagy hátrahajló **hátgerincez**, görcsök által. A csipben mindenkor, midőn leül, oly érzés, mintha kificazodott volna. A lábszárakban és lábban görcsös rángások. A lábikrában hemzsegés, elzsibbadás. Lábfekélyek, fekete alapzattal.

Jodium.

A **lélekre** nézve. A phlegmaticus egyén felvidul; minden kül benyomásra, zörejre érzékeny. Az egész emésztési idő alatt lehangolt, sírásra hajlandó. Változó kedély. Nagy nyugtalanság; szüntelen jár s kel; még éjjel sem nyughatik.

A **testre** nézve általában. Különösen hat a phlegmaticus egyénekre. Mercur következményei, görvély, köszvény ellen hasznos. Felizgatott vér- és idegrendszer. Sorvadás, lázzal. Elsoványodás görvélyes egyéneknél; aszkór. Csont-görbülések. Rángó görcsök a kezek és lábokban.

A **bőr** és ez alatti részekre nézve. Száraz, durva bőr; sömör. Mirigy-dag és keményedés, főleg ütés után; külö-

nösen nyakmirigy-daganatok (golyva). Vízkóros dagana-
tok; általános bőr-vízkór.

Nyugtalan, szorongó **álm**; álmatlanság.

Láz. Borzadozás meleg szobában is; fázás és forró-
ság felváltva; sorvasztó láz.

Fejfájás, iszonyú, meleg légben, hosszas kocsizás, járás
után; nagyobb minden zöreje vagy beszélésre. Igen érzé-
keny fejfájás, az egész test erőtlenségével, bőfögéssel, szem-
vörösséggel, a külső fej érzékenységevel tapintás alatt.
Kopogás a fejben, minden mozdulatnál. Vértolulás, fejfá-
jással. — Kopaszodás.

Nyomó f. a **szem**-ben, mint a homoktól. Viszketeg a
szemszögletekben. Pilla-dag, vörösség, éji beragadással.
Könyezés; köny-sipoly. A szem fehér része sárgás, duz-
zadt véredényekkel van ellátva. Homályos látás; sötét
karikák a szem előtt; finom varrásnál szemszikkadás. Szem-
rángás; az alsó pilla szüntelen rángásban szenved; szem-
pilla-remegés.

Nehéz **hallás**; a jobb fülben olyféle robaj, mintha ma-
lomban lenne; a zöreje iránt igen érzékeny fülek; sárgás
var a fülesiga körül.

Égető folt az **orr**on; viszkető dag; csekély var a jobb
orrlikban. Nátha; bő nyákelválasztás.

Sárgás **arcz**; a sárga foltok fehérre vagy barnára vál-
toznak. Eltorzított arczvonások. Görcsös rángások az
arcz-izmokban. Állmirigy-dag, fájdalom nélkül.

Nyomó f. a **fogak**-ban, majd itt, majd ott, különösen
a zápfogakban. Evés alatt oly érzés, mintha inognának
a fogak. Vörös, gyuladt, dagadt, felporhanyodott, vérző
foghús; fekély a foghúson.

Száj-hólyagszak; bő nyákelválasztás, mercurialis sze-
rek után is; szájfekélyek. Vastagon bevont nyelv.

Összefűző f. a **torok**ban; ivásban a nyelés gátoltatik.
Kaparás, égetés a nyeldeklőben. A nyelcsap hosszabb
és dagadt.

Sós, keserű **szájíz**. Kevés, vagy igen jó étvágy; vál-
tozó étvágy. Ebéd után gyengeség és általános roszlét.—
Gyomor-égés; émelygés; hányás, mely által sárgás sós
anyagot, vagy epét hány ki. Gyomorfájás, felbőfögés ál-

tal elmuló; gyomor- és bélfájás, gyomorfájás, epés ürülé-
sekkel. Minden étel után nyomás a gyomorban. Gyo-
mor-felpuffadás, teliség. Gyomor-melegség, égetés. Gyo-
mor-lob; fekély.

Nyomó f. a **máj**-ban, tapintás alatt; lép-f., nyomás
alatt; lép-dag és keményedés.

Has-fájdalmak, mint a fodormirigyek gyuladásától.
Kólikaféle f.; metsző f. a köldök körül; alhas-görcsök. A
fájdalmak leginkább evés után megújulnak. Az alhas,
szemérem-csontok, vizező-hólyag, a tőkök felé nyomuló f.
Has-korgás; a szelektől eredő bántalmak; felfuvott, feszes
has. Has-vízkór. A szokott sérvkötő által gyuladásba jő
a sérv helye.

Rendetlen **szék**; majd makacs szorulás, majd heves
hasmenés. Gyengítő hasmenés; hasmenés heves fájdalom-
mal; vizenyes, nyákos, vérrel vegyes, genyes, bűdös has-
menés, csipdeséssel a köldök körül. Viszketés, égetés a
végbélben.

Inger a **vizelésre** minduntalan, ésekély ürüléssel; el-
nyomott vizezés; vagy — nagyobb mennyiségű vizezés.

A jobb **tök** dagadt, fájdalom nélkül; a tőkzsacskó felé
ereszkedő nyomó f. **Próstata** — dülmirigy — daganat.

A **nők**re nézve. Ezen szer használata mellett a pete-
fészkek — Eierstock — vízkór elenyészett; rákféle tünet-
nyek a méhben javuló állapotba hozattak. Méh-keménye-
dés. Heves vérfolyás. Hószám előtt fejforróság, szívdo-
bogás, feszesség érzete a torokban, megvastagodó nyak;
hószám alatt az előbb említett tünetnyek elenyésznek;
hószám után szívdobogás. Fehérfolyás, tisztulás alatt leg-
erősebb, csipősege által kisebesíti a czombokat. Lefüggő,
hervadozó emlők. Az emlők teljesebbek, a mint a nyak-
mirigyek (golyva) teriméje kisebbedik.

Gége-fájdalom, megkeményedett nyak-kiköpéssel. Re-
kedtség, reggel, harácsolással, mély hanggal; szüntelen
harácsolás kivált reggel, mintha valami idegen test feküd-
nék a gégeben. Igen bő nyak-elválasztás; húzós nyak,
szüntelen harácsolással. Köhögés, sok nyak-kiköpéssel;
mell-hörgés az itt összegyűlt nyáktól; véres nyak-kiköpés.
Tüdő-vész.

A **mell** és légzésre nézve. Nehéz légzés; mellszorongás; fuladozás. Mellgyengeség. Szúrás, nyomás a mellben. Erős szívdobogás, szinte látható és néhány lépésnyire hallható; szív-túltengés.

Nyak-f., csúzos; golyva; néha fájdalommal és keménységgel. Mirigy-daganatok a nyakon és hónalyon; mirigykeményedés.

Hideg kezek; kézremegés annyira, hogy semmit sem foghat.

A **lábszárak** vízkórosan vannak megdagadva; nehezebb mint az ólom. Fehér-térd-dag; gyulladásos térd-dag; vízkóros térd-dag. Láb-dag, vízkóros. Görcsök a lábban; inugrándozás. Láb-izzadás, oly erős, hogy a bőrt föleszi. Nehéz lábak, mint az ólom.

Kali carbonicum.

A **lélekre** nézve: exaltált, vagy lehangolt, változó kedély-állapot.

A **testre** nézve általában. Nagy hajlam a meghülésre. Vérpezsgés, buzogás, fejfórrósággal. Érezhető ütérverés az egész testben, még a vastag lábujjban is. Nagy gyengeség; alélttság. Görcs-rohamok; rángások az izmokban, végtagokban. Reszketés; remegő bágyadtság a végtagokban; azonnali elfáradás.

Száraz, izzadásba nem jöhető **bőr**. Viszketeg majd itt, majd ott; szúrás az egész testben, főleg az ágyban; égetés, majd itt, majd ott; különféle helyeken oly égetés, mint hólyaghúzó tapasz után. Itt-ott támadó csomók. Mirigy-daganatok. Sömör. Vérzöfekélyek. Bőr és has-vízkór.

Különféle bántalmak által háborgatott **álm**. Ijesztő, andalgó, nyugtalanító álmodozás.

Láz. Este felé borzadozás, lefekvéskor; forróság, szomj nélkül elmuló. Este felé nagy fázás, lefekvésre készető; e mellett émelygés, hányás, mell-görcs egész éjjel át, gyakori fejizzadással. Ebéd előtt láz nagy forróság, fejfájással; szintén este felé. Éji izzadás; a test felső része izzad; hideg izzadás az egész testben.

Fej-szédülés, kivált ülésben; fél, hogy leesik; ha fejét forgatja, igen szédül. Elveszti öntudatát; nem eszmél. Fejfájás, kocsizás alatt; fejfájás, émelygéssel, epe-, nyák-hányással. Fejnehézség elől; hátul a nyakszirtig, a fejnek hátrahanyatlásával. Nyomó f. a homlokban, e mellett a világosságot nem tűri; nyomó f. a halántékokban; a szemek fölött; az egész fejben f. általános borzadálylyal. Teliség érzelme. Szúró f. a homlok, halánték, a fej hátsó részében. Kopogó f. elől. Vértolulás, vérpezsgéssel az egész testben. Fejforróság; átfutó melegség; égetés. Oly érzés, mintha valami mozogna a fejben; vagy mintha valami szétvált volna a fejben. Fejzúgás. — Külsőleg rángások, melyek által a fej balra rángatik. Viszketeg; küzketeg; a homlokon sárga, lehámló folt; a fej jobb oldalán fájdalmas csomók; varas fej. Kopaszodás.

Szem-f. mozgásban. Oly érzés, mintha befelé nyomnák a szemet. Szaggató f. éjjel. Szúró, fekélyféle f. Viszketeg, égetés a szemben. A szem fehér része gyuladt; gyuladt pillák; szem-dag. A szempillák összeragadnak kivált a szögletekben. Összeszáradt nyák a pilla-szörökben, a szem nyomó fájdalmával. Szárazság a szemben, égetéssel. Szemkáprázás a világosságtól. Mereven nézés; akarata ellen egy pontra függeszti szemeit. Fekete pontok, foltok, különféle színek, karikák, szikrák a szem előtt; oly érzés, mintha be lenne hálózva a szem.

Fül-fájás, szaggatás a fül belső részében is. Szúrás, viszketés, csiklándozás a fülben. Fültömirigy-lob; daganat. Bedugulás érzete. Fülcsengés, zúgás, éneklés.

Orr-égetés, főleg a bal orr-likban. Vastag vörös orr. Orrhegy-dag. Sebes, varas orrlikak. Erős nátha.

Arcz-forróság és pirosság, hideg lábak. Duzzadt arcz. Húzó f. az arczban. Arcz-dag főleg a jobb oldalon; szúrás és szaggatással. Fakadékok a homlokon. Szeplők. Száraz, durva bőr az arczon. Felső ajk-dag; fölrepedezett ajk; ajk-hólyagcsák, fekélyek, varak; lehámló ajk-bőr. Állgörcs. Állmirigy-daganat.

Fog-fájás minden reggel, evés által nagyobbodó. Fogfájás csak evés alatt; ha vizet vesz szájába; ha hideg lég éri a fogakat; fogfájás arczfájással. Oly érzés, mintha a

likas fogakban valami idegen test lenne, csak evés alatt. Szaggató f. a fogakban és alsó állban. Szűrő f. a metsző-fogakban; égető szúrás kivált éjjel. Viszketés a fogakban. Inogás érzelve. Gyuladt, dagadt foghús; hólyagcsák a foghúson. Foghús-fekélyek.

Száj-büz reggelenkint. Megakadályozott nyelés; a puszta nyelés is nagyon nehéz és fájdalmas. Oly érzés, mintha valami idegen test lenne a torokban. Nyák-gyülem a torokban.

Száj-íz rossz, savanyú, keserű; csekély étvágy; a tej nem ízlik, a kenyér nyomja a gyomrot. Igen kívánja a savanyút; az édesség után is vágyódik. Evésnél émelygés; evés után álmoság, teliség érzete a gyomorban. Gyakori émelygés, felbőfőzés; csuklás; gyomorégés; hányásra való inger; hányás. Nyomó f. a **gyomorban**, felbőfőzéssel; nyomó f. mint a kötél reggel felébredéskor. Görcsfájdalom, a nyeldeklót is összefűző. Gyomorgörcs minden étel, ital után; a rohamokat felbőfőzés követi, mely által enyhülést érez. Metsző, vájó, szűrő, kopogó, sebféle f. Kül érintésre igen érzékeny a gyomor.

Nyomó f. a **májban**, kivált menésben. A lépben szaggató szűrő f., mely által a légzés is akadályoztatik.

Nyomó f. a **hasban**. Csipkedés a köldök alatt. Metsző f., mely miatt hasát összehúzza. Szülfájdalomhoz hasonló kólika. Égetés a köldök körül; vagy — hidegség érzete a hasban, mintha hideg víz folydogálna a belekben (kivált tisztulás alatt). Oly érzés a hasban, mintha tele volna vízzel, leginkább a jobb oldalon. Hasvízkór. Felfuvott, feszes, kemény has. Sok szél a hasban. Szél-kólika, a szelek megindulása után enyhülő. A jobb ölben oly érzés, mintha dagadt lenne.

Gyakori késztetés a **székre**, de mindenkor csekély szék. Ki nem elégitő székelés. Lomha végbél, nehéz székelés. Vagy hasmenés, megelőző hascsikarással, mely még azután is tart; bűdös hasürülés; nyákos, véres szék; geliszták; szalaggeliszták. Székelés előtt belszorongás; székelés alatt az öl felé nyomuló fájdalom, gyomorgörcs, émelygés, hányás, ez előtt borzadozás, ez után pedig belszorongás, forróság, végre székletétel; székelés után vég-

bél-erültetés vagy égetés. Végbél-viszketeg, hemzseges, égetés. Az aranyeres csomók megdagadnak, kidudorodnak székelés alatt; aranyeres vérürülés.

Többszöri késztetés a **vizelésre** éjjel, nappal, késedelmes, lassu ürüléssel; a vizelés után még néhány cseppek jönnek. Hólyag-takár (Blasenkatarrh). A hólyag és vizelő csőben metsző f.

Tök-dag forrósággal; oly f. a tökzsacsakóban, mintha összezúzatott volna. Felizgatott, vagy hiányzó **nemi ösztön**. Erectiók éjjel görcsös fájdalommal; vagy — nincsenek erectiói. Pollutiók felizgató álmokkal. Közösülés, magömlés nélkül; közösülés után általános, de leginkább szem-gyengesség.

A női **nemzőrészekre** nézve : szaggatás, viszketés, égetés, csipős f. a szemérem-testben. Kora, vagy késedelmes hősám; éles havi vérfolyás, a külszemérmert kisebesítő. A hősám előtt gyakori borzadozás, remegés, alhas-görcsök; többszöri forróság, szomjúsággal, nyugtalan álmom; hősám alatt fejfájás, hányás, hasfájás, bágyadtság, keresztfájás, nyugtalan álmom; hősám után gyomorgörcs és hidegség érzelme a gyomorban. Fehérfolyás, mint a sárgás nyák, a szemérmertest viszketése és égetésével.

A **torok**-ban oly érzés, mintha valami test lenne a torokban; rekedtség; csiklándozás, hemzseges, harácsolásra, köhögésre késztető. Görcs-köhögés, ökröndözésre, hányásra ingerlő. Véres nyák, geny-kiköpések. Fekélyes tüdővész.

Rövid légzés; mell-szorultság, reggel : mellszorongás. **Mell-fájás**, kivált ha beszél. Mell-gyengesség. Légzés alatt nyomó f. kivált a mell jobb oldalában: Metsző f. a mell alsó részében; szúró f.; sebféle f. a hónaly alatt. Erős szívdobogás vérpezsgéssel, reggel fölébredéskor; összeszorító szív fájás. Viszketeg a jobb emlőben; küteggel; mely csak dörzsölés által tűnik szembe.

Kereszt-fájás, esés után. Hátfájás; szúró, nyomó f. kivált a vesék táján; hátfes. A lágyékban oly f., mintha itt a hús szétveretett volna. Oly f. a hátban, mint nagy teheremelés után; ficzomodási f. a vállban. Nyak-fesz. Kemény állmirigy-dag; hónalymirigy-dag.

Szúrás a **vállak**-ban; szaggatás a jobb vállban. A **karok** elzsibbadása, kivált nagyobb mozgás után; vagy éjjel, fekvésben; vagy reggel az ágyban, mintha meg lennének merevedve, a kezek is érzéketlenek. Szaggató, húzó f. a könyökben, al-karban a kezek felé. Fájdalom a kezekben, ha valamit meg akar fogni. Kéz-zsibbadás. Kéz-remegés, midőn ír. Fölrepedezett, durva bőr a kezeken. Szaggatás az ujjak ízületeiben, vagy a körmök alatt, a mutató ujj hegyében. Szúrás a jobb kéz ujjában, vagy a mutató ujjban. Fekélyféle f. az ujjak hegyeiben. Égető f. az ujjakban, mint az égő széntől. Sebféle f. a körmök alatt. Görcsös ki- és befelé húzása az ujjaknak reggel az ágyban, rákövetkező zsibbadás, nehéz mozgatással. Varrás alatt ujj-rángások. Az ujj-hegyek zsibbadása reggel az ágyban. Bénulat a hüvelyk-ujjban, a kötéstől. A körmök környezetén égető f. A mutató-ujjon olyféle gyuladás mint a körömméreg.

A **csip**-ben egyszersmind a térdben szaggatás hemzseggel, ülésben. Nyomó f. az alsó végtagokban, mintha a csontokban fészkelne; oly f. mint ütés után a szárban, járás, tapintás alatt. Éji szaggatás, főleg a felszárban tisztulás alatt. Égető f. nyugtalanság az alsó végtagokban.

Nehézség, elzsibbadás, bágyadtság, nagy erőtlenség, feszesség az alsó **végtagokban**. A felszár izmaiban rángás; ficzamosodás f., ha felkel az ülésből. Húzó, szaggató f. a csontokban; szaggatás a lábikrában vagy a szárcsontban. A lábokban feszítő f.; nyomó f. a sark és talpban, járás alatt; szaggatás a bütök körül, vagy a láb belső részében. Hemzsegés a talpban. Lábzsibbadás. Hideg lábak az ágyban. Lábizzadás, ha bűdös is. Lábdag. Szaggatás a vastag lábujjban; szúrás annak hegyében; fagydag, gyuladt; szűrő, metsző fájdalommal. A vastag lábujj körme úgy fáj, mintha a húsba akarna nőni.

Kreosotum.

A **lélekre** nézve. Levert kedély; meg szeretne halni. A zene hallása, és hasonló érzelmek befolyása alatt, vissza nem tarthatja magát a sirástól. Haragosság, sirásra való hajlandósággal.

A **testre** nézve általában. Görvély. Sebféle, vagy fekélyféle fájdalmak; éji fájdalmak; összeveretés, zúzatás érzelme, lökö fájdalmak, vagy mint hosszú szaladás után; lökö fájdalmak éjjel az álomban, az egész testen át. Nagy nyugtalanság a testben, ha nyugalomban van. Vértelések a test különféle szerveiből. Jó és rossz indulatu genyedeések. Rákféle fekélyek. Csontszú.

Bőr-viszketeg egész dühösségig, égető forrósággal az egész testben; egész éjjel nem alhatik miatta. Kütég; hólyagcsák; fakadékok (Pusteln); sömör, korpaféle vagy genyedő, az egész testen. Íztapló (Gliedschwamm).

Álmosság, minduntalani ásítózással; e mellett rothadt szájjiz, rossz étvágy; szokása ellen sokat alszik. Vagy — álmatlanság; éjjel nyugtalan; nem tud aludni; sok álmai vannak; reggel, ha fölébred, sohase alussza ki magát.

Láz. A mint nyugszik, azonnal fázik. Részletes fázás a meleg kályha mellett is. Hideg és meleg felváltva. Gyakori átfutó forróság, körülírt arczpirossággal.

Fej-szedelgés; reggel az utozán szinte tántorog; fejfájás álmosággal, minden lelki indulat után. Kifelé nyomuló fejfájás, mintha a homlokon minden kitolódnék. Húzó fejfájás, a szemek összehúzatásával, a jobb homloktól az állig. Rángó fejfájás. Szaggató fejfájás, sirás és haragossággal. Szúró f. a jobb halántéktól az állig, fogakig. Kopogó f. a homlok táján. — Külsőleg fekélyféle f.; kopaszodás.

Viszkető, csipdeső f. a szemben és pillákban, dörzsölés által a pillák megvörösödnek, később a bőr lehámlik. Forróság a szemekben és könyezés. Dagadt pillaszélek és ezeknek összeragadása. Könyezés; a könyek forrók, csipősek mint a sós víz. Homályos látás, mint fátyolon át.

Szúrás a kül és bel fülben, mintha tüvel szurkálnák. Viszketeg a fülekben, egyszersmind a talpban. Nedves sömör. Fül-gyuladás külsőleg égető forróság és fájdalommal.

Roszbüz az orr-ból. Vértelések nagy mérvben; vas-tag, fekete vér. Réz-orr. Nagy nátha, tüszentéssel.

Szaggató f. a jobb **arcz**-ban, az álltól a halántékig, fülig. Arcz-küteg, de kivált a homlokon. Száraz ajkak; a felső ajk-bőr lehámlásával.

Húzó f. a **fogak**-ban a halántékig, oly érzéssel, mintha a fogak hosszúak lennének és helyökből kimozdultak volna. Sülyös foghús.

Kaparás, fojtogatás a **nyeldeklőben**; nyomó f. a jobb oldalon, nyelés alatt.

Vízák (Wasserkrebs) a **száj**-üregben. Süly (Skorbut).

Semmi **szájíz**; minden szalmaízü. Keserű szájíz. Savanyú felbőfőzés, vagy üres. Émelygés a terheseknél, köpködéssel. Fojtogatás reggel. Édeses víz-hányás reggel éhgyomorra. A szorosb ruhát nem türi. Fájdalmas keménység a gyomor mellett. Kökem (scirrhus) vagy gyomor-rák. Orrán, száján ömlik a vér.

A **máj**-ban nyomó, szűrő f., vagy mint lökés után, teliség érzetével; ruháját fel kell oldania. Fájdalom a lépben, ha felkelés után azonnal leül; minden kül nyomás után érezhető f.

Has-f. a köldök körül, mint néha savanyú eledel után. Összehúzó, kapkodó f. a köldök körül, fekélyféle fájdalommal az egész hasban. Szülfájdalmakhoz hasonló fájdalom, hasztalan késztetéssel a vizelésre, mely végre csekély mérvben, égető ürüléssel bekövetkezik; minden negyed vagy fél órában megújul a fájdalom. Metsző f. mintha hasnéésre késztené és ilyenkor összehúzza hasát. Szűrő f. a köldök körül, megakadályozott légzéssel. Fekélyféle f. mély légzés alatt. Fájdalmas hidegség a hasban, kevés vizeléssel. Felfuvott, feszes has. A lágyékban feszítő f.; szűrés az oldalban a czombig lefelé; gyakori lágyék-f. a jobb oldalon, a tökzsacszkóba ereszkedő.

Rendetlen **szék**; székletétel csak minden 3, 4 nap és pedig kemény, száraz; vagy — véres hasmenések.

Kevés **vizelés**; vagy — gyakori és bő vizelés, még éjjel is; vizelés nyomó fájdalommal a hólyagban, mint terhes állapotban; reggeltől délig majd minden fél órában kell vizelenie, mire oly gyorsan ingereltetik, hogy alig van ideje elkészülni.

A **nemző-részekre** nézve. Görcsfájdalom a női szeméremtestben; vakarásra késztető viszketeg a méhhüvelyben. Fekélyféle f. a méh nyakában közösülés alatt; kemény csomó a méhnyakon. Méh-szakadás. Kora és hosszabb időig tartó hősziám, bő vérfolyással. Hősziám előtt nehézhallás, üres fölbőfögés, vagy nyák-hányás, puffadt has, nyugtalanság; hősziám alatt fejjúgás, vagy oly érzés a fejben, mintha kifelé préselnék, nehéz hallás metsző f. a hasban, szűrő f. a mell alsó részében; hősziám után alhasgörcsök főképp az ölben, eröltetés, nyomás, mintha ismét kezdődnék a hősziám, összehúzó f. a méhhüvelyben, bekövetkező fehérfolyással. Fehérfolyás nagy gyengeséggel. Émelygés terhes állapotban; hajlam az abortusra. Szűrő f. az emlőkben.

Kaparás a **torok**-ban, durva hang; köhögés, mely ízetlen, hamuszínü nyák-kipökés által megszűnik. Köhögés este az ágyban, a gégeben létező inger által előidéztet. Füttyülő száraz köhögés, vizelésre való késztetéssel, hasösszerázattal; görcs-köhögés, hányásra való ingerrel, fojtogatással; kaparással járó köhögés, vastag nyák-kiköpéssel.

Nehéz és szorongó légzés; rövid légzés. **Mell**-nehézség; mell-nyomás kivált a mellesontban, mintha a mellesont vagy az egész mell be lenne nyomva. Nyersesség érzelme az alsó mell-részben; égetés, a mell közepétől föl a torokig, mint pálinka-ivás után, arcz-forróság és pirossággal. Szűrő f. a mell közepén, innét a jobb hónalyig terjedő; a kar föl-emelése által leginkább nagyobbodik a fájdalom; vagy — mell-szúrás a bal oldalon, innét a jobbra átmenő, érezhetőbb akkor, midőn az ágyban megfordul; szúrás a jobb oldalon, megakadályozott légzéssel, néha a vállig menő; többszöri kés-szúrás a jobb mellben, éjjel is; enyhül, ha kezét erősen rányomja. Tüdő-genyedés. Szívszúrások. — Külsőleg, szúrás a bal emlőben, mint egy éles késsel, innét igen gyorsan a jobb emlőben, a has jobb oldalában érezhető, a czombig, lábíg terjedő. Szűrő f. a bordák közt, főképp nyugalomban. Emlő-bántalmak; mell-rák.

Kereszt-fájás, igen érzékeny, nyugodt állapotban, enyhül mozgásban; oly f., mintha a kereszt össze lenne törve. Szülfájdalmakhoz hasonló fájdalmak a keresztben, nyomó

fájdalommal a hasban a szeméremtestig, czombokig lefelé ereszkedő, belszorongás és az egész test remegése mellett. Hát-f. éjjel; nyugalomban nagyobb. A vállak közt húzó feszesség, vagy oly f. a vállakban, mint ütés után. Nyakmirigy-dag.

A **karok**-ban szúrás, mely a vállaktól kezdve az ujjakig terjed; kéz-forróság, hemzsegés akkor, midőn megszünik a szúrás; erőtlen, érzéketlen kezujjak, kezével semmit sem foghat meg. A felső karban oly érzés, mint ütés után. Az alsó karban húzó, görcsféle f. az ujjakig; kezével nem foghat. Fölrepedezett bőr a kezeken, melyek egészen megmerevednek. Az ujjak elzsibbadása. Oly érzés a hüvelyekben, mint megrántás után.

A felső **lábszárban** oly f., mint esés, ütés után; átható rángás a bal szárban nyugalomban; oly f., mintha rövid lenne. Az alsó lábszárban kopogó f., a talpban is érezhető. A lábokban kifelé csavaró f., kivált nyugalomban. Szagatás, szúrás a sarktól a talpon át a vastag lábujjig este, míg el nem alszik; égetés, égető viszketés kivált a talpban. Láb-dag; vízkóros dag.

Lachesis.

A **lélekre** nézve. Lomhaság; beszélni is lusta. Mindent fekete színezetben lát; nagy hajlam az epekedésre. Komorság; életunottság. Beteges állapotban igen tűnődik a betegség kimenetéről; tulságos panaszolkodás, érzékenység a betegségben. Bizalmatlanság; gyanúsítás. Szerlemféltség. Nagy részvéttel viseltetik minden iránt; szívesen közöl mindent, mit csak tud; társalgásban egy tárgyról rögtön a másikra ugrik. Gyenge emlékező tehetség; azonnal mindent elfelejt. Elmezavarodás nagy harag, vagy sok tanulás, mértékletlen ivás után. Zavart állapotában azt képzei, hogy örökre el van kárhozthatva.

A **testre** nézve általában. Leginkább melancholicus egyénéknél különösen hasznosnak látszik a lachesis. Nem különben a nőknek, kivált a hőség kimaradása időszakában előforduló bántalmakban. (Egyébiránt kedvező körülményekben másoknak is segít erőteljesen.) Tavasz

időben, meghüléstől, sok mercurtól származott bántalmakban. Búsulás, epekedés szülte szenvedésekben. Oly fájdalomokban, melyek egy részről a másokra mennek át és leginkább előbb a bal, aztán a jobb részt ostromolják. Gyakori ájulás. Rángások borzasztó kiabálással; merevedés; görcsök a gyermekeknél. Nehéznyavalya: roham előtt minden cselekvényeiben zavarodást mutat a beteg, vagy szédeleg, feje fáj, arcza sápadt, bőfögeése van; vagy különös érzést tapasztal torkában; roham után mély álom, sok nyák a száj és torokban. (A nehézkor kiirtására szolgáló szerek közt különös figyelemre méltó az ignatia.) Csont-fájdalmak. Bénulatok; egyoldali (jobb vagy bal) bénulatok. Ugy látszik, mikép a gutaütés után fejlődött bénulatokban, a bal oldalra működik leginkább. Nagyobb általában a fájdalom nedves időben, vagy nyugalomban. (Ezen gyógyszer valamint több más orvosságnak hárta is megzavarthatik szenvedélyek, különösen harag, epekedés által.)

A bőrre és az alatt levő részekre nézve. Viszketeg, mint a hangyáktól is, főkép a háton, a czombon vagy karon; szűrő viszketeg különféle helyeken; bőr-égetés, kivált éjjel. Küteg, csiklándozással, kivált éjjel az ágyban; apró csomócskák az egész testen, kivéve a mellet, arczot és hast; köleshimlő az egész testen; apró, vöröses sömörféle küteg az arczon, nyakon és karokon. Szemölcs a kezeken. Pokolvar. Rühféle küteg a kezeken és lábakon, égető viszketéssel. Sárgaság. Arcz-orbáncz. Skarlát, nyakmirigy-daggal. Nyirk-daganatok. Az egész test megdagad; a mell és has mintha dagadt lenne és éjjel érzékeny; a megharapott testrész megdagad, gyuladt, nagy fájdalom és láz mellett; fene a megharapott részben; ugyan ezen rész nagy vérzése; kigyó (vipera)-harapás után következett nagy dag, émelygéssel hányással, nagy szomjjal és nyelv-daggal. Genyedések. Fekélyek; tisztátlan, eves fekélyek; gonosz indultu fekélyek. Elnyomott fekélyek. Vérző rákfféle fekély. Űtér-dag. Vértapló (Blutschwamm). Iz-tapló (Gliedschwamm).

Álmosság dél előtt, korán este, az időn túl alszik, és bágyadt; vagy — éjjel előtt el nem alhatik; épen nem al-

hatik; igen ébrenre alszik. Nyugtalan álom; álmából különféle bántalmakkal ébred fel. Sokat álmodik a napi eseményekről; buja álmak. Átalában álom után minden tekintetben rosszabbul érzi magát.

Láz. Erős hidegrázás, fogvaczogás, áll-görccsféle bántalom. A csecsemő eleinte nyugtalan, feküdni nem akar, sir; később teste forró, gyakori bőfögése van, tejet hány ki és több ízben megyen a hasa. A gyermek feje forró, lábai hidegek, nyöszörög, nem beszél. Váltóláz: belső fázás és külső forrósággal, e mellett feje fáj, étvágya nincs. Megrögzött, sok chinával orvosolt, negyednapos váltóláz. Váltóláz szomjuság nélkül mind a hideg, mind a forróság alatt, noha nyelve száraz. Typhus; katarrhális láz. Meleg kezek és lábak este. Forró tenyerek és talpak. Forróság, mint a vérpezsgéstől; kiállhatatlan éji forróság, izzadás, szomj, leirhatlan hasfájás. Nagy hajlam az izzadásra; igen bő izzadás; enyhítő izzadás, vagy minden enyhülés nélkül csúzos betegségben.

Fej-fájás egyoldali; reggelenként elfogultság, e mellett forróság, vértolulás. Szédülés, gyakran és csak egy perczig tartó, főleg ha szeméit behunyja. Gutaütés, melynek következtében feje, az arcz-izmok, szája balra huzatik; baloldali bénulat. Agy-bántalmak a gyermekeknél; agyvizkór. Fejfájás, mélyen belől mutatkozó. Fejfájás a naptól. Nyomó f. émelygéssel, álmoassággal a homlok táján, a szabadban, vagy mozgásban elmuló, de csendes ülésben ismét visszatérő; f. a jobb oldalon, a szem fölött, a homlokban, később a bal halántékban, ismét jobbra az arczban és egyik felső zápfogban. Kinyomó f. hajolás alatt; teliség érzete; oly érzés, mintha feje szétrepedne. Összefüző, feszítő f. Kopogó f. a szem fölött, émelygéssel; a két halántékban; mint az ütérverés, kivált a bal szem fölött. Más bántalmak közt, vértolulás, fejforróság. Külsőleg — a fej bal fele igen érzékeny; hemzsegés; viszketés; vakarás után égetés. Fej és arcz-dag, a szemek beragadásával.

Szem-fájás az olvasástól, kivált gyertyavilágnál. Nyomó f. oly érzéssel, mintha a szem ki akarna ugorni. Szúrás; viszketés, főleg a bal szemben. Oly érzés, mint mikor árpa keletkezik a szempillán. Duzzadt véredények,

melyek a szemszöglettől a szaruhártyáig terjednek. Szarufékélyek. Oly érzés, mintha a szemek vastagabbak lennének. Kisírt szemek. Bal szem-homály, csekély erőltetés után is, könyvisipolylyal. Messze még jól lát, de közelről homályosan, főleg ha olvasni akar. Oly érzés, mintha napsugarakat, a gyertyavilág körül világoskék gyűrűt, vagy tüzes karikákat látna.

Sebes, varas **fül**. Fűlszáragság. Nehézhallás; igen nagy érzékenység legkisebb zöreijre. Bömbölés, vértolulással.

Orr-vörösség azoknál is, kik szeszes italok, vagy bujaker következtében jutottak hozzá. Belőlről varas orrlikak. Orr-vérfolyás; geny és vér-folyás. Orrfekély (Ozoena). Vízféle folyás az orrból; sok nyálfolyás. Náthájától nem szabadulhat; minduntalan visszatér; elnyomott nátha következményei ellen.

Szenvedő **arcz-kifejezés**. Eltorzított arcz (guta után is). Nyomorult kinézés. Arczpirosság, fejfájás, mell-, vagy gyomor-bántalmakban. Rezes arcz. Arczfájás, szaggatás a szemgödör fölött, hanyással (a serdülő leányoknál különösen). Arcz-dag, vörösséggel; kékes vörös arczdag, szűrő, kopogó fájdalommal. Arcz-orbáncz, kivált a bal szem alatt. Genynyel telt hólyagcsák. Vöröses sömör. Bőrhámlás. Ajk-dag. Áll-göres. Föl és lefelé mozgó alsó áll, gutautésben. Lefüggő alsó áll kábult, szunyadozó állapotban.

Fog-fájás, fejfájással, e mellett fázás, forróság, szomj, nehéz lábak; fogfájás, arczdaganattal. Szaggatás a fogakban, rángó, szűrő f. a fogak gyökeiben, néha a fülig; evés, hideg, vagy meleg ital után; kopogó szúrás, könnyen előidézett foghús-vérzéssel, kopogó fájdalommal a szem fölött, mely miatt alig lát; minél kevesebb a nő tisztulása, annál nagyobb a fogfájása. Sebes, fájdalmas foghús miatt nem ehetik; vérző foghús; foghús dag, kékes vörös és fájdalmas.

Erős **száj-égetés**; részletes szájkisebesedés, fájdalommal meleg ital után; szájbőr-hámlás; fenés helyek a szájbán; szájrothadás. Nagy szájszáragság; összegyűlt sok víz a szájbán, mintha a gyomorból jöne. Nyálfolyás, más bántalmaktól, főképen mercurial szerektől. A nyelven

oly érzés, vagyis égetés, mint a borstól. Nyelvbénulat, guta után. Nyelv-dag, szájbüzzel. Kisebesedett nyelv, alhas-bántalmakkal. Megnehezedett beszélés; némely szakakat alig tud kimondani. A száypad gyuladt, dagadt, e miatt úgy látszik, mintha a nyelcsap be lenne ékelve.

A **torok**ban csiklándozás; a nyelcsöben ritka érzés, nehézkór előtt. Torokfájás, álom után nagyobb; vagy a fülíg terjedő oly érzéssel, mintha megfúlna. Torokfájás üres nyelésben. Czövek, vagy csomó-érzet, nyelés alkalmával. Oly érzés mintha a torok meg lenne dagadva, vagy vastagabb lenne, e mellett fájdalmat érez, midőn folyadékot nyel. Oly érzés, mintha evés közben valami felakadna a nyelcsöben, vagy mintha kenyérmorzsa lenne benne. Égetés a torokban, főkép bal oldalon. Sebféle f. a torok és nyelcsöben, nyelés alatt. Oly érzés, mintha nyers lenne a torok, kivált midőn folyadékot nyel. (Torok, mandola-gyuladás, mely genyedésbe készül memmi; (belladonna után). Bujakóros, mercurial fekélyek a torokban, igen fájdalmas nyeléssel. Nehéz nyelés; egészen megakadályozott nyelés; szüntelen késztetés a nyelésre; az italok az orron jönnek vissza; víziszony. Sok nyák a torokban, néha édeses; hákogás, mely által nyúlós, sós nyákot vet ki.

Kellemetlen, rossz **száj**-íz, mint a méregtől (a hystericák kifejezése szerint), mely a fogakat elzsibbasztja, émelygést okoz. Tapadozó szájjíz. A savanyu étel édesnek tesz; sós, savanyú, keserű szájjíz. Étvágyhiány; a kenyeret, zsemlet nem eheti; az éhség daczára sem kíván enni; hetekig mit sem ehetik, dohányozni sem akar. Vagy — nagy éhség; alig várja az ételt; várakozás közben görcsös ásítózás, sápadt arc, ájulás; valamit kell azonnal ennie, mire jobban érzi magát; mohón nyeli a már kitálalt eledleket. Evés után kéjelmetlenség, émelygés, bőfögés, néha hányás. Gyomor-nyomás, bőfögés által enyhülő. Evés után néhány órára különféle bántalmak, gyomorgyengeség. A tejémelygést, a dohányzás csuklást, émelygést, köhögést, a bor többféle kellemetlenséget okoz; kávé után mindenkor jobban érzi magát. Szesz italok okozatai ellen hasznos.

Csorvás (gastrische) bántalmak. Gyakori bőfögések,

melyek által kínos állapotba enyhül. Ételizü, vagy savanyú, keserü fölböfögések. Csuklás a dohányzástól. Különös neme az undorodásnak, a mely azonnal előidéztek, mihelyt czukor-golyócskákat lát. (Erre nézve volt több esetem.) Émelygés; könnyebbülést érez, ha ruháit felbontja. Hányás, más bántalmak mellett: epét, nyákot, eledeleket hány ki. Hányás a terhes nőknél.

Gyomor-fájás, kegyetlen, ha kézzel tapintják a gyomrát. Üresség érzete éjjel, vagy már délután, ámbár jól lakott. Nyomó f. a gyomorban éjjel és reggel, felkelésre kényszerítő, a szelek megindulása után enyhülő; mintha valami nehéz teher nyomná a gyomrot, délutáni álmom után rosszabb. Gyomorgörcs, böfögéssel, nyák-hányással; oly érzés, mintha valami csomó vagyis gomoly húzná magát össze a gyomorban. Változó forróság és hidegség a gyomorban; égető f. a gyomor és máj táján, kemény haspuffadással és oly érzéssel, mintha valami leszakadna.

Mindkét rászt-tájon (hypochondern) érzékeny fájdalom, erősebb légzés alatt; fájdalom köhögés alatt; mély légzésben szúrás; szoros ruhát nem viselhet. Májfájdalom; összehúzó, feszítő f. kivált állásban. A lépben erős f. kivált kocszás alkalmával.

Has-fájás, járás után, vagy reggel felkeléskor; majd elviselhetlen kín székszorulással. Üresség érzete a hasban. Nyomó f., mely által a légzés megakadályoztatik, felböfögés által enyhülő. Fájdalom a hasban, visszaütött láb-fekély után. Görcsös f. hasmenéssel. Összehúzó f., mintha egy gomoly képződne. Szúró f., meggyógyult szembaj után, vértolulással a fej felé. Oly érzés, mintha kést szúrtak volna hasába. Oly érzés, mintha valami eleven mozogna a hasban, iszonyú fájdalommal, nagy forróság és izzadással. Égető f. föl és lefelé a czombig ereszkedő, szúrással vizelésre való késztetés alatt. Felfuvott has, feszítő érzés mellett; kemény puffadás a szelektől, melyek a sérvbe tolulnak. Szelek és innét hasbántalmak. Fájdalom az ölben, emelés, vagy hajolás által nagyobb. Fájdalmas dag és keménység az alhasban, kopogó fájdalommal.

Székszorulás; kemény szék, mint a juhgané; most kemény, most ismét puha szék fölváltva; vagy — hasmenés,

végbélfájdalommal; megrögzött hasmenés, gyengeséggel. Vérrel vegyes nyák-, egyedül vér, vagy csipős nyák-ürülések. Görcsös f. a végbélben székletétel előtt és után; végbél-szakadás szék után. Végbél csomók. Aranyeres bántalmak.

Szűrés a **vesék**ben, innét a májig, lefelé a vizelecsőig terjedő. A hólyagban tompa f., székszorulásban. A vizelecsőben égetés vizelés alatt; vizelés-bántalmak kocsizás, borivás után; vizelésre való késztetés, hólyag-nyomással, mintha sérv akarna támadni; gyakori vizelés. Hólyag-aranyér. Hólyag-bénulat.

A férfi-**nemzőrészekre** nézve. Kemény előbőr, phimossal; vörös foltok a makkon. A tökzsacszkóban nyomó f., mintha sérv akarna támadni; zúzatás érzelve, főkép ülésben. Buja képzelgések; felizgatott nemi ösztön, bujasággal, vagy a nélkül; vagy — férfi-tehetlenség. Erectiók, leginkább álm után; elhálás alatt nehezen ömlő mag, vagy egészen kimaradó magürülés. Pollutiók, gyengeséggel, fejfájással. A női nemzőrészekre nézve: összehúzó f. a méhben. A rendes havitisztulás kimaradása idején előforduló bántalmakban figyelemre méltó ezen orvosság; így — ha rövid időig tart, vagy elkésik, vagy kimarad hosszabb időre a havitisztulás a már idősb nőknél; vagy ismét nagy mérvben tér vissza. Hasznos fiatal nőknek is, ha tisztulás előtt ideges bántalmakban szenvednek, gyomor-, mell-görcsben, metsző f. az alhasban, fejfájás és szédülésben, tisztulás előtt néhány nappal pár csepp vér csepeg az orrukából. Tisztulás alatt heves görcsök a hasban, mintha kést szúrtak volna belé; kopogó f. a fejben; a keresztben éles f.; a vér is éles és nyulós. Tisztulás előtt fehérfolyás. Szülés után az egykori bántalmak ismét visszatérnek; u. m. a fejfájás, hasfájdalmak sat. Mellrák okozta fájdalmak enyhítésére.

Légcső-f. tapintás, érintés alatt. Oly érzés, mintha szük, vagy dagadt lenne a légcső; sebféle f. a légcsőben; csomó-, czövek-ézés a légcsőben. Rekedtség, gyenge hang mellett; szokott hangon nem beszélhet, sőt hangot nem adhat, néha oly érzéssel, mintha valamit ki kellene harácsolnia, a mi nem akar felszakadozni. Köhögés a torok-

fekélyektől; köhögés a gégében létező ingertől, erősebb este az ágyban; köhögés nagy erőltetéssel, hányásra kényszerítő; megrázkódtató köhögés, vértolulással a fej felé, vizelésre való kényszerítéssel; nagy erőszak után szakad fel a nyák. Fulasztó hurut (Erstickungskatarrh). Légcső-, tüdővészbzen néha nagy enyhülést okoz.

Mell-hörgés; sziszegés, füttyülés légzés alatt. Rövid légzés, egyéb bántalmak mellett; minden erőltetés, leginkább pedig kézimunkák után. Nehéz légzés. Mellszorongás. Tüdő-májásodás (Hepatisatio) ellen, *sulphur* után használandó. Astma. Fuladási rohamok, más bántalmak mellett. Gyakori mellfájás, elgyengüléssel; nehézség a mellen; mell-nyomás, mintha a mell tele volna szelekkel. Sebféle, vagy szűrő, vagy égető f. a mellben. Szívdobogás, nagy gyengeséggel, kivált a leányoknál, több más baj kíséretében. Útérdag. Kékkór.

Kereszt-f., időszakonként megjelenő; ficzamosodás érzete, minden mozdulást gátló; zúzatás érzelve a keresztben. Hátfájás, székszorulással. A vállak közt összehúzó fájdalom. Igen érzékeny nyak minden kül nyomásra, érintésre, ugyannyira, hogy a takaró, sőt a rajta levő fehér ruha, fejkötőszalag stb. is terhére van; a torok, gége legkisebb érintése által fuldoklik. Nyakmirigy-dag; felfakadáshoz közeleltető mirigydag; fekélyek.

A **karok** csontjaiban fájdalom; csúzos szaggasztás a karokban. A kézben oly érzés, mint hibbantás, megrántás vagy megerőltetés után. Szaggasztás, szűrés a kezekben. Elzsibbadás; reggel nem irhat. Vértolulás érzete a kézben, amely megdagad és kékesvörös lesz; rögtön támadt kéz-dag, megelőző csiklándozással; hólyagesák a kézen, vakarás után kellemes viszketést okozók; rüh-hólyagesák; felrepedezett bőr, kivált télen; hirtelen támadt több szemölcs a kézen; kemény csomó a közép ujjon, megelőző viszketés után támadó. Pokolvar az ujjon. Körömméreg.

Szaggasztás, feszítő f., zsibbadás érzete a **csip**-ben; az álomból felverő, az ágyból kiüző f. a csipben, mercurial szerek tulságos használata után is. Szaggasztó vagy húzó f. a **lábszárakban**; nagy nyugtalanság; minduntalan mozgatnia kell lábszárait, mert különben rángásnak vannak

kitéve. Oly érzés a felső lábszárban, mint ütés után. A térdben szúró f. kivált menésben; daganat, vagy ficzamosdás vagy megrántás érzete a térdben; térd-dag, érintés által igen fájdalmas; térd-fesz, fájdalommal. Az alsó lábszár dagadt; viszket; vakarás következtében érzékeny foltok támadnak a lábszáron. Lábszár-fekélyek, ha tisztátalanok, feketék is; elnyomott fekélyek után támadt különféle bántalmak; csontszu (Knochenfrass) esetében igen hasznos. Jéghideg lábak, egyéb bántalmak mellett. Láb-dag, más bajok kíséretében, terhes állapotban is. Apró, kemény, fehér, mélyen fekvő hólyagcsák, vakarás után égető viszketéssel. Kelés, genyedésbe menő; genyedző fagydaganat. Fölrepedezett bőr.

Lactuca virosa.

E szer leginkább a légzés organumaira működik.

Átalában pedig ideges, görcsös szenvedésekben, túlnyomó forrósággal járó betegségekben kitünő erővel bír.

A **bőrre** nézve: az egész test vízenyös daganata, nehézzé légzéssel, rövid köhögéssel; ezenfölül a fekvés is terhes, étvágy semmi.

Gyakori ásitozás; **almosság**; munka közben is gyakran elalszik; káb-álmom (Schlafsucht).

Láz. Igen száraz, kellemetlen forróság a test felső részében, jéghideg lábak; kiállhatlan forróság, hajnali órákban.

Tompa fej-fájás. A fejtető kis helyén fészkelő f. kivált a fiatal nőknél. Nyomó fejfájás oly érzéssel, mintha az agy lazult lenne; préselő f. kevés elmeeröltetés után.

Szempilla-égetés, nappal, ha ir. A szemszögletekben csipdeső f. A szem fehér része vörös, sok nyákelválasztással, kivált idős, vérteljes férfiaknál.

Nehéz nyelés, nyelcsap-égetéssel vagy oly érzéssel, mintha a torok nyers lenne. Nyákgyülem a **nyeldeklőben**.

Gyomor-f., mely nyomás alatt nagyobb. Nyomó f. teliség érzetével, mintha szétrepedne. Jéghidegség érzete a nyeldeklő és gyomorban. A gyomorf. enyhül, midőn előrehajolva ül, vagy a szelek elmenete által.

Csipdeső, metsző f. a **has**-ban. Nehézség érzete a hasban, mintha valami teher nyomná lefelé, kivált állásban. Teliség érzete. Haskorgás, feszesség a szelektől. Hasvízkór (hideglelés után), arcz és lábdaggal, nehéz légzéssel, máj-keményedéssel.

Gége-, légcső-nyerseség; rekedtség; teliség érzete a légcsőben. Száraz köhögés, mely alatt melle, hasa összeráztatik. Görcsös köhögés, száraz, üres, csiklandozás által előidézett és oly erős, hogy a mellet majd szétrepeszti. Szamárhurut. Fulasztó köhögés a hysterica nőknél.

Rövid légzés; szorongó légzés oly érzéssel, mintha a **mell** szük lenne; álmából gyakran felriad és szorongva hirtelen felülni kénytelen. Nehézség érzete, mintha egy mázsa feküdnék mellén; szabadabb légzés okáért, ruháit oldja fel, hogy azáltal szüknek érzett mellét szabadabbá tegye. Semmi szorosat sem viselhet mellén. A felülés némi enyhülést okoz. Mellvízkór; fuldoklási rohamok a mellvízkórban. Astma. Vérpezsgés a mellben, sebes légzésre készítetű, mellszorongást okozó csekély mozgás után is.

Lamium album.

A **lélekre** nézve; leverett kedély, mintha ártatlanul kellene sok kellemetlenséget eltűrnie; sírásra való hajlam, siránkozás azon okból, hogy állítólag, el van hagyatva. Ugyanegy gondolat többször jő eszébe, mi miatt elszomorkodik, félvén attól, hogy meg fog bolondulni.

Álmatlanság; nem tud elaludni nagy ébersége, nyugtalansága miatt; vagy éjjel gyakran ébred fel, sok álma miatt.

Fej-fájás reggel, mint éjszakázás után, oly érzéssel is, mintha a fej abronccsal lenne körülfogva. Összenyomó f., mintha a fej mindkét oldalról nyomatnék úgy, hogy az agy közepe fáj leginkább. Külsőleg akarattelleni fejmozgások előlről hátra felé.

Nyelés alatt oly f., mintha csomót nyelne.

Geliszta-hugyozás; hányás.

Fájdalom a **májban**, a mely csak úgy enyhül, ha kezét

rányomja. Az ölben balra oly érzés, mint sérv-kitolódás alkalmával.

Mell-gyengeség; gyenge hang; alig beszélhet; alig bír légzelni.

Laurocerasus.

A **lélekre** nézve. Csüggetegség; szomorúság; siránkozás. Belszorongás este lefekvéskor, e miatt el nem alhatik. Ingerlékenység; minden boszantja. Vagy — jó kedv; csintalanságig menő vigság. Belső megelégedés; szelid andalgással összekötött lankadtságában szinte élvezetet talál. Változó kedélyállapot.

A **testre** nézve általában. Lehangolt érzékenység. Testi gyengeség, legyőzhetlen álmoossággal. Ideg-gyengeség; hirtelen meglepő ájulás; tetszhalál-rohamok. Rángó görcsök; görcs-merevedés; áll-görcs. Bénulat. Gutaütés.

Álmoosság; este vacsora előtt már elalszik. Vagy — álmatlanság felizgatott állapot, vagy forróság miatt.

Láz. Szüntelen fázékonyság; csekély állati meleg. Hidegrázás este; a meleg kályha mellett sem tud fölmelegedni. Nagy hideg és forróság felváltva. Forróság, izzadással, délután.

A **fej-re** nézve. Eltompult érzékek; érzéketlenség; nem bírja összeszedni gondolatait. Öntudattal nem bír, nem beszél, nem mozog (a gyermek), szédülés; mintha forogna a feje. Kábultság, oly érzéssel, mintha az agy a koponyához verődne. Fejnehézség oly érzéssel, mintha az agy a koponya minden része felé nyomulna. Majd az egyik, majd a másik oldalon mutatkozó fájdalom, főképp délután, vagy ha szobába lép. Feszítő, szorító, összehúzó f., álmoossággal. Fúró f., a szemüregen át. Vértolulás érzete a fej felé; vérforrongás; fejforróság. Hemzsegés az agyban, fejnehézséggel. — Külsőleg oly érzés, mintha az inak rövidnek lennének és ezáltal a fej hátra húzatnék. Jéghidegség. A homlokon oly érzés, mintha rajta legyek másznának.

Szem-szárazság és égetés, főleg este, gyertyavilágnál. Oly érzés, mintha a szemgolyó kinyomatnék. Viszketés a belső szemzugban. Nyílt, merev szemek. Minden tár-

gyat nagyobbnak lát; a tárgyakat homályosan veszi ki; kezdő fekete hályog.

Fül-szaggasztás; fúró f. Szűrő f. befelé, vagy kifelé tartó. Fülbűgás; nehéz hallás.

Orr-fájás, összeszorító; vagy szétpréselő f. az orrcsontokban. Orrában szüntelen oly szagot érez, mint a mandoláktól vagy bűdös lehelettől. Orrdugulás; gyakori tüsszentés.

Arcz-fájdalom; görcsös arcz-vonások; rángás az arczizmokban. Csiklándozás az arczban, mintha legyek vagy pók mászna rajta, mely érzés miatt minduntalan törülgeti arczát. Áll-görcs.

Nyálfolyás, gyakori köpdözéssel. Összegyült sok nyák a **száj**-ban. Nyelv-dag; nyelv-fesz. Nem beszélhet; e tekintetben gutaütés után is indikált szer.

Torok-fájás, szűrés; égetés. Kaparás a nyeldeklőben; megakadályozott nyelés; az italok nyelése alatt korgást hallhatni a nyelőső és belekben.

Száj-íz: éles; tapadozó, édeses; vagy mint a mandoláktól. Ebéd után oly érzés, mint gyomor-romlat után, de kenyérvetés által elmúlik. Émelygések reggel, majd ájulásig; összegyült sok víz a szájban és émelygés. Hányásra való készítés, mint hánytató szer után.

Kellemetlen érzés a **gyomor**-ban, mint éhgyomorra; gyomorgyengeség; oly érzés, mintha a gyomor tele lenne vízzel, émelygéssel. Összehúzó f., görcsös f., nyugodt fekvésben elmúló.

Szűrő és nyomó f. a **máj**-ban. Daganat a máj táján, oly érzéssel, mintha itt fekély támadt volna; hosszadalmas máj-keményedés. A lépben oly érzés, mintha dagadt lenne.

Hirtelen növekedő kólika, feszes **has**-puffadással, rángó görcscsel az állban, eszméletlenséggel. Csipdeső, vagy szűrő f. a hasban; szaggasztó f. oly érzéssel, mintha a hasban valami szétszakadna. Haspuffadás; korgás a kóborló szelektől. Az ölben oly érzés, mintha sérv nyomulna ki.

Székszorulás; vagy — (mint másod hatás) hasmenés, erőltetéssel; akaratelleni hasmenés. Összefűző f. a végbélben; végbél-görcs.

Vizelet-rekedés; nem bir egy cseppet sem kiüríteni. Hosszabb idő múlva, vagy erőltetés után vizelhet. Hólyag-bénulat.

Összefüzo, görcsfájdalom a **légső**-ben. Kaparás a gégeben, sok nyákelválasztással, rekedtséggel. Köhögés a gégeben és légsőben létező ingertől; sok kocsonyaféle, vérrel vegyes anyagot köp ki. Gyenge, hörgő, nehéz légzés. **Mell**-szorultság, oly érzéssel, mintha a tüdők elegendőleg ki nem tágulnának. Összefüzo f. a mellben. Oly érzés, mintha nehéz test feküdnék a mellen. Szúrás a mellben. Rendetlen szív-verés, lassu elnyomott ütérveréssel. — Külsőleg, szúrás, égetés az emlők alatt; minden mozgás alkalmával mellfájás.

Elfáradás érzeme a **kereszt**-ben, ha fölegyenesedik; feszesség érzete, ha ír. Szúrás a vállak közt; vagy a vállakban, ha légzel. Feszesség a nyak-izmokban; elől, görcsös összehúzatása ezen izmoknak, ivás alatt.

A **kéz**-izületben fízamodás érzete. Szaggatás a kezekben, dörzsölés által elmulo. Duzzadt erek a kézen; kéz-remegés. Szorító f. a közép-uj izületében.

A bal **csip**-ben fízamodás érzete, menésben. A felső lábszárban összeveretés érzeme. A láb-izületben hibbantás, vagyis megrántás érzete. Láb-zsibbadás, főképp ülésben.

Ledum pallustre.

Átalában: csúzos, köszvényes bántalmak; köszvényes kemény csomók. Elviselhetlen ágymeleg, mely forróságot, égetést okoz.

A **bőrre** nézve. Finoman szúró viszketeg a test különféle részein; vakarás által még rosszabb. Kékes foltok. Száraz, igen viszkető sömör. Kemény daganatok. Vizenyős dag; az egész test dagadt.

Álmosság nappal; reggeli álmosság, émelygéssel. Vagy — álmatlanság éjjel előtt; álmatlanság, hánykolódás, nyugtalansággal.

Láz. Fázékonyosság, borzadálylyal. Esti láz, fej és szemfájással; esti forróság a kezekben és lábokban; forróság, izzadással felváltva.

Fej-fájás, kábulással; tompa fejfájás reggel az álomban; olyféle fejfájás, mint esés, ütés után. Szédelés, ha szabadban jár; vagy ha ül is, általános forrósággal, csak az arcz sápadt. Szédelés oly érzéssel, mintha a fej hátra akarna esni. Nyomó f. mint valami tehertől. Szaggató f., szemszaggatással, szemdaganattal és vörösséggel. Kopogó heves fejfájás. — Külsőleg. Száraz, köles-nagyságu kütég a homlokon; vagy apró csomókból álló kütég. Fején semmit sem viselhet; annyira érzékeny. Nagy hajlam a fej meghülésére.

Csipás **szem**; éjjel összeragadó szempillák. Gyenge láttehetség; szemcsillámlás; e miatt gátolva van az olvasásban; ha bizonyos tárgyra feszíti szemeit, szemei úgy kápráznak, mint szédelésben, vagy szaladás után.

Fül. Nehéz hallás, mintha be lenne dugulva; néha harangozást hall. Fülbugás, mint midőn szél fú.

Duzzadt, majd piros, majd halvány **arcz**. Arcz-kütég; vörös csomók, a homlokon is (mint az iszákos egyének-nél); száraz sörny az arczon, a szabadban égető. Genyhólyagcsák a felső ajkon égető viszketéssel. Rezes arcz.

Száj-szárazság; szúrás a nyelv hegyén; szúró f. a torokban a nyelés alatt, vagy nyelésen kívül. Étvágy-hiány. Sebes evés után összehúzó f. a mellcsontban. — Keserű felbőfögés; geliszta-hugyozás kólika mellett; hányásra való készítés reggel fölkeléskor.

Gyomor-fájás, mint mikor hasmenése akar lenni; vagy mint erős hashajtó után. A has bal oldalán oly érzés, mintha dagadt lenne. Has-vízkór.

Hasmenés, nyákos, vagy véres. **Pollutiók**, véres, vizenyős magömléssel, mely után annyira elgyengül, hogy alig húzza lábait.

Köhögés előtt nehéz légzés fuldoklásig. Szamárhurut ellen több vidéken házi szer gyanánt használtatik. Köhögés genyiköpéssel; vérköpéssel járó köhögés.

Mell-szorongás, ha lépcsőkön jár fölfelé, mintha melle össze lenne fűzve. Oly érzés a mellben, mintha ott valami eleven fészkelne, nyugtalanságot okozó. Sebféle f. a mellcsont alatt. Fájdalom a mellcsontban. — Külsőleg:

vörös foltok a mellen csipdeső viszketéssel. Himlőhöz hasonló kütteg, bőrhámlással.

Kereszt-fájás, ha ülésből kel fel. Fájdalmas fesz. Szorító f. a csip fölött, mely miatt üléséből föl nem kelhet.

Nyomó f. a felső **kar** vagy könyökben; mozgás által nagyobb. Az alsó karban ficzamosodás érzete. Kéz-remegés, kivált mozgásban. F. az ujjak csonthártyájában, nyomás alatt. Szaggatás az ujjak ízületében kivált mozgásban. Kemény dag a kéz-izület, a hüvelyken, hajolás alatt fájdalmas; fájdalomnélküli csomók az ujjon.

Nyomó f. a **csip**ben, kivált mozgásban. Felső lábszárdag, forró, húzó, szúró fájdalommal. F. a felső lábszár csonthártyájában; bénulati érzés; ficzamosodás érzete, mozgás, menésben; oly érzés, mintha a hús elvált volna a csonttól. Sebféle f. a **térd**ben, vagy mintha össze lenne verve, kivált menésben; nyomó f. a jobb térdizületben, főleg járásban; térdfesz, szintén járásban. Térd-dag, feszítő, szúró fájdalommal, néha keménységgel, éji szaggatással. Térd alatti forró daganat, szúrással. Alsó lábszár-dag, feszítő fájdalommal; hidegség érzete, ülésben. A lábakban olyféle f., mint megrántás, kisikamlás után. Menésben f. a talp, vagy sarkban, mint zúzatás után. Nyomó f. a lábakban, kivált a bokákban. Láb-dag; daganat a bokák körül, kiállhatlan fájdalommal, ha fellép. Gyulasztó, vagy vizenyős láz-, vagy lábszárdag. A láb hátán csipős, viszkető f., az ágymeleg által nagyobbodó. A nagyujj vastag, puha, igen fájdalmas, ha rálép.

Lobelia inflata.

E gyógyszer, úgy látszik, leginkább a mell- és hasidegekre, a hörg-(bronchien) takhártyára hat.

A **száj** és torokra nézve: gyakori, vizenyős nyálfolys. Fehér nyelv, melynek jobb fele vastagon van bevonva. Égetés a torokban, ez után pedig kaparás; kaparás által növekedő nyák-elválasztás. Nyúlós nyák a torokban. A nyeldeklotől lefelé a gyomorig terjedő nyomás; nehéz nyelés, mintha a gége felé toluló akadály miatt nem nyelhetne.

Semmi étvágy. Felböfögés, mely által sok víz foly össze a szájban. Gyakori csuklás, szinte sok víz-gyülemmel a szájban. Gyomor-égés. Émelygés, hideg arcz-izzadással. Hányásra való késztetés erős hányással, vagy a nélkül.

Gyomornyomás, csekély evés után is. Éhgyomorra, vagy evés után, főleg este a hátgerinczig terjedő gyomornyomás. Összefüzo f. a gyomor-szájnal. Gyomor-görcs, tisztulás alatt, vagy az iszákosoknál, vagy epés, köszvényes bántalmak kíséretében. — **Hasfájás**, fejfájással, émelygéssel. Felfuvott has, nehéz légzéssel.

Légcső-szárazság oly érzéssel, mintha valami idegen test lenne a légcsőben, mely által a légzés és a nyelés is gátoltatik. Hörg-hurut, hosszadalmas; tiszta hangot nem adhat. Légcső, gége, hörg-bántalmak. Grippe.

Nagynehezen tud lélegzetet venni. Szorult mell, mély légzésre késztető; csekély munka, nehéz eledel után, minden légvételnél mellszorogást érez. Mellgörcs az idősök és a kisdedéknél. A mell egyik kis helyén fúró, vagy sebféle f. égetéssel; mély légzés, tüszentés, hirtelen testmozgás alatt egyszersmind oly érzés, mintha valami kimozdult volna helyéből, fájdalom közben pedig helyére ismét visszatér.

Lycopodium.

A **lélekre** nézve. Helytelen alkalmazása a szavaknak, beszélésben. A betüket is rosszul nevezi. Eltompult lelkihetség; gondolatait nem tudja alkalmas szavakkal kifejezni; gondolatait meg nem tarthatja, mintha a feje üres lenne. Mélaság; hypochondria; vagy — túlságos vigság; nagy hajlam a nevetésre, vagy igen változó kedély. Izgatottság; vagy — közönyösség minden iránt. Félel-messég; félelem a magányban; a társaságot kerüli. Macacsság (a gyermekeknél).

A **testre** nézve általában. Különösen jól hat szelid, melancholiára hajlandó egyénekre; katarrhalis állapotban gyakran sinlődökre; sápadt külsejükre. Görvélyes bántalmak. Köszvény; köszvényes csomók. Csont-betegségek; éji csont-fájdalmak gyuladással; mercuriál szerek után is. A

fájdalmak érintés által nagyobbak. Oly érzés, mintha a vérkeringés megállott volna. Görcsök. Nehézkór, mindenkor felkiáltással; kezeit s lábait jobbra balra hányja. Görcs-rohamok; egyes tagok, vagy izmok kinyújtása és összehúzása, teljes lelki jelenlét mellett. Ájulás. Nagy gyengeség, kivált nyugalomban érezhető. Elsoványodás (gyermekeknél is) sárgás-szürke arcszín mellett. Szabadban mindenkor jobban érzi magát, mint szobában, hol kiállhatlan vérforrongást, nyugtalanságot érez.

Száraz bőr. Bőrviszketeg nappal, ha felhevül. Anyajegy (Muttermal). Fájdalmas küteg a mellen és nyakon; apró csomókból álló küteg. Vörös, nagy foltok a hason. Májfoltok. Nedves, genyes sömör. Időszakonként viszszatérő kelések. Fekélyek, melyek kötözés alatt vérzenek, égető, szúró, viszkető fájdalommal. Sipolyos fekélyek, melyek szélei kemények, vörösek. Csontszu. Mirigydagاناتok. Vércsomók a terhes nőknél. Kősvényes csomók. Vérérdagok (Aneurisma). Kékesvörös, márványozott ér-hálózat (Ädernetz), és Vértapló (Blutschwamm).

Álom. Álmoság ebéd előtt, vagy után, vagy este felé; mindemellett el nem tud éjjel aludni sok gond miatt. Nyugtalan álmok, izgatottság, rossz álmok miatt. Az álmok nem erősíti, sőt reggel gyengéset érez. Álmában föl-ijed, felkiált; egyes testrészekben rángásai vannak.

Láz. Fázás, e mellett kezei, lábai elzsibbadnak. Fázás naponként, többször csak a test bal részében. Esténkénti láz: eleinte fázik, azután forrósága van, savanyu szagu izzadással végződven. Hideg és meleg felváltva, kipirosodott arc mellett. Átfutó forróság, szemégetés és szúrással. Minden este égető forróság, gyakori de kevés szomjjal. Harmadnapos láz, savanyu hányással, duzzadt arcczal és kezekkel. Sorvasztó láz. Typhus, székszorulással. Sok izzadás, csekély munka vagy mozgás után; éjjeli, vagy nappali izzadás.

Fejfájás, haragtól. Fejfájás szédüléssel, főleg nyugalomban. A szemek fölött, azonnal reggeli után; testmozgásban nagyobb. Csúzos fejfájás; idestova vándorló; a test egyéb részeiben is megjelenő; kivált éjjel; fájdalom a homlok közepén, mintha szöveget vertek volna bele; nyomó

f. a nyakszirt kis helyén; a nyomó f. fekvésben nagyobb. Szétpréselő f.; oly érzés, mintha az agy inogna, főképp lépcsőkön-menés, járás, fölegyenesedés alatt. Nehézség a fej hátsó részében, mozgásban nagyobb. Vértolulás a fej felé, reggel felébredéskor; kivált, ha az ágyban fölül. — Külsőleg: nagy érzékenység. Összehúzó f. a fejbőrben oly érzéssel, mintha haját tépnék ki. Fájdalom a fejcsontokban. Kopaszodás. Fej-küteg, nyakmirigy-daganattal; genyedező küteg. Varas fej a gyermekeknél; vakarás által vérző. Csomó a homlokon. Gümő a fej hátsó felén, mint egy dió. Görcsös fejrázás.

Szem-fájás, nyomó; oly érzés, mintha por lepte volna meg; mintha valami a szembe esett volna. A szempillákat alig bírja fölnyitni. Szűrő f. a szemekben, vörösség nélkül is. Csipő f. mint a füsttől, a pillák összehúzódásával. Hidegség, vagy égetés érzete. Szemgyulladás, sok nyák-elválasztással; a szempillák éjjel összeragadnak, nappal nagy szemkönyezés. Szempilla-lob; a pillák éjjel összeragadnak a szemszögletekben. Szemárpa. Szemszárazság. A szabadban, vagy szélben könnyezés. Görcsös rángás az alsó pillában. A gyertya-világ mellett homályosan lát és ki nem veszi az asztalon fekvő tárgyakat. Csekély távolságra is homályosan lát, mintha rostélyon keresztül látná a tárgyakat. Minden tárgynak csak felét látja. Szállongó fekete foltok vagy szikrák a szem előtt. A gyertyavilágnál remegni látja a tárgyakat, vagy a gyertyavilág is remeg.

Fül-fájás, szorító; a szabadban mintha becsipnék a fület belsőleg. Szűrő f., mely miatt a beszélés nehezen esik. Vértolulás a fül felé, oly érzéssel is, mintha a vér forró lenne. Nedves var a fül mögött. Igen érzékeny hallás, kivált sétálásban; — vagy nehéz hallás, a hangokat tompán hallja; zúgás, bűgás, harangozás, forrás érzete. Este azon zenét hallja, melyet nappal valóban hallott.

Fekélyes, belsőleg varas **orr**. Szárazság, orr-dugulás; nyitott szájjal bír lélegzeni. Nagy nátha, orrdaganattal.

Arcz-dag; szaggatás, a csontokban is. Fájdalmas arcz-hidegség; vagy — átfutó forróság gyakori rohamok-

ban. Viszkető arczküteg. Szeplők. Korpaféle sömör, sárga alapzattal. Görcsös arcz-rángás; eleinte kifészítő, azután összehúzó, görcsös ajk-mozgások. Küteg a száj körül. Fekélyes alsó ajk. Mirigy-dag, fúró fájdalommal.

Fog-fájás, arcz-daggal; csak éjjel. Egyes rángások a felső zápfogokban. Fúró f. a fog koronájában. Egy fogban oly érzés evés alatt, mintha hosszú lenne. A foghúsbán forróság és fájdalom; foghús-dag; fekély a foghúson; fog-sipoly.

Száj-büz, reggel felébredéskor. Szájszárazság, nehéz nyelv, érthetlen beszélés. Nyálfolyás, sós izü. Nyelvdag, innét nehéz beszélés; sok hólyagcsa a nyelv hegyén oly érzéssel, mintha a nyelv megégettetett volna; csomócskák a nyelven; fekély a nyelv alsó részén.

Torok-fájás, mint valami daganattól csak üres nyelésben; hosszadalmas torokfájás. Oly érzés, mintha golyó emelkednék föl a nyeldeklőbe. Szaggatás a nyeldeklő egyik felében. Szűrő, sebféle f. nyelés alatt. Meggátolt nyelés, mintha a torok össze lenne füzve. Gyuladt, dagadt torok; fekélyes mandolák. Alkalmatlan torok-szárazság. Harácsolás.

Semmi **étvágy**; utálja az ételt, ha csak ránéz; különösen a főtt, meleg eledelt, a kenyeret, húst nem eheti; vagy — rendkívüli étvágy; ha ekkor nem eszik, fejfájást kap, mely evés után elmulik. Az édességekre nagy vágya van. Keserű, vagy savanyú szájíz. Geliszta-hugyozás. A tej hasmenést okoz; a nehezebb ételeket meg nem emésztheti; általában nehéz az emésztés.

Gyomor-égés. Gyakori üres, vagy savanyú felböfögés; tejivás után felböfögés, kellemetlen kaparással a gégeben. Csuklás, evés után. Émelygés, kivált kocsizás alatt, vagy éhgyomorra. Epe-, étel-hányás; nyák-hányás a gyermeknél. Gyomor-f. külnyomásra. Teliség érzete; evés után nyomó f. Összehúzó gyomorgörcs a mellig, felböfögés által enyhülő. Gyomor-rák.

Máj-fájás, érintésre; vagy jól lakás után; székletétel alatt. Nyomó f., légzés alatt is. Összeszorító f. Hosszadalmas máj-gyuladás, daganat, keményedés. A lépben feszítő f.

Has-fájás reggel felkeléskor. Nehézség érzete a hasban, mintha valami nehéz feküdnék a hasban. Has-keményedések. Vízkóros dag, a lábtól a hasig terjedő. Has-görcsök, feszes has mellett. Csipdeső f. reggel az ágyban a köldök körül; enyhül a szelek megindulásával. Metsző f. székletétel előtt; az alhasban reggel az ágyban, délelőtt, hasmenés nélkül. Szaggató f. a has kis helyén. Felpuffadt has, azonnal tisztulás után. Teliség érzete a hasban, puffadt has mellett. Sok szél a hasban, melyek majd ide, majd oda tolulnak és különféle fájdalmakat okoznak. Fájdalom az ölben, menésben; mirigy-daganat; lágyéksérv.

Szék-szorulás; nagy kínok közt van igen kemény széke; székletétel alatt vér megyen a végbélből; szúrás, égetés székletételkor. Az aranyeres csomók megdagadnak. Végbél-viszketeg.

Vizelésre való készítés, igen gyakran. Ágyban vizelés. Dara-vizelés. Vér-vizelés. Vizelés alatt égetés, viszketés. A hólyag és végbélben szúrás, metszés. Szaggató f. a vizelőcső-nyílásnál, azonnal vizelés után; metsző f. a vizelőcsőben, fölfelé a hasban is érezhető.

A férfi **nemzőrészekre** nézve. Előbőr-viszketeg. Tök-dag. Tök-zsacsó-viszketeg; szúrás. A tökzsacsó és czomb közt sebhedt bőr. Csekély, egészen elenyészett nemi ösztön. Semmi ösztön az elhálásra; erectiói nincsenek. Vagy — rendkívüli ösztön; azonnali inger az elhálásra; gyakori erectiók. Mértékfölötti pollutiók, gyengeséggel. Közösülés alatt igen hamar történő magömlés: közösülés után gyengeség.

A női **részekre** nézve. A szeméremtest viszketése, égetése. Méh-hüvely-szárazság. Erős és hosszú havitisztulás. Elnyomott (ijedés által) havitisztulás, hosszabb idő óta. Tisztulás előtt: puffadt has, fázás, nagy szomorúság; tisztulás alatt: viszketés a szeméremtesten, fejfájás, émelygés, nagy gyengeség ájulásig, lábdaganat; tisztulás után: fej-szúrás. Fehérfolyás; az előtt metsző f. az alhasban; holdtölte előtt mutatkozó; tejforma, vagy vernyeges. Abortusra való hajlam. Az emlékekben kemény csomók, égető fájdalommal; sebhedt csecsbimbók, szúró fájdalommal.

Légcső. Inger a köhögésre, mint a kén-gőztől, szürke, sós kiköpéssel; mély légzés, ivás által előidézett. Csiklándozás a gégeben és innét eredő köhögés. Esti, vagy éji köhögés. Száraz köhögés éjjel, nappal; több évi köhögés reggelenként; köhögés rekedtséggel. Szürke, zöldes, genyes, véres kiköpés. Köhögés, nehéz kiköpéssel, mellrázkódtatással, fej-, has- vagy gyomor-fájdalommal.

Mell-szúrás, légzés alatt, kivált vacsora után; kimaradó légzés lépcsőkön menésben; rövid légzés a gyermekeknél. Tüdő-májásodás (Hepatitis) ellen *sulphur* után veendő. Mell-szükület, mintha görcs által húzatnék össze a mell. Mellszorongás, rövid légzéssel minden munka mellett, vagy szabadban. Teliség, szorongás érzete. Nyomás főképp a mell bal oldalában. Szűrő f., légzés alatt is, kivált a mell bal oldalában. Égetés a mellben. Szorongó szívdobogás reggel korán. — Külsőleg; fájdalmas küteg; májfoltok a mellen.

Kereszt-fájás, összehúzó mell- és has-fájdalommal; feszesség, menés, lovagolás, hajolás után; szúrás, főlegyenesedésben. **Hát-fájás;** nyomó f. a vesé táján; húzó hátfájás, kivált ülésben. Kopogás, vagy égetés, vagy viszketés a hátban. Meggömbült hátgerinez a gyermekeknél.

A **vállak**-ban összeszorító görcsös f. Égetés a vállak közt, mint az égő széntől. **Nyak-fesz.** A nyakizmok görcsös mozgása következtében a fej hol előre hol hátra húzzatik. Kemény dag a nyak egyik oldalán; nyakmirigydag; golyva. Hónaly alatti mirigyek daganata. Szaggató f. a vállakban este az ágyban, vagy éjjel; szűrő f., mely miatt karját fel nem emelheti. Görcsös rángás majd az egyik, majd a másik vállban.

A **karok** csontjaiban fájdalom, éjjel. A karoknak görcsös rángása. A gyermek karja meggömbül a könyöknél és a fájdalom miatt ki nem nyújthatja. A karok elzsibbadása. Erőtlenség a karokban, kivált munka alatt. Az alkaron vörös dag. Kéz-zsibbadás. Forró kezek; száraz bőr; apró kelések. Az ujjaknak görcsös mozgása, rángása. Köszvényes szaggatás az ujjakban, vörös daganattal; köszvényes csomók és innét feszes ujjak; munka alatt az ujjak megmerevednek. Viszketés az ujjakban, vörösséggel,

mint fagyás után. Fagydaganat az ujjakon. Fekély az egyik ujjon nagy fájdalommal. Szemölcshez hasonló csomócskák az ujjakon.

Feszítő f. a **csip**-ben; ficzomodási érzet, felkeléskor sántítást okozó. Csip-köszvény. Rángó remegés az alsó végtagokban; érzéketlenség, mely miatt majd elesik. Fehér térd-, vagy czomb-dag. Feszés térd, reggel felkeléskor; összezsugorodott és a fájdalom miatt ki nem nyújtható térd. Térd-daganat. Szaggató f. az alsó végtagokban. Összeszorító f. a lábikrában éjjel, vagy menésben. Alsó lábszár-dag, a térdig, vörös foltokkal. Régi fekélyek az alsó lábszáron. Láb-dag, kivált a bokában. Láb-zsibbadás. Szüntelen láb-hidegség; hideg lábizzadás. Ficzomodás érzete a lábízületben; szaggatás a sarkban; szúrás a lábban; égetés, főleg a talpban. A nagy ujj akarat ellen összehúzódik és ismét kinyújtatik; összeszorító f. a nagy ujjban; szűrő, vagy sebféle f. égetéssel. Tyukszem, szűrő fájdalommal.

Magnesia carbonica.

Átalában : görvélyes bántalmak. Majd itt, majd ismét másutt fellépő szenvedések; kóborló fájdalmak. A bántalmak kivált nyugalomban, vagy éjjel fordulnak elő. A szobában türethetőbbek a bajok, mint a szobában. Nehézkóros rohamok. Különösen működik a nőknél, főleg kik hysteriában, rendetlen tisztulásban szenvednek; úgy szintén a gyermekeknél, elsoványodás esetében is.

Száraz **bőr** reggel az ágyban. Viszketeg majd itt, majd ott az egész test különféle részein. Nagyobb kúteg a bőr különféle részein. Nagyobb csomók a bőr alatt, szűrő fájdalommal. Viszkető csomócskák a kézfejen. Apró kelések.

Nyugtalan **álm** belső melegség miatt; forróság, mely miatt alig maradhat az ágyban; de azért levetközni nem akar. Álmában felriad, felkiált, sokat beszél.

Láz : ebéd után szomjúsággal kezdődik, azután hideg áll be, este pedig égető forróság, lábhidegséggel. Átalános testi melegség délelőtt, fejjizzadással.

Fej-szédülés térdelésnél, vagy este ha ül és varr, vagy reggel felkeléskor oly szájjal és bőfögéssel, mint a bűdös tojástól, sápadt, hideg arcz mellett. Fejnyomás, szellemi munkák következtében; nyomó f. a homlok táján, naponkint reggeltől délig. Szaggató, vagy szűrő, vagy fúró f. a fej bal oldalában, főleg a bal halántékban. Vértolulás, kivált dohányzástól, arcz-sápadtság és pirossággal felváltva. — Külsőleg, viszketés, erős vakarásra késztető, kivált esős időben. Var a homlok bal felén.

Fájdalom a bal **szem**-ben, mintha szétpattanna, nagy könyezéssel. Az alsó pilla gyuladt. Szárazság a szemben reggel; vagy — könyezés, reggelenkint. A pillák éjjel összeragadnak. Fekete foltok, felkők a szem előtt. Szaruhomály. Szürke hályog.

Fül-szaggatás, egyszersmind szaggató f. a zápfogakban és egyéb helyeken, minden perczen másutt. Nagy érzékenység legkisebb zörejre. Csengetés, harangozás a fülben. Fülzúgás, közben füttyülés. Búgás, mely miatt este az ágyból fel kell kelnie; patak-csörgéshez hasonló csörgés a fülben, este. Nehéz hallás, a bal fülre, harangozás, búgás, zivatar-hallás érzete mellett.

Dagadt, vörös **orr**. Orrvérzés reggel felébredéskor. Szárazság és dugulás a bal orr-likban felébredéskor. Nagy nátha, orrdugulással.

Feszés **arcz**-bőr, mintha tojás fehérje száradt volna meg az arczon. Szaggató f. a bal arczban éjjel, vajú, fúró fájdalom mellett. Egész éjjel jár kel arczfájdalma miatt. Kipirult arcz este, külső forrósággal. Apró hólyagcsák; genynyel telve. Genyes fakadékok.

Fog-fájás, arcz-daganattal, hideg által nagyobb. Fogf. reggel felébredéskor, vagy este mindjárt lefekvéskor; szájában sok víz gyül össze; ágyában fájdalom miatt nem maradhat; a fájdalom a halántékig terjed, és az egyik oldalon az egész fogsort ostromolja. Szűrő f. a fogakban ebéd után; a bal oldali fogak gyökeinek szaggató fájdalmával. Égető fogf. Kopogó f. egyes szúrással. Oly érzés, mintha a fog hosszabb lenne. Fogf. a terhes nőknél.

Száj-szárazság éjjel, szomj nélkül. Reggel köpködés minduntalan, émelygéssel. Véres nyál. Száj-hólyagcsák.

Torok-fájás, mint valami kemény testtől, égetéssel, harácsolásra való késztetéssel. Szúrás nyelés alatt este; mélyen a torokban, beszélésben. Görcsös fojtogatás. Torok-szárazság reggel felébredéskor. Borsó-nagyságu, büdös, puha darabocskák jönnek fel a torokból. Erőszakos harácsolás által nagynehezen nyúlós nyákot köp ki, véres csíkokkal. Édes ízű nyák- és vérdarab-kiköpés.

Épen semmi **szájíz**; ámbár különben étvágya lenne, az ételek ízét nem érzi. Éhség mellett sem eheti a kenyeret, a húst, hanem savanyúra, gyümölcsre, hideg italra van vágya. Émelygés, büdös tojás-ízű felböfögéssel; szájában sok víz gyűl össze, hányásra való késztetéssel. Hányás ebéd után, mely által keserű vagy sós vizet hány ki; ez alatt homloka izzad, kínjában azt hiszi, hogy azonnal meghal, később pedig fehéres hasmenése van.

Gyomor-f. émelygéssel; evés által enyhülő. Nyomó f., a mellig terjedő; felböfögés által enyhülő; felpuffadt gyomor, a szelek megindulása után elmuló. Összehúzó gyomorgörcs, savanyú böfögéssel. Sebféle f., tapintás alatt; fekélyféle gyomorfájdalom, nyomás alatt igen érzékeny; mintha gyomra ki akarna esni; kávé-italra enyhül.

Szúró f. a **máj** táján, főleg hajolásban. Fájdalom a lép táján, melyre nem fekélylik.

Nyomó f. az **alhasban**, reggel az ágyban, evés után elmuló. Szaggató f. a has bal oldalában, kivált menésben. Csipdeső f. a hasban; heves a köldök körül. Ebéd után puffadt has, a szelek megindulásával alábbhagyó. Haszkorgás a szelektől. — Külsőleg a köldök bal oldalának kis helyén sebféle f. tapintásnál. Lágyéksérv.

Kemény **szék**; székszorulás. Vagy — epés, nyákos, vizenyős hasmenés. Savanyú szágu hasmenés a gyermekeknél. Székletételen kívül, vagy ezzel elmenő geliszták. Hasmenés előtt csipdeső, metsző f. a hasban. A végbélben szúrás, mintha tüvel szúrnák; a szelek elmenete után enyhülő. Fájdalmas aranyeres csomók.

Gyakori **vizelés**. Felnemtartható vizelés menésben, vagy ha az ülésből felkel.

Csekély **nemi ösztön** és ezzel ritka erectiók. Pollutiók majd éjjelenként.

Havi **tisztulás** előtt, este nagy éhség, ez után gyomor-fájás; gyakori böfögés, émelygéssel; keresztfájás főkép ülésben; hasfájás; a női nemzörészek felé toluló fájdalom. Tisztulás alatt, nátha, orrdugulással; fejfájás; csekély étvágy; víz-gyülem a szájban, gyakori köpködéssel; hányásra való késztetés; hasfájdalom, kivált a köldök körül, a szelek elmenetével enyhülő; keresztfájás; nagy bágyadtság. Tisztulás után, keresztfájás, hajolás alatt és azon kívül; fehér-folyás, hascsipdeséssel; híg, mint a víz, csípős.

Görcs-**köhögés** egész éjjel. Köhögés, sós izü kiköpéssel; genyes kiköpés, mell-fájással. Szűk **mell**. Összehúzó f. a mellben, este, rövid légzéssel. Szúró, metsző f. a mellben, este. Szívdobogás; hirtelen támadó sebféle fájdalom a szívben, hallható ropogással; émelygés mellett. Külsőleg, — összeveretés érzelme az izmokban, mozgás, tapintás alatt.

Nyak-fesz. Heves **kereszt** f. éjjel, mely miatt nem feketik; szúrás.

Szaggató f. a bal vagy jobb válltól a kéz izületéig, nyugalomban, vagy ha karját fölemeli. A felső **kar**-ban összeszorító f.; e mellett az itteni izmok kökemények; a fájdalom enyhül, mielőtt egészséges kezével összenyomja a szenvedő kart. Az alkarban húzó f. a kézig terjedő, főleg nyugalomban. Fölrepedezett bőr a kezeken. Az ujjak egyikének vörös, forró, viszkető daganata, azon napokban, melyekben széke nincsen. Szaggatás az ujjakban.

Szaggató f. a felső **lábszár** és térdben. Összeszorító f. a lábikrában éjjel az ágyban. Kelés az alsó lábszáron.

Magnesia muriatica.

Kitünőleg működik e gyógyszer a nőknél, különösen azoknál, kik hysteriában szenvednek. Legtöbb bántalmak ülés alkalmával lépnek fel, mozgásban enyhülnek, kivált midőn szabadban mozog. Nagy gyengeség. Aléltság. Méhkóros görcsök.

Álmosság nappal; este későn alszik el és igen nyugtalan az álma.

Láz. Fázékonyság este; télen a kályha mellett is. Vagy — forróság az egész testben, este, éjfél előtt. Éjfél után bő izzadás.

Fej-kábulás, oly érzéssel, mintha feje tele volna. Szédülés. Naponkint megjelenő fejfájás, oly érzés mellett, mintha ki nem aludta volna magát. Nyomó f. a homlokban. Nagy szaggatás a homlok és halántékokban; a fejtető is igen érzékeny, mintha haját húznák fölfelé. Kopogó f. a fejtetőben, innét a halántékig vonuló. Szűrő f. a homlokban; vagy nagy forróság. Ha fejét betakarja, ekkor enyhülést érez. — Külsőleg: csomók a fej hátsó részén, érintésre fájdalmasak.

Szem-fájás, mintha por esett volna szemeibe. Szűrő, égető szemfájás. Éjjel összeragadnak a szemek és reggel igen nehezen nyílnak fel. Homályos látás, égető szemfájással. Szemgyulladásban zöld udvart lát a gyertyavilág körül.

Fül-szaggatás; szűrő fülfűrés. Fülkopogás. Nehezebb hallás; időszakonként pedig tökéletes siketség mindkét fülre.

Orr-vörösség, daganat. Sebféle és égető f. az orrlíkokban. Fekélyes, varas orrlíkok. Orrvérzés. Tompa szaglás. Kellemetlen orr-szárazság. Nátha, orrdugulással, szájíz és szaglás elvesztéssel. Bő nyák-elválasztás az orrból, náthán kívül is.

Sápadt, sárga **arcz.** A csontokban fészkelő arcz-fájás. Szorító, szaggató f. a járomcsontban. Arcz-küteg. Állmigriggyulladás és daganat. Fölrepedezett ajkak. Hólyagcsák az ajk piros részén.

Szaggató f. a **fogakban;** a szemfogban, innét a járomcsontig terjedő. Fúró f. a zápfogakban, hideg által növekedő, meleg által enyhülő. A felső metsző fogakban oly érzés, mintha hosszabbak lennének; nagy érzékenység a metsző fogakban. Dagadt, fájdalmas foghús, kopogó fájdalommal. Foghús-vérzés.

Száj-fájás, oly érzéssel, mint égetés után, főképp tisztulás alkalmával. Nátha alatt égető f. a nyelvben.

Sebféle f. a **torokban.** Torok-szárazság, érdesség (Rauhheit), rekedtséggel. Harácsolás reggel, nyúlós nyák-elválasztással.

Vizenyös **szájíz**; reggel keserű, délután savanyú szájíz. Étvágyhiány, — vagy nagy éhség, ez után pedig émelygés. Evés után gyomor-savanyúság, üres böfögés, álmoság, haspuffadás. Csuklás. Reggel felkeléskor émelygés, ájulással; sok vízgyülem a szájban; undor; hányásra való késztetés, böfögéssel, melylyel savanyús víz tolul fel szájába.

Gyomor-fájás, kellemetlen üresség-érzettel. Nyomó f., a torok és mell felé vonuló. Fekélyféle f. a gyomorban. Oly érzés, mintha a gyomorból golyó tolulna föl a torok felé, felakadt légzés, fuldoklás mellett. Metsző, szűrő f. a gyomorban. Bugyogás, kopogás érzete. Haskorgás.

Máj-fájdalom; nyomás, kivált menésben, vagy érintés által érezhető, de leginkább akkor, midőn jobb oldalára fekszik. Hosszadalmas máj-gyuladás. Szűrő f. a lépben, kivált tisztulás, vagy mély légzés alatt.

Heves **has-fájdalom**, székletételre való késztetéssel. Nyomó f. az alhasban, főkép tisztuláskor. Húzó f. legkisebb mozgásra. Szaggató f. Görcs-fájdalom a hasban, a végbél és nemző-részekre terjedő. Csipdeső f., mely után szelek vagy székürülések következnek. Metsző f. Fájdalmas keménység a hasban, érintésre fájdalmasabb. Puffadt has, felakadozó légzés mellett. Haskorgás a szelektől.

Szék-szorulás. Kemény szék; juhganéhoz hasonló székletétel. Vagy — nagy hajlam a hasmenésre. Zöldes hasmenés, többször napjában. Székletétel alatt fájdalom az aranyeres csomókban. Szalag-geliszta, puha székkal elmenő. Hasmenésnél végbél-szakadás.

Nagy erőltetéssel járó **vizelés**. Gyakori késztetés a vizelésre, mindenkor csekély ürüléssel. Akaratelleni vizelés, menésben.

A **nemző-részekre** nézve. Reggeli erectiók az ágyban, néha égető tagfájdalommal, nagy hajlammal a közösülésre; a melytől ha visszatartóztatja magát, ekkor fájdalmat érez a tők és ondózsínórban, azonfölül a keresztben is. — Méhgörcsök, a czombig terjedők és fehér folyással járók. Rákféle méh-keményedés. Hószám előtt nagy izgatottság; hószám alatt nagy gyengeség, ájulásig, fájdalom a keresztben és czombokban. Fehér folyás, vizenyös, vagy sűrű alakban, a tisztulást két héttel megelőző.

Légcső. Rekedtség reggel fölkeléskor. Száraz köhögés, többnyire este, vagy éjjel. Éji köhögés, a légcsőben levő ingertől. Köhögés, édeses nyákköpéssel. Köhögés alatt sebféle, vagy fekélyféle f. a mellben, mely fájdalom miatt szinte előre fél a köhögéstől. Égető mellfájás. Vértököpés. Szabadban többet köhög és melle is érzékenyebben fáj.

Mell. Mell-szükület, kivált fölfelé menésben. Vértolulás a mellben, kivált szabadban. Hirtelen támadó mellnehézség, mely miatt ruháit kénytelen feloldani, szabad légre kíván menni, böfögésre ingereltetik, szája vízzel telik meg, — kivált ebéd fölött; végre borzadással múlik el a roham. Nyomó, összefüző mellfájás. Szív-szűrés, felakadozó légzéssel. Szívdobogás, melynél egész testében érzi az érverést.

Kereszt-fájás, mint összeveretés után. A válllapoczkák közt összeveretés érzetével összekötött égetés.

Szaggatás a **karok** és **kezekben**. Kar-zsibbadás, reggel az ágyban. Szűrés f. az ujjakban, mintha csak tüvel szúrnák.

Szaggatás a **lábcsontok** és **lábakban**. Szaggatás a tomporban, kivált éjjel az ágyban. A csontokban olyféle fájdalom, mint hosszabb nyargalás után. Nyomó f. a térdben; gyengeség a térdben. Szorító f. a lábikrában, menés alkalmával. Hemzsegés a talpban, főképp ülésben. Lábizzadás. Szagगतó szűrés a tyukszemben.

Magnesia sulphurica.

Átalában : szagगतó fájalmak; összeveretés érzelme az egész testben. Legjobban érzi magát fekvésben; a szabadban is enyhülést tapasztal.

Bőr-küteg, viszkető, keményes csomócskából álló. Apró, vörös sömörféle küteg.

Nyugtalan **álom**; ijesztő álmok : mintha vízbe esett volna, vagy a lovak ragadnák el és efélék; vagy — élvezetteljes álmok : tánczvigalom, pompás ebéd sat.

Láz. Borzadozás, fázás, heves fejfájással, este. For-

róság az egész testben; vagy csak a fej forró, a test egyéb része pedig hideg.

Fej-szédülés, fejnehézséggel. Kábulás. Oly érzés, mintha a homloktája tele volna. Nyomó f. a szemüreg fölött; a két halántékban; a fej hátsó felében. Szaggató f. a homlok és halántékban. Szúró f. majd itt, majd ott; a fej egyik oldalában; a halántékokban; az egész fejben, mintha csak késsel szurkálnák, lefekvésre kényszerítő. Fúró f. a fejtető, a fej egyik oldalában, a szemek fölött. Kopogó f. előbb a homlokban, később az egész fejben. Vértolulás. Fejforróság. Minden fej, vagy testmozgásra oly érzés a fejben, mintha az agy mozogna. A homlok táján oly érzés, mintha ott ki akara esni valami.

Szem-fájás, oly érzéssel, mintha golyó feküdnék a szemben. Szem-égetés, szúrás. Könyezés. Homályos látás.

Fül-fájás, oly érzéssel, mintha fület kitekernék. Fül-szúrás. Harangozás, vagy suttogás, mint a folyó víznél hallható.

Fekélyféle **orr-fájdalom**, kivált érintésre érezhető az orr oldalában. Nagy nátha.

Arcz-szaggatás leginkább a csontokban, az arcz egyik, vagy másik oldalán.

A **torokban** fészkelő nyák, melyet ki nem köphet, vagy le nem nyelhet. Szúrás a nyelcsőben kivált nyelésben.

Keserű **szájz.** Minden ételtől undorodik, de főleg a hústól. Gyakori, üres, vagy keserű bőföggés; néha a gyomorból feltoluló víz. Hányásra való késztetés; eleinte étel- később nyák-hányás.

A **gyomorban** oly érzés, mintha egészségtelen eledellel rontotta volna meg gyomrát. Nyomó f., érintésre érzékenyebb. Külsőleg a gyomor környezetén égető szúrás.

Puffadt, feszes, kemény **has.** Kereszt-fájással összekötött, lefelé nyomuló f. az ölben.

Szókiszorulás, hasmenés, felváltva. Hasmenés által geliszták mennek el. Hasmenés erőltetéssel.

Gyakori bő **vizelés**; éjjel is fel kell kelnie vizelés miatt.

A **tisztulás** kisebb mennyiségben és később jelenik meg, rövid időig tart; vagy korábban ugyan, de szintén rövid időig tart és csekély. Tisztulás alatt : forróság, fej-

nehézség, keresztfájás, fájdalom az ölekben, czombokban, kivált midőn áll. Fehérfolyás, égető fájdalommal; össze-
 veretés érzelmével a keresztben és czombokban.

Száraz köhögés, égető fájdalommal a **gégében**, legin-
 kább fekvésben, felkeléskor igen enyhül. Köhögés köny-
 nyü kiköpéssel, sebféle torok- és mell-fájdalommal. Kö-
 högés alatt fájdalmas mell-égetés, vagy oly érzés, mintha
 tüdejének egy részét köpné ki.

Mell-szükület, égetéssel. Nyomó f., mellszorongással,
 főképp reggel az ágyban, fölkelésre kényszerítő; vagy irás
 alkalmával. Szúrás a mell oldalában; néha itt, máskor
 amott; ha a szabadból szobájába lép, este különösen. Égető
 f. a mellesont alatt.

Kereszt-fájás, mely után fájdalmat érez czombjaiban
 is. Szaggató f. a vállak közt, éjjel előtt; felkelésre, járká-
 lásra enyhül. Feszítő f. a nyakban és a vállak közt, mely
 miatt egy helyen nem fekkent és csak járásban érez eny-
 hülést; érintésre növekedő nyak és váll-f. Összeveretés,
 zúztatás érzelme.

Szaggató f. a **karok**, könyök és kezekben. Nyomó f.
 a felső karcsontokban. Kézremegés.

Hasonlóképp szaggatás a **lábszárak**, térdek, lábokban.

Manganum.

Átalában : Csont-gyuladások; kiállhatlan fájdalmak.
 Köszvény az ízületekben. Leginkább éjjel lépnek fel a
 bántalmak. Többféle bántalmak hevesebbek a szabadban,
 enyhülnek a szobában; vagy az idő befolyásával nagyobb,
 kisebb fokra emelkednek. Tompa szúrások a test külön-
 féle részeiben.

A **bőrre** nézve : viszketeg, csak akkor, ha a test fel-
 hevül, izzad; égetés az egész testbőrön, ha felkel az ágy-
 ból; ha pedig lefekszik, ekkor ismét elmúlik. Sebhedt,
 gyógyulni nem akaró bőr. Hosszadalmas genyedés.

Láz. Fejforróság, a test egyéb része hideg. Hirtelen
 átfutó forróság, ez után izzadás. Átalános izzadás, rövid
 légzés, belszorongással. Éji izzadás; leginkább csak a nyak
 vagy az alsó lábszár izzad.

A **fej**-bőr oly érzékeny, hogy nem is fésülködhetik. Fejnehézség, oly érzéssel, mintha a fej nagyobb lenne. Kifelé nyomuló f. a fej hátsó részétől a homlokig, mintha minden ki akarna tolódni. Szaggató f. a homlok bal oldalában, kivált beszélés alatt; vagy a homlok-izmok mozgása alatt, mintha a csontokban fészkelne a fájdalom. Fúró f. a homlok-csontban. Kopogó f., mint a fekélytől; a szabadban enyhülő, a szobában megújuló. Vértolulás a fej felé; fejforróság délután.

Szem-fájás, mely miatt kénytelen behunyni szemeit, kivált ha világos tárgyra néz. Dagadt pillák; éjjel összeragadnak. Szemszárazság, forrósággal, este. Homályos látás nappal szem-égetéssel. Karikákat lát, melyek világosságban feketék, ha behunyni szemeit, akkor tüzesek.

Fül-szaggatás reggel, vagy este; megszűnik, mihelyt lefekszik. Szúrás a fülben, beszélés alkalmával. Nehézhallás; mintha a fül belenne dugulva; az időviszonyokhoz képest nagyobb, kisebb mérvben. Harangozás, reggel; zúgás, bűgás; csattogás a fülben, kivált nyelésben.

Orr-dugulás; az orrán épen semmi levegőt sem vehet.

Arcz. Fájdalom a járomcsontban, mintha itt fekély támadna; nyomó, vajúó f. a járomcsont kis helyén, éjjel az ágyban; oly f. mint ütés után.

Fog-fájás, hirtelen más részekre ugró : a járomcsontra, a fül, kar, nyakra. Fekélyféle fogfájás, legkisebb érintésre.

A **nyelven** égető hólyagcsák, a bal oldalon; csomócskák a jobb oldalon, legkisebb érintésre fájdalmasak.

Torok-lob, idült. Szúró, vagy metsző f. nyelésen kívül. Hörg-lob (Bronchitis).

Étvágy-hiány. Sert, vagy aludt tejet kíván; épen semmi szomj.

Gyomor-égetés; émelygés, kellemetlen, felbőfőzésre törekvő érzéssel.

Összehúzó f. a **hasban**, émelygéssel és forrósággal, mely a nyeldeklig terjed. Metsző f., vagy melegség érzete a hasban, mint a szeszes italoktól, kivált a köldök körül, mint a forró italtól. Szél-kólika, reggel az ágyban. Feszülés az ölben, oly érzéssel, mintha az inak dagadtak lennének; érintés által fájdalmat érez.

Kemény, darabos **szék**. Székszorulás. Székletétel előtt csipdesés, székletétel alatt metszés a végbélben.

A vizelet-**hólyag** táján metszés, ülésben, meginkább mozgásban. A vizelő-csőben metszés, szúrás, ülésben.

Gége- és **légeső**-bántalmak. Rekedtség; csiklándozó szárazság a torokban, köhögésre ingerlő; száraz köhögés; nagyobb erőltetés után csak kevés nyákot köp ki. Köhögés reggel; zöldsé, sárgás nyák-kiköpéssel, darabokban, majd minden erőltetés nélkül; véres kiköpés. Köhögés okozta mell-fájás.

Mell-fájás oly érzéssel, mint összeveretés után. Szúrás a mell oldalában és a hónalyban, kivált mozgásban. Olyféle fájdalom a mellsontban, mint ütés után. Melegség érzete a mellben, forró léggzettel, piros arcz és a mellben érezhető lázas gyengeség mellett. Mell-égetés. Dobogás a mellben. Lökések a szív táján. Külsőleg — vizkető szúrás a csecsbimbóban; apró csomócskák a mellen.

A **vállak** és könyök ízületeiben ficzomodási fájdalom. Feszítő f. a kar- és kezizületben. Szaggatás, a vállaktól kezdve az egész karon, kézen, és ujjakban. A kis-ujj gyuladt, dagadt, genyed.

Szaggatás a térdben; remegés. Lábszár-merevedés. Gyuladás, daganat a bokában. Talp-égetés.

Menyanthes.

Átalában: nagyobb adagban bevett china következményei ellen. Köszvényes bántalmak. Rángások, inkább nyugalomban, mint menésben. A bántalmak átalában este felé, nyugalomban nagyobb fokra emelkednek; enyhülnek pedig mozgásban, vagy kézzel való nyomatás által.

Láz. A kezek és lábak jéghidegek, a többi testrészt meleg. Fázás az egész testben, a meleg kályha mellett elmuló. Váltóláz, hidegséggel a hasban. Izzadás azonnal lefekvéskor; vagy egész éjjel át.

Fej-nehézség. Nyomó, összeprérelő fejfájás; lépcsőkön-menetben oly érzéssel, mintha valami nehéz teher által nyomatnék az agy. Feszítő fej-f. — Külsőleg égető f. a homlokon.

Olvasásban a **szem** egészen elhomályosodik. A szem-pillák görcsös merevedése. Időszakonként megjelenő könyezés.

Fül-folyás, kivált forró kütegek, skarlát, kanyaró után. Fül-csengés, vagy harangozás. Harapásban fülropogás.

Undorító szaglás, mint a bűdös tojástól. Feszítő f. az **orr**-gyökben.

Rángás az **arcz**-izmok és szempillákban fájdalom nélkül.

Szárazság érzete a nyeldeklőben. Keserédes **száj**-íz. Gyakori, üres fölbőfögés. Csuklás. Evés után, fejkábultság. Nagy hajlam a hányásra, fájdalmas ökröndözéssel és gyomor-összehúzatással. Szüntelen korgás.

Hidegség érzete a **has**-ban, kivált ha kézzel rányomnak. Has-csipkedés. Felfuvott has a szelektől. A különbö-
rön sebféle f.

Székszorulás; kemény szék, hascsikarással. Gyakori késztetés a **vizelésre**; a vizelet csak csekély mérvben ürítetik ki. — Elhálásra nagy ösztön, de erectio nélkül.

Rekedt hang, fildugulással. Görcsös **gége**-szűkület, köhögésre való ingerrel és a légnek erőltetésbe kerülő beszívásával.

Összepréselő f., a **mellnek** mindkét részéről, szúrással.

Nyomás, összeveretés fájdalma a **keresztben**, hajlásban vagy ülésben. Tompa szúrás és fúrás a vállban. Szaggatás a vállak közt. Nyak-fesz.

Összeszorító és szaggató f. a **karok**, kezek és ujjakban. Görcsös kar-merevedés, az ujjaknak akarat elleni összeszorításával. Fájdalmas rángás a kar és kisujjban.

Összeveretés érzelve a felső **lábszárban**, kivált ülésben; görcsös felhánytatása a lábszárnak, szintén ülésben. Az alsó lábszárban összeszorító f., alulról, fölfelé. Ficzamodás érzete a térd és láb-izületben.

Mercurius.

A **lőlekre** nézve. Kimondhatlan érzés, melyet bizonyos elviselhetlen belső baj okoz. Akarat elleni sirás, könnyebbülést okozó. Nagy nyugtalanság; sehol sincs maradása. Félelem; fél attól, hogy esztét, vagy életét veszti. Ijedezés,

mely miatt egész teste remeg. Nagy közönyösség minden iránt; még ételt sem kíván. Nincs semmi kedve az élet-hez. Elégedetlenség. Sóvárgó honvágy. Bizonyos neme a dühösségnek, mely alatt undorodik a folyadékoktól, mindent széttép, légzése szorongó. Tébolyodás; minden összefüggés nélkül beszél; az övéit sem ismeri meg. Elvesztett emlékező tehetség. Szellemi tehetetlenség.

A **testre** nézve általában. Meghülés okozta bántalmak. Bujasenyves, görvélyes, vízkóros bántalmak. Nagy adagban bevett china, kávé, kén, szeszes italok, önfertőztetés következményei ellen. Nyirk-daganatok (lymphatische Geschwülste). Genyedésbe, vagy izzadmányba (Exsudat) átment gyuladások. Csontbántalmak, kivált gyulasztók, éji fájdalmakkal. Fájdalmak a csontokban, főleg ülésben. Csúzos, köszvényes bántalmak, kivált éjjel; bő, de nem enyhítő izzadással. A fájdalmak, agy meleg által hevesebbek, szintén éjjel. Folytonos nyugtalanság a tagokban, melyeket szüntelen mozgásban kell tartania. Olyféle fájdalom, mintha a hús elvált volna a csonttól. Legcsekélyebb kézi munka után is kimerül, egészen ellankad. Nagy testi, lelki gyengeség, mely miatt feküdni kénytelen. Ájulás; gyakran visszatérő. Görcsös rángások. Merevedés. Nehézkór, éjjel, kiabálással, orr-viszketéssel, szomjúsággal, haspuffadással. Iszonyú elsoványodás, test-gyengeséggel. Különösen jól hat a gyermekekre és sápadt egyénekre.

A **bőrre** és alatta levő részekre nézve. Viszketeg, főleg a meleg ágyban. Viszkető, vakarás után égető kütetek. Apró hólyagcsák, vizenycs folyadékkal telve. Vörös foltocskák; sömörféle kütég; érintésre égető. Fakadékok. Genyedés stadiumában hasznos a himlőben. Orbáncz. Bujasenyves fekélyek; ha vérzők is. Vértapló (Blutschwamm). Körömbántalmak. Csontszu-fekélyek. Jó vagy rossz indulatu genyedések. Mirigy-daganatok, genyedések. Bujasenyves dob. Vízkóros daganatok. Sárgaság.

Nappali álmoság; e mellett is kevés **álom**: éjfél előtt el nem alhatik. Nyugtalanság éjjel.

Láz. Hidegség főleg szabadban. Láz-rohamok, kivált éjjel. Hidegség és forróság felváltva; forróság alatt nagy szomjúság, jéghideg vízre. Lappangó láz, elsoványodás-

sal. Forró, idegláz nagy izzadással. Éji, vagy reggeli nagy izzadás, könnyebbülés, enyhülés nélkül.

Fej-szédülés, főleg ha csüggő fejét fölemeli; inkább ülésben, mint állásban. Agy-rázódás. Agygyuladás; heveny, vagy idült agyvízkór. Savós (serös) guttaütés. Fejf., mintha össze lenne fúzva a fej; nyomó f. a homlok táján, csont-fájdalommal a szem fölött. Szaggató f. a fej hátsó részétől a homlokig. Szúró f. az egyik oldalon, a fülig, fogakig terjedő. Éji fejf.; csúzos, hurutos fejfájás. — Külsőleg: tapintás alatt az egész fejbőr fáj. Szaggató f. kivált a csontokban. Fej-daganat. Fej-viszketeg; égető. Küteg. Ótvar. Csont-dag. Kopaszodás.

Szem-fájás, nyomás, mint a homoktól; szúró f. kivált a bal szemben; metsző f. a pilla alatt. Forróság, égetés a szemben; viszketés; kivált szabadban. Duzzadozó erecskék. Csúzos, hurutos gyuladás. Könyezés. Pislogás; szempilla-rángás; görcsös összehúzatása a szempilláknak. Nagy érzékenység a világosság iránt. Homályos látás, mint ködös időben. Fekete hályog, kivált a bal szemben. Száldogáló rovarok, fekete pontok, szikrák a szem előtt. Kétszeresen látja a hegyes tárgyakat. Zöld és fekete karikák a szem előtt, az asztal melletti ülésben, lefekvésre kényszerítők.

Fül-szaggatás; kivált a bal fülben tisztulás alatt. Szúró f., hidegség érzetével, mint a jégtől. Égető f. a porczogókban. Fülfolyás; bűdös, néha véres genyfolyás, mely mellett az egész fej és az arcz egyik oldalában nagy fájdalmat érez, mely miatt a szenvedő részre nem feketik. Sömör, csomócskák, taplós kinövések a külső fülön. Fuldugulás; nehéz hallás. Fülbúgás; zúgás kivált a bal fülben. Fülcsengés. Fültömírigy-dag, gyuladás.

Orr-dag és gyuladás; kivált az orrhegy vagy a bal oldal dagadt, fényes vörösség és viszketéssel. Orrcsont-dag, nagy fájdalommal. Orr-vérzés álomban; köhögésnél; a bal orr-likból. Nagy nátha, vizenyős, csipős nyákfolyással, sok tüsszenéssel.

Arcz-szaggatás; kivált a bal oldalon, fülszaggatással. Szúró f. a bal járomcsontban a felső állcsontban. Arcz-dag a fogfájástól. Arczküteg; bujasenyves foltok, fakadé-

kok az arcz és homlokon. Sömörféle foltok. Arczótvar. Száraz ajkak. Égető f. az ajkakban. Ajk-repedezések. Felső ajk-dag, genyedezéssel. Fehér-kékes foltok, fájdalmas fekélyek az alsó ajk belső fölületén; fekélyes szájszegletek. Az állcsúcson (Kinn) borsó-nagyságu fakadékok. Áll-görcs, nagy fájdalommal. Állcsont-szú. Állmirígy-dag, gyuladással is.

Fog-fájás, kivált légszivásnál; evés után; az ágy-melgben majd kiállhatlan. Szaggató f. a fogak gyökeiben, az odvas fogakban, kivált éjjel, fülszagatással, vagy fájdalmas arczdaganattal. Borzasztólag szúró f. a fogakban. Oly érzés, mintha a fogak inognának. Foghús-dag; taplós foghús; genyedező foghús; foghús-vérzés.

Száj-büz, mások által inkább érezhető, mint a szenvedő által. Száj-hólyagcsák; fekélyek; szájtrohadás; zsebre (Schwämmchen). Süly (Skorbut). Nyálfolyás. Nyelv-dag; kemény, gyuladt nyelv; fekélyes nyelvszélek. Nyelvbéka. Nem-beszélhetés.

Torok-fájás, nyelésben; oly érzés, mintha nyers húson keresztül kellene nyelnie; vagy mintha a nyeldeklő dagadt lenne; vagy mintha a torokban lenyelendő nagyobb darab lenne. Oly érzés, mintha geliszta mászna a torok felé. Szúró f. a torokban, vagy a mandolákban nyelés alatt, a fülig ható. Sebféle f. a torokban. Torokfájás mellett, nyálfolyás. Forróság, forró gőz gyanánt emelkedik fel a hasból fölfelé, torok-fájdalommal. Égetés a nyeldeklőben. Torok-gyuladás. Hörg-lob (Bronchitis). Nyelcsap-dag; hosszabb nyelcsap. Nehéz nyelés; görcs által gátolt nyelés; fájdalmas torok-szárazság; szüntelen késztetés a nyelésre. Mandola-gyuladás, genyedés. Bujasenyves torok-fekélyek.

Rosz **szájíz**, mint a bűdös tojástól; édeses, sós, keserű, savanyú szájíz. Inkább szomjazik, mint éheznek. Undorodik minden ételtől, kivált a hús, édes étel, kávétól, vagy — rendkívüli étvágy; nagy szomj, jéghideg italra; vagy — a tiszta (bor nélküli) vizet meg nem ihatja. A kenyér gyomrát nyomja, ha keveset eszik is.

Üres **felböfögés** ebéd után; keserű böfögés. Gyomorégés. Csuklás, kivált ebéd előtt. Émelygés, ebéd után,

az egész test borzadozásával. Hányásra való késztetés, metsző nyomással a mellben, kivált dohányzás után. Keserű nyák-hányás.

Heves **gyomor**fájás, főleg érintésre; a kenyértől, sőt a hústól is. Teliség érzete, feszítő fájdalommal és nehéz légzéssel. Görcsös gyomorf., ha keveset eszik is. Égető f. a szívgödörben; a gyomorból feltoluló forróság és szemelsötétedés, midőn ül, fölkelés által elmuló.

Máj-fájdalom érintésre és mozgás által; szűrő f., a belégzést gátló; májdag és keményedés; heveny máj-gyuladás. Sárgaság.

Has-fájdalom, híves esti időben, hasmenéssel. Has-csipkedés, melyre éjjel fölébred; metszés a hasban, vizelés alatt; szúrás, kivált menésben. Hidegség a hasban; vagy — égetés kivált a köldök táján. A hasfájdalmak általában érintés, nyomás által nagyobbodnak. Bél, és hashártyagyuladás. Nagy has a fodor-mirigyek daganatától, görvélyeseknél. Puffadt has, keménységgel, érintésre fájdalmas. Bántalmak a szelektől. Has-vizkór. Az ölben készüráshoz hasonló f.; mirigy-daganat, gyuladással; lágyék-mirigy-genyedés; görvélyes, bújasenyves dob.

Eröltetés a **szék**re, az aranyeres csomók kidudorodásával, eredmény nélkül; szüntelen késztetés, de semmi szék. Csekély ürülés, sokszoros erőltetés után. Vagy — csipdeséssel járó zöldes hasmenés, kivált éjjel; zöldes nyák-ürülés, égető fájdalommal; nagy erőltetéssel összekötött hasmenés; székürülések közben borzadozás. Székletétel alatt bőfögés, émelygés. Nyák-hasmenés; vérhas, kivált öszi. Geliszták. Végbél-szakadás.

Igen gyakori (majd minden negyed-órában) késztetés a vizelésre, égetéssel, csekély ürüléssel; fel nem tartható vizelés. Gyakori vizelés nagyobb mennyiségben, mint amennyi italt ivott. Büdös vizelet; eleinte tiszta, később zavaros, mintha krétát vegyítettek volna bele. Hólyag-pöfeteg. Sötét-vörös vizelet, mintha véres lenne. Vizelés alatt csipő, égető, szűrő, metsző f. Vérvizelés.

A férfi-**nemző-részek**re nézve. Makk-viszketeg, szúrás. Az előbőrön kellemesen csiklándozó viszketeg; gyuladás,

daganat. Takár. Fehér hólyagcsák a makkon, melyek föleszik a makkot, mélyebbre ereszkednek, tovább terjednek és melyekből nedv szivárog; hólyagcsákból támadt fekélyek; bujasenyves fekélyek. A tökzsacszkóban hidegség érzelve, húzó f.; görcsös szaggatás. Tökdag, keményedéssel; szúrás a tökben. Pollutiók, égető vizezéssel.

A női nemzõ-részeket illetõleg. Szeméremajk-viszkeg; küteg; daganat, keményedés, forróság, vörösség, égetõ, szûró f. mellett; érintésre nagy érzékenység. Méhhüvelygyulladás; méhhüvely-szakadás. Vértfolyás oly idõsb nõknél is, kiknél már rég elmaradt a rendes tisztulás. Fehértfolyás, csipdesõ késõbb felevõ; kivált éjjel. Mogyorónagyságu nyák- és genyfolyás a méhhüvelybõl. — Kemény emlõ-dag sebféle fájdalommal; oly érzés az emlõben, mintha gyûlni akarna; emlõ-fekélyedés, genyedés. Sebhedt csecsbimbó.

Légsõ. Hurut, fázással. (Grippe ellen a leghathatósb szerek egyike.) Száraz köhögés, oly érzéssel, mintha minden száraz lenne a mellben. Köhögés, kivált éjjel, a mellben levõ csiklándozástól, főleg beszélés által elõidézett, annyira, hogy szóhoz nem juthat. Összerázó köhögés este az ágyban; erõs köhögés, mintha a mell és a fej szét akarna repedni. — Köhögés mellett, hányásra való késztetés. Köhögés, kiköpéssel; véres kiköpés. Tüdõ-hurut.

Mell-fájás, szorongó; a szenvedõ, legkisebb mozgás, beszélés által majd egészen kimerül. Mell-nyomás, kivált menésben. Mell-szúrás, hajolás, tüszentés, köhögés alatt. Sebféle f., égetés a mellben. Szívdobogás. Külsõleg: — összeveretés érzelve, a mell bal oldalán; szintén itt oly érzés, mintha meg lenne dagadva.

Hátgerincz-f. mint összeveretés után; égetõ forróság. Égetõ f. a vállak közt. Feszés nyak; fejét nem fordíthatja. Nyakmirigy-daganat, vagy gyulladás.

Szaggató f. a **karokban**, kivált éjjel és mozgásban, különösen a váll és kar-izületekben. Égetõ f. mindkét karban, mely miatt karjai egészen elesnek. Kiállhatlan lanakadtság, ha karját hosszabb idõig egy helyzetben tartja. Görcsös rángás a jobb karban; egész éjjel idestova hányja. A bal könyök vörös, dagadt, és forró, a kézig; égetõ, hem-

zsegő, szaggató fájdalommal. Az előkar izmaiban szűrő és összeszorító f. A **kezekben** bénulás, merevedés érzete, kivált kinyújtás alatt. A kéz-ujjaknak görbére-húzatása. Rángások az inakban; a hüvelyk és mutató ujj összeszorítása, összehúzatása. Bal kézdag, érintésre fájdalmas. A kéz hátán levő bőrnek lehámlása. Rühféle kütég a kézen; vörös csomócskák; mély bőr-repedezések.

Szaggató f. a **csip**-izületben, főképp éjjel és mozgásban. Csip-köszvény. Az alsó végtagok zsibbadása, nehézsége, remegése kivált menésben. Fényes, átlátszó **lábszár-dag**. A felső lábszárban összeszorító, feszítő f. Hidegség érzete. A térdben oly érzés, mintha dagadt lenne, viszketéssel. Szűrő f. menésben; nagy gyengeség, leginkább állásban. Fehér térd-, vagy czomb-dag (tumor albus). Az alsó lábszárban nyugtalanság, bágyadtság, éjjel. Összeszorító f. a lábikrában. Görcsösen fölhuzott alsó lábszár, éjjel. Alsó lábszár-dag, vízkóros is; csont-dag. A **lábban** oly érzés, mint megrántás után. Szűrő f. a bütyökben, vagy a sarkban, vagy a talpban. Szaggató f. a vastag ujjtól a térdig. Talpégetés este; vagy — hidegség érzete a talp vagy a lábben este az ágyban; reggel hideg lábizzadás. Sark- vagy vastag ujj-daganat, időszakonként megjelenő éji fájdalommal.

Mezereum.

A **lőlekre** nézve. Eltompult érzés; semmi sem érdekl. Szórakozottság. Szellemi tehetetlenség; minden józan megfontolás nélkül beszél; hosszabb időig nézeget ki az ablakon, de nem tudja, mire báméskodott.

A **testre** nézve általában: a csontokra és nyákhártyára hat. Egyoldali bántalmak; borzadozással, fázással járó fájdalmak. Égető f. a belső részekben. Nagy érzékenység a hideg lég iránt. Nagy adagban bevett mercur következményei ellen.

Bőr-viszketeg az egész testen, kivált éjjel, majd itt, majd ott, mint a balhaktól. Bőrhámlás az egész testen. Az ujonnan támadt seb meggyulad és éget. Viszketés a fekély körül, vörösséggel, fájdalommal, legcsekélyebb érintésre. Mirigy-daganatok. Csontszu.

Nappali álmoság; nyugtalan **álm.** Álom után haragosság.

Láz. Általános hosszas fázás nagy szomjúsággal; e fázás alatt nem kíván megmelegedni, a friss levegőt sem kerüli. Előbb fázás, ez után forróság. Harmadnapos láz fejfájással, fájdalmas kemény lép-daganattal.

Fej-fájás, mozgás, sok beszélés után, kivált a halántékok és csigolyában. Nyomó f. gyakori borzadózással, mint ha az agy a koponyához nyomatnék. Nehézség érzete a fej hátsó részében. Szűrő f. az agy bal felében. Sebféle f. a hátsó fejben. Kopogás a homlok táján. — Külsőleg: Fejcsont-f., érintés által növekedő. Viszketeg, vakarás által csak rövid időre elmuló és ismét más helyen megjelenő; csipdeső viszketeg, mint a tetüktől. Fej-var, szivárgó, vagy száraz. Fejbőr-pikkelyek. Sebféle fájdalom a hajokban.

Szem-fájás, gyertyavilágnál való olvasás alatt, homályos látással. Nyomó f. a szemgolyóban, forrósággal. Bal szempilla-rángás.

Orr-szárazság, e mellett eltompult szaglás. Tüsszentés sebféle mell-fájással; inger a tüsszentésre, anélkül, hogy tüsszenhetne. Híg, sárgás, néha véres kifolyás az orrból, orr-sebhedtség és égető fájdalommal. Réz-orr.

Arcz. Kellemetlen rángás a jobb arczban. Összeszorító f. a jobb arcz-csontban. Ajk-égetés; gyulasztó vörösség, sebféle f. az ajkban. Fekély a felső ajkon. Szűrő f. az áll-mirigyben.

Állandó **fog-fájás** az odvas fogakban. Fúró és szűrő f. kivált a fogak jobb oldalán. Elvászott fogak, mint valami savanyútól. Oly érzés, mintha a fogak hosszabbak lennének. Húzó, égető és szűrő f. — Érintés, mozgás által növekedő fogfájás; fogfájás mellett vértolulás a fej felé, testfázás.

Száj-égetés; szintén égető f. a nyelven a gyomorig. Égető hólyagcsák a nyelven és foghúson. Nehézkés beszélés, majd azon érzés miatt, mintha száraz lenne, majd mintha vastag volna a nyelv.

Feszítő **torok-fájás,** üres nyelés alatt. Nyeldeklő-szűkület; összefűző f. a nyeldeklőben; kaparás a torok és

nyeldeklőben. Sebféle f. a szápadlaton és torokban. Égető f. a nyeldeklő és nyelcsőben; gyuladás.

Keserű **szájíz**; sok vízgyülem a szájbán evés után. Étél után tüzeség érzete a szájbán. Undorodás a hústól. — Gyakori üres fölbőfögés, vagy az ételek íze után ízlő. Émelygés; hányásra való készítés, borzadozással. Zöl-des, keserű nyák-hányás, fejkábultsággal. Nyomó f. a **gyomorban** oly érzéssel, mintha az ételek meg nem emész-tettek volna. Égető gyomorf.; gyuladás.

Nyomó f. a **hasban**, melynek enyhítésére fel kell egyenesednie, vagy nyújtózkodnia. Kólika, oly érzéssel, mintha a belek egyenkint szoríttatnának össze. Csipdeső f. a köldök körül. Metsző f. a köldök alatt, mindig este felé. Szúrás a hasban, menés, nyomás által növekedő. Égető forróság a hasban. Felfuvott has a szelektől: e mellett belszorongás, ruháit feloldani kénytelen; enyhítő felbőfögés; haskorgás; borzadozás, fázás, ásítózás.

Hasmenés, heves fájdalommal, nagy erőltetéssel, mely után csak kevés nyák megyen el. Székletétel előtt, has-csikarás, erőltetés, mintha ismét széke akarna lenni; borzadozás, nagy érzékenység a hives levegő iránt. Székle-tétel után, az egész testet átfutó hidegség, összefüző f. a végbél-nyilásban, végbél-kidudorodással. A végbélben csipdeső égető f., menésben.

Vér-**vizelés**; vizelés után vércseppek következnek. Nyákfolyás a vizelő-csőből. Szűrő és csiklándozó, hem-zsegő f. a csőben, kevés nedv-elválasztással.

Férfi-nemző-részek. Szaggató, vagy szűrő lökések a férfi-tagban; a makkban szaggatás vagy csiklándozás. Takár, az előbőr belső részének gyuladásával, szaggató, húzó makk-fájdalommal este. Erectiók. — **Női nemző-részekre** nézve: fehér folyás, mint a tojás fehérre; hossza-dalmas, gonosz indulatu. Hirtelen szúrás az emlőben.

A **légcső** mélyében létező, köhögést okozó inger, este az ágyban és reggel, anélkül hogy valamit kiköphetne. Száraz köhögés, ökröndözéssel, hányással. Csekély köhögés után vércöpés, nyugtalan álm, ijesztő álmok mellett.

Szorult **mell**; nem tud elegendő levegőt beszívni. Mell-szorongás; mintha valami teher nyomná mellét.

Mell-szúrás; mélyen a mellben, nevetés alatt; mély légzés alatt pedig a szív alatt. — Külsőleg: összehúzó, vagy feszítő f. az izmokban. Égető f. a mellcsontban.

Szűrő f. a **hátban**, a mellen keresztül. Nyak-fesz. Sebféle f. a jobb hónalyban.

A felső **karban** olyféle f. mint ütés után. Az alsó karban, a kézcsuklóban az ujjakban szaggatás. Fúró, vájó f. a felkar-csontban. Kéz-dag. Az ujjakban rángás; fájdalom a csontokban.

Csontf. a **lábszárakban**. Az alsó lábszárban oly érzés, mintha közepe táján el lenne törve. Lábikra-dag; heves lábikra-görcs. Égető lábforróság.

Millefolium.

Átalában: vérfolyás, különféle sérvekből.

Oly érzés, mintha minden vér fejébe menne.

A gyomorban oly érzés, mintha folyadékkal volna tele.

Vérvizelés, fájdalommal a vese táján és borzadálylyal.

Vérköpés, mellforrósággal.

Moschus.

Átalában: hypochondria, hysteria és ezekkel járó ideges bántalmak. Rángások; görcsök; ájulás; görcs-merevedés. Meghülés után lépnek fel a bántalmak.

Nagy **álmoság** nappal. Kórszuny (coma); mélyen alvás, melyből ha felébresztetik, beszél ugyan, anélkül mindazáltal, hogy tudná. Vagy — álmatlanság egész éjjel, izgatottság miatt.

Vértolulás a **fej** felé és kimerevült szemek, száj-görcs. Szédülés; mintha minden mozogna szemei előtt; rögtön ájulás. Nyomó fejf. hidegség érzetével, mint a hideg víztől. Görcsös húzó f. az egész fejben; vagy a fej hátsó részétől a fülig, innét a fogakba vonuló; a szobában nagyobb mérvben, a szabad légben enyhülő. Oly érzés, mintha zsinórt húznának többször a fejen át, és aztán megerősítenék; oly érzés, mintha fele a koponyának átmetszetnék — Külsőleg, érintésre sebféle fejf.

Merev **szemek**, eszméletlenséggel. Homályos szemek néha rögtön, mintha megvakult volna.

Fül-búgás, mint a széltől, vagy a madarak szárnyainak összecsapkodásától. Csattogás; ágyú-durrogatás, pár csepp vér-folyással.

Feszítő f. az **arcz**-izmokban. Arczforróság, pirosság nélkül. Alsó áll-mozgás, mint rágás alkalmával.

Igen száraz **száj**; égés a nyeldeklőben, mint az égő széntől. Gyakori, üres felbőfögés. Émelygés; hányásra való készítés, reggel, vagy minden étel után; hányás. A **gyomor**ban oly érzés, mintha össze lenneszorítva. Nyomó f., mint valami kemény testtől, ital által nagyobbodó. Kopogás a gyomor táján.

Szűrő f. a **máj** táján, belégzés által növekedő; a bal oldalbordák alatt szúrás, kivált mély légzés alatt.

Has-fájás a köldök körül; belszorongás a hasban, mintha minden szük lenne, nagy nyugtalanság annyira, hogy seholse találja helyét, hanem fel s alá jární kénytelen. Összefűző f. a hasban, gödröcskét képző. Csipdeső f., kiabálásra kényszerítő, a hasnak összehuzatása által enyhülő. Haskorgás. Felfuvott has, székszorulással.

Székszorulás; készítés a székre, de eredmény nélkül. Vagy — hasmenés, éjjel, néha álomban is.

Felizgatott **nemi ösztön** mind a nők, mind a férfiaknál. Havitisztulás megjelenésekor húzó f. a nemző-részekben. Húzó, tolongó f. a női nemző-részekben, mint hős szám előtt.

Oly érzés a **torok**ban, mint a kéngőztől. Összefűző f. a torok és mellben; mellgörcs, fuldoklással. Rövid légzés, mell-szúrás miatt.

Kéz-daganat szűrő fájdalommal. Görcsös kéz-mozgások; az ujjak akarattelleni mozgásai.

Murex purpurea.

Rendkívüli ösztön az elhálásra; ez legkisebb érintésre megújul. — A méhben szárazság érzete, összefűző f.; heves f. a hason át, a mellig; heves, fölfelé vonuló szű-

rás a bal oldalon; nehézség érzete a méhhüvelyben. Zöldes fehérfolyás; véres. Méhrák. Heves szúrások az emlőkben. — Szívdobogás, és a nyaküterek erős verése.

Natrum carbonicum.

A **lélekre** nézve. Kerüli az embereket és a társaságot. Belszorongás, nyugtalanság. Haragosság. Majd víg, majd szomorú kedély, felváltva. Szórakozottság; fedelékenység; hosszabb gondolkodás után jut eszébe valami; az írásban rosszul fejezi ki magát.

A **testre** nézve általában. Csúzos bántalmak. Rángások végtagokban. In-rövidülés. Könnyen történő ficzomodás; emelésben, rokkadás. A bántalmak leginkább ülésben támadnak, mozgásban elmúlnak; égi-háború alkalmával megújulnak. Fájdalmak alatt, belszorongás, remegés, izzadás. Idegesség; a zongorajáték is remegést okoz. Hypochondria.

Száraz **bőr**; csekély mozgás, vagy munka után azonnal bő izzadás. Balha-csipéshez hasonló viszketeg. Nedvvel telt hólyagcsák. Sömör, melyből genyforma nedv szivárog. Szemölcs; érintésre fájdalmas; vérzeni kezd és nagyobbra nő.

Nappali álmoság; késő **álm**; álmatlanság. Ábrándozó álmok.

Láz. Kéz és láb-fázás. Borzadozás reggeltől estig. Eleinte fázás este az ágyban, szomj nélkül, has-égetéssel; azután forróság és álm. Átfutó forróság. Forróság gyengeséggel. Erős izzadás, mozgásban. Reggeli, vagy éji izzadás.

Fej-fájás; elfogultság; kábultság, mint hosszú álm után. Szédülés lelki munkák után; képtelenség hosszabb időig ugyanegy szellemi tárgygyal foglalkozni. Fejfájás a homlok táján, ha napnak van kitéve; ebéd után a fej hátsó részében; üresség érzete a hátsó fejrészben. Oly fájás a homlokban, mintha szétrepedne, kivált mozgásban; feszítő f. Szúró f. a fejben, a szemeken keresztül. Kopogó f. a fej felső részében kivált reggelenként. Vértolulás a fej felé; mintha a homlokon minden kitolódna. — Külső-

leg : érintésre fejfájdalom. Vöröses csomócskák a homlokon; mogyoró-nagyságu kelés a fej hátsó részén.

Égető f. a szemben, szúró fájdalommal a szögletek felé; oly érzés, mintha egy hajszál lenne a szemben; olvasás, irás alatt égető f. szárazság érzetével. Szempillagyuladás. Apró fekélyek a szaru-hártyán. A szempillák összeragadnak. Könyezés; könyospoly. Irás alkalmával repdeső pontok; szikrák-, villámlás látása.

Fül-szúrás, belőlről kifelé. Szúrás a fültömírgyben, főleg érintés alatt. Füldugulás; nehéz hallás; nagy érzékenység a kül zörejre.

A bal **orr-likban** oly érzés, mintha benne valami kemény test léteznék. Bőrhámlás az orrbőr hátáról és hegyéről. Hólyagsák az orr-szárnyon, érintésre fájdalmasak; csomók. Fekélyes orr-likak. Orrdugulás, kivált beszélés alatt, vagy az orrból jövő kemény, bűdös darabok miatt; bűdös nyák-folyás. Szüntelen nátha.

Arcz-forróság; duzzadt arcz. Csont-f., a szabadban nagyobb. Fehér foltok az arcz jobb oldalán és a nyakon; sárga foltok a homlokon és felső ajkon. Küteg az ajkon, lencse-nagyságu hólyagsák, fekélyek; kelés a felső ajkon. All-mirigy-dag.

Fog-fájás kivált evésnél; egész éjjel; alsó ajk-daganattal végződő. Fúró f. az odvas fogakban; lökö f. evésnél. A fogak inognak, kivált az egyik záp fog. Felporhanyodott, vérző fogíny.

Száj. Nagy hólyag a bal oldalon, melyből, ha nyomatik, víz szivárog; fekély-helyek a szájban, érintésre égetők. Száj és nyelv-szárazság, ivásra kényszerítő; vagy — sok vizgyülem a szájban; sós ízű nyál; tapadozó nyák. Küteg a nyelv hegyén.

Oly érzés a **torokban**, mintha benne valami lenne. Szárazság, kaparás, nyersesség a torokban. Szúrás a torokban nyelés alatt és ezen kívül. Dagadt, gyuladt torok, nehéz nyeléssel. Erősen a torokhoz tapadt nyák, harácsolás által ki nem köphető.

Savanyú, keserű **szájíz;** vériz. Nagy szomj; ivás után szúrás a rászt-tájon, vagy egyéb bántalmak. Evés után rossz kedv, álmoság, lomhaság, ásítózás, fölbőfögés; ital

után, nyomás a gyomorban. Gyenge emésztő tehetség; legcsekélyebb diaetetikai hiba után, vagy különben is evés után leverett kedély.

Gyakori üres felbőfögés, azután pedig forróság a nyeldekloében. Émelygés reggel, vagy ebéd előtt, evés után megszünő. Hányásra való késztetés; ez alatt sok víz gyül össze a szájbán. Hányás, mely által büdös, savanyú folyadékot hány ki.

Gyomor-f. érintés alatt. Nyomó f. a gyomorban evés után, mint a kötöl; korgással, felbőfögés által elmuló; ökröndözéssel, reggel, járás által megszünő. Összefüzo gyomorgöres, este, éjjel, kinyújtódzás, menés által enyhülö.

A jobb rásztban (hypochonder) szüró f., szorongó légzéssel; a balban szintén szürás; fájdalom tapintás alatt.

Has-fájás, mely csak hányás után múlik el. Feszító f. éjjel, metszés és hasmenéssel. Kólika reggel, mely alatt a köldök befelé húzódik. Csipdeső f., néha émelygéssel, hasmenéssel. Metsző f. oly érzés mellett, mintha hasmenése akarna lenni. Szüró f. a lágyékban, kivált ha bal felé hajol, vagy ülésben. Égető f. egy kis helyen balra a köldök táján. Felpuffadt has; haskorgás; sok szél. Mirigydaganatok az öll táján.

Nehéz, kemény szék. — Vagy — folytonosan lágy szék; csekély szék. Hasmenés, sebféle fájdalommal a végbélben. Véres pontok a székben. A végbélnyílásban viszketés, hemzsegés, égetés. Szalaggeliszta elmenetele.

Vizelés alatt égetés a **vizelő-csőben**. A vizelethólyag és lágyék táján tolongó fájdalom.

A férfi-**nemző-részek**en viszketés. Makk-viszketés, vakarásra kényszerítő. A tökzsacszkóban szüró és kopogó f. Gyakori pollutiók, tag-merevedés nélkül. Tökéletlen elhálás, rövid időig tartó tagmerekedés és azonnali magömléssel. — Nyomó f. a női nemző-részekben, mintha mindenki akarna tolni. Késő tisztulás, olyforma, mint a víz, melyben hús mosatott. Rothadt szagu fehérfolyás. Ugy látszik, mintha e szer előmozdítaná a fogamzást.

Gége-szárazság. Mell-érdesség (Rauhheit). Rekedtség; tiszta hangot nem adhat. Köhögés náthával. Száraz köhögés, mell-csiklándozással, kivált ha a hidegből

meleg szobába jut. Köhögés, sós, vagy zöldes nyák- vagy bűdös geny-köpéssel; vérköpés köhögés által. — Rövid légzés, különösen sétálásban. **Mell**-szükület délelőtt, felizgatott nemi ösztön mellett. **Érzékeny mellkas**. Mell-szúrás, mely miatt nem feketik azon oldalon, hol szúrása van. Állandó hidegség a mell bal oldalában. — Szívdobogás, ha bal oldalra fekszik; este lefekvéskor; nappal, ülésben; irás alkalmával. Külsőleg. — Metsző f. és összeveretés érzete a mellesontban; húzó f. a mellizmokban, mellszorongással; égető f. a mell oldalában.

Kereszt-fájás, mely miatt le nem hajolhat; ülésben hirtelen támadó, mozgás által elmúló. Sebféle f., nyugalomban is. Hátgerincz-f., mély légzés, beszélés által növekedő; szúrás, a mellig terjedő. Hangya-mászás az egész háton. A vállak közt feszülés, húzás. Nyak-fesz; nyakmirigy-daganat.

Nyomó, szaggató f. a hónalyban. Feszés kar; szaggatás a **karban** a kezizületig, főleg nyugalomban. Kar-rángás. A felső kart fájdalom miatt föl nem emelheti. Az előkarban szorító f., vagy szaggatás, húzás, ficzamosodás érzete. Kéz-rángás, remegés. Szaggató, szűrő f. bizonyos ujj közép-csontjában. Kéz-daganat. Kéz izzadás. Vörös foltok, sömörféle kütég a kéz-hátán. Durva, fölrepedezett, száraz bőr a kézen. Szaggatás az ujjakban, dörzsölés által enyhülő. Égetés egyik ujjban, mint a csalántól. Duzadt ujjak reggel. Hólyagcsa a mutató-ujjon, vörös udvarral.

Rángás a felső **lábszárban**; szúrás, mintha késsel szúrnák keresztül; összeveretés érzelmé, mintha a hús elvált volna a csonttól. Az alsó lábszárban húzó f., a térdtől a lábíg, nagy nyugtalansággal; szaggatás a csontban, a nagy ujjig; fúró f. a lábszár-csontban. Lábikrában szorító f. Vörös, dagadt, gyuladt alsó lábszár. Szaggatás, szúrás a bokában, a talpban, kivált ha rálép; talp-égetés, főleg menésben. Láb, vagy talp-daganat. Jéghideg lábak. Talp-viszketeg. Fekete, geny-hólyag a sarkon; hosszadalmas sark-fekély. Nagy ujj-daganat, szaggató, sebféle fájdalommal. Párlott bőr az ujjak (vastag ujj) közt; vörös folt a nagy ujjon. Szúrás, fúrás a tyukszemben.

Natrum muriaticum.

A **lélekre** nézve. Igen nagy hajlam a sirásra. Szomorú kedély. Melancholia, rohamonkint meglepő. Vagy — víg kedv, kivált este felé; szembetünő hajlam a nevetésre; feltünő változás a bágyadtság és elevenség tekintetében. Életuntságig. Rögtön támadó belszorongás. Kellemetlen eszmékkal való foglalkozás; aggodalom a jövő miatt. Ijedezés. Izgatottság; heves felindulás, csekélység miatt. Nagy szórakozottság; helytelen szavakkal fejezi ki magát mind az írásban, mind a beszédben. Lomhaság; nincs kedve a dologra. Gyenge emlékező tehetség.

A **testre** nézve általában. Jó nedvek vesztegetése következtében fejlődött bántalmak. Harag okozta bajok. Csúzos bántalmak, az inak rövidülésével. A bántalmak általában megújulnak, nagyobbodnak fekvésben. Hypochondria; hysteria. Nyugtalanság az egész testben, borzadozással. Rángások az izmokban; oly érzés, mint nehéz nyavalyában. Ideges bántalmak. Lomhaság; nem akar mozgást tenni. Nagy gyengeség, kivált reggel felkeléskor; néha ideiglenes, mely után ismét tevékeny. Nem állhat, hanem ülni kíván; a nyargalás nagyon megviseli. Görvély-kór. Mozgás után, de különben is könnyen felizgatott vérkeringés; ütérverés az egész testben, nyugalomban is érezhető.

Igen érzékeny **bőr**, legkisebb ütésre. Viszketeg, kivált éjjel az ágyban. Vörös viszkető foltok. Kölesszem-nagyságu csomócskák az egész testen, vakarás által vörösek, keményebbek, viszketéssel. Több kelés a testen. A tenyeren támadó szemölcsök. A régi seb, vagy heggyeg (Narbe) fájdalmas kezd lenni. Vérércsomók.

Álom. Nappali álomosság. Este nem tud elaludni; éjjel is ébren van. Éjjel az ágyban különféle bántalmak: fejfájás, metsző f. a hasban, szelek, vizelés majd minden órában, vizeletrekedés, gerincz-, nyak-fájdalom, égető f. a tyukszemben, vérpezsgés, forróság nagy nyugtalansággal. Ha elalszik, gyakran feljedd, álmában sír, felkel alvajáró módjára; álom után reggel bágyadt.

Láz. Hideg kezek és lábak; fel nem tud melegedni. Borzadozás este, szomjusággal; minduntalan fázik, állati meleg hiánya miatt. Váltóláz, csontfájdalmakkal, sárgás arczzsínnel, fejfájással, nagy gyengeséggel, hiányzó étvágyal; közönségesen reggel felé kezdődő; vagy, váltóláz, nagy adagban bevett *china* után. Roham előtt nagy bágyadtság, vagy fejfájás; hideg alatt rövid légzés, ásítózás, álmoság, szomj vagy szomjtalanság; forróság alatt szomj, nagy fejfájás. Gyakori átfutó forróság. Idegláz, nagy gyengeség, száraz nyelv és szomjuság mellett. Sok izzadás nappal, kivált menésben; gyengítő izzadás éjjel, vagy reggel.

Fej-szédülés, eszmétlenséggel; szemei előtt minden tárgy forog. Üresség érzete. Fejfájás reggelenként. Émelygéssel, hányással járó fejfájás. Fejnehézség, összehúzó szemfájdalommal, főkép beszélés, gondolkodás után. Nyomó f. a szem fölött, a homlokban, oly érzés mellett, mintha a fej elzsibbadt volna. Összeszorító f. mindkét halántékban, kivált olvasás, írásnál. Összehúzó f. az egész agyban. Szűrő f. a fej hátsó részében; mintha késsel szúrnák; a szem fölött; a homlokban; a fej tetején. Olyféle f., mintha a fej bal részébe szöget ütöttek volna. Kopogás. Lazultság érzete az agyban, szúrással. Oly érzés, mintha a fej belől dagadt lenne. Fejforróság; vérpezsgés. — Külsőleg: sebféle f. a fejbőrben; nagy hajlam a meghülésre. Fejviszketeg, vakarásra késztető. Varas fej. Könnyen hulló hajak, a mint csak hozzájok ér.

Szem-fájás, mint a homoktól. Viszketés főkép a belső szemszögletben. Könyezés, kivált szabadban; csipős könyek. Éjjel beragadó szemek. Szemrángás; görcsös összehúzatása a szempilláknak este alkonyatkor. Homályos látás, mint fátyolon át. A betük olvasás közben, varrás alatt pedig az öltések összefolynak. Féliglátás; a tárgyakat csak félig látja. Fekete, vagy tüzes pontok a szem előtt; kezdő fekete hályog.

Fül-szúrás, csendes ülésben. Nehéz hallás; fülcsengetés, éneklés; harangozás; bűgás, zűgás; fülropogás, harapás alatt.

Sebhedt **orr,** belől. Bal orrszárny-gyuladás. Gya-

kori orrvérzés, kivált hajolás, köhögés alatt. Orr-szárazság; vagy — folyó nátha, étvágy, és szaglászvesztéssel.

Arcz-csontfájdalom. Arczküteg, kivált a homlokon. Fekete izzlikak (Mittesser, akne punctata). Ajk-daganat; fölcseresedett ajkak; ajk-bőrhámlás; fekélyes száj-szegletek. Az alsó áll, érintésre fáj; áll-mirigy-daganat; fájdalom e mirigyben.

Fog-fájás, arczdaganattal, igen érzékeny, midőn levegőt szí. Fúró f. kopogással, kivált az egyik elő-fogban. Oly érzés a fogakban, mintha hosszabbak lennének. Foginogás; kivált az előfogak inognak, fájdalom mellett. Igen érzékeny foghús. Foghúsdag arczdaganattal. Skorbut. Fekélyes foghús. Fog-sipoly.

Száj-, nyelv-fekélyek. Nyálfolyás; minduntalani köpködés, a szájban összegyűlt sok vízforma nedv miatt. Oly érzés a nyelven, mintha hajsza lenne rajta; vagy mintha sebhedt lenne; nyelv-hólyagok; égetéssel, kivált evésnél. Nehezen esik a beszéles.

Torok-fájás oly érzéssel, mintha az áll-mirigy daganatától származnék. Czövek-érzés a torokban, nyelés alatt. Szúró f. a torok bal oldalában, midőn üres; vagy étel-nyelés alatt. Fekélyes helyek a nyeldekölben. Görcs a nyeldekölben, mely által a nyelés gátoltatik, fuldoklás veszedelmével fenyegető; sok nyák a nyeldekölben, harácsolásra késztető, mely által sötétzöld nyák ürítettetik ki.

Rosz **szájíz;** a víz rothadt ízű; rothadt, savanyu, keserű szájíz; semmi szájíz. Az ételt, különösen a fekete kenyeret, húst, kávé utálja, szintén a dohányzástól is undorodik. Keserű ételt vagy italt kíván. Savanyú eledel, vagy kenyér után fejlődő bántalmak; kellemetlen böfögés zsíros étel, vagy tej után. Szüntelen szomjuság; ital után gyomor-puffadás. Ebéd előtt álmoság; evés alatt arczizzadás; evés után üres, vagy az étel után izlő böfögés, gyomorégés, émelygés, felfuvott gyomor, haspuffadás. Émelygés reggelenkint; erős, több napi csuklás; hányásra való késztetés reggel; gelisztahugyozás; hányás; ételt, epét hány ki.

Tompa gyomor-fájás, hajolásban enyhülő; gyomor-fájás a kenyértől. Oly érzés, mintha idegen test lenne a

gyomorban; gyomor-dag, érintésre fájdalmas. Nyomó f. reggel, émelygéssel, erőfogyatkozással. Gyomor-görcs kivált este, éjjel, reggelig; összehúzó gyomorgörcs hidegség érzetével a gyomorban, olyféle f., mint ütés, lökés után; kopogás, kapkodás, égetés, vagy részint égetés, részint hidegség a szívgyödörben.

A máj táján erős nyomás, csipdesés, húzó f., szúrás naponkint ülésben. Máj-daganat, keményedés. A lép táján szintén nyomó f., vagy szúrás kivált légzés alatt.

Feszítő f. a hasban, mint a szelektől; oly érzés, mintha teher feküdnék a hason; állandó kéjelmetlenség az alhasban, mint az emésztő erő tehetetlenségétől. Kólika reggel fölbredéskor. Összehúzó f.; szülőfájdalomhoz hasonló érzés, kocsizás alatt. Hascsikarás, napjában többször. Metsző f. reggelenkint, haskorgással. Szúró f. az alhasban; oly érzés, mintha a hasban minden szét lenne tépve; mintha a belek elváltak volna egymástól. Haspuffadás; kólika a szelektől; fájdalom a lágyékban, az ülésből való felkeléskor, vagy járásban; lágyék-sérv.

Szék-szorulás; há hosszadalmas is; vagy — lágy szék; hasmenés, mint a víz; székletét vérrel. Metsző f. a hasban mint hasmenés előtt, de hasmenés nélkül. Szúró, égető, viszkető, sebféle f., szükület érzése a végbélben. Sömör a végbél táján. Aranyeres csomók.

Vizelésre való késztetés, kivált éjjel. Fel nem tartható vizelet; akaratelleni vizelés, kivált menésben, vagy köhögés, tüsszentés alatt. Vizelés után, metsző, égető f., néha híg nyákfolyással; takárféle nyákfolyás feszítő fájdalommal az öll-mirigyekben.

Férfi-nemzőrészeknek kellemetlen szaga. Utó-takar (Nachtripper). Hemzsegés, viszketés a makkban. E részeknek túlságos izgatottsága; nagy ösztön az elhálásra; erős tagmerevedés; elhálás daczára, pollutiók, vagy — csekély nemi ösztön; impotentia; pollutiók után lankadság, hidegség a végtagokban. A nőknél, viszketés a szeméremtestben; nincs ösztöne az elhálásra, sőt ettől idegenkedik. Késedelmes, rövid időig tartó, csekély tisztulás. Az első havitisztulásnak késedelmes megjelenése. Elnyomott hószám. Vagy — a rendes tisztulásnak kora

megjelenése; igen bő és sokáig tartó tisztulás. Ez előtt: szomorúság, ájulás, fejfájás, görcsös fájdalom az alhasban; hószám után idegenkedés az elhálástól. Fehérfolyás, csipős; arczsápadtsággal.

Gége-szárazság, kaparással; rekedtség reggel, sok nyák a torokban. Köhögés, reggel, vagy este, a torokban levő ingertől; erős köhögés, mely miatt alig jut a lélegzetvételhez. Görcs-köhögés este az ágyban, fuladásig; köhögés, hányással; köhögés által genyt köp ki; köhögés alatt fájdalom a gégeben, a légszó, has, tők és a fejben, mintha a homlok szétrepedne.

Mell-szorultság; mell-szűkület; rövid légzés; mell-szorogás, este a szobában, mely miatt kénytelen kimenni a szabadba. Fájdalom a mell-csontban. Feszítő f. reggel, ha kinyújtózik, vagy mély lélegzetet vesz; szűrő f., mély légzés, köhögés alatt. Gyengeség érzete, mely miatt csak halkan beszélhet. Sebféle f. a mellben; kellemetlen melegség reggel felébredéskor. Állandó szív-fájdalom; erős szűrés; zúzatás érzelme; nyomás. Gyakori szívdobogás, legkisebb mozgásnál; belszorongással, midőn áll; rendetlen, kihagyó szívdobogás, kivált déli nyugalomban. — Külöleg, feszítő f. a mell-izmokban; összeveretés érzelme, leginkább a mellsontban.

Kereszt-fájás reggel felkeléskor; ütér-verés, kopogás. Hát-f., mint összeveretés után; ugy szintén a tompora, a vállakban. Feszítő f. a hátban, nyújtózásra készítő. Gerinczagy-sorvadás. Nyak-fájás, ha nyakát meg akarja fordítani. Nyakfesz. Nyak-f. érintésnél. Mirigy-dag; fájdalom, tapintás alatt. Var a hónalyban.

Kar-lankadtság; bénulati gyengeség miatt lecsüggnek a karok. A könyökben fájdalmas ropogás, mozgás alatt. Az előkarban csont-f., mozgásban enyhülő, nagyobb pedig akkor, midőn karja lefügg; kar-rángás. Lencsenagyságu, viszkető kinövések a karon. Gyengeség a kézben, kivált ha kezét összeszorítja; kézremegés, kivált írásnál. Kéz-dag. Száraz, durva, cserepes kéz-bőr. Hólyagok a kézen, viszketés, vakarás után is; apró hólyagcsák, leszáradás után a bőr lehámlik. Ficzamosodás fájdalma az ujjak ízületében; szaggatás a nagy ujj ízületében, vagy a kéz mutató ujjában,

az előkarig. Szúró f. az ujjakban. Elzsibbadás az ujjakban és hemzsegés; viszketeg, az ágyban; sötétvörös, márványozott folt, közel az egyik ujj körméhez; az egyik körmő oldalán gyuladás, fájdalom.

Csip-f., mint ficzamosodásban. A lábokban nagy nyugtalanság éjjel, mintha erősen meg lennének kötve, kinyújtásra kényszerítő; rángások. A felső **lábszárban** húzó f. a térdig. A térdben szúrás; ficzamosodás érzete járásban; ropogás, menésben; a térdhajlásban oly fájdalmas érzés, mintha az inak rövidek volnának. Az alsó lábszárban nagy nehézség; feszülés a lábikrában. A nagy lábujjban a láb-ízületig fájdalom, menés alkalmával. Fekélyféle f. a bütökőben, ha lábára hág, vagy érintésnél. Láb-zsibbadás; égetés; vagy hidegség; talp-izzadás; láb-dag.

Natrum nitricum.

Fej-kábulás, mint megerőltetett gondolkodás után.

Szorító **fül-fájás**, befülmelegséggel, külső fülhidegséggel.

Nyomó f. az **arcz-esontokban**.

Savanyú **szájiz**; nincs nagy vágya a különben szeretett kávéhoz.

Puffadt **has**, nehézség érzetével. Szélbántalmak. A gerincez felé behúzódó hasizmok, fájdalommal.

Lomha **szék**, oly érzés mellett, mintha nem ürült volna ki tökéletesen és a bélsárból meg hátramaradt volna valami.

Nyomó **mell-fájás**, kivált midőn előrehajolva ül, vagy lépcsőkön megyen fölfelé.

Natrum sulphuricum.

Átalában: nagy gyengeség; leverettségek. Reszketés az egész testben. Görcsös rángások az izmokban, főleg a mell oldalán, nagy nyugtalansággal, belszorongással és bizonyos szerencsétlenségtől való félelemmel. A bántalmak nyugalomban lépnek fel többnyire, mozgásban pedig enyhülnek; a szabadban könnyebbülés tapasztalatik.

Asociația Prietenilor Universității
BOLYAI

Indonea, 1911. évi. Budapesti Egyetem
Tudományok és Művészetek
Könyvtárának

Fej-kábulás. Nyomó f. a fej hátsó részében, kivált ha szobába lép; többnyire a jobb oldalon; a homlokban kivált ebéd után, különösen a homlok jobb felében. Fúró f. hátul; elől a homlok jobb részében. Lökő f., mely által a fej jobbra taszítottik. Lazultság érzete az agyban. Kopogó f. a halántékokban, főképen menésben; oly érzéssel, mintha a fejtető fekélyes lenne. — Külsőleg: nagy érzékenység; fésülés alatt a hajak is fájnak. Csomócskák a fej hátsó részén.

Szem-égetés; égető víz-elválasztással a jobb szemben; vagy nagy szárazsággal. A szemeknek éji beragadása. A világoosságot nem tűrik. Apró, sárga, villogó csillagok a szem előtt. Szemgyengesség, homályos látással.

Fül-zúgás; harangozás kivált a jobb fülben; csengés.

Arcz-szagatás, jobb oldalon; a járomcsontban, este. Az áll-izületben nagy fájdalom és feszesség; száját fel nem nyithatja.

Sok nyák a **torokban;** reggel sok sós nyákot harácsol fel. Ökrödés; gelisztahugyozással; sós víz-hányás. Fúró f. a **gyomorban;** kopogó f., émelygéssel; gyomor-remegés és nyomás.

Máj és lép-f. menésben; máj és lépszurás.

Has-csikarás korán reggel. Szúrás, kopogás a jobb oldalon. Has-fesz; puffadás. A jobb öllben heves fájdalom; szúrás mindkét öllben.

Gyakori, igen bő **vizelés.** Mézes húgyár, vagyis czukor-vizelés (Diabetes); dr. Aegidi szerint egy adag *thuja* után (melynek hatása egy hétig bevérandó) naponkint adandó. — Nagy erőtlenség a bal kézben, mindent elejt, ami kissé nehéz.

Naja tripudians.

E gyógyszer dr. Russel után leginkább a **szív és hátgerinczre** hat. E tekintetben symptómái ezek: szívfájás, esti forrósággal; kellemetlen, ideges érzés, oppressio a szívtájon; a bal váll lapoczkáig terjedő szívfájás; hallható szívdobogás; repkedő szívverés, a szívtől a gégeig húzódó fájdalommal, mozgásban nagyobbodó; gyengesség érzelme a szív körül hirtelen megjelenő szívremegési roham, irás közben, a torok felé terjedő; rövid időig tartó szúrás a

szív táján. — Csúzos fájdalomhoz hasonló érzés a hátgerincben. Dr. Russel gerinczagyizgatottság (Spinalirritation) ellen használta.

Nicolum.

Átalában : szaggatás a test különféle részeiben; szúrás majd itt, majd ott, kivált a bal oldalon. A szabadban könnyebben érzi magát, mint a szobában.

Bőr-viszketeg az egész testben, mint a balhártól; csipés itt-ott, lefekvés által elmuló.

Nyugtalan éji **álm**, forrósággal. Álmoság ülésben, ebéd előtt. Reggel fejnehézség, mint midőn ki nem alusza magát.

Fúró f. a **fejnek** bizonyos kis helyén, befelé ható; mintha szöget vertek volna a fejtetőbe. Fejmelegség, délután, kivált a szobában. Reggeli fejfájás, délig növekedő. Fejfájás a homlok táján, mintha az agy ki akarna esni.

Égető f. a **szemben**; oly érzés, mintha homok esett volna bele, kivált este, különösen gyertyavilágnál. Meibom-mirigy-daganat, könnyezéssel, égetéssel. Homályos látás, mint ködös időben, nedves szemmel.

Rögtön **siketség** este, fülzúgással. Borsónagyságu csomócska a fül mögött.

Száj-büz. Lisztféle szájíz reggel felébredéskor. Felbőfögés, mint az égett liszttől. Erős csuklás, többnyire este, az ágyban. Ökröndözés, savanyu víz után ízlő.

Nitrum.

Átalában : szaggató, szúró fájdalmak. Nappal támadt bántalmak; este lefekvéskor elmúlnak. Belső szervek gyuladása. Lankadtság inkább ülésben, mint mozgásban. Hirtelen támadt daganat az egész testen.

Szúró **bőr**-f., később égetés, kivált arc-égetés. Borsónagyságu csomók a bőrön, az arczon is. Égető hólyagcsák, melyek sárga folyadékot tartalmaznak; vakarásra felpattanván, ezennel megszűnik az égetés.

Nyugtalan **álm**; mellfojtogatás álomban. **Láz** : fázás

szomjjal vagy a nélkül, kivált délután; éjjel száraz forróság szomjuság és izzadás nélkül. — Erős izzadások.

Fejfájás, szemhunyorgatással; vagy görcsös szaggatással az ujjakban. Kábító fejfájás. Nyomó f., kávé után nagyobb; kocsizás, szabadban enyhébb. Összenyomó f. a fej hátsó részében. Szűrő f. — Külsőleg érzékeny fejbőr.

Szem-égetés, könnyezéssel, főleg hideg vízzel való mosás után. Ideiglenes vakság. Elsötétedő szemek; színes karikák a szemek előtt.

Fül-szúrás, éjjel, ráfekvés által enyhülő. Feszítés, szaggatás, szúrás a fülek mögött. Siketség.

Orrhegy-gyuladás. Fekélyes orrlikak. Vértfolyás; a folyó vér eczet-éles. Szaggatás az **arcz**-csontokban. Szaggató, szűrő **fogfájás**. Kopogó, éji fogfájás, hideg által nagyobbodó. Foghús-dag-, vérzés-, gyuladás.

Torok-fájás, szúrással; szájpadat- és mandola-gyuladással. Esti torokfájás, mintha a torok összenőtt volna. Hörg-lob (Bronchitis).

Kevés **étvágy**; állandó szomj. Este jó étvágy. — Émelygés, kivált éjjel. Ökrödés; nyák-, vér-hányás.

Gyomor-fájás oly érzéssel, mintha a gyomorban valami megfordulna. Gyomorromlat borjúhús által. Vájó, nyomó f.; aléltságba ejtő gyomorgyengesség. Heves, összehúzó gyomorgörcs. Szúrás a gyomorban. Gyomorgyuladás. Hidegség, vagy — égetés a gyomorban. — Szűrő f. a vesékben.

Has-fájás, — fejfájás borjúhús után. Haspuffadás. Hasmetszés, este felé elmúló. Hasszúrás. Felakadt szelek.

Kemény **szék**. Eröltetés a székre. Hasmenés, metsző hasfájdalommal. Véres székürülések.

Kora, bő **tisztulás**, fekete vér-menettel. Hőszám előtt és alatt heves has- és keresztfájdalmak. Keresztfájással összekötött, a fehér ruhát megkeményítő, híg, fehéres fehérfolyás.

Légcső. Rekedtség; torokérdesség. Feszítő, metsző f. a gégeben, nehéz, nyeléssel. Légcsővész. — Reggel korán felébresztő köhögés, fejfájással. Köhögés szabadban. Köhögés alatt metsző mellfájás, mig ki nem köp.

Szúrással járó köhögés, tiszta vér-kiköpéssel. Tüdő-genyedés, bő izzadással. — Mellszorongás, fölfelé menésben. Mell-szükület, alacsonyabb fekvésben.

Mell-fájás, feszítő nyomással, a mellcsont alatti érdeséggel, mely által köhögésre ingereltetik. Összefüzo mellfájás. Mellszúrás, kivált légzésben. Belszorongással összekötött köhögés, fekvésben. Tüdő-gyulladás. Erős szívdobogás, kivált éjjel, fekvésben.

Heves **kereszt-fájás** éjjel, vagy reggel felébredéskor. Hátfájás, hajolásban. Nyomó f. a lágyékban, köhögés által nagyobbodó. Szúró f. a lapoczkákban vagy ezek közt, felakadozó légzéssel, éjjel vízirányos fekvésben, a jobb oldalon való fekvés által enyhülő. Nyak-fájás; mintha hajánál fogva húznák lefelé. — Éji szaggatás a vállakban. Szúrás, szaggatás a **kar**, könyök, és kézben. Oly érzés, mintha a kéz nagyobb lenne. Ficzamodás érzete a kéz és ujjak ízületében. Gyengeség a karok, kezek és ujjakban; semmit sem foghat meg. Feszesség az ujjak ízületében.

Szaggatás az **alsó végtagokban**; nagy gyengeség. Rángó szaggatás a talpban. Hemzsegés, zsibbadás a lábokban. Nagyujj-görbülés.

Nux moschata.

A **lőlekre** nézve. Nagy vidorság; akaratelleni nevetés, kivált szabadban. Változó kedély. Szórakozottság; irás közben elveszti az eszmék fonalát.

A **testre** nézve általában. Csúzos fájdalmak a végtagokban. Görcsök; rángások, kivált gyermekeknél és hysteriának alávetett nőknél; oly bántalmak, melyek ál-mossággal, ájulásra való hajlammal vannak összekötve.

(Relativ specificus erővel látszik birni ezen szer oly egyéneknél, kik igen nehezen izzadnak). Fájdalmak azon testrészekben, melyekre fekszik. Oly betegségekben is jó szolgálatot tesz ezen orvosság, melyek nedves hideg által rosszabb állapotra változnak; külső meleg által enyhülnek.

Száraz, izzadásra nem hajlandó **bőr**.

Nagy álmoság; igen mély **álm**; ellenállhatlan álm főleg ebéd után.

Láz. Fázékonyság; nagy érzékenység a hives lég-
iránt. Váltóláz (kivált negyednapos): álmo-
ssággal és csekély szomjúsággal a forróság alatt is.

Fel-fájás, a homlok táján reggel. (Agybántalmakban,
melyek gyulasztó jellemmel nem bírnak, így a bénulatban
és egyéb ideges kórállapotban, jó sikerrel alkalmazható
gyógyszer). Fejrázás alatt oly érzés, mintha a koponyá-
hoz ütödnék az agy. Összenyomó fájdalom, vagy a fejte-
tőnek görcsös összehúzatása, álmo-
ssággal. Szúrás a jobb
oldalon, kifelé tartó, nyomás a bal oldalon.

Teliség érzelme a **szemben**. Szárazság érzete a szem-
pillák és szemekben. Gyenge látás; kezdő fekete hályog.

Fog-fájás, ha friss levegőt szí be. Oly érzés, mintha
fogóval akarnák kihúzni a fogakat. Nedves hideg időben
támadt fogfájás, oly érzéssel, mintha a fogak inognának,
meleg víz által enyhülő. Éjjel szaggatás a fogakban, a
terhes nőknél különösen; külső meleg borogatásra eny-
hülő. Elvászult fogak.

Szájszárazság, e mellett sós szájjal. A nyelvhegy
alatt fényes daganat. Szájnólyagcsák. Kiszáradt nyelv,
torokszárazság, szomjúsággal. Nyelv-bénulat. **Torok-**
gyulladás a gyermekeknél, heves lázzal. Oly szájjal, mint
a krétától. Szembetűnő szomjtalanság. Evés után leve-
rettség. Gyomor-gyengeség, gyenge emésztő tehetség;
különösen a diót meg nem emésztheti. Olyféle böfögés,
mint terpentinelaj után. Gyomorégés. Ókröndözés és
hányás. Tengeri betegség. Cholera.

Teliség érzete a **gyomorban**, nehéz légzéssel. Gyo-
mor-nyomás, fölfelé toluló égetéssel. Gyomor-melegség.
— **Máj-daganat,** keményedés. Máj és lép-dugulás. Máj-
kövek. Lép-dag.

Has-csikarás a gyermekeknél. Lökő f. a hasban.
Haspuffadás, mint a szelektől, mely miatt éji álmában za-
vartatik; feszes has. Szülés utáni bántalmak a szelektől.
— Hasmenés reggel a tejtől; aprított tojáshoz hasonló
szék a gyermekeknél és étvágyhiány; meghülés után vagy
gyengeségtől; gyengítő hasmenés. Geliszta-bántalmak,
álmo-
ssággal és hasmetszéssel.

Égető, metsző f. a **vizelő-csőben**. Vese-kólika. Vese-, hólyag-kövek.

Különféle (nem gyuladós) **méh-bántalmak**. Magtalanság (?). Fenyegető elvetelés (Abortus). Erőtlen, görcsös szülfájdalmak. Nehéz szülés. Szülés után felpuffadt méh.

Légső. Rekedtség, hideg szélben rögtön támadó. Köhögésre való inger. Köhögés a terhes nőknél. Száraz köhögés, mellszorongással a gyermeknél, vízben állás következtében történt meghülés után. Száraz köhögés, kivált az ágy-melegben, vagy munka általi felhevülésben. Száraz köhögés után sok nyákkiköpés, sőt vérköpés. Mellszükület, vérhányás, sorvadás.

Nehéz légzés; evés után nincs légzése. Mellszorongás; fojtogatás. **Mell-nehezég**, mint valami tehertől, mely miatt gyakran kénytelen mély lélegzetet venni és mellét kitágítani. Teliség érzete a mellben. Mellgörcs. Görcsös szívszűrés, reggel az ágyban, hasfájdalommal; szívremegés; szívdobogás, ájulással.

Összeveretés érzelme a **keresztben**; keresztfájás nyugalomban.

A felső **lábszárban** oly fájdalom, mint esés után. A térdben oly érzés, mintha megrántotta volna. Nyomó f. az alsó lábszárban; húzó f. a lábikrában, kivált állásban. A nagy láb-ujjban a talpon át a sarkig oly érzés, mint fagyás után.

Nux vomica.

A **lélekre** nézve. Szomorúság, anélkül, hogy sírni tudna. Nyugtalanosság, leirhatlan belszorongás, és innét magyarázható ösztön az öngyilkolásra. Hypochondriai lehangoltság, kivált ebéd után, vagy este; az egészségi állapot fölötti tünődés; kétségbeesés a visszanyerhető egészség miatt; félelem a haláltól. Túlságos érzékenység minden kül benyomás iránt; nem tűrheti a nagyobb világosságot, erős szagot, vagy zörejt; az ének és zene felizgatják; szóval mindent rendkívüli módon érez. A fájdalokat sziszegés, jajgatás, veszekedés közt szenved. Haragosság. Szellemi munkára nincs kedve. Nem bír

gondolkodni; irás, beszéd közben a szavak helyes választásában könnyen ejt hibát. Elmebetegség; félrebeszél, cselekvényei elmezavarra mutatnak. Elmeháborodás lelki fájdalom, megeröltetett tanulás miatt, vagy sok szeszes ital, elnyomott aranyér következtében.

A **testre** nézve általában. Egyéniség tekintetéből (kedvező körülményekben) főkép, sanguin, cholericus, aranyeres, hypochondriacus, egyéneknél kitünőleg működik ezen gyógyszer; gyakrabban használható a férfiaknál, mint a nőknél, amint ellenben a *pulsatilla* inkább a nők, mint férfiak orvossága. Szeszes italok, kávé, bódító szerek után fejlődött bajokban, — szintén, meghülés, harag, lelkieröltetés (tanulás), kivált ülő életmód következtében fellépő bántalmak legyőzésére igen ajánlható a *nux vom.* Ide járulnak továbbá: a csúzos, köszvényes, görvélyes betegségek; aszkór a kisedeknekél. Vértorlások a fej, mell, has felé. Periodicus és félbenhagyó bántalmak. Bénulatok. Remegés a tagokban; reszketés az iszákosoknál. Tag-merevedés. Rángások; görcsök; nehéznyavalya, kiabálással, hátrahajló fejjel, hányással, izzadással szomjusággal; lelkiindulat által könnyen megújuló. Görcs-merevedés, hátrahajló testtel. Vit-táncz, kivált a fiúknál. Ájulás, csekély munka után. Ideggyengeség. Rendkívüli érzékenység a szabad lég iránt; azonnal meghüti magát. Sok baj előidézése, vagy megújulása, bor, kávé, dohányzás, éjszakázás, elmeeröltetés által történik. Lefekvés által enyhülnek a fájdalmak.

Bőr-viszketeg, néha égető, este, vagy éjjel az ágyban. Kelés. Fagyás, égető viszketéssel. VÉRÉR-csomók. Fekélyek, fölemelkedett, sápadtvörös környezettel. Sárgaság, mely mellett undorodik az eledelektől. Kanyaró után fejlődött bajok (köhögés) ellen.

Álmosság ebéd után. Korán este **álom**, éjjel után hosszú időig nem alhatik. Vagy — sok gondolat miatt éjjel előtt el nem tud aludni. Kábító álom. Ijesztő, borzasztó álmok. Nagyobb lankadtság álom után, mint az előtt.

Láz. Fázás az egész testben; az ágyban sem melegedhetik fel. Fázás este az ágyban, vagy reggel felkeléskor;

minden mozgás, ivás után, fejmelegséggel, vértolulással a fej felé, keresztfájással. Éji forróság, szomj nélkül. Átfutó arcforróság kivált este vagy sétálásban. Előbb fázás, később közbejövő forróság. Hidegség és forróság felváltva; sörre való szomjusággal. Váltóláz; előbb fájás, ez után forróság és izzadás, vagy izzadás nélkül; láz alatt fejfájás, nyomó, görcsös gyomorfájás, keserű böfögés, émelygés, hányás, székszorulás vagy gyakori de csekély hasmenés, szóval epés, csorvás (gastricus) bántalmak. Váltóláz sok china után; máj-dag és keményedés mellett is. Váltóláz, kivált délután, este, mindennapos, vagy harmadnapos, legtöbbit fázásból álló, és részletes forróságból; vagy forróságból, megelőző, következő, közbevegyülő fázással. — Erős, bűdös izzadás; éji izzadás; reggeli izzadás; — Csorvás, epés, gyermekágyi, rothasztó, ideg-láz.

Fejfájás reggel, vagy ebéd után; gondolkodástól; elmeeröltetéstől; aranyértől; csúzos, hurutos, a vértől; egyoldali (kivált baloldali), mintha szöveget vertek volna fejébe; a szemig terjedő; émelygés, hányással; szélvész alkalmával. Összeveretés érzete az agyban. Nyomó f. a homlok táján. Szétpréselő, a szemeken kifelé vonuló fejfájás, minden csekély gondolkodás után. Szaggató f. a homlokban, az orrtővéig, arcforrósággal, test-borzadozással. Szűrő f. a homlokban, émelygéssel, hányással. Időszakonként megjelenő fejfájás, oly érzéssel, mintha a fejben létező fekélytől eredne. Kopogó f. ha feszes figyelemben megerölteti magát. Vértolulás, arc-forróság és pirossággal. Lotyogás érzete a fejben, menésben. Fejzúgás. — Külsőleg, érintésre a fejbőr és hajak fájnak. A fej hajás részén, az arczon fájdalmas csomócskák. Apró, fájdalmas daganatocskák a homlokon.

Szem-fájás; szaggató f. a szemben, húzó f. a pillákban. Nyomó f., midőn felnyitja szemeit, vagy a világosságba néz. Csipő f. kivált a szegletekben, mintha sőt hintettek volna a szembe. Sebféle f. főleg a szegletekben, vagy mint dörzsölés után. Égető f. a szemben és pillákban. Hurutos, czúzos szemgyuladás; ujszülötték szemgyuladása; dagadt, vörös, nyák által összeragadt pillák. Vérkönyezés. Csipás szemek. Szempilla-rángás, pislogás. A világosságot nem szenvedti a szem. Homályos látás; fekete, szürke pon-

tok a szem előtt; csillámlás; a tárgyakat világosabbaknak látja, mint rendes állapotban.

Fül-szúrás, kivált reggel az ágyban; fülszaggas. Lökő f. a fül belsejében; szorító f. rágás alatt. Fültömrigy-dag, gyulasztó. Viszhang; tulajdon szavait ismét hallja. Fülcsengés. Zúgás.

Sebféle f. az **orr**-likakban, mintha fekélyesek lennének. Véres nyák az orrból; orrvérzés; aludt vér az orrból. Tompa szaglás. Orrszárazság; orrdugulás; vagy — nátha, nappal folyó, éjjel orrdugulás. Kezdő nátha ellen specificum, kivált ha tompa fejfájással van összekötve.

Piros, duzzadt **arcz**; sápadtság pirossággal felváltva. Vörös, forró arcz; vagy csak egyik oldala az arcznak forró és vörös, a másik sápadt. Arcz-dag, egyoldali. Arcz-fájdalom; egyoldali szaggas az arczsontban, daganattal; rángás. Arcz-viszketeg, hemzsegéssel, mint a balhaktól. Ajk-szárazság; fájdalmas bőrhámítás az ajkon; felrepedezett ajkbőr; apró fekélyek az ajk belső részén; égető var az ajkon. Áll-csomók, érintésre fájdalmasak.

Fog-fájás a meghülestől; egyoldali, evés alatt, szabad légben, bor vagy kávé által előidézett; főleg odvas fogakban; lég-beszívás által előhozott. Sebféle f., elmeeröltetés által nagyobbodó. Szaggas f. a fogakban, mindkét állban, az arczsontokon át a halántékig terjedő; hideg ital által megújuló. Szúró f. több fogban; az egyik felső metsző fogban, az odvas fogakban. Fog-inogás. Foghús-dag, fogfájással. Foghús-fekély; vérző, rothadt foghús.

Száj-padlat, íny-gyuladás, nehéz nyeléssel. Bűdös száj-fekélyek. Száj-rothadás. Zsebre (Schwämmchen). Süly (Skorbut). Szájbüz, reggel felkeléskor. Száj-szárazság; vagy — összefolyó sok nyál a szájban; véres nyál; aludt vér-köpés. Sok nyák a torok és szájban. Nyákos nyelv; a nyelven fájdalmas hólyagsák. Nehéz nyelv; beszélésben oly érzés, mintha a nyelv vastagabb lenne, innét nehéz beszélés.

Torok-fájás, mint valami daganattól; czövek-ézés a torokban, inkább nyelésben mint nyelésen kívül. Szúró f. a torok felső részében. Torok-kaparás; égetés; torok-gyu-

ladás. Nyelcsap-dag, gyuladás. Nyelcső-égetés. Nehéz nyelés.

Rosz **szájíz**; keserű szájíz, az eledeleknek rendes íze mellett; szavanyu szájíz, savanyú száj-szaggal. Rothadt szájíz. Ízetlenség: különösen a tej, kávé, húsnak nincs semmi íze. Idegenkedés az étel és italtól, főleg a kávé és dohányzástól. Szomj, kivált este, undorodással a víz és sertől. Nagy éhség; emellett minden ételtől undorodik vagy ha igen éhezvén, nem eszik, ekkor oly érzése van; mintha gyomra telve lenne; általában evés után teliség ér, zete; gyomor-, has-puffadás, kéjelmetlenség. A tej, úgy-tetszik, savanyúságot okoz; az ital terheli a gyomrot; a dohányzás émelygést, több más bajt is okoz.

Gyakori felbőfőzés; néha a bőfőzés gátolva van, oly érzés mellett, mintha görcs által szoritattnék össze a nyelcső; savanyú, keserű, rothadt ízű bőfőzés; gelisztahugyozás. Csuklás. Émelygés, azonnal reggel, nyálfolyással; vagy ebéd után; szüntelen émelygés. Hányás reggel, vagy étel után; minden íz nélküli hányás, vagy savanyú nyák-, vagy epe-, vagy eledel-, vér-hányás; hányás a nőknél terhes állapotban.

Nyomásra igen érzékeny **gyomor**; állandó gyomorfájás; gyomor-felfuvás; teliség érzete; feszítő f. Nyomó f. mint a kötél, evés vagy ivás után is. Gyomorgörcs: nyomó, összehúzó, összeszorító fájdalommal, éhgyomorra, vagy evés után; szűkülés érzete a gyomorszájban. Gyomorgörcs azoknál, kik sok kávé- vagy chamomilla-theával éltek. Gyomor-rák; égető f. a gyomorszájban, vagy a szívgödörben; gyomor-gyuladás. Oly érzés a gyomorban, mintha benne valami felfordulna.

Rászttájon (Hypochondern) a ruha nyomást, szoritást okoz. A máj, érintésre fájdalmas; kopogó f., szúrás, feszítő nyomás a **májban**. Máj-dag és keményedés, bevett sok china után is; sárgaság; máj-gyuladás.

Has-fájás, elnyomott aranyértől; időszakonként megjelenő, reggel, vagy evés után; oly érzéssel is, mintha hasmenése akarna lenni. Nyomó f. a hasban, mint a kötél. Görcsfájdalom a hasban, összehúzó, karmoló, kapkodó. Hascsipkedés; összegombolító érzés a köldök táján. Met-

sző f. émelygés, böfögéssel. Szűrő f. az egyik oldalon, mozgásban növekedő. Teliség a hasban kevés étel után; vérpangás a hasban; nehézség, mint valami tehertől. Olyféle fájdalom a hasban, mintha ki lenne sebesedve, minden lépés alkalmával különösen érezhető. Melegség, égetés a hasban. Bélgyuladás. Evés, ivás után has puffadás. Bántalmak a szelektől; haskorgás; kólika a szelektől éjjel vagy reggel oly érzéssel, mintha kövek által nyomtatnának a belek. Külsőleg — érintésre az egész hasfájdalmas. Lányéksérv, gyakran kitolódó; sérvszorulás; köldöksérv kivált gyermekeknél. Vastag has a gyermekeknél; mirigy-daganatok, sorvadás.

Kemény **szék**; székszorulás, vértolódással a fej felé; szorulás, mintha a belek tétlenek, vagy összefüzdve lennének; — vagy gyakori, igen csekély nyákos székletétel, késztetés, erőltetéssel; vérhas, véres nyákiürüléssel; vérürülés. Fekete vérürülés és hányás (fekete kór, melaena). A végbélben viskető, sebféle f.; görcsös összehúzatása a végbélnek; végbélszakadás. Aranyéres bántalmak; vak aranyér, égető, szűrő fájdalommal; vérmenet, végbél-szűkület érzésével. Gelisztak.

Vizelet-rekedés; keserves vizeles, nagynehezen csak néhány cseppet üríthet ki; gyakori vizeles, vizelésre való késztetéssel. Vizeles előtt szűrés a vizező csőben; vizeles alatt égetés a hólyag-nyakban és vizező-csőben; vizeles után nyomás a hólyagnyakban. Görcsös szűkület a csőben; nyákmenet a csőből. Hólyag-aranyér. Hólyagtakár (Blasenkatarrh).

Férfi-**nemzőrészekre** nézve. Szűrés, forróság a tökökben; tökgyuladás; daganat. Erectiók kivált reggel, felizgatott nemiöszön. Pollutiók, erectio nélkül is, buja álomban. Közösülés alatt a tag lekonyul, nem közösülhet. — Nőknél: méhgörcs, aludt vérfolyással; méhgyuladás, méhszakadás, emelés után is; méhhiüvely-dag; szeméremajkak gyuladása; csípő küteg a szeméremtesten. Tisztulás alatt ájulás megelőző görcsök után; borzadozás, utána forróság; fejfájás, mintha az arcz fekélyes lenne, szaggyatás a bal karban és jobb lábszárban; hemzsegés a nyelcsőben. Rosz szagu, sárgára festő fehérfolyás. Émely-

gés, hányás, székszorulás, fejfájás, fogfájás, vizelésre való késztetés a terhes nőknél. Elnyomott gyermekágyi tisztulás; gyermekágyi láz. Előjelek vagy hajlam az abortusra. Érintésre fájdalmas csecsbimbók; sebhedt csecsbimbók.

Légcső és köhögés. Hurut, fejfájás, arcz-forrósággal; fájdalom a légcsőben; a nyák melléhez vagy a légcső felső részéhez tapadván, semmit sem köphet ki. (Igen hathatós a még el nem hatalmazott hörg-katarrhusban; grippében.) Köhögés a mell és légcsőben levő ingertől, reggel legerősebb; éjjeli köhögés; testmozgás, olvasás, gondolkodás alatt többet köhög. Száraz köhögés éjfélről reggelig; erős göresköhögés ökrödéssel és csak reggel vagy a szabadban szakad fel a nyák. Köhögés alatt éles f. a torokban; oly fejfájás mellett, mintha a fej szét akarna repedni; köhögés alatt összeveretés érzete a hasban.

Mell és légzés. Nehéz légzés ebéd után; nem vehet lélegzetet, ha ruhája szorosabb. Mell-szorultság, ha lépcsőkön megyen fölfelé. Mell-szorongás este, éjjel az ágyban. Földoklasi rohamok éjjeli után. Mell-görcs. Szűrő f. kivált menésben; a szív táján, főleg reggel. Vértolulás a mellben; kopogó f. a szív irányában; oly érzés, mintha a mellben valami leesnék. Szívdobogás, émelygés, mellnehézséggel. — Külsőleg: összeveretés érzelve a mellcsontban; csúzos f. az izmokban; a mellen átfutó hidegség, borzadás.

Kereszt-fájás, mintha ketté akarna törni; csúzos, haemorrhoidál keresztfájás. Hát-fesz; összezúzatás érzete, tapintásra fájdalmas; hát-szagatás, kivált este. Gerinczagy-gyuladás. Gerinczagy-sorvadás. A vállakban oly érzés, mint emelés, nagyobb megeröltetés után; szűrés a vállak közt, kivált légzés, mozgás alatt. Nyakfájás, mintha a hús elvált volna a csonttól, legkisebb érintést sem szenvedő; szagatás kivált esti rohamokban.

Összeveretés érzelve a **karokban**; feszes karját nem mozgathatja, kivált éjjel. Rögtön támadt erőtlenség a karban reggel; kar-bénulat, lökdöső érzéssel, mintha az erekből kiszabadult volna a vér. A felső karban csúzos f., kivált mozgásban; kar-zsibbadás, reggel, duzzadt erek a

karon. Ficzamodás érzete a kezekben, erőltetés vagy mozgásban. Nagy erőtlenség a kezekben; nem képes inni. Kéz-zsibbadás. Hideg kezek; sápadt kéz-dag; tenyér-izzadás. Az ujjakban oly fájás, mint erős munka után; görbén összeszorító f. az ujjakban; vörös ujjak, égető fájdalommal, kivált melegben, mint fagyás után.

Szűrő f. a **lábszárakban** és pedig a lábtól a csipig. Nehézség az alsó végtagokban; erőtlenség, zsibbadás, benuulat. A felső lábszárban összeveretés érzelve; húzó f.; rángás az izmokban. Nagy gyengeség a térdben; a testet alig bírja hordani; térd-remegés, többnyire este, állásban, vagy elmeerőltetés után; térd-csuklás; fájdalmas térd-dag; köszvényes daganat. Alsó lábszár-zsibbadás, ülésben, állásban; világos-vörös daganat, fájdalmas fekete foltokkal. Szorító f. a lábikrában. Szaggatás, szűrés a talpban; szorító f. a talpban, ha fölkel az ülésből vagy éjjel az ágyban, ha czombját felhúzza. Láb-zsibbadás, elhalás; láb-dag; talp-égetés; szorító, vagy görbén összehúzó f. a lábujjakban, éjjel az ágyban; viszkető, égető f. mint fagyás után, kivált éjjel az ágyban, vagy meleg szobában.

A **lélekre** nézve. Nagy lelki nyugalom, belső megelégedés; minden rosztat, minden fájdalmat elfelejt; élvezetteljes fantasiái mellett, édes merengésben, oly boldognak érzi magát, mintha mennyben volna; vidámság, élénkség, fokozott erőteljesség. Vagy másoknál — nagy bátorság, nem fél a haláltól; vakmerő vadság; dühösség; örvöngés, ez alatt félrehúzott száj. Vagy — kábultság, álomság, butaság, emlékező tehetségét egészen elveszti; — néha pedig rendkívüli tevékenység, lelki tehetség; egyik magasztos eszme a másikat váltja fel; sokszor egész éjt mélyelmű contemplációkban tölt el; visiók; ijesztő ábrándozások; örvöngés.

A **testre** nézve. (Úgy látszik, miként leginkább a heveny (acut) betegségekben működik.) Általában obiectiv, subiectiv hatásköre e következő. Aggkorhadás (marasmus senilis). Aggkorbántalmak; szeszies italok követ-

kezményei. Ijedés, félelem, vagy hirtelen meglepő örömközte bajok. Eltompult érzékenység. Görcsök, rángások; melyek alatt szája habzik, kiabál, roham után pedig álomba merül. Merevedés; feje, háta hátrahajlik, vagy az egész teste megmerevedik. Nehézkór, fuldoklási rohamokkal, főképp éjjel; roham után álmom. Lankadtság; nem bir mozdulni. Ájulás, sohajtással, belszorongással végződő. Guttaütés. Bénulat.

Heves **bőr**-viszketeg, e mellett apró, gömbölyü, szintelen kütég. Vízkóros test-dag.

Nagy hajlam az **álmomra**; álomosság. Kábító szenderek; legyőzhetlen, mély álmom, érzéketlenséggel; nyitott szájjal, horkolással. Vagy — álmatlanság; nem tud elaludni, noha álmos.

Láz. Testhidegség. Hátfázás, azonnal lefekvés után; izzadás, midöm elalszik. Váltóláz: fázással kezdődik, ez után forróság következik, mely alatt alszik, végre izzadás. Typhus, öntudat nélkül, nehéz, mély légzéssel, horkolással. Izzadás (majd állandó symptómája az opiumnak).

Fej-kábultság, mint részegségben. Szédelés, hajlásban, vagy ha az ágyban felül; szintén ijedés után. Guttaütés, duzzadt, piros arc, félig nyitott szem, lassu, hörgő légzés mellett, leginkább idősbeknél. Fejnehézség, kivált hátul, mintha ólomsúly által huzatnék hátra. Nyomó, kifelé toluló f. a homlokban. Vértolulás a fej felé.

Vörös **szemek**, mintha gyuladtak lennének; igen fényes, merev szemek; félig nyitott szemek. Homályos látás, mint fátyolon át. Oly érzés, mintha a szemek nagyobbak volnának és a szemüregbe nem illenének.

Kékes **arcz**-szín; duzzadt, sötét-vörös arcz és vörös szemek; vagy — sápadt, rosz kinézés, mint sok éjszakázás után. Görcsös mozgások az arczizmokban; félrehúzott szájj. Áll-görcs.

Száj-szárazság, mely miatt nem is beszélhet; nyálfolys, nagy mérvben. Száraz nyelv, szomj nélkül; nyelv-bénulat.

Torok-szárazság. Lehetlen, valamit lenyelni.

Semmi vagy keserü **szájíz**; minden ételt, italt útál, vagy erősen szomjazik, kivált sörre; semmi étvágy; vagy

egyek roham gyanánt rendkívüli éhsége van, de e mellett minden ételt útál. Émelygés, hányásra való késztetés kivált mozgásban; hányás iszonyú **gyomor-fájdalmak**, rángásokkal; bélsár és vizelet-hányás (miserere). Felfuvott gyomor, fájdalommal; teliség érzelme; nyomó f. főleg étel után; összefüző, majd kiállhatlan gyomor-fájdalom; nehézség érzete a gyomorban.

Has-fájás, mint hashajtók után. Puffadt, kemény has. Hasdob-kór. Sok szél. Nehézség érzete, mint valami terhertől. Ólomkólika. Lágyéksérv-szorulás.

Makacs **szék**szorulás; a gyermekeknél is; hosszabb időig tartó szorulás; kemény, apró kemény golyókból álló szék; vagy — hasmenés, végbél-viszketés, erőltetéssel; bűdös hasmenés; akaratelleni hasmenések.

Nehéz **vizelés**; vizeletrekedés. Vérvizelés.

Igen felizgatott **nemi ösztön**, szerelmes ábrándokkal; erectiók, pollutiók; vagy — némelyeknél eltompult ösztön; impotentia. — A nőknél: elnyomott, vagy görcsös szül-fájdalmak.

Légcső. Rekedtség, e mellett igen száraz száj, fehér nyelv. Köhögés, kivált nyelésnél, különösen, midőn folyadékot nyel. Fuldokló köhögés, melynél arcza megkékül, légzése felakad. Köhögés, habos, vagy sűrű, vagy véres nyák-kiköpéssel. *)

Mell-hörgés, nehéz légzés; kimaradó, fuladozással járó légzés; mell-szűkület, nehéz légzéssel; görcsös mell-szűkület, belszorongással. Nyomó mellfájás, szúrással a jobb oldalon. Mell-forróság, égetés, kivált a szív felé. Összefüző f. Tüdő-vértorlat (Blutcongestion).

Hátrahajló **hátgerincz**. Duzzadt nyakerek. Rángató mozgások a **karok**-ban; kar-, kéz-reszketés. Rángások a lábokban. Láb-gyengeség, zsibbadás, bénulat.

*) El nem hallgathatom, mikép egy ideges nő vérhányása ellen, az indikált szerek sikernélküli beadása után, mindenkor csak az opium egy két adaga használt: különösen ezen szernek első hígításai.

Paeonia officinalis.

Átalában : égető arcz-, hát-, mellforróság, hideg végtagok. Szorongással összekötött nyomás a szívgyödörben. Dobogás a mell jobb oldalán keresztül, fölfelé a nyakig. Mellszúrás, mely a szíven áthat. Szúrás a hónalyban, a hátban.

Paris quadrifolia.

Átalában : szűrő f. a tagokban; az ízületekben (Gelenke) oly érzés, mintha dagadtak, megrántva, széttörve lennének. Nyomasztó nehézség az egész testben.

Nyugtalan éj; hánykolódás; sok **álmom**; félálom, gyakori fölébredéssel.

Belső fázás, belső reszketéssel; viszkető, vakarásra készítő reggeli izzadás. Hideg borzogatás kivált a mell, has, lábokban érezhető, borsos bőrrel.

Fej-fájás; gondolkodás által növekedő. Szédelgés, midőn fenhargon olvas. **Kopogó f.**, midőn lépcsőkön megyen föl vagy lefelé. **Szűrő f.** — **Külsőleg**: a fej hajas része érintésre fájdalmas; sebféle f. érintésnél.

Szem-fájás; mintha a szemgyödröt képző csontokat nyomnák. Oly érzés, mintha a szemek megdagadtak volna, és nagyobbak lennének. Égető könyezés, főképp reggel. Rángás a szempillában. Kisírt szemekhez hasonló szemek.

Fül-fájás, oly érzéssel, mintha a fület ékkel feszítenék; vagy mintha égető forróság tolnának ki a fülből. Fülcsengés a bal fülben.

Orr-vérzés. A tej és kenyér rothadt szagú. Folyó nátha, orrdugulással felváltva.

Arcz-forróság érzete. Arcz-fájás égető szúrással a bal pofacsontban. Vörös, viszkető foltok a pofán és ajkon. Viszkető, csípő, égető kütég az alsó állon.

Húzó f. kivált az odvas **fogak**-ban; oly érzés, mintha a fogak likasok lennének, melyekben a beszívott lég átvo-nuló hidegséget okoz. A foghúsban oly érzés, mintha benne metszésék lennének.

Szájszárazság, felébredéskor. Nyál-, viz-gyülem a szájban. Daganat érzése a szájpadlaton, nem fájdalmas, galamb-tojás-nagyságu daganat az utolsó zápfog melletti szájpadlaton.

Torok-fájás nyelés alatt és ezen kívül, oly érzéssel, mintha golyó nyomná. Nyákgyülem a torokban. Szűrő, égető, kaparó torokfájás.

Kellemetlen, nyákos **szájíz**. Gyakori, üres felböfögés. Émelygés, savanyú böfögéssel. Gyenge emésztő tehetőség; reggel nyomó f. a **gyomorban**, mint a kötél. Evés után, csuklás, **haspuffadás**. Húzó, fúró, f. a has egyik oldalában, este az ágyban. Metsző f. a bal ölben, menéskor. — Nyákos, büdös, rothadt hús-szagu hasmenés. — **Vizelés** alatt égető, szűrő f. a vizeletcsőben.

Sok nyák a gége és **légcső**-ben, szüntelen harácsolásra késztető, míg végre zöldes, nyúlós nyákot köp ki. Állandó köhögés kiköpés nélkül, mihélt lefekszik, főleg a bal oldalon. Fulasztó hurut (Erstickungskatarrh).

Mell-fájás; szorongás, gyakori mély légzésre késztető. Szúrás kivált a mell bal oldalában. Nyomó f. a mellben. Szívdobogás, nyugalomban, vagy menésben.

Szűrő f. a **hátban**, a vállak közt; a nyakban oly érzés, mintha teher volna rajta, vagy meg lenne dagadva; nyakfesz.

Nehézség a **karok**-ban. Szaggató f. a felső karban; vagy fáradság érzete, mint sok írás után. Az ujjak ízületében bénulati gyengeség; elszibbadás; majd forróság, majd ismét hidegség.

A csíp és **lábszárak** ízületében szaggató, húzó f. A lábokban bénulati fájdalmak. Hangyamászás a sárkban.

Petroleum.

A **lélekre** nézve: haragosság; nagy izgatottság; ingerlékenység; változó kedély. Szórakozottság; feledékenység; nehéz gondolkodás.

A **testre** nézve általában: nagy hajlam a hypochondriára, melynek jeleit kivált séta alatt a szabadban láthatni. Scrophulosus bántalmak. Harag okozta bajok. Kocsizás,

tengeri utazás következményei. Csikorgás, ropogás az ízületekben, köszvényes merevedéssel. Nehézség a karok és lábokban; zsibbadás. Vérpezsgés csekély mozgás után. Azonnali meghülés. Idegenkedés a szabad légtől. Minden erőltetés után nagy gyengeség.

Igen érzékeny **bőr**. Szűrő f. az egész bőrön. Viszkető sömör. Beteges bőr; csekély sérelem után is azonnal genyedés támad; sebhedt bőr, viszketeggel; begyógyulni nem akaró bőr. Fagy-dag. Mirigy-daganatok, keményedéssel is. A fekélyekben szúrás; vadhús.

Nappali **álmosság**, gyengeség miatt. Este későn tud csak elaludni; nyugtalan álom ijesztő álmok miatt.

Láz. Borzadozás az egész testben; hideg után azonnali izzadás. Esti váltóláz, arcz-forrósággal, lábhidegséggel, a hideg után. Átfutó forróság. Éji forróság; éji izzadás.

Fej-fájás, nehézség, reggelénki. Szédülés, menésben; émelygéssel. Nyomó és szűrő f. a fej hátsó részében. Egyoldali fejfájás, mely miatt le kell feküdni. Kopogó f. a fej hátsó felében. Olymértés, mintha menés alkalmával vértolulása lenne; vagy, mintha a fejben valami eleven léteznék. — Külsőleg, fájdalom, tapintás alatt; lágy daganat, érintésre fájdalmas; fej- és nyak-küteg; viszketeg; kopaszodás.

Nyomó f. a **szemben** kivált gyertyavilágnál, mintha homok esett volna bele; nyomó és égető f. a szemszögletekben. Szemgyulladás; gyulasztó dag a belső szögletben, mint kezdő köny-sipoly esetében, több napi jobb orr-fél szárazságával. Szem-gyengeség; könyezés. Szemrángás. A szemek nem tűrik a világosságot. Homályos látás; dupla-látás. Fekete fátyol a szem előtt, mely miatt az olvasásban gátoltatik. Szikrák, csillogás a szem előtt. Messzelátás.

Fül-szárazság. Véres genyfolyás kivált a bal fülből. Vörösség, sebhedtség, szivárgás a fül mögött. Fülzúgás; bűgás; suttogás; ropogás. Nehéz hallás.

Orr-daganat, genyfolyással és fájdalommal az orr-gyök fölött. Belsőleg, varas orr. Orr-szárazság, dugulás.

Arcz-sápadtság, sárgaság. Arcz-forróság. Állmirigy-daganat.

Fog-fájás, arcdaganattal; ha szabad lég éri a fogakat. Fog-zsibbadás, rágás alatti fájdalommal. Sebféle f. a foghúsban, rágás alatt. Foghús-dag, érintésre fájdalmas.

Száj-büz, mint foghagyma után. Szájszárazság, szomjúsággal.

Szűrő f. a **torok**-ban, nyelésben. Torok-dag és szárazság. Harácsolás reggel, sűrű nyákkiköpéssel. A lenyelendő anyag fölfelé az orrba megyen.

Tapadozó, nyákos, rothadt **szájiz**; vagy savanyú, keserű. A meleg ételeket, a húst vagy zsírosat nem eheti; semmi étvágy, semmi szomj; vagy — rendkívüli nagy étvágy; sokat eszik; vagy kevés étel által ki van elégitve étvágya. Nagy szomj; kivált a sört kívánja. Savanyú felbőfögés; gyomorégés. Émelygés, hányás nélkül; a kocsi-zástól, tengeri utazástól. Gelisztahugyozás. Émelygés, hányás a terhes nőknél. Keserű, zöldes hányás. Csuklás, kivált este.

Nyomó f. a **gyomor**-ban, főleg éhgyomorra; üresség érzete. Gyomorgörcs. Oly érzés, mintha valami elszakadt volna a gyomorban. Szívgödör-daganat, tapintásra fájdalmas. Gyenge emésztő tehetőség.

Nyomó f. a **máj** táján, kevés testi munka után; így szintén a lép táján; néha pedig szűrés a most említett két rászttájon.

Has-puffadás, feszesség, görcsös fájdalommal. Metsző f., mint meghülés után. Haskorgás, a szelektől. Hidegség érzete a hasban. Hascsipkedés. Külsőkép, hemzsegés, zsibbadás az alhas-tájon. Nyomó f. a jobb ölben. Köhögés alatt oly érzés, mintha sérv akarna támadni a lágyékon; lágyéksérv.

Nehéz, kemény, ki nem elégitő **szék**; összesült szék, golyóformában. Vagy — hasmenés, metsző fájdalommal; nyákos, néha vérrel vegyes hasmenés. Fekete hasürülés és hányás (fekete kór, melaena). Végbél-szűrés, égetés.

Igen gyakori de egyszerre kevés **vizelés**. Akaratelleni vizelés. Vizelés alatt égetés. Vizelecső-szűkület.

Férfi-nemző-részek. Szorító f. a tökzsacsokban, mely által a tökzsacsó összehúzódik. Tökzsacsó-viszketeg.

Sömör a tökzsacszó és czomb közt. Pollutiók; ezek után szorongó forrás. Erectiók, buja képzelődés nélkül. Közösülés alatt késő magömlés; azután gyengeség, ingerültség. A nőknél: idegenkedés az elhálástól. Tisztulás alatt összeveretés érzelmé, fülzúgás, talp és kézegetés, szaggatás a felső lábszárban, tapintásra fájdalom az alsó lábszárban. Fehérfolyás, mint a tojás fehére.

Szárazság érzete a torok és **légcsőben**, innét száraz köhögés, kivált éjjel; vagy ha elalszik, az álm után; száraz köhögés, ökrödéssel. Vagy — erős köhögés és ez után bő kiköpés. Rekedtség. Hörgés, száraz köhögéssel, éjjel az ágyban.

Mell-szorongás éjjel, nyugtalan álm, nehéz légzés mellett; inkább ülésben, mint állásban. Mell-szűkület és mellnyomás. Szűrő f. a mell bal oldalában. Erős szűrés a szív táján, mely alatt légzése fenakad. Hidegség érzelmé a szívtájon. Szívdobogás, csak néhány perczig tartó; vagy este, nyugalmas ülésben. — Külsőleg: szűrés, szaggatás egész éjjel; sömör.

Kereszt-fájás, midőn fölkel az ülésből; ficzomodás érzete. Hát-fájás, mely miatt nem mozdulhat. Ficzomodás fájdalma a vállakban. Fájdalmas lökés a hátban minden nyelés, vagy bőfögés alatt; a lökö f. után pedig szorongó légzés. Sömör a nyakon; nyakmirigy-dag és küteg; a nyak oldala feszes. A hónalyban felfakadásra törekvő kelés.

Nagy gyengeség a **karokban**; orbáncz, égető fájdalommal. A felső karban szorító f., ha csekélységet tart is kezében. Szaggatás a kezekben; szűrés az ujjakig terjedő. Égető f. a tenyeren. Fölrepedezett bőr a kézen kivált télen; durva, fölrepedezett bőr az ujjakon, szűrő, metsző f., mellett is kivált télen. Fagyás. Köröm-fájdalom tapintás alatt.

Nehéz **lábak**; hidegség érzete leginkább az egyik lábban, éjjel. A felső lábszár nehézkés, feszes, főleg menésben. Feszesség a térdben, vagy szűrés, vagy olyféle f. mint ütés, ficzomodás után; sömör a térden. Az alsó lábszárban oly érzés, mintha vaskarikával lenne körülfogva. Szorító f. a czomb, lábikra és lábban; szorító f. a talpban, éjjel. Láb-dag; láb-hidegség; vagy — égető viszketés a

bokában; hólyagok a sarkon; sömör a bokán; erős lábizzadás, de kivált talpizzadás. Makacs fekély a nagy lábujjon; finom szúrások. Szúrás vagy égetés a tyukszemben.

Petroselinum.

Leginkább a vizelelő-csőre és vizelésre nézve specificum. Nyomó, húzó, szűrő, hémzsegő f. a vizelelőcsőben. Közönségesség takár; gyakori, majd eredmény nélküli inger a vizelésre.

Phellandrium aquaticum.

Átalában: a bántalmak ülés, állás, fekvésben, ebéd után támadnak, vagy ujulnak meg; enyhülnek a szabadban, vagy mozgásban. Nyákhártya-bántalmak.

Égető, csipdeső viszketés, szúrás a **bőrön** mint a vilámszikráktól, a test különféle részein. Fekélyek; görvélyeseknél is.

Láz. Borzadozás, délután este lefekvésig, vagy még az ágyban is, éjjelig.

Fej-szédülés; tántorgás. Fejforróság ebéd után; homlokhidegséggel. Fejneheztség, teliség érzetével; fejét alig bírja feltartani. Nyomó f. a fej hátsó részében. Összehúzó f. a fejtetőtől a homlok felé. Egyoldali fejszaggatás; szúrás a jobb oldalon. Reggel korán olyféle hangra ébred fel, minőt a vaslemez ad, midőn rá ütnek. — Külsőleg, fejviszketeg, mint a balhákttól.

Nyomó f. mindkét **szemben**; szaggató f. a jobb szemüreg szélén, mintha a csontokat szaggatná, ebéd után. Égető f. a szemekben, szárazsággal; könnyezés. Homályos látás, varrásnál. Pislogás.

Fül-szaggatás ebéd után, különösen a jobb fülben. Éneklés, harangozás a jobb fülben.

Orr-viszketeg; hólyagok a jobb orrlikban. Néhány órára elveszett szaglás. Folyó nátha, este pedig orr-dugulás, mely miatt fel kell ülnie az ágyban, hogy levegőt vehessen.

Fog-fájás; szaggatás kivált a zápfogakban és ezek gyökeiben, ebéd fölött is, vagy hives levegőben.

Száj. Állandó nyálfolyás, köpdözéssel; habos nyál ebéd után, köpdözéssel. A nyelv hegyében égetés, csipdesés; szélein pedig vörös, égető hólyagcsák.

Torok-fájás; szúrás, inkább nyelésben mint ezen kívül; vagy mindkét esetben; kenyér-evés által elmuló; nyomó f. egyedül üres nyelésen kívül, vagy üres nyelés alatt, nem pedig ha ételt nyel. Igen könnyen megesik, hogy rosszul nyel.

Nyákos **szájiz;** édeses, vízivás után, nemsókára ebéd után. Savanyút kíván enni; sörre, vagy tejure van vágya, a vizet útálja. Inger a felbőfőzésre, eredmény nélkül, nyomó fájdalommal a gyomorban; üres felbőfőzés este; vagy az eledelek után izló. Undor az eledelektől, szüntelen köpködéssel; ökrödés, gyomor-nyomással, amely kibőfőzés által elmulik.

Meg nem nevezhető **gyomor-f.;** üresség érzete a gyomorban; oly érzés, mintha fölfelé, vagy lefelé folydogáló vízzel volna tele a gyomor. Összezsavaró f. ebéd után.

Has-csikarás a köldök táján. Szaggató a köldök jobb oldalának kis helyén. Összehúzó f. ebédnél, a felhas jobb oldalától a bal oldalba húzó, fölkelés által elmuló. Állandó hidegség érzetné a hasban; szintén a belekben kóborló hidegség; vagy égetés, a felhas jobb oldalában hirtelen támadó, innét a gyomorba vándorló. Haspuffadás; korgás. A jobb lágyékban szúró f. ebéd után, szintén mély légzésnél.

Eröltetés **székletétel** nélkül, mely után égetést érez a végbélben. Eröltetéssel, a végbélben sebféle fájdalommal járó hasmenés. Csikarással, végbél-égetéssel összekötött hasmenés, sok vérrel.

Gyakori erőltetés a **vizelésre,** kevés ürüléssel és égetéssel.

Torok-érdesség, gyakori hárácsolásra késztető; rövid légzés; rekedtség; sok nyák a torokban; gyakori nyákköpés. Hosszadalmas hurut és nyákos gége-, **légeső-vész.**

Mell-szúrás légzés alatt, ebéd után. Rövid légzés, menésben. — Külsőleg, szúró, égető f. a mellcsontban; igen érzékeny mellcsont.

Kereszt-fájás, szúrás, főképp légzés alatt, vagy oly érzés, mintha a kereszt össze lenne törve, ebéd után, járásban enyhülő. Szúró nyak-f. ebéd után; kék foltok a nyakon. A nyak oldalában égető f. mintha izzó vassal égetnék.

A felső és alsó **végtagok** (kezek, lábak) különféle részeiben leginkább a szaggató f. jellemző : ebéd után.

Phosphor.

A **lélekre** nézve. Lehangolt, szomorú, gondolatokba merült kedély. Belszorongás, kivált a jövő miatt, fejforróság, kéz-vörösség, forrósággal. Nagy ingerültség, magányban. Félelmesség, este. Mogorvaság; elégedetlenség. Haragosság legcsekélyebb ok miatt. Vagy — felvilányozott kedély; vidorság, kellemes testi melegség, főleg kéz-melegség mellett a vértörléstől. — Görcs-nevetés és sírás. Este felé élénk phantasiák. Szemérmertlenség; meztelen akar kimenni, mint az őrjüngös. Nagy közönbösség, még tulajdon gyermeke iránt is. Semmi kedv a munkásságra. Szórakozottság. Alvajárás.

A **testre** nézve általában. Tüdő, vagy légső-vészre hajlandó, gyenge testalkatú egyéneknek különösen hasznos. Meghülés, harag okozatai ellen. Idült csúz, köszvény-bántalmak. Jó nedvek, különösen magömlés, önfertőztetés következményei ellen. Forróság érzete a test különféle szerveiben. Szabad légben enyhülnek a bántalmak. Fájdalmak időváltozás, fergeteg alkalmával. Gyakori vérpezsgés, szívdobogással; mindenkor este, melegség érzetével; éjjel, mintha hallaná a vérforrását. Az ütérverést egész testében érzi. Vértörlés a test különféle szerveiből. A kezek és lábak elhalása, az egész test érzéketlensége. Nagy leverettség a tagokban; vagy oly érzés, kivált menésben, mintha a tagok kificzamodtak volna. Ideg-gyengeség, főképp méhkóros nőknél. Teljes erőtlenség. Elsoványodás, sorvadás. Aggkorhadás (marasmus sen.).

Bőr-viszketeg, kivált éjjel, legtöbbször a háton; hemzsegés, a bénult részeken, mint a hangya-mászástól. Gömbölyű sömör-foltok az egész testen. Vértörlés. Barnás csomók. Fájdalmas, kemény hólyagok. Viszkető hólyag-

csak az ujjak közt. Kelések a háton, mellen, a czombon. Vérző sebek. Velős rák (fungus medullaris, Markschwamm). Íztapló (Gliedschwamm). Vértapló. Mirigy-bántalmak. Nyirk-mirigy-daganatok, tályogok, sipolyos fekélyek, büdös geny-kifolyással, sorvasztó lázzal. Üszök. Csont-bántalmak; csontkinövés, éji fájdalommal. — Fagy-daganatok. Phosphor gyufa-égetés ellen, *aconit* után, helyén van a phosphor; arsenic.

Álom; nappal, különösen ebéd után, a szabadban álmos. Éjjel nem alhatik, vagy ha elalszik, gyakran fölébred nyugtalanító álmai, vagy hidegség, vagy forróság érzelme miatt. Álmából fölriad oly érzés miatt, mintha torka, légsője szűk lenne; vagy mellét görcs fogja el, mire felébred szintén oly érzéssel, mintha fojtogatnák. Álmában nyála folyik; sziszeg, jajgat, nyugtalan, nehezen vesz lélegzetet, maga körül kapkod, a körüllevőket megragadja. Nehéz, szorongó álmak; majd dühös állatok akarják megharapni, majd napi foglalatosságaival vesződik, majd tüzről álmodik és lármát üt. Reggel, midőn fölkel, teste bágadt.

Láz. Fázás, este, belszorongással; vagy — melegség, néha ülésben, ebéd után, szintén belszorongással. Forróság, eleinte a kéz, később a fej és nyakban oly érzéssel, mintha izzadás akarna kitörni, belszorongás kíséretében; átfutó forróság, nyugtalansággal, tenyerét szinte égeti. Forróság, izzadással az egész testben. Éji, gyengítő izzadás; reggeli izzadás; kivált a kezek és lábak izzadnak. Gyulasztó, typhosus-láz.

Fej-szédülés, déltájban, ebéd után, különféleképp nyilatkozik, néha oly mérvben, hogy nem tudja hollétét. Reggeli fejfájás. Fejnehézség, fejgyengeséggel, homályos látással. Nyomó f. oly érzéssel, mintha az agy föllete összezúzatott volna; a fejben idestova kóborló és majd a homlokban, majd a szemek fölött érezhető. Kifelé nyomuló f. a homlokban. Szaggató f. a homlokban a járomcsontig; a halántékban; többnyire jobb oldalon, ülésben. Szűrő f. ebéd után a homlok jobb oldalában; este mindkét halántékban; a fej hátsó felében, a gerincezben, mintha tüvel szurkálnák. Kopogó f. kivált a hátsó fejben, különösen

rágás alatt. Lökő f. kivált nehéz székletét alkalmával. Vértorlódás, este felé, égető arcz-forróság és pirossággal, ülésben. Zúgás, majd egész nap. Égető fejfájás a homlokban, émelygéssel; néha hidegséggel felváltva. Szabadban, általában enyhülés. — Külsőleg: nagy hajlam a fejmeghülésre. Nyomó f. a fej egyes részein, mintha csomók lennének a bőr alatt. Fényes, de nem gyuladt, fájdalom nélküli daganat a homlokon, nagy fejfájással a szemek fölött. Csont-dag a fej hajas részén. Sok pikkely; száraz var. Kopaszodás.

Szem-gyuladás, főleg görvélyeseknél. Szúró f. szem-szárazsággal. Csipő f. kivált a jobb szem külső szegletében, mint valami csipős, sósfélétől, szárazsággal, kivált olvásánál. Pilla-viszketeg; szemárpa az alsó pillán. Égető f. a szemek és pillákban. Felső pilla-dag. Daganat a szemüreg szélén. Könyezés, reggeli munkánál, vagy a szabadban. Összetapadt szempillák felébredéskor; nappal könnyezés, genyedés. Gyertyavilágnál szemfájás; de különben sem szereti a világosságot. Szemgyengeség. Rövidlátás; homályos látás. Napi vakság. Szürké, vagy fekete, vagy üveg-hályog. Fekete fátyol a szem előtt; szikrák a sötétben; este a gyertya körül zöld karika.

Fül-szúrás; viszketés; szaggatás; kopogás. Vörös, forró fülek. Hólyagcsák a fülben. Feszítő érzés a fültömirigyben. Viszhang, különösen a szavak hangzanak vissza. Erős fülzúgás, bűgás; éneklés, csengetés, harangozás. Oly érzés, mintha a fülben idegen test léteznék. Nehezen hallja az emberek szavait; nehéz hallás a vértolulástól; hallás-bántalmak ideges, gyulasztó betegségek után.

Orr-fájás délelőtt. Az egyik orr-szárny sötétvörös. Belső gyuladás. Orr-dag, főleg görvélyeseknél. Fekélyes orr-likak. Orr-küteg; hólyagcsák az orrban. Szeplők. Varas orr-likak. Orr-pöfeteg. Orr-vérzés. Igen finom szaglás; orr-büz; vagy — elveszett szaglás. Orr-dugulás; szárazság; vagy — sok zöldes, sárgás nyákfolyás nátha nélkül.

Beesett, hypocriticus **arcz**. Arcz-forróság, égetés. Arcz-vértolulás. Duzzadt arcz, kivált a szemek körül. Geny-hólyagok, varak az arczon. Feszés, lehámló arczbőr.

Arczsont-f., kivált ha hidegről meleg szobába megyen. Szagztatás az arczsontokban, estig növekedő; az áll-csontokban, kivált este, éjjel, fekvésben : evés alatt, vagy az állak mozgásánál enyhülő. Szúrás a csontokban. Az arczfájdalmak mindig megújulnak csekély meghülés, beszélés, evés, érintés által. Száraz, fölrepedezett ajkak. Fekélyes szájszögletek; az ajk belső felületén nyirk-hólyagcsák, fájdalmas fekélyek.

Fog-fájás, arcz-daganattal; legkisebb meghülés után nyál-folyással megjelenő fogfájás; este az ágyban hevesebb. Húzó f. az egyik alsó zápfogban, szúrással, a fülig terjedő. Rángató f. az odvas fogakban; igen érzékeny ha csak a nyelvvel érinti fogait. Szagztatás, többnyire a szabad levegőben; leginkább a jobb oldali felső zápfogakban; a fájdalom elmulik, ha ujjaival fogát összenyomja. Szúrás a fogakban éjjelenként, kopogás, rángással; a mint fogát fris lég éri; szúrás a metsző fogakban, felső ajk-daganattal. Elväsult, ingó fogak annyira, hogy nem is ehetik. Fájdalmas foghús, fekélyecskékkel. Foghús-gyuladás, daganat, fekélyedés, vérzés.

Szaj. Fájdalmas csomók a pofa belső felületén. A szaj belseje sebhedt. **Vérző szaj.** Fájdalmas szájhólyagcsák, nehéz nyeléssel. Nagy szájszárazság, ital által nem oltható szomjusággal. Sok víz-, nyál-gyülem a szájban. Nyelvgyök-daganat; égető f. a nyelv jobb oldalában, vagy hegyében; szúrás a nyelvhegyben; apró, vörös, vérző, égető pontocskák a nyelven; égető hólyagcsák a nyelv hegyén. A szájpadlaton fájdalmas helyecske; hátul viszketés, fölül égetés; felrepedő, genyedező hólyagcsák. Oly érzés a szájpadlaton, mintha a bőr lehámlana.

Torok-fájás, oly érzés mellett, mintha a nyelcsap dagadt lenne. Sebféle f. Nyomó f., mandola-daganattal. Égetés a nyeldeklőben. Torok-szükület; nehéz nyelés. Mandola-dag. Torok és nyeldek-szárazság, nehéz nyeléssel. Bőr-kés toroklob (diphtheritis). Hörglob (Bronchitis). Reggel sok harácsolás, szürke, sós izü kiköpéssel.

Rosz **szajíz**; nyákos, vagy mint sajt után; sós, vagy édeses, keserü; savanyu szajíz, bármit egyék. Étvágya nincs; de nagy a szomja, vizet kíván minduntalan. Vagy —

rendkívüli étvágy, még éjjel is. Tej után savanyu böfögés; savanyu étel után gelisztahugyozás; dohányzás után émelygés, szívdobogás. Evés alatt kezdődnek a fájdalmak és mindaddig tartanak, míg eszik. Evés után általános kellemetlen érzés, émelygés, böfögés, csuklás, inger a hányásra, gyomorteliség, fejfájás, szédülés, gyomornyomás, nehéz légzés, szívdobogás, belszorongás, nyugtalanság, forróság, forró kezek. Gyomor-gyengeség; gyenge emésztő tehetőség.

Gyomor-bántalmak émelygéssel és hányásra való ingerrel. Gyomor-f. érintés, menés alatt. Üresség érzete. Heves gyomor-f., az egész hasra terjedő, zöldes, fekete anyag-hányással. Nyomó f., mint valami tehertől, ebéd után. Teliség, felfuvás érzete, böfögésre való ingerrel, de ez által nem mindig érez enyhülést. Borzadással járó gyomorgörcs, a mellre is elterjedő; gyomorgörcs este lefekvéskor. Kapkodó f. a gyomor táján, akadozó légzéssel. Hidegség érzete, néha melegséggel felváltva; vagy — égető f., a torkig vagy a hasig húzó, nagy szomjuság, belszorongás, a végtagok hidegségével. Gyomorgyulladás, heves égető, metsző fájdalommal. A gyomorbántalmak legtöbbször ebéd után, este vagy éjjel ujulnak meg. Gyomorszáj-szűkület: az alig lenyelt eledelek ismét fölfelé jönnek.

Máj-tájon nyomó f. tapintás alatt, vagy ha jobb oldalra fekszik; szúrás. A lép-tájon nagy f. hajolásban, a jobb oldalra nem feketik; szúrás. A gyomor felé oly érzés, mintha ott valami eleven mozogna.

Has-f. különösen reggel. Nyomó f. mint a szelektől, melyek megindulására enyhülést érez. Kapkodó f. a köldök alatt, hasmenésre való késztetéssel; hajolásban. Heves kólika, eleinte a has jobb oldalában, innét a hát, jobb tök felé, innét a gyomor felé terjedő, izzadással, nyögéssel, arc-eltorzítással. Rövid időig tartó, de gyakran megújuló kólika, hasmenésre való ingerrel. Hascsipkedés, haskorgással, hasmenéssel, mely által barna folyadék ürített ki. Hasrágás, savanyu szagú hasmenéssel, rá következő erőltetés, égetéssel, erectióval. Metsző f. éjjel, enyhítő hasmenéssel. Szúrás a hasban, ülésben; szaggatás, gya-

kori erőltetéssel. Oly érzés, mintha a hasban valami megszakadt volna; a jobb oldalon pedig, mintha a has dagadt lenne. Sebféle, vagy gyulasztóféle f. az alhasban a szeméremtestig. Hidegség, vagy — melegség érzete a hasban. Égető f. Űresség, gyengeség érzete. Petyhüdt has. Haspuffadás ebéd után, feszesség, keménységgel. A szelektől sokféle bántalom; szélkólíka; haspuffadtság (meteorismus). — Külsőleg, kelés a hason; heves f. a sérv-tájon; lágyék-sérv; lágyék-mirígy-dag; daganat az ölon, égető fájdalommal.

Nehéz **szék**-letétel, eleinte sok nyomás után apró darabokban. Bél-bénulat; chronicus lágy szék. Nyákos, vizenyős, véres hasmenés; gyengítő hasmenés sorvasztó betegségben, typhusban; az öregeknél szorulással felváltva. Geliszta-hasmenés. Zöld szék, a szopósoknál is; fekete, szürke, emésztetlen, akaratelleni szék. Fekete székletétel és hányás (fekete kór, melaena). Székelés előtt testforróság, vagy fázás; erőltetés, végbélszűrés; székelés alatt hemzsegség, viszketés a végbélben, aranyércsomók kidudorodása, vérfolyás majd naponkint reggel; szék után nyomó, kaparó, égető f. a végbélben, szűrés, görcs. Aranyeres csomók. Vér, nyákfolyás a végbélből. Geliszták; szalag-geliszták.

Gyakori erőltetés a **vizelésre**, inkább ülés, mint menésben. Akaretelleni vizelés. Vértvizelés; nyákos vizelés, fájdalommal, égetéssel. Hólyag-pöfeteg. Hólyag-takár (Blasenkatarrh). A vizelőcsőben rángás, feszítés, égetés, néha vizeleterőltetéssel; szűrés a csőben, egyszersemind a végbélben.

Férfi-nemző-részek. Az előbőr mellett fekélyecske. Tök-f.; húzó f. a tök, és ondózsinegben; ondózsineg-dag, a tökben is érezhető fájdalommal. Rendkívüli inger a nemző-részekben; ellenállhatlan ösztön az elhálásra mindkét nemnél; erectiók; vagy — semmi kedv az elhálásra; pollutiók, gyengeséggel. — A nőknél, szűrés az egész medenczén keresztül; a méhhüvelytől a méhig; szagगतó f. a nemző-részekben; a szeméremajkak szélén égető és szúró csomócskák. Több hétig elmaradó tisztulás visszatérése. Tisztulás előtt fehérfolyás, gyakori vizelés, sírás, foghús-

dag; tisztulás alatt fogfájás, fázás, metsző has-f., heves hát-f., szívdobogás belszorongással, nagy lankadtság; tisztulás után gyengeség, foghúsdag. Fehérfolyás, reggel, menésben, tejalaku, nyákos, csipős, kisebesítő, hólyaghúzó. Az emlőkben szúrás; kemény, fájdalmas csomók; orbánczos gyuladás, szúrás, égetéssel; genyedés; tályog (abscess); sipolyos fekélyek.

Légcső-ingerlékenység; nagy fájdalmasság, érzékenység a gégében, égetéssel, nehéz beszéléssel. Torok-légcső-érdesség, köhögésre ingerlő, kivált nedves időben. Rekedtség; hangot nem adhat. Hurut; sok nyák-kiköpés. Gégesorvadás. Hártyás torok-gyík; nagy hajlam a recidivákra. Köhögés oly érzéssel, mintha torkából darab húst kellene kiharásolnia. Csiklándozás, kaparás, nevetés, hideg lég által előidézett köhögés; ebéd után; az egész testet átható fázással. Gyakori rövid köhécseles. Száraz köhögés, e mellett fejfájás, feje majd szétreped; vagy hasfájás.

Idült köhögés, mint a **tüdőgümöktől** (Tuberkeln). Nagy erővel köhög, míg valamit kiköphet. Köhögés, sok nyák-kiköpéssel, mellszúrással; tüdőhurut; tüdővérterlat (Blutcongestion). Véres nyák-kiköpés; genyes kiköpés, mell-csont égető fájdalmával; zöldes, sós és genyes kiköpés. Tüdő-gyuladás; tüdő-májásodás (Hepatisatio) ellen sulphur után használandó. Tüdő-genyedés; sorvadás.

Mell. Felakadozó légzés, kivált menésben. Nehéz légzés az ágyban este. Rövid légzés; mellszükület, mellszorongás, émelygéssel, inkább ülésben, felkelés által enyhülő. Mell-nehézség belszorongás, fuladozással. Feszítő mell-f. mell-szárazsággal. Összehúzó f., a mellben. Mellgörcs, este, kocsizás után. Nyomó f. mely miatt jól nem vehet lélegzetet; néha üres felbőfögéssel. Szűrő f. a mell különféle részeiben, főleg ülésben, annyira, hogy nem lélegzelhet; néha égetéssel; chronicus szúrások a mell egyik oldalában. Lankadtság a mellben. Vértolulás a mellben, minden lelki felindulás után. Szívdobogás, belszorongással; legkisebb szenvedély után; este az ágyban, vagy reggel felébredéskor, nappal ülésben, csekély mozgásban, főleg kar-mozgatás alatt. — Külsőleg, fájdalom az izmokban; többnyire a jobb oldalon oly érzés, mintha tüvel

emelgetnék föl a bőrt; nagy kül-melegség a mellen; égetés a mellcsont alsó részében. Sárga foltok a mellen.

Kereszt-fájás, fölegyenesedésben; az ülésből alig bír fölkelni. Gyengeség a keresztben. A hátban oly f., mintha összetöretett volna; szúrás, mely miatt sokszor felkiált. Gerinczagy-sorvadás. A vállakban oly f., mintha mindkét oldalon erősen megragadták volna; a vállak közt kopogás. Nyak-fesz. Hónaly-mirigy-dag, néha égető fájdalommal.

A **karok**ban f. fölemelésben. Kar-zsibbadás, kivált a melyre támaszkodik; gyengeség a karokban, hogy alig mozgathatja; ficzomodás érzete a jobb karban. A felső karban összeveretés érzelme, ülésben, nagy bágyadtság; a könyök ízületében oly érzés, mint törés után. Az előkarban szaggatás, kivált a csontokban a nagy-ujjig. Szaggatás a kezizület, kéz, ujjakban. Kéz-reszketés Vértolulás, duzzadt kéz-erek. Kéz-égetés, különösen tenyerét igen égeti. Szemölcs a kézen. Zsibbadás, elhalás az ujjakban. Hosszadalmas köröm-fekély.

A **csip**ben ficzomodás érzete. Lankadtság, nagy nyugtalanság az alsó végtagokban. Szaggatás a felső lábszárban, éjjel is; égetés, tapintás alatt érzékenyebb. Térd-fázás éjjel az ágyban; szaggatás, vagy oly érzés, mintha a hús a csonttól elszakított volna. Köszvényes térd-feszülés. Az alsó lábszárban feszítő f. kivált a lábikrában; lábikragörcs. A lábban oly érzés, mintha kicsuklott volna. Lökő f. a lábban; hemzsegés éjjel. Jéghideg lábak a meleg ágyban is. Láb-daganat és szúrás. Hemzsegés a sarkban. Talp-f. mint sok járás után; szorító f. Heves f. a bal nagy ujjban, mintha elfagyott volna. Fagydaganatok. A tyukszemben oly éles f., mintha késsel fúrnák.

Pinus sylvestris.

Leginkább görvélyes gyermekeknek hasznos, midőn nehezen tanulnak járni.

Platina.

A **lélekre** nézve. Nagy szomorúság. Sirásra való hajlam. Siránkozás, akaratelleni sirás. Belszorongás, mintha halnia kellene; félelem a haláltól.

A **testre** nézve általában. Kitünőleg a nőknél előforduló bántalmakban hasznos. Harag, epekedés következményei ellen. Ijedés, harag után következő elmebetegség. — Észméletlenség. Félrebeszélés. Ideges bántalmak. Oly fájdalmak, mint ütés, esés, zúzatás után; lökö, szorító, nyomó fájdalmak. Rángások a végtagokban. A testi, lelki bántalmak annyira változnak, hogy midőn az egyik baj megszűnik, akkor már a másik kezdődik. Görcsös betegségek; görcs-merevedés a tagokban. Sok baj enyhül mozgásban, nyugalomban pedig rosszabbra fordul, valamint este is, vagy a szobában. Remegés érzete az egész testen; lankadság, oly érzéssel mintha arcán hideg izzadás törne ki; nagy gyengeség. Álom következményei ellen.

A **bőrre** nézve, majd viszkető, majd égető, kellemetlen érzés. Kékes-vörös, márványozott ér-hálózat (Adernetz).

Álomra való hajlam este, nagy bágyadtsággal; beszélés közben elalszik. Ha éjjel felébred, sokáig nem eszmél. Álom után haragos, mintha rosztat álmodott, álmában sirt volna. Hosszu, kielégítő álom után is álmos; reggeli hosszas álmától nem tud elválni; még mindig aludnék.

Láz. A háton átfutó hidegség. Borzadozás az egész testen, főkép ha meleg szobába lép. Este lefekvés előtt erős hideg, fog-vaczogtatás, remegés érzete az egész testen, émelygéssel, fejfájással. Rögtön támadó forróság, mely alatt azt véli, miként igen ki van pirosodva, holott arczsine csak közönséges.

Fej-szédülés. rohamonkint fellépő, este, állásban. Feszítő f. a homlok táján. Összeszorító f. a homlok és halántékban. Préselő f. a homlokban, mintha minden kiszorítottatnék. Zúzatás érzete a bal oldal kis részében; oly f., mint ütés után a fej jobb oldalában, vagy a homlok közepén. Húzó f. a homloktól a bal halántékig. Szúrás a fej bal oldalában; fúrás a homlokban. — Külsőleg, fáj-

dalmas érzékenység, éjjel elviselhetlen fájdalom, oly érzéssel, mintha feje kövön feküdnék. A fej hátsó részén hideg fut át.

Égető forróság a **szemek**ben; vagy — hidegség érzete a jobb szemben. Elforgatása a szemeknek. Göresös remegése a szempilláknak. A tárgyakat kisebbeknek látja. Összeszorító f. a szemüreg szélén; nyomó f. álmosággal.

Szorító **fül**-f. Hidegség érzete a fülekben, zibbadás érzetével. Tompa bűgás, mángolás a fülekben.

Égető **arcz**-forróság, pirosság; vagy — hidegség érzete az arczban, hemzsegés, zibbadás érzetével. Feszítő szorítás, nyomás a járomcsontban. Igen száraz ajkak. Vízhólyagcsák az ajkak szélein. Felrepedezett ajkak. Ajk-lehámítás. A száj körül hidegség érzete.

A **száj**-ban, égetés a nyelv alatt. A nyelvben oly érzés, mint égetés után. Összeszorító, vajú f. a fogakban. Felrepedezett foghús.

A **torok**-ban oly érzés, mintha össze lenne fűzve; a nyelcsapban pedig, mintha hosszabb lenne. Sok nyák és harácsolás.

Tapadozó, nyákos **szájíz**. Édes **szájíz**. Nagy szomj, a vízre. Étvágyhiány szomorúság következtében. Émelygés remegő gyengeséggel, belszorongással.

Gyomor-nyomás, minden étel után. Összehúzó, összefűző f. a gyomorban. Lökő, kopogó, szűrő, csipdeső f. Égető f. a toroktól kezdve a hasig.

A **has**-ban tompán lökő és nyomó f. Összefűző f. Csipdesés a köldök táján. Ólom-kólika. Lökő f. a has felső részében. Metsző, szűrő f. Puffadt has, azonnal evés után. Haskorgás; nehezen menő szelek. Húzó f. az ölben.

Szék-szorulás. Többszöri, de mindenkor nagy erőtetéssel járó, csekély, darabonkint jövő szék, aranyér-kidudurodással. Geliszták. Székletétel után borzadozás az egész testben. Vértályás a végbélből. Szorítás, hemzsegés a végbélben. Székelés alatt égetés, szűrés.

A férfi-**nemzőrészekre** nézve. Rendkívüli nemi ösztön, erectiókkal, reggel, vagy az álomban; rövid és csekély gyönyör az elhálásnál. Így szintén rendkívüli ösztön az elhálásra kivált gyermekágyas nőknél. Lefelé nyo-

muló f., mintha tisztulása akarna lenni. Méhkeményedés. Méh-vértolulás. Méhvérfolyás; sűrű, sötét vérfolyás. Korra és bő, de rövid időig tartó hős szám. Hős szám előtt, metsző, szülfájdalmakhoz hasonló f. az alhasban; a hős szám megindulásával, görcsök; hős szám alatt lenyomó f. a nemzõrészekben; fejfájás, nyugtalanság, sirás; hős szám után nagy gyengeség. Nagy vérfolyás, szülés, vagy abortus után. Abortus. Fehér folyás, mint a tojás fehérrnyéje, csak nappal, részint vizelés után, részint ülésben. Gyerme kágyi láz; bő gyerme kágyi tisztulás vagy — elnyomatott. Gyerme kágyas nõknél elforduló különféle bántalmak : szorulás, méhdüh, nehézkór sat.

Légcsõ. Rövid száraz köhögés. Semmi hangja sincsen.

Mell. Rövid, fájdalmas légzés; hirtelen támadó fuladozás. Szorongó légzés oly érzéssel, mintha a gyomorból valami meleg volna fölfelé a torokba. Mély légzés, mintha valami teher feküdnék a mellen. Légzése felakad, menésben. Nyomó mellfájás, mint emelés után. Összeszorító f., lökõ nyomás a mell bal felében. Szûrés a jobb oldalon, légzés alatt. Szorongó szívdobogás.

Kereszt- és nyak-fájás, mintha összeveretett volna. Nyak-fesz; nagy gyengeség, mely miatt feje előre lóg.

A **karok**-ban nagy gyengeség; elhalás a karokban. Hemzsegés a kezekben; kéz-remegés, ha kezét fölemeli. Összeszorító f. a kezekben és ujjakban.

A felsõ **lábszárban**, gyengeség, összeveretés érzelme. A térdben olyféle f., mint ütés után. Az alsó lábszárban remegõ, hemzsegõ nyugtalanság, nagy gyengeség; zsibbadás, elfáradás érzelme, mint sok járás után, egyedül ülésben. Láb-hidegség. Kopogó f. a nagy ujjban; nagy ujj daganat éji szaggatással; fekély a nagy ujjon.

Plumbum.

A **lélekre** nézve. Csendes melancholia. Nagy nyugtalanság, belszorongás. Életunottság. Elmebetegség. Dühösség. Vad deliriumok, zavart arczkifejezés mellett.

A **testre** nézve általában. Dühös fájdalmak a tagok-

ban, kivált éjjel; csúzos fájdalmak éjjel nappal, a tagok, térd és lágyékban. A fájdalmak néha megszűnvn, rohamként ostromolják a tagokat. A tagok összezsugorodnak. Hemzsegő fájdalmak a tagok csontjaiban. Rángások, görcsök a tagokban legnagyobb mérvben, eszméletlenséggel. Ráinggörcsök (Convulsiók) egyes rohamokban, mély sohajjal végződök. Nehézkör, rendkívüli nyelvda-ganattal, napjában többször. Ájulások, kivált társaságban. Hypochondria, hysteria és innét eredő bántalmak. Sáp-kör és sárgaság. Nagy gyengeség, tagremegéssel. Bénulatok. Átalános soványodás; kivált a bénult tagok soványodnak el, azután pedig megdagadnak. Vízköros daganatok. Gutaütés; ideges guta.

Kékes **bőr**; ólomszinü; sárga. Sárgaság. Sömörfféle küteg. Égető fekélyek. Daganat; az egész test megda-gad. Vízkör. Csont-dag a kéz, hátán.

Álmosság este; beszélés közben elalszik. Álomkör. Vagy — álmatlanság több éjjel, göresös hasfájdalmak kö-vetkeztében.

Olthatlan szomjjal összekötött **láz**. Sorvasztó láz; lappangó láz, senyves (cachecticus) kinézéssel. Erőfo-gyasztó, hideg izzadás.

Fej-szédülés, midön hajol, vagy fölfelé néz. Heves fejfájás, fejforróság, arczpirossággal. Fej-nehézség, főleg a fej hátsó részében. Szaggató f. a jobb halánték és hom-lokban. Szúró f. majd itt, majd ott. Fejforróság.

Szem-gyuladás; szemvörösség; vértolulás a szembe. Szemcsarnoki geny-gyülem. Szaru-homály; viszérdagos kítágulása az ereknek; csipös könyhullatás. Szempilla-ször-hullás. Pilla-bénulat. Borzasztó szemforgatás. Ho-mályos látás. Fekete hályog.

Fül-szaggatás, mélyen a fülben; szúrás külsőleg; fú-rás a jobb fülben, ebéd után. Nehéz hallás; siketség, ki-vált este.

Orbánczos **orr-gyuladás**; vörösség az orr szögletén, genyt tartalmazó hólyagcsákkal. Igen érzékeny szaglás; a több ember társaságában fejlődött szag ki nem állható, ájulást okoz; vagy — tompa szaglás: igen kellemetlen szag. Nátha.

Arcz-daganat jobb oldalon, heves fül-fájdalommal, kivált nyál-nyelésben. Szaggató f. az áll és fogakban. Erőszakos áll-mozgás, rémítő fogcsikorgatással.

Az egyik üres **fog** rossz szagot ad. Sápadt foghús; foghús-dag; a foghúson fájdalmas csomók.

Száj-büz az odvas fogaktól. Sárgás fekélyek a száj oldalán. Szájszárazság. Nyúlós nyálka; kékes, édeses; nyák-gyülem. Fölrepedezett, száraz nyelv. Égető küteg a nyelvhegyen. Nyelv-gyuladás. Akadályozott beszéles; nembeszélhetés.

A **torok**-ban oly érzés, mint valami idegen testtől. Daganat érzete a torokban, mely miatt gyakran nyelni kénytelen. Gyuladt mandolák keményedése. Összefüző f. a torokban. Nyeldek-bénulat, mely miatt nem nyelhet.

Étvágy-hiány; vagy -- nagy éhség; különösen szereti a kenyeret. Nagy szomj, legjobban izlik a víz. Gyakori üres, vagy édeses, vagy étel-ízű felbőfögés. Undor; émelygés; hányásra való készítés, székszorulással; zöldes, sárgás, fekete anyag-hányás. Belső-okadás (miserere), néha iszonyu kólikával.

Üresség érzete a **gyomor**-ban. Iszonyú gyomor-fájdalmak, belforrósággal, a mellre is terjedők. Nyomó f., mint valami tehertől; fejmozgás által növekedő. Összehúzó f.; gyomorgörcs. Fúró f.; gyakori szúrás, a hátig ható. Égető f. Gyomorgyuladásos fájdalmak, hányással.

Szúró f. mindkét **rászt**-tájon (hypochondern). A **máj**-tájon tompa f.; f. a lép-tájon; lép-bántalmak.

Has-fájdalmak, iszonyúk, kivált a köldök körül; érintésre növekedők; a hast befelé húzó. Nyomó f. a felső hasban; állandó a has kis helyén. Hascikarás; a szelek megindulásával enyhülő. Oly érzés a felhasban, mintha leszakadt volna valami. Kólika; időszakonként dühös fájdalommal kínzó, a köldök táján, székszorulással. Kólika, ránggörcsökkel, napjában többször is; nyomásra néha enyhül a fájdalom, de sokszor csekély érintésre is igen növekszik. Összefüző f. a belekben, mely alatt a has, de különösen a köldök befelé a hátgerinczhez húzatik; vagy a has egyik helyen behúzódván, másik helyen kidudorodik; és

mely alatt néha fekete, vagy zöldes anyagot hány ki. Metsző, szűrő hasf. kivált a köldök körül. Gyakori hidegség érzete a hasban, rákövetkező forrósággal; vagy — égető f. Bél- és fodormirigy-gyuladások, lappangó lázzal. Bél-fekélyek. Puffadt, kemény has; kemény csomók a hasban. Szelek; innét eredő bántalmak. Húzó f. az ölben; a szeméremtesttől a gerincz felé húzódó.

Makacs **székszorulás**; a szelek is felakadnak; néha fájdalmas kólikával. Fekete székletétel és hányás (fekete kór, morbus niger Hypocratis, melaena). Végbél-égetés szék alatt; összefüző f. a végbélben és ennek befelé húzása; végbél-szakadás. Idült aranyeres bántalmak.

Nehéz **vizelés**; elnyomott vizelés; vagy — gyakori, igen bő vizelés; erőlködés vizeléskor.

A férfi-**nemzőrészekre** nézve. Férfitag és tökzsacskgyuladás, heves lázzal. Tök-daganat; összehúzó f. a tök és tökzsacsokban; időszakonként fel s összehúzó f. a tökben. Csekély, néha semmi ösztön az elhálásra; vagy — nagy ösztön és erectiók. Pollutiók, főleg reggeli álomban; borítal után.

Sok nyák a **légcső**-ben, csak erőltetett harácsolás által kidobható. Összefüző f. a légcsőben. Száraz ráng-köhögés. Vérhányás. Tüdőgyenedés.

Mell-szűkület; mellszorongás; mell-görcs. Nehéz légzés, belszorongással. Fuldoklás. Tompa nyomás a mell oldalában. Szűrő f. kivált a mell jobb oldalában; a mellcsontban.

Szűrő f. a **kereszt**, hát és vállakban. Heves lágyék és hátfájdalmak. Húzó, szagगतó nyakf.

A felső jobb **kar**-ban húzó f., a csont belsejében érezhető. Az előkarban fúró f. Szagगतó f. a jobb kézben; az ujjakban.

Rángás a felső **lábszár**ban. Térd-feszesség; szagगतás, szúrás főleg a jobb térdben, állásban. Az alsó lábszárban rázkódtatás. Láb-elhálás; zsibbadás. Összeszorító talp-görbülés. Láb-rövidülés. Láb-dag. Bűdös izzadás. Hemzsegés a nagy ujjban. Fájdalmas befelé húzása a nagy ujjnak.

Pulsatilla.

A **lőlekre** nézve. Szelidség. Szomorúság. Aggodalmasság házi dolgai, egészsége miatt. Kerüli a társaságot. Fél a nem létező kísértetektől. Sirásra való hajlam. Hypochondriai szeszély; mogorva kedély; minden bántja. Hajlam az epekedésre. Kedély-bántalmak a nőknél, kivált epedés, elnyomott hős szám, szülés után; hysteria; melancholia; elmebetegség.

A **testre** nézve. Különösen nőkre, szelid, könnyen nevető, de egyszersmind könnyen síró egyénekre igen jól hat. Hathatós a china, mercur, chamomilla, kén-nel való visszaélés szülte betegségekben. Sertéshús, zsíros eledel, sok bor, nemkülönben harag, ijedés következményei ellen. Meghülés után, kivált megázás, vízbeesés, lábvíz által. Csúzos, köszvényes bántalmak. A fájdalmak egyik részről a másikra vándorolnak; este, éjjel nagyobbodnak. Egyoldali bántalmak. Fájdalom-rohamok, vagy egyéb bántalmak, hidegséggel járók; minél nagyobbak a fájdalmak, annál nagyobb a fázás. Megújulnak, vagy nagyobbodnak a bántalmak ülésben, nyugalomban; enyhülnek, ha fekvését változtatja. Nyákhártya-betegségek. Csorvás (gastricus), epés bántalmak. Belső genyedések. Csontlágylás; csontgörbülés; angolkór; aszkór. Görvély. Sáp-kór; hysteria; ráng-göröcsök (elnyomott hős szám után). Nagy bágyadtság, remegés a tagokban. Ájulás. Guta; nyák-gutaütés (Schleimschlag).

Bőr-viszketeg, égető, vagy finoman szűrő; kivált éjjel a meleg ágyban; vakarás által növekedő. Kanyaró; elnyomott kanyaró következményei ellen. Sáp-kór. Sárgaság. Szalonnától támadt küteg. Fagydaganat. Genyedező sebek. Könnyen vérző fekélyek, égető szúrással. Esés, ütés után keletkező bajok. Vérércsomók.

Álmosság nappal. Gondolatok halmaza által háborgatott álom. Éji álmatlanság, nyugtalanság. Különféle bántalmak, midőn az egyik vagy másik oldalon fekszik, u. m. fejfájás, mellszükület, belszorongás sat. Midőn fölérred, nem eszmél, felijed. Álmában rángásai vannak.

Láz. Fázás, az egész test izzadásával. Borzadás, egyes rohamokban. Állandó belső fázás. Fázás a fájdalom alatt. Láz: először fázás szomj nélkül, néha nyák-hányással; aztán forróság, szomjjal, azonnali vagy később következő izzadással (váltóláz). A láz közönségesen délután, vagy este kezdődik, vagy ekkor növekszik. Láz alatt általában, vagy azon kívül fejfájást, mellszorongást, keserőséget érez szájában, köhög, álmos, hasmenése van. Váltóláz, chinával történt gyógyítás után. A kül-meleget ki nem állhatja. Gyulasztó, csorvás, nyák-, ideges láz. Nagy hajlam az izzadásra; néha egy-oldali (jobb, vagy bal) izzadás. Éji, vagy reggeli izzadás.

Fej-kábultság, mint éjszakázás, borivás után. Szédülés, leginkább ülésben, oly érzés mellett, mintha nem tudna állni; hajolásban, mintha a fej nehézsége miatt nem birna fölegyenesedni. Gutaütés. A szemre húzódó fejfájás; egyoldali fejfájás, néha émelygéssel, hányással. Fejfájás, kivált este, éjjel. Oly fejfájás, mintha a fej szétrepedne, a szemek kiesnének. Fejfájás mélyen a szemgödörben, mintha a homlok ki akarna esni. Feszítő f. az agyban. Egyoldali szaggatás, fül és fogszaggyal. Egyoldali szúrás a fejben, kivált a fej hátsó részétől a fülig. Kifelé fúró f. Kopogó, lökö f. Fejzúgás. Oly érzés az agyban, mintha azon keresztül érzékeny szél húzódnék.

Szem-fájás, nyomó; egy csepp könny-ejtéssel; mint a homoktól. Szúró f., mely miatt nem tűri a világosságot, szemét csak keveset nyithatja fel. Viszketés, égetés a belszögletekben, a pillákban. Szemgyulladás, meghülés után, vagy elnyomott takár következtében; a görvélyesek, köszvényeseknél; erős könnyezéssel és sok nyák-elválasztással. Szempilla-, meibommirigy-gyulladás. Szemszárazság. Csi-pás szem. Genydag a szemszögleteken. Könyezés kivált szabadban. Szaru-homály. Szürke hályog. Fekete hályog. Éji vakság. Duplalátás. Tüzes karikák a szem előtt, melyek délig nagyobbodnak, este felé elmúlnak.

Szorító fül-f.; fülrángás, néha szaggatással; fülszúrás. Belső, külső fülgyulladás. Genyfolyás a fülből. Varas fül. Siketség, mint az orrdugulástól; meghülés, vagy elnyomott kanyaró után. Fülzúgás, a mely egy roppanás által a fül-

ben, elmúlik. Suttogás, mint a szél, vagy folyó víztől. Fülcsengés; pengetés; vagy morgás.

Fekélyes **orr**-likak. Orr-pöfeteg (Pölyp). Genyfolyás az orrból; vérfolyás. Oly szagot érez orrában, mint régi nátha, vagy kávé, vagy dohány után. Nátha, mely mellett nincs étvágya, szaglása; hosszadalmas nátha zöldes, bűdös nyákelválasztással.

Szenvedő **arcz**-kifejezés. Arczrágás, gutaitésben. Egyoldali arczforráság. Fájdalmas, olyféle érzés, mintha a bőr sebhedt lenne; feszítő f. Arczorbáncz. Vörös csomók a járomcsont táján. Kemény emelkedés a jobb fül előtt. Dagadt, fölrepedezett ajkak. Állmirigy-csomók; fájdalom ezen mirigyekben, nyelésben.

Fog-fájás, csúzos, kivált tavaszkor, többnyire fülszag-gatással; este, éjjel az ágyban, melegben kínosabb, hives levegőben enyhül. Rángó fogfájás, a mely enyhül akkor, ha hideg vizet vesz szájába. Húzó f., mintha feszítenék az ideget és egy hirtelen lökéssel megeresztenék. Fogszúrás, a hátsó zápfogakban, szájnýtásnál, főképen este felé. Kopogó, vajú f. az odvas fogakban. A foghúsban oly érzés, mintha sebhedt lenne.

Száj-bűz, reggel, vagy este. Száj, de kivált nyelv-szárazság. Nyál-gyülem; nyál-folyás. Nyúlós nyákkal bevont nyelv; a nyelvhegy oldalán fájdalmas hólyag.

Nyomó és feszítő f. a **torok**-ban, nyelésnél; metsző f.; szúró f. kivált üres nyelésben, vagy csak nyelésen kívül. Daganat érzése a torokban, nyelésben. Torokgyulladás, este vagy éjjel növekedő fájdalommal; egyoldali torokgyulladás. Nyúlós nyákkal bevont torok, reggel.

Rosz **szájiz**: nyákos, savanyú, keserű, rothadt szájiz. Az étkeknek nincs ízök; vagy minden étel íze keserű, undorítólag édes. Semmit sem kíván enni, kivált meleg ételt nem; de a kenyeret, gyümölcsöt étvágygyal eszi meg. Szomjas, és vagy sert, vagy szeszes italt ohajt, a tiszta (bor nélküli) vizet nem ihatja. Evés után felbőfőzés, az étel után izlő; gyomor-nyomás; émelygés, hányásra való késztetés. Gyomorgyengeség, néha hányás, mely által az eledeleket hányja ki. Gyomorromlat zsíros vagy vajjas eledelek után; gyomormeghülés jeges víz, gyümölcs

által; tej után reggel émelygés; kenyér után gyomornyomás; kávé után savanyú böfögés; csekély gyomorterheletés, húsétel után gyomorveszülés.

Az eledelek a nyelcsőn fölfelé tolnak, mintha gyomrát terhelte volna meg. A nyelcsőben oly érzés, mintha azon féreg mászna fel. Ökröndözés. Csuklás. Hányás, mely által eledelt, nyákot, epét hány ki; hányás után égés a nyelcsőben, keserűség a szájban.

Gyomor-nyomás, ez után következő rángó fájdalom. Fájdalom a gyomor táján, midőn nyomatik, evés után nem sokára. Feszítő f. a gyomorban, mozgás által elmúló. Gyomorgörcs, este növekedő; hányással végződő. Hemzsegés a szívgödörben. Szűrő f., ha például a rosz kövezen egyenetlenül lép. Kopogás a szívgödörben.

Szűrő f. a **máj** táján, kivált menésben. Ülésben nagy f. a rászt-tájon mindkét oldalon: terhesség alatt. Máj-daganat, keményedés.

Has-fájdalom mozgásban, nyugalomban enyhülő; ivás után. Feszítő f. Alhas-görcsök kivált terhes nőknél. Szaggató f. Metsző f. a köldökön keresztül, esténként. Szűrő f. a has egyik oldalában, mint a szelektől. Felfu-vott has minden étel után. Kólika a szelektől, este, vagy éjjel. — Külsőkép, tapintásra érzékeny has.

Szék-szorulás; szorulás, hasmenéssel felváltva; gyakori késztetés, mintha hasmenése akarna lenni. Vagy — gyakori nyákos lágy szék; egyedül nyák-ürülés; sárgás-fehér, vérrel vegyes ürülések. Összeaprított tojáshoz hasonló székiürülések; egészen fehér székiürülések. Hasmenések metsző fájdalommal, vagy e nélkül. Vizenyős, nyákos, zöldes, vérhasféle hasmenések. Ürülések alatt végbélégetés; ürülések után kólikaféle fájdalmak a hasban, sebféle f. a végbélben. Folyó, vagy vak aranyér végbél-fájdalmakkal, kivált este.

Gyakori késztetés a **vizelésre**, húzó fájdalommal a hasban, néha eredmény nélkül. Sok nyomás után sikerül a vizelés. Hólyag-görcs. Vizelet-eröltetés; nehéz, cseppenkinti vizelés; elnyomott vizelés. Vagy — fel nem tartható vizelés; akaratelleni, de csak cseppenkint menő vizelet; bő vizelés. Vértvizelés, genyes ülepzettel. Vizelés

után görcs a hólyagban. Fájdalom a hólyagban tapintás alatt. Hólyag-aranyér. Hólyag-pöfeteg. Hólyag-takár. (Blasenkatarrh). Hólyag-takár (nyákfolyás). Vizeletcső-szűkület; vizeletcső-nyákfolyás, takárféle. Elnyomott takár után fejlődött rossz következmények, főleg szem és tökgyulladás.

A férfi-**nemzőrészekre** nézve. Viszkető csipkedés az előbőr alatt; szűrő viszketés kivált este, de csak fekvés, ülésben; menésben nem. Tökzsacsó-viszketeg, kivált reggel, este; jobb oldali daganat. Húzó, feszítő f., a felhástól az ondózsínóron át a tökig. Tök-dag, gyulasztó is, húzó fájdalommal az ondózsínóban, mely f. a hasig terjed. A jobb tök felhúzódása, az ondózsínór daganatával és feszítő fájdalommal. Tök-dag esés, ütés után. Tök-vízserv. Felizgatott nemi ösztön, majd fékezhetlen; nagy inger az elhálásra; igen gyakori erectiók kivált este, reggel, különösen az ágyban. Gyakori pollutiók (önfertőztetés után is); néha kétszer egy éjjel, buja álmok nélkül. — A nőknél: feszítő f. az alhasban, szülfájdalomhoz hasonló. Méhgörcs. Méhgyulladás. Elnyomott hószám, alhasgörcsökkel. A serdülő leányok, első hószám alkalmával, sok akadályal küzdenek. A hószám rendes elmaradása idején előforduló bántalmak. Tisztulás előtt mindenkor fázás, nehézség érzete a hasban; hasfájás, hányással; gyomorfájás; geliszta-hugyozás; nyomasztó f. a hólyagban és végbélben. Tisztulás alatt mellszűrés légzés alatt; gyomorgörcs; görcsös f. a hasban; fázás, arczsápadtsággal; egyoldali fejfájás; elsötétülő szemek; szellemi bántalmak; sűrű, fekete vér. Vértelések, kivált a hószám rendes elmaradása korszakában. Fehértelések: híg, tejforma, csipős, kivált hószám után; vagy sűrű, fehér nyák-alakban. — Terhes nőknél: szellemi bántalmak; fogfájás, csorvás (gastricus) kórjelek; hasfájdalmak; alhasgörcsök; vizeletre való erőltetés. — Szülés alatt: hiányzó szülfájdalmak, görcsös szülfájdalmak; sokáig tartó, heyes utófájdalmak; a szülepnek (Nachgebur) el nem indulása. — Gyermekekégyes nőknél: elnyomott gyermekekégyi tisztulás; gyermekekégyi láz; tejhiány. — Emlő, daganat, feszítő fájdalommal, mint a tejtől; vagy szűrő fájdalommal és csipős, híg tej-elválasztással, férjtelen lányoknál. — Az ujszületteknél: szemgyulladás; sebhedt bőr.

Légcső. Rekedtség; hurut, köhögés és sok nyúlás, fehér nyák, vagy sűrű, sárgás turha-kiköpés. Tüdő-hurut. Köhögés a légcsőben összegyűlt sok nyáktól és ingertől, kivált este, éjjel. Száraz, éji köhögés, a mely elmúlik, midőn az ágyban felül, de amint lefekszik, ismét visszatér. Száraz köhögés, nehéz, görcsforma, ökrödéssel járó kiköpéssel. Sok nyák-kiköpéssel összekötött köhögés. Köhögés által sötétvörös, aludt vért köp ki. Köhögés alatt oly érzés, mintha gyomra fölfordulna; mell- és oldalfájás, egyoldali mellszúrás.

Mell. Hörgő légzés; nehéz légzés; rövid légzés, azonnal asztal után. Mellszükület, midőn hátán fekszik, kivált éjjel az ágyban, mintha torkát összefűznék; görcsös mellszükület, este. Fuladási rohamok, csuklással, éjjel. Mellgörcs. Mell-f. a mellsont kis helyén; vagy a mell egyik oldalában; vagy a mell közepén, oly érzéssel, mintha ott fekély akarna támadni. Mellszúrás; köhögés, testmozgás alatt; egyoldali; fekvésben; főleg este, éjjel. Ittott metsző f.; szagगतó f. egyik oldalon. Vértolulás a mellben, e miatt szorongó álmak, fölújedés, fölkiáltás. Idült szívbagok; ütérdag. Szív-dobogás, csekély felindulás után; ebéd után; beszélés alatt; belszorongással járó, mely miatt ruháit fel kell oldania; heves rohamok alatt pedig szemei is elsötétednek, nehezen légzél, kivált ha bal oldalára fekszik. — külsőleg oly érzés, mintha melle összeveretett volna.

Kereszt-fájás, mint ficzomodás, összeveretés után. Szúrás a keresztben, később a hasban metsző fájdalommal, mely miatt lélegzete kimarad; szúrás a keresztben, innét a mellre terjedő. Hátgerincz kinövés, meggörbülés. Szúró f. a vállak közt. Csúzos nyak-f.

A **karok**-ban csúzos f., szúrás mozgásban. Lökő f. az ízületben. Kar-nehézség, zsibbadás. A felső karban fájdalom tapintás alatt. A könyökben szagगतás, hajlításban. Az előkaron duzzadt erek; szagगतás a csontokban. A kéz-izületben oly érzés, mintha kezét megrántotta volna. Szagगतás az ujjakban; zsibbadás; viszkető fagydagánat.

Az **alsó végtagok.** Csip-fájdalom, mint ütés után, vagy mintha fekélyes lenne. Húzó f. a felső lábszárban, éjjel, mely miatt szüntelen mozgatja lábszárát. Összeveretés

fájdalma a csontok és izmokban. Szaggatás, lökö f. a térdben, csak ülésben; gyengeség, hidegség a térdben. Térd-daganat. Fehér térd-, vagy czomb-dag (tumor albus). Nehézség, gyengeség érzete az alsó lábszárban; pezsgés; esti f. a térdig; hidegség érzete. Vérérdaganatok. Feszítő, szorító f. a lábikrában; este az ágyban. A láb-ízületben oly fájdalom, mint kicsuklás után; daganat. Láb-daganat, vörös, forró, a lábikráig terjedő; vízkóros dag. A sarkban fúró, szúró, metsző f. este az ágyban. A talpban hemzsegség, állásban. A nagy ujjban szúró f., vagy este, éjjél előtt olyféle viszketés, mint fagyás után, kivált midőn felmelegszik az ágyban.

Ranunculus sceleratus.

Átalában a **testre** nézve: időszakonként megjelenő bántalmak. Csipő, hemzsegség, vájó, fúró fájdalmak a test különféle részeiben, majd itt majd ott kinzók, kivált este felé.

Bőr. Hólyagküteg, mely hig, éles, sárgás evet foglal magában. Vastag, kemény bőr; szaruforma (hornartig) kinövések. Bubor (küteg) pemphigus.

Fej-szedülés, ülésben. Teltség érzete a fejben; tompa f. a fej hátsó részében; a fejtetőn nyomó f. mint a czövektől; fúró f. a jobb fül mögött; a fejtetőnek kis helyén vájó f.; rángó f. a fejben, a tető táján. — A fejbőr összehúzó fájdalom; viszketés, szúrás, égetés a fejtető-bőrön. Kemény csomók, csomók a halántékok fölött.

Szem-fájás, hirtelen mozgásban; időszakonként megjelenő nyomás a szemben. Csipdeső f. a szögletekben. Szemelforgatás. Könyezés. Kemény csomócskák a szempillán.

Arcc-rángás. Hidegség érzete, vagy oly érzés, mintha az arcc pókhálóval lenne bevonva, este. Bubor (küteg), Pemphigus.

Szaj-szárazság éjjél; sok habos nyálgyülem; sokat kell köpködni. Összehúzó, fojtogató f. a **torokban** éjjél; égető f. a nyelcsőben. Rosz étvágy; émelygés kivált éjjél után; hányásra való késztetés reggel, időszakonként megjelenő.

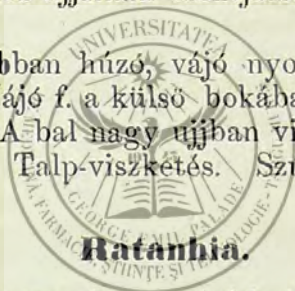
Gyomor-fájás; teliség érzete; összefüző, égető, feszítő f. a gyomorban. A májtájon szúrás; állandó nyomás, mély légzés által növekedő. Szúrás a lép-tájon, kivált mély légzés alatt.

Has-f.; összecsavaró nyomás a köldök mögött; kivált éjjel; oly érzés, mintha a köldök mögött czövek lenne. Metsző f. a belekben, éjjel; vagy ha a szabadban jár.

Mell-f., mint összeveretés után, este. Szúrás a mell jobb, vagy bal oldalában. Külsőleg — igen érzékeny bőr; fájdalommal mellest.

A felső **karban** szűrő viszketés. Az alsó karban, fúró szűrő f. a mutató ujjig. A bal kézben vájó, szűrő f.; húzó nyomás, fúrás a jobb kéz csontjaiban. Az ujjakban fúró f.; vájó f. a jobb kéz ujjainak csontjaiban; ujjak daganata, reggel.

A jobb **czombban** húzó, vájó nyomás; vájó, fúró f. a jobb térdben. Vájó f. a külső bokában. Szűrő, fúró f. a sark és talpban. A bal nagy ujjban viszkető szúrás, a jobban pedig fúrás. Talp-viszketés. Szúrás, égetés a tyukszemben.

Ratanhia.

Átalában a **testre** nézve: vérfolyások a test különféle részeiből. Lankadság, belszorongás és általános izzadással.

Nyugtalan **álm.** Álmából följeds; remeg, fél.

Láz: legtöbbet borzadás, fázás lepi meg, este.

Fej-fájás, mintha szét akarna repedni, főleg midőn előre hajolva ül. Vértolulás a fej felé, forróság, nehézség érzetével. Összeveretés érzelme, szúrás majd itt, majd ott egy kis helyen. Külsőleg — csomócskák a jobb halántékon; daganatocskák a fej hátsó részén.

Szem-fájás; mintha a jobb szemet csavarnák, vagy mintha valami volna benne, mi által a mozgás gátoltatik. Összehúzó, égető f. a szemekben, este. Oly érzés, mintha hártya húzódnék a szemre. Szempilla-rángás, pislogás. Könyezés reggel az ágyban. Homályos látás, mint fátyolon át. Fehér folt a szem előtt, mely miatt szemeit gyakran törülgeti és látása akadályozva van.

Fül-szaggatás; fül-viszketés, szúrás. Éjjel csengetés, harangozás a fülekben. Gyuladt, varas **orr-likak**, égetéssel; orrvérfolyás.

Arcz-forróság. Szagगतó f. az áll-csontokban, vagy a járom-csontban. Pókhálóérzet a száj fölött. Az alsó ajk szélén, vagy a felső ajk piros részén hólyagcsák, tapintásra égetők.

Fog-fájás szagगतással a jobb zápfogokban. Rángó, lövelő f. a zápfogokban oly érzéssel, mintha hideg menne ki belőlök. Rángó, lövelő f. az egyik metsző fogban, éjjel az ágyban; oly érzés a metsző fogban, mintha hosszabb lenne; kopogó f. a metsző fogban. Fogvérzés. Savanyú vér a foghúsból.

Száj-szárazság éjjel. Víz-gyülem a szájban. Égető f. a nyelv hegyén. **Torok-f.** többnyire üres nyelés alatt. Görcsös összehúzatása a toroknak, mely miatt nem szólhat. Semmi étvágy. Émelygés; vízféle folyadékot hány ki. Erős csuklás, gyomor-fájással.

Gyomor-fájás; mintha fekélyes lenne a gyomor. Rög-tön összezsavaró f. a gyomorban. Összefüző f., bőfögés által elmuló. Puffadt gyomor. Forróság, égetés a gyomorban.

Has-fájás, oly érzéssel, mintha benne valami eleven mozogna. Húzó f. és hidegség érzete a köldök táján. Hascsipkedés, égetéssel. Haskorgás. Haspuffadás, székletételre való inger mellett.

Kemény **szék,** nagy erőltetéssel, aranyér-kidudorodással. Keresztfájás mellett hasztalan erőltetés a székletételre. Megelőző hasmetszés mellett hasmenés, égető fájdalommal a székletétel előtt és után. Véres hasmenés. Székletétel után nagy fájdalom a fejben, mintha szét akarna repedni.

Gyakori késztetés a **vizelésre**, kevés vizeléssel.

Az ölből a női **nemzőrészekre** nyomuló fájdalmak, ezek után fehér folyás, nyák-alakban. Méh-vérfolyás. Abortus.

Légcső. Inger a köhögésre, fekély-fájdalommal a mellben.

Mell-szúrás, vagy oly érzés, mintha a mellben fészkelne valami. Összefüző mell-f. Szúró f. a mellben, mellest-

ban, kivált ha lépcsőkön lépdél fölfelé, amidön lélegzete felakad. Vértolulás a mellbe, forrósággal, nehéz légzéssel.

Kereszt- és hát-fájás, mint összeveretés után. A nyaktól az egész hátgerinczen lehúzódó feszülés. Nyak-fesz. Nyak-szaggatás, fejnehézség mellett.

Szaggatás a **karok** és kézizületben. A jobb könyökben és ujjakban összehúzó f.

Húzó, szagató f. a lábszárak, térdek- és lábokban. Csiklándozás a talpban.

Rheum.

Átalában a **testre** nézve. Fájdalom az ízületekben, mozgásban. Lotyogás, bugyogás az izmokban. Tagok zsiabadása. Gastricus bántalmak. — Hasznos különösen a kisdedeknek, fogzás alatt.

Nyugtalan **álm**, felkiabálással, a szempillák, arczizmok, ujjak rágásával, kivált gyermekeknél.

Láz. Fázás, forrósággal felváltva. A kezek a lábak forrók, az arcz hideg. Könnyen izzad, kevés mozgás után, kivált a homloka és a fej hajás része szok izzadni.

Fej-kábulás, mint részegség után, a szemek duzzadása mellett. Szédelgés; ülésben oldal-eséstől tart. Fejnehézség, forrósággal. Kopogás a fejben, néha a hasban és inét a fejben érezhető. Agy-mozgás érzete, hajolásban.

Szem-gyengeség, nyomó fájdalommal, midőn bizonyos tárgyra sokáig néz. Csípő f. a szemben, mint a portól. Kopogó f. a szemekben. Szempilla-rágás.

Fül-kopogás, nyomás. Tompa hallás. Búgás a jobb fülben.

Az **arcz**-bőrben feszülés. Arcz-izmok rágása. Hidegség érzete a bal oldali fogakban. Nehéz fogzás a kisdedeknél.

Eltompult érzés a **nyelv**ben. Összefüzo f. a nyelcsőben. Rosz, nyákos szájj. Többféle étvágya, de az első harapásnál elveszti minden étvágyát. A kávé meg nem ihatja, ha csak nem édes. Étvágy nélküli éhség. Émelygés; mintha hasából eredne.

Gyomor-teliség, mint gyomorterheltség után. Öszszehúzó f. a gyomorban. Szúrás, de kivált kopogás a

szívgödörben. Metsző f. a hasban, mely miatt összehúzza hasát. Has-puffadás. Szelek, a mell felé tolódók. — A hasizmokban bugyogás, melyet, úgy tetszik, mintha más is hallhatna. Az alhasban nyomó f., menésben, mintha lágyék-sérv akarna támadni.

Gyakori késztetés a **szék**re, de eredmény nélkül. Savanyú szagu hasmenés, megelőző erőltetéssel, mely után összefüző hascsikarás közt következik a hasmenés, ez alatt pedig borzadása van. Szürke vagy barna, nyákkal vegyes hasmenés; néha hányással, gyengeséggel. Hasmenés különösen a kisedeknél és gyermekágyasoknál. A végbélben oly érzés, mint hosszadalmas hasmenés után.

Vizelet-hólyag-gyengeség; sokáig kell nyomnia, míg vizelhet. Égető vizelet.

Oly érzés a **mell**-ben, mintha valami teher nyomná. Mellszúrás. Mell-szűkület. Köhögés este, nyákkiköpéssel, vagy száraz. — Külsőleg pattogás az izmokban, melyet ő is hall.

Szagatás a **karok**-ban; a könyökben kellemetlen bugyogás; a kezekén duzzadt erek.

A térd és alsó **láb**szarban bugyogás, lotyogás a sarkig lemenő. A lábban, reggel felkeléskor, ficzamosítás érzete, midőn rálép. A bal nagy ujjban pattogás, a kis ujjban pedig szűrő viszketés, mint fagyás után.

Rhododendron.

A **lélek**re nézve, phlegmaticus, közönbös kedély. Haragos, mogorva, komoly kedély. Semmire sincs kedve; kerül minden, kivált komoly foglalatosságot.

A **testre** nézve általában. Csúzos, köszvényes fájdalmak, zordon vagy változó időben, nyugalomban, éjjel a meleg ágyban növekedők. E fájdalmak megújulnak zordon idő beköszöntével; szintén közlő fergetegre; szeles, hideg, vagy változó időben. Köszvényes csomók. Mercurral való visszaélés következményei ellen. A szenvedő részek érzéketlenek, bénultak.

Bőr-viszketeg, kivált midőn aludni készül. A köszvényes tagok vörösek, dagadtak. Vízkóros daganatok.

Álmosság nappal. Éjjel nyugtalan álom. Sok álma van; reggel felkeléskor bágyadtabb, mint este, midőn lefeküdt.

Láz. Hidegség érzelme, meleg kezek mellett. Hideg lábak mint a jég, a meleg szobában és az ágyban is. Fázás az egész testben, mihelyt csak kevés levegő is éri. Fázás, melegséggel felváltva. Igen könnyen izzad, mire gyengeséget érez; igen bő izzadás; rossz szagú izzadás kivált a hónalyban; fűszerszagú izzadás.

Fej-kábulás reggel felkeléskor, álmossággal. Szédülés az ágyban fekvésben, mintha feje hátra akarna esni. Tántorgás, mint részegségben. Olyféle fejfájás, mint midőn náthát kezd kapni. Borivás, vagy nedves hideg idő által előidézett vagy növekedő fejfájás. Kifelé nyomó fejfájás, mintha a homlokon minden kinyomulna. Nyomó f. a bal homlok vagy a bal halántékban, leginkább a csontokban. Fúró, szúró f. kivált a fej bal oldalában. Szaggatás a fejsontokban. Kopogó fejfájás, nyugalomban enyhülő. — Külsőleg: a fejbőr érintésre fáj. Viszketés a fej hajjas részén. A fej hátsó részén oly fájdalom, mint esés, ütés után. Olyféle f. külsőleg, mintha a fej fekélyes lenne.

Szem. Csipkedő, viszkető f. a szemöldökben. Húzó f. a bal szemben. Égető nyomás a belső szemszögletekben. Égető f. a szemben, midőn valamire erősen néz. Szárazság érzete a szemekben, kivált világos nappal, vagy erős nézésben. Vörös, dagadt szempillák; szempilla-rángás. Könyezés szabadban. Homályos látás, irás, olvasás alatt.

Fül-szaggatás rágással. Szúró, fúró f.; olyféle érzés, mintha féreg fészkelne a fülben. Fülbúgás, nyelés által növekedő.

Orr-vérzés, főleg a bal orrlikból. Rendetlen szaglás; mindennek egyféle szaga van. Sok nyák-elválasztás, kivált szabadban.

Arczát hideg futja át. Száraz forró ajkak. Ajk-küteg, evésnél fájdalmas.

Fog-fájás, húzó és szaggató; a zápfogakban, főleg nedves időben, érintés által növekedő. Éji fogfájás, fül-

fájdalommal. Szűrő f. a bal, felső odvas fogakban. Foghús-viszketés. Sebféle f. a foghúsban.

Száj-szárazság, e mellett sok nyál a szájban. Nyelcsőben f. nyelésben; összefüző f. nyelcső-égetéssel. Csípős hólyagszák a nyelv alatt. — Rendetlen szájíz; minden egyféle ízű; kellemetlen, savanyú, keserű szájíz. Étvágyhiány. Üres felbőfögés, sok vízgyülem a szájban. Zöldes, keserű hányás, szomjusággal; kivált hideg vizet kíván.

Gyomor-nyomás este és hideg viz-ital után. Összehúzó nyomás a szívgyökörben, szorongó légzéssel; vagy nyomó szűrés. Mindkét rászt-tájon időszakonkinti szorítás. A máj táján szűrés, a lép táján állandó f., hajolás alatt feszítő.

Nehézség érzete a **hasban**, mint valami tehertől, teliség érzetével, puffadással, kivált reggel az ágyban, vagy este, korgással, üres bőfögéssel. Feszés has, mint a szelektől. Haskorgás, kivált evés, ivás után. — Külsőleg oly fájdalom, mintha összeveretett volna.

Gyakori ösztön a **székletöletre** a nélkül, hogy széke lenne. Lágy szék, de csak sok erőltetés után. Hasmenés, nedves időben, vagy gyümölcs után.

Gyakori késztetés a **vizelésre**, húzó fájdalommal a hólyagban és ölben; csekély mennyiségű, vagy bő vizelés. Szűrés a vizeletcsőben, vizelés után.

Férfi-nemzőrészek. Sebféle fájdalom a tök és czomb között. Kopogás a makkban. Összeveretés érzelve, húzó f. a tökben, a hasig terjedő. Fölfelé húzódott, dagadt tök. Vízserv (hydrocele). Ránczos tökzsacska.

Hosszabb idő óta elnyomott **hőszám**, lázas mozgalmakkal, fejfájással visszatér. Kora és bő tisztulás.

Egyoldali orr-dugulás. Hurut, rekedtség, **légső-szárazság**. Száraz köhögés, a légsőben levő ingertől, mellszorongással.

Mell-nyomás és mellszorongás. Összefüző f. a mellben. Vértolulás a mellbe. Összeveretés érzete külsőleg, a mell izmaiban.

Kereszt- és hát-fájás, mint összeveretés után. Csúzos f. a hát, kereszt, vállakban. Csúzos feszítés a nyak izmaiban. Nyakfesz.

Húzó f. a **karokban**, kivált nyugalomban, zordon időben. Oly érzés a karokban, mint a vérpangástól (Blutstockung). Hemzsegéssel járó gyengeség a karokban, nyugalomban. Húzó, szaggató f. az előkarban, kezekben, mintha itt a csontokat ostromolná, leginkább nyugalomban. Ficzamosodás érzete a kéz-izületben. Duzzadt, meleg kezek. A kéz hátán oly érzés, mintha dagadna a csont. Fájdalom általában az időváltozásra.

A **csip-** és térd-izületben ficzamosodás érzete. Szaggatás az alsó végtagokban, időváltozásban, kivált éjjel. Hidegség érzete és ránczos bőr a lábszárak egyes helyein. Térd-daganat, hideg. Fehér térd-dag, rémítő fájdalommal, szaggatással, mely az alsó lábszárig terjed, kivált nyugalomban. Húzó, szaggató f. az alsó lábszárakban, a lábokban, mintha a fájdalom a csontokban fészkelne; leginkább nyugalomban. Vizenyős alsó lábszár-dag. Jég-hideg lábak.

A **lélekre** nézve: leverettség; szomorúság; féltékenység; haragosság; életunottság; sirás; belszorongás, félelemmel a haláltól; úgy érzi magát, mintha azonnal meg kellene halnia. Gyenge emlékező tehetség. Butaság. Elmeháborodás, azon eszmével, mintha meg kellene halnia. Visiók.

A **testre** nézve általában. Csúzos, köszvényes fájdalmak, a részek daganatával. Ezen fájdalmak leginkább nyugalomban, az év hideg hónapjaiban, éjjel hevesebbek. Köszvény következtében összezsugorodott végtagok. Görvély; angolkór. Hideg fürdés után fejlődött bántalmak, kivált ránggörcsök, bénulatok. Visszaütődött kanyaró következményei ellen. Belső gyuladások, ideges characterrel. Összeveretés érzete egyes részekben, oly érzéssel, mintha a hús elvált volna a csonttól. A bel szervekben (Organen) oly érzés, mintha azokban valami leszakadt volna. Ficzamosodáshoz hasonló fájdalmak. Emelés, ficzamosodás utáni bajok. Egyoldali bántalmak. Bénulatok, kivált az alsó végtagokban; egyoldali bénulatok. Rángások a tagok izmaiban; ránggörcsök, hideg fürdés után is.

Görösmerevedés. Vit-táncz. Nagy érzékenység a hideg lég iránt.

Bőr. Orbánczos gyuladás, övféle (Zona). Foltok, petécsék, a test nagy gyengeségével. Bubor (küteg): pemphigus. Csalánféle küteg. Égető viszketés, kivált a tökzsacszó, előbőr, szempillákban, ezen részek daganatával és sárgás hólyagcsáival, melyek közül a kisebbek elszáradnak, a nagyobbak pedig felfakadnak; összefolyó hólyagok a bőrön, melyek tejalaku, vagy vízféle nedvet foglalnak magukban. Fakadékok (Pusteln); fekete fakadékok. Sömör. Fölrepedezett bőr. Szemölcs a test különféle részein. Fekélyek, ha fenések is; heves lázzal; a fekélyekben hemzsegés, csípő f. mint a sótól. Vörös, fényes, érintésre fájdalmas daganatok. Mirigy-daganatok, ha kemények is. Csont-daganatok; csontszu.

Álom. Gyakori ásítózás, néha oly erőszakos, hogy az álla is fáj. Nappali álmoság; szendergés, horkolás, morgással. Éji álmatlanság. Nyugtalan álom; néha belszorongással, mely öt ágyából úzi ki; kellemetlen forróság az egész testben; rángások a végtagokban; heves hasfájdalmak kivált éjfél felé. Álomban: nyitott száj; sirás; beszélgetés; ijesztő álmok, tüzről és efélékről. Reggel felébredéskor igen kabult fej, ingerlékeny kedély.

Láz. Hidegség érzete, minden mozdulásra. Borzozás, mihelyt távozik a meleg kályhától. Fázás, fájdalom-rohamokkal, többnyire este. Láz rángásokkal, szomjúsággal. Esti láz hasmenéssel; eleinte fázás, aztán száraz forróság szomjúsággal; forróság alatt metsző f. a hasban hasmenéssel, forróság után álom és reggel ismét hasmenés; vagy fázás után száraz forróság szomjúsággal, később bő izzadás, szintén metsző hasfájás, hasmenés kíséretében. Váltóláz: fázás alatt fájdalom a végtagokban, ökröndözés, fejfájás; forróság szomjúsággal; láz alatt rángások, fülsengés, nátha, nyugtalanság, csalán-küteg, gastricus bántalmak, éji szomj. Idegláz, gyermekágyi láz, nyák-láz; e lázak alatt heves deliriumok, fájdalmak, igen száraz nyelv és ajkak, álmoság, morgás és horkolással, hasmenés, nagy gyengeség. — Átalános, vagy részletes izzadás; éji, vagy reggeli izzadás, néha viszkető küteggel.

Fej-fájás a homlokon keresztül, de kivált a fej hátsó részében. Fejfájás sör után. Tántorgás. Időszakonként megjelenő fejfájás, főleg midőn szemeit felnyitja, oly érzéssel, mintha az agy szét lenne tépve. Fej-nehézség, ha szemeit forgatja. Teliség érzete; hajolásban pedig oly érzés, mintha az agy előreesnék. Nyomó f. a halántékokban; mintha a szemek kinyomatnának. Szétpréselő f. a homlokban, főleg midőn a szabadból szobába lép, vagy délutáni álmom után; roham előtt fejforróság, száraz ajkak és szomj. Húzó f. a fej hátsó részében és a halántékokban, nyomó fájdalommal a szemekben, mely miatt reggel korán kénytelen ágyából felkelni. Kifelé szűrő f. a fülekre, orra, járomcsontra, fogakra terjedő. Kopogó f. a fej jobb felében; egyes lökések a fej hátsó részében. Hemzsegés a fejben. Oly érzés az agyban, mintha lotyogna, különösen menésben; ha pedig fejét rázza, mintha a koponyához verődnek az agy. — Külsőleg: igen érzékeny a fej hajás része, érintésre, vagy ha haját hátrafésüli. Hemzsegés a fejbőrön; viszketés. Fejdaganat, néha arc-, nyak-, melldaganattal. Időszakonként megjelenő fejvar, mely a hajakat felemészti; éji viszketéssel, genyedéssel. Apró, puha csomók a fej hajás részén.

Szem-fájás, kivált szemforgatásban. Nyomó f., mintha homok lenne a szemben. Metsző, égető, csípő f. a szemekben. Oly érzés, mintha a belső szemzug dagadt lenne. Köszvényes, görvélyes szemgyulladás; szempilla-gyulladás, daganat. Szárazság érzete a pillákban. Könyezés, égető fájdalommal. Pislogás. Nehéz, merev pillák. A világságot nem tűrő szemek, kivált görvélyeseknél. Szemgyengeség; mintha fátyolon át nézne. Kezdő fekete hályog.

Fül-dag. Véres genyfolyás, nehézhallással. Fültömirigy-gyulladás; mirigydag, skarlát után is. Oly érzés, mintha a füldobhártya szét pattant volna; vagy mintha fülébe fújnának; fülcsengés; zúgás.

Orr-dag; vagy csak oly érzés, mintha az orr dagadt és kemény lenne. Réz-orr. Orr alatti var. Orrvérzés, hajolásban; éjjel. Orr-szárazság, dugulás, inkább a szobában, mint szabadban. Sok nyák-folyás az orrból, reggel felkeléskor.

Arcz-pirosság, égető forrósággal. Arcz-daganat; főleg a pillák, az ajkak dagadtak, néha égető, viszkető fájdalommal. Rezes arcz. Arczküteg; sárga nedvet tartalmazó hólyagok. Arcz-orbáncz : hólyagos. Sömörféle, gennyedző arczküteg. Rezes küteg a száj és áll körül. Fejvar. Száraz ajkak, barna varral bevonva; fekete ajkak. Az alsó állon geny-hólyagesák. Az állkapocsban szorító f. Állmirigy-dag; kemény; nyelés alatt fájdalmas.

Fog-fájás, midőn nyelvvel érinti a metsző fogakat. Nyomó f. az alsó zápfogokban. Rángató f. az odvas fogak gyökeiben. Csúzos, köszvényes fogf., meleg által enyhülő. Oly fájdalom rágás alatt, mintha a fogak inognának. Fogai inognak és fájnak meleg vagy hideg ital után.

Száj-büz az odvas fogaktól. Szájszárazság, nagy szomjúsággal. Nyálfolyás; álmában szájából folyik a nyál. Állandó hajlam a köpködésre. Sok nyák a szájban. Száraz nyelv; oly érzés, mintha a nyelv hártáival lenne bevonva.

Torok-fájás, nyomó; inkább üres, mint étel-nyelésben. Égető torok-f. Oly érzés, mintha valami elszakadt volna a torokban. Minden ivás alkalmával roszul nyel; nehéz nyelés, mintha a nyeléső szűk lenne. Bőrkés torokgyulladás (angina diphteritica). Szárazság a torokban, szomjúsággal. Nyulós nyák a torokban, melyet harácsolás által kiköp ugyan, de némi érdekességet hagy maga után. Gyakori harácsolás, kivált csak reggel.

Savanyu, keserű, rothadt izü **szájiz**. A kenyér is keserű. Semmi étvágy; vagy — igen jó étvágy; éhség; de minden szalma-ízünök tetszik és csekély étel után azonnal elvész az étvágy, teliség érzete mellett. Sör után fejfájás. Kenyér után gyomorfájdalom.

Gyakori üres, vagy az ételek után ízlő böfögés. Émelygés, nagy éhség mellett, evés által elmuló. Hányásra való inger, nyálfolyással, éhséggel; reggel felkeléskor, lefekvés által elmuló. Gelisztahugyozás. Hirtelen hányás, evésnél. A tiszta (bornélküli) vizet nem ihatja.

Gyomor-f., mintha dagadt lenne; vagy mintha csomó volna a gyomorban, asztal után, kivált állásban. A gyomorból föl a torok felé húzódó fájdalom, fuladozással. Összeszorító gyomor-f. Szűrő f. a gyomorban, mely által

a mély légzés akadályozva van. Csipdeső, sebféle f. a gyomorban. Hidegségérzete a gyomorban. Oly érzés, mintha valami elszakadt volna a gyomorban.

Heves **has-fájdalmak**, kivált éjjel; minden étel, ital után hevesebbek. Nyomó f. a hasban, ülésben; a köldök alatt oly érzés mint összezúzatás után. Görcsfájdalom a hasban, csekély meghülés után. Csipdeső f. ülésben, mell-szorongással; a köldök körül, a karokban futó hidegséggel. Metsző f. a hasban; enyhül, midőn összehúzza hasát. Szűrő f., minden ütérverésre érezhető. Oly érzés, mintha a hasban féreg mozogna. Égető f. Bélgyuladás. Puffadt has, ebéd után. Szelek a hasban. — Külsőleg olyféle fájdalom, mintha a has dagadt, vagy fekélyes lenne. Skarlát vörös has. Feszítő, szűrő, összehúzó f., az ölben; nehézség az ölben, mintha valami daganat függne le; kinyomuló f. az öl jobb oldalában, mintha ott sérv akarna támadni. Fájdalom a lágyék-mirigyben éjjel az ágyban, vagy ha megfordul, mozdul, felegyenesedik.

Gyakori készítés a **székre**, de mindenkor csekély ürüléssel. Erőltetés, émelygéssel, szaggató, csipdeső hasfájdalommal. Vizenyős, nyákos, kocsonyaféle, fehér csíkos, habos, véres hasmenések. Egészen fehér szék. Éji hasmenések, heves hasfájdalommal, mely az ürülés után elmúlik. Hirtelen támadó hasmenések többször egy órában, sokszor akarat ellen is. Székletétel előtt végbél égetés, hasfájás, mely aztán elmúlik. Végbél-viszketés, hemzsegs; puha szék után kidudorodó végbél-csomók.

Kevés **vizelés**, ámbár sokat iszik; vagy — gyakori inger a vizelésre, bő ürüléssel. Fel nem tartható vizelés kivált nyugalomban, a midőn a vizelet cseppenként el is megyen. Tiszta víz-szinü vizelet, hófehér üleplettel. Vizelet alatt bőfögés, égetés a vizelőcsőben; vizelés után és alatt csípő f. a csőben.

A férfi-**nemző-részekre** nézve. Előbőr és makk-daganat. Makkörv (Paraphimosis). Vörös foltok az előbőr belső felületén. Tökzsacsó-daganat; a tökzsacsót képző bőr vastag, durva, majd kiállhatlan viszketéssel. Nedves kütég a tökzsacsón. — A nőknél: méhvérfolyás, aludt vér-darabokban, szülfájdalomhoz hasonló fájdalommal. Fe-

hér czombdag a gyermekágyasoknál. Gyermekágyi láz. Elnyomott tej, vagy szoptatás után következő bántalmak. Tejhiány.

Torok-érdesség, köhögésre késztető. Oly érzés a légcsőben, mintha be lenne dugulva vagy összefüzdve. Száraz köhögés a légcsőben levő ingertől, kivált este, éjfél előtt. Erős köhögés, mellfeszítéssel, leginkább reggel korán, midőn fölébred. Grippe. Erőszakos tüsszentés, görcsféle. Köhögés, nyák, vagy világos vér-kiköpéssel. Köhögés alatt vér-íz a szájban; hányás; mell-rázkódtatás; izzadás az egész testben. Hosszadalmas vér-köhögés.

Mell-szorongás; rövid légzés, kivált székletételnél; rövid légzés este, mell-feszüléssel. Mell-gyengeség, mely miatt a beszélés terhes. Mell-szúrás, oldalnyilalás, kivált midőn előre hajolva ül, vagy mély lélegzetet vesz. Ideges tüdő-gyuladás. Összefüzdő f. a mellben, mintha meg kellene fulnia. Mellfájás reggel az ágyban, mintha a mellcsont benyomatnék. Forróság érzete a mellben. Szívdobogás nyugalmas ülésben, oly erős, hogy minden ütésre egész teste mozog. Szúrás a szív táján. — Külsőleg, húzó, szaggató, de kivált szűrő f. A mell-oldala fáj és dagadt.

Kereszt-f. kivált nyugalomban. Feszítő f. a keresztban; kereszt-feszesség. Fájdalmas kereszt-csont-daganat. Hátrahajló hátgerincz. Hátgerincz-görbülés. Húzó, szűrő f. a hátban, ülésben és hajolásban. Gerinczagy-gyuladás. Nyak és váll-f., mint emelés után. Csúzos szaggatás a vállakban, meleg által enyhülő. Csúzos nyak-feszesség. Hónalymirigy-dag, fájdalommal.

Szűrő f. a vállakban, fekvésben; mozgás által elmúló; szaggató, égető f. a vállakban, a kar bénulatával, kivált az év hideg időszakában, nyugalomban. Hideg, érzéketlen, nem mozdítható karok. Kar-csont-daganat, fekélyedéssel. Rózsaszínű daganat és égető, viszkető fakadékok a karon, kezek és ujjakon. Forró kéz-dag, este. Vörös foltok a felső karon. Az előkar és ujjakban feszesség. A kéz-ízületben ficzamosodás fájdalma. Felcserepedett bőr a kézen; csomócskák; hólyagcsák; olyféle küteg, mint a rüh; szemölcsök. Szúrás, hemzsegés, elhalás az ujjakban; daganat; gyulasztó csomócskák. Befelé görbülő ujjak.

Csip-köszvény, szúró, szaggató fájdalommal, nyugalomban. Önkéntes sántítás (freiwilliges Hinken). Összeszorító f. a lábszárak, térd, lábikrában, éjjel az ágyban, vagy ülésben. Nehéz lábak, mintha bénultak lennének. Feszesség. Ficzamodás fájdalma a csip-, térd- és láb-izületekben. Fehér térd-, vagy czomb-dag (tumor albus). Húzó, szaggató, szúró f. a lábszárakban. Láb-dag, vörös, gyulasztó. Szúró f. a sarkban, midőn lép. Láb-zsibbadás. Görbén összehúzó f. a nagy ujjban. A cipő, vagy csizmától fáj a tyukszem, a f. égető, sebféle.

Ruta.

A **lélekre** nézve. Melancholia; nagy hajlam a sírásra. Egész nap nyugtalan, félenk, belszorongásai vannak. Mogyorva és haragos, kivált ha valamit kedve ellen tesznek. Bizalmatlanság; legjobb barátjának sem hiszen.

A **testre** nézve általában. Csontfájdalmak. Oly fájdalmak a tagok, csontokban, mint esés ütés után, kivált érintésre. Kül erőszak okozta bántalmak. Nagy gyengeség a tagokban, nyugtalansággal. A fájdalmak leginkább ülésben, nyugalomban hevesek, mozgásban enyhülnek. Nedves hideg időben szinten nagyobbak a fájdalmak.

Bőr-vizsketeg reggel felkeléskor. A gyermekeknél, vagy nyargalásban könnyen kisebesülő bőr. Szemölcsök. Bőr-vízkór. Csonttörések, csont-zúzatások.

Majd legyőzhetlen nappali **álmoság**. Éjjel nyugtalan; igen gyakran ébred fel.

Láz. Hidegség, borzadás, meleg szobában is. Arczforróság; átfutó melegség; általános forróság.

Fej-szédülés, ülésben, vagy járásban. Fej-nehézség, kivált a homlok táján. Kopogó f. a homlokban, este midőn lefekszik, de még inkább reggel, midőn fölébred. Nyomó f. az orr-gyökben, nagy izgatottsággal. Fejforróság este, lázas nyugtalansággal. — Külsőleg, olyféle f., mint ütés után, kivált a csontokban. Vastag csomók, daganatok a fej hajás részén. Fekélyek. Szivárgó varak. Homlok-daganat, orbáncz, az orr fölött vastag, vörös hurkát képző, mely a homlokra terjed.

Szem-fájás, erőltetett nézéstől. Kezdő fekete hályog, erőltetett nézés, olvasás következtében. Nyomó f. Szempilla-görcs. Könyezés. Bő nyák-elválasztás a szemszögletekben reggel. Szem-gyengeség, erőltetés miatt. Szaru-foltok.

Fül-f. mint ütés után. Oly érzés, mintha korogna valami a fülben.

Az **orr-gyök** táján nyomó f. Réz-orr.

Arcz-f. mint ütés után; arcz-zsibbadás. Fájdalom a csontokban. Rezes arcz (rhus- és ruta felváltva, különösen hatható).

Szaj-szárazság; nyomó f. a nyeldekben. Nyelv-görcs.

Torok-fájás, üres nyelésben; mintha csomó volna torkában.

Kellemetlen, fa **szájiz.** Hideg vízre szomjazik, délután. Az étvágy ugyan nem rosz, de mihelyt enni kezd, mindentől undorodik. Kenyér, hús, vagy nehezebb eledel után gyomra fáj; vajjas kenyér után pedig csipdeső f. érez gyomrában. Üres böfögés; ebéd után, étel után ízlő; hús-eledel után pedig rothadt szájiz. Emelygés; néha hirtelen hányással, evés közben. **Gyomor-f.**, vajó, égető, szűrő, szagató. A **máj** táján, nyomó, vajó, nyugtalanító f. Lép-dag; lép-f. kivált nyomás alatt; kopogó f.

Has-fájás a gelisztáktól. Vajó f. kivált a köldök körül. Metsző, csipdeső f. a has oldalaiban. Szűrő f. midőn leül. Hidegség, vagy — forróság érzete a hasban; égető f. a has oldalában. Külsőleg, — szűrésok a hasizmokban, melyek enyhítésére hasát befelé húzza.

Nehéz **szék**, sok nyomás után, mintha a belek bénult állapotban lennének. Gyakori késztetés, csekély ürülés-sel. Nyákos hasmenés, szorulással felváltva. Végbélszakadás (Vorfal), kivált erőltetett székletételnél; vagy minden szembetűnő ok nélkül.

Gyakori késztetés a **vizelésre**, de csak kevés mennyiségben megyen a vizelet; fel nem tartható vizelet, ha csak pár csepp is létezik a hólyagban; akaratelleni vizelés, éjjel az ágyban. Vizelés után még mindig ingert érez a vizelésre.

A **nemző-részekre** nézve: felizgatott nemi ösztön. Vért-folyás. Abortus. Magtalanság. A hősám megszűntével csipős fehér-folyás.

A **gégében** oly fájdalom, mint ütés után. Köhögés, sürü, vastag, sárgás nyák-kiköpéssel, mell-gyengeség mellett. **Mell-szükület** és rövid légzés. Nyomó f. a mellben teliség érzetével. Szúró f., kivált midőn lépcsőkön megyen fölfelé, szorongó légzéssel. Lökő f. a mell oldalában. Szúró f. a mellcsontban, minden mozgásnál. Hidegség, vagy — forróság érzete a mellben.

Kereszt- és hát-fájás, mint esés, ütés után. Szúrás, ülésben, hanyatfekvésben elmúló. Összeveretés érzelve a lágyékban, rányomás által elmúló.

Ficizamodás érzete a vállakban, főleg ha karját leereszti. Lökő f. a felső **kar**-ban, a csontokban érezhető. Olyféle f. a könyökben mint ütés után. Összeveretés érzelve az előkar és kéz csontjaiban. Kéz-izület-ficizamodás. Nagy erőtlenség a kezekben; semmit sem bir kezében erősen tartani. Az ujjakban is oly f., mint zúzódás, ütés után. Ujj-görcbülés.

Csip-f. mint esés, ütés után. Összeveretés érzelve a felső lábszárban, mintha a csont törve lenne, főképp ülés után. Erőtlenség a felső szárban; menésben szinte tántorog. Remegő gyengeség a térd és alsó lábszárban; a térde megcsuklik, főképp midőn lépcsőkön jár fel vagy lefelé. Fájdalom a láb csontjaiban, mely miatt nehezen léphet.

Sabadilla.

A **lőlekre** nézve. Komoly kedély, mintha nehéz bűnök terhelnék; mély gondolatokba van merülve. Legkisebb zörejre összerezzen. Ritka képzelődések: mintha teste holt-testkép lenne beesve, gyomra összeéve, töke dagadva volna sat.

A **testre** nézve általában. A csontokban oly érzés, mintha késsel vakarnák, metszenék. Húzó f. a tagokban, mint a csontok velőjében. Összeveretés érzelve majd itt, majd ott. Néha a fájdalmak a jobb oldalt foglalják el, aztán a balt, vagy jobbról balra húzódnak. Fekvésben könnyebben érzi magát, mint állás, vagy járásban. Gyengeség. Fej-remegés. Rángások majd az ajkak, majd kezek, ujjak, lábszárakban, főleg a bal oldalon.

A **bőr** alatt égető, hemzsegő szúrás. Vörös csíkok,

foltok, pontok a bőr különféle részein, melyek hidegben fel-
tünőbbek.

Nappali **álmosság**, szüntelen ásítózás. Éjjel a sok gon-
dolat miatt nem alhatik.

Láz, szomj nélkül; a forróság csak egyes rohamokban
mutatkozik és inkább az arcban, kezekben érezhető, mint
a test többi részében. Erős fázás, borzadozás, szomj nél-
kül; fázás után forróság kevés szomjjal; ugyanazon idő-
ben vagy később kitörő izzadással. Fázás alatt szaggatás
a csontokban, görcsköhögés; forróság alatt félrebeszélés;
izzadásban, álmom. Váltóláz, mindenkor bizonyos órában
megjelenő; láz alatt nyomó f. a gyomorban, puffadás; mell-
fájás, köhögés; gyengeség; fázás után a kezdő forróságban
szomjuság.

Fej-szédülés, inkább ülésben, mint állásban; ájulással
járó szédülés. Fejfájás, kivált elmeerőtetés után. Kábító,
nyomó fejfájás, vagy szúrás, vagy kopogás a homlok és ha-
lántékokban. Csavaró f., midőn séta után szobájába lép.
Fej- és arc-forróság. Égető hemzsegség a homlok táján.
— Külsőleg (kenőcs-gyanánt) tetük elleni szer.

Szem-fájás; nyomó f. kivált midőn fölfelé néz. Vörös
szempillák. Könyezés, midőn szabadban jár, ha világos-
ságba néz, vagy köhög, vagy valahol fájdalma van, például
fogaiban. Csupás szem. Kék karikák a szemek körül.

Fül-f., nyomó, összeszorító. Nehéz hallás, mintha a fül
előtt feküdnék valami. Fülzúgás, bűgás, néha olyféle zörej,
mintha földre esett volna valami nehéz, minek utóhangja
még később is bántja fülét.

Orr-csiklándozás. Orr-vérzés; dugulás majd az egyik,
majd a másik likban. Orr-szárazság; vagy — folyó nátha,
melynél arca egészen elváltozik, feje kábult.

Arcz-pirosság, átfutó forrósággal. Arczviszketeg, sö-
mörféle foltos küteggel. Ajk-égetés, fölrepedezés, finom
szúrás. Fúró f. az állban és mirigyben. Szúró f. a zápfog-
gokban. A foghúsban finoman szúró, néha rángó f.; kékes
foghús. Sebhedt nyelv, hólyagcsákkal ellátva; vagy mint-
ha össze lenne sülve. Égetés, finom szúrás a nyelv hegyé-
ben; kékes nyelv-hegy. Édeses nyál-gyülem a **szájban**.

Torok-fájás, mintha idegen test, vagy czövek volna a torokban, nyelésen, kívül, vagy az alatt. Összefüzo f. a torokban. Nyomó, égető f. Hosszadalmas torokgyulladás. Nyelcső-lob. Torok-érdesség, szüntelen nyelésre késztető; harácsolás. Nyelcsap-daganat.

Szájiz: keserű, vagy undorítólag édes. Nagy szomj, fris víz, tej, vagy sörre, reggel is. Éhség, de mindentől undorodik kivált a hús, bor, kávé, savanyútól. Különös vágya van a mézre és tészta eledelekre. Üres felböfögés, néha borzadással; vagy az ételek után izló. **Gyomor-égés**. Csuklás. Émelygés, evés idején. Hányásra való késztetés, ha csak fött ételre néz. Geliszta-hányás. Üresség érzete a gyomorban. Oly f., mintha kö feküdnék a gyomorban. Égető f. a gyomorban, a mellben, a torkig ható; mellszorongással, annyira, hogy majd megfulad. Gyomor-gyulladás. A **máj** táján oly érzés, mintha késsel vakarnák; szúrás; vajú, húzó f., sebféle fájdalommal, nyomás alatt. Melegség a máj táján.

Has-fájás, borzadással. Csikarás az alhasban. Vajú, vagy nyomó, szúró, metsző, fúró f. a hasban. Égető f. a hasban, mely miatt felkiált. Hasfájás a gelisztától. Has-korgás oly érzéssel, mintha valami eleven mozogna a hasban. Görcsösen összehúzó f. a has izmaiban. Vörös pontok, foltok a hasbőrön. A lágyékban egyes szúrások.

Töbnap **szék**-szorulás. Vér és nyákkal vegyes hasmenés. Csipdeső, szaggató, hemzsegő f. a végbélben.

Eröltetés a **vizelésre**, este, csekély ürüléssel. Égetés vizelés alatt.

Légső. Rekedt, tisztátalan hang. Köhögés, mihelyt lefekszik; mély, tompa köhögés, véres kiköpéssel; köhögés által előidézett hányás, gyomor-fájás. Grippe.

Mell. Szorongó légzés, mintha kö feküdnék mellén. Nehéz, rövid, füttyülő légzés. Szúrás a melloldalokban, mély légzés, köhögés alatt. Oldalnyilalás. Szívdobogás, az egész testben érezhető erős ütérveréssel. — Külsőleg, szúrás kilégzésben. Vörös foltok, pontok a mellen.

Kereszt-fájás, borzadozással. Oly f. mint összeveretés után, ülésben. A vállaktól a mellig terjedő f., mintha itt a vérkeringés felakadt volna, kivált hidegben.

Rángások a **karokban**. Kar és kéz-remegés. Szorító f. a kezekben, mely miatt mit sem foghat. Újj-görbülés. Vörös foltok, csíkok, pontok a karok és kezeken.

Szűrő f. a felső **lábszár**; a térdben. Térldgyengeség, térdcsuklás. Szaggató, feszítő f. a lábikrában, főleg éjjel. Láb-dag. Nyomó f. a talpban. Szűrő f. a nagy ujjban.

Sabina.

A **lélekre** nézve. Nagy izgatottság; a zenét ki nem állhatja. Kedvetlenség; tréfa által jobb kedvbe nem hozható. Haragosság, sírással. Közönbösség.

A **testre** nézve általában. Kitünőleg működik a nőknél, illő körülményekben. Heveny és idült köszvény; köszvényes csomók; csúzos fájdalmak; húzó f. a csontokban. Vörös fényes daganatok. Kopogás minden érben. A szabadban jobban érzi magát és mihelyt szobába lép, azonnal megújulnak a bántalmak.

Nyugtalan **álm**, forrósággal, vérpezsgéssel, izzadással. Szüntelen álmodozás, elmeerőltetéssel.

Láz. Borzadás, fázás, melyben szemei elsötétednek. Égető forróság az egész testben, nagy nyugtalansággal. Forró arcz, hideg kezek és lábak. Esti láz : előbb erős fázás, ez után forróság, izzadás. Éji izzadás.

Fej-szedülés, kivált állásban, előreeséstől fél. Fejköszvény. A homloktól nyakig húzódó nyomás és fejnehézség. Húzó f. a homlok és halántékokban. Kopogó, vajú, fúró f. Oly érzés, mintha erős szél fujna a hátsó fej oldalán át. A fejfájások hirtelen támadnak, enyhülnek és ismét visszatérnek.

Szem-fájás, csípős könnyezéssel. Felhők a szemek előtt. **Fül-szaggatás**, szúrás, szorító f.

Arcz-f., különösen a járomcsontban nyomó, az állban a járomcsontig szűrő f. Fekete izzlikak (Mitesser).

Fogfájás, legtöbbsnyire rágás alatt és az odvas fogakban. Préselő f. éjjel, mintha a fogat szétrepeszténék, ivás által hevesebb. Húzó f., étel, ital, légszívás által nagyobb. Elvászott fogak. Fehér fogsúdag, fájdalommal; fogsúdagfekélyek.

Száj-büz. Vörnyeges, vagy fehér nyál, mely beszélésben habos lesz. **Torok-fájás**, mint valami idegen testtől, vagy daganattól, mely által nyelése gátoltatik. Rosz szájíz, zsiros, vagy vérizü; keserü szájíz, főleg tej után. Evés után gyomorsavanyúság. Savanyúra van leginkább vágya. Üres bőfögés; vizgyülem a szájban; epe, vagy étel-hányás. — Puffadt, feszes **gyomor**. Gyomornyomás. Szűrő f. a gyomorban, a háton keresztül.

Has-fájás, mintha hasmenése akarna lenni. Összehúzó f. Csipkedés a hasban, mint meghülés után. Bélgyladás. — Külsőleg, összeveretés érzelve a hasizmokban éjjel, az ágyban.

Has-korgással járó **hasmenés**, szelekkel. Véres nyák-ürülés. Kemény szék után vérürülés.

Cseppenként menő, égetéssel összekötött **vizelés**. Vizeletre való erőltetés, csekély ürüléssel. Vízelőcső-gyladás, takárféle folyással.

A **nemzörészekre** nézve. Keményes daganat a férfitag felső felületén. Szúrás a makkban; f. az előbörben; hátra nem húzhatja; előbörfék-daganat, fájdalom. A tők és ondósinórban nyomó f. — A nőknél nagy inger az elhálásra. Összehúzó f. a méh táján. Méhvérfolyás; kivált szülés után, a keresztül az ölig terjedő fájdalommal; a folyó vér világos vörös. Erős havi tisztulás. Abortus. Viszkető, bűdös, sűrű, sárgás fehérfolyás, kivált elnyomott hószám után.

Légcső. Inger a köhögésre; száraz köhögés, később véresíkos nyák- kiköpéssel.

Mell-szúrás, légzésben erősebb. Metsző f. a mellben. Remegés érzete a tüdőben, serczegéssel. Nyomó f. az egész mellben, kivált midőn lélegzetet veszen. Erős szívdobogás. — Külsőleg, szúrás. Emlődaganat a nőknél; kellemes csiklándozás a csecsbimbókban.

Kereszt-fájás; húzó f. a szemérem-dombig. Szaggató, szűrő f. a hátgerinczben. Összeveretés érzelve a hát és nyakban.

Nyomó szaggatás és szúrás a fel és **alkarban**. Kösvényes daganat és feszesség a kezekben. Görcsös összehú-

zatása a tenyérnek. Húzó, szaggató f. a kézcsontokban. Ujj-görbülés.

Szúró f. a **csip**-ben, kivált lépdelésben. Szaggató feszülés a felsőlábszár izmaiban, oly érzéssel, mintha ezek rövidek lennének, midőn lekukorodik. Fehér térd- vagy czombdag (tumor albus). Szalonnás fekély az alsó lábszáron. Nyomó szaggatás a lábcsonatokban. Köszvényes f. a nagy ujjban, fényes daganattal.

Sambucus.

Átalában : vérforrás, este az ágyban, remegés érzetével az egész testben. A bántalmak többnyire nyugalomban kezdődnek, mozgásban elmúlnak.

Álmosság, álom nélkül. Álmából följedsz, remegés, belszorongás, rövid légzéssel.

Láz. Kiállhatlan forróság az egész testben, de azért a takarót szívesen elviseli. Váltóláz, rendkívül bő izzadással.

Fej-kábulás. Nyomó f. szaggatással a homlok és halántékokban. Oly érzés, mintha a koponyában víz lenne. Hirtelen lökések az agyon keresztül.

Duzzadt, kékes **arcz**; körülírt pirosság; vörös foltok, égetéssel; oly érzés az arczban, mint midőn pirulni kezd. Feszítő arczfájdalom, mint valami daganattól. Vájó nyomás a felső állban. Oly érzés, mintha az arcz dagadt lenne.

Has-csipkedés, mint meghülés után. Gyakori erőltetés a **vizelésre** csekély, de néha bő ürüléssel. Tökzsacsködag. — Méhvérfolyáskép megjelenő hószám.

Légcső; mell. Rekedtség, a torokban levő sok nyúlós nyáktól. Légcső-lob. Hárttyás torokgyík. Mély, tompa köhögés nyugtalanság és szomjúsággal; sós, vagy édeses nyák-köpéssel. Fulasztó köhögés, a gyermekeknél, felkiáltással; sebes, fityülő, serczegő légzés. Fekfésben, kimaradó légzés, mellszorongás; mell-szükület. Görcs-fuladás, kivált gyermekeknél. Álhárttyás hörg-lob (Brustbräune). Tüdővértorlat.

Sanguinaria canad.

Főleg: csúzos, köszvényes fájdalmak, különösen a vállak, karok és felső lábszárakban, kivált éjjel. Fekélyféle f. az ujjak hegyeiben. Egyik részről a másikkra hirtelen átmenő fejfájás; duzzadt fej-erek. Torok-lob; nyelésben daganat érzése a torokban. Az emlőkben szúrások; a bimbókban sebféle fájdalom.

Sassaparilla.

Átalában: csúzos, köszvényes bántalmak, csekély vízeléssel vízben való meghülés után. Mercurral történt visszaélés következményei ellen.

Bőr-viszketeg az egész testben, főképp éjjel az ágyban. Vörös, száraz küteg, csak a melegben viszkető. Köleshimlő, midőn meleg szobából hidegre megyen. Sömör. Szemölcs. Fölrepedezett, összezsugorodott bőr. Fekélyek, kivált mercur után.

Fej-fájás, mintha a fej be lenne kötve, vagy mindkét oldalon erősen csavartatnék. Görcsféle, egyoldali fejfájás, melynél szemei elsötétednek, majd eszmélet nélkül fekszik, nem beszélhet, mert minden szó reng fejében. Vándorló szúrás a fejben. Szaggatás a homlokban, néha mélyen az agyban, menés és beszélésben. Kopogó f. émelygés és hányással. — Külsőkép, szaggató, szúró, húzó, viszkető f., járás, érintés alatt nagyobb. Kopaszodás (ha a természet a szükséges föltételeket meg nem tagadta).

Szem-fájás, a világosságtól. Nyomó f., ha gyertyavilág mellett olvas; a fehér papiros vörösnek látszik. Szúrás mindkét szemben. Égetés a pillákban. Pislogás. Könyezés. Homályos, ködös látás.

Fül-szúrás; összehúzó, nyomó f. — Külsőleg, viszkető. égető var.

Orr alatti viszkető küteg. Varas orr belsőleg. — **Arcz**-küteg; a homlokon, viszkető vakarás után égető; sápadt vörös foltok a homlokon. Feszítő f. rágásban. Fakadékok (Pusteln) az arczon, homlokon. Világos hólyag az alsó, sömör a felső ajkon.

Fog-fájás, hideg ital, hideg légszívás után. Dagadt, érzékeny foghús, sebféle fájdalommal.

Száj-szárazság, szomj nélkül. Nyelv-hólyagcsák. Összefüzo f. a torokban. Torok-érdesség, szárazság. Rosz szájíz; édeses, keserü, savanyú. Evés alatt semmit sem szomjas; vagy — már reggel kíván fris vizet. Böfögés, az étel után ízlö; vagy keserü, savanyú. Csuklás ebéd után, vagy este. Emelygés; hányásra-készttetés.

Gyomor-nyomás; tapintásra érezhetőbb. Összefüzo f., emelygéssel. Forroság, égetés a gyomorban, főleg kenyérevés után. — A bal rásztájon (Hypochondergend) összeveretés érzeme, szúrás kivált, ha jobbra hajol.

Érzékeny **has**, csekély tapintásra. Összehúzó f. a belekben, korgással. Kólika. Metsző f. a köldök körül. Csipkedés. Szúrás a has bal oldalában. Égetés, vagy — hidegség a hasban. Haskorgás, üresség érzete mellett.

Székszorulás, mint a belek tétlenségéből eredö. Nagy erőltetéssel járó kemény szék. Székelés alatt majd elájul. Csípös, felevö hasmenés, hasfájással. Égetö viszketés a végbélben, diónagyságú fekély a végbél-nyilásnál.

Gyakori **vizelés**, de csak csekély; — vagy bö és igen gyakori vizelés éjjel, nappal, néha a nélkül, hogy érezné. Hólyag-görcs. Vizeleteröltetés, mint hólyagköben szenvedöknél, fehér, éles, zavaros, nyákféle anyag-ürüléssel. Daravizelés; vese- és hólyagköbántalmak (amennyire physikailag lehetséges). A hólyagban fájdalmas összefüzés; a csöben metsző szúrás, zöldes genyfolyás, makkvörösséggel és esti lázzal.

A férfi-**nemzörészek**re nézve: elviselhetlen büdösség. Pollutiók, buja álmokkal. — Nöknél, hószaám előtt viszketö homlokküteg, dörzsölés után égetö, szivárgó; hószaám alatt hascsikarás, keresztfájás. Fonnyadt csecsbimbók.

Légesö és mell. Köhögés, fejfájással; száraz, fekélyféle fájdalommal a torokban. Mell-szükület, mely miatt melléről, nyakáról mindent letesz. Görcsös mellszorongás.

Kereszt-fájás, mintha összeverték volna, kivált hajolásban. Hangyamászás. Szúrás a hátban kivált légzés alatt. Nyakfájás, ha fejét mozgatja. A nyak egyik oldala dagadt és érintésre fáj. Szúró f. a vállak és nyak közt.

A **karok**ban feszesség érzete; szaggatás, nyomó szúrás a karok, kezek és ujjakban. Zsibbadás az ujjakban. Sömör a kézen. Genyhólyagsák az ujjakon. Mély repedések az ujjak bőrén.

Szaggatás, nyomó szúrás a felső **lábszárban**. Térdszúrás, feszülés, daganat; fájdalom miatt térdét nem mozgathatja. Szaggatás, feszesség az alsó lábszárban; mintha össze lenne húzva. Szorító f. az alsó lábszár és lábikrában. Talp-f. Lábdaganat, vörösség és forrósággal.

Secale.

A **lélekre** nézve. Melancholia; legmélyebb szomorúság; félelem a haláltól. Örjögés: harapni, vízbe akar ugrani, azért le kell öt kötni.

A **testre** nézve általában. Fájdalmak a tagokban, az egész test, kivált a hát és keresztben; időszakonként megjelenő fájdalmak, néha oly hevesek, hogy felkiált. Hemzsegés; húzó, szaggató f. Rángások az izmokban, néha ugrándozással, remegéssel. Fag-görbülés görcsök következtében; görcsök; ránggöresök a tagokban. Görcs-rohamok ijedés után. Görcs-merevedés. Nehéz-kór. Gyengeség, zsibbadás a tagokban. Ájulás. Gastricus, biliosus bántalmak; ázsiai cholera. Bénulatok. Egyes részeknek elhalása; fene (Brand) következtében. Aggkorhadás (marasmus senilis).

Ólom-szinü **bőr**. Hervadt, száraz, cserepes bőr. Érzéketlen bőr. Hangyamászás a bőr alatt. Bőr-hámlás. Vértoltok. Fekélyek. Fene (Brand).

Álmosság; kábálom. **Láz**: erős fázással kezdő, mely után égető forróság következik igen nagy szomjjal. Száraz forróság, nagy nyugtalansággal. Hideg izzadás.

Fej-szédülés, mely miatt ágyban kell maradnia. Tompa fejfájás, kivált a fej hátsó részében; baloldali fejfájás. — Külsőleg, kopaszodás.

Elforgatott **szemek**; vad, merev tekintet; dupla látás; köd, fátyol, foltok a szemek előtt. Szemgyengeség. Kezdő fekete hályog. Görcsösen összehúzott láta (pupilla). — **Orr**-vérzés.

Beesett, sápadt, hypochratosi **arcz.** Sárga foltok. Hangyamászás az arcbőr alatt. Görcsösen félrevont **száj.** Áll-görcs.

Száj-szárazság, szomjjal. Véres, sárgazöldes hab a száj előtt. Vérhányás. Nyelv-dag; hemzsegés a nyelvben; gyenge, érthetlen, hebegő beszélés. Nyeleső-égetés, vagy hemzsegés; szintén a torokban. Eltompult **szájiz.** Nagy, természetelleni éhség; olthatlan szomj. Böfögés; undorodás; émelygés; hányás: nyákot, feketés epét, ételt, gelisztákat hány ki. Cholera.

Gyomor-nyomás. Gyomorgörcs. Égető f. a gyomorban; gyomor-gyuladás, -fene. **Máj**-gyuladás, ha már fehébe is kezd átmenni.

Feszés, igen puffadt **has.** Igen fájdalmas kólikák, görcsrángással. Hidegség, vagy égetés érzete a hasban.

Székszorulás, vagy **gyököri** hasmenés vizenyős nyákürüléssel. Rothadt szagu hasmenés; geliszta-hasmenés; akaratelleni hasmenés; fájdalmas hasmenés, nagy gyengeséggel járó.

Elnyomott **vizelés;** cseppenkénti vizelés. Víz-színű vizelet. Vérvizelés.

Igen erős, hosszú időig tartó **hószám;** hószám heves görcsökkel. Vértályások, szülés, vagy abortus után, méhpuffadással. Vértályás, fekete vér-ürüléssel. El nem menő szülep (Nachgeburt). Csekély, vagy semmi szülfájdalmak. Méh-polyp. Méh-lob gyermekágyban; vagy elnyomott gyermekágyi tisztulás, rendes hószám elnyomása után. Méh-rák. Terhesség alatti bántalmak: lábikra, talpgörcs, éjjel. Fenyegető abortus. Igen bő, vagy — csekély gyermekágyi tisztulás; rossz szagu. Gyermekágyi láz.

Nehéz **légzés,** csuklás, sohajtozással. Mell-szűkület, szorongás. Görcs-fuladozás. Heves, görcsös szívdobogás.

Érzéketlenség, hemzsegés a **látban;** hidegség érzete. Nyak-fesz. Köleshimlő a nyak és mellen.

Görcsösen meggörbült **karok.** Hemzsegés a karok és ujjak végeiben, zsibbadás, érzéketlenséggel. Égetés a kezekben. Kézdag, fekete kiütéssel; vizenyős dag a kéz-izületen. Görcsösen meggörbülő ujjak.

Az alsó **végtagok** görcsös görbülése. Heves lábikragörcs. Égetés a lábokban. Vizenyös, vagy fekete kütéggel ellátott lábdaganat. Hemzsegés a nagy lábujjban; fene.

Selenium.

A **lélek**re nézve. Melancholia; religiosus tárgyakkal való foglalkozás. Az embereket kerüli. Elmebeli erőltetéssel járó munkák után nagy lankadtság annyira, hogy több napig csak a szükséges dolgot végezheti.

A **testre** nézve. Nagy hajlam a fekvésre, kivált meleg napokban. A léghuzam azonnal árt. Nagyobb adagban bevett china után, a már jelenlevő bántalmak elviselhetlenek.

Bőr-viszketeg csak egy kis helyen, vakarásra készített, mely után a megvakart hely sokáig vizenyös.

Nagy hajlam az **álmra**, kivált meleg napokban. Álom után általános roszalbulás.

Láz. Egyes részek, a mell-, vagy hasbőr égető-forrók, bizonyos nagyobb területen. Fázás és forróság felváltva. Nagy hajlam az izzadásra, menésben, vagy délutáni álom után.

Fej-szédülés, fölkeleskor. Naponkint délután fejfájás. Fejfájás: limonade, thea, bor után. Heves fejszúrások a szem fölött egyes rohamokban, lefekvésre való hajlammal, a külső fej érzékenységgel, egyszersmind rosz kedv, étvágyhiány, bő vizezés. — A fej hajás részén olyféle fájdalom, mintha haját húznák. Hajmenés fésülésnél.

Szem-fájás, mélyen a szemgödörben. Viszkető hólyagcsák a szemöldök és pilla-szélein. Hajmenés a szemöldökön.

Zsíros **arcz**; arcz-rángás; fölrepedezett felső ajk. Szurkálásra készítő fogfájás, fogvérzésig. Fekete izzlikak az arczon (Mitesser, akne punctata).

Reggel nincs **étvágya**; a sós ételt nem eheti; éjjel éhez. Pálinkára van vágya. Evés után ütérkopogás az testben, de kivált a hasban.

Máj-f. kivált belégzés alatt; érintésre nagyobb a f. Heves lép-f. menésben.

A férfi-**nemző-részekre** nézve. Utólagos takár (Nachtripper). Pollutiók. Gyenge közösülés alatt kora magömlés. Közösülés után gyengeség, rossz kedv. Impotentia.

Nem erős **köhögés** reggel, mely által véres nyákdarabokat köp ki. Szorongó légzés éjjel, fekvésben.

Kereszt-fájás nélkül oly érzés a keresztben, mintha bénult lenne, reggel. Nyakfesz, mely miatt fejét nem fordíthatja.

Kéz-elsoványodás. — Szorító f. a **lábikra** és talpban.

Senega.

A **lélekre** nézve: melancholia; minden csekélységet felvesz és megbántva érzi magát.

A **testre** nézve általában. Nyákhártya- (Schleimhaut) bántalmak. Nagy gyengeség, ájulásig, midőn szabadban jár. Átalános bőr-vizkór. Ugy látszik, miként phlegmaticus egyénekre kitünő hatást gyakorol.

Mérges állatok harapása okozta sebek orvoslására hathatós gyógyszer.

Fej-kábulás és üresség-érzete. A meleg szobában hevesebb, a hidegben, vagy szabadban enyhülő fejfájás, melynél a szemek is szenvednek. Nyomó f. a homlok és szemüregben. Kopogó fejfájás, nyomó fájdalommal a szemben. — Külsőleg, a fej hajás részén borzadás és viszketés.

A **szemekben** oly f., mintha kifelé nyomnák. Égető f. olvasás és írásnál. Szempilla-dag, égetéssel, nyomással, anélkül, hogy vörös lenne. Könyezés. Megkeményedett sok nyák a szemszögletekben, reggel. Összefolyó betük, olvasásnál. Homályos látás. Szaru-homály. Minden tárgy árnyékban látszik lenni. Fénylő foltok a szem előtt. Vérömlény (Echymosis). Szürke hályog.

Genyszag az **orr**-ban. Az **arcz**-izmok mintha bénultak lennének. Égető hólyagcsák a szájszögletek és felső ajkon. Vájó f. a **fogak**-ban, midőn nedves levegőt szí.

Sok nyák a **szájban**. Nyelv és szájpadat-égetés. Szárazság, égetés a **torokban**; összefüző f. a nyelcsőben. Torok és nyelcsap-gyuladás; sok nyúlós nyák a torokban.

Vizeletféle, vagy érc-szájíz; nyákos szájíz. Semmi étvágy kivált reggel, vagy — gyomorüresség érzete mellett, enni kíván. Nagy szomjúság. Böfögés; émelygés; hányás és hasmenés, nagy belszorongással. — Égető **gyomor-fájás**; nyomó gyomorgörccs, néha éjjel. — Fúró **hasfájdalom**. Kólika. Melegség, szorongó érzés a hasban belégzés alatt. — Kemény szék; vagy kásás hasmenés.

Bő **vizelés**; akaratelleni vizelés éjjel, álomban. Szűrő, égető f. a csöben, vizelés alatt és után.

Légcső. Torok érdesség (Rauheit), kaparás; sok nyúlós nyák a torok és légcsőben. Hirtelen rekedtség, olvasásban. Köhögés a gégeben levő ingertől. Száraz köhögés, kivált szabadban; rövid köhécselés. Köhögés, nyúlós nyák-kiköpéssel; néha véres nyák-köpés; füttyülés a mellben légzés alatt. Köhögés alatt lökések a homlokban, édeses szájíz. Köhögés alatt összerázó mellfájás, hajlam az izzadásra; nehéz fekvés az egyik vagy másik oldalra; hemzsegés a mellben, felülésre készítő, egyszersmind étvágyhiány, gyengeség, nehéz hallás, húzó f. a tagokban. Grippe. Nyák-tüdő vagy légcsővész.

Mell-szorulás, különféle időben; mellszükület, kivált nyugalomban. Kezdő tüdő-bénulat, nyákserzegéssel. Mellfájás a szokott dohányzástól. Nyomó mellfájás, kivált nyugalomban; a mellesont alatt. Kifelé préselő mellfájás, a mell közepén, kivált nyugalomban. Szorító mellfájás, szintén nyugalomban. Feszítő f. a mell alsó részében, mély légzésben. Szűrő f. belégzésben, nyugalomban, kivált bal oldalon. Tüdőgyulladás. Mellvízkór. Sebféle f. a mell bal oldalában, főleg tüsszentéskor, sebes járásban. Égető f. a mell bal oldalában, nyugalmas ülésben, néha szúrással. Vértolulás a mellbe, erős ütérveréssel; mellvérpezsgés. Az összes mellbántalmak, többnyire nyugalomban érezhetők leginkább. — Erős szívdobogás, mely alatt egész melle megrázódik.

Az egész **hátgerincz** bőre alatt égetés, viszketés. Az alsó és felső **végtagokban** ficzamosodási érzés, nagy gyengeség, bénulás.

Senna.

Átalában : vérpezsgés, kivált éjjel, mely miatt nem alhatik. Álmatlanság, nyugtalansággal, sírással a csecsemőknél. — Kólikaféle hasfájdalmak a kisdedeknél. Haszkorgás. Hasmenés, erőltetéssel.

Sepia.

A **lélekre** nézve. Szomorúság, sírással. Igen aggodik egészsége miatt. Csüggettség. Emberkerülés (Menschenscheu). Elégedetlenség. Haragosság. Részvétlenség. Változó kedély. Gyenge emlékező tehetség; nem képes gondolkodni.

A **testre** nézve általában. Különösen hat a nőkre, ha a betegséghez illőleg van alkalmazva. Harag, önfertőztetés következtében fejlődött bajok. Méhkóros (hysterische) görcsök. Terhes állapotban fellépő bántalmak. Vérpezsgés; egész testében érzi az ütérverést. Nyugtalanság, rángások a tagokban. Kivéven a lovaglást, minden egyéb erős mozgásra enyhülnek a bántalmak, nyugalomban pedig megroszabbodnak; rosszabbulás este, éjjel; enyhülés meleg borogatás által. Nagy hajlam a meghülésre. Lanakadság, erőtlenség; méhkóros gyengeség; ájulás. Csúzos f. kivált izzadásra hajlandó, karcsu nőknél; köszvényes csomók.

Sebhedt **bőr** a gyermekeknél. Barna, vagy vörnyeges, sömörféle foltok; gyűrűféle sömör. Rühféle küteg. Bőrhámlás. Kelés. Bubor (küteg), pemphigus. Megtörpült (verkrüppelt) köröm. Mirígy-nyirk-daganatok; kökem (scirrhöse Verhärtungen). Köröm-bajok.

Káb-álmom, minden harmad nap visszatérő. Nyugtalan álmom, vérforrongás miatt. Tag-rángások álomban, sok beszélés, kiabálás. Álom által erőt nem nyer.

Láz. Az állati meleg hiánya miatt meg nem tud melegedni. Átfutó forróság, ülésben, sétálásban, harag, vagy heves beszélésben. Forróság és hidegség, szomjúsággal, rohamonkint megjelenő. Erős izzadás, csekély mozgás után is; éji, szintén reggeli izzadások.

Fej-szédülés, sétálás, vagy irás alatt. Fejszédülés reggel felkeléskor. Fej-köszvény, émelygés, hányással. Reggeli fejfájás. Egyoldali fejfájás, megelőző fejnehézséggel. Fejfájás, fejmozgásban. Szétpréselő f., szűrő f., egyoldali vagy a homlokban. Fejrángás. Kopogó f. főképp a fej hátsó részében. Vértolulás a fej felé, forrósággal. Húzó f. kivált hátul. Fekélyféle f. szintén a hátsó fejrészben. — Külsőleg: fejdaganat. Viszketeg; fejfázás; varas fej, néha szivárgó. Kopaszodás. Akaratelleni fejrázás.

Szem-fájás, forróság és fejfájással. Nyomó f. a golyóban. Nehéz, lefüggő felső szempillák; szempilla-bénulat. Éji beragadása a pilláknak. Éjjel fel nem nyithatja szempilláit. Szempilla-gyuladás; pilla-rángás. Száraz var a szempillán vagy szemöldökön. Könyezés. Szemgyuladás. Üveges, úszó szemek, kivált reggel felébredéskor. Szarufakadékok (Pusteln). Vértapló. Olvasás, irásban elfáradt szemek, a szemszögletek fájdalmával; ilyenkor néha homályos látás. Csak felét látja a tárgyaknak tisztán, a másik felét homályosan. Kezdő fekete hályog; sok fekete foltok, fátyol, tüzsikrák, fehér tündöklés a szemek előtt; zöld látvány a gyertyavilág körül.

Fül-szúrás. Sömör a kül-fülön. Fül-dag, genyfolyás. A zene igen érzékenyen hat a fülekre. Hirtelen siketség. Nehézhallás. Éneklés, csengetés, kopogás, zúgás, búgás a fülekben.

Orr-gyuladás, daganat; kivált az orrhegy gyuladt. Varas orrhegy. Rosz indulatu orr-fekélyek. Orr-rák. Rosz szag az orrból. Hiányzó szaglás. Folyó nátha, fejfájással; sárga víz-folyás az orrból. Megkeményedett nyák az orrban. Orr-pöfeteg (Polyp).

Sárga **arczszín.** Egyoldali orbánczos arczgyuladás, rosz fogtól. Fejvar. Sárga foltok. Nyeregforma sárga folt az orron keresztül. Duzzadt arcz. Sömör. Vörös küteg. Rezes arcz. Küteg a szájszögleteken. Arczviszketeg. Feszés, összehúzott arczbőr. Állmirigy-daganat, fájdalommal. Az alsó állban, rágás alatt oly érzés, mintha kicsuklana. Szaggató f. az arczesontokban.

Fogfájás érintés, beszélés, rágás alatt; a terhes nőknél. Kopogó, szűrő, húzó f. néha a fülüg terjedő, kivált az

odvas fogakban. Szaggató, lökö f. Fogfájás hideg léghuzamtól. Hidegség érzete a metsző fogakban. Foghús-dag; hólyagcsák a foghúson; foghús-vérzés; foghús-fekély.

Száj-daganat belsőleg. Rosz szag a szájból. Nyálfolys, sós ízű. Foghús és szájjadlat-fájdalom, mintha megégetett volna. Csípő f. a nyelvben, mint a borstól. — **Torok**-f. mirigy-daganattal. Nyelés alatt oly érzés, mintha czövek, vagy csomó lenne torkában. Mandola-lob és genyedés. Sok nyák a torokban; harácsolás, mely által nyákot, néha véreset köp ki.

Rosz **szájíz**, mint régi náthánál. Minden étel igen sósnak vagy édesnek tetszik. Nincs étvágya; húst, tejet nem ehetik; ecztet kíván, bort különösen, noha azelőtt nem volt borivó. Nagy szomjúság, vagy — épen semmi szomj. Valamint néha rendkívüli éhség. Evés alatt, vagy után megújulnak, vagy megnagyobbodnak azonnal a fájdalmak. Evés után felbőfögés; savanyúság a szájban; nyeléső-égetés; haspuffadás; csuklás; szívdobogás; forróság; fejfájás.

Savanyú, keserű, bűdös tejás-ízű felbőfögés. Felbőfögés után gyomorégetés. Gyomorromlat vajas étel után, vagy húsetel, kivált borjuhús által. Gyomor-savanyúság, életuntsággal. Émelygés, köcsizás alatt. Émelygés, hányás, ebéd után; a terhes nőknél. Émelygés, reggelenkint.

Gyomor-fájás evés után; vagy járásban; vagy ételnyelés után; legkisebb nyomásra fáj a gyomor. Nyomó f., mint a kötől, éhgyomorra, vagy még inkább kenyérevés után. Gyomor-görccs, mell-görccsel; összehúzó f.; szaggató fúrás a keresztig. Szúró, égető f.; kopogó f. Üresség érzete.

Nyomó, kopogó, kivált szúró f. a **májban**, lépben. Fúró, feszítő szúrás mindkét rászttájon, mozgásban. Májgyuladás.

Has-f., terhes állapotban. Nyomás, nehézség a hasban, feszítés érzelmével, mintha hasa megpukkanna. Kemény haspuffadás. Vastag has az anyáknál. Hasvízkór. Has-f. a köldöktől a szeméremtestig. Metsző f., főkép mozgásban. Összeveretés érzete a belekben. Hidegség, vagy — még inkább forróság a hasban. Has-görccs; összehúzó f., a mellre terjedő, bőfögés által elmuló. Szúró, fúró f. a köldök

táján; itt-ott kopogó f. Haskorgás. Üresség érzete. Szúrás az ölben. Nyomó f. a lágyék jobb oldalában; nevetés alatt nyomó f. a sérv helyén. — Külsőleg, f. a hasizmokban, mozgásban, csak éjjel; szúrás a hasizmok jobb oldalában, látható rángással. Barna hasfoltok.

Székszorulás, kivált terhes nőknél. Szorulás után, reggel nyák-ürülés. Kocsonyaféle szék-ürülés, hasmet-zéssel. Zöldes, savanyú vagy rothadt szagu hasmenés a gyermekeknél. Gyengítő hasmenés. Véres hasmenés. Összehúzó f. a végbélben; végbél-viszketés, égetés, hemzsegés, szúrás. Nedv-szivárgás a végbélből. Folyó aranyér. Aranyércsomó-kidudorodás. Végbélszakadás.

Gyakori késztetés a **vizelésre**, de nem vizelhet. Hólyag-görcs. Vízelésre való nyomó késztetés. Vízelés első álomban. Vízelőcső-görcs; égetés a csőben és hólyagban. Utólagos takár (Nachtripper).

Férfi-nemző-részek, főleg a tők izzadása; viszketése. Viszkető küteg a makk és előbőrön. Takár. Makk és előbőr-fekély. Tök-f.; tökzsacska-daganat. Nagy ösztön az elhálásra és erectiók; vagy — gyenge nemitehetség. Pollutiók; ezek után, nem különben elhálás után testi, lelki gyengeség. — Forróság a női nemző-részekben. Összehúzó f. a méhhüvelyben. A szemérem-ajkak belső részén viszkető küteg, daganat. Lefelé nyomó f. a méhben, szorongó lélegzettel. Méh és méhhüvely-szakadás. Méhnyak-keményedés. Méhrák. Sebhedt, vörös szeméremtest. Szúrás a szeméremtestben; viszketeg. Közösülés után vérmenet a méhhüvelyből. Tisztulás, csekély mérvben. Az idősb nők rendetlen tisztulása okozta bántalmakban igen hathatós. Tisztulás előtt hasfájás; tisztulás alatt nehéz kedv, összeveretés érzeme a tagokban, fog-, fejfájás. Magtalanság. Abortus. Fehérfolyás, sárgás, zöldes vízalakban, vagy rothadt szagu, genyforma; viszkető, felevő. Fehérfolyás alatt szúrás a méhhüvelyben. Terhesség alatt fellépő bántalmak. — Szúrás az emlőkben, kivált hideg szabad légben; sebhedt csecsbimbók.

Légcső-szárazság; rekedtség náthával. Köhögés, a légcsőben vagy mellben levő ingertől. Száraz köhögés, mintha gyomrából köhögne, kivált este az ágyban, émely-

géssel, néha keserű hányással. Reggeli vagy esti köhögés sok sós, vagy rothadt ízű nyák-kiköpéssel. Nehezen felszakadó nyák. Zöld, sárga, genyféle kiköpés. Véres kiköpés reggel, este, napközben pedig nyákos. Köhögés alatt mell és hát-szúrás. Tüdő-vész.

Mell-szűkület, szorongás, rövid légzés; kivált este és éjjel. Fuladozás minden csekély mozdulatra. Mellszorultság, a mellen fekvő nyák miatt. Nyomó f. hajolásban; a mellcsontban is. Mell-érdesség, mint a nyers hústól. Égető f. a mellcsontban. Vértolulás a mellbe; vérpezsgés. Szívdobogás este, belszorongással; kimaradó szívverés. — Külsőleg, barna mell-foltok.

Égető szaggatás a **hát** és **keresztben**. Gyengeség a keresztben, járásban. **Hát- és nyakfesz.** Hátborzadás. Barna foltok, viszkető kütég a háton. Vörös, sömörféle foltok a csipben és a nyak mindkét oldalán. Vöröses foltok a nyakon és az állon. Hónalyban való izzadás. Hónalymirigy-dag, genyedés. Sömör a hónalyban. Ficza-modás érzete a vállakban.

Feszesség, hidegség a **karokban**, mintha bénultak lennének. Szúró f. a karokban és kezizületekben, mozgásban. Oly érzés a könyök és ujjizületekben, mintha rövidek lennének. A felső kar közepén gyuladt, kemény daganat. Feszesség a könyökben; viszkető var a könyökön. Rühféle kütég, var a kézen. Köszvényes f., szúró, húzó f. az ujjizületekben. Ujj-görbülés. Eltörpült köröm; köröm-méreg.

Csip-f. szaggatással. Csip-köszvény. Lábszár-bénulat kivált harag után. Lábszár és láb-daganat, hidegség. Feszesség a lábszárakban. Összeszorító f. a felső lábszárban, menésben. Szaggató, lökö szúrás a felső lábszárban, felkiáltásra kényszerítő. Húzó, szaggató szúrás a térd, alsó lábszár és talpban. Fájdalmas térd-dag. Fehér térd-vagy czomb-dag (tumor albus). Térd-fesz; feszesség a lábizületben. Szorító f. a lábikrában, főleg éjjel. Éji nyugtalanság az alsó lábszárban. Oly érzés a talp és lábizületben, mintha rövid lenne. Talp-hemzsegés, zsibbadás. Égetés a lábban. Lábizzadás; bűdös lábizzadás; elnyomott

lábizzadás. Sark-fekély. Eltörpült lábujj-köröm. Égetés, szúrás a tyukszemben nyugalomban is; felkiáltásra kényszerítő, mihelyt valamihez ütődik.

Silicea.

A **lőlek**re nézve. Melancholia; szomorú, engedékeny kedély. Bátortalanság; ijedezés, főleg zörejre. Belsőrongás; életunottság; honvágy. Semmi kedv a foglaltosságra. Haragosság; akaratosság. Gyenge emlékező tehetség. Szórakozottság. Rögeszmék (fixe Ideen); ugyanegy tárgygyal foglalkozik szüntelen. Elmeerőtetés okozta bántalmak.

A **testre** nézve általában. Scrophulosus, angolkóros bántalmak. Golyva (Kropf). Mirigy-daganatok, keményedések, genyedések, többnyire fájdalom nélkül. Fájdalmas csontgyuladások, daganatok; csontszu (Knochenfrass). Mercur következményei ellen. Nehéz járás a gyermekeknél. Tag-rángatódzás; heves ránggörcsök. Nehézkór, éjjel, holdujuláskor. Geliszta-bántalmak a görvélyeseknél. Vérpezsgés kevés borivás után. Nagy ideggyengeség. Az időváltozásokat előre megérzi. Holdváltozáskor lépnek fel leginkább a bántalmak. Különös hajlam a meghülésre, mihelyt csizmáit lehúzza.

Igen érzékeny, fájdalmas **bőr**. Viszketeg az egész testben, vagy csak a hát, lábak vagy vállakban. Anyajegy (Muttermal). Himlőféle kütteg, fakadékok az egész testen, vagy egyes részein. Nyirk-, mirigy-daganatok, keményedések, genyedések. Golyva. Jó és rossz indulatu genyedések. Majd mindennemű fekélyek: taplós, felevő, rothadt, sipolyos (fistulöse), rákféle fekélyek. Vadhús. Körömméreg. Vértapló (Blutschwamm). Íztapló (Gliedschwamm). Csont-bántalmak; csontdaganatok; csontszu Vérércsomók. Köröm-bántalmak.

Álmosság álom nélkül. Álmatlanság, éji vérpezsgés miatt. Borzasztó álmok. Alvajárás.

Láz: gyakori borzadás, majd minden mozdulatra. Átfutó forróság, többször napjában. Váltóláz, fázás nélkül, leginkább csak forróságból, kevés izzadásból álló. Ge-

liszta-láz a görvélyes gyermekeknél. Sorvasztó láz, hosszadalmas genyedés alatt fejlődő. Rosz szagu izzadás; bő izzadás éjjel, vagy reggel, vagy minden csekély mozgásra.

Fej-kábultság, mint részegségben. Fejszédülés, többnyire reggel; midőn fölfelé pillant, vagy kocsizás alatt: néha hányásra való késztetéssel. Fejfájás a fej hátsó részétől a nyakig, gerinczig terjedő. Nehéz fej, mindennap déltől estig. Feszítő, préselő f., mintha a fej szét akarna repedni. Szaggató f., néha egyoldali, szúró fájdalommal a szemekben és arcz-csontokban. Kopogó f. vértolulással. Fej-forróság. Lökés, rángás a fejben; vagy oly érzés, mintha a fejben valami eleven lenne. Fejfájás után homályos szemek. Elmeeröltetés miatti fejbántalom. — Külsőleg, érintésre igen érzékeny fej. Nagyobb fej a gyermekeknél; nyílt kutacsok (Fontanellen). Csomók a fejbőrön. Viszkető, szivargó fejvar. Hajmenés, fésülésnél.

Szem-fájás reggel, mint a szárazságtól, vagy a szembe esett idegen testtől. Viszketés, csipdesés, forróság a szemekben. Szemgyulladás. Könymirigy-dag; könysipoly. Vértapló; száru-fekélyek. Görcsösen bezárt szempillák. Összefolyó betük, olvasásnál. Messzelátás. Homályos látás; mint valami szürke takaró által gátolt látás. Fekete foltok, szállongó apró állatok, fátyol a szemek előtt; hirtelen vakság egyes rohamokban; szürke, vagy fekete hályog.

Fül-f. szúrással. Fúró, kopogó f. Var a fül mögött. Külső fül-dag; fülből folyó geny, fül-serczegés mellett. Földugulás, egy pattanás által megnyíló. Nehéz hallás, a beszélést különösen nehezen hallja, kivált holdtöltével. Fül-zúgás, búgás, harangozás; nyelés alatt fülropogás. Fültömirigy-dag; keményedés. Fülesont-szu.

Orr-csont-f., érintésre. Vájó f. az orr felső részében, nyomásra igen érzékeny. Fekélyféle f. a fejig terjedő. Orr-gyulladás, mercur nagyobb adaga után is. Orr-pöfeteg (Polyp). Orr-vörösség, viszketés (kivált az orrhegy), varas hólyagcsákkal. Kelés az orron. Varas, fekélyes belső orr. Vérfolyás. Hiányzó szaglás.

Arcz-foltok. Vörös arcz- és orr-foltok kivált ebéd után. Arczforróság; viszketés. Fekély az arczon. Fölrepedezett arczbőr.

Ajk-dag. Fekélyes szájszögletek. Varas ajk-küteg. Fekély az ajk piros részében. Ajk-rák. Sömör az állon. Áll-görcs. Az alsó állban húzó, szúró f. éjjel. Alsó állcsont-daganat. Állmirigy-dag, érintésre fájdalmas.

Fog-fájás a lég-beszívástól, vagy meleg ételtől. Húzó, rángó, szúró, de kivált szaggató f. a fogakban, éjjel. Elvált fogak. Foghús-gyulladás, daganat, sebhedtség, vérzés.

Száj-szárazság. Rosz szag a szájból, kivált reggel. Nyákos száj. Oly érzés a nyelven, mintha hajszal lenne rajta. Sebhedt nyelv. Egyoldali nyelv-dag. Fekély a szájpadlaton. Vízrák (Wasserkrebs) a szájüregben.

Torok-fájás, sok nyákkal a torokban. Nyelés alatt sebféle f. Nyelcsap-dag. Nyelés alatt a híg étkek könnyen az orron jönnek ki.

Semmi **szájiz**; keserű, reggel. Nagy szomj, étvágy nélkül. Nagy éhség, étvágy nélkül. Átalában semmi étvágy, de különösen a főtt, meleg ételt utálja és hideget kíván. A kised nem akar szopni és ha szopik, a tejet kihányja. Evés után álmoosság, gyomorégetés, savanyú szájjiz; savanyú fölbőfögés, gelisztahugyozás, hányás, gyomor és has-nyomás. Émelygés reggelenként, fej és szemfájással, midőn szemét forgatja; vagy émelygés, mely alatt keserű víz toódik fel szájába. Émelygés erős testmozgás után. Hányás minden ital, étel után.

Gyomor-nyomás, sebes ivás, vagy minden étel után. Gyomor-f.,nyomásra. Nehézség a gyomorban. Kapkodó f. Gyomorégés.

Dagadt, kemény **máj**. Szúró f. kivált a bal rásztájon.

Has-fájás, melynél a kezek sárgák, a körmök kékek. Forró, feszes, kemény has főleg gyermekeknél. Alhas vastagság. Kólika, szorulástól. Csipdeső, metsző has-f., hasmenés nélkül is, kivált az alhasban. Égető f., az alhasban. Meleg (száraz) borogatásra enyhülnek a fájdalmak. Fájdalmas lágyék-sérv. Lágyékmirigy-dag : gyulladás. Haskorgás. Felakadt szelek.

Szék-szorulás; kemény szék, csomós darabokban; — néha hasmenés fájdalommal; véres nyák-ürülés. Szúrás, égetés a végbélben, székelés alatt is.

Eröltetés a **vizelésre**; szüntelen erőltetés, csekély ürüléssel. Akaratelleni vizeles éjjel álomban. Hólyag-pöfeteg.

A férfi-**nemző-részekre** nézve. Vörös foltok, viszketeg a makkon. Előbőr-dag, viszkető, szivárgó küteggel. Tökzsacsó-dag, az összegyűlt víztől. Viszkető, nedveses folt a tökzsacsón. Rendkívüli ösztön a közösülésre; ez után bénulás érzete a fej egyik oldalában, összeveretés a tagokban, vagy — hiányzó nemi ösztön, közösülési gyengeséggel. — Nőknél: sokáig elnyomott hószám. Szeméremviszketés. Abortus. Fehérfolyás, tejféle, darabonkint menő, megelőző hasmetszéssel; csipős, kisebesülést okozó fehérfolyás.

Lógszó. Érdesség, sebhedtség a gégében. Köhögés, hideg ital után. Megrázkódtató köhögés; fulasztó éji köhögés. Száraz köhögés, sebhedtség érzetével a mellben. Nyák, vagy méginkább geny-kiköpés. Vérköpés, mély, üres köhögéssel. Tüdő-vesz.

Felakadozó légzés hanyatfekvés; hajolás, sebes menésben. Rövid légzés; csekély kézi munka alatt. Mell-szüksület.

Mell-nyomás. Szűrő f. a mell oldalában, néha a háton keresztül. — Külsőleg, gyuladt csecsbimbók a nőknél; emlő-genyedés, kivált szoptatás alatt; emlő-keményedés.

Keresztfájás. Lágyék-daganat; gyuladás, genyedés. Szúrás a lágyékban ülésben, vagy fekvésben. Hátgerincz daganat, görbülés. Nyak-mirigy-daganat, genyedés.

Húzó, de leginkább szaggató f. a **karok**, kezek és ujjakban; lankadtság, remegés csekély munka után. Karzsibbadás, ha rá fekszik; éji kéz-zsibbadás; kezdő bénulás a karokban és kezekben. Csontdag a kézháton. Égetés az ujjakban.

Húzó, szaggató f. az **alsó végtagokban**. Zsibbadás, főleg ülésben. Bénulati érzés. Kelés a felső lábszáron és lábikrán. Térd-szaggatás. Térd-dag; térd-tapló. Fehér térd-, vagy czomb-dag (tumor albus). Oly érzés a lábikrában, mintha rövid lenne; összeszorító f. Lábikrazsibbadás. Csontszu, az alsó lábszárcsontban. Éji lábzsibbadás.

Lábdag, kivált reggel. Lábizzadás; бүдös lábak; elnyomott lábizzadás. Fájdalmas, kemény talpdag; összeszorító talpf. Nagy lábujj-fesz. Fekélyes nagy ujj.

Solanum nigrum.

Átalában: hemzsegés a tagokban. Rángások. A tagoknak görcsös elforgatása. Zsongos görcsök. Nehéz-kór. Összehúzatása az inaknak; ugrádozás. Görcs-netetés; görcsös szájjörbülés. — Görcsös elgörbülése a kezeknek. Húzó f. az ujjakban. Lábikragörcs. A lábaknak befelé görbülése.

Spigelia.

A **testre** nézve átalában. Csúzos, köszvényes fájdalmak. Igen nagy érzékenység a külső hideg lég iránt. Gyengeség, csekély mozgás után a szabadban. Vércsomók.

Borzadozás kivált reggel, kevés mozgás után. Átfutó forróság. Hurut, nyák, geliszta-láz, Ál-láz, (verlarvte Wechselfieber); midőn tudnillik bizonyos időben láz helyett, fej és arcfájást érez.

Fej-szédülés, émelygéssel. Időszakonként megjelenő fejfájás. Fejfájás a fej hátsó részében. Fúró, szaggató, nyomó, szétrepesztő, lökö fejfájás. Kopogó szúrás a homlokban, kalapácsolás a fülekben. Minden lépés, vagy fejmozgásra agyrázkódás érzete. A fejfájások átalában nagyobbak minden csekély mozgásra, zörejre. — A fej hajas része érintésre fájdalmas.

Szem-fájás, mélyen a szemgödörben. Nyomó f. a szemgolyóban, kivált szemmozgatásnál. Oly érzés, mintha a szemgolyó nagyobb lenne. Szúró, fúró f. a szemekben. Hemzsegés. Forróság, égetés a szemekben, mely miatt szemeit bezárja. Szemgyuladás; köszvényes is. Duzzadt erek a szemgolyón. Szaruhártya-lob. Szempillagyuladás; fekélyedés. Könyezés. Nehéz felnyitása a pilláknak, fájdalmas feszességgel. Messzelátás. Fényes szikrák a szemek előtt. Kezdő fekete hályog.

Préselő **fül**-fájás. Földugulás, nehéz hallással, vagy e

nélkül. Időszakonkinti siketség. Suttogás, zúgás, kopogás a fülekben

Orr-viszketeg. Hemzsegés, szúrás, fúrás, csipdesés az orrban, kivált gyermekeknél.

Duzzadt **arcz**, kivált alvás után. Időszakonkint megjelenő arcfájás. Szaggatás, égetés, kivált nyomás a járomcsontban. Csontdag a halánték táján. — Feketés kúteg a felső ajkon. Nyomó f. az alsó áll-szögletben.

Kipréselő **fog**-fájás ebéd után; éjjel az ágyból kiütő. Rángó, szaggató f., kivált az odvas fogakban, légbeszívás, hideg víz által nagyobb.

Száj-büdösség. Szúró szárazság reggel felébredéskor. Sok, fehér, habos nyál; fehér, sárga nyák. Fölrepedezett nyelv. Égető hólyagcsák a nyelven és szájpadlaton. — Rosz **szájíz**. Semmi étvágy; nagy szomj; vagy — igen nagy éhség, émelygéssel. **Böfögés**. Émelygés éhgyomorra, mintha valami a gyomorból a torokba jönne.

Nyákos **gyomor**. Nyomó f. mint valami tehertől. Szúró f., felakadozó légzéssel. — Puffadt, kemény **has**. A köldök táján nyomó f., mint valami tehertől. Hascsikarás. Metsző f. a köldök táján, borzadással, hasmenés és sok vizeléssel. Haskorgás; szúrás. **Lágyék**-sérv.

Kemény, nyákos **szék**; vagy nyákos hasmenés; gelisztahasmenés. Hemzsegés, viszketés a végbélben. — Akaratelleni **vizelés**, cseppekben, vizelőcső-égetéssel. Hemzsegés a **makkon**; egyoldali makk-daganat.

Nátha; hurut; e mellett száraz forróság szomj nélkül, kidüledt szemek, siránkozás, fejfájás. Köhögés a szabad légtől, sebféle mell-fájdalommal. Heves, mély, száraz köhögés, majd fuladásig.

Mell-szorongás; nyomás. Összehúzó f. a mellben, nehézzé légzéssel. Metsző, szaggató f. Légzés alatt mellszúrás. Mell-vízkór, organicus hibák következtében. Heves, látható, hallható szívdobogás, mellszorongás és belszorongással; kivált előrehajolásban, vagy ülésben. Szívgyuladás; organicus szívbántalmak (amennyire lehetséges a gyógyítás).

Összeveretés érzelme a **kereszt**-ben, nyugalomban is; szúrás. — Nehézség, remegés a **karok**-ban; zsibbadás; rán-

gás. Lökő szúrás a könyökben. Húzó, szorító szagztatás a kéz-csontokban. Kemény csomócskák a tenyeren, égető viszketéssel.

Feszítő, szűrő f. a felső **lábszárban**; sebes menésben. Heves szúrás a térdben; térd-fesz. Szűrő lökések a lábízületben. Szemölcsféle kinövés a nagy ujjon.

Spongia.

A **testre** nézve általában. Mirigy és nyirkedény-bántalmak. Mirigy-daganatok és keményedések. Golyva (Kropf). Testi, lelki lehangoltság. Nyugalomban, vízirányos fekvésben legjobban érzi magát.

Fázás az egész testben, de kivált a hátgerinczben. Átfutó forróság. Éji izzadás.

Vértolulás a fej felé. Arcz-daganat. Áll-mirigy-daganat. Nyálfolyás. Szúrás, égetés a **torokban**.

Tök-daganat, keménységgel; ondósinórda.

Rekedtség; köhögéssel, náthával is. Gyenge, tisztátalan, beszélés, vagy éneklésben felakadó hang. Fájdalom a gégében, érintésre, vagy ha nyakát mozgatja. Dugulás érzete a gégében, felakadó légzéssel. **Gége, légcső, hörg** (Bronchien) gyuladás. Álhártyás torokgyík (croup, häufige Bräune). Gége-sorvadás.

Megrögzött köhögés, rekedtséggel, sárga kiköpéssel. Tüdő-hurut (Lungenkatarrh). Tüdő-vértorlat (Blutcongestion). Száraz, üres, csaholó köhögés, éjjel, nappal. Lassu, mély légzés. Fütüülő légzés. Légcső-hörgés.

Mell-fájás, mellszükülettel. Mell-szúrás. Égetés a mellben. Vérpezsgés a mellben csekély mozgásra, belszorongás, fuladozással, émelygés és nagy gyengeséggel.

Görcsfájdalom a **nyak**-izmokban. Kemény mirigy-dag; golyva (Kropf).

Squilla marina.

A **testre** nézve általában. Mozgásban nagyobb, nyugalomban enyhébb fájdalmak. Nyugtalanlás a végtagokban. Bugyogás érzete kivált a váll-lapoczkában, a hát és

felső karban. Görcsös mozgások, rángások, ideges gyengeségben.

Vörös **bőr-foltok**. Sebhedt bőr a tagok közt. Mirigy-daganatok. Vízkórok.

Láz. Jéghideg kezek és lábak; forró test. Száraz, égető forróság.

Fej-szédülés, émelygéssel. Felébredéskor nyomó nehézség a fejben. Fájdalmas érzékenység a fejtetőben; szorító f. az oldalakban. Húzó szúrás a fejben. Kopogó f. felkeléskor.

Összehúzó f. a **szem**-ben; a bal szem láthatólag kisebb. A felső pilla dagadt és lecsügg. Mereven nézés. Szemei előtt feketét lát és mintha valami forogna.

Sok nyák a **száj**-ban. Égetés a torok és szájpadlaton. Kellemetlen, édeses szájíz. Majd émelygés, majd hasmenés, felváltva.

Gyomor-nyomás, mint a kötél. Gyomor-lob. Igen érzékeny, fájdalmas **has**; puha haspuffadás. Bélgyulladás. Metsző, csipdeső f. a **has**ban. Hasvízkór. — Külsőleg, kotyogás, bugyogás érzete a **has** bal felében.

Székszorulás; vagy vizenyős hasmenés; barna, fekete vagy nyákos geliszta-hasmenés. Büdös, emésztetlen székletételek. Véres szék.

Gyakori késztetés a **vizelésre** és egyszersmind a székelésre. Nagy mennyiségű vizelés; vagy — csekély vizelés. Vöröses vizelet, vörös üleppzettel. Vér-vizelés. Vizelés után erőltetés a vizelésre. Szúrás a csőben. Tököfájás.

Légcső. Köhögés hideg ital után. Rövid, száraz köhögés; erős köhögés, torok-szárazság és has-rázkódtatással. Köhögés oldalszúrás-, fejfájással, sok nyák, néha véres nyák-kiköpéssel bő mennyiségben. Köhögés alatt nyomás a vizelelhólyagra; köhögés előtt, hörgés. Sebes, rövid légzés. **Mell-szükület**, az ágyban felülésre késztető. Oldal-szúrások. Vértolulás a mellbe. Tüdő-lob; oldalnyilalás. Mell-vízkór.

Hát és nyak-feszesség. **Kar-rángás**. Ráנגgörcsök a végtagokban.

Stannum.

A **lélek**re nézve. Komoly, rásztkóros kedély. Emberkerülés, szótalanság. Nehéz kedv, sírásra való hajlam. Alvajárás (Somnambulismus).

A **testre** nézve általában. Rásztkóros méhkóros fájdalmak, görcsök. Nehézkór-rohamok, este; ránggörcsök a gyermekeknél fogzás alatt. Sorvadás. Bénulat. A bántalmak nyugalomban lépnek fel, mozgásban enyhülnek.

Láz. Hát-borzadozás, este, szomjusággal; borzadás az egész testben. Égető forróság a tagokban. Legkisebb mozgásra, szorongó forróság. Lappangó láz; geliszta-láz. Gyengítő izzadások.

Fej-szédülés; mintha a tárgyak messze esnének. Fejfájás, émelygéssel. Kábító nyomás, nehézség kivált a homlok táján. Görcs-fejfájás, mintha fejét csavarnák, összefűznék. Fúró fejfájás. Kopogó f. a halántékokban. Szagató f. kivált a hátsó fej-csontokban. Szűrő f. a homlokban, kivált köhögés alatt, vagy oly érzés mellett, mintha a homlokban minden kiesnék.

Nyomó f. a **szemek**ben; ezeknek belső szögleteiben. Égető, csipdeső, viszkető szemfájás. Szemrángás. Genydaganat a szem belső szögletében. Szempillák beragadása éjjel. Szivárvány-látás gyertyavilágnál.

Megrögzött **arcz**-fájás, nyomás főleg a járomcsontban és szemüregben. Összehúzó f. az arczcsontokban. Szagató f. a járomcsontban az alsó állig. Metsző szúrás az alsó állban. Fájdalmas álmirigydaganat.

Rángó **fog**-fájás minden fogban, arczforrósággal; csak a szabadban enyhülő. Oly érzés, mintha a fogak hosszabbak lennének; foginogás.

Száj-büz. Savanyú nyálfolyás. Nehéz beszélés gyengeség miatt.

Torok-fájás, mintha dagadt lenne. Metsző f. a nyel-deklőben; torokszárazság; kaparás; sok nyák a torokban. Hörg-lob (Bronchitis).

Savanyú, keserű **szájíz**. Émelygés, evés után; gelisztahugyozás; ökröndözés; hányás, mely által epét, emésztetlen ételt, vért hány ki.

Gyomor-nyomás ebéd előtt. Gyomorgörcs, keserü böfögéssel, hasmenés és éhség mellett. Nyomó, égető, metsző f. a májban; szűrő, nyomó, összeszorító f. a lépben.

Puffadt, érintésre fájdalmas **has**. Ráztkóros, méhkóros alhas-görcsök, kivált a köldök táján. Üresség érzete az alhasban. Csipdeső, metsző, szűrő, vajúó, sebféle f. az alhasban. Korgás, bugyogás érzete az alhasban; bal oldalában oly érzés, mintha ott sérv támadna.

Szék-szorulás; nehéz szék; vagy — hasmenés, borzadással és oly érzéssel, mintha még több akarna lenni; hasmenés, nyákürüléssel. A végbélben nyomó f., viszkető szúrás. Szalag-geliszta szülte bántalmakban. — Hiányzó inger a **vizelésre**, mint a hólyag érzéketlenségéből.

Gége-érdesség; rekedtség. Hosszadalmas hurut. Sok nyák a légsőben. Erős, megrázkódtató köhögés, este az ágyban. Zöldes, édeses kiköpés; vagy sós ízű és sárgás; vagy húzós, darabokban jövő kiköpés; vérköpés. Köhögés alatt sebféle mell-fájás, szúrás. Tüdővész; légsővész.

Mell-szűkület, este fekvésben, belszorongással, mely miatt ruháit fel kell oldania. Fuladózás fekvés vagy menésben. Nyomó mellfájás, mint valami tehertől. Szűrő f. a mell bal felében, midőn jobb oldalra fekszik, vagy mély légzetet veszen. Sebféle f. a mellben. Mell-gyengeség; üresség érzete. Mell-vízkór. — A kisednek nem ízlő, rosz anyatej.

Bénulati nehézség a **karok**ban. Nyomó szaggatás a karok, kezek és ujjakban. Kéz-gyengeség, remegés, rágás. Kéz-égetés; daganat főleg éjjel; fagydaganat. Ujjgörbülés. — Szintén, bénulati nehézség az **alsó végtagok**ban. Térdsuklás, menésben; térd-fesz. Égető forróság a kezekben. Daganat a bokában este.

Staphysagria.

A **lélekre** nézve. Szomoruság, néha haragossággal; haragjában mindent eldob. Sírásra való hajlam; epekedés. Nagy közönyösség; phlegmaticus kedély. Változó kedély. Belszorongás a jövő miatt; sebes menésben gyakran visszatekint, mintha valakitől félne. Gyenge emlékező

tehetség, annyira, mikép néhány percz mulva nem emlékezik az olvasott, vagy történt dolgokra.

A **testre** nézve általában. Rásztkóros, méhkóros bántalmak. Görvélyes, angolkóros bajok. Köszvény; köszvényes csomók. Mercur, önfertőztetés, harag következményei ellen.

Bőr és az alatti részek. Sömörféle, száraz, kérges kütég, esti viszketéssel, vakarás utáni égetéssel. Sömörféle fekélyek. Viszketeg, mint a balhától, kivált reggel, az egész testen. Itt-ott bőrégetés. Csomós kütég az egész testen, viszkető, égető. Gyakori kelések. Íztapló (Gliedschwamm). Metszett sebek. Mirigy-daganatok; keményedéssel is. Csontgyulladás, daganat, csontszu.

Nappali **álmosság**; éjjel el nem alhatik a sok gondolat miatt. Nyugtalan álom borzasztó álmok miatt.

Váltóláz este egyedül csak fázásból álló; harmadnapos láz, súlyos (skorbut) tünetmennyekkel. Éjjel utáni izzadás, néha rothadt szag.

Fej-szédülés, melynél minden körülforog, oly érzés, mintha az agy szét lenne tépve. Kábító fejfájás, néha fúró fájdalommal. Fejnehezség, kivált a homlokban és az orr fölött. Oly érzés, mintha a homlokon minden kiesnék, mozgás, hajolásban. Összenyomó f. a fej hátsó részében; vagy szétpréselő f. a halántékokban. Egyoldali fejfájás. Üresség érzete a fejben. Nyomó f. a hátsó fejben. Szaggató, szúró, fúró fejfájás. — Külsőleg, húzó f. több helyen, kivált nyomásra. Szaggató f.; sebféle f. a tető-csontban. Sok viszkető pikkely (Schuppen). Varas fej. Kopaszodás.

Szem-fájás, nyomással, gyakori pislogásra késztető. Csipős f. a szemszögletekben. Szemlob. Szempilla-gyulladás; csomócskák a pilla szélein. Görcsös összehúzatása a pilláknak. Szárazság a szemben, nyomó fájdalommal. Csípás szemek. Homályos látás, mintha szeme tele volna vízzel. Fekete tünetmennyeket lát; a sötétben tüszikrákat, a gyertya körül udvart.

Fül-szúrás. Kütég a fül mögött. Nehézhallás, sok merkur használata után.

Fekélyes **orr**. Belsőleg varas orr. (Orr-pöfeteg).

Nyomó és kopogó ideges **arcz-fájás**, a fogaktól a fülig. Arczcsontgyulladás, szagगतó, égető, szúró, metsző fájdalommal. Fekélyféle arczf. Húzó f. a járomcsontban. Szúrás, szagगतás az arczban. Arczkiüteg, viszketés és szúrással. Ajk-fekély. Állmirigy-daganat; fájdalommal is. Az alsó állon keménység; mintha ott csomó támadna.

Fog-fájás, arcz, vagy állmirigy-daganattal. Csúzos, köszvényes fogfájás. Fogfájás azonnal evés, vagy hideg ital, vagy hideglég beszívása után. Húzó, szagगतó fogfájás az odvas fogakban. Fájdalmas, dagadt, könnyen vérző foghús. Fájdalmas foghús-kinövések, fekélyek.

A **száj** és nyelv tele van hólyagcsákkal. Zsebre (Schwämmchen). Rothadás: mercurial szerek után is. Fájdalmas kinövések a pofák belső felületén. Nyálfolyás; véres nyál. Száraz nyelv, száraz torok; szúró f. a nyelv hegyében, a torokban. Mandola-dag, kivált mercur miatt.

Vizenyös **szájiz.** Keserű, vagy savanyú szájiz. Ét-vágya lenne, de az ételek ízét nem érzi. Ohajtja a tejet, a bort és csak a levesféle ételeket. Kevesebbet iszik, mint szok inni közönségesen. Felbőfögés, többnyire üres, vagy kaparó. Gélisztályozás. Ökrödés reggelenként. Csuklás.

Gyomor-fájás, mintha lomhan függne le. Nyomó f. mint valami tehertől. Teliség érzete, szúrás, feszülés a gyomorban. Kenyér után gyomor-bántalom.

Has fájás, oly érzéssel, mint összeveretés után, kivált hajolásban, vagy érintésre. Nyomó és feszítő f., émelygéssel, nyálfolyással. Összepréselő f., szorongó légzéssel. Csipdeső f., mintha hasmenése akarna lenni. Metsző f., haskorgással. Szúró f. a has bal oldalában, kivált kilégzésben. Gyengeség érzete a hasban, mintha le akarna szakadni. Haskorgás; sok szél; felakadt szelek. Szúró f. az ölben, kivált légzés alatt, vagy nyomásra. Lányékmirigy-daganat. Lányék-sérv, mechanikai ok után is.

Szék-szorulás; kemény szék; sok bajjal járó székletétel, mintha a végbél össze lenne fűzve. Megelőző hasmettés után puha szék, fejbörzadással ürülés alatt és erőltetéssel. Hasmenés metsző hasfájdalommal. Vérhasféle ürülések, erőltetés és metsző hasfájdalommal. Székletétellel

sok szél-menet. Szék után is erőltetés a székre. Végbélviszketeg; nyomó f. a végbélben, ülésben.

Felakadozó **vizelés**. Igen csekély vizelés. Gyakori késztetés a vizelésre, csekély ürüléssel. Fájdalmas vizelés. Vagy — bő vizelés. Akaratelleni vizelés. Vizelés alatt égető f.

A férfi-**nemző-részekre** nézve. Szűrő f. az előbőrben; viszkető, nedvet eresztő, puha kinövések. Függölyök. A bal tökben nyomó f., menésben. Tök-gyuladás. Bugyogás érzete a tökzsacsckóban. — Igen nagy ösztön az elhálásra; később semmi. Éji erectiók; pollutiók; ezek után nagy lankadtság főleg a karokban; elhálás után pedig mellszükület. — Fájdalmas érzékenység a női nemző részekben, ülésben; szorító f., valamint a méhüvelyben is. Szűrő viszketés, csipő f. a szeméremtestben. Érintésre sebféle fájdalmat okozó, különben csipő hólyagok a szeméremajkakon. Petefészek-gyuladás. Méh-rák.

Légcső. Gége-érdesség (Rauhheit) sok beszélés után. Rekedtség. Sok nyák a gégeben, légcső és mellben. Inger a köhögésre, köhögés csak nappal. Erős köhögés sok nyulós nyák-kiköpéssel, este lefekvéskor. Köhögés genyféle kiköpéssel éjjel. Vér-kiköpés. Köhögésben mellfájás.

Mell-nyomás, nehézség, ülésben; járásban enyhülő. Összehúzó mellszorongás, és nagy nyugtalanság a mellben. Szűrő f. a mellben kivált légzés, vagy fölfelé menésben. Sebféle és fekélyféle mellfájás. — Szívdobogás, csekély mozgás, vagy elmeerőltetés után; szintén délutáni álom után, vagy zene-hallásra. Szív-pöfeteg (Polyp).

Kereszt-fájás, mint emelés után, vagy mintha összevetett volna, kitünőleg nyugalomban. Keresztf., midőn az ülésből kel fel, vagy az ágyban megfordul. Szűrő f. a hátsó. Csúzos nyak-f., feszüléssel. Gerinczagy-sorvadás. Nyak- és hónalymirigy-daganatok. Nyak-gyengeség, nehéz fej, ülésben előre eső fej.

Olyféle f. a **karokban**, mintha a hús elvált volna a csonttól. Csontf. a karokban, mozgásban. Szaggató, húzó f. a karokban, kezek és ujjakban. Köszvényes csomók az ujjak ízületén. Görcs-rángások az ujjakban. Sömör a kézen.

Csip-f., mint gyenedés kezdetén, kopogó fájdalommal. Csip-feszesség. Csip-köszvény. Nagy gyengeség a lábszárakban, a térdben. Húzó szúrás a térdben. Húzó és szaggató f. a szárakban és a lábsontokban. Sark-daganat; lábsont-daganat. Égető viszketés a nagy ujjban, mint fagyásban. Viszkető sömör a lábszárakon.

Stramonium.

A **lélekre** nézve. Melancholia; nagy szomorúság, halálfélelemmel, sírással, kivált este az ágyban. Minden csekélység miatt felingerül, vigasztalhatlan. Vagy — változó kedély; sír és később fenhangan nevet; morog, kiabál. Fékezhetlen dühösség; gyilkolni, harapni, ütni, lökni akar. Víziszony, (Hydrophobie). A sötétség, a magány kellemetlenül hat lelkületére; azért világosságot, társaságot keres. Őszi (aequinocialis) időszakban kedély-állapota legrosszabb. Ijesztő, néha csodálatos phantasiák. Elmezavar; sok beszélés, felijedés, szemtelenség, vagy vallásosság jeleivel. Éjjel kiugrik ágyából; igen sokat összevissza beszél, néha buja kifejezései vannak; vagy letérdel, kiabál, anyját, vagy barátját magához szorítja. Gesticulál, nevet, tánczol, ezer képzelődéssel foglalkozik. Delirál, sat. Regörj (Säuferwahnsinn), midőn szabad perceiben kéri a körüllevőket, hogy tartsák őt, mert fél a leeséstől.

A **testre** nézve általában. Görcsös fájdalmak az izmokban és tagok izületeiben. Oly érzés, mintha a tagok el lennének válva a többi testtől. Hemzsegés a tagokban. Lassu kinyújtása és görbén összehúzatása a tagoknak. Különféle görcs-rohamok, ijedés után is. Görcsmerevedés. A testnek görcsös hajolása, hátra. Tag-zsugor és fesz. Az egész test mervengése (catalepsia). Vit-táncz. Görcsrángások, időszakonkint; vagy érintés, fényes tárgyak (tükör, víz) látása által előidézhetők. Nehézkór-rohamok, öntudat mellett. Aléltság (ájulás). Tag-remegés. Bénulatok, guta után is; egyoldali bénulatok.

Hemzsegés a **bőr** alatt. Elnyomott izzadás. Kütegek. Kanyaró, szorongó félrebeszéléssel. Petécsek. Csomócskák. Hólyagok. Fakadékok.

Mély **álm**, horkolás, kiabálással. Kábult álm, melyből ha felébred, szemei elhomályosodnak, feje zavart. Vagy — nyugtalan álm, lármával ébred fel.

Láz. Általános testborzadás és rángások; fázás az egész testben, de kivált a tagokban. Hideg végtagok, meleg arcz. Forróság, belszorongással, arczpirosság, szomj és hányás mellett. Ideg-láz. Forró láz. Gyakori izzadás.

Fej-kábulás; szédelgés. Fejfájás, homályos látás, nehézhallással. Kopogó f. a fejtetőben, ájulással. Vértolulás, forrósággal. Agy-vízkór. Görcsös fejrángások.

Nyomó f. a **szemek** és pillákban. Dagadt, vörös szemek. Fekélyes pilla-szélek. Éji összeragadása a pilláknak. Könyezés. Fénylő, merev szemek. Görcsös összehúzatása a pilláknak; pilla-bénulat. Homályos látás. Ideiglenes, rövid időig tartó vakság. Rövidlátás. Duplálátás. Összefutó betűk olvasásban. Csalékony látás; a tárgyakat görbéknek, színeseknek látja.

Fül-bántalom; mindkettőből szélek tolnak ki. Csalékony hallás; siketség.

Eltorzított **arcz**-vonások. Piros arcz, merev szemek. Duzzadt arcz, mint a vértolulástól. Ideges arcz-fájás. Remegő ajkak, kezek és lábak. Ajk és nyelv-szárazság. Dagadt, kékes ajk, melynek közepe táján sárga csík húzódik. Száj-görbülés. Hidegség érzete az alsó állban. Összeszorító f. az állban. Fogcsikorgatás, borzadással. Kopogó fogfájás, oly érzéssel, mintha a fogak ki akarnának esni.

Szaj- és nyelv-szárazság. Oly érzés, mintha a száj egész belseje sebhedt, nyers lenne. Nyálfolyás; gyakori köpködés; véres hab a száj előtt; sok nyúlós nyák a szájban. Nyelvdaganat, annyira, hogy egy része kicsügg. Nyelv-remegés, midőn kinyújtja; nyelvbénulat. Igen nehéz beszélés; hebegés; alig ejthet ki egy szót; sőt épen nem szólhat. Görcsösen összefűzött nyelcső. Nehéz nyelés, szúrás a nyeldeklőben, vagy nyomás az állmirigyben.

Rosz **szájíz**, mint a szalma, vagy a homok. Keserű szájíz. Az ételek felakadnak a nyeldeklőben, fuladás félelmével. Minden ital és folyadéktól fél és undorodik, néha görcsös mozgások közt. Felbőfögés és habos száj. Émelygés, sós ízű nyálfolyással. Hányásra való késztetés, nyál-

folyással. Hányás; savanyú ízű, néha zöldes színű nyákot hány ki. Epe-hányás. Hányás alatt rángások a tagokban. Csuklás; görcscsuklás.

Gyomor-fájás, csipdeséssel. Nyomó f. a gyomorban; nagy bel-szorongás. Gyomor-lob.

Has-fájás, korgással, hasmenéssel és vizenyős hányással. Oly érzés, mintha a has dagadt lenne; érintésre nagyobb f. Összeveretés érzete a hasban, mozgásban. Szag-gató f., mintha a köldököt kiszaggatnák. Méhkóros alhas-görcsök. Lányék-mirigy-daganat.

Szék-szorulás; vagy — bűdös ürülések. Hasmenés, korgással. Aludt vér-menet a végbélből. Fekete székle-tételek.

Elnyomott **vizelés**. Gyakori késztetés után cseppen-kénti vizelés. Akaratelleni vizelés.

A férfi-**nemzőrészekre** nézve. Felizgatott nemi ösztön; vagy — impotentia. A nőknél, vérfolyás, húzó fájdalom-mal a has és az alsó végtagokban. Fekete vér-menet.

Légcső és mell. Nehéz, sohajtozó légzés. Fuladozás. Összefűző mellszorongás. Mellgörcs méhkóros nőknél. Görcs a mell-izmokban. Oly érzés, mintha a mellben valami megfordulna. Ideges tüdőgyulladás.

Húzó, szagató f. a hát és **keresztben**. Hátra görbülő hát. Rángások a **karokban**. A kezeknek kicsavarása (görcsök által). Szorító f. a kezekben. Az ujjak elhalása.

Lökő rángások a **lábszárakban** és ezeknek befelé húzá-tása. Láb-csuklás. Összehúzó szorítás a lábokban. Láb-remegés; égetés.

Strontiana.

Átalában : szagató fájdalmak a tagokban, kivált az ízületekben, különösen este, éjjel. Egyoldali bántalmak különösen a test jobb részében. Úgy tetszik, mintha a csontok velőjében fészkelnének a fájdalmak. Csontkinö-vések, kivált az alsó lábszáron. Szabadban, midőn a nap melegen süt, szintén melegben általában, legjobban érzi magát. Bénulati gyengeség a tagokban kivált a jobb oldalon; tagjait nem mozdíthatja. Gyengeség mellett tag-rángások, este. Remegés a tagokban. Elsoványodás.

Bőr-feszülés, több helyen, este, az ágyban-fekvésben. Testrángás, felijedezés, alig hogy elalszik. Gyakori fölébredés, száraz köhögés miatt.

Reggel, este fázás. Az orrból és szájból jövő forróság. Éji száraz forróság. Éji izzadás. A fej és a test felső részében érezhető borzadozás, fázás.

Fej-kábulás, mint sok borivás után. Fejnehézség, általános kellemetlen érzéssel. Nyomó f. a homlokban, mint ha itt minden ki akarna nyomulni. Préselő f. a fej hátsó részében, vagy a homlokban, kivált pedig a szemüregben. Feszítő f. a fejtetőtől a felső állig. Szaggató f. a fej hátsó részének jobb oldalában; a homlok közepén. Szúró f. a homlok, halántékok, a fejtőben. Itt-ott lökö f. Fejforróság. Égetés a homlokban. — Külsőleg, feszítő f.

Nyomó f. a szemben. Égető f. megeröltetés után. Szempillarángás. Szemgyengesség. Szemszikrázás; zöld foltok a szem előtt, midőn kézimunkáját letéve, fölfelé néz, vagy pedig sötétségben.

A bal **fül**ben szúró f. Szaggató f. a jobb fülben, fúrással.

Vörös kütég az **orron**, érintésre vérző. Orrfuvásban vérdarabok jönnek az orrából.

Égető **arcz**-forróság, reggeltől délig növekedő. Szaggató arcz f. Szaggatás, fúrás a járomcsontban. Rángás a felső ajkban; fájdalmas kütég; csomócska a száj-szögleten.

Fog-fájás, rángással. Szaggató f. a metszőfogak gyökeiben. Szúró f. Igen heves fogfájás, megelőző nyálfollyással. A metsző fogak húsa dagadt, érintésre fájdalmas.

Eltompult érzés a **szájban**. Szájszárazság. Szájbüz, Torokszárazság, gyuladás; nehéz nyelés. Olyféle **szájiz**-mintha földet vett volna szájába. Nagy szomj, kivált sörre. Csak fekete kenyérre van étvágya; húst nem ehetik. Üres felböfögés. Émelygés, égető arczforróság érzetével.

Gyomor-nyomás, menésben kezdő; felböfögés, vagy evés után enyhülő, de ismét visszatérő, teliség érzetével a hasban. Szúró f. majd a jobb, majd a bal oldalon. Metsző f.

Hasfájás a köldök körül. Puffadt, feszes has. Metsző has f. hasmenéssel és fázással. Haskorgás. Ebéd után oly érzés a jobb lágyékban, mintha sérv akarna támadni.

Kemény, csomós **szék**, mint a juhgané. Hasmenés erőltetéssel, sárga vízforma; fehér, kásás ürülések. Szék után fázás és metsző f. a hasban. Végbél-égetés; összehúzó f. — Ammoniacalis szagu vizelet.

Mell-szűkület. Összehúzó, görcsös f. a mellben. Mellnyomás; szúrás. — Külsőleg, fájdalom a melcsontban érintésre.

Szaggaló f. a **karok**, kezek és ujjakban. Bénulati zsibbadás a karok és kezekben.

Bénulati húzás a **lábszárakban**; csontkinövés az alsó lábszáron; rángás; szaggaló a lábszárak, térd és kezekben is. Térd-fájdalom. Lábikra-jéghidegség. Lábhidegség vagy — égetés. Láb daganat.

A **lélekre** nézve. Melancholia, kétségbeeséssel, lelki üdve miatt. Leverettség. Síránkozás, néha nevetéssel felváltva. Vigasztalhatatlanság, lelküismereti furdalások. Féltékenység; ijedezés. Hevesség; ingerlékenység; haragosság. Semmi kedv a munkára. Kellemetlen hírre, fázás, mely egész éjjel tart, ha mindjárt meleg ágyban fekszik is. Nagy hajlam a philosophiai és theologiai ábrándozásra. Megrögzött eszmék (fixa ideák). Szembetűnő feledékenység. Elmezavar, oly képzelődéssel, mintha legszebb tárgyak birtokában lenne és fölöslegesen bővelkednék mindennel.

A **testre** nézve általában. Görvélyes, angolkóros bántalmak; csont-daganatok; csontszu; csont-görbülések; mirigy-daganatok. Csúzos, köszvényes fájdalmak; szökő köszvény; szűrő fájdalmak, feszességgel, kivált éjjel. Ficzamodási f.; régi f., zúzatás után. Szaggaló, húzó f. Emeles utáni bajok. Mercur, china okozta szenvedelmek. Meghülés (kivált nedves időben, vízben) következményei. Szesz italok, kávé mértékletlen élvezete szülte betegségek. Vízkóros daganatok. A külmeleg enyhülést, a hideg rosszabbulást okoz. Legtöbb bántalom nyugalomban lép

fel; menésben, vagy a betegrészt mozgatása által elmúlik. Bal oldali bántalmak. A beszéd igen megerőtelteti és fájdalmakat okoz. Hajlam a meghülésre; időváltozáskor nagyobb fájdalmak. Vérforrongás. Nagy nyugtalanság. Görcs-rángások. Nehézkór, (ijedés után is), mintha eger futna hátán. Méhkóros görcsök; fogzás alatti görcsök a kisdedeknél. Elsoványodás kivált görvélyes gyermekeknél. Ideges gyengeség. Ájulás. Bénulatok.

Bőr-viszketeg, éjjel leginkább, vagy reggel fölédredés-kor. Skarlátféle viszkető kütég az egész testen. Himlőféle, vagy rühféle kütég. Orbáncz. Barna, sárga foltok. Anyajegy. Száraz, varas vagy pikkelyes sömör. Szemölcs. Felrepedezett bőr. Vastag, kemény bőr; szarvforma kinövések. Vértoltok. Börgenyedés. Sebhedt bőr a kisdedeknél. Genyedésbe ment tömlős daganatok. Kelések. Fagydagatok. Könnyen vérző fekélyek; sipolyok; vadhús. Mirigy-dag, gyuladás, genyedés, keményedés. Mirigy-csomók a testen, kivált a mellen. Nyirk-daganatok. Vértapló (Blutschwamm). Golyva. Csont-bántalmak. Sárgaság. Sáp-kór. Vízkór; kivált bőr- vagy has-vízkór. Csúzos, köszvényes daganatok. Vérer-csomók. Köröm-bántalmak.

Legyőzhetlen álom nappal, kivált délután. Éji álmatlanság; vagy — igen hosszú álom. Szorongó, ijesztő álmok; álomban rángások a tagokban; mihelyt bezárja szemeit, azonnal különféle képeket lát. Mell-fojtogatás álomban. Alvajárás.

Láz. Fázékonyság; szomj nélkül. Fázás éjjel, szomjúsággal. Esténkénti láz, előbb fázás; ez után forróság, szomjúsággal, vagy e nélkül. Gelisztaláz. Munka közben nagy izzadás; vagy éjjel az ágyban.

Fej-kábulás. Fejnehézség, eszméletlenség hajolásban. Szédelősi rohamok, kivált ülésben, de egyébkor is. Fejfájás, émelygéssel. Minden lépésre fáj a feje. Éji fejfájások. Teliség érzete. Nyomó f. a homlok táján, feszítő fájdalommal az agyban, minden elmeerőtletés után. Oly érzés, mintha abroncs szorítaná a fejet. Kinyomó f. a halántékokban. Szétrepesztő f. Időszakonként (hetenként) megjelenő fejf., nyomás, szaggatással. Húzó, szaggató,

szűrő fejf. Kopogás, bugyogás érzete a fejben, fejforróság és vértolulással. Fejzúgás. Szabadban a fájdalmak általában nagyobbak; a szobában tűrhetőbbek. — Külsőleg: fejhidegség; viszketés; küteg; nedvet eresztő, bűdös varak. Nagy fej a gyermekeknél. A haj-gyökök érintésre fájdalmasak. Kopaszodás.

Szem-fájás, mintha idegen test esett volna a szembe. Nyomó f. kivált munka alatt; vagy este. Nehézség, vagy szúrás érzete. Oly érzés, mintha a szemek könyeznének. A gyertyavilágot vörös karikának nézi. Szem-viszketés, csipkedés, égetés. Görvélyes, vagy hurutos, vagy köszvényes szemgyuladás. Küteg, csomócskák a szempillán, fekélyes szempillák. Hólyagesák a kűrthártyán. Szaruhomály, foltok, fekélyek. Szürke hályog. Szemremegés. Szem-szárazság. Könyezés. Csipás szemek. Szempillarángás. A világosságot nem tűró szemek. Gyenge látás; kezdő fekete hályog (amaurosis). Homályos látás. Csálékony látás; sárgának, vagy sokkal távolabbnak látja a tárgyat, mint amint a valódi távolsága.

Fül-szaggatás. Húzó, szűrő fülf. Égető fülfájás. Csapkodás érzete, mint a víztől. Genyfolyás a fülből. Tompa hallás. Orrdugulás, mint a fülbe tolult vértől. Zúgás, bűgás, csengés a fülben. Fültömirigy-daganat és szúrás.

Orr-dag és gyuladás, kivált az orrhegy gyuladt. Varas orr; száraz orrfekély. Orr-rák. Orr-vérzés. Olyféle szag, mint náthánál, vagy mint a megégetett szarvtól. Tompa szaglás; vagy — túlérzékeny szaglás.

Sápadt **arcz**, mint hosszabb betegség után. Vörös, forró arcz, vörös foltokkal. Arcz-dag, szűrő fájdalommal. Vörös, durva arczbőr. Hosszadalmas arczküteg. Sok pattanás a homlokon. Szeplők. Fekete izzlikak (Mitesser, akne punctata). Fejvar. Oly érzés, mintha az arczbőr alatt hideg vízzel öntötték volna meg. — Durva, száraz, fölrepedezett ajkak. Ajk-remegés, -rángás. Ajk-égetés. Ajk-dag. Májfoltok a felső ajkon. Varas ajk. Ajk-rák. Fájdalmas küteg az állon. Állmirigy-daganat.

Fog-fájás a szabadban és légvonalban. Szagगतó, húzó f. a fogakban, meleg által hevesebb. Szűrő, lökö f. az od-

vas fogakban is, a fejben is érezhető. Égető fúrás. Esti, éji fogfájás. Oly érzés, mintha a fogak hosszabbak, vagy vásottak lennének, vagy inognának. Kopogó fájdalommal összekötött foghús-dag; foghús-vérzés. Barna nyákkal bevont fogak. Az egyik zápfogból savanyús nedv szívárog.

Száj-szárazság reggel, szomjúsággal. Nyálfolyás, mercur következtében, vagy lázas rohamokban. Véres nyál. Rosz szag a szájból, ebéd után is. Száj- és nyelv-égetés. Szájhólyagesák a gyermekeknél. Száj-rothadás. Zsebre (Schwämmchen): mercurial szerek után is. Szájbőr-lehámolás. Vízárok (Wasserkrebs).

Torok-fájás, üres nyelésben, mintha darab húst nyelne, vagy mintha a nyelcsap hosszabb lenne. Nyomó f., mintha czövek lenne a torokban; vagy mintha a torok dagadt lenne. Nyelés alatt oly f., mintha a torok szűk volna; szűrő f. Égető f. a nyeldeklobén, nyelvforrósággal. Hajszál-ézés a torokban. Torok-gyulladás; vörös, dagadt mandolák és nyelcsap. Oly érzés, mintha a nyelcsap hosszabb lenne, (leesése a nyelcsapnak). Torok-kaparás, harácsolással. Torok-szárazság. Gyakori nyák-kiköpés.

Kovácsféle, tapadó **szájíz**: réz-íz; rothadt íz kivált reggel felébredéskor, vagy édeses szájíz. Ebéd előtt kellemetlen, undorító szájíz. Savanyú íz egész nap, vagy reggel. Keserű íz. Az ételek nem ízlenek; a mit eszik oly ízű, mint a rothadt fa. Vagy — rendkívüli étvágy. Különös vágy a czukorra, vagy — undor az édességektől. Gyomorromlat savanyú eledelek után. A húst, fekete kenyeret, a tejet és zsírosat nem eheti. Állandó szomjúság, kivált a sörre; éji szomj. A sör vérpezsgést okoz. Gyenge emésztő tehetség. Evés után mellszorongás, gyomor-nyomás, -teliség, fázékonyosság. — Üres, vagy ételízű böfögés. Égető, savanyú felböfögés. Rosz szagu böfögés, éjjel. Gyomorégés. Émelygés reggel, ebéd vagy kocsiság után. Gelisztahugyozás. Hányás, reggel, vagy este; ételhányás. Keserű, savanyú hányás, hideg verejtékkel. Fekete hányás. Vérhányás.

Érintésre érzékeny **gyomor**. Nyomó f. a gyomorban, evés után. Teliség, nehézség érzete. Összehúzó görcsf., azonnal evés után, vagy este, éjjel. Szűrő, égető, vajú f.

Gyomor-dag. Hidegség, vagy — égetés érzete. Kopogó f. ájulás érzetével.

Mindkét **rászt**-ban sebféle f., érintésre. Nyomó, feszítő, de leginkább szűrő f. a májban. Hosszadalmas májgyulladás, daganat, keményedés. Nehézség érzete a lép táján, mint valami csomótól.

Has-fájás, azonnal evés, vagy ivás után. Feszés, dagadt has. Nehézség érzete a hasban, mint valami csomótól, összegörnyedés által enyhül. A has felső részében nyomó f. Szaggató, kólikaféle f. kivált éjjel, vagy az aranyértől. Csipdeső, metsző hasf. Szűrő f. kivált a has bal oldalában, menés, légzés alatt hevesebb. Sebféle f. Vértangás az alhasban. Has-vízkór. Lágyék-sérv; sérvkiszorulás; lágyékmirigy-dag; genyedés. Felakadt szelek, a has bal oldalában nyomó fájást okozók. Hasmorgás, korgás. A hasizmok, tapintásra fájdalmasak.

Hosszadalmas székszorulás, a szoptatóknál is. Csomós, kemény székletétel; hasztalan erőltetés a székre. Vagy — vizenyős, nyákos hasmenés. Zöld, véres és nyákos hasmenések a gyermekeknek, sírással. Éji vérhasféle ürülések, hasfájással, erőltetéssel. Savanyuszagú hasmenések. Emésztetlen szék. Akaratelleni ürülések. Gelisztahasmenés; szalaggeliszta. Végbélszakadás, kemény szék következtében. Viszketés, égetés, szúrás a végbélben. Végbél-dag, -sebhedtség. Aranyeres csomók.

Vizelet-rekedés; csekély vizezés. Erőltetés a vizezésre; a vizelet csak cseppenként megyen nagy fájdalommal, égetéssel; vérvizezés. Gyakori, sürgős, akaratelleni vizezés. Éji vizezés álomban. Nyákfolyás a csőből. Szaggató, metsző, égető, szűrő f. a csőben. Gyulladás a cső-nyílásnál. Szorító f. a vesékben; nyomó f. a hólyagban. Hólyag-aranyér. Hólyag-takár (Blasenkatarrh).

A férfi-**nemző-részekre** nézve. Sebhedtség a czombok közt. A nemző-részek büdös izzadása. Szűrő f. az előbőr és makkban. Genyedző dag az előbőr és makkon. Takár; utólagos takár. Előbőr-gyulladás, daganat, szorulás (phimosis). Tök-dag. Vízkóros tök-dag. Felizgatott nemi ösztön: vagy — csekély ösztön az elhálásra. Pollutiók. — Nyomó f. a női-nemző-részekben. Vértolulás a méh

felé. Szeméremtest-viszketés, égetés, sebhedtség. Szeméremajk-gyuladás. Elnyomott, vagy csekély hószám; nem különben — igen kora és erős tisztulás. Hószám előtt fejfájás, szeméremtest-viszketeg. Hószám előtt vagy alatt orrvérzés. Magtalanság, erős tisztulás mellett. Abortus. Sárgás, nyákos, felevő, csípős fehérfolyás, néha megelőző metszéssel az alhasban. A terhes nőknél erős szívdobogás, arczforróság azon időszakban, midőn a gyermek első mozdulatait érzik. Emlő-gyuladás; daganat; keménység, szűrő fájdalommal. Csecsbimbó-viszketeg. Emlő-rák.

Orr-dugulás; ha egyoldali is. Orrszárazság; égető, vizenyős vagy véres nyákfolyás. Torok-szárazság; érdeség. Mély, durva hang, nedves időben. Hurut. Tüdőhurut (Lungenkatarrh). Csiklándozás a torokban, köhögésre ingerlő. Köhögés, mellfájdalom, szúrással, a fejben is. Köhögés, fojtogatással, a mellnek görcsös összehúzatásával. Fulasztó köhögés a gyermekekéknél. Száraz köhögés, leginkább este, éjjel, fekvésben. Köhögés, vastag nyák-kiköpéssel, nyomó, sebféle mellfájdalommal. Nehezen szakadozó, fehér, vagy sárga kiköpés; édeses, büdös sárgazöld kiköpés. Véres geny-kiköpés. Vérköpés, lázas mozgalmakkal. Fekélyes tüdő-vész. Felakadozó légzés, beszédben is. Nehéz légzés; rövid, sebes légzés. Mell-szűkület; fuldoklási ruhamok, főleg éjjel. Füttyülő, sípoló, serczegő, horkoló légzés. Légzés alatt szúrás a hát és keresztben.

Mell-fájás, emelés után. Fájdalom a mell oldalában, midőn megfordul az ágyban, oly érzéssel, mintha valami a mellben előre esnék. A mell bal oldalában fájdalmas szorongás; oldalt nem feketik. Mell-nyomás, -nehézség, -teliség. Nyomó f. a mellsontban, köhögés, ásítózás, tüszentés alatt. Szűrő f. a mellsont, vagy a mellben, vagy csak a mell bal oldalában, a háton keresztül, mély légzés, köhögés alatt, vagy ha karját felemeli. Mellgörcsök. Mell-gyengeség, kivált beszélésben; éneklésben könnyen kifáradó mell. Hidegség, vagy — égetés a mellben, az arcban is érezhető. Elhanyagolt tüdőgyuladás, vagy ennek következtében mellfájás. Tüdő-májjasodás (Hepati-

satio). Vértolulás a mell és szív felé. Gyakran látható, erős szívdobogás. Oly érzés, mintha a szív nagyobb lenne. — Külsőleg; a nőknél emlőgyulladás; orbáncz. Csecsbimbó-viszketés, sebhedtség; repedezés égető fáj dalommal Emlökeményedés; rák.

Kereszt-fájás menésben, vagy midőn az ülésből felkel. Hátfájás; kézi munkák után. Szúrás a vállapoczka, hát és keresztben, felakadozó légzéssel. Csúzos szaggasztás. Húzó, égető f. a hát, kereszt, nyakban, feszességgel. Angolkór szülte hátgerincz-görbülés. Gerinczagy-sorvadás. Sömör a nyakon. Nyakmirigy-daganat. Hónalymirigy-daganat, genyedés. Büdös izzadás a hónalyban.

Szúró, szaggasztó, húzó f. a vállak, **karok**, kezek izmai és ízületeiben. Összeszorító f., éjjel. Hemzsegés a karokban és ujjak hegyeiben. Kardaganat. Karsont-daganat. Vörös, égető foltok a karokon, mosás után. Feszesség a kezek és ujjak ízületeiben. Kézremegés, finom munkák mellett. Akarateheli kapkodás, fogdozás a kezekkel. Kemény, durva, fölrepedezett bőr a kezeken. Fagydagaganatok az ujjakon. Vastag, fényes ujj-daganat. Bőrhámlás a kezekről. Az ujjak elhalása; ficzamodási érzet a kézizületben, kivált nyugalomban. Körömméreg.

Összeveretés, ficzamodás érzete a **csip**ben csekély mozgásban. Csip-köszvény. Húzó, szaggasztó f. a lábszárakban, főképp éjjel. Átlátszó lábszárdag (china után). Lábszár-zsibbadás, elhalás. Vörös lábszár-foltok. Vörös, nedvet eresztő foltok sebféle fájdalommal a czombok belső felületén. Térd-fesz, mintha a térd rövid lenne. Fehér térd-, vagy czomb-dag (tumor albus dolens). Vörös, fényes térd-dag, térdgörbülés és feszességgel. Szúrás, szaggasztás a térdben és lábokban. Duzzadt erek az alsó lábszáron. Fehér czomb-daganat. Szorító f. a lábikra és talpban, kivált éjjel; lépdelésben talpf. Könnyü lábcuklás, menésben. Hideg lábak; talpégetés. Fagydagaganatok; fekélyek a sarkon. Vastag, fényes daganat a nagy lábujjon. Genyvel telt hólyagok. Tyukszem, nyomó, szúró fájdalommal.

Tanacetum vulgare.

Átalában : nagy mozgékonyosság; rendkívüli testmozgások, helyezések; erőszakos czomb- és láb-húzóadások, minden fájdalom nélkül.

Taraxacum.

Átalában : Olyféle belső érzet, mintha beteg lenne. Majd minden baj csak ülésben érezhető; mozgásban elmúlik. Feküdni szeret, gyengesége és oly érzése miatt, mintha lábaiban az erő le lenne kötve.

Csorvás, epe-láz.

Fej-szédülés, midőn szabadban jár. Heves fejfájás csak menésben, vagy állásban. Az agyban összefűző f. Szaggató f. a fej hátsó részében, csendes ülésben elmuló. — Külsőleg, feszes fejbőr a homlok táján.

Szűrő f. a jobb **szemben**; égetés az egyik vagy másik golyóban. Csipás szemek. Kütteg a szemöldökön.

Szűrő f. a jobb **fülben**, kifelé tartó. Fűlszaggatás az alsó állig terjedő. Nehézhallás, este; mintha valami a fül előtt feküdnék, mi által hallása eltompul.

Gyakori, savanyu ízű vízgyülem a **szájban**. Száraz nyelv; vagy mintha fehér hártvával lenne bevonva; darabonkint lehámló nyelvbőr. — Keserű **szájíz**. A húsleves, az étel, savanyu ízű. Émelygés, ülésben; hányásra való késztetés, mint zsíros étel által történt gyomorromlatban. Csorvás (gastrische) és epe-bántalmak. Evés, de főleg ivás után, fázás.

Feszítő f. a **gyomorban**. A rekeszizom (Zwergfell) táján mély légzés alatt feszítő f. A bal résztben a bordák alatt nyomó f. Nyomó f. a **hasban**; vagy csipdeső, fúró f. Az alhasban olyféle mozgások, mintha ott hólyagok támadtak és felrepedtek volna; korgás a köldök körül. — Külsőleg : bugyogás érzete az izmokban; az ölben ficzamosodási érzelem.

A **férfitag** előbörén csiklándozás; fúrás a makkon; szúrás a tökben.

Mell-nyomás; vagy fúrás; vagy szúrás a jobb vagy bal oldalban. Külsőleg : rángás, vagy fúrás, szúrás az izmokban.

A **kereszt,** hát, nyak-ban szűrő f. A vállakban kopogó f., valamint a felső karban is. A felső **kar,** könyök, alsó karban szúrás. Szaggató és húzó f. a bal kézben, az ujjakig terjedő. Jéghideg ujj-hegyek.

A felső **lábszárban** összeveretés érzelme. Nyomó, szaggató, égető f. a térdben. Az allábszárban húzó f. ülésben; vagy feszítő, szűrő f. Lábikra-szúrás, égetés (ülésben); szúrás a bokában, a sarkban. Égető nyomás a talpban (ülésben), vagy fúrás, szúrás; ugy szintén a nagy ujjban; majd minden alkalommal : ülésben érezhető fájdalmak.

Tartarus emeticus.

A **lélekre** nézve. Belső nyugtalanság, szorongás, szívdobogással és reszketéssel. Szorongó aggodalom a jövő miatt, kivált este. Minden remény nélküli kétségbeesés. Öngyilkosságra való elszántság. Vad vígság, de csak nappal.

A **testre** nézve általában : lymphaticus egyéneknek, vagy biliosus testalkatásuaknak; plegmaticus, melancholicusoknak; gyomorbántalmakra hajlandóknak; ülő életet és e mellett igen tápláló életmódot viselőknak, különösen használ, ezen körülményekben : csúzos, köszvényes fájdalmak, összeveretés érzelmével. Tag-görbülés. Izom-rángás. Görcsök; görcsrángások. Nehézkór. Tag-remegés. A bántalmak nagyobbodnak ülés, vagy leülésben. Csorvás (gastrische) és epés bántalmak; sárgaság. Nagy lankadság, a gyermek szüntelen azt kívánja, hogy hordják őt. Ájulás. Nagy testérzékenység; a gyermek felkiált, mihelyt hozzá nyúlnak.

Bőr-viszketeg. Vöröshimlőféle, vagy rühféle küteg. Genyes fakadékok (Eiter-Pusteln); később varak, heggyegek.

Legyőzhetlen **álom,** mély, kábító álommal. Álomban sok beszélés; felkiáltás, merev szemek, reszkető tagok mellett. Álomban a test egyes részét, vagy az egész testet felvető lökések. Hanyatfekvés álomban; bal kezét közönségesen feje alá teszi.

Láz. Tulnyomó fázás, testremegéssel. Heves forróság kivált a fejben és arczban, legkisebb mozdulásra nagyobb. Váltóláz szomj nélkül, álmoassággal. Csúzos láz. Gyakori erős, hideg izzadás. A szenvedő részek izzadása. Elnyomott, nem érezhető ütérverés.

Fej-kábulás, elfogultság; álmoassággal. Szédülés, szemkáprázással, tántorgással. Szemei elhomályosodnak, minden érzékét elveszti. Gutaütés. Fejfájás, szívdobogással, szédüléssel. Fejnehézség kivált a hátsó részben. Egyoldali fejfájás. Nyomó, összefeszítő f., mintha az agy össze lenne nyomva. Szűrő f., néha a szemig terjedő. Fúró f. a homlokban; kopogó a homlok egyik felében. — Fejreszketés.

Bágyadt **szemek**: szemeit behunyva tartani hajlandó. A vértől duzzadozó szemek. Nyomó f. a szemekben; szűrő, égető, csipdeső f. a szemszögletekben. Homályos, úszó szemek. Kezdő fekete hályog. Homályos látás, szemkáprázással, kivált midőn az ülésből felkel.

Beesett, halvány **aréz.** Görccsrángás az arczizmokban. Száraz, fölrepedezett ajkak. Tompa nyomás a járomcsontban.

Nyál-gyülem a **szájban.** Nem szólhat egy szót sem. — Sós **szájiz.** Az étkek nem ízlenek. Nagy szomj. Étvágy-hiány; vagy — jó étvágy, de evés után azonnal undorodik. Savanyú ételt, gyümölcsöt kíván.

Undor minden ételtől, kivált a tejtől. Minden falatnyelésnél fájdalmat érez gyomrában. — Üres felböfögés; vagy mint a büdös tojás, éjjel; vagy ökrödés által sós, savanyús, éles folyadékot érez szájában, nem különben tejevés után, a tejet. Émelygés, hányásra való késztetés belszorongással. Heves ökrödés, sok nyálfollyással, homlokizzadás és tag-lankadsággal. Nyákhányás, nyák-hasmenéssel; savanyu ételhányás; sok epe-hányás. Nagy erőltetéssel járó hányás, gyomor és hasfájdalommal, testremegéssel és álmoassággal.

Gyomor-f., mintha gyomrát terhelte volna meg. Gyomor-nyomás. Erős kopogás a gyomor táján; vagy szűrő f. — **Has-f.** nagy nyugtalansággal. Teliség, nyomás érzete a hasban, mint a kövektől, kivált midőn görbén ül. Has-

puffadtság. Györcs f. a hasban, mely alatt pilláit összehúzza, álmos. Metsző f. Kopogás az alhasban. Hascsipkedés; korgás.

Szék-szorulás, hasmenéssel felváltva. Kásás hasmenés; vizenyős, nyákos hasmenés, megelőző korgás és metsző fájdalommal. Akaratelleni székletétel. Székletétel alatt szívdobogás. Égetés, csiklándozás, szúrás a végbélben.

Fájdalmas **vizelés**. Cső-égetés, csekély, végre heves hólyagfájdalmak közt véres vizeléssel. Akaratelleni vizelés.

Hurut; sok nyák és innét eredő hörgés a mellben. Tüdő-hurut (Lungenkatarrh). Rekedtség. Köhögés-rohamok, fuladozással. Köhögés, ételhányással. Mély, zörömbölő köhögés.

Gyakran felakadozó légzés, fuladásig, Fulasztó hurut (Erstickungskatarrh). Nehéz, rövid légzés; mellszorongás, szállongó meleggel; légzés alatt hörgés, zörömbölés. Kezdő tüdőbénulat.

Mell-fájás, sebféle érzéssel kivált a mell bal oldalában. Mellégetés. Epés tüdő-gyulladás, későbbi stadiumokban. Látható szívdobogás, belszorongással. Lökő f. a szívben, éjjel; bekövetkező izzadásra elmúlo.

Kereszt- és hát-fájás, ülésben, mint nagyobb fáradozás után. Nyakizom-gyengeség; e miatt feje lecsügg. Szaggató f. a karokban és kezekben. Rángások. Reszketés. Jéghideg ujjhegyek; az ujjhegyek elhalása. Ujj-görbülés, — Csúzos f. a csip és lábszárakban. Fájdalmas gyengeség a térd-izületben. Lábikra görcs. Hideg lábak. Láb-elhalás, amennyiszer leül.

Terebinthinae oleum.

Átalában: feszesség érzete minden izomban, mely miatt öregek módjára összegörnyedve jár. — Skarlátféle **bőr-küteg**.

Nyugtalan **álm**; vagy — álmoság. Mellfojtogatás álomban.

Nyomó **fej-fájás**, émelygéssel. Szaggató fejfájás. Teliség érzete.

Undor a hústól. Evés után gyomornyomás, puffadt has. Érintésre fájdalmas **gyomor**. Gyomor-égetés; gyuladás.

Mindkét részben nyomó, égető f.; hasonló f. a vesékben; vese-gyuladás. Érintésre fájdalmas **has**. Nehézség, teliség, nyomás, metszés a hasban; hasvízkór skarlát után is. Haskorgás. Hidegség érzete a hasban. Lefelé nyomó f. az ölben; mint a sérvtől. Lányékmirigy-dag, fájdalommal.

Szék-szorulás, haspuffadással; vagy — zölde sárga hasmenések, geliszta, szalaggeliszta-elmenettel. Hemzsegség, égetés a végbélben.

Elnyomott **vizelés**. Hólyag-görcs. Vagy — bő vizelés; ibolya-szagu vizelet. Vastag nyákülepzet. Vértvizelés. Metsző, égető f. a csőben; görcsös összeszorítás a hólyagban; hasonló érzés a tők és ondozsinórban. Takár (Tripper).

Nehéz légzés, mintha a tüdők túltelve lennének. Húzó f. a nyak, hát és keresztben. Húzó és ficzamosodásféle f. a felső karban. Húzó és szaggató f. a csip és czombban.

Theucrium marum verum.

A **lélekre** nézve. Izgatottság; ha csak beszélnek, már is felizgattatik. Ellenállhatlan hajlam az éneklésre.

Szorító **fej**-fájás. Nyomó f. kivált a homlok és halántékokban. — Könyező **szemek**; vagy mint sírás után. **Orr**-polyp. Szaggató f. a **fogak** gyökeiben és foghúsban. — Harácsolás; sok nyák miatt. — **Éhség** érzete, mely miatt nem is alhatik. Vízivás után, metsző f. a hasban és émelygés. — **Gyomor**-f., mintha üres lenne. — Geliszták; hemzsegség, viszketés a végbélben.

Rángások a **karok**ban. Szaggató f. a karok és kezek, szintén a lábszárak, lábak csontjaiban.

Theridion currasavicum.

Átalában, nagy gyengeség, remegés a tagokban. Tengeri betegség. Gyomorbántalmak.

Fej-szédülés, émelygéssel. Mihelyt mozogni kezd,

azonnal fejfájása van. Esti fejfájás, nagy leverettséggel. — Olyféle **fül**-zugás, mintha vízesésnél állana. Igen érzékeny hallás; erősb zörejre szédelgés, émelygés következik.

Valamint a hideg, ugy minden hang fájdalmat gerjeszt a fogakban. Enni, inni kíván minduntalan, de nem tudja, mit. Émelygés, hányás csekély mozgásra, vagy ha szemeit behunyja. — Mértékfölötti nemi ösztön.

Thuja occidentalis.

A **lélekre** nézve. Szorongó aggodalom a jövő miatt. Csekély dolgok gondolkodóvá teszik. Életunottság. Lassu beszéd; fontolgtatás; beszélésben keresi a szavakat. Képtelen gondolkodni.

A **testre** nézve általában. Szűrő í. a tagokban és ízületekben. Ropogás az ízületekben, nyújtzkodásban. Egyes tagok rángásai. Duzzadt erek. Felhevülés, bor, zsíros, hagymás étel után. Vérpezsgés este, az egész testben érezhető érveréssel. Köszvényes bántalmak és ezek következtében összezsugorodott végtagok. A tagok elzsibbadása. A bántalmak nagyobbak leginkább délután, éjjel, és azért az álmat zavarják; nyugalomban és melegben (kivált ágymelegben) szintén erősebbek a fájdalmak, mozgásban, hidegben, izzadás által enyhülök. Sok bántalom a bal oldalon támad különösen. Szörtüszeg (Sycosis).

Viszkető szűrés a **bőrben**, kivált este, éjjel. Anyajegy (Muttermal). Barna, vagy vörös márványféle foltok. Fügölyök. Fagydaganatok. Mercurial vagy syphiliticus fekélyek. Kékesvörös ér-hálózat. (Adernetz). Velős rák (fungus med). Köröm-bántalmak. A bőrbántalmak érintésre többnyire enyhülnek.

Álmatlanság, nyugtalanság, forróság vagy testhidegség miatt. Nehéz, szorongó álmak halálveszélyről; felijedés, felkiáltással, kivált ha bal oldalán fekszik. Parázna álmok, magömlés nélkül.

Láz. Fázás esténként, külforrósággal, szájszárazság és szomjúsággal. Estenkénti forróság, kivált az arcban.

Fej-kábulás, émelygéssel. Oly érzés, mintha a fej eltompult, életnélküli lenne. Szédülés fekvésben; ha fel-

kel az ülésből. Fejnehézség kivált reggel felébredéskor, a fej hátsó részében, haragossággal. Oly érzés, mintha minden ki akarna esni a koponyából, belső fázással. Oly f., mintha szög lenne a fejben. Egyoldali szaggatás a fej előrésszében, az arcz és járomcsontban. Szúrás az agyon keresztül. Vértolódás. Kopogás a halántékokban. — Külsőleg, bal oldali fejf.; a hajak is fájnak fekvés, érintésben. Duzzadt erek a halántékokon. Nyomó és húzó f. a halánték-izmokban, kivált rágásban.

Szem-fájás, mint a homoktól. Szemegetés. Gyuladt, kékes vörös kűrthártya. Szempilladaganat, vörösség, keménységgel; fájdalmas vörös csomócskák a pillák szélein. Fügölyök a szemöldökön. Könyezés, kivált a bal szemben. Homályos látás, olvasásban, álmosággal. Rövidlátás. Fekete, szállongó pontok a szem előtt.

Szorító **fül-fájás**, heves szúrással, többnyire este. Fül-szaggatás este az ágyban, gyakori yizeléssel, lábfázással.

Varas **orr**, fájdalommal. Gyakori orrvérzés, kivált felhevülésben.

Arcz-forróság; néha átfutó. Viszkető, varas arczküteg. Fájdalmas vörös csomócskák a halántékon. Fúró, vájó f. a járomcsontban, érintésre enyhülő. Ajk-rángás. Állmirigy-dag.

Fog-fájás, thea-ivás után. Mardosó, vájó f. az odvas fogakban; hideg, vagy rágás által sokkal nagyobb. Dagadt foghús, sebféle fájdalommal.

Száj-hólyagcsák. Keserű, vagy véres nyálfolyás. Sebféle f. a nyelvhegyben, érintésre. A nyelv mindkét oldalán nyelvbéka. — Sebféle f. a szájpapdat és torokban, nyelés alkalmával. Torok-szúrás, a fülíg terjedő. Mandola-és torok-daganat.

Nyákos, édeses **szájíz**. A kenyér keserű. Az étkek sohase sósak elegendőleg. Hideg étel, ital utáni vágy. Szomj, csak éjjel és reggel. Zsíros ételek és hagyma után fejlődött bántalmak. Azonnali jóllakás. Evés után lomhaság, szívdobogás, puffadás, szelek. Felbőfögés, az étel után ízlő, vagy keserű. Avas bőfögés zsíros étel után. Émelygés; hányás; savanyús folyadékot hány ki.

Gyomor-görccs; este felé nagy fokra emelkedő. Nyomó f., kivált érintésre, evés után. Kopogás a gyomor táján. Szorongó érzet a szívgyödörben. — Nyomó f. a **máj**, szintén a vese táján.

Has-puffadás, összehúzó görcsfájdalommal. Préselő f. az alhasban; vagy oly érzés, mintha ott valami eleven mozogna. Benyomó f. az ölben. Haskorgás. Lágyék-mirigy-dag, húzó fájdalommal, mely a térdig húzódik.

Szök-szorulás több napig. Összehúzó f. a végbélben, székeléskor. Fügölyök a végbélen.

Vizelés után egy időig cseppenként megyen a vizelet. Vértvizelés. Égető f. a csőben; vagy szúrás vizelés alatt, vagy ezen kívül is; viszketés a csőben. Takár. Hólyag-pöfeteg.

A férfi-**nemzőrészekre** nézve. Fügölyök (Feigwarzen, condylom) az előbőrön, vagy makkon. Bujafekélyféle fekélyek az előbőrön. Előbőr-dag. Szúró f. a tökzsacsokban, a tagban, innét az ondózsórra felmenő, a köldökig. Állandó erectiók éjjel, szúró fájdalommal a csőben. Polutiók szűkülés érzetével a csőben. — A nőknél: sebhedt, dagadt szeméremajkak. Szemölcs a méhszájon. Fehérfolyás.

Szúrás, hemzsegés a **légsőben**. Rekedtség, összehúzó gégefájdalommal. Felhevülés által előidézett köhögés; köhögés által hamuszínű, sárga, zöld golyócskákat köp ki; vagy sárga nyákot.

Mell-fájás, oly érzéssel, mintha oda nőtt volna valami. Mellszúrás, különösen hideg ital után. Vérpezsgés a mellben; erős, hallható szívdobogás, kivált fölfelé menésben. Szívdobogás, émelygéssel. Fájdalom a szív táján. Kék bőr a vállak táján.

Kereszt-, hát-, nyak-fájás, mint összeveretés után. Fúrás a hátban; kelés a háton. Nyakmirigy-dag; duzzadt erek a nyakon. Izzadás a hónalyban.

Szaggató, kopogó f. a vállaktól az ujjakig. Húzó f. a **karok** csontjaiban. Ficzomodás érzete a felső karban, ropogással. Akaratelleni rángás a karokban. Hidegség érzete a karokban, éjjel. Szúró f. a karokban. Duzzadt erek a kezeken. Hidegség, elhalás az ujjakban. Száraz bőr a

karokon. Márványozott foltok az alsó karon. Fájdalmas vörös daganat az ujjak hegyein. A karfájdalmak nagyobbak, midőn lecsüggnek a karok és melegben; hidegben, vagy mozgásban enyhülnek.

Szűrő f. a **lábszárakban**; nagy gyengeség főleg lépcsőkön fölmenésben. Ropogás a térd- és láb-ízületekben, kinyújtásban. Küteg a lábszárakon és a térden. Fekélyek a felső lábszáron. Viszkető, fehér csomók a lábikrán. Fájdalmas, gyuladt daganat a sarkon és a nagyujj hegyén. Márványozott foltok a sarkon. Lábizzadás. Fagydag a nagy lábujjon.

Tongo.

Átalában : szaggató f. nyomás, mozgás által enyhülő. Legtöbb bántalom ülésben, nyugalomban támad. — Az eczetnek kül alkalmazása enyhíti a fájdalmakat.

Szaggató, szűrő f. a **fejben**, midőn szobába lép; fejszúrás különösen, midőn nevet. Fejkopogás a bal oldalon.

Szem-szárazság, égetés, este, olvasásnál.

Sápadt **arcz**. Szaggatás az állcsontban.

Szaggató **fog**-fájás, eczet-szagolásra elmúló. Savanyú foghús-vérzés. — Sok víz-gyülem a **szájban**. Keserü mandolaizü böfögés. — Mindkét **rásztban** metsző, égető f., oly érzéssel, mintha külsőleg fájna.

A **nőknél**: fehérfolyás, menésben. Vastag nyákfolyás a méhüvelyből, erőltetéssel járó kemény székletétel alatt.

Rekedtség, égetés a **göge**ben. Mellszúrás, égetés, a bordák alatt. — Igen érzékeny **kereszt**fájás, érintésre.

Urare, máskép curare.

Különösen hat e szer az idegrendszerre. Hatásköre: a bénulatok (Paralyses, Lähmungen); így a vizelethólyag, végtagok bénulata; elnyomott izzadás, különösen lábizzadás utáni, méhkóros, gyermekeknél fogzás alatti bénulatok. Harley (w. med. Wochenschrift 1862. Nro 20 és 31) szerint az *urare*, strychnin ellenszere. Urare antidotuma pedig Humboldt után a cukor.

Uva ursi.

Hasvízkór, szív- és máj-bántalmak mellett. Fájdalmas **vizelés**, égetéssel; nyákos, genyes vizelés; vérvizelés.

Valeriana officinalis.

Átalában: rásztkóros, méhkóros bántalmak. Felizgatott idegrendszer, gyengeség érzetével. Rögtön támadó, megrázkodtató fájdalmak. Mercur okozta bajok. Megjelennek a bántalmak leginkább este, ebéd után, nyugalomban; enyhülnek mozgás, helyváltoztatás által. Rángások az izmokban. Nehéz kór.

Láz. Rövid fázás után, állandó forróság. Átfutó forróság, kivált az arcon észlelhető. Geliszta-láz, görcsökkel.

Hirtelen támadó **fejfájás**; fejfájás hysteriában szenvedő nőknél. Nyomó, néha szúró f., a szemüreg felé irányzott. Egyoldali húzó f., légvonal után; egyoldali jéghidegség a fejtetőben. Összehúzó f. a fejtetőben, mint erős ütés után.

Bágyadt **szemek**, mint éjszakázás után. Nyomó, égető, csipdeső f. a szemben. Fájdalmas pilla-dag. Vörös, sebhedt, fájdalmas pillaszélek. Homályos- vagy messzelátás. Sötétben világosságot látnak szemei és a tárgyakat is majd egészen látják. Szikrák a szemek előtt, vagy fekete pontok.

Arcz-fájás, rögtön támadó, összeszorító, húzó fájdalommal a csontokban. Piros, forró arcz, szabadban.

Olyféle **szájíz** és szag az orrban, mint a faggyu. Nyákos szájíz; keserű íz, midőn evés után nyelve végével nyalja ajkait. — Böfögés, mint a bűdös tojástól. Avas ízű, vagy üres böfögés. Émelygés, oly érzéssel, mintha czer-naszál függne a torokból le a hasig, nyálfolyással. Nyák; epe-hányás, hidegrázással, aléltással.

Gyomor-gyengeség. Nyomó f., hirtelen támadó és a hasban érezhető, bugyogás közben hirtelen el is múló. Érintésre fájdalmas **máj**; néha lökö f. Szúró f. a vese táján, lefekvéskor.

Felfuvott, kemény **has**. Felfúlt has, mintha szét akarna repedni. Alhas-görcsök, kivált méhkórosoknál; legtöbbször éjjel az ágyban. Csipdeső, metsző hasf., mely miatt hasát befelé húzza. Baloldali, este megjelenő hasf. Összeveretés érzete az alhasban, az ölben, mint meghülés, emelés után. — Zöldes, véres hasmenés. Fúró f. a végbélben. Geliszták.

Mell-szorongás; szúrás, többször a bal oldalon. — Külsőleg, kemény csomócskák a mellen.

Húzó **kereszt**-, hát-fájás. Fájdalom a lágyékban, mint meghülés, emelés után. Csúzos f. a váll-lapoczkában.

Összeszorító, vagy rángó, szaggató f. a felső **karban**. Bénulati f. a vállak, könyökben. Kéz-remegés, irásnál; lökö f. a kézben. A karon kemény csomócskák.

Égető f. a **csip**-ben, este az ágyban. Összeszorító, rángó, húzó f. a felső lábszárban. Összeveretés érzelmé a felső lábszárban. Bénulati érzés a térdben. Szaggató f. a lábikrában, kivált midőn keresztbe teszi lábait. Riczomodás érzelmé a lábizületben. Szúró f. a sarkon, főleg ülésben; szaggatás a talpban.

Veratrum album.

A **lélekre** nézve. Melancholia, gyakori émelygéssel, fázással, mintha hideg vízzel öntötték volna le. Szelid, fájdalmas kedély siránkozással; leverettséggel, akaratelleni sírás. Vigasztalhatlanság, képzelt szerepcsétlenség miatt. Csüggettség; kétségbeesés. Belsőszorongás. Ijedezés; féltékenység. Nyugtalanosság. Haragosság, minden csekélység miatt; vagy — közönbösség, csendes hallgatás. Vagy — nagy élénkség, csintalanosság, hajlam a nevetés, éneklésre. Nem különben, — dühösség, testforrósággal; futni akar, kiabál, tombol és étvágya nincs; ruháit tépi és semmit sem szól; csizmáit vagy czipkeit szétszaggatja, a darabokat lenyeli; tulajdon ganéját szájába veszi, senkit sem ismer. Eszméletlenség. Dühös deliriumok, egészen meghidegült test mellett; néha mosolygó arczkifejezéssel. Fecsegés vallási tárgyak fölött. Tébolyodás, vallásos, vagy szerelmes ideákkal; vagy helytelen cselekvényekkel: vadásznak

adja ki magát, vagy herczegnek; a nő azzal dicsekszik, hogy terhes állapotban van. Folytonosan nevet, vígan énekel; rohamonkint kiabál, fut, belszorongás, félnkség jeleivel.

A **testre** nézve általában. Fájdalom-rohamok, melyek alatt rövid időig delirál, eszét veszti. Összeveretés érzete a tagokban, kivált a csontokban. Bénulati fájdalom, mint nagy fáradság, kimerülés után. Az ágymeleget nem szenvedő tagfájdalmak, melyek nedves időben, különösen tavasz vagy őszkor szintén megnagyobbodnak. A fájdalom általában, mások beszélése által is növekednek. A tagok zsibbadása, elhalása, feszesége, reszketése. Lökő érzés a tagokban, mint a villámtól. Rángások; görcsök; görcs-merevedés; aléltság. Általános nagy gyengeség; bénulati erőtlenség. Hidegség érzete a test egyes részeiben. — Harag, ijedés, féltélem következményei, szintén china okozta bántalmak ellen.

Hervadt **bőr**; kék bőr (cholera-ban). Bőrhámlás. Kütegek; melegben viszketők; rühféle, száraz küteg, éji viszketéssel. Száraz sömör. Hideg izzadás.

Kábult **álm**. Éji álmatlanság, belszorongással. Ijesztő álmok; nyöszörgés alomban; felébredéskor, éjjel, remegés, fázás.

Láz. Általános fázás az egész testben, hideg izzadással, kivált a homlokon; hideg vízre vágyó szomjusággal. Váltóláz; egyedül kül-fázással. Hidegrázás; ez után csekély forróság; erre izzadás, mely után rövid idő alatt fázás következik. Fázás nagy szomjjal; később forróság és fázás felváltva; végre állandó forróság nagy szomjjal. Éjfél előtti lázak. Lappangó idegláz. Alig tapintható ütérverés.

Lazultság érzete a **fejben**. Szédelgés. Fejköszvény, arczsápadtság, émelygés, hányással. Fejfájás, fájdalmas nyakfeszességgel. Fejfájás egyes rohamokban oly érzéssel, mintha az szét lenne tépve, vagy zúzva. Egyoldali, nyomó f., gyomorfájással. Összefüzo f. a fej és nyelcsőben. Metező f. a fejtetőben. Rázkódtatás a fejben, kar-rángással és az ujjak sápadtságával. Hajolásban vértorlás. Égető f. a fejben. Kopogó fejfájás. — Külsőleg: Hemzseges. Fel-

berzengő hajak, hidegség érzetével. Oly érzés, mintha a halántékon egy csepp víz folydogálna le. Érzékeny hajak. melegség, vagy hidegség érzetével. Hidegség érzelme a csigolyában, láb fázással; vagy oly érzés, mintha darab jég fekiüdne a fejen. Hideg homlokizzadás.

Szem-fájás, oly érzéssel, mintha a szemek összeverettek volna. Összenyomó, szaggató f. a szemekben. Állandó forróság a szemekben. Szemgyulladás, heves fejfájás és álmatlansággal. Bágyadt, homályos, sárgás szemek. Vizenyős szemek, mintha tojás-fehérével lennének bevonva. Szemszárazság. Könyezés, gyakran forrósággal, metsző fájdalommal és szárazság érzetével. Szempilla-bénulat. Dülledt, elforgatott szemek. Duplalátás. Éji vakság. Szikrák, fekete pontok a szemek előtt, főleg fekvésben, vagy midőn felkel az ülésből.

Fül-szúrás. Majd hideg, majd meleg fülek. Siketség, mintha a fül be lenne dugulva. Fül-bugás, kivált midőn felkel az ülésből.

Jéghideg **orr.** Belső orr-gyulladás, fekélyféle fájdalommal. Orr-csont f., mintha össze, vagy benyomatott volna. Éji, vagy egyoldali orrvérzés. Szemet-szag az orrban. Réz-orr.

Sápadt, hideg, beesett **arcz**, hegyes orral és kék kari-kával a szemek körül. Kékes arcz. Arcz-forróság, sötét-vörösséggel. Hideg arczizzadás. Egyoldali, húzó, feszítő arczf., a fülig. Rángás az arcz-izmokban. Arczküteg, sebféle fájdalommal. Rezes arcz. Arcz-dag. — Száraz, feketés, fölrepedezett ajkak. Küteg a szájszögleteken. Rezes küteg a száj körül. Áll-görcs. Állmirígy-dag, fájdalommal.

Fog-fájás, fejfájással és vörös arczdaganattal; néha aléltsáig kimerítő gyengeséggel; vagy émelygés, hányás, tagfázással.

Száj-szárazság. Szájpadlat szárazság, zsibbadás érzetével. Nyálfolyás, émelygéssel, éles, sós ízzel. Habzó száj. Égetés, vagy — hidegség érzete a szájban és nyelven. Dagadt, száraz, feketés, fölrepedezett nyelv. Nem-szólhatás.

Összefüző, fojtogató **torokfájás**, kivált nyelésben. Nyelcső-szükület, mint valami daganattól. Nyelcső-duzzadás, fuladás veszedelmével. A torok, nyelcsőben égetés, vagy — hidegség érzelme. Torok szárazság, érdesség (Rauhheit).

Tapadozó **szájíz**. Borsos mentaféle szájíz. Olthatlan szomj, hideg italokra, erős vagy savanyu eledelekre és hűsítőkre. Semmi étvágy; vagy — rendkívüli nagy étvágy. Csekély evés után, azonnali hányás, hasmenés alatt is enni kíván. Evésnél, émelygés éhséggel és gyomornyomással. Üres, vagy savanyu, de többnyire keserű böfögés. Csuklás. Hányás. Hányásra való késztetés. aléltságig, majd mindig nagy szomjussággal. Erőszakos hányás, állandó émelygéssel, nagy erőtlenséggel; testborzadozással, később általános forrósággal. Étél- vagy zöld nyák-, fekete epe- és vérhányás. Hányás és hasmenés, gyomornyomással. Cholera.

Gyomorfájás, nagy éhség és szomjussággal. Igen érzékeny gyomor. Gyomorgöres. Nyomó f. a gyomorban, innét a mellcsont, résztokra, alhasra terjedő. Égető f. a szívgödörben. Gyomor-rák. Mindkét résztban (Hypochondern) feszítő f. mint a szelektől; a lép táján szúrás, menésben, vagy mértéktelen ebédelés után is.

Hasfájás, meghülés, vagy nagy adagban bevett china után. Érintésre igen fájdalmas has; hasf. a köldök körül. Alhas-görcsök. Metsző f. a hasban, mintha késsel metszenék, hasmenés, szomjusság, vizelés mellett. Égető f. a hasban, mint az égő széntől. Összeveretés érzelme, egyszersmind felakadt szelek. Haskorgás. Szélkólika. Bélgyulladás. Haspuffadás, keménységgel, nyálfolyással. — Külsőleg, rángások a hasizmokban. Lágyéksérv.

Szükszorulás, néha fejfájás, forróság mellett. Kemény szék; hosszadalmas szorulás, mint a belek tétlenségéből eredő. Vagy — heves fájdalommal, metszéssel járó hasmenések; véres hasmenés; szél-menet alkalmával akaratelleni székürülés. Székürülések alatt nagy lankadság, testborzadás, sápadt arcz, hideg homlokizzadás, gutaütéstől való félelem. Fekete székletételek, fekete hányással (fekete kór, melaena). Vak aranyér. Geliszták.

Elnyomott **vizelés**; vagy — bő vizelés, fejfájás, éhség, szomjuság, émelygés, hasfájás, székszorulás mellett. Akaratelleni vizelés. Nyomó f. a hólyagban, égető a csőben.

A **nemzőrészekre** nézve. Nőknél: kora, erős tisztulás; elnyomott tisztulás; tisztulás előtt orrvérzés, szédülés; tisztulás kezdetén émelygés, hasmenés, fázás; hószám alatt fülzúgás, fájdalom a tagokban, nagy szomj, fejfájás, émelygéssel; a hószám végével fogcsikorgatás, kékes arcszín. Gyermekegyi láz; elnyomott gyermekegyi tisztulás, félrebeszéléssel. Méhdüh a gyermekegyasoknál.

Légcső. Összefüzo f. a gégeben egyes rohamokban, fuldoklásig. A mellen fekvő hurut, torok-kaparás, -érdességel. Tüdő-hurut (Lungenkatarrh). Görcsféle köhögés (mint a számarhurut) hányással. A légcső alsó részében érezhető csiklándozás, köhögésre készítő. Száraz köhögés, többnyire éjjel. Köhögés oldalfájással, nehéz légzéssel.

Mély, üres köhögés, mint az alhasból, metsző hasfájdalommal. Számarhurut-rohamok. — Felakadozó légzés, fuladozással; a gége és mell görcsös összefüzésétől. Mell-szűkület, nehéz légzések. Mell-szorongás, fájdalommal az oldalban légzés alatt.

Mell-nyomás, kivált a mellcsont táján, szorongás, különösen evés, ivás után. Teliség érzete a mellben. Vértorlat (Blutcongestion). Összefüzo mellgörcs. Metsző, szúró mellfájás. Erős, szinte látható szívdobogás, nagy belszorongással.

Összeveretés érzelme a **keresztben**. Gerinczagy-sorvadás (tabes dorsalis). Csúzos nyakfesz. Bénulati gyengeség a nyak-izmokban, mely miatt feje lecsügg.

A **karokban** bénulati összeveretés; rángás. Daganatérzet a karokban; karhidegség-érzete; zsibbadás érzete. A könyökben villámlökés érzelme. Hemzsegés a kezek és ujjakban. Zsibbadás, elhalás az ujjakban.

Csip-bénulat. Bénulati összeveretés érzelme a láb-szárakban; zsibbadás. Térdfesz. Villám-lökések a térdben. Hirtelen támadó láb-dag. Láb-remegés, hidegség érzetével, mintha hideg víz folydogálna benne. Szúró f. a nagy ujjban. Podagra. Szúró, sebféle f. a tyukszemben.

Verbascum.

Átalában : Lefelé menő, néha szűrő szaggaítás a test különféle részeiben. Reggel fölkeléskor lomha, álmos. Test-hidegség, külsőleg is érezhető; borzadozás, mintha hideg vízzel öntötték volna le.

Fej-szedelgés, mint valami nyomástól. Kábult, nyomó fejfájás, néha egyoldali; kivált midőn a melegből hidegbe megyen; leginkább a homlokban. Rengő érzés a fejben, menésben.

Összehúzó f. a szemekben; forrósággal; homályos látás. — A **fülben** oly érzés, mintha befelé húzatnék; fildugulás; nehéz hallás.

Arczfájdalom; nyomás, kivált a bal járomcsontban, egyes rohamokban; erős tápintásra növekedő; néha heves szúrás, csipkedés a halántékokban; mintha harapófogóval csipdesnék; feszítő f. Légvonalban, vagy a hidegben megújuló fájdalmak. Ideges arczfájás. — Szaggaító f. a zápfogakban.

A **szájban** sós nyálgyülem. Kellemetlen szájíz és szag a szájból. — **Gyomor**-nyomás, szúrás, metszés a bal részben. **Haspuffadás**. Nyomó f. a hasban, mintha ott kö feküdnék. Lefelé menő hasfájdalom, végbél-összefűzés mellett. Oly érzés, mintha a belek a hasfalhoz nőttek volna és innét erőszakosan elrántatnának. Hascsipkedés, mint a szelektől. Szűrő f. a köldök táján. Haskorgás; bugyogás érzete. **Szék**-szorulás; vagy juhganéhoz hasonló szék.

Rekedtség. A **göge**, az orr, be van dugulva; hurut. Köhögés, leginkább este, éjjel álomban. Feszítő mellfájdalom, néha szúrással.

Szűrő f. a **hát** és vállakban. Az előkarban rángás, szaggaítás lefelé tartó. Szűrő f. a tenyérben. — Bénulati f. a felső lábszárban. Görcs f. a térdben; térdremegés, mint ijedés után. Lefelé szaggaító f. az alsó lábszárban. Szúrás a lábban; összeszorító nyomás a talpban.

Vinca minor.

Mellözve a többi, nem éppen lényeges symptómákat, specificus erővel bir a fejnek hajas részére, hol ellenállhatlan viszketést érez; az összekuszált hajak „lengyel fűrtöt“ (Weichselzopf) képeznek.

Viola odorata.

Átalános lazultság az izmokban. A bántalmak szelidek ugyan, de mégis érezhetők és pedig bármiféle helyzetben. Méhkóros, rásztkóros bántalmak; szótalansággal; sírásra való hajlam.

Fej-fájás, szemgörcscsel. Vértolulás. Szikrák a szem előtt. Összehúzott szempillák. Pilla-görcs. **Fül-szúrás**; a zenét, kivált a hegedü-hangot nem tűrheti. Érzéketlen **orr-hegy**, mint ütés után. **Arcz-fájás**; húzó nyomás a járom-csontban; feszés arczbőr. **Mell-szorongás**; mellszűkület, nyomó f. mellett, mintha kö nyomná mellét.

Viola tricolor.

Átalában mind a **lőlek**, mind a **testre** nézve: szomorúság; melancholia; hysteria; hypochondria.—Görvélykór. Nyakmirigy-daganat. Kütegek, kivált a gyermeknél első években; fakadékok (Pusteln); genyedző és varat képző kütegek. Fejőtvar. Köleshimlő. Vastag, kemény arczbőr. Metsző hasfájdalmak, nyákos hasmenéssel, néha erőltetéssel. Szúró f. a mellben, a szív táján, a vállak közt, a könyök, előkar, ujjak, térd és lábokban.

Zincum.

A **lőlekre** nézve. Halál-eszmével foglalkozik, mintha élte vége közel állana. Rosz, mogorva kedv; vagy — víg kedély. Változó kedély; dél előtt többnyire szomorú, este víg, vagy ellenkezőleg.

A **testre** nézve általában. Hypochondria. Szúró szagatás a tagokban, minden felhevülés után nagyobb; a cson-

tokban. Köszvényes csomók. Sebféle fájdalmak. Rángások az izmokban. Hangyamászás (hemzsegés) a tagokban. Bénulatok, ha egyoldaliak is, vagy guta után. Vérérdag. A fájdalmakat a bőr és hús közt látszik érezni. Ebéd után és este jelennek meg többnyire a bántalmak. Érzéketlen test. Hidegség érzete a csontokban. Kopogás, vagy remegés (kivált szenvedélyek után), az egész testben. Nagy lankadtság; gyengeség; semmi kedv a testmozgásra, sőt ettől szinte fél.

A **bőrre** nézve. Hosszadalmas küteg. Sömör. Csontdag. Fagydag; könnyü fagyasztása a test egyes részeinek. Cserepes bőr.

Nyugtalan **álmom**, ijesztő, ábrándozó álmokkal; nappali álmoság kivált reggel és ebéd után. Álomban sok beszélés, kiabálás, testrágás, gyakori följjedezés.

Lázas borzadozás, fázás, átfutó forrósággal, heves remegéssel a tagokban, kopogással az egész testben. Hajlam az izzadásra; éji izzadás.

Fej-kábulás; szédülés, melyben bal oldalra dőlöng; vagy oly érzéssel, mintha alatta az üfő hely inogna. Kábító szédülés általános nagy gyengeséggel, szemsötétedéssel. Fejfájás bor-ivás után. Fejköszvény, émelygés, hányással. Nyomó f. kivált a homlokban, vagy a halánték, vagy a fej hátsó részében. Csavaró f. Szaggatás a fej hátsó részében. Szűrő szaggatás a fej oldalaiban, ebéd után elmúló. Sebféle, vagy kopogó fejfájás. Szobában hevesebbek, szabadban enyhébbek a fájdalmak. — Külsőleg, seb- vagy fekélyféle f. Oly érzés, mintha haja borzas lenne. Hajmenés; kopaszodás.

Nyomó **szem**fájás, vagy oly érzés, mintha szemei be lennének nyomva. Viszketés, égetés, csipdesés, sebféle f. a szemekben és pillákban. Szemszárazság; gyulladás. Felső pilla-bénulat. Tüzes foltok, midőn fölfelé néz. Fekete hályog.

Szorító **fülf**fájás, szúrás, szaggatás és küldaganattal, a gyermekeknél. Bűdös fülfolyás.

Orr-daganat, ha egyoldali is; elvesztett szaglás. Nyomó, szorító f. az orr-gyökben; sebféle f. az orr belsejében. — Szaggatás, összeveretés érzelme az arc-csontokban.

Fölrepedezett, belől fekélyes ajkak. Húzó, szúró szagga-
tás a zápfogakban; vagy sebféle f. Dagadt, fehér, fájdal-
mas foghús; foghús-vérzés, -fekélyek.

Apró, sárga fekélyek a **szájüreg** belfalain; itt egy-
szersmind hemzseges, bő nyálfollyással. Nyelv-hólyagok.

A **nyelcső** belső részében szűkülés érzete, görcsfájda-
lom. Sebféle f. a torokban; sok nyák-gyülem.

Vér-, vagy sós **szájiz.** Nagy éhség; de a húst, édes,
főtt ételeket nem eheti; kenyér után nyomást érez gyom-
rában; valamint majd általában minden ebéd után; vagy
ebéd után rossz kedv, teliség érzete, égető f. a gyomorban.
Savanyú felböfögés, kivált tej után. Édességek után gyom-
morégés. Reggeli után csuklás. Összeszorító, szúró, szag-
gató, nyomó, égető f. a **gyomorban**. — Görcsféle f. a rász-
tokban (Hypochondern); vagy nyomás, kivált menésben
érezhető. Szúró f. a lép táján. Szúró, sebféle f. a vesékben.

Has-puffadás, feszítő, nyomó fájdalommal. Kellemet-
len érzés a hasban. Görcsféle f. a köldök körül. Szúrás,
szaggasztás. Metszés, csipkedés, hasmenéssel. Haskorgás.
Szélkólika. Lágycsér.

Szék-szorulás; vagy kásás hasmenés; véres hasmenés.
Akaratelleni hasmenés. Szaggasztás, szúrás, égetés, viszke-
tés, sebféle f. a végbélben.

Vizelés kezdetén, felakadt vizelés. Vizelettől való
nyomás a hólyagra; fájdalmas vizelés. Akaratelleni vize-
lés, menés, tüszentés, köhögés alatt. Vese-kövek. Vér-
vizelés. Vizelés alatt és után égetés. Metsző f. a cső-
nyilásban.

A férfi-**nemzőrészekre** nézve. Felhúzott, dagadt, fáj-
dalmas tökök. Húzó f. a tökökben az ondózsínóron fölfelé
terjedő. Sebféle f. a tökzsacsakóban. Nagy ösztön az el-
hálásra, azonnali, vagy nehezen ömlő magürüléssel. Éjjeli,
állandó erectiók. A nőknél igen érzékeny nemző részek.
Méhduh (Nymphomanie). Vérér-dag a szeméremtesten.
Hajlam az abortusra. Kora, vagy — elnyomott hős szám;
elnyomott gyermekágyi tisztulás. Tisztulás alatt has-
puffadás, metszés, nyomás a hasban és keresztben, nagy
gyengeség, nehézség az alsó végtagokban.

Torok-szárazság, érdesség; harácsolás által fekete vért köp ki. Száraz köhögés éjjel, szűrő, vagy oly fájdalommal, mintha melle szétrepedne. Nyúlós nyák-köpés, mely után hideget, érdességet érez mellében. Vér-köhögés, égető, vagy sebféle mell-fájdalommal.

Mell-szorongás; szorongó légzés, kivált este. Görcsös mell-szűkület. Elnyákosodott mell. Rövid légzés, evés után, a szelektől. Mell-nyomás. Feszítő f. a mellcsontban. Mellszűrés, kivált a szív táján. Mell-égetés. Szívdobogás, belszorongással, vagy e nélkül. Rendetlen érverés.— Külsőleg, sebféle f. a csecsbimbóban. Elnyomott tejelválasztás a szoptató nőknél.

Kereszt-fájás, menés, ülésben. Gyengeség érzete a kereszt és hátban. Csúzos hátfájás. Szűrés, feszítés a váll-lapoczkák közt. Szűrő szaggatás, feszesség a nyakizmokban.

Csúzos f., szűrő szaggatás, húzás a vállak, **karok**, kezek és ujjakban. Bénulati érzés a karokban. Kéz-bénulás, elhalás. Remegő kezek, irás alatt. Száraz fölrepedezett bőr a kezeken.

Csúzos f. a **lábszárak**, térd és lábokban. VÉRÉR-DAG a felső, alsó lábszáron. Térd-fesz; éji térd-fájdalmak. VÉRPANGÁS érzete az alsó lábszárban. Lábikra-fesz, menésben, hemzsegés érzete. Láb-fesz, ülés után; ficzamosodás érzete a láb és nagy ujj ízületében. Gyulasztó lábdag; égető lábfájdalom. Lábbénulat. Fagydag a lábon. Kopogó f. a nagy lábujjban.

Zizia aurea.

(*Smyrnum aureum.*)

A **lélekre** nézve: nagy izgatottság, mely után levelettség következik. Életuntság. Változó kedély.

A **testre** nézve általában: agy- és idegrendszer-bántalmak. Hypochondria; hysteria. Görcsrángások. Nehéz kór. Görcsös mozgások az izmokban. Asthma; hurutos, mellhártya-bántalmak. A fájdalmak növekszenek érintés, mozgás, zöreje és világosság által.

A **bőrre** nézve: az egész test külseje sápadt, feje,

dagadt. Érintésre, az egész test fölüllete fáj. Vizenyős arczdaganat.

Nyugtalan **álm** kellemetlen álmak miatt. Görcsös rángások álomban.

Láz, heves, szűrő mellfájdalmakkal. Fázékonyság, az arcz és felső végtagok izmainak görcsrángásával.

Fej-szédelgés; vértolulás; heves f. a jobb halántékban, émelygéssel, néha epehányással; éles f. a fej bal oldalában; zörej, világosság által növekedő; ideges fejfájás.

Szem-fájás és vörösség. Vizenyős szemek. Lövelő f. mindkét szemüregben; éles f. a jobb szem-üregben, szemmozgásra növekedő. Szemárpa a jobb pillán. Chronicus szemgyulladás; szaruhártya-fekély.

Égető f. az **orr-likak** és szemekben; dugulás, sebfájdalom a jobb orrlikban.

Duzzadt, sápadt **arcz**. Az arcz egyik oldala piros, a másik sápadt. Fúró f. az arczcsontokban; tompa f. az állcsontokban.

Gyuladt **nyelvéklő**; sok nyákelv választás a torokban. Keserű **szájíz**; csak savanyút öhajt. Émelygés; savanyu ízű hányás; vagy epehányás.

A férfi-**nemzőrészekre** nézve: felizgatott nemi ösztön. Pollutiók. Az elhálás utáni gyengeség ellen is használ. A nőknél: rögtön elnyomott hős szám esetében.

Légcső-bántalom; érintésre érzékeny légcső. Gégeszárazság és innét eredő erős köhögés; köhögés alatt f. a gégeben. Rövid, száraz köhögés, heves, szűrő fájdalommal, a mell jobb oldalában. **Mell-szúrás** a mell jobb oldalában, köhögés által növekedő. Lövelő f. a mellben. Külsőleg — zúztatás érzelme a mell-izmokban. Görcsfuladás; hanyat nem fekhetik.

Rohamonkint megjelenő tompa f. a jobb **váll** alatt. A mellből kiinduló, heves lövelő f. a váll-lapoczkában. Égető f. a keresztben. Tompa f. a lágyékban, kivált mozgásban. — Viszketés érzete a jobb karban; bénulati érzés a karok izmaiban, a vállaktól a könyökig terjedő. Az alsó végtagoknak csekély erőltetése után, szokatlan lankadság.

F Ü G G E L É K

gyanánt szolgáljon itt még:

A Z O N F Ö G Y Ó G Y S Z E R E K S O R O Z A T A .

melyek több tekintetben hasonlítanak egymáshoz.

Acidum muriaticum: arsenicum, aurum, belladonna, bryonia, calcarea, china, lycopodium, natrum mur., ac. nitric., ac. phosphoricum, rhus, squilla, viola odorata.

Acidum nitricum: aconitum, aurum, belladonna, calcarea, conium, graphites, hepar, kali, lycopodium, mercur, mezereum, natrum, opium, petroleum, platina, pulsatilla, rhus, sepia, sulphur, thuja; szintén még az: agnus, arnica, bryonia, caladium, chelidonium, cina, muriaticum acidum, nitrum, phosphor, phosphoricum acidum, sabadilla, selenium, sulphuricum acidum, viola tricolor.

Acidum phosphoricum: asa, belladonna, causticum, china, cofea, conium, ignatia, lachesis, ledum, lycopodium, mercur, muriaticum acidum, nitri acidum, opium, phosphor, rhus, sepia, staphysagria, sulphur, thuja, veratrum.

Acidum sulphuricum: ammonium, arnica, conium, digitalis, muriaticum acidum, nitri acidum, phosphoricum acidum, pulsatilla, ruta, sulphur.

Aconitum napellus: agaricus, antimonium, anacardium, arnica, arsenicum, asarum, belladonna, bryonia, cannabis, cantharis, causticum, chamomilla, cofea, colchicum, crocus, drosera, dulcamara,

graphites, hepar, hyosciamus, ipecacuanha, mercur, nitri acidum, nux vomica, opium, phosphor, platina, pulsatilla, ruta, sabina, sepia, spigelia, spongia, stramonium, sulphur, veratrum.

Aethusa cynapium : cicuta, conium, és ezen két-szerhez hasonló orvosságok.

Agaricus muscarius : aconit, belladonna, cofea, graphites, nux vomica, opium, phosphor, pulsatilla, staphysagria.

Agnus castus : cuprum, natrum muriaticum, nitri acidum, oleander, platina, selenium, sepia.

Alumina : arsenicum, baryta, belladonna, bryonia, calcarea, chamomilla, ignatia, ipecacuanha, lachesis, ledum, mercur, nux vomica, phosphor, plumbum, rhus, silica, sulphur.

Ambra grisea : calcarea, chamomilla, graphites, lycopodium, nux vomica, phosphor, phosphoricum acidum, pulsatilla, sabadilla, sepia, staphysagria, veratrum, verbascum.

Ammonium carbonicum : ammonium muriaticum, arnica, arsenicum, belladonna, bryonia, china, ferrum, graphites, hepar, kali, lachesis, laurocerasus, lycopodium, manganum, nux vomica, phosphor, pulsatilla, rhus, silica, staphysagria, sulphur.

Ammonium muriaticum : ammonium carbonicum és az előbb elősorolt gyógyszerek.

Anacardium orientale : aconit, arsenicum, calcarea, nux vomica, oleander.

Angustura : cantharis, carbo animalis és vegetabilis, cofea, mercur, platina.

Antimonium crudum : aconit, arsenicum, asa, chamomilla, cofea, hepar, ipecacuanha, mercur, nux vomica, pulsatilla, sepia, sulphur, tartar.

Argentum foliatum : asa, aurum, belladonna, china, hepar, mercur, nitri acidum, nux vomica, pulsatilla, platina, stannum.

Arnica montana : aconit, ammonium, arsenicum, belladonna, bryonia, cannabis, capsicum, cha-

momilla, china, cicuta, cina, colocynthis, euphrasia, ferrum, hepar, ignatia, ipecacuanha, mercur, natrum, nux vomica, pulsatilla, rhus, ruta, sambucus, sabina, senega, staphysagria, sulphuricum acidum, veratrum.

Arsenicum album : aconit, arnica, belladonna, bryonia, calcarea, carbo vegetabilis, chamomilla, china, cofea, digitalis, dulcamara, ferrum, graphit, hel-leborus, hepar, jod, ipecac., lachesis, lycopod., mercur, natrum muriat., nux vom., phosphor, pulsatilla, rhus, sambucus, sepia, sulphur, veratrum.

Asa foetida : antimonium, aurum, causticum, china, cofea, conium, mercur, nux vom., phosphor, platina, pulsatilla, rhus, thuja, tartar.

Asarum europaeum : aconitum, hepar, pulsatilla, sepia, stramonium.

Aurum metallicum : asa, belladonna, calcarea, china, cuprum, lachesis, mercur, nitri acidum, nux vom., pulsatilla, spigelia.

Baryta carbonica : alumina, belladonna, calcarea, causticum, chamomilla, china, dulcamara, lachesis, mercur, natrum, phosphor, sepia, silica, sulphur, tartar.

Belladonna : aconit, agaricus, alumina, ammonium, apis, arnica, arsenicum, aurum, baryta, calcarea, cantharis, causticum, chamomilla, china, cina, cofea, colocynthis, conium, cuprum, digitalis, dulcam., ferrum, hepar, hyosciamus, lachesis, mercur, nitri acidum, opium, phosphor, phosphoricum acidum, platina, plumbum, pulsatilla, rhus, senega, sepia, silica, stramonium, sulphur, valeriana.

Berberis vulgaris : arsenicum, bryonia, chamomilla, nux vomica, pulsatilla, rheum, rhus.

Borax veneta : chamomilla, cofea, mercur, natrum, pulsatilla, sulphur.

Bovista : belladonna, bryonia, carbo animalis és vegetabilis, kali, mercur, pulsatilla, sepia, silica, spigelia, strontiana, veratrum.

Bryonia : aconit, alumina, arnica, arsenicum, chamomilla, china, clematis, ignatia, lachesis, ledum, lycopodium, mercur, muriaticum acidum, nux vom., opium, phosphor, pulsatilla, rhus, squilla, senega.

Calcarea carbonica : alumina, anacardium, arnica, arsenicum, baryta, belladonna, bismuthum, china, cuprum, graphit., kali, lycopodium, mercur, nitri acidum, nux vom., phosphor, pulsatilla, sepia, silica, sulphur, veratrum.

Cannabis sativa : arnica, bryonia, cantharis, nux vom., opium, petroleum, pulsatilla, stannum.

Cantharis : aconit, belladonna, camphora, cannabis, capsicum, china, cofea, colocynthis, laurocerasus, ledum, lycopodium, pulsatilla, rhus, senega.

Capsicum annuum : arnica, belladonna, caladium, china, cina, ignatia, nux vom., pulsatilla, veratrum.

Carbo animalis : bovista, calcarea, carbo veg., ignatia, ipecac., mercur, natrum muriaticum, rhododendron, selenium, silica.

Carbo vegetabilis : antimonium, arsenicum, calcarea, carbo an., china, cofea, ferrum, graphit., kali, lachesis, lycopodium, mercur, natrum, nux vom., phosphoricum acidum, pulsatilla, rhododendron, sepia, stramonium, zincum.

Causticum : ammonium, asa, belladonna, calcarea, chamomilla, cofea, colocynthis, cuprum, ignatia, lachesis, lycopod., mercur, natrum, nux vom., phosphor, phosphoricum acidum, rhus, sepia, stannum, sulphur, veratrum.

Chamomilla vulgaris : aconit, alumina, ambra, arnica, arsenicum, baryta, belladonna, borax, bryonia, camphora, causticum, china, cina, cocculus, cofea, colocynthis, ferrum, graphites, helleborus, hepar, hyosciamus, ignatia, ipecac., kali, ledum, lycopodium, magnesia muriat., mercur, nux vom., petroleum, phosphor, pulsatilla, rheum, rhus, sassaparilla, sepia, stramonium, sulphur.

China : ammonium, arnica, arsenicum, asa, baryta, belladonna, bryonia, calcarea, capsicum, carbo veg., chamomilla, china, cuprum, digitalis, ferrum, graphit., helleborus, hepar, jod, ipecac., lachesis, lycopod., mercur, muriaticum acidum, natrum muriat., nux vom., phosphor, phosphoricum acidum, pulsatilla, rhus, sambucus, sepia, silica, stannum, sulphur, thuja, veratrum.

Cicuta virosa : arnica, conium, lachesis, lycopodium, mercur, opium, pulsatilla, thuja.

Cina : arnica, belladonna, bryonia, calcarea, capsicum, chamomilla, china, ferrum, hyosciamus, ipecacuanha, ignatia, phosphor, sabadilla; vagy még : ammonium, arsenicum, nitri acidum, oleander, silica.

Clematis erecta : belladonna, bryonia, mercur, rhus; vagy még : arsenicum, cantharis, capsicum, causticum, conium, silica, sulphur.

Cocculus : arsenicum, carbo veg., chamomilla, coffea, colchicum, cuprum, ignatia, jod, ipecac., mercur, moschus, nitrum, nux vom., oleander, pulsatilla, rhus, sabina, sassaparilla, stramonium, tartar., valeriana; vagy még : antimonium, laurocerasus, natrum mur., spongia, taraxacum, veratrum.

Coffea cruda : aconit, agaricus, angustura, arsenicum, belladonna, bryonia, cantharis, carbo veg., causticum, chamomilla, cocculus, colocynthis, conium, ignatia, jod, kali, laurocer., manganum, mercur, nux vom., opium, phosphor, phosphoricum acidum, pulsatilla, rhus, sepia, sulphur, valeriana; vagy még : ammonium muriat., antimonium, asa, digitalis, veratrum.

Colchicum autumnale : aconit, arsenicum, china, cocculus, mercur, natrum muriat., nux vom., opium, pulsatilla, sepia.

Colocynthis : arnica, belladonna, cantharis' causticum, chamomilla, coffea, digitalis, staphysagria, veratrum.

Conium maculatum : arnica, asa, belladonna, coffea, digitalis, dulcamara, graphites, jod, lycopodium,

magnesia muriat., manganum, mercur, moschus, nitri acidum, nux vom., phosphor, phosphoricum acidum, plumbum, pulsatilla, rhus, ruta, sabadilla, sepia, staphysagria, sulphur, sulphuricum acidum, taraxacum, teucrium, valeriana; vagy még : calcarea, ferrum. nux moschata, opium, sassaparilla, zincum.

Crocus sativus : aconit, belladonna, ignatia, moschus, opium, platina; vagy még : casticum, lachesis, stannum, tartar.

Crotalus : Lachesis, alumina, arsenicum, belladonna, bryonia, capsicum, carbo veg., causticum, chamomilla, china, cocculus, conium, dulcamara, hepar, hyosciamus, lycopodium, mercur, natrum muriat., nitri acidum, nux moschata, nux vom., phosphoricum acidum, pulsatilla, rhus, sambucus, selenium, sulphur, veratrum.

Cuprum : belladonna, calcarea, china, cocculus, drosera, dulcamara, hepar, jod, ipecac., mercur, nux vom., pulsatilla, rhus, sulphur, veratrum; azonfölül : agnus, ammonium, aurum, hyosciamus, ruta, sambucus, spongia.

Cyclamen europæum : asa, china, pulsatilla, rhus, silica; azonfölül : magnesia muriat., nux vomica.

Digitalis purpurea : arsenicum, belladonna, china, cofea, colocynthis, conium, helleborus, mercur, opium, nux vom., pulsatilla, spigelia, sulphuricum acidum; vagy még : hyosciamus, petroleum.

Drosera : aconit, bryonia, cina, cuprum, hepar, hyosciamus, ipecacuanha, nux vom., spongia, veratrum; vagy még : ammonium, alumina, nitrum, pulsatilla, rhus, squilla, sepia, silica.

Dulcamara : aconit, arsenic, belladonna, bryonia, conium, cuprum, ipecac., lachesis, mercur, nux vom., phosphor, rhus, sulphur.

Euphorbium officinale : belladonna, mercur, ac. nitri, mezereum.

Euphrasia officinalis : arnica, mercur, nux vom., pulsatilla, senega, spigelia.

Ferrum metallicum : ammonium, arnica, arsenicum, belladonna, calcarea, carbo veg., chamomilla, china, cina, graphit, hepar, ipecacuanha, mercur, nux vom., pulsatilla, sepia, thuja, veratrum; vagy még : conium, ledum, magnesia muriat., platina, plumbum, verbascum.

Graphites : aconitum, agaricus, ambra, ammonium, arsenic, belladonna, bryonia, calcarea, carbo veg., chamomilla, china, conium, guajacum, hepar, hyosciamus, kali, lycopod., magnesia, nux vom., phosphor, pulsatilla, rhus, sabina, sepia, silica, sulphur; vagy még : asarum, caladium, mercur, nitri acidum, selenium.

Guajacum : graphites, mercur, nux vomica.

Helleborus niger : arsenic, belladonna, bryonia, chamomilla, china, digitalis, ignatia, opium, paris, phosphor, secale, stannum, veratrum.

Hepar sulphuris : ammonium, antimonium, arnica, arsenicum, belladonna, bryonia, chamomilla, china, cina, cuprum, drosera, ferrum, jod, lachesis, mercur, nitri acidum, plumbum, spongia, silica, zincum.

Hyosciamus niger : aconit, arnica, belladonna, camphora, causticum, chamomilla, china, drosera, graphit, ignatia, lachesis, nux vom., opium, phosphor, platina, plumbum, rhus, ruta, stramonium, veratrum; vagy még : antimonium, carbo anim. és veget., cuprum, digitalis, ledum, magnesia muriat., pulsatilla, sabina, sepia, spigelia, squilla.

Ignatia amara : alumina, arnica, arsenicum, belladonna, caladium, capsicum, causticum, chamomilla, china, cocculus, cofea, crocus, hyosciamus, ipecacuanha, mezereum, moschus, natrum mur., nux moschata, nux vom., paris, phosphor, phosphoricum acidum, pulsatilla, rhus, ruta, sabadilla, secale, sepia, stannum, staphysagria, sulphur, tartar., theucium, valeriana, veratrum, zincum; vagy még : calcarea, helleborus, ranunculus, silica, spongia.

Ipecacuanha : aconit, alumina, arnica, arsenic, calcarea, carbo veg., chamomilla, china, cina, coc-

culus, crocus, cuprum, drosera, dulcamara, ferrum, ignatia, laurocerasus, nux vom., opium, phosphor, pulsatilla, sabina, sulphur, veratrum; vagy még: ambra, belladonna, cantharis, causticum, lycopodium, sepia, tartar.

Jodium : arsenic, china, cocculus, coffea, conium, cuprum, digitalis, hepar, mercur, phosphor, rhus, spongia, sulphur; vagy még: causticum, sabina, squilla, veratrum.

Kali carbonicum : ammon., arsenic, bovista, bryonia, calcarea, camphora, carbo veg., chamomilla, china, coffea, graphit, laurocerasus, lycopodium, natrum mur., nitri acidum, nux vom., phosphor, pulsatilla, rhus, silica, sulphur; vagy még: causticum, manganum, paris, sabadilla, staphysagria, taraxacum, viola odorata.

Kreosotum : arsenic, chamomilla, china, hepar, jod, mercur, muriaticum acidum, nitri acidum, nux vom., petroleum, phosphoricum acidum, pulsatilla, silica, sulphur.

Lachesis : alumina, arsenic, belladonna, bryonia, capsicum, carbo veg., causticum, chamom., china, cocculus, conium, dulcamara, hepar, hyosciamus, lycopodium, mercur, natrum muriat., nitri acidum, nux mosch., nux vom., phosphoricum acidum, pulsatilla, rhus, sambucus, selenium, sulphur, veratrum.

Laurocerasus : ammonium, cantharis, china, coffea, ipecacuanha, kali, mercur, nux vom., opium, rhus, secale, spigelia, veratrum; vagy még: cocculus, lachesis.

Ledum palustre : alumina, arsenic, bryonia, cantharis, chamom., lycopod., mercur, pulsatilla, rhus, sepia, thuja; vagy még: ferrum, phosphoricum acidum, rhododendron.

Lobelia inflata : asarum, cocculus, hyosciamus, ipecacuanha, ranunculus sceleratus; vagy még: alumina, arsenic, chelidonium, sassaparilla, veratrum, zincum.

Lycopodium : ambra, ammonium, arsenic., belladonna, bryonia, calcarea, cantharis, capsicum, carbo veg., causticum, chamom., china, cicuta, conium, graphi-

tes, ledum, magnesia muriat., manganum, mercur, muriaticum acidum, natrum muriat., nitri acidum, nux vom., petroleum, platina, phosphor, phosphoricum acidum, pulsatilla, rhododendron, rhus, sepia, silica, staphysagria, sulphur, thuja; vagy még: baryta, ipecac., spigelia, veratrum.

Magnesia carbonica: arsenic, baryta, bryonia, calcarea, chamom., conium, ferrum, graphit, kali, lycopod., magnesia muriat., nitri acidum, nux vom., phosphor, rhus, silica, squilla, sulphur; vagy még: aconit, belladonna, carbo animalis és veg., causticum, conium, crocus, cyclamen, hyosciamus, jod, nux mosch., petroleum, platina, plumbum, spigelia, spongia, staphysagria, sulphuricum acidum, veratrum.

Manganum: ammonium, cofea, conium, lycopodium, platina, pulsatilla, thuja, veratrum; vagy még: calcarea, kali, sabadilla, sassaparilla.

Menyanthes trifoliata: asarum, china, opium, pulsatilla.

Mercurius: aconit, ammon., antimonium, argentum, arnica, arsenicum, asa, aurum, baryta, belladonna, bovista, bryonia, calcarea, carbo anim. és vegetabilis, causticum, chamom., china, cicuta, clematis, cocculus, cofea, colchicum, conium, cuprum, digitalis, dulcamara, euphorbium, euphrasia, guajacum, hepar, jod, lachesis, laurocerasus, lycopodium, mezereum, nitri acidum, nux vom., opium, phosphor, phosphoricum acidum, pulsatilla, rhus, sassaparilla, sepia, silica, staphysagria, stramonium, strontiana, sulphur, thuja, valeriana, veratrum; vagy még: caladium, ferrum, graphit, ledum, natrum muriat., sabadilla, selenium, spongia, viola tricolor.

Mezereum: euphorbium, helleborus, hyosciamus, ignatia, mercur, nitri acidum, veratrum; vagy még: ambra, cantharis, capsicum, chamom., pulsatilla, staphysagria, zincum.

Moschus: asa, bryonia, cocculus, conium, crocus, ignatia, nux vom., opium, pulsatilla, spigelia, staphysagria, stramonium.

Natrum carbonicum : arnica, arsenic., carbo anim. és vegetabilis, causticum, china, ignatia, kali, lycopodium, mercur, natrum muriat., nux vom., plumbum, pulsatilla, rhus, sepia, silica, spigelia, staphys., sulphur; vagy még : alumina, cocculus, ranunculus, sabadilla, tartar.

Nitrum : calcarea, cocculus, kali, natrum muriat., nitri acidum; vagy még : ammonium, arnica, drosera.

Nux moschata : ignatia, moschus, nux vom., opium, pulsatilla, sepia; vagy még : conium, magnesia, sulphur.

Nux vomica : aconit, alumina, ambra, ammonium muriat., antimon., arnica, arsenic, bryonia, calcarea, carbo anim. és vegetabilis, causticum, chamomilla, china, coffea, cocculus, colchicum, conium, cuprum, digitalis, drosera, dulcamara, ferrum, graphit, guajacum, hyosciamus, ignatia, ipecac., lachesis, laurocerasus, lycopod., magnesia, mercur, muriaticum acidum, natrum muriat., nux moschata, opium, petroleum, phosphor, plumbum, pulsatilla, rhododendron, rhus, sepia, stramonium, sulphur; vagy még : argentum, bovista, cannabis, capsicum, cyclamen, ranunculus, ruta, sabadilla, sambucus, spigelia, squilla, thuja, viola odorata.

Opium : aconit., belladonna, bryonia, camphora, cannabis, china, cicuta, coffea, colchicum, crocus, digitalis, hepar, hyosciamus, ipecac., lachesis, menyanthes, mercur, moschus, nitri acidum, nux vom., phosphor, phosphoricum acidum, plumbum, pulsatilla, ruta, stramonium, veratrum; vagy még : chamom., conium, tartar.

Paris quadrifolia : helleborus, ignatia, natrum muriat., nux vom., pulsatilla, sabadilla és kali.

Petroleum : calcarea, cannabis, chamom., ignatia, lycopod., magnesia, nitri acidum, nux vom., phosphor, pulsatilla, sepia, silica, sulphur; vagy még : belladonna, digitalis, spigelia, spongia, veratrum.

Phosphor : aconit, agaricus, alumina, ambra; ammonium, arsenic, belladonna, bryonia, calcarea, car-

bo veg., causticum, chamom., china, cofea, conium, graphites, helleborus, hyosciamus, jod, ipecac., kali, kreosot, lycopod., magnesia, mercur, nux vom., opium, petroleum, plumbum, pulsatilla, rhus, sepia, silica, spongia, sulphur, veratrum.

Platina : asa, belladonna, cantharis, crocus, hyosciamus, lycopod., magnesia, manganum, natrum muriat., nitri acidum, plumbum, pulsatilla, rhus, sabadilla, strontiana, valeriana; vagy még : agnus, angustura, aurum, carbo anim., ferrum, verbascum, viola odorata.

Plumbum : alumina, belladonna, china, conium, hyosciamus, natrum muriat., nux vom., opium, phosphor, platina, pulsatilla, ruta, sabadilla, sepia, stramonium, sulphur, zincum; vagy még : ferrum, magnesia muriat., sulphuricum acidum.

Pulsatilla : aconit, agaricus, ambra, ammonium mur., antimon, angustura, arnica, arsenicum, asa, aurum, belladonna, bryonia, calcarea, capsicum, carbo veg., china, cicuta, cocculus, colchicum, conium, cuprum, digitalis, euphrasia, ferrum, graphit, ipecacuanha, kali, lachesis, ledum, lycopodium, manganum, mercur, moschus, natrum muriat., nitri acidum, opium, paris, petroleum, phosphor, platina, rhus, sabadilla, sepia, silica, stannum, staphysagria, stramonium, sulphur, sulphuricum acidum, tartar., thuja.

Ranunculus sceleratus : bovista, pulsatilla, ranunculus bulbosus, silica, veratrum.

Rheum : arsenic, bryonia, chamomilla, nux vom., pulsatilla, rhus, sambucus, tartar.

Rhododendron : calcarea, cantharis, carbo anim. és veget., clematis, ledum, lycopod., nux vom., rhus, sepia, silica, sulphur.

Rhus : alumina, ammonium, antimonium, arnica, arsenic, belladonna, bryonia, calcarea, cantharis, carbo veg., causticum, chamomilla, china, clematis, cocculus, cofea, conium, cuprum, dulcamara, graphit, hyosciamus, jod, ignatia, kali, lachesis, ledum, lycopodium, magnesia, mercur, muriaticum acid., nitri acid.,

nux vom., phosphor, phosphoricum acid., platina, pulsatilla, ranunculus, rheum, rhododendron, ruta, sabadilla, sambucus, sepia, silica, sulphur, veratrum; vagy még: asa, cyclamen, drosera, laurocer., selenium, viola tricolor.

Ruta: aconit, ammonium, arnica, arsenicum, asa, belladonna, bryonia, conium, hyosциamus, ignatia, nux vom., opium, plumbum, pulsatilla, rhus, stramon., veratrum; vagy még: cuprum, phosphor, selenium, staphysagria.

Sabadilla: ambra, antimon., arsenic, capsicum, chamomilla, china, cina, conium, ignatia, natrum, muriat., nux vom., paris, platina, plumbum, pulsatilla, rhus, sepia, veratrum; vagy még: belladonna, kali, manganum, mercur, natrum, nitri acid., oleander, sassaparilla, silica, spigelia.

Sabina: aconit, arnica, belladonna, chamomilla, cocculus, graphites, ipecacuanha, pulsatilla, thuja, veratrum; vagy még: hyosциamus, jod, sassaparilla.

Sambucus: arnica, arsenic, belladonna, china, nux vom., opium, rhus; vagy még: cuprum, rheum, tartar.

Sassaparilla: ammonium, chamomilla, clematis, cocculus, mercur, pulsatilla, ranunculus, sepia, silica, sulphur.

Secale cornutum: arnica, camphora, ignatia, laurocer., solanum n., veratrum.

Selenium: carbo anim., ignatia, lachesis, mercur, nitri acid., pulsatilla, rhus, thuja; vagy még: agnus, ambra, bryonia, graphites, ruta.

Senega: arnica, arsenic, baryta, belladonna, bryonia, cantharis, euphrasia, lachesis, squilla, stannum, sulphur.

Sepia: aconit, ambra, antimonium, arsenic, baryta, belladonna, calcarea, carbo veg., causticum, chamomilla, china, cofea, conium, ferrum, graphit, ignatia, ledum, lycopodium, mercur, natrum muriat., nitri acid., nux moschata, nux vom., petroleum, phos-

phor, phosphoricum acid., plumbum, pulsatilla, rhododendron, rhus, sassaparilla, silica, sulphur, tartar., veratrum, zincum; vagy még : ammonium, bovista, drosera, hyosciamus, ipecac., ranunculus, sabadilla, spongia.

Silica : alumina, ammonium, calcarea, belladonna, causticum, cicuta, cina, graphit, hepar, kali, lachesis, lycopodium, magnesia, mercur, natrum, petroleum, phosphor, pulsatilla, rhododendron, rhus, sassaparilla, sepia, spigelia, sulphur, veratrum; vagy még : ambra, bovista, carbo anim., cyclamen, drosera, ignatia, ranunculus scel., sabadilla.

Spigelia : aconit, aurum, bovista, china, digitalis, euphrasia, lachesis, laurocerasus, magnesia muriat., mercur, natrum muriat., silica, spongia, taraxacum, veratrum; vagy még : ambra, baryta, hyosciamus, lycopod., moschus, nux vom., petroleum, phosphor, pulsatilla, sabadilla, sabina, stramonium.

Spongia marina : aconit, drosera, hepar, jod, phosphor, spigelia, vagy még : alumina, arsenic, belladonna, cocculus, cuprum, ignatia, magnesia, mercur, petroleum, pulsatilla, sepia, squilla, valeriana.

Squilla marina : bryonia, magnesia, muriaticum acid., nux vom., pulsatilla, rheum, rhus, senega; vagy még : drosera, hyosciamus, jod, natrum muriat., spongia.

Stannum : arsenic, belladonna, cannabis, causticum, chamomilla, china, helleborus, ignatia, pulsatilla, senega, stramonium, valeriana, verbascum; vagy még : argentum, crocus.

Staphysagria : ambra, arnica, colocynthis, conium, ignatia, lycopod., magnesia muriat., mercur, moschus, phosphoricum acidum, pulsatilla, sabina, thuja; vagy még : kali, mezereum, ranunculus, ruta, veratrum.

Stramonium : aconit, asarum, belladonna, bryonia, camphora, cantharis, carbo veget., chamomilla, cocculus, helleborus, hepar, hyosciamus, mercur, moschus, nux vom., opium, plumbum, pulsatilla, ruta, spigelia, stannum, veratrum, zincum.

Strontiana : bovista, mercur, platina.

Sulphur : aconit, ammonium muriat., antimonium, arsenic, baryta, belladonna, bryonia, calcarea, cantharis, causticum, chamomilla, china, cofea, conium, cuprum, dulcamara, graphites, ignatia, jod, ipecac., lachesis, lycopodium, magnesia muriat., mercur, natrum muriat., nitri acid., nux vom., petroleum, phosphor, phosphoricum acid., pulsatilla, rhus, sassaparilla, senega, sepia, silica, sulphuricum acid., veratrum; vagy még : nux moschata, plumbum, rhododendron, viola tricolor.

Taraxacum : conium, kali, nux vom., pulsatilla, spigelia, valeriana.

Tartarus emeticus : asa, baryta, chamomilla, cocculus, ignatia, ipecacuanha, nitri acid., nux vom., pulsatilla, sepia, veratrum; vagy még : ammonium, causticum, crocus, natrum, opium, rheum, sambucus.

Teucrium : conium, ignatia, magnesia carbonica.

Thuja : asa, bryonia, cannabis, china, cicuta, ferrum, ledum, lycopod., manganum, mercur, nitri acid., phosphoricum acid., pulsatilla, sabina, staphysagria; vagy még : aconit, lachesis, nux vom., selenium.

Valeriana officinalis : belladonna, camphora, cocculus, cofea, conium, ignatia, mercur, nux vom., platina, pulsatilla, stannum, taraxacum; vagy még : cantharis, spongia.

Veratrum album : aconit, ambra, arnica, arsenic, bryonia, capsicum, causticum, china, cicuta, cofea, colocynthis, cuprum, drosera, ferrum, helleborus, hyosciamus, ignatia, ipecac., lycopod., manganum, magnesia muriat., mercur, mezereum, opium, phosphor, phosphoricum acid., pulsatilla, rhus, ruta, sabadilla, sabina, secale, sepia, silica, spigelia, staphysagria, stramonium, sulphur, tartar., zincum; vagy még : belladonna, bovista, camphora, jod, laurocerasus, petroleum, ranunculus sceleratus.

Verbascum : platina, stannum; ambra, capsicum, ferrum.

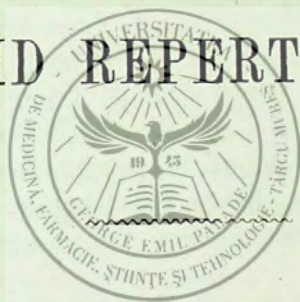
Viola odorata : kali, muriaticum acid., nux v., phosphor, platina.

Viola tricolor : baryta, nitri acid., rhus, sulphur; vagy még : capsicum, mercur, natrum muriat., viola odorata.

Zincum : antimonium, arnica, baryta, belladonna, cantharis, carbo veg., hepar, ignatia, plumbum, pulsatilla, sepia, stramonium, sulphur.

RÖVID REPERTORIUM.

Átalános kórjel-tár.

(Repertorium.)

A gyógyszereknek könnyebb választása kedvéért szövevényes (complicált) esetekben; — vagy hogy akkor, midőn egyes symptómák, egyes körülmények szembetűnőleg jellemzik a nyavalyákat; — vagy midőn bizonyos betegség ki nincs fejlődve és csak egyes symptómákat, egyes körülményeket észlelhet a beteg; — könnyen találhassunk illendő gyógyszereket acutus, de főképp chronicus betegségekben: irányul szolgáljon e rövid „repertoriumom“; hol különösen jellemző egyes symptómák és körülményekre vonatkozólag:

1-ször, az **álmatlanság**, 2-szor, az **álmosság**, 3-szor, **szellemi okokból** származott bajok ellen találhatunk illendő szereket.

4-szer, figyelvén a beteg **szervezetére** (constitutiójára), azonfölül az **érzelmek minőségére**, több orvosságból választhatunk szintén egy illendőt.

5-ször, amennyire feltűnő néha a fájdalmak **localisatiója** (például a fej jobb, vagy bal oldalában), — vagy amint nyugalom, vagy mozgás, nyomás, érintés által nagyobbodnak, vagy kisebbednek a fájdalmak: e tekintetben is szemlélhetünk ki specificus szereket; úgy az **erőművi** (mechanikai) sértés okozta bántalmakban; valamint

6-szor, az **időviszonyokra** változó betegségekben, — hidegre, vagy melegre fellépő fájdalmakban.

7-szer, a **bőr**; 8-szor, a **csont**-bántalmakat illetőleg, ezekre nézve is kikutattam az egyes symptómákra illő orvosságokat.

Végre ily módon figyelmeztetem t. olvasóimat, munkám „második kötetében“ leirt több egyes betegség után, az ezekre vonatkozó egyes jellemző symptómákra és ezeknek megfelelő szerekre is — és

9-szer, csak a **felső és alsó végtagok** (kezek és lábak) bántalmaira nézve mellékelek még ide illetően repertóriumot*).

Megjegyzem itt azonban (és erre jól figyeljünk), miszerint minden betegség ellen, nem elég egyedül kórjelileg (symptomatisch), — hanem szükséges egyszersmind a betegség okaihoz és ahoz tartozó, maga helyén közlendő egyéb körülményekhez illőleg választani az orvosságot; mert például: a hányás ellen más az orvosság akkor, midőn a gyomor, — más akkor, midőn az agy szenvedő állapotának symptómája a hányás. Így — a betegségek gyógyításában nem csak a betegség, hanem az egyéniség (individualitát) is mindenkor, de főleg chronicus kóresetekben méltánylandók sat.

Azért, a „repertoriumban“ választott gyógyszert keressük fel a „**gyógyszertanban**“, hogy lássuk, valjon a kiszemelt orvosság nem csak egy, hanem több tekintetben felel-e meg a gyógyítandó betegségnek. E célra kövessük egyszersmind munkám második kötetének harmadik lapján adott „**utasításomat**“. Csak ily értelemben szolgáland segítségünkre jelen „repertoriumom“; különben, egyes symptómák után egyedül, sohasem vagy csak vak-tában fogunk gyógyítani betegségeket. Az egyes feltűnő symptómák adhatnak ugyan irányt az orvosság felkeresésére: de csak az összes obiectiv, subiectiv kórjelek ügyes felfogása után választhatunk oly szert, mely szerintünk: *specificum*.

*) Azon szerek közül, melyek feltűnő egyes körülményekre, egyes symptómákra illenek: a „repertoriumban“ mindenütt csak néhányat jelöltem ki. Ennélfogva, ugyanazon körülményeket, vagy symptómákat illetőleg, több szert is találhatunk a *gyógyszertanban*.

I.

Álmatlanság ellen : *)

Álmatlanság álmoság mellett : *arnica, bellad., caladium, chelidon, natrum m., sambucus, silica, cofea.*

Álmatlanság szenvedélyek miatt (nézzük a 3-ik cikket).

Folytonos gondolatok miatt : *calcarea, china, nux v., lycopod., pulsat., staphysagria, sulphur.*

Sok gond, aggodalom miatt : *ac. phosphor., graphites, staphys.*

Belszorongás (Angst), nyugtalanság miatt : *arsenic., bellad., bryonia, calcarea, carbo v., caustic., chamom., cocculus, graphit., mercur, phosphor, sepia, veratrum.*

Ábrándos képzelettek miatt : *bellad., calcarea, china, ledum, mercur, phosphor.*

Buja gondolatok miatt : *calcarea, carbo, china, graphites.*

Ijesztő képzelettek miatt : *calcarea, carbo, silica, bellad.*

A kisértetektől való félelem miatt : *carbo, cocculus, sat.*
(nézzük a 3-dik cikket).

Idegés felingerültség miatt : *china, cofea, colchicum, nux v., pulsatilla.*

Vérpezsgés miatt : *aconit, bryonia, mercur, sepia, sildea,*
(*pulsat.* ha a fejben, vagy a mellben érezhető a vérpezsgés).

Száraz forróság miatt : *calcarea, chamom., phosphor, petrol., psorin.*

Fejforróság miatt : *silica, pulsat.*

Izzadás miatt : *arsenic., veratrum.*

*) Ha az álmatlanság psychikai okból támad; ekkor álmatlanság legyőzésére, h. szereink mellett moralis erő (szórakozás sat.) is kivántatik. Midőn pedig bizonyos testi betegségnek kórjele az álmatlanság; ekkor természetesen, az előbb mondottak szerint, ezen betegség gyógyítása főfigyelmet érdemel.

- Álmatlanság éjfél előtt : *bryonia, phosphor, rhus*.
 — éjfél után : *nux v., rhododendron*;
 — oly érzés miatt, minőt a testen mászó hangyák okoznak : *carbo v., lycopod.*;
 — viszketés miatt : *carbo v., lycopod., mercur, pulsat., sulph.*
 Időszakonkinti álmatlanság (periodische Schl.) nézzük a 6-ik cikket.

II.

Álmosság és álombántalmak ellen :

Az álomkór le van írva más helyen.

Álmosság azonnal este felé : *lachesis, angustura, calcarea, conium, crocus, arnica, ac. phosphor., silica, sulphur.*

— reggel : *rhus, spigelia, nux v., zincum, ledum*;

— déltájban : *agaricus, aurum, bryonia, china*.

— munka közben : *sulphur, zincum, ammon., phellandr., natrum c.*; hosszú álom daczára is álmos : *ferrum jodat.*

— minden harmad nap : *sepia*; — le nem győzhető : *aurum, cannabis, lachesis, sulphur*;

— álom nélkül : *arnica, bellad., caladium, chelidon., natrum m., sambucus, silica*.

Kábító álom : *opium*.

Mellfojtogatás, úgynevezett boszorkány-nyomás (Alpdriicken) : *aconit*, ha forrósággal, szomjjal, szorongó légzéssel lép fel; *nux v.* gyomorterheltség után; *opium* hörgő légzés jelenlétében; nemkülönben *ammonium m., lycopod., bellad., bryonia, cyclamen, pulsatilla, silica, ignatia, conium, sulphur*.

Nehéz álmok : *nux v., phosphor, china, thuja*.

Borzasztó álmok : *arnica, cocculus, graphit., lycopod., nux v., phosphor, pulsat.*

Buja álmok : *ac. phosphor., lachesis, platina, thuja, viola tr., opium*.

Felriadás az álomból (Aufschrecken) : *bellad., ginseng, bryonia, caust., chamom., drosera, hepar, lycop., puls., sepia sat.*

Eszméletlen (unbesinnlich) fölébredés : *china, puls., platina*.

Álomban érezhető fájdalmak : *arsenic, carbo v., graphit, ac. nitri, sulphur*.

Ébrenre alvás : *cocculus, hyosciamus, laurocerasus, veratr.*
 Álom után rosszabbulás : *calcarea, carbo, cocculus, conium,*
graphit.

Felébredéskor keserü szájíz : *bryonia, rhus.*

— szomj : *ac. phosphor., sulphur.*

Alvajárás (Sonambulismus) : *phosphor, silica.*

III.

Beteges körülményekben a **lélek állapotára** vonatkozólag, vagy **szellemi okokból** eredő kóresetekben ezen szerekre figyeljünk, melyek rögtön támadó illetén esetekben, mint **csillapító szerek** (kalmierende Mitteln) szintén hasznosak :

Öröm után fejlődött kóresetekben : *cofea.*

Bú, bánat után : *ignatia, platina, pulsat., ac. phosph., staphis.*

Harag után : *aconit, chamóm., nux v., bryonia, colocynthis,*
platina, sepia, staphys.

Ijedés után : *opium, ignatia, platina;* forróság : *aconit.*

Elkeseredés után : *causticum, colocynt., staphys.*

Szerencsétlen szerelm után : *lachesis, ac. phosphor., ignatia, staphys.*

Szerelemféltéstől : *ac. phosph., lachesis, hyosciamus.*

Az állati ösztön erélyes legyőzéséből eredő bajokban : *conium, bellad., nux v., calcarea, graphit., lycopod., hyosc., lachesis, phosphor, ignatia.*

Gond és aggodalomtól : *graphit, ignatia, ac. phosph., staphys.*

Félelem után : *pulsat., bellad., opium;*

— a kísértettől, kivált gyermekeknél ferde nevelés következtében : *arsenic, carbo v., ignatia, pulsat., ranunculus, sulphur;*

— a betegségtől : *calcarea, lachesis;*

— a magánytól : *lycopod., drosera, stramonium;*

— a haláltól : *agnus, arsenic, bryonia, calcarea, ac. nitri, cocculus, graphit., platina, pulsat., rhus;*

— a szerencsétlenségtől : *calcarea, graphites;*

— a mérgezésről vagy elárulástól : *bellad., hyosciam., rhus;*

— a jövődőtől : *anacard., bryonia, ginseng, digitalis, staphys.;*

- a tébolyodástól : *alumina, calcarea, mercur.*
- Félelmesség, belszorongás (Angst) : *arsenic, bellad., phosph., pulsat., veratrum*; éjjel : *caustic.*; alkonyatkor : *calcarea*; égi háboru alkalmával : *phosphor, natrum m.*
- Epedés (Gram) : *ac. phosph., graphit., ignatia, lycopod., staphys.*
- Honvágó (Heimweh) : *aurum, capsicum, carbo v., ac. phos., silica.*
- Életunottság : *arsenic, antimon., aurum, carbo v., phosphor, sepia, silica, staphys.*
- Öngyilkolási eszmékkel való foglalkozás : *alumina, antimon., arsenic., aurum, nux v., pulsatilla, rhus, secale, spigelia.*
- Ábrándozások a philosophiai téren : *sulphur.*
- Vallásos lelki bántalmak : *arsenic, veratrum, aurum, lycopod., platina, pulsat., sulphur, selenium, lachesis.*
- Irtózástól eredő bajokban : *calcarea, phosphor.*
- Elmeeröltetéstől : *calcarea, nux v., lachesis, bellad., sulphur, colchicum.*
- Megfeszítéstől irás alatt vagy után : *bryonia, cannabis, natrum m., sabina, silica.*
- Sok beszéléstől : *arnica, arsenic, aurum, bellad., calcarea, carbo v., cocculus, natrum m., nux v., cannabis, phosph., silica, stannum, sulphur.*
- Mások beszélésétől : *arsenic, ammonium, veratrum.*
- Társaságban fellépő bajokban : *baryta, aurum, pulsat., bellad., cicuta, conium, croctalus, ouprum, rhus, selenium, stannum, lycopodium.*
- Magányban felmerülő bántalmakban : *arsenic., stramon., phosphor.*
- Ember-gyülölés : *ledum, phosphor* : — a sértő egyént illetőleg : *natrum m.*
- Zenétöli izgatottság : *ac. phosphor., calcarea, sepia.*
- Hajlam a sírásra : *bellad., bryonia, calcarea, aurum, chamom., ignatia, lycopod., pulsat., rhus, natrum m., platina, sulphur, staphys.*
- Alaptalan nevetés : *aurum, bellad., cicuta, hyosc., crocus, nux mosch., stramonium, ignatia, sulphur, veratrum.*

- Változékony kedély : *crocus, cyclamen, ignatia, platina, stramon., zincum.*
- Szerencsétlenség érzelme fontosb ok nélkül : *china, veratr.*
- Kétségbeesés : *arsenic, aurum, calcarea, carbo v., graphit., veratrum*; mások miatt : *aurum*; lelki üdv miatt : *lycopod., sulphur.*
- Képtelenség a szellemi munkálatra : *alumina, cyclamen, lycopod., natrum m., sepia, spigelia, ac. phosphor., silica.*
- Kellettenség (Verdriesslichkeit) : *ammonium m., aurum, evonymus, ledum, gratiola, ac. phosph., natrum s., staphys., ac. sulphur. strontiana, zincum.*
- Haragosság (Zornigkeit) : *aurum, bryonia, causticum, nux v., petroleum, croton.*
- Csintalan vígság (ausgelassene Lustigkeit) : *cofea, cannabis, stramonium.*
- Szelidség, engedékenység : *crocus, cuprum, lycopod., pulsat., silica.*
- Kislelkűség, csüggettség : *bellad., china, conium, plumbum, secale, sepia, silica, spigelia, sulphur, veratrum.*
- Leverettség (Niedergeschlagenheit) : *bellad., colchic., colocynt., jod, sulphur, thuja.*
- Résztvéltenség, közönyösség : *calcarea, cannabis, conium, lycopod., mercur, ac. phosph., rhodod., sepia.*
- Elégedetlenség : *angust., capsicum, china, cicuta, plumbum, ruta.*
- Nyugtalanóság : *arsenic, asa, bellad., bryonia, cantharis, carbo, colocynt., dulcam., graphit., lachesis, mercur, nux v., phosphor, pulsat., rhus, sabadilla, silica, stannum, thuja, veratrum.*
- este : *carbo v., nux v., mercur, phosphor*; alkonyatkor : *calcarea*; magányban : *mezereum, phosphor.*
- Hypochondriai szeszély : *anacard., arnica, bellad., conium, gratiola, hellebor., nux v., phosph., pulsat., senega, staphys.*
- Hysteriái szeszély : *anacard., asa, conium, gratiola, moschus, viola od., cocculus, pulsat., sepia, platina, stramon.*
- Megvetéssel járó szeszély : *china, ipecac., platina, guaiacum.*
- Feledékenység : *baryta, bellad., crocus, croton, graphit, natrum m., phosphor, platina, rhodod., rhus, silica, zincum, asarum.*

Szórakozottság : *angust.*, *bovista*, *crocus*, *oleander*, *pulsat.*, *sepia*, *nux v.*, *graphit*, *mercur*, *sulphur*.

A szavaknak helytelen alkalmazása az illető tárgyakra : *alumina*, *ammonium*, *carb.*, *calcar.*, *caust.*, *lycopod.*, *natrum m.*, *nux v.*, *sepia*, *silica*, *sulphur*.

Képtelenség magát kifejezni és összefüggésben beszélni : *alumina*, *ammonium*, *bellad.*, *capsic.*, *carbo an.*, *china*, *conium*, *hepar*, *hyosc.*, *ignatia*, *lycopod.*, *natrum m.*, *nux m.* és *vom.*, *rhus*, *staphys.*, *thuja*, *zincum*.

Gyenge emlékező tehetség : *alumina*, *anacard.*, *natrum m.*, *sepia*, *spigelia*, *staphys.*, *sulphur*, *viola od.*

Gondolat-hiány (Gedankenlosigkeit) : *bellad.*, *evonymus*, *nux mos.*, *ac. phos.*, *rhus*, *ruta*, *spigelia*.

Csaló képzelgések (Phantasie-Täuschungen) : *bellad.*, *calcareia*, *mercur*, *opium*, *stramon.*, *ac. phos.*, *rhus*, *sabadilla*, *staphys.*; nappal : *opium*, *stramon.*; éjjel : *bellad.*, *ledum*, *mercur*, *phosphor*, *stramon.*

Eszméletlenség (Bewusstlosigkeit) : *bellad.*, *camphora*, *cicuta*, *helleb.*, *hyosc.*, *opium*, *ac. phos.*, *platina*, *pulsat.*, *secale*, *stramon.*

Félrebeszélés láz nélkül : *bellad.*, *bryonia*, *camphora*, *cantharis*, *cuprum*, *hyosc.*, *lachesis*, *lycopod.*, *nux v.*, *opium*, *platina*, *plumbum*, *stramon.*

Mélaság (Melancholie) : *arsen.*, *aurum*, *caustic.*, *helleb.*, *hyosc.*, *lycopod.*, *natrum m.*, *calcareia*, *graph.*, *croton*, *crotalus*, *platina*, *plumbum*, *senega*, *stannum*, *staphys.*, *sulphur*. Különösen :

- ha sok gond által emésztí magát a beteg : *alum.*, *ammonium*, *caust.*; bú, bánat által : *ignatia*, *natrum m.*, *sepia*;
- ha vallásos tárgyakra merült : *arsen.*, *aurum*, *selenium*;
- ha a beteg ábrándozó : *arsen.*, *aurum*, *caust.*, *lycop.*, *pulsat.*, *sepia*;
- ha szelíd : *castor.*, *veratr.*; ha ingerlékeny : *antim.*, *aurum*, *ac. nitri*, *ac. sulphur.*, *platina*, *sepia*;
- ha igen félénk : *granat.*, *lachesis*, *petrol.*, *ac. phosph.*, *sepia*;
- ha szerencsétlennek érzi magát : *chelid.*, *graph.*, *lycop.*, *rhus*, *sulphur*;
- ha epezti magát : *ignatia*, *natrum m.*, *pulsat.*, *sepia*, *sulph.*;

- ha kétségbe esett : *aconit.*, *graph.*, *lycop.*, *pulsat.*, *rhus*, *veratrum*;
  - ha halálát óhajtja : *lachesis*, *aurum*, *kreosot*, *stramon.*, *sulphur*.
- Dühöngés (Manie, Wuth) : *bellad.*, *cantharis*, *hyosc.*, *lycopod.*, *stramon.*, *veratrum*, *agar.*, *camphora*, *cannabis*, *cuprum*, *plumb.*, *sabadilla*, *ac. nitri*.
- Örültség (Vesanie, Wahnsinn) : *antim.*, *bellad.*, *canth.*, *cicuta*, *crocus*, *cuprum*, *hyosc.*, *lachesis*, *lycop.*, *opium*, *nux mosch.*, *stramon.*, *veratrum sat.* Különösen :
- ha az örült énekel : *bellad.*, *stramon.*, *veratr.*; ha tánczol : *bellad.*, *cicuta*, *ac. phosphor.*, *hyosciam.*;
  - ha ruháit tépi : *veratr.*; ha harap : *bellad.*, *cupr.*, *secale*;
  - ha félénk : *bellad.*, *cuprum*, *stramon.*, *veratr.*; ha vallásos tárgyakba merült : *lachesis*, *stramon.*, *veratrum*;
  - ha szökni szeretne : *arsen.*, *bellad.*, *cuprum*, *digitalis*, *nux vom.*, *veratrum*;
  - ha futásnak indul : *canth.*, *hyosc.*, *nux*, *stramon.*, *veratr.*;
  - ha mindent összevissza beszél : *bellad.*, *hyosc.*, *stramon.*;
  - ha nevetséges cselekvényei vannak : *hyosc.*, *nux mosch.*;
  - ha nem ismeri az övét : *bellad.*, *hyosc.*, *mercur*, *veratr.*;
  - ha nem tudja hogy hon van : *opium*;
  - ha kísérteteket és egyéb tárgyakat lát : *arsen.*, *bellad.*, *stramon.*;
  - ha dühös : *agar.*, *arsen.*, *bellad.*, *canth.*, *hyosc.*, *lycopod.*, *opium*, *plumbum*, *veratrum*;
  - ha szerelem következtében örült meg : *ac. phosph.*, *hyosc.*, *ignatia*, *lachesis*, *platina*;
  - ha szesz italokkal való visszaélés okozá az örültséget (Delirium potatorum, Säufer-Wahnsinn) : *arsen.*, *gel-semi.*, *hyosc.*, *nux vom.*, *opium*, *stramon.*, *calcarea*.

Az **elme bajokat** illetőleg*), több h. munkában közölt illetén tapasztalati adatok után ítélve, — figyelve

*) Ha az isteni gondviselés úgy akarja, e tárgyra vonatkozólag, jövőre még bővebben akarok értekezni, azon szilárd meggyőződés mellett, mely szerint elmebetegeket, czélszerű morális bánásmód mellett, anyagilag csak hasonszenvi szerek által lehetséges jó sikerrel gyógyítani.

egyszersmind a szerek tulajdonaira, néhány körülmény és ezeknek megfelelő gyógyszerekre itt még különösen is figyelmeztetem olvasóimat.

Aconit. Vértorlódás, nagy izgatottságban. A szenvedő fél a haláltól, vagy bizonyos képzelt szerencsétlenségtől, például : a terhes nő a szerencsétlen szüléstől. Harag, ijedés, egyéb lelkiindulatok következtében fejlődött elmebántalmakban, nagy izgatottság mellett. (*Chronicus* bajokban, ilyenén körülményekben, más specificus orvosság mellett, közbevetőleg mint palliativ szer, — *acut* esetekben pedig *egyedül* használandó és minden órában veendő.)

Anacardium. Lelki gyengeségben; melancholia, elmezavarban : kivált önfertőztetés, mértékletlen közösülés miatt. A jelent összezavarja a multtal, vagy azt képzei a beteg, hogy lelke nincs összekötve testével. Minden összefüggés nélkül, mindent összevissza beszél.

Arsenic. Iszákosok örjögése (Säuferwahnsinn) ellen.

Aurum. A szívből eredő belszorongásban (Anxietät). Vértolulásban a fej felé. Lelki furdalásból keletkező melancholiában. Majd imádkozik, majd sír a beteg. Öngyilkossági eszméssel foglalkozik. Életunt; öngyilkosságra hajlandó.

Belladonna. Alhas-bántalmak következtében fejlődött melancholiában. Fölingerelt nemi ösztön és szerelem okozta búskomolyságban. Meghiúsult remény szülte elmebántalomban. Örjögésig exaltált lelki állapotban, rendkívüli testi erő mellett. A beteg álmatlan; nyugtalan. Minduntalan szökni akar. Majd sír, majd nevet. Mindent rombol; köpköd, káromkodik, mereven néz. Szemei fényesek, arcza kékesvörös; nyelése, úgy látszik, gátolva van. Többször átfutja a forróság; testében néha remeg. Mindenkitől megijed, midőn szobájába lép valaki. Örültség a sok szeszes italtól.

Calcarea carb. Leirhatlan belszorongást érez a szenvedő, mihelyt az est közeledik. Egészségi állapota miatt tűnődik; annak visszanyerésére semmi reménye sincs. Rög-eszméje a halál és ezzel éjjel nappal kinozza hozzátartozandóit; e fölött melancholizál.

Cuprum. Hónapok óta legyőzhetlen szomorúság gyötri a beteget. Könnyen sír és fél attól, hogy megbolondul. Agyában oly érzése van, mintha ott valami eleven (féreg) mozogna. Belszorongás rohamai alatt majd kétségbeesik; egész testében fázik.

Digitalis. Valamint a melancholiában, úgy a maniában használhat, ha az ütérverés szapora, gyenge, rendetlen; a szívdobogás pedig erős. Az örültség időszakonként egyes rohamokban mutatkozik. Roham után nagy a gyengeség. Az emésztő tehetség általában rendetlen.

Helleborus. Búskomolyság; örültség, eltompult érzékenységgel. A beteg nem figyel arra, a mit lát és hall, noha mind látása mind hallása rendes állapotban van. Jó emésztés mellett, az étkek ízét nem érzi. A nem rég multakra is alig emlékezik. Semmire sincs kedve. Éjjel csak szunnyadoz és jól nem alszik.

Hyosciamus. Örültség, szerelemfélétségből. Az örült gonosz, sértő, bosználló; dühös. A körüllevőket, személyválogatás nélkül üti, veri; káromkodik; ruháit tépi. Se enni, se inni nem akar. A nők nagy hajlammal viseltetnek a férfiak iránt és viszont. Sebesen beszél a szerencsétlen; egyik eszme a másikat üzi; de fő eszméje mindenkor a szerelem. Illetlenül beszél. Önfertőztetésre nagy hajlamot mutat. Minduntalan fel s alá jár és beszél a beteg; a töredékeny tárgyakat összetöri; gondviselőjét összeköpi. Arcza sápadt, beesett, szemei fényesek, tekintete vad. Közben, énekel, fütyül, nevet, szívesen csókolgat. Oly tüneményeket lát, melyektől fél. Szökni igyekszik.

Ignatia. Gond, epekedés, szomorúság szellemi következményei ellen adandó. A leány különösen azt képzei, hogy férje van és terhes. A beteg általában azt hiszi, hogy vétkezett és képzelt vétke miatt, szökni, vízbe ugrani készül. Magányában, ha nyugalmasan feketik, igen nyugodt; ellenben, nyugalmában zavartatva, felkiált, üt, szétép mindent, mihez fér. Barátjait nem ismeri meg és úgy szól hozzájuk, mint phantasiájának tárgyaihoz. Azt képzei, hogy borzasztó magas helyen áll, honnét többé le nem jöhet. Legszívesebben van magányosan; szomorú gondola-

tokba merülve sír. Inni enni nem kíván. Jellemző symptómák még a közönbösség, félelmisség, nagy gyengeség: midőn ezek az előbb említett szellemi okok kifolyásai.

Lachesis. Örültségig fokozott szerelemfélétség. Rendkívül beszédes a beteg. Folytonos beszédet tart; de minden összefüggés nélkül; hirtelen egyik tárgyról a másikra ugrik. Bizalmatlan. Büszke.

Mercur symptómái röviden ezek. Alig legyőzhető ösztön a gyilkolásra: elnyomott lábizzadás következtében. (Allg. hom. Ztg.). Melancholia és nyálfolyás, felváltva (organon).

Nux vom. Életuntságban, öngyilkosságra való hajlammal. Alhas-bántalmakkal összekötött szellemi bántalmakban; de különösen szeszes italok mértékletlen élvezete következtében fejlődött örültségben.

Opium. Az elmebeteg vig, jó kedvű, el van ragadtatva; exaltált képzelődéseivel mennyek országában repked. Vagy ellenkezőleg — lelke egészen le van sujtva. Félt a haláltól. Vad állatok üldözik őt. Olyféle visiói vannak, mintha mindenféle apró kölykök kínoznák; kísérteteket, ördögöket lát, kik őt meg akarják gyilkolni. Szökni igyekszik félelem miatt: midőn t. i. skorpiókat lát. Máskor egerket szedeget le testéről. Vagy, ágyából semmikép sem lehet őt kicsalni; nyugodtan fekszik; semmire sem figyel; csak akkor felel, midőn vállára veregetnek és így mintegy fölébresztik mámorából; ekkor is, helyesen, vagy helytelenül, mindig „igen“-nel válaszol. Ha szivarra gyújt, egykét szippantás után, szájában tartja ugyan a szivart, de a szívást elfelejti. Egészen eltompult (torpid) állapotban létezik. Azt sem hiszi, hogy tulajdon lakában van, hanem bizonyos távolságban gondolja magát. Jó barátjait sem ismeri meg azonnal. Tekintete vad. Álmos, de nem tud aludni. Arcza szinte ég a vértolulástól. Szorulásban szenved. Hasa puffadt. Vizeletét visszatartóztatja a szerencsétlen. Örültség, szeszes italok következtében.

Phosphor. Felizgatott szellemi állapotban. Mindent összetör, mit kezébe vesz a beteg. Heves, parancsoló hangon beszél. Felügyelőjét leköpdösi. Ruháit a nő szemtelenül fölemeli; minden összefüggés nélkül beszél. A roha-

mok legtöbbször álmából riasztják fel a szerencsétlent nappal is. Visioiban a férfi nőt lát az ablaknál; ennek következtében falhoz fordul, beszédet intéz a képzelt nőhöz majd versekben, majd prosában; máskor ismét vízben fuldokló, vagy vad állatok dühének kitett kedvesét akarja megmenteni a halál veszedelmétől. Ilyetén küzdésben ordít, dühbe jő és dühében mindent rombol. Ha véletlenül könyv fekszik asztalán, abból behunyt szemmel olvas; ha pedig papírt, tintát és tollat talál, ekkor versekben, vagy prosában ír kedvesének.

Phosphoricum acidum. Midőn honvágy érzetétől áthatva, mély gondolatokba merülve, semmire sem figyel. Kedvesének halála okozta szomorúság, szerencsétlen szerelem, bű, epekedés következtében fejlődött búskomolyságban.

Platina. Olyféle elmebántalmakban, melyeknek okai a méhvérfolyás, méhgörcsök. Gyermekági melancholiában, örültségben (mania), méhdühben (nymphomania)-Megelőző hysteria szülte elmebántalmak. A beteg összetett kezekkel buzgón imádkozik; igen fél a haláltól; sír és csak a magányt keresi. Vagy, — a beteg folytonosan beszél mindenről, különösen hívtelen szerelemről. Nevet, sír, tánczol, énekel, kezeivel gestikulál, arcát eltorzítja, szemeit egy tárgyra szegezi. Exaltált vallásos érzelmekből kifolyó melancholiában. *)

Pulsatilla. Indikált orvosszer leginkább olyféle elmebántalmakban, melyek különféle női bántalmakból származnak; milyenek a rendetlen havitisztulás, terhesség, gyermekági anomaliák, szóval: a női nemi étellel összekötött zavarok. Az innét eredő symptómák e következők lehetnek. Például: a sápkórban szenvedő fiatal leány meg

*) H. gyógyszer használata mellett, az ilyféle betegeknek elkerülhetlen a moralis bánásmód. Szükséges általában az elmebetegeknek, hogy az orvos, legyen egyszersmind psycholog; de különösen a most említett esetben szükséges csakugyan, hogy az orvos, legyen nem csak psycholog, hanem egyszersmind theolog, philosoph és mint ilyen alkalmi beszédei által moraliter is hasson a vallásos érzelmek által elkapott elmebetegekre.

nem kaphatja tisztulását; e miatt szívdobogása van, légzése nehéz, hasában fájdalmat érez, végtagjai nehezek; lábai dagadtak, álmában felijed, szomorú, sírásra hajlandó, elégedetlen, félnék, vízbe szeretne ugrani. — Rendetlen tisztulás miatt vértolulás a fej felé; álmatlanság; nagy nyugtalanság; lelki üdvössége miatt kétségbe esve, az imádságban keres lelki vigasztalást. Gondolatait nem bírja összeszedni, hogy összefüggésben beszélhessen. — Elnyomott gyermekágyi tisztulás által, a beteg félnék, körültekinget minduntalan és mihelyt valakit megpillant, azonnal takarójával fedi be fejét, hogy ne lássák. Szemei fénylenek; tekintete merev. — Első terhességében a nő komoly, bizalmatlan, arcvonásai elváltoznak, álma nincsen. Egy zugba rejti el magát; vagy ágyát az udvarban keresi. — Csendes természetű, szelid nőknél különösen indikált szer, midőn rögeszmék, örültségben szenvednek.

Secale. Nemi bántalmakból eredő, görcsökkel összekötött elmezavarokban használható. Így, nőknél a méhdühben (nymphomanie); a férfiaknál gyakori magömlés, mértékletlen közösülés, önfertőztetés által előidézett melancholiában. Ide tartoznak szintén a *nuxvom., china, staphys., conium, calcarea, phosphor, amacardium, sulphur, sepia, natrum muriaticum* gyógyszerek: a férfiaknál említett okok miatt fejlődött szellemi bántalmakra nézve.

Sepia. Ezen szer azon elmebajokban használható, melyek különféle testi rendetlenséggel összekötve lépnek fel. Jó szolgálatot tesz a hypochondriában, hol a lélek igen le van hangolva. A beteg, képzelt sok gond által terhelve, senki iránt sem viseltetik bizalommal. Szive mélyéből igen gyakran felsohajt; vagy nem alszik, vagy mély álomba merül; női érzékenységet árul el és sírásra hajlandó. Fénytelen szemei, szomorú arczkifejezése, lomha járása, kétségbeesett embert jellemzenek. Kerüli az embereket, még tulajdon gyermekeihez sincs vonzalma. Bármilyen csekély tevékenység roppant erőltetésébe kerül. A hysteriában szenvedő nőnek tisztulása rendetlen; szívverése gyenge, oly érzés mellett, mintha szive nem is dobogna. Néha rángásai vannak; csekély alkalmi okra felkiált. Melancholiájában több óra lefolyásaig mit sem szól; röviden felel a hozzá in-

tézett kérdésekre. Gond és szomorúság által előidézett melancholiában, szintén igénybe vehető a *sepia*. Valamint elnyomott bőrbántalmak, különösen elnyomott rüh következtében fejlődött örültségben, mind a nőknél, mind a férfiaknál alkalmazható.

Stramonium. A betegek félelme és ijedése kitünőleg jellemzik e gyógyszert. A gyermekágyas nők és iszákosok örültségében, vagy ijedés utáni illetén több esetben, ohajtott sikerrel használtatott. A beteg nyugtalan; kísértetekkel mulatja magát; fegyvert ragad, jobbra balra vagdal, hogy kiüzze szobájából az őt megragadni akaró ördögöt. Ekkép küzd egész éjjel; nappal nyugodt. Ezek mellett arcza piros, szemei fényesek, a nemi ösztön igen fel van izgatva. A gyermekágyas nő ágyában felülve, szünet nélkül cseveg nagy tüzzel: minduntalan szökni igyekszik; később néhány óráig csendesen viseli magát, hasára panaszkodik; széke nincs; néha tudta nélkül vizek; keveset alszik. De olykor egyes rohamokban annyira kitör a dühöngés, hogy erőszakot kell használnia az orvosnak. — Hasznos e szer a vallásos melancholiában, örültségben is. A beteg le van verve; azt hiszi, hogy nem érdemes az örök üdv elnyerésére; este több gyertyát akar gyújtani és kéri az övéit, hogy őt magányosan ne hagyják. Éjjel nem alhatik; imádkozik, vagy sír. Szótalanul ül, a kérdésekre igen röviden felel, legkisebb zörejre annyira megijed, hogy majd összeroskad. Némelykor pedig kedélye változó; vagy minduntalan kaczag; kötél-tánczosok módjára mesterséges ugrásokat produkál. Felügyelőit kutyáknak tartja, erről ugratása által értesíti az illetőket. Zsidóul beszél, mit sohase tett; zsidókkal van dolga és azokra dühös. A beteg csókolatni akar; szemtelenül viseli magát; a nő, férjének hűtelensége miatt panaszkodik. *Stramonium* hatásköréhez tartoznak azonfölül: heves kiabálás; füttyülés, rombolás, rendkívüli nyugtalanlás, mely kihágások miatt meg kell a beteget kötöztetni, a ki kötelékeit is legnagyobb gyorsasággal tépi szét. Heves fejfájás következtében fejlődött elmebántalom. Elmebántalmak görcsös rohamokkal összekötve. Az iszákosok dühöngése, örültség.

Sulphur. Minden betegség, de főleg chronicus kórese-

tekben szükséges, hogy a testben létező dyscraziára különös figyelmet fordítson az orvos. E körülményre figyeljünk az elmebetegeknél is; miután sokszor az eltűnt fekély, vagy külszerek által elnyomatott bőrbántalmak, például az elnyomott rüh, több testi betegség mellett, elmebajokat is okozhat. Ily körülményekben helyén leend a *sulphur*. A symptómák ezek lehetnek. Heves fejfájás; sápadt arc; fehér, kemény szék; belszorongás; a beteg aggódik jövő anyagi sorsa miatt; összekulcsolt kezekkel járkál fel s alá; szökni igyekszik; nyugtalanul alszik; álmában sokat beszél, felkiált, verekedni készül, mintha valaki ellen védeni akarná magát. Ezen észlelt symptómákon kívül, más symptómák is lehetnek a betegnél, melyeknek orvoslására, az említett oknál fogva, szintén a *sulphur* leend specificus gyógyszer, vagy a *pulsatilla*.

Veratrum. Az exaltált beteg igen nyugtalan; kiabál; énekel, vagy folytonosan nevet; minden értelem nélkül fecség; az idegenektől megijed; félénk; futni, szökni igyekszik, mindenkit ki akar űzni a házból. Külbenyomásokra, például harangozás alatt egészen örült, körül tánczol mindaddig, míg erőszak által le nem esillapíttatik. Más esetben a beteg ruháit tépi szét; dühös annyira, hogy több egyén által alig fékeztethetik; ilyenkor a betegnek eltorzított, sápadt arca, vad tekintete, borzasztó ordítása szívreható benyomást gyakorol mindenkire. Ha a beteg kezét fogja meg valaki, ekkor kirúg, és körül köpdös. Folytonosan mozgatja fejét, vagy egész testét. A hozzá intézett kérdéseket nem érti, azért azokra nem is felel. Oly állapotban is alkalmazható a *veratrum*, melyben, minden tudvalevő ok nélkül leirhatlan belszorongása (Angst) van a szenvedőnek és majd kétségbeesik; semmit sem eszik vagy iszik, nem alszik. Vallásos lelki bántalomban, melynél fogva lelki üdvét örökre veszve hiszi; öngyilkossági eszmékkel foglalkozik. Az illetlen, immoralis beszédmód, a bujaság (Geilheit), *veratrum* fő symptómáihoz tartoznak (Médüh, nymphomanie); valamint a dühöngéssel járó örültség. Ilyetén betegek általában nem kívánnak enni inni; aludni nem tudnak; néha gyomor bántalomban, szorulásban szenvednek.

E gyógyszereken kívül, a „gyógyszertanban“ más szereket is találhatunk az elmebántalmakra nézve. A szereket, a „gyógytanban“ adott utasításom szerint (I. második köt. harmadik lap) alkalmazván, illendő szellemi bánásmód mellett sok szerencsétlent szabadítandhatunk meg oly bajtól, mely tán a halálnál is keservesebb.

IV.

A beteg **szervezete** (constitúciója), azonfölül az **érzelmek minősége** is irányt adand a gyógyszerek választásában.

Heves (sanguin.) temperamentumnak fő orvosságai: *a nux v., arnica, aconit.*

Cholericus egyéneknek a: *bryonia, lachesis, nux v.*

Melancholikusoknál az *arsen., lycopod., graphit.*

Phlegmaticusoknál a *berberis, capsicum, jod, pulsat., senega.*

Szelid egyéneknek illendő esetben: *a bellad., lycopod., pulsat.* kitünőleg működnek sat.

Rázkóros (hypochondrius) férfiaknak hasznosak leginkább: *china, conium, gratiola, nux v., phosphor, staphys., sulphur, veratrum.*

Méhkóros nőknek (hysterische Frauen): *arsenic, asa, aurum, bryonia, cocculus, ignatia, natrum m., pulsat., platina, sepia, stramon., sulphur, valeriana, viola od. sat.*

Görvélyes (scrophulös), rühes és a többi hibás vér-vegy (dyscrasie) ellen, keressük ott az orvosságokat, hol ezen kórok leirva léteznek.

Nyulánk egyéneknek: *nux v., phosphor.*

Kövéreknek: *antim., calcarea, senega.*

Öregeknek: *aurum, baryta, conium, opium*; gyengeségben: *china, baryta.*

Gyermekeknek kivált az *aconit, bellad., calcarea, chamom., ignatia, ipecac., lycopod., nux.*

Vérszegénység (Anaemie, Blutarmuth) esetében: *ac. phosphor., china, crotalus, ferrum.*

Vérbőségtől (Hyperaemie, Vollblütigkeit) eredő bántalmakban: *aconit, bellad., calcarea, hepar, mercur, senega.*

- Vérpezsgés (Blutwallung) ellen : *aconit*, *arnica*, *bellad.*, *calcareia*, *lycopod.*, *mercur*, *phosphor*, *sepia*, *kali carb.*
- Idegesség (Nervosität) : *chamom.*, *china*, *cofea*, *ignatia*, *nux v.*, *mercur*, *pulsat.*, *platina*, *rhus*.
- Ideg-gyengeség : *baryta*, *calcareia*, *china*, *conium*, *phosphor*, *ac. phosph.*, *ignatia*, *silica*, *platina*.
- Ideges fájdalom (Nervöse Schm.) : (*aconit.* kiállhatatlan fájdalomban), *china*, *platina sat.*
- Ideiglenes elgyengülés, vagy bágyadtság érzete : *nux v.*; rögtön a menésben : *conium*; sok járás, fáradozás után : *arnica*, *ruta*, *silica*.
- Elgyengülés vagy másféle bántalmak, jó nedvek, u. m. vérvesztés, paráznalkodás, önfertőztetés által : *anacard.*, *nux v.*, *conium*, *natrum m.*, *china*, *calcareia*, *ac. phosph.*, *staphys.*, *lycopod.*, *sulphur*, *phosphor*, *mos.*, *sepia*.
- Elgyengülés az öregeknél : *aurum*, *baryta*, *china*, *conium*, *opium*, általában fő szerek az öregek bajaikban.
- Vég-elgyengülés : *arsenic*, *carbo*, *veratrum*.
- Belső száraz forróság : *aconit* (különösen), vagy még *arsenic*, *bellad.*, *bryonia*, *dulcam.*, *phosphor*.
- Száraz forróság, csak a jobb vagy bal arczon észlelhető : *chamomilla*. Ha a test felső része forró, az alsó pedig hideg : *guaraea*.
- Külső forróság, belső borzadozással : *ignatia*.
- Ha a szenvedő részek forrók : *aconit*, *bryonia*, *sulphur*; hidegek : *mercur*.
- Izzadás : nézzük tovább „a bőrbántalmak“ közt.
- Fázékonyság, hiányzó állati melegség : *alumina*, *euphorb.*, *ferrum jodat.*, *lycopod.*, *ledum*, *natrum m.*, *sepia*, *paris*.
- Hidegség érzelme : *camphora*, *china*, *cicuta*, *berberis*, *conium*, *opium*, *veratrum*; a test alsó része hideg, a felső meleg : *guaraea*.
- oly érzéssel, mintha hideg lenne a vér : *lycopodium*.
- Borzadozással járó fájdalom : *arsenic*, *baryta*, *mercur*, *sepia*, *mezereum*.
- Fázással járó bántalmak : *arsenic*, *bryonia*, *graphit*, *lycopod.*, *pulsat.*, *mezereum*, *rhus*, *veratrum*.
- Növekedő és ismét alábbhagyó fájdalom : *ac. sulphur*, *platina*.

Nagy nyugtalansággal vagy ingerültséggel járó fájd :
arsenic.

Kétségbeeséssel járó fájd. : *aconit, arsenic, carbo v., chamom., colchicum.*

— csak felkelés és járás által eltűrhetők : *arsenic.*

Belsőrongással összekötött fájd. : *arsenic, calcarea, phosphor, bellad., chamom., carbo v., rhus, veratrum.*

Remegés, reszketés : *arsenic, bellad., cicuta, cocculus, jod, lycopod., phosphor, plumbum, secale, sepia, stramon.;*
belsőrongással : *ferrum, pulsat.;* este : *lycopodium;*
megerőltetés után : *mercur.*

Nehézség érzete : *arnica, baryta, ignatia, mezer., nux v., paris, pulsat., ruta, sabad., secale;*

— reggel felkeléskor : *natrum c., zincum;*

— ebéd után : *lachesis, staphys.*

Hemzsegés — (Kriebeln) : *ac. phosph., arnica, colchicum, rhodod., secale, solanum n., ranunculus, plumbum, stramon., sulphur, veratrum;*

— mint a hangyáktól : *carbo v., rhodod., ac. phosph., platina, secale, staphys.*

Merevedés — (Steifigkeits-Gefühl) : *angustura, bellad., lycopod., nux v., opium, platina, rhus, sulphur, veratrum, terebinthina.*

Elhalás — (Absterben) : például a tagok elhalása : *calcarea, lycopod., secale, chelidon., thuja, conium, nux, cicuta, phosph., zincum.*

Eltikkadás — (Abspannung) : *calcarea, carbo v., caust., conium, lycopod., natrum m.; senega, spongia, alum., phosphor.*

Bénaság érzete (Lähmige Schmerzen) : *arnica, arsenic, cannabis, chamom., china, cocculus, colchicum, rhus, veratr.*

Zsibbadás — (Einschlafen) : éjjel : *crocus, thuja;* nyugalomban : *pulsat.;* ülésben : *mercur;* kézi munka után : *sepia;* midőn bizonyos tagjára fekszik valaki : *china, silica;* általában pedig a tagok zsibbadásában hasznosak : *carbo v., calcarea, cocculus, graphit., ignatia, lycopod., petrol., sulphur, veratrum.*

Az inak ugrándoazása (Flechsenspringen) : *ac. sulphur., conium, jod, rhus, pulsatilla.*

Ficzamodás érzelme (Verrenkungsschmerz) : *ammonium, arnica, bryonia, carbo v., causticum, natrum m., rhus, sulphur.*

Sebszerü fájdalom (Wundheitsschmerz) : *cantharis, cicuta, platina, pulsat., rhus, zincum.*

Üresség érzete : *cocculus, kali carb.;* teliség érzete : *ruta, conium.*

Oly érzés, mintha valamely testrész meg lenne kurtítva (Verkürzungsgefühl) : *ammonium, baryta, causticum, graphit, pulsat., rhus, natrum m., sepia, sulphur.*

— mintha nagyobb lenne : *alumina, aranea, mercur;*

— mintha be lenne bonyolódva (umwickeln) : *anac., plat.;*

— mintha valami eleven mozogna bizonyos testrészben : *crocus, berberis;*

— mintha a hús elvált volna a csonttól : *ac. nitri, berberis, bryonia, ignatia, rhus, sulphur.*

— mintha czövektől eredne (Pflock-Gefühl) : *anacard., ac. sulphur., ignatia, platina;*

— mintha késsel vakarnák (Schaben) : *ac. nitri, ac. phosphor., bryonia, rhus;*

— minőt a szálkák (Splittern) okoznak : *ac. nitri;*

— mintha a vérkeringés megállott volna : *aconit, lycopod.*

Érlüktetés érzete (Pulsiren) : *clematis, graphit, jod, pulsat., sabina, sepia, thuja, glonoin.*

Villanyos lüktetéshez hasonló érzés (electrische Rucke) : *arnica, bellad., nux v., opium, lycopod., sulphur.*

Összezúzatás, összeveretés, ütés, törődés érzelme : *arnica, cocculus, rhus, nux, ruta;* ha száraz forrósággal jár : *aconit.*

A fájdalmak minőségének továbbá e szerek felelnek meg :

— égető : *arsenic., carbo v., euphorb., phosphor, mezereum, sabina, secale, sepia;*

— nyomó : *anacard., arnica, bellad., capsic., carbo, cuprum, cyclamen, ignatia, lycopod., phosphor, stannum, veratr.;*

— fúró : *agaricus, helleb., sabadilla, ranunculus sc.;*

- kopogó : *bryonia*, *calcarea*, *carbo v.*, *chamom.*, *silica*, *lycopodium*;
- csipdeső : *cannabis*, *menyanthes*;
- mardosó, rágó (Nagen) : *conium*, *ranunc.*, *lachesis*, *natrium mur.*;
- vājó (Wühlen) : *cocculus*, *nux mosch.*, *berberis*;
- szaggató (Reissen) : *agaric.*, *ammon.*, *aurum*, *baryta*, *bryonia*, *cannabis*, *calc.*, *carbo*, *chamom.*, *caustic.*, *china*, *colchic.*, *colocynt.*, *graphit.*, *pulsat.*, *ledum*, *lycopod.*, *mercur*, *mezer.*, *nitri ac.*, *rhus*, *phosphor*, *spigelia*, *staphys.*, *sulphur*;
- szűrő (Stechen) : *aconit*, *bryonia*, *cannabis*, *lycopod.*, *mercur*, *nux v.*, *sepia*, *phosphor*, *spigelia*, *sulphur*, *thuja*;
- — finom, mint a tükötől : *arsen.*, *cannabis*, *ledum*, *thuja*, *spongia*, *staphys.*, *verbasc.*;
- — mint a balhaktól : *mercur*, *platina*;
- feszítő (Spannen) : *angust.*, *antim.*, *arnica*, *euphorb.*, *mezer.*, *platina*, *nux vom.*; mozgás alatt : *bryonia*; ménesben : *angustura*; nyugalomban : *rhus*;
- szorító (Klammschmerz) : *anacard.*, *angust.*, *caps.*, *calcarea*, *coloc.*, *conium*, *graphit.*, *lycopod.*, *secale*, *stram.*, *ruta*;
- taszító (stossende Schm.) : *cannabis*, *cuprum*, *platina*;
- kaparó, körömcselő (Kratzen) : *sepia*, *silica*, *staphysagr.*;
- húzó (Ziehen) : *antim.*, *bryonia*, *carbo v.*, *caust.*, *cina*, *cocculus*, *lycop.*, *mercur*, *ac. muriat.*, *nux v.*, *platina*, *plumbum*, *pulsat.*, *rhodod.*, *rhus*, *staphys.*, *stramon.*, *tart. emet.*;
- összehúzó (Zusammenziehen) : *capsicum*, *colocynthis*; a sértett részben : *arnica*; egyes részekben : *lycopod.*;
- görbén összehúzó (Krummziehen) egyes részekben : *calc.*, *coloc.*, *graphit.*, *hyosc.*, *lycopod.*, *mercur*, *phosphor*, *secale*, *silica*, *stramon.*;
- összefűző (Zusammenschnüren) : *alumina*, *cocculus*, *ignatia*, *platina*, *plumbum*;
- metsző (Schneiden) : *ac. muriat.*, *angust.*, *hyosc.*, *argent.*, *china*, *sabadilla*;

- tompa : *crocus, cuprum, cina, sepia, silica, pulsat., veratr.*;
- rángató (Zucken) : *chamom., conium, cina, hyosc., jod, lycopod., plumbum, opium, secale, sepia, petrol., stramon.*
- Görcsök : nézzük „a nehéznnyavalyát“ sat.; oly érzés mellett, mintha a testen egér futna : *ac. nitri, bellad., sulphur*;
- gyermekeknél a fogzástól : *cham., ignatia* sat.; hányás alatt : *guararea*;
- terheseknél : *cham., cicuta, hyosc.; gelsemin*;
- gyermekágyasaknál : *bellad., chamom., cicuta, ignatia, hyosc.*;
- méhkóros (hysterisch) nőknél : *bellad., cocculus, guararea, ignatia, ipec., chamom., stramon., platina*;
- havitisztuláskor : *cofea, cocculus, ignatia, pulsat.; cupr.*;
- gelisztáktól : *cina, hyosc., mercur, ignatia, valeriana, cicuta, marum v.*;
- ijedéstől : (*secale* kivált éjjel), *stramon., ignatia*;
- nagy fénytől : *bellad., stramon.*;
- folyadék-nyeléstől : *bellad., hyosc., canth., stramon.*;
- külsértés vagy sebestől : *arnica, ruta, angust., rhus, sulphur*; fekélytől : *cocculus*;
- az idegrendszer gyengítő okok után : *arnica, china, ac. phos., lachesis, calcarea, silica, sulphur*;
- szenvedélyek következtében : *chamom., hyosc., nux v., opium, cuprum, platina*;
- meghülés után : *bellad., chamom., rhus, ignatia, nux v., cicuta, lachesis, china, silica*;
- visszaütődött kütég után : *calc., caust., ipec., lachesis, nux, stram., sulphur*;
- bor, sör, thea, dohány után : *bellad., chamom., cuprum, nux v., opium, ignatia, hyosc.*;
- érintés által előidézett : *angust., bellad., stramon., coccul.*;
- nevetéssel kezdő : *bellad.*;
- akarat elleni kiabálással : *bellad., crotalus, hyosc., lachesis, ignatia, opium*;
- szólan nem bírással : *stramon., cuprum*;

- hátra-hajlító (Rückwärtsbiegung des Körpers — Opisthotonus) : *lachesis, angust., bellad., cicuta, ipecac., ignatia, opium, rhus, stramon.*
- rendkívüli testmozgások, helyezések (positiók), erősza-
kos czomb- és láb-rángások, fájdalom nélkül : *tana-
cetum.*

Fájdalmak a csontokban általában : *asa, aurum, china, cuprum, calc., cocculus, cyclamen, colchic., euph., lycop., mercur, ac. nitri, mezer., plumbum, phosphor, ac. phos., rhus, ruta, sabadilla, silica, staphys., sulphur.*
Egyébiránt nézzük a 8-ik cikket.

V.

A fájdalmak **localisatiójára** (például a fej jobb, vagy bal oldalában), — vagy : **érintés, nyomás, mozgás** által, vagy **nyugalomban** érezhető nagyobb vagy kisebb fájdalmakra nézve, — úgy a bántalmaknak változó vagy állandó **székhelyére**, — végre **külsérelmekre** (Verletzungen) nézve is — jellegző körülmények, szintén bizonyos szerekre utalnak :

A test **bal** oldalára,
működő

Aconitum
Apis
Arnica
Asarum
Calcarea carb.
China
Colchicum
Colocynthis
Crocus
Glonoin
Jod
Lachesis
Mercurius
Nitri acid.

a test **jobb** oldalára
gyógyszerek :

Alumina
Belladonna
Cantharis
Causticum
Crotalus
Drosera
Hepar sulph.
Ignatia
Moschus
Plumbum
Rhus
Ruta
Sabadilla
Sabina

Nux vom.
Rhododendron
Selenium
Spigelia
Sulphur
Sulphuricum acid.
Thuja.

Sanguinaria
Staphysagria.

Egyik részről a másakra ugró fájdalmak : *pulsatilla*, *glonoin*.
Egyoldali fájd. : *ac. sulphur.*, *cantharis*, *mezer.*, *pulsat.*,
cocculus;

— keresztben, például a jobb karban és ballábszárban
mutatkozó f. : *agaricus*.

Az ágybanfekvéskor rosszabb : *arsen.*, *calcarea*, *graphit*,
ignatia, *lycopod.*, *nux*, *pulsat.*, *rhus*, *sepia*, *silica*;

— jobb : *bryonia*, *veratrum*.

Hanyatfekvéskor rosszabb : *phosphor*; — jobb : *ign. pulsat.*

Oldalt rosszabb : *arsen.*, *graph.*, *pulsat.*, *silica*; — jobb :
phosph.

A fekvésnek jobbra vagy balra változtatása által érezhető
nagyobb fájd. : *pulsat.*; — érezhető enyhülés : *ignatia*.

Fekvés a fájdalmas részre rosszabb : *arsenic*, *ignatia*; —
jobb : *ignatia*.

Jobb oldalon lehetetlen : *bryonia*; — bal oldalon lehetlen :
lycopod.

Az ágyból fölkeléskor rosszabbulás : *carbo v.*, *graph.*, *gua-*
jac., *ignatia*, *veratrum*; — javulás : *aurum*.

Fekvő helyzetből főlegyenesevéskor rosszabbulás : *bellad.*,
sulphur, *natrum m.*; — enyhülés : *pulsat*.

Ülés alatt rosszabb : *aconit.*, *arsen.*, *calc.*, *cina*, *china*, *eu-*
phrasia, *natrum c.*, *platina*, *pulsat.*, *sulphur*, *zincum*;
— jobb : *ac. phosphor.*, *nux v.*, *petrol.*, *staphys.*, *ve-*
ratrum.

Ülésből felkeléskor rosszabbulás : *caust.*, *conium*, *natrum*
m., *pulsat.*, *sulphur*, *tart.*; — enyhülés : *veratrum*.

Ülésből felkelés után rosszabbulás : *alum.*, *carbo v.*, *rhus*,
gratiola; — enyhülés : *pulsat*.

Állásban rosszabb : *ac. phos.*, *bryon.*, *cocculus*, *sulphur*; —
jobb : *arsen.*, *calcarea*.

Járás alkalmával rosszabb : *arnica, bellad., calcarea, carbo v., china, nux v., sulphur, veratrum*; — jobb : *arsen., dulcam., graphit, platina, pulsat., rhus, sepia.*

Járás a szabadban rosszabb : *calcarea, carbo v., conium, ipec., ledum, nux v., sulphur, veratrum*; — jobb : *graphit, opium, sepia.*

Szaladástól származott bajokban : *arnica, silica.*

(Nehezen járás a gyermekeknél : *calcarea, silica, sulphur.*)

Elfáradás (Ermüdung) : *arnica.*

Magasb helyen vagy lépcsőkön fölfelé menve rosszabb : *aconit, aurum, bryonia, calcarea, carbo v., nux v., platina, plumbum, rhus, stannum, sulphur, thuja.*

Hajolástól eredő bajokban : *aconit, bellad., calcarea, lycopod., natrum m., pulsat., rhus, sulphur.*

Mozgás által növekedő fájdalmak : *aconit, bellad., bryonia, china, calcarea, mezer., graphit, mercur, phosphor, silica, spigelia, staphys.*

— enyhülés : *asa, cyclamen, dulcam., lycopod., pulsat., rhodod., rhus, senega, sepia, sulphur, natrum c.*

Mozgás után rosszabbulás : *phosphor, pulsat., stannum.*

Megfeszített testi munkásság után : *arnica, ruta, ac. sulphur., rhus.*

Nevetés alatt mutatkozó bántalmak : *arsen., bellad., carbo v., stannum.*

Tiüsszentés által előidézett vagy nagyobb fájdalom : *arnica, capsicum.*

Orrfúvásra növekedő fájd. : *arnica.*

Nyomás által növekedő fájd. : *bellad., bryonia, calcarea, nux v., mercur, mezer., silica, zincum*; — enyhülés : *phosphor, pulsat., stannum, natrum c.*

Szorosb ruha el nem tűrhető : *bryonia, conium, nux vom.*

Érintés által növekedő fájd. : *aconit, arsen., bryonia, colchicum, euphorb., hepar, ignatia, lycopod., nux vom., ranunc., sepia, spigelia, sulphur, staphys.*

Nyugalomban rosszabb : *aurum, dulcam., lycopod., opium, platina, ac. phosphor., pulsat., rhus, sepia, silica, sulphur, magnesia cb., zincum*; — jobb : *aconit, bryonia, colocynt., ipecac., mercur, nux, veratrum.*

Köcsizástól roszaabb : *carbo c.*, *cocculus*, *glonoin*, *graphit*,
petrol., *phosphor*, *sepia*, *silica*; — jobb : *ac. nitri*.

Lovaglástól roszaabbulás : *arsen.*, *natrum m.*, *sepia*.

Sebes járás, táncz utáni fölhevülés lecsillapítására jó egy-
pár csepp erős bort, vagy rhumot önteni czukorra és
bevenni; még jobb az *aconit*, ez után az *arnica*.

Erőművi sérelmek (mechanische Verletzungen) : esés, ütés,
nyomás, ficzamosodás, törés sat. után : *arnica*, *conium*,
hepar, *rhus*, *ac. sulph.*, *symphytum*, *ruta*;

— emelés után : *calcare*, *carbo v.*, *rhus*;

— megrántás vagyis hibbantás, rokkadás (Verstauchung)
után : *arnica*, *bryonia*, *rhus*.

VI.

Az **időviszonyokra**, zárt vagy szabad légre külön-
böző, melegségi fokra változó, meghűléstől eredő betegsé-
gekben figyelembe veendőek e gyógyszerek :

Tavaszkor fellépő bántalmakban : *aurum*, *carbo v.*, *crota-*
lus, *natrum m.*, *veratrum*, *rhus*.

Nyáron : *carbo v.*, *natrum m.*, *lycopod*.

Őszkor : *aurum*, *colchicum*, *mercur*, *veratrum*, *rhus*.

Télen, leginkább : *petrol.*, *sulphur*.

Időváltozáskor : *ac. nitri*, *calcare*, *graphit*, *mercur*, *rhus*,
phosphor, *rhodod.*, *silica*, *sulphur*, *veratrum*, *manga-*
num.

Szeles időben : *aurum*, *carbo v.*, *conium*, *graphit*, *phosphor*,
platina, *lycopodium*.

Nedves időben : *calcare*, *carbo v.*, *lycopodium*, *rhus*, *sepia*,
veratrum.

Nagyobb világosságtól eredő bántalmakban : *colchicum*,
lycopod., *stramon.*, *mercur*.

Holdváltozáskor : *calcare*, *graphit.*, *lycopod.*, *sulphur*, *si-*
lica; különösen holdfogytával : *mezer.*; holdujulással :
alum., *sabadilla*, *silica*, — holdtöltéssel : ugyane
szerek és a *cyclamen*, *spongia*, — hold-nötteivel : a
thuja, vagy az előbbi szerek.

Égiháború alkalmával : *caust.*, *silica*, *phosphor*, *rhododendr.*

Időszakonkint megjelenő bántalmak (periodische Be-

schwerden) : *arsen.*, *aurum*, *bellad.*, *cantharis*, *carbo v.*, *ignatia*, *lycop.*, *nux v.*, *rhod.*, *sepia*, *silica*, *sulph.*, *valeriana*.

Jellegzett bántalmak (typische Beschwerden) : *china*, *arsen.*, *ipec.*, *lycopod.*, *spigelia*, *veratrum*.

A meleg, szintén a meleg borogatás eltűrhetlen : *pulsat.*

— enyhülést okoz : *arsen.*, *chamom.*, *lycopod.*, *rhus*, *sepia*, *sulphur*.

Az ágyi meleg rosszabbulást idéz elő : *caustic.*, *graphit*, *sabina*, *thuja*, *veratrum*, *ledum*, *mercur*, *pulsat.*, *rhus*.

— enyhülést : *baryta*, *lycopodium*.

A hideg jótékony : *pulsat.*, *thuja*.

Hideg után rosszabbulás : *agaricus*, *calcarea*, *mercur*, *nux mosch.*, *phosphor*, *sepia*, *sulphur*, *sat.*

Szabadban rosszabbulás : *bryonia*, *calc.*, *caust.*, *cocculus*, *conium*, *ignatia*, *lycopod.*, *mercur*, *nux*, *petrol.*, *rhus*, *sulphur*, *veratrum*, *sat.*

— jobb : *asa*, *aurum*, *crocus*, *graphit*, *opium*, *pulsat.*, *rhodod.*, *sat.*

Hideg légtől rosszabb : *bryonia*, *calcarea*, *camphora*, *carbo v.*, *nux m.*, *phosphor*, *rhus*, *sabadilla*, *sepia*, *veratrum*;
— jobb *antimon*.

Meghüléstől támadt bajokban : *aconit*, *bellad.*, *chamom.*, *dulcam.*, *lycopod.*, *nux v.*, *ac. nitri*, *pulsat.*, *sulphur* *sat.*

— léghuzamban : *bellad.*, *calcarea*, *caustic.*, *china*, *sepia*, *sulphur*.

— hideg víz által külsőleg, belsőleg igen hideg víz-ivás által : *arsen.*, *pulsat.*;

— hideg ital után : *calc.*, *graphit*, *nux v.*, *spigelia*, *natrum*, *carb.*, *staph.*, *thuja*; hirtelen ivás után : *silica*.

Meghülés hideg vízben : *calcarea*, *rhus*; lábáztatás-, lábátnedvesítéstől : *silica*.

Roszábbulás reggel : *antim.*, *aurum*, *crocus*, *ignatia*, *opium*, *nux v.*, *phosphor*, *veratrum*, *sepia*, *sulphur* :

— délelőtt : *ac. sulphur.*, *sepia*, *phosphor*, *staphys.*;

— ebéd előtt : *arsen.*, *nux v.*, *stannum*, *zincum*;

— alkonyatkor : *calcarea*;

- az esti légnak rosz hatása esetében : *mercur*;
- éjjél előtt : *arnica, bryonia, pulsat., rhus*;
- éjjél után : *arsen., cannabis, graphit, silica, thuja*;
- éjjél általában : *arsen., aurum, caust., china, mangan., lycopod, mercur, ac. nitri, silica, spongia, sulphur sat.*

VII.

A **bőr** és a bőr alatt fekvő részek **bántalmaikban** e következő egyes körülmények adhatnak irányt az orvosság választásában :

- Petyhüdt bőr (Schlaffheit der Haut) : *china, jod, secale*;
- ránczos : *ac. phosphor, lycopod, calc., sepia, secale, sassap.*;
  - cserepes (schrundig) : *alumina, aurum, calcarea, hepar, lycopod., mangan., sulphur, petrol., pulsat.*;
  - durva : *bellad., calcarea, graphites, jod, mercur, sepia*;
  - vastag, kemény bőr, szarvforina (hornartig) kinövések : *antimon, graphit, ranunculus, sulphur.*
  - vörös ér-hálózat (Adernetz) : *berberis, carbo v., causticum, lycop., thuja, platina*;
  - pergamentféle bőr : *arsenic, china, lycop., silica*;
  - száraz : *arsen., bellad., china, graphit, dulcam., ledum, lycopod., natrum, sepia, silica*;
  - nedves : *baryta, petrol., selenium.*
- Izzadás : kevés mozgás után is : *bryonia, calcarea, china, cocculus, kali c. ferrum, graphit, lycopod., natrum c., sepia, stannum sat.*;
- ülésben : *sepia, staphys., rhus, anacard, sulphur*;
  - beszéd közben : *graphit, jod, sulphur*;
  - álom kezdetén : *arsen., conium*; álomban : *ac. phosphor., agar., cham., china, ferrum, opium, kali cb., pulsat.*;
  - reggel : *bryonia, calcarea, carbo v., natrum m., phosphor, pulsat., rhus, sepia, silica, stannum, sulphur, veratrum*;
  - tapadozó : *arsen., lycop., phosphor, veratrum*;
  - hideg : *arsen., lycop., natrum c., veratrum*;
  - gyengítő : *carbo v., china, ferrum, cocculus, veratrum*;

— rothadt szagu : *staphys.*, *carbo veg.*; penész-szagu : *nux vom.*; mint a zsir : *bryonia*, *mercur*; mint a kén : *phosphor*; mint a fűszer : *rhodod.*; mint a hagyma : *bovista*; mint a vér : *lycopod.*;

— vizelet — : *ac. nitri*, *berberis*, *colocynt.*;

— savanyu — : *arnica*, *bryonia*, *lycopod.*, *nux v.*, *rhus*, *sepia*, *silica*, *sulphur*, *veratrum*;

— bűdös — : *baryta*, *graphit*, *lycopod.*, *nux*, *pulsatilla*, *mercur*, *nitri ac.*, *rhodod.*

Bűdös láb-izzadás : *baryta*, *silica*, *kali cb.*

Nem enyhítő izzadás a betegeknél : *mercur*.

Egyoldali izzadás : *pulsat.*, *nux v.*

Sárgára festő — : *graphit*, *mercur*, *lachesis*, *carbo an.*; sötétre : *bellad.*

Fájdalmakban hideg izzadás : *arsen.*, *veratrum*.

Vérizzadás : *calc.*, *crotal.*, *lachesis*, *nux vom.*

Elnyomatott habituális izzadás : *bellad.*, *bryonia*, *nux*, *silica*, *pulsat.*, *mercur*, *rhus*; a három utolsó elnyomott lábizzadás esetében.

Pizskos bőr-szin : *jod*, *mercur*; bronz-szinü : *argentum nitricum*.

— vörös : *agaricus*, *bellad.*, *lycopod.*, *crocus*, *euph.*, *pulsat.*;

— barna-vörös csíkokkal (Streifen) : *carbo v.*;

— vörös csíkokkal : *sabadilla*, *euph.*, *orbium*.

— sárga bőr : *calc.*, *carbo*, *china*, *digit.*, *jod*, *mercur*, *nux v.*, *plumbum*, *secale*, *sulphur*;

— kék : *arsen.*, *digit.*, *lachesis*, *indigo*, *nux v.*, *opium*, *plumbum*.

Fekete izz-lyukak (Schweisslöcher) : *ac. nitri*, *sulphur*, *graphit*.

Anyajegy (Muttermal) : *calcarea*, *carbo veg.*, *graphit*, *sulphur*, *acidum sulphuricum*.

Szeplők : *ammon.*, *calcarea*, *graphit*, *lycopod*, *phosphor*, *sulphur*.

Bőr-hámlás : *aconit.*, *aurum*, *ammonium m.*, *colocynt.*, *digit.*, *mezereum*, *phosphor*, *ac. phos.*, *secale*, *veratrum*.

Daganat : fényes : *arnica*, *arsen.*, *bryonia*, *mercur*, *rhus*, *sabina*, *sulphur*;

- gyuladt : *aconit, apis, arnica, bellad., aurum, colchic., lycopod., pulsat., rhus, thuja sat.*
  - genyedző : *calc., silica, staphys., sulph., graphit, hepar s.;*
  - feszes : *bellad., bryonia, rhus, sulphur;*
  - kemény : *arnica, arsen., china, graphit, ledum, sepia, sulphur, thuja;*
  - vörös : *arnica, aurum, bellad., bryonia, hepar, mercur, pulsat., rhus, sabina;*
  - fehér (czomb, vagy térdfehér d., tumor albus) : *arsen., calcarea, euphorb., graphit, jod, lycopod., mercur, sepia, sulphur, rhus, sabina;*
  - csúzos, köszvényes, orbánczos : nézzük „ezen betegségeknel”;
  - bőr alatti, sejtszöveti vízkór (Wassersucht des Zellen-gewebes, anasarca) : *prunus* hosszú betegségek után; *china*, vérvesztés után, vagy ha máj-bajjal van összekötve; *mercur*, szintén ha máj-bajjal szövetkezett; *jod, arsenic*, ha gyomor-, szívántalmakkal csatlakozott; *lycop., bryonia*, ha szorulással jár; *hellebor*, ha a vizelet egészen el van nyomva, a beteg mindig szendergő állapotban tapasztaltatik; *phosphor*, ha mell-bajokkal mutatkozik.
- Mirigy-daganat (Drüsen-Geschwulst) : *aurum, baryta, bellad., calcarea, carbo an., clematis, cocculus, conium, dulcam., graphit, hepar, jod, lycopod., mercur, silica, spongia, staphys., sulphur sat.;*
- csomók : *carbo an., clematis, dulcam., graphit, lycopod., phosphor, sulphur;*
  - kemény mirigy-dag : *baryta, bryonia, calcarea, carbo an., cocculus, (conium főleg ütés után), dulcam., jod, silica, spongia, sulphur.*
- Tömlős daganat (Balggeschwulst) : *ac. nitri, calcarea, baryta, graphit, silica, hepar, spongia, sulphur, sabina.*
- Szalonna-dag (Speckgeschw., steatoma) főleg : *baryta carb.*
- Húsos dag (fleischig, sarcoma) : *baryta, graph., lycop., sulph.*
- Vér-ér-dag vagy csomók (Adergeschw., varices) : *arnica, arsen., calcarea, carbo v., caustic., ferrum, lycopod., graphites, hamamelis;* — fekélyes *silica.*

- Üt-ér-dag (Pulsadergeschw., anevryσμα): *carbo v., lachesis, lycop.*; vagy *guajac., pulsat., sulphur*; egyes esetekben: *arnica, arsen., calc., caust., graphit., hamamelis, natrum m., ferrum, zincum.*
- Vértapló (Blutschwamm): *bellad., calc., carbo, lycop., phosphor, sepia, silica.*
- Íztapló (Gliedschwamm): *antim., kreosot, lachesis, silica, arsen, lycop., phosphor.*
- Velős rák (Markschwamm): *belladonna, carbo anim., phosphor, thuja.*
- Vér-ömlék (Blutunterlaufung): *arnica, conium, dulcam., ac. sulphur., sulphur.*
- Fakadékok (Pusteln): *clematis, sulphur, thuja*;
— feketék: *arsen., crotalus, secale.*
- Sebhedt bőr: *ammonium, baryta, chamom., caustic., graphit., ignatia, lycopod., sepia, sulphur.*
- Érzelmek: Érzékeny bőr: *china, petrol., sepia, silica, thuja*; — érzéketlen: *anacard.*
- Hemzsegés, hangya-mászás érzelme: *ac. phosphor., carbo v., platina, rhodod., secale, staphys., zincum.*
- Bőr-égetés: *agaricus, arsen., bellad., carbo v., euphorb., hepar, selenium, sepia, rhus sat.*
— vakarás után: *ledum, mercur, gratiola, ammonium, silica, sulphur.*
- Viszketeg *) este: *carbo v., cyclamen, lycopod., nux v., mercur, pulsat., thuja*;
— lefekvéskor: *arsen., cocculus, mezer., nux v., silica*;
— az ágyban: *carbo v., lycopod., mercur, pulsat., sulphur*;
— nappal a test fölmelegedésére: *lycopod.*; hidegben: *spongia*; vakarás után nagyobb: *anacard., mezereum, pulsat.* (A viszketeg más helyen is le van írva.)
- Sebszerü fájd.: *hepar, nux v., platina, ferrum.*

*) Méltónak találom ide nyomatni munkám második kötete 335. lapján kimaradt azon jegyzékemet, hol a tetük miatti viszketeg és így illetőleg: „tetük ellen, a melegített tiszta borszeszszel (spiritus vini) való bedörzsölést különösen ajánlom.“

- Szúró — : *bryonia, conium, pulsat., thuja*;
 — este : *cyclamen, thuja, zincum*.
- Metsző — : *belladon., calc., lycop., ac. mur., viola tric.*
- Kütegek (Ausschläge) láz nélkül; az acutusok, u. m. a
 skarlát, kanyaró, sat. le vannak irva.
- Kölesféle : *arnica, arsen., bellad., bryonia, caladium, mercur, phosphor, staphys. sulphur*;
 — korpaféle (schuppig) : *aurum, cicuta, clematis*;
 — rühes (a rüh le van irva);
 — koszos (schorfig) : *alumina, arsen., baryta, calcarea, cicuta, lycopod., ac. muriat., rhus, sassap., sulph., viola tricolor*;
 — tömötten egymás mellett álló : *agaricus, ac. phosphor., calcarea*;
 — csomós (knotig) : *alumina, antimon., dulcam., mezer., natrum mur.*;
 — apró csomócskákban mutatkozó : *coccus, ledum, spigelia, staphys., thuja*;
 — száraz küteg : *baryta, mercur, veratrum, evonymus, sassap.*
 — nedves : *calcarea, cicuta, graph., rhus, staph., gratiola, oleand., mercur*;
 — genyedző : *lycop., mercur, sepia, silica, staphys.*;
 — eves (jauchig) : *rhus, ranunc. sc.*;
 — felevő (fressend) : *mercur, rhus, staph.*
- Mérges küteg : *calc., graph., ranunc. sc.*
- Vörös küteg : *apis, arnica, bellad., graph., sepia, rhus*;
 — skarlát-vörös : *bellad., euph., lachesis, ac. phosph.*;
 — zöldes : *rhus, carbo v., arsen., veratr.*;
 — kékes : *ranunculus sc., carbo v., digit., indigo, lachesis, opium, veratrum*;
 — sárgás : *euphorb., mercur, crotalus, lycop., sepia*;
 — barna : *antimon., ac. nitri, phosphor*;
 — réz színű : *arsen., carbo an., kreosot, mezer., rhus, veratr.*;
 — fehér : *arsenicum, pulsat., agaricus, sulphur, thuja, zincum*;
 — fekete : *arsen., bellad., bryonia, lachesis, rhus, secale, silica.*

- Hólyagcsák : *cantharis, ranunc., rhus.*
- Hólyagok : *ammonium, antimon., arsen., bellad., dulcam., euphorb., ranunc., rhus, sulphur.*
- Vér-hólyagok : *arsen., secale, natrum m.*
- Meghüléstől támadó küteg : *dulcam.;* szabad légben : *sas-sap.;* (szabadban elmuló : *calcarea*); meleg ágyban, vagy éjjel : *antim., mercur, pulsat., rhus, veratrum;* mozgás után : *conium, natr. mur.;* szalonna-evés után : *pulsatilla.*
- Érzelmek : égető küteg : *arg., arsen., bryonia, ranunc., mezer., rhus, staphys., sulphur;*
- csipdeső : *bryonia, mercur, platina;*
  - felevő (fressend) : *clematis, viola tr.;*
  - szűrő : *antim., natrum m., viola;*
  - viszkető : *ammonium, bryonia, rhus, mercur, ranunc., sepia, sulphur, thuja;*
  - — este : *staphys;*
  - — az ágyban : *mercur, rhus, antim., pulsat., veratrum.;*
  - — melegben : *cocculus, lycopod., veratrum.*
- Foltok : balha-csipéshez hasonlók : *aconit, graphit;*
- petécsfélék, vérfoltok : *arsen., bryonia, calc., opium, rhus, secale, nux, phosphor, pulsat., sulphur;*
  - vörös foltocskák : *mercur, psorin;*
  - — foltok : *bellad., calcarea, lycopod., sabadilla, sepia;*
  - márványozott : *thuja, crotales;*
  - barna-vörös : *ac. nitri, cannabis;*
  - barna : *carbo v., conium, hyosc., petrol.;*
  - sárga : *crotales, ferrum, natrum, phosph., sepia, sulphur;*
  - fehér : *arsen., alumina, silica, sulphur;*
  - máj-foltok : *crotales, lycopod., mercur, sulphur, ac. nitri*
- Érzelmek. Viszkető foltok : *lycopod., graphit, mercur, ac. sulphur., natrum m.;*
- égetők : *arsen., ac. phosphor.*
- Sömör (Flechten) más helyen is található.
- száraz : *calc., dulcam., ledum, mercur sol., rhus, psorin, sulphur;*
  - koszféle (schorfig) : *calc., dulc., graph., lycopod., psorin, ranunculus;*

- korpaféle : *clematis, dulcam., lycopod., mercur, sulphur*;
- cserepes (schrundig) : *lycopod., graphit., sepia, rhus*;
- nedves : *calc., dulc., graph., lycopod., ac. phosph., kreosot, mercur*;
- varas (grindig, krustig) : *arsen, calcarea, dulcam., lachesis, mercur, graph., lycopod., rhus, sepia, sulphur*;
- hólyagos : *arsen., bellad., rhus, lycopod., mercur, sepia, sulphur*;
- genyedző : *arsen., lycopod., mercur sol., silica, zincum*;
- gyűrűforma sömör : *tellurium, sepia, natrum m., clemat.*;
- az egész testen elterjedő sömör : *dulcam., psorin, ranunculus sc.*
- vörös : *clematis, lachesis, ammonium*;
- sárgás-barna : *crotalus, lycopod., natrum.*

Érzelmek. Égető sömör : *arsen., bryonia, mercur, sepia*;
vakarás után égető : *staphys.*;

— viszkető : *caustic., clematis, petrol., graphit, staphys.*; e két utolsó kivált : éjjel.

Félkört (halben Cirkel) képző, tenyérszíni szélességű vörös kúteg, melynek gyuladt fölületén apró fakadékok (Pusteln) támadnak : viszkető, szúró, égető fájdalommal (öv, Gurtel, Zona) : egy-két adag *aconit*, ha lázzal jár, ez után *rhus*, ha ez nem használna : *mercur*, különben hasznosak még különösen a *graphit*, vagy *arsen., ac. nitri, euphorb., apis.*

A sebek- és fekélyekről más helyen.

VIII.

Csont-bántalmakban figyelemre méltók e főgyógyszerek :

Csont-gyuladásban : *aconit, asa, aurum, bellad., calcarea, china, hepar, jod, lachesis, mercur, mezereum, ac. nitri, phosphor, pulsat., silica, staphys, sulphur, manganum.*

Csont-daganatban : *asa, aurum, calcarea, jod, clematis, guaiacum, lycopod., mercur, mezereum, ac. nitri, phosphor, pulsat., rhus, ruta, sabina, silica, staphys., sulphur.*

Csont-csomó ellen (Ueberbein) : *phosphor, silica, plumbum.*

Genyedés, csontszu ellen : *angustura, asa, aurum, hepar, lachesis, lycopod., mercur, mezer., ac. nitri, ruta, sabina, silica, staphys., sulphur.*

Csont-lágyulásban (Erweichung) : *asa, calc., hepar, lycop., mercur, ac. nitri, phosphor, sepia, silica, sulphur.*

Csont-porhanyósság : *asa, calcarea, mercur, phosphor, ac. phosph., staphys, silica, sulphur.*

Csont-meggörbülés (Verkrümmung) : *asa, calc., hepar, lycop., mercur, ac. nitri, ac. phosph., phosphor, pulsat., rhus, sepia, staph., sulphur.*

Csont-törésben : *calcarea, lycopod., ruta, silica, symphytum, sulphur.*

Csont-fene ellen (Brand) : *sabina, secale, silica, calc., asa, phosphor, arsen.*

Érzelmek. Fúró fájdalom : *bellad., calcarea, mercur, lycop., natrum m., pulsat., sepia, silica, spigelia;*

— maró : *ammonium, lycop., phosphor, ruta;*

— égető : *arsen, lycop., rhus, ruta, sabina;*

— viszkető : *cyclamen, phosphor, veratrum;*

— kopogó : *calc., lycop., mercur, sabadilla, sulphur;*

— hemzsegő : *colchic., plumbum, secale, sepia;*

— szorító : *euph., mezer., ac. phosphor., spigelia, platina;*

— szúró : *bellad., calc., caustic., china, conium, helleb., lachesis, mercur, pulsat., ranunc., ruta, sepia, sassaparilla;*

— vájó : *carbo an., cocculus, ruta, thuja, aranea;*

— húzó : *baryta, carbo v., caustic., china, lycopod., sabina;*

— rángató : *asa, calc., china, natrum m., pulsat.;*

— nyomó : *anacard., arg., aurum, bellad., colchic., cuprum, cyclamen, graphit, ledum, mercur, mezer., platina, pulsat., rhus, sabina, staphys., thuja, veratrum;*

— sebszerü : *conium, ac. phosphor, graphit;*

— szaggató : *agaricus, ammonium, arg., aurum, baryta, carbo v., caust., china, cyclamen, cuprum, lycop., mercur, ac. nitri, phosphor, ruta, sabina, spigelia, rhodod., staphys., teucrium, veratrum, thuja.*

Oly érzés, mintha a csontot valamivel vakarnák : *ac. phosphor., china, rhus, sabadilla;*

— mintha a csontban velő nem léteznék : *lycopod.;*

— mintha a hús el lenne válva a csonttól : *bryonia, ignatia, rhus, ac. nitri, nux v., stannum, staphysagria, sulphur, thuja.*

Hidegség érzelme : *calcareea, lycopod, zincum.*

Csont-törés, összezúzatás érzelme : *cuprum, sepia, ruta.*

IX.

A kezek és lábak bántalmai.

A kezek és lábak különféle bántalmaiban, egyes körülmények és symptómák szerint e szerekből választhatunk illendő orvosságokat, oly módon, hogy e symptómák, adott utasításom szerint, a többi symptómákkal és körülményekkel összehasonlítottassanak a „gyógyszertanban“.

A kezekre nézve : kütég ellen, ha ez a felső karon mutatkozik : *ledum, sepia, tartarus em.*, — a könyökön : *sulphur*, — az alsó karon : *bryonia, selenium spongia*, — a kézen : *ammonium m., carbo v., hepar, lachesis, mercur, psorin, rhus, selenium, sepia, ac. sulphur.*, — a csuklókon : *hepar, ledum, rhus, tart. em.*, — az ujjakon : *graphit, lachesis, ac. muriat., ranunculus, rhus, sassapar., sepia, silica, spigelia*, — az ujj-csuklókon : *cyclamen*, — az ujjak közt : *ac. sulphur., pulsat.*

Lehámzó kütég : *agaricus*, — hólyagos : *antim., cyclamen, psorin, pulsat., ranunc., rhus, sepia, spongia*, — genyedtő : *arsen., rhus, secale, sulphur, silica, sepia*, — fekete fakadékok (Pusteln) : *arsen, secale*, — apró csomócskák : *carbo v., graphit., hepar*, — viszkető kütég : *antim., carbo v., causticum, lachesis, ledum, rhus, sepia, spigelia, tart. em.*, — rühféle : *lachesis, selen., sepia, sulphur*, — szúró : *pulsat.*, — vörös : *antim., cyclamen*, — fehér : *agaricus.*

Bőrhámlás a karon : *alumina, ammonium m., baryta, ferrum, sulphur*, — az ujjakon : *agaricus, baryta, sulphur*, — a köröm mellett : *eugenia, mercur, sabadilla.*

Száraz bőr a kezeken : *baryta, ledum, lycopod, natrum m., sabadilla, sulphur, thuja.*

Cserepes bőr a kezeken : *graphit*; kemény bőr : *ammonium m., sulphur*; fölrepedezett bőr a karon : *silica*, — a kézen : *alumina, graphit, hepar, mercur, natrum m., petrol., rhus, silica, sulphur, zincum*, — mély, véres fölrepedezés : *mercur, petrol.*, — télen : *petrol.*

Kék kéz : *ammonium, baryta*, — vörös : *baryta, natrum s. phosphor*; sárgás kéz : *spigelia*; kék foltok : *ac. sulph.*, — vörös folt : *rhus, sulphur, sabadilla*, — érintésnél viszkető : *euph.*, — márványozott : *thuja*, — dagadt kézen : *plumbum*; barna foltok : *sepia, petrol.*; máj-f. : *lycopod.*; sárga f. : *petrol., conium, sabadilla.*

Sömör (Flechten) a karokon : *conium clematis, graphit, mercur, natrum m., silica, phosphor*, — a kézen *dulcam., ranunculus, causticum, staphys., veratrum*, — égető : *conium, mercur*, — viszkető : *causticum, sulphur*, — lepergő : *mercur*, — száraz : *veratrum* (nézzük itt a „börbántalmakat“).

Felső kar-daganat : *bryonia, sepia, sulphur*, — alsó kar-d. : *antim., mercur, sulphur*, — kéz-d. : *bellad., bryonia, calcarea, cocculus, ferrum, hepar, hyosc., lycopod., rhus, secale, stannum*, — kézcsukló-d. : *ammonium, sabina, secale*; — ujj-d. : *alumina, arsenic, digit., graphit., lycopod., mercur, ranunculus, rhus, spongia, sulphur, thuja*, — az ujjak csuklóiban d. : *bryonia, hepar, lycopod., china, mercur, spongia*; sápadt d. : *bryonia*, — fényes : *bryonia, sulphur*, — vizenyös, puha dag. : *secale*, — kemény : *arsenic., sulphur*, — vörös : *antim., bryonia, lycopod., mercur, thuja, sepia*, — világos vörös : *bellad.*, — fájdalom nélküli : *lycopod.*, — fájdalmas : *antim., china, hepar, sepia, thuja*, — ütés után : *sulphur*, — forró d. : *antim., bryonia, cocculus, hepar, mercur, mezer., rhus.*

Köszvény (nézzük más helyen), — köszvényes bántalmak : *bryonia, hepar, lycopod., mercur, petrol., rhodod., rhus, sabina, sassap., spigelia*, — az alsó karon : *mercur*, — a kézen : *bellad., cocculus, hepar, lycopod., sabina*, —

az ujjakon : *antim.*, *bryonia*, *carbo an.*, *hepar*, *lycopod.*, *rhus*, *rhodod.*, *sepia*, *spigelia*, — a kéz-csuklóban : *calcarea*, *ledum*, *rhodod.*, — az ujj-csuklóban : *calcarea*, *digit.*, *graphit.*, *ledum*, *lycopod.*, *rhodod.*, *staph.*, — köszvényes ujj-merevedés : *carbo an.*, *graphit.*, *lycopod.*; köszvényes csomók : *antim.*, *carbo an.*, *graphit.*, *ledum*, *lycopod.*, *nux.*, *sabina*, — hosszadalmasak : *caustic.*, *lachesis*, *phosphor*, *ac. phosphor*, *silica*, *sulphur*, *staphys.*, *calcarea*.

Puffadt kéz : *chamom.*, a kéznek lelógásakor : *ammonium*, *phosphor*.

Kelés (nézzük más helyen) : *aconit* után *sulphur*.

Kisebesedés az ujjak közt : *graphit*; fekélyek : (nézzük más helyen) : *sulphur*, *silica*, *calcarea* sat.

Duzzadt erek a kézen : *ammonium*, *arnica*, *baryta*, *calcarea*, *chelid.*, *indigo*, *pulsat.*, *phosphor*, *thuja*.

Csont-daganat : *dulcam.*, *mezerium*, *rhus*, *silica*, *sulphur*, — csont-csomók a kéz hátán : *ammonium*, *ac. phosph.*, *plumbum*, *silica*; ficzamosodás : helyreigazítás után : *arnica*, *ruta*, — megrántás után : *ammonium m.*

Fájdalmas köröm : *antim.*, — vastag : *graphit.*, — megcsontult : *sepia*, *graphit*; köröm-méreg (nézzük más helyen) : *sulphur*, *mercur*, *rhus*, *silica*.

Érzelmek. Ficzamosodás megrántás érzelme : a karokban : *ambra*, *arnica*, *ignatia*, *thuja*, *tereb.*; a vállakban : *ambra*, *asar.*, *natrum m.*, *ruta*, *sabina*, *sepia*, *tereb.*, *thuja*; a könyökben : *ambra*, *pulsat.*; a kezekben : *ambra*, *ammon.*, *arnica*, *bryonia*, *calc.*, *ruta*, *pulsat.*, *sabina*, *sulphur*.

Viszketeg a karokban és kezekben : *caust.*, *lycopod.*, *platina*, *pulsat.*, *ranunculus*, *selenium*.

Hemzsegés a karokban : *arnica*, *bellad.*, *capsic.*, *cannabis*, *rhodod.*, *secale*, *sulphur*, — a kezekben : *arnica*, *baryta*, *stramon.*, *veratrum*; — az ujjakban : *aconit*, *ammonium mur.*, *calcarea*, *colchic.*, *crocus*, *rhodod.*, *secale*, *sepia*, *sulphur*, *veratrum*.

Rángás a karokban : *bellad.*, *bryonia*, *caustic.*, *cicuta*, *cina*,

ignatia, lycopod., mercur, opium, thuja; — a kezekben: *bellad., cuprum, sulphur*; — az ujjakban: *bryonia, chamom., ignatia, jod, lycopod., mercur, phosphor, rhus, sulphur, staphys.*

A karok nehézsége: *alumina, bellad., crocus, ferrum, natrum m., pulsat., silica, rhodod., spigelia, stannum*;

— gyengesége: *anacard., calcarea, china, lycopod., nux v., petrol., plumbum, sepia, sulphur*; — az ujjak gyengesége: *carbo v., rhus, silica*;

— petyhüdtisége (Schlaffheit): *platina*; a kéznek: *calc.*

— merevedése (Steifigkeit): *cantharis, capsicum, chamom., lycopod., nux v., rhus, sepia*; — a kézcsuklóokban: *bellad., lycopod., sabina, pulsat., rhus, staphys.*; — az ujjak merevedése: *carbo v., china, graphit., lycopod., pulsat., rhus, sulphur*;

— bénulata (Lähmung): *bellad., calcarea, cocculus, dulcam., lycopod., nux v., secale, stannum*; — a fel-kar bénulata: *agaricus, chelidon.*; — az al-kar bénulata: *silica*; — az ujjak b.: *argent., cannabis, cuprum, plumbum, silica, zincum.*

Bénulás érzete: *calcarea, china, colchic., cyclamen, ferrum, ignatia, natrum mur., platina, sepia, silica, stannum, ac. sulph., veratrum.*

Fáradt karok: *angustura, calcarea, natrum m., silica* (néz-zük: gyengeség); — nyugtalanság a karokban: *ferrum.*

Zúzatás érzelme (Quetschungsschm.): *arnica, cicuta, cyclamen, ruta, platina.*

Összeveretés érzelme: *arnica, crocus, veratr., ruta.*

Kar- vagy kéz-remegés, reszketés: *anacard., bryonia, hyosc., jod, opium, phosphor, silica, rhus, spigelia, thuja*; — megerőltetés után: *rhus, sepia, silica*; — finom munka után: *sulphur*; — valaminek kézbentartása alkalmával: *cofea, phosphor*; — az írásnál: *baryta, thuja, zincum*; — valaminek megragadásánál (bei Zugreifen): *ledum, veratrum.*

A karok érzéketlensége (Taubheit): *alumina, bellad., pla-*

tina, pulsat., rhus, strontiana; — a vállak érz.: *pulsat.*; a kezek érz.: *cocculus, bryonia, hyosc., lycopod., pulsat., strontiana*; — az ujjak érz.: *calcareo, carbo v., caustic., colchic., conium, digit., lycopod., staphysagria, sulphur.*

Az ujjaknak ügyetlensége (Unbehilflichkeit): *calcareo.*

A karok vagy kezek elzsibbadása (Einschlafen): *chamom. crocus, graphit., lycopod., nux v., petrol., phosphor, sepia, silica, spigelia, thuja, veratrum*; — az ujjak elzsibbadása: *baryta, calcareo, carbo an., digit., jod, lycopod., pulsat., stannum, zincum*; — éjjeli elzsibbadása a karoknak vagy kezeknek: *crocus, lycopod., nux v., pulsat., silica.*

Oly érzés, mintha a karok vagy kezek nagyobbak lennének: *aranea*; — mintha rövidebbek lennének: *sepia.*

Teliség érzelme (Vollheitsgefühl): a karokban: *veratrum*; a kezekben: *causticum.*

Ropogás a csuklóknál: *mercur, tartarus em., thuja.*

Forró kezek: *carbo v., cocculus, lycopod., nux v., phosphor, rhodod., sulphur.*

Hideg kezek: *bellad., digit., ipecac., ac. nitri, petrol., ranunculus, thuja*; — hideg kar: *belladonna, ledum, opium, plumbum, rhus, secale, sepia, thuja, veratr.*

Kéz-izzadás: *calcareo, natrum m., nux v., sulphur, thuja*; a tenyerek izzadása: *anacard., conium, dulcam., ledum, mercur, psorin.*

Fúró fájdalom a kar- vagy kézben: *helleb., ranunculus*;

— kopogó: a karokban: *silica, thuja*; az ujjakban: *ammonium m., thuja*;

— égető a felső karban: *agaricus*, — az alsóban: *agaric., sulphur*, — a kar-csontokban: *rhus*, — a kézben: *bryonia, phosphor, platina, rhus, secale, sepia, stannum*, — a tenyerekben: *lycopod., petrol., phosphor, sepia, stannum*, — az ujjakban: *agaricus, alumina, crocus, platina, silica*;

— nyomó a karokban: *argent., bellad., clematis, cyclamen, ledum, pulsat., sassap.*, — a csontokban: *anacard.,*

- coloc.*, *staphys.*, — a vállakban: *anac.*, *bellad.*, *bryonia*, *causticum*, *pulsat.*, *staphys.*, *sulphur*, — a kezekben és ujjakban: *argent.*, *pulsat.*, *sabina*, *sassap.*;
- görbén összehúzó a karokban: *lycopod.*, *secale*, — a kezekben: *carbo v.*, *cina*, *solanum n.*, — az ujjakban: *argent.*, *calcarea*, *carbo v.*, *causticum*, *china*, *cina*, *cocculus*, *colchicum*, *cyclamen*, *graphit*, *lycopod.*, *mercur*, *nux v.*, *phosphor*, *rhus*, *sabina*, *secale*, *spigelia*, *stannum*;
- szaggató a karokban: *sulphur*, *teucrium*, — a karcson-
tokban: *china*, *helleb.*, *rhodod.*, *ruta*, *teucrium*, — a
vállakban: *alum.*, *ammon.*, *bellad.*, *bryon.*, *ferrum*, *ly-*
cop., *mangan.*, *mercur*, *pulsat.*, *rhus*, *sulph.*, *thuja*, *zinc-*
um, — a felső karokban: *bryonia*, *mercur*, *rhus*, *sa-*
bina, *staphys.*, — a könyökben: *lycopod.*, *rhus*, *ruta*,
— az alsó karokban: *calcarea*, *carbo v.*, *rhodod.*, *ruta*,
sabina, *sassaparilla*, *staphys.*, — a kezekben: *causti-*
cum, *china*, *colchic.*, *mangan.*, *rhodod.*, *sulphur*, — a
kéz-csuklóban: *argent.*, *arsenic*, *aurum*, *bellad.*, *carbo*
v., *rhus*, *sabina*, *sassap.*, *sulphur*, *zincum*, — a kéz-
csontokban: *argent.*, *aurum*, *china*, *sabina*, *spigelia*,
— az ujjakban: *ammonium n.*, *argentum*, *china*, *col-*
chicum, *ledum*, *pulsat.*, *ruta*, *sabina*, *staphys*, *sulphur*.
— az ujj-csuklóban: *aurum*, *lycopod.*, *sassap.*, *sulphur*
(egyébiránt nézzük a csúzt, vagy köszvényt);
- szűrő a vállakban: *bryonia*, *ferrum*, *graphit.*, *lycopod.*,
ledum, *pulsat.*, *staphys.*, *sulphur*, — a csuklóban: *sul-*
phur, *thuja*, — a felső karban: *bryonia*, *rhus*, *sabina*,
sassapar., *staphysagria*, — az alsó karban: *antimo-*
nium, *caustic.*, *ranunculus*, *sabina*, *sassap.*, *sabadilla*,
staphys, — a kezekben: *phosphor*, *staphys.*, *sulphur*,
verbascum, — a kéz-csontokban: *lachesis*; — a kéz-
csuklóban: *arsenic*, *bryonia*, *hellebor.*, *sabina*, *sassap.*,
sepia, *spigelia*, *sulphur*, az ujjakban: *ammonium m.*,
bryonia, *ranunculus*, *sabina*, *staphys.*, *sulphur*, *thuja*,
verbascum, — az ujjcsuklóban: *helleb.*, *sepia*, *spigelia*,
sassap., *sulphur*.

Nagyobb fájdalmak a szenvedő rész érintése által: *aconit*,
agaricus, *china*;

- mozgás által fájd. a vállakban : *bellad.*, *cannabis*, *pulsat.*, *mercur*, — felső karban : *cocculus*, *mercur*, — az alsóban : *crocus*, — a kéz-csuklóban : *bryon.*, *hepar*; javulás mozgás által : *thuja*;
- a karok lefogtatásánál nagyobb f. : *alumina*, *thuja*, — a vállakban : *ruta*;
- varrástól f. : *lachesis*; az irástól : *aconit*, *euph.*, *ac. sulphur.*, — ujj-fájd. : *aconit*, *bryonia*, *ac. muriat.*; nyugalomban nagyobb f. : *cocculus*, *dulcam*, *rhus*, *rhodod.*;
- meleg által nagyobbodó fájd. : *thuja*, *rhus*, — enyhülés : *ammonium*; — hideg légtől nagyobb f. : *ignatia*, *rhodod.*, — enyhülés hideg által : *thuja*; nedves időben f. : *rhodod.* Az időviszonyokra nézve : nézzük tovább.

A **lábak** bántalmái ellen e körülmények és symptómák adhatnak irányt a gyógyszerek választásában. Küteg ellen általában azon szerek használandnak, melyeket a „bőr-bántalmaknál“ elősoroltam. Egyéb külbajok, u. m.:

- duzzadt erek ellen : *sulphur*, *graphit.*, *zincum*, *caust.*, *calcareia*;
- vérér-csomók : *arsenic.*, *calc.*, *carbo v.*, *graphit.*, *lycopod.*, *pulsat.*, *sulphur*;
- vérfoltok : *phosphor*; kemény, vastag bőr : *graphit*;
- tyukszem, — fagyás (másutt);
- vastag bőr : *graphit.*, — a talpon : *silica*;
- a czombon támadt fakadékok (Pusteln) ellen : *clematis*, *thuja*; — ha feketék : *arsenic*, *secale*; mérges hólyagok : *caustic.*, *graphit*, *sepia*, *silica*, *sulphur*;
- fekélyek ellen : *calcareia*, *graphit*, *sepia*, *silica*, *sulphur*, — égetők : *arsenic*, *lycopod.*, — könnyen vérzők : *ac. phosphor.*, — szalonnás : *sabina*, (egyébiránt nézzük más helyen is);
- czomb- vagy térd-daganat : *bryonia*, *calcareia*, *colchicum*, *china*, *cocculus*, *ledum*, *lycopod.*, *mercur*, *pulsat.*, *sepia*, *silica*, *sulphur*; a lábaknak fehér daganata:

- arsenic, bellad., calcarea, graphit, jod, lycopod., mercur, nux v., rhus, sulphur*, — vörös: *antim., arnica, bryonia, carbo v., china, sabina, thuja*, — fényes: *arnica, arsenic., bryonia, mercur, sabina, sulphur*, — forró: *aconit, arnica, bryonia, china, cocculus, colchicum*, — égető: *antim., arsenic., petrol., ac. phosph., pulsat.*, — átlátszó: *mercur, sulphur*, — járás után támadó: *phosphor*, — szűrő: *bryonia, graphit, ledum, lycopod., pulsat., petrol.*; feszes: *bryonia, china, ledum, thuja*, — vizkóros: *mercur*, (nézzük a vizkórt), — nagyobb adagban bevett china után támadó: *pulsat., sulphur*; organicus szivbántalmak után fejlődött vízkóros dag: *prunus spinosus*.
- térd-tapló (Knieschwamm) ellen: *antim., sulphur*; — a térd fehér daganata: *brom, jod, calcarea, sabina, silica, sulphur*; térd-görbület (Krümmung) ellen: *lycopod., sulphur*;
- az inak megrövidülése (Flechtsen-Verkürzung): *mezereum*, — a térd-hajlásban: *ammonium m., arsenic, graphit, natrum m.*;
- ficzamosodás, megrántás: *arnica, rhus, ruta*; körömbántalmakban: *antim., graphit, sepia*.
- Érzelmek. Kiabálásra ingerlő fájdalom a végtagokban: *sepia*;
- elhalása (Absterben) a czomboknak: *graphit.*, — a lábknak: *calcarea, nux v., rhus*, — a láb-vastagujjknak: *chelid., cyclam., secale*;
- zsibbadás a czombokban: *calcarea, carbo v., china, graphit, ledum, lycopod., petrol., sepia, silica, sulphur, veratrum, thuja*, — a lábfejben: *cocculus, nux v., plumbum, silica*, — a talpban: *sepia*;
- elfáradás érzelme a térdben: *anacard., berberis*, — a lábokban: *alumina, cannabis, granatum, conium, ruta*;
- rángások (Convulsionen), elcsavarása a lábknak és czomboknak (Verdrehen): *cuprum, hyosc., ignatia, ipecac., moschus, nux v., opium, plumbum, secale, spongia, squilla*; az inak ugrádozása: *jod, conium, rhus, pulsat.*; önkénytes sántítás (nézzük más helyen);

- forróság a tomporban (Hüft) : *phosphor*, — a térdben : *ignatia, phosphor*, — a lábfejben : *aconit, ledum, petrol., phosphor, stannum, staphys.*, — hidegség a czombokban : *bellad., cicuta, ac. nitri, ipecac., nux v., opium, plumbum, rhodod., secale, sepia*, — a lábokban : *anacard., calcarea, carbo an., caustic., conium, digit., graphit., ipecac., lycopod., mercur, ac. nitri, rhodod., silica, sulphur*, — hidegség érzelme : *mercur, rhodod., graphit, lachesis, lycop., sulph., veratr.*;
- hemzsegség : *platina, rhodod., secale, capsicum, saba-dilla*, — a czombokban : *guajac.*, — a lábokban : *cro-cus, arnica, capsic., caustic.*, — a nagy ujjban : *am-monium m., colchic., secale, ranunc., sulphur*;
- bénulás érzelme a tomporban : *argent., chelid., dro-sera, plumbum, solanum*, — a czombokban : *arsenic., carbo v., china, colchicum, ferrum, guajac*, — a térd-ben : *china, plumbum, anacard., aurum, ruta, sulphur*, a lábokban : *chamom., china, natrum m., plumbum*;
- bénulat (Lähmung) : *bellad., cocculus, nux v., olean-der, opium, plumbum, rhus, secale, silica, stannum, sulphur, strontiana, zincum*, — térd-bénulat : *chelid*, — lábfej-bénulat : az előbb említett szerek.
- a lábak nehézsége : *alumina, bellad., calcarea, graphi-tes, nux v., pulsat., opium, rhus, sulphur*, — nehéz já-rás a gyermekeknél : *bellad., calcarea, silica, sulphur*;
- oly érzés, mintha az egész alsó végtag rövidebb lenne : *ammonium m., baryta, caustic., phosphor, silica, zin-cum*; mintha szalaggal lenne bekötve : *anacard., au-rum, graphites*;
- a térdhajlást gátló állapotban : *coloc., graphit.*
- Merevedés a farban : *aconit, baryta, bellad., rhus, staphys., granatum*; — czomb-merevedés : *arsenic, graphit, na-trum m., rhus, thuja*, — térd-mer.: *ammonium m., antim., arsenic., bryonia, carbo v., colocynt., graphit, ledum, lycopod., petrol., rhus, sepia, spigelia, sulphur*, — láb-mer. : *capsic., graph., ignatia, ledum, petroleum, ra-nunc., rhus, sepia, ac. sulphur., zincum*, — nagy ujj-mer. : *graphit, silica, sulphur*;

- nyugtalanság a czombok és lábokban : *anacard*, *arsenic.*, *caustic.*, *china*, *crocus*, *graphit.*, *lycopod.*, *mercur*, *ac. nitri*, *platina*, *sepia*, *sulph.*, — este : *lycopod.*, *sepia*;
- ficzomodás érzelme : *arnica*, *carbo v.*, *causticum*, *rhus* ;
— a farban vagy térdben : *calc.*, *caust.*, *euph.*, *natrum m.*, *phosphor*, *rhodod.*, *sulphur* ; — a lábokban : ugyanezen szereken kívül a : *cyclamen* ;
- zúztatás érzete a csontokban : *ledum*, *pulsatilla*, *ruta* ;
— a farban : *arnica*, *ammonium m.*, *ruta*, *sulphur* ;
— a czombokban : *aconit*, *ammonium*, *cocculus*, *ledum*, *platina*, *ac. phosphor.*, *spigelia*, *staphys.* ; — a térdben : *arsenic.*, *phosphor.*, *ledum*, *platina*, *staphys.*, *veratrum* ;
— a lábszárban : *caustic.*, *crocus*, *mercur*, *pulsatilla* ;
— a lábokban : *argentum*, *bryonia*, *arnica*, *granatum* ;
- remegés a czombokban : *calcareá*, *cantharis*, *carbo v.*, *jod*, *lycopod.*, *pulsat.*, *senega*, — a térdben : *anacard.*, *ledum*, *nux v.*, *pulsat.*, *ruta*, *verbascum*, — a lábszárban : *cicuta*, *colocynt.*, *pulsat.*, *ruta*, — láb-remegés : *lycopod.*, *platina*, *stramonium*, *veratr.*, *zincum* ;
- Összehúzó fájdalom a czomb, vagy lábikra, sarkban : *caust.*, *lycopod.* ;
- sebszerű a czombokban : *china*, *graphit*, *hepar*, *lycopod.*, *petrol.*, *sepia*, *sulphur*, — a csontokban : *ledum*, — a sarkban : *ranunc.*, — a nagy ujjban : *arsenic.*, *cyclamen*, *ranunc.* ;
- feszítő a farban : *coloc.*, *conium*, *rhus*, — a czombban : *arnica*, *chamom.*, *mezereum*, *pulsat.*, *rhus*, *sabina*, *spigelia*, *sulphur*, — a térdben : *arnica*, *bryonia*, *calcareá*, *conium*, *ledum*, *nux v.*, *petrol.*, *pulsat.*, *rhus*, *sulphur*, — a lábszárban : *bryonia*, *causticum*, *chamom.*, *mezereum*, *pulsat.*, *rhus*, — a lábikrában : *alumina*, *anacard.*, *bryonia*, *caustic.*, *ignatia*, *nux v.*, *pulsat.*, *sabadilla*, *zincum*, — a sarkban : *ledum*, — a lábban : *cannabis*, *mezer.*, *rhus*.
- szűrő a csontokban : *aurum*, *mercur*, *silica*, *thuja*, —
— a farban : *bellad.*, *calcareá*, *coloc.*, *ferrum*, *mercur*, *rhus*, *sabina*, *sepia*, *silica*, — a czombokban : az előbbi

- szereken kívül az *argent.*, *spigelia* — a térdben : *calcarea*, *hellebor.*, *petrol.*, *pulsat.*, *sepia*, *spigelia*, — a lábikrában vagy lábszárban : *bryonia*, *antimon.*, *china*, *rhus*, *sepia*, — a sarkban : *graphit.*, *pulsat.*, *sepia*, *silica*, — talpban : *bryonia*, *graphit.*, *pulsat.*, — a nagy ujjban : *ammonium m.*, *pulsat.*, *ranunc.*, *rhus*, *sabina*, *veratr.*, *verbasc.*, *zincum*;
- szaggató a csontokban : *agaricus*, *aurum*, *baryta*, *china*, *lycopod.*, *mercur*, *rhodod.*, *teucrium*, — a farban : *ammonium m.*, *arsenic.*, *calcarea*, *carbo v.*, *ferrum*, *graphit.*, *mercur*, *rhus*, *sepia*, — a czombokban : *aurum*, *caustic.*, *china*, *clematis*, *dulcam.*, *ferrum*, *mercur*, *rhus*, *sabina*, *sepia*, *zincum*, — a térdben : *arnica*, *bellad.*, *bryonia*, *caustic.*, *china*, *ledum*, *lycopod.*, *phosphor*, *sepia*, *silica*, *zincum*, — a lábszárban : *ammonium m.*, *bryonia*, *china*, *colchic.*, *lycopod.*, *rhodod.*, *rhus*, *sabadilla*, *spongia*, *staphys.*, — a lábikrában : *bryonia*, *sabadilla*, — a lábokban : *china*, *colchic.*, *cocculus*, *graphit.*, *lycopod.*, *rhodod.*, *sulphur*, — a lábcuklóban : *arnica*, *teucrium*, — a nagy ujjban : *ammonium m.*, *argentum*, *china*, *colchicum*, *graphit.*, *mezer.*, *teucrium*;
- nyomó : *angust.*, *cyclamen*, *ledum*, *oleander*, *ac. phosphor.*, *sassap.*, *stannum*, *staphys.*, *veratrum*; — mardosó : *ranunculus sc.*;
- égető a farban : *bellad.*, *carbo v.*, *rhus*, — a czombokban : *euph.*, *rathannia*, *rhus*, — a térdben : *lycopod.*, — a lábszárban : *anacard.*, *agaric.*, *lycopod.*, — a lábikrában : *digit.*, — a lábokban : *arsenic*, *calcarea*, *graphit.*, *hepar*, *lycopod.*, *ac. phosphor.*, *secale*, *sepia*, *stannum*, — a sarkban : *pulsat.*, — a talpban : *anacard.*, *calcarea*, *crocus*, *lycopod.*, *petrol.*, *pulsat.*, *ac. phosphor.*, *silica*, *sulphur*, — a nagy ujjban : *agaric.*, *alumina*, *antimon.*, *arnica*, *carbo an.*, *dulcam.*, *sabina*, *staphys*; — égető foltok : *lycopod.*;
- fúró : *cantharis*, *mercur*, *ranunculus*, — a czombokban : *ranunculus*, — a térdben : *hellebor.*, — láb és nagy ujjban : *ranunculus*, — a sarkban : *pulsat.*

— szorító a farban : *angust., carbo v., coloc.,* — a czombokban : *carbo v., cyclamen, ac. phosphor., ruta sabina,* — a térdben : *bryonia, carbo v., ledum,* — a lábszárban : *angust., bryonia, caustic., verbascum,* — a lábikrában : *anacard., caustic., euphras., ledum, lycopod.,* — a lábokban : *angust., argent., ac. phosphor., platina, verbascum;*

-- húzó a csontokban : *china, conium, rhodod.,* — a farban : *antim., calcarea, conium, natrum m., plumbum, rhus, ruta, stannum,* — a czombokban : *arnica, caustic., colchic., mezereum, natrum m., nux v., pulsat., ranunculus, rhus, sabina, squilla, stramon., zincum,* — a térdben : *alumina, anacard., bryonia, caustic., jod, phosphor, pulsat., sabina, sepia, staphys., stannum, zincum,* — a lábszárban : *agaric., anacard., bryonia, calcarea, carbo an., caustic., ferrum, natrum m., rhodod., rhus, sepia, silica, spongia, squilla, staphys., zincum,* — a sarkban : *sepia,* — a lábokban : *cocculus, pulsat., cannabis, caustic., rhodod., spongia, strontiana, veratrum, zincum,* — a nagy ujjban : *aurum, cocculus, mezereum, sepia, silica, strontiana.*

Lábikra-görcs (Wadenkrampf) esetében jól nyújtsa ki lábát a szenvedő, erősen dörzsölje, vagy vas kulccsal simogassa a görcs által összehuzott izmot; ha gyakrabban fordul elő, vegyen be *mercurt,* vagy *sulphurt;* ha pedig nyugalmas ülésben köszönt be a görcs, ekkor *rhus-t.*

Sok járásban való elfáradás : *antim., arnica, petroleum,* — talp-fájás : *antim.;* járás által enyhülés : *ammonium;* járás alkalmával fájd. a farban : *agaric., argentum, asarum, colocynt., drosera, ac. phosphor., solanum,* — a czombokban : *asarum, drosera, guajacum, ac. phosphor., psorin, spigelia, staphys.,* — a térdben : *bryonia, capsicum, euphrasia, tart. em.,* — a lábszárban : *ignatia,* — a lábikrában : *alumina, anacard, capsicum, ignatia, nux v., sulphur, zincum,* — a lábokban : *agnus, caustic., tart. em.,* — a talpban : *baryta, causticum, ignatia, ledum, lycopod.,* — a nagy ujjban : *arsenic, agnus, camphora, caustic., cyclamen, natrum m.*

Ülésben fájd : *agaric.*, *chamom.*, *jod*, *ac. phosphor.*, — a farban : *ac. phosphor.*, — a czombokban : *guajac*, *psorin*, *sepia*, — a térdben : *calcarea*, — a lábszárban : *ammonium*, — a lábokban : *alumina*, *valeriana*, — ülés után térd-fájás : *conium*.

A lépcsőkön, vagy fölfelé menet fájd. a farban : *plumbum*, *rhus*, — a térdben : *alumina*, *plumbum*, — a lábokban : *plumbum*; lefelé menet térd-fájd. : *veratrum*, — lábikra-fájd. : *argentum*.

Ülés utáni fölálláskor fájd. a farban : *ac. phosphor.*, *rhus*, — a czombokban : *ac. phosphor.*, *ac. nitri*, — a térdben : *nux v.*, — a sark vagy talpban : *graphit*.

A fölkelést gátló fájd. a czombokban : *lycopod.*, — a térdben : *ac. nitri*, *berberis*, — a lábokban : *ruta*.

Lépdeléskor (beim Auftreten) talp-fájd. : *bryonia*, *sulphur*, — a nagy ujjban : *bryonia ledum*, *thuja*.

Kinyújtáskor fájd. a farban : *ruta*, — a sarkban : *bryonia*. Érintésnél fájd. a farban : *ruta*, — a lábszárban : *aconit.*, — a sarkban és talpban : *pulsat.* — a nagy ujjban *ac. phosphor.*, *china*; érintés által nagyobb f. : *bellad.*, *bryonia*, *nux v.*, *platina*.

Mozgás által csont-fájd. : *mercur.*, — fájdalom a farban : *mercur*, *nux v.*, *sulphur*, — a czombokban *cocculus*, *mercur*, *spigelia*, — a térdben *mercur*, — a lábszárban : *colchic.*, — a lábokban : *aconit*, *bryonia*, *pulsat.*, *thuja*, — a talpban *pulsat.*, — a sarkban : *ammonium*, *thuja*; — mozgás által növekedő f. : *bryonia*, *nux v.*, — enyhülő : *agaricus*; térdhajlásban fájd. a térdben : *spigelia*; hajolásban csipe-fájd. *natrum s.*

Evés alkalmával csipe-fájd. : *ac. phosphor.*

Reggel érezhető f. : *caustic.*, — a farban : *ammonium*, *aurum*, *caustic.*, — a térdben : *tart. em.*

Éji fájd. a csontokban : *mercur*, — a farban : *bellad.*, *ferum*, *mercur*, *natrum s.*, — a czombokban : *euph.*, *ferum*, *mercur*, — a térdben : *lycopod.*, *mercur*, *zincum*, — a lábszárban : *ammonium m.*, *crocus*, *lycopod.*, *spongia*, — a lábikrában : *anacard.*, *lycopod.*, *sabadilla*, — a lábokban : *chamom.*, *lycopod.*, *phosphor*, *si-*

lica, spongia, — a talpban : *silica*, — a nagy ujjban : *ammonium, ledum, platina*.

Fekvésben csipe-f. : *coloc., plumb.*, — fekvés után f. : *aconit.*
Ágymeleg által előidézett fáj. a végtagokban : *sulphur, mercur*, — enyhülés az ágymelegben : *ammonium*.

Időszakonként (periodisch) megjelenő fáj. : *lycopodium*; mindenkor, midőn meghül a lég : *bryonia, calcarea, carbo v., chamom., mercur, rhus, veratrum*; hidegben általában : *arsen., baryt., bell., calc., caps., caust., cocc., dulc., helleb., nux v., rhod., rhus, sabad.*; szeles időben : *carbo v., cham., lachesis, lycop., sulphur*; nedves időben : *ammonium, calc., carbo v., dulc., lachesis, rhodod., rhus, veratr.*; zordon időben : *bryon, rhodod., petrol., silica*; időváltozáskor : *calc., carbo v., dulcam., lachesis, mercur, rhus, silica, sulph., veratr.*; midőn a hideg idő melegegre fordul : *carbo v., lachesis, sulph.*; midőn a meleg idő hidegre : *calcarea, dulc., mercur, rhus, veratrum.*

A kezek és lábak fáj. : ezeknek különféle természetéhez képest más helyen is, u. m. „a csúznál, köszvénynél, sat“ találhatunk gyógyszereket.

Acutus fáj. : gyakran, — chronicus esetekben ritkábban veendő az orvosság, amint erről azonnal teszék említést.

Áttekintvén e rövid repertóriumot, arra nézve, hogy mindazokat, miket itt a gyógyszerek könnyebb választása kedvéért, csak utmutatás gyanánt, jellemszerűleg följegyeztem, kívánatos sikerrel fordíthassa hasznára az orvos úgy, mint a nemorvos, repertoriumom első lapján adtam bővebb utasítást.

A **gyógyszerek bevételét** illetőleg : *acutus* esetekben, ha a nyavalya sebes lefolyású, vagy igen élénkek a fáj. : 3—5 golyót tiz evőkanálnyi vízben felolvasztván, adjunk be minden $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ —1—2 órában egy kanállal; — *chronicus* kór-esetekben elég reggel, este beadni három golyót két evőkanálnyi vízben felolvasztva, egyszerre, mindaddig, mig valami, bár csekély javulást nem érez a beteg;

ekkor már két, három vagy több napi szünettel, azaz minden 4-ik 5-ik sat. nap veendő az orvosság reggel, este. Chronicus bajokban több hétig maradjunk egy orvosság mellett, és csak ekkor változtassuk a szert azon esetre, ha épen semmi sikerét sem tapasztaltuk. Acutus esetekben egy-két óra, vagy egy-két nap mulva változtathatjuk a gyógyszerert (a mint igen sebes, vagy lassubb lefolyásu a betegség, — a mint igen élénkek, vagy türhetök a fájdalmak), azon esetre, ha izzadást, vagy javulást nem okozott a beadott orvosság.

TARTALOM.

	Lap
Adag (dosis) hasonszenvi	45 és 73
Álmatlanság, egyes sympt. nézve	441
Almosság, egyes sympt. nézve	442
Alvajárás (Sonambulismus)	443
Anyajegy (Muttermal)	467
Boszorkány-nyomás, azaz mellfőjtogatás (Alpdrücken)	442
Bőr-bántalmak, egyes sympt. nézve	466
Bőr-vízkór (Hautwassersucht)	468
Csillapító szerek (kalmierende Mittel)	443
Csont-bántalmak, egyes sympt. nézve	472
Csonttörés (Beinbruch)	473
Daganat (Geschwulst)	467
— czomb, térd fehér dag	468
— mirigy-dag (Drüsengeschwulst)	468
— tömlős (Balggeschwulst), húsos-dag (sarcoma); szalonna- dag (Speckgeschwulst, steatoma)	468
Diaeta, hasonszenvi	85 és 229
Dühöngés (Manie, Wuth)	447
Életrend l. diaeta	85 és 229
Elfáradás (Ermüdung) után	463
Elme-bajok	447
Elmeerőltetés (Geistesanstrengung) utáni bajokban	444
Elmetébholyodás l. örültség	447
— sok ivástól (delirium potatorum)	447
Emelés után fejlődött bajokban	464
Erőművi sértések (mechanische Verletzungen)	464
Esés, ütés utáni bántalmak	464

	Lap
Fájdalmak minőségét illetőleg	455
— localisatiójára nézve	461
Félelem, szülte bajokban	443
— a kisértettől, magánytól, betegségtől, haláltól, mérge- zéstől, tébolyodástól, szerencsétlenség, jövődőtől	443
Félelmesség (Furchtsamkeit)	444
Ficizamodás (Verrenkung)	464
Forróság, száraz	456
Fölhevülés (Erhitzung), sebes járás, táncz után	464
Függér kitágulás (Erweiterung der Aorta) I. második kötet	209
Göresök átalában	460
— a lábikrában	484
Gyógyszerek hatásköre: egyenkint leírva (h. gyógy- szertan	97—436
HAHNEMANN ÉLETRAJZA	1—62
Harag (Zorn) szülte bajokban	443
Heveny (acut) betegségek	83
Hibbantás (Verstauchung)	464
Holdváltozáskor megjelenő bántalmak	464
Homoeopathia, elméleti	65—94
Hon-vágy (Heimweh) szülte bajokban	444
Idegesség (Nervosität)	456
Ideggyengeség	456
Időviszonyokra megjelenő bántalmak	464
Idült (chronicus) betegségek	84
Ijedés (Schreck) után keletkező bajokban	443
Izzadás, egyes sympt. nézve	466
— mint krisis	80
— elnyomott	467
Kéz-bántalmak, egyes sympt. nézve	474
Kocsizás okozta bántalmak	464
Korra (das Alter) nézve illendő szerek átalában	455
Kriticus napok . . . . . I. második kötet	319
Kütegek, idült vagyis chronicus	469
Láb-bántalmak, egyes sympt. nézve	479
— ikra-görcs	484

	Lap
Lelki bántalmak okozataiban	443
Lovaglás utáni bánt.	464
Meghülés okozatai ellen	465
— hideg víz által külsőleg	465
— hideg vizivás által	465
Mélaság (Melancholie)	446
Mellfojtogatás álomban (Alpdrücken)	442
Mirigy-daganat (Drüsengeschwulst)	468
Öröm után (Freude) fejlődött bánt	443
Örületség (Wahnsinn)	447
— szeszes italok miatt	447
Öv (Gürtel, Zona)	472
Repertorium	439—487
Reszketés (tremor)	457
Rokkanás, megrántás (Verstauchung)	464
Sömör (Flechten, herpes) egyes sympt. nézve	471
Szaladástól eredő bajokban	463
Szellemi bántalmak (Seelen-Krankh.)	443
Szeplők (Sommersprossen)	467
Szerelemfélétség (Eifersucht) okozatai ellen	443
Szerelem, szerencsétlen miatti bántalmakban	443
Szervezeti minőségre (constitutióra) nézve illendő szerek átalában	455
Szomorúság (Traurigkeit) miatti bajokban	443
Táncz által előidézett bánt.	464
Térd fehér daganata (tumor albus genu)	468
Térd-tapló (Knieschwamm)	480
Tetük ellen	469
Útér-dag (Pulsader-Geschw., aneurysma)	468
Ütés után fejlődött bajok	464
Vérbőség (Vollblütigkeit, hyperaemie)	455
Vérér-dag (Adergeschwulst)	468
Vérfoltok (Blutflecke)	471
Vér-izzadás (Blutschweiss)	467
Vérmérsékményre (Temperament) nézve illendő szerek átalában	455
Vérömlék (Blutunterlaufung)	469

	Lap
Vérpezsgés (Blutwallung)	456
Vérszegénység (Blutarmuth, anaemie)	455
Vértapló (Blutschwamm)	468
Vérvesztés (érvágás) után fejlődött bajokban	456
Víz-ivás, hideg okozta bánt	465
Vízkór; bőr (Hautwassersucht)	468

